

Основна школа „Жикица Јовановић Шпанац“
Бела Црква

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

I-VIII разреда

2019-2023.

Садржај

0.0. ОПШТИ ДЕО ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА.....	9
0.1 О ШКОЛИ	9
0.2. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	10
0.3. НАЧЕЛА НА КОЈИМА ЈЕ ШКОЛСКИ ПРОГРАМ УТЕМЕЉЕН	14
0.4 ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	15
0.5. НАСТАВНИ ПЛАН ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	17
0.5.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	17
0.5.2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА.....	20
0.6. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ	25
0.6.1. ИОП- индивидуални образовни план	26
0.7. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ.....	27
0.8. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНИХ АКТИВНОСТИ	30
0.9. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА, ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА	33
0.10. ПРОГРАМ ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА.....	42
0.11. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ	47
0.12. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ	50
0.13. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ.....	53
0.14. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ	57
0.15. ПРОГРАМ „ТВОЈЕ ЗНАЊЕ МЕЊА СВЕ“.....	59
0.16. ПРОГРАМ „УЧИОНИЦА ДОБРЕ ВОЉЕ“.....	60

0.17. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	62
0.18. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ	62
0.19. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ ЗАЈЕДНИЦОМ	64
0.20. ПРОГРАМ „ПОКРЕНИМО НАШУ ДЕЦУ“.....	65
0.21. ПЛАН И ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ МАРКЕТИНГА.....	67
0.22. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ.....	69
0.23. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈЕ	77
0.24. ПРОГРАМ ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ	78
0.25. ПРОГРАМ ДЕЧЈЕГ САВЕЗА	82
0.26. ПРОГРАМ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА У ПИСАЊУ.....	84
0.27. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ	84
0.28. ПРОГРАМ ЕДУКАЦИЈЕ УЧЕНИКА О ЗАШТИТИ ОД ПОЖАРА.....	86
0.29. ИНДИВИДУАЛНИ ОБРАЗОВНИ ПЛАНОВИ.....	86
1.0.ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД_ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА.....	87
1.1. ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	88
1.2. ГЛОБАЛНО ПЛАНИРАЊЕ – ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ - ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	90
1.3. СРПСКИ ЈЕЗИК	94
1.4. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК.....	109
1.5 МАТЕМАТИКА.....	122
1.6. СВЕТ ОКО НАС	134
1.7. ЛИКОВНА КУЛТУРА	146
1.8. МУЗИЧКА КУЛТУРА	156
1.9. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ.....	166
1.10. ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС	173

1.11. ПРОЈЕКТНА НАСТАВА.....	186
2.0. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА.....	202
2.1 СВРХА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА:	204
2.2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА:	204
2.3 ГЛОБАЛНО ПЛАНИРАЊЕ – ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ	205
2.4. СРПСКИ ЈЕЗИК.....	211
2.5 ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК.....	220
2.6. МАТЕМАТИКА.....	229
2.7. СВЕТО ОКО НАС	238
2.8. ЛИКОВНА КУЛТУРА	246
2.9. МУЗИЧКА КУЛТУРА	250
2.10. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	252
2.11. ДРУГИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНО РАДА.....	266
ДОПУНСКА НАСТАВА – СРПСКИ ЈЕЗИК	266
ДОПУНСКА НАСТАВА – МАТЕМАТИКА	267
2.13. ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС.....	271
2.14. ПЛАН РАДА ПРОЈЕКТНЕ НАСТАВЕ	287
3.0. ТРЕЋИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	289
3.1. СВРХА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА:	290
3.2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА:	291
3.3 ГЛОБАЛНО ПЛАНИРАЊЕ – ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ.....	292
3.4. С Р П С К И Ј Е З И К	299
3.5. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК.....	313
3.6. М А Т Е М А Т И К А	336

3.7 ПРИРОДА И ДРУШТВО.....	348
3.8 ЛИКОВНА КУЛТУРА.....	357
3.9. МУЗИЧКА КУЛТУРА.....	363
3.10. ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ.....	367
3.11. ВЕРСКА НАСТАВА- ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС	372
3.12. ОД ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА.....	386
3.13. НАРОДНА ТРАДИЦИЈА.....	390
4.0. ШКОЛСКИ ПРОГРАМ IV РАЗРЕД.....	394
4.1 СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА.....	396
4.2. ГЛОБАЛНО ПЛАНИРАЊЕ – ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ	398
4.3 СРПСКИ ЈЕЗИК.....	406
4.4. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК.....	419
4.5. МАТЕМАТИКА.....	444
4.6 ПРИРОДА И ДРУШТВО.....	455
4.7. ЛИКОВНА КУЛТУРА	467
4.8 МУЗИЧКА КУЛТУРА	473
4.9 ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ	476
4.11. ОД ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА	492
4.12. НАРОДНА ТРАДИЦИЈА.....	494
4.13. ДРУШТВЕНЕ, ТЕХНИЧКЕ, ХУМАНИТАРНЕ, СПОРТСКЕ И КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ	497
5.0. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	499
5.1 СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ	499
5.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК.....	514
5.3. ЛИКОВНА КУЛТУРА.....	541

5.4 МУЗИЧКА КУЛТУРА	559
5.5 ИСТОРИЈА.....	573
5.6 ГЕОГРАФИЈА	589
5.7. МАТЕМАТИКА.....	598
5.8. БИОЛОГИЈА	614
5.9. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА.....	654
5.10. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	669
5.11. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО	683
5.12. РУСКИ ЈЕЗИК.....	687
5.13. ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС	712
5.14. СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ	723
6.0. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	725
6.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ	725
6.2 ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК.....	736
6.3. ЛИКОВНА КУЛТУРА.....	766
6.4 МУЗИЧКА КУЛТУРА	787
6.5. ИСТОРИЈА.....	790
6.6. ГЕОГРАФИЈА	801
6.7 ФИЗИКА	813
6.8. МАТЕМАТИКА.....	817
6.9. БИОЛОГИЈА	829
6.10. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА.....	843
6.11. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	859
6.12. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО	871

6.13. РУСКИ ЈЕЗИК	875
6.1. ВЕРСКА НАСТАВА –ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС	901
7.0. ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА СЕДМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА.....	915
7.1. СРПСКИ ЈЕЗИК	915
7.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК.....	928
7.3. ЛИКОВНА КУЛТУРА	933
7.4. МУЗИЧКА КУЛТУРА	938
7.5. ИСТОРИЈА.....	944
7.6. ГЕОГРАФИЈА	958
7.7. ФИЗИКА	973
7.8. МАТЕМАТИКА.....	980
7.9. БИОЛОГИЈА	988
7.10. ХЕМИЈА	998
7.11. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА.....	1009
7.12. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	1014
7.13. РУСКИ ЈЕЗИК.....	1027
7.14. ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС	1043
7.15. СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ	1054
8.0. ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА.....	1056
8.1. СРПСКИ ЈЕЗИК	1056
8.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК.....	1075
8.3. ЛИКОВНА КУЛТУРА	1089
8.4. МУЗИЧКА КУЛТУРА	1100
8.5. ИСТОРИЈА.....	1101

8.6. ГЕОГРАФИЈА	1128
8.7. ФИЗИКА	1140
8.8. МАТЕМАТИКА.....	1153
8.9. БИОЛОГИЈА	1170
8.10. ХЕМИЈА	1180
8.11. ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ	1189
8.12. ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ	1195
8.13. ИЗАБРАНИ СПОРТ	1206
8.14. РУСКИ ЈЕЗИК.....	1220
8.15. ВЕРСКА НАСТАВА- ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС	1234
8.16 ДОМАЋИНСТВО	1244

0.0. ОПШТИ ДЕО ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

0.1. О ШКОЛИ

У акту рађевског начелника од 20.маја 1843.године, који је упућен окружном начелству, по први пут се помиње школа у Белој Цркви. Први списак ученика пронађен је из 1858. год. са 30 ученика распоређених у први, други и трећи разред . Као највероватнији датум оснивања школе може се узети 1836. година иако према неким, за сада несигурним подацима, се оснивање школе може ставити у 1833. годину или чак неколико година раније. У документима из 1869.год помиње се рад школске кухиње, хигијена спаваћих соба, што значи да је школа имала просторије за смештај деце која су стално боравила у школи. За време Првог светског рата школска зграда је била војна болница српских војника. Према званичним, за сада доступним подацима који су наведени у акту о оснивању школа у Белој Цркви је основана 1862 .године.(Решење СО Крупањ о оснивању Основне школе „Жикица Јовановић Шпанац у Белој Цркви, бр. 01-4199/1 од 30. 12. 1965 .године).

Од 1950.год. школа ради као осмогодишња, а због недостатака простора почело се са изградњом нове школске зграде. Од 1953.године. школска зграда је саграђена без пројекта,

од слабог материјала, тако да је из безбедносних разлога морала бити срушена 1991. године. На месту старе школе изграђена је нова школска зграда са учионицама, кабинетима,фискултурном салом, опремљена новим намештајем. Рад у новој школског згради отпочео је 01. 09. 1991. године.

У дугогодишњој традицији Школа је увек тежила увођењу иновативних начина рада, унапређењу услова рада, реализовала разичите пројекте и програме на локалном, државном и међународном нивоу. Циљ даљег рада школе јесте да буде још боља у свом раду, да постиже нове успехе и стиче признања.

0.2. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Приликом израде Школског програма користили су се следећи документи:

1.Закон о основама система образовања и васпитања („Сл.гласник РС“ бр.88/2017, 27/18 и 10/19)

2.Закон о основном образовању и васпитању („Сл.гласник РС“ бр. 55/2013 и 101/2017, 27/18 др.закон и 10/19)

Такође су полазне основе и низ правилника који се односе на наставу у првом циклусу за II,III и IV разред, на наставу у другом циклусу за VII и VIII разред, на стручно усавршавање, уџбенике, посебне програме, безбедност на раду.

Овде су посебно издвојена четири правилника који се односе на најновије измене у наставним програмима и плановима и то:

1.Правилник о плану наставе и учења за први циклус образовања и васпитања и програму наставе и учења за I разред образовања и васпитања („Сл.гласник РС- Просветни гласник", бр. 10/2017-1, 12/2018-1, 15/2018-1, 1/2019-18)

2. Правилник о наставном плану за други циклус образовања и васпитања и наставном програму за V разред образовања и васпитања („Сл.гласник РС- Просветни гласник", бр. 6/2007, 2/2010, 7/2010-др.правилник, 3/2011- др.правилник,1/2013, 4/2014, 11/2016, 6/2017, 8/2017, 9/2017 и 12/2018)

3.Правилник о наставном програму за VI разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС- Просветни гласник", бр. 5/2008, 3/2011- др.правилник, 1/2013, 5/2014, 11/2016, 6/2017., 3/2018, 12/2018)

4. Правилник о општим стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик - (Сл.гл. 78/2017.) Приликом израде Школског програма користили су се и школски документи, а посебно Школски развојни план / за период 2018-2022.г./ и резултати самовредновања за све области рада.

Из развојног плана у израду Школског програма уграђени су развојни циљеви за све области и то:

Кључна област	Развојни циљ	Имплементација
Програмирање, планирање и извештавање	Ускладити елементе школског програма и годишњег плана рада школе.	Повећање временске и садржајне усклађености планова и програма наставних предмета, побољшање међусобне корелације и временске и садржајне усклађености различитих програма рада наставника, стручних органа, актива тимова и комисија као и ученичког парламента ради квалитетније примењивости предвиђених активности и садржаја. Сви програми, садржаји, из ШП су оперативно разрађени у ГПРШ са оперативним подацима који садрже рокове реализације, носиоце реализације, време реализације, носиоце одговорности и остваривање циљева и стандарда.
Настава и учење	Примена одговарајућих дидактичко-методичких решења на часу.	Ученици се упућују на коришћење различитих техника учења на часу и прихватају већу одговорност за резултате свог рада. Ученици користе у значајној мери активно учење и додатне и доступне изворе знања, наставни кадар је више оспособљен за примену одговарајућих дидактичко-методичких решења на часу. Рад на часу се прилагођава образовно-васпитним потребама ученика.
Образовна постигућа	Унапређење припреме ученика за полагање завршног испита	Редовним ажурирањем постојећег Плана припреме за завршни испит и спровођењем активности предвиђених Планом припреме, одржавањем часова

		одељењског старешине посвећених психолошкој припреми ученика за полагање завршног испита, саветодавним радом стручног сарадника са ученицима осмог разреда и сарадњом са родитељима ученика осмог разреда ученици су оспособљени и психички спремни за полагање завршног испита, без страха и напетости приступају полагању завршног испита
Подршка ученицима	Побољшавање сарадње са родитељима и породицом ученика	Родитељи су информисани и стичу знања о психолошким особеностима узраста, учењу, инклузији, социјализацији детета, улози породице у васпитању, ненасилној комуникацији, утицају виртуалних медија на развој деце, односу родитељ-наставник-ученик, хуманизацији односа међу половима, утицају и коришћењу средстава информисања и комуникације. У исто време итакнут је значај развијања креативности и предузетничког духа код ученика и побољшано функционисање система подршке деци из осетљивих група и новоуписаних ученика.
Етос	Мере превенције насиља и повећање сарадње међу ученицима, наставницима и родитељима	Оспособити ученике и све запослене у школи као и родитеље ученика за квалитетније међусобне односе у циљу стварања подстицаје радне атмосфере.

		Утврђено је стање безбедности у школи и предузимају се мере да школа буде сигурно и безбедно место за ученике, запослене и родитеље. Обезбеђено је безбедно и сигурно партиципирање свих учесника васпитнообразовног процеса, врши се подстицање позитивних ставова и развој социјалних вештина ученика
Организација рада школе, управљање људским и материјалним ресурсима	Унапређење система руковођења, организације, управљања и обезбеђивање квалитета и успешности рада школе, обезбеђивање материјално- техничких ресурса и оптимално и функционално коришћење простора, опреме и наставних средстава	Унапређен је систем руковођења, организације, управљања и обезбеђивање квалитета и успешности рада школе, обезбеђивање материјално- техничких ресурса и оптимално и функционално коришћење простора, опреме и наставних средстава.

0.3. НАЧЕЛА НА КОЈИМА ЈЕ ШКОЛСКИ ПРОГРАМ УТЕМЕЉЕН СУ:

- 1) усмерености на процесе и исходе учења;
 - 2) заснованости на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;
 - 3) уважавања узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;
 - 4) хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
 - 5) поштовања индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;
 - 6) заснованости на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;
 - 7) уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;
 - 8) развијања позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања учениковог интересовања за учење и образовање у току целог живота;
 - 9) коришћења позитивне повратне информације, похвале и награде као средства за мотивисање ученика;
 - 10) уважавање узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи
- Полазећи од ових начела у изради Школског програма настојали смо да створимо услове за остварење нашег циља-све што радимо -радим у најбољем интересу сваког детета. У Школском програму настојали смо да представимо зашто, шта, када, где, како и са ким ученици уче и какви су резултати учења.
- Школски програм урађен је у складу са Националним оквиром образовања и васпитања.

0.4. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

- 1) обезбеђивање добробити и подршка celovitom развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за celoviti развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање позитивних људских вредности;
- 13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

У изради програма посебно се водило рачуна о усмерености на постизање **општих међупредметних компетенција**:

- 1) компетенцији за учење
- 2) одговорно учешће у демократском друштву
- 3) естетичка компетенција
- 4) комуникација
- 5) одговоран однос према околини
- 6) одговоран однос према здрављу
- 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву
- 8) рад са подацима и инфромација
- 9) решавање проблема
- 10) сарадња
- 11) дигитална компетенција

Компетенција се развијају кроз наставу свих предмета и примењују у разним ситуацијама при решавању различитих проблема и задатака. Опште предметне компетенције и специфичне предметне компетенције биће посебно издвојене у годишњим плановима рада.

ТРАЈАЊЕ ПРОГРАМА

Школски програм се реализује у периоду од четири године, односно од почетка школске 2019/2020. године до краја школске 2022/2023. Године.

ЈЕЗИК НА КОМЕ СЕ ПРОГРАМ РЕАЛИЗУЈЕ

Програм се реализује на српском језику.

0.5. НАСТАВНИ ПЛАН ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Школски програм се реализује у првом и другом циклусу. Први циклус траје у I, II, III и IV разреду, а други циклус у V, VI, VII и VIII разреду.

Напомена: У школи сви ученици похађају наставу на српском језику, тако да је у свим табелама изостављен српски као нематерњи језик.

0.5.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. бр.	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
4.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
5.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
6.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
7.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
8.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
УКУПНО: А		19	684	20	720	20	720	20	720

Ред. бр.	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Верска настава/Грађанско васпитање	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Народна традиција или Од играчке до рачунара	-	-	-	-	1	36	1	36
УКУПНО: Б		1	36	1	36	1	72	1	72
УКУПНО А + Б		20	720	21	756	21	756	21	756

*Ученик бира један од понуђених програма.

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми и активности

Ред. бр.	ОБЛИК ОБРАЗОВНОВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	20	720	21	756	21	756	21	756
2.	Изборни предмет	-	-	-	-	1	36	1	36
2.	Пројектна настава*	1	36	1	36	-	-	-	-
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
4.	Додатна настава	-	-	-	-	-	-	1	36
5.	Обавезна наставна активност	1	36	1	36	-	-	-	-

Ред. бр.	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1 дан годишње		1 дан годишње		1 дан годишње		1 дан годишње	

Школа реализује ваннаставне активности у складу са својим могућностима и интересовањима ученика у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.

0.5.2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ПЕТИ И ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. бр.	А.ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност	5	180	4	144
2.	Страни језик	2	72	2	72
3.	Историја	1	36	2	72
4.	Географија	1	36	2	72
5.	Биологија	2	72	2	72

6.	Математика	4	144	4	144
7.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36
8.	Техника и технологија	2	72	2	72
9.	Ликовна култура	2	72	1	36
10.	Музичка култура	2	72	1	36
11.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54	2	72+54
12.	Физика			2	72
УКУПНО: А		24	918	25	954
	Б.ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ				
1.	Верска настава/Грађанско васпитање	1	36	1	36
2.	Други страни језик	2	72	2	72
УКУПНО: Б		3	108	3	108
УКУПНО: А + Б		27	1026	28	1062

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми и активности

Ред. бр.	ОБЛИК ОБРАЗОВНО- ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	27	1026	28	1062
2.	Слободне наставне активности	1	36	1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36

4.	Додатна настава	1	36	1	36

Ред. бр.	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНОВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	28	1062
2.	Ваннаставне активности активности	1	36	1	36
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 2 дана годишње	

Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање

Ученик бира један од понуђених изборних наставних предмета.

Напомена: Као други страни језик изучава се руски језик.

Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које школа нуди

Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са простором и људским ресурсима школе

Напомена: У Школском програму прецизиране су у посебном делу ваннаставне активности, генерално организоване кроз рад низа секција.

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА СЕДМИ И ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. бр.	А.ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик	4	144	4	136
2.	Страни језик	2	72	2	68
3.	Ликовна култура	1	36	1	34
4.	Музичка култура	1	36	1	34
5.	Историја	2	72	2	68
6.	Географија	2	72	2	68
7.	Физика	2	72	2	68
8.	Математика	2	144	2	136
9.	Информатика и рачунарство	1	36	-	-
9.	Биологија	2	72	2	34
10.	Хемија	2	72	2	68
11.	Техника и технологија	2	72	-	-
12.	Техничко и информатичкообразовање	-	-	2	68
13.	Физичко и здравствено васпитање	2	72	-	-
12.	Физичко васпитање	-	-	2	68
УКУПНО: А		25	972	24	884
	Б.ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ				
1.	Верска настава/Грађанско васпитање	1	36	1	34
2.	Страни језик	2	72	2	68
3.	Обавезне физичке активности	1	36	-	-

4.	Слободне наставне активности	1	36	-	-
4.	Физичко васпитање-изабарани спорт	-	-	1	34
УКУПНО: Б		5	144	4	136
УКУПНО: А + Б		30	1152	28	1020
	В.ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ				
1.	Свакодневни живот у прошлости	-	-	1	34
3.	Физичко васпитање-изабарани спорт	-	-	1	34
УКУПНО: В		1	36	1	34
УКУПНО: А + Б + В		31	1188	29	1054

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни и изборни наставни предмети

Ред. бр.	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	31	1116	31	1054
2.	Допунска настава	1	36	1	34
3.	Додатни рад	1	36	1	34

Ред. бр.	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Обавезне ваннаставне активности:				
	А)Час одељењског старешине	1	36	1	34

2.	Слободне активности:	1	36	1	34
	Б)Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2	36-72	1-2	34-68
	В)Екскурзије	до 2 дана		до 2 дана	

Напомена: Као други страни језик изучава се руски језик

Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које Школа нуди.

Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са интересовањима ученика, простором и људским ресурсима школе

Напомена: У Школском програму прецизиране су у посебном делу ваннаставне активности, генерално организоване кроз рад низа секција.

0.6. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

У склопу програма обавезних и изборних предмета дати су (по разредима и предметима) и програми допунске и додатне наставе, са условно планираним садржајима. Садржаји се могу мењати према потребама подршке ученицима. Фонд је дат у табелама за сваки предмет и разред.

0.6.1.ИОП- индивидуални образовни план

Саставни део Школског програма је индивидуални образовни план. Ради се сваке школске године као додатна подршка у образовању и васпитању за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива или за ученике који постижу резултате који превазилазе очекивани ниво образовних постигнућа. ИОП је посебан акт који има за циљ оптимални развој детета и ученика прилагођавањем начина оставаривања школског програма. ИОП израђује Тим за пружање додатне подршке ученику, а остварује се након сагласности родитеља, односно другог законског заступника ученика.

Врсте ИОП-а су: ИОП-1- прилагођавање начина рада и услова у којима се одвија образовно-васпитни рад;

ИОП-2- прилагођавање циљева, садржаја и начина оставривања програма наставе и учења и исхода образовно-васпитног рада и ИОП-3- проширивање и продубљивање садржаја образовно-васпитног рада за ученика са изузетним способностима.

Тим за инклузивно образовање, односно Тим за пружање додатне подршке детету и ученику, у склопу годишњег плана рада прецизира појединости око прописаних процедура, а после усвајања ИОП-а (на седници педагошког колегијума) сваке године се сачињава анекс Школског програма.

0.7. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Редн. бр.	<u>Активности</u>	Начин реализације	Носиоци реализације	Време реализације
1.	Приредба за предшколске групе и ученике првог разреда	-приредба у фискултурној сали	Ученици и учитељи одељењског већа IV разреда / полазе у четврти разред у тој школској години /	1.септембар сваке школске године
2.	Обележавање Дечје недеље	-ЧОС посвећен правима детета, цртање у дворишту за разредну наставу, панои са лепим порукама, разговор представника Ученичког парламента са директором школе, спортски турнири и други садржаји планирани програмом обележавања Дечје недеље	Учитељи, одељењске старешине, координатор Ученичког парламента, ученици	-прва седмица октобра
3.	Дан ученика у настави	-све часове реализују ученици школе, мењају и остале запослене	-ученици, одељењске старешине, предметни наставници	- или петак у Дечјој недељи или у новембру Дан просветних радника

4.	Обележавање Дана школе	-постављање изложбе учениких радова у холовима -литерарни и ликовни конкурс и доделе награда -приредба са наступом хора -друге активности према годишњем плану рада сваке школске године	-наставници српског језика, ликовне културе, музичке културе, техничког, учитељи, други наставници у зависности од планираних активности	-17. март
5.	Прослава Нове године	-уређење холова и учионица, одељењска дружења, израда честитики	-учитељи и родитељи, ученици, стручни сарадници	-од 22. до 31. децембра сваке школске године
6.	Прослава Светог Саве	-приредбе за ученике и родитеље у матичној школи и издвојеним одељењима	вероучитељи, наставници музичке културе и српског језика	27.јануар
7.	Посета Ловачкој кући, Рађевом камену	-организовани одлазак ученика и обилазак околине у пратњи учитеља	учитељи, одељењске старешине, наставници ликовне културе, историје и српског језика, помоћник директора	током године

8.	Мала школа Бонтонa	- реализација по шест радионице у сваком одељењу 3. разреда према бази сценарија за радионице	-учитељи трећег разреда	-октобар и новембар
9.	Ускршња изложба дејјих радова	-израда дејјих радова на часовима слободних активности / могућа продајна изложба / -радионица шарања ускршњих јаја	-ученици, одељењске старешине, наставници ликовне културе, биологије, техничког и руководиоци појединих секција	-март и април
10.	Хуманитарне акције	-реализација различитих хуманитарних акције: учешће у кросу, „Друг другу“, у Дечјој недеље књиге и прибор за најугроженију децу града; акције Црвеног крста; друге акције	-учитељи, наставници, директор школе	-октобар, децембар, током године

11.	Промоција најуспешнијих ученика осмог разреда	-доделе Вукове и посебних диплома на свечаности са уручењем награда и пригодним програмом; пријем носиоца Вукове дипломе и њихових родитеља	-одељењске старешине, наставници српског језика и музичке културе, директор школе	28. јуна сваке године
12.	Другарско веће за ученике осмог разреда	-избор објекта, дружење	-представници Ученичког парламента, родитељи, помоћ пружају и одељењске старешине	у јуну пре полагања завршног испита

Садржаји у овом програму се према потреби могу допуњавати сваке школске године. У великој мери зависе и од активности у локалној средини, као и од укључивања школе у нове пројекте.

0.8. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНИХ АКТИВНОСТИ

Овим програмом обухваћени су сви ученици школе. Ученици осмог разреда анкетом на почетку школске године одређују се за изабрани спорт, који се реализује са једним часом недељно. За ученике петог, шестог и седмог разреда у оквиру предмета физичко и здравствено васпитање реализује се фонд од 1,5 часа недељно за изабрани спорт и друге физичке активности.

Редн. бр.	<u>Активности</u>	Начин реализације	Носиоци реализације	Време реализације
1.	Турнири у изабраним спортовима за ученике од 5-8. разреда	-међуодељењске утакмице по изабраним спортовима	-наставници физичког васпитања	-септембар, октобар, април и мај
2.	Рад спортских секција	-тренинзи и учешће на спортским надметањима у следећим спортовима: кошарка, фудбал, одбојка, рукомет, стрељаштво, стони тенис, гимнастика	наставници физичког васпитања	-током целе године
3.	Крос „За срећније детињство“ и Крос „РТС-а“	-реализација кроса уз учешће ученика свих узраста	наставници физичког васпитања и учитељи	-прва седмица октобра и април
4.	Улична трка	-реализација трке у сарадњи са локалном управом	наставници физичког васпитања, васпитачи и учитељи	-септембар и април
8.	Недеља школског спорта	-градска манифестација спортских активности ученика кроз различите турнире и спортска такмичења у школи и граду током једне наставне недеље	наставници физичког васпитања, учитељи и одељењске старешине	-октобар и април или мај

9.	Наставак реализације физичких активности у рзредној настави- пројекат	-у делу часова физичког васпитања у разредној настави реализоваће се	Учитељи и ученици	Током целе школске године, а
	„Покренимо нашу децу“	спотрске активности са коришћењем реквизита у учионицама и фискултурној сали, а повремено и на спортском полигону школе		посебно током зимског периода, кад је физичка активност смањена
10.	Друге спотрско-рекреативне активности	Према Годишњем плану рада школе за сваку школску годину и годишњим плановима за физичко васпитање.	наставници физичког васпитања	-током године

0.9. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА, ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Под другим облицима ризичног понашања нарочито се издвајају употреба алкохола, дувана, психоактивних супстанци и малолетничка делинквенција. Посебно се овим Школским програмом планирају садржаји везани за упознавање запослених и ученика о забрани дискриминације и дискриминаторског понашања. То је понашање којим се на непосредан или посредан начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање (искључивање, ограничавање, давање првенства) у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиских лица на отворен или прикривен начин. Дискриминаторно понашање може бити заснива се на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу мигранта / или расељеног лица /, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким и другим организацијама и другим личним својствима. Такође се у овим програмом школа бави и забранама понашања које вређа углед, част или достојанство.

На реализацији овог програма укључени су сви запослени у школи, а посебно Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања. Програм се операционализује Годишњим планом рада за сваку школску годину. Приликом реализације програма активно се укључују лица из локална средина, а посебно: представници МУП-а, Завода за јавно здравље, Центра за социјални рад, Дечјег диспанзера и патронажне службе, Црвеног крста. Укључују се и лица обучена за превенцију и интервенцију у случајевима насиља, злостављања и занемаривања, дискриминације и других облика ризичног понашања, које утврђује министар.

Ред број	Активности ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ	Начин реализације	Носиоци активности	Време реализације
1.	Обрада тема у оквиру ЧОС које се односе на упознавање са правилима понашања у школи и израду одељењских правила; теме везане за другарство, узајамно уважавање, толеранцију; теме везане за ненасилно решавање сукоба	часови одељењског старешине и радионице	-одељењске старешине, стручни сарадници	-током целе године, према плановима рада одељењског старешине
2.	Теме везане за насиље, посебно електронско насиље, трговину људима, опсаности од злоупотребе психоактивних супстанци и алкохола, дискриминације, затим поступање установе, мере	часови одељењског старешине и радионице	представници локалне средине, помоћник директора, одељењске старешине	-током целе године, према плановима ЧОС-а и плану лица из локалне средине

2.	Рад у области културних, спортских, хуманиратних и других активности уз укључивање ученика у разноврсне садржаје	-приредба за полазак у школу -програми у оквиру Дечје недеље -обележавање Дана школе и Светог Саве -учешће у хуманитарним акцијама -учешће на разним конкурсима -учешће на такмичењима -спортски турнири обележавање значајних датума на ЧОС-у -посете разних позоришта, -сарадња са другим школама -постављање изложби радова ученика у холловима школе и друге активности	-одељеске старешине руководиоци секција -Тим	-током целе године, према Годишњем плану рада школе
4.	Рад са родитељима ученика који испољавају проблеме у понашању	-појачан васпитни рад кроз информисање, договарање о даљем поступању и сарадњи	-одељески старешина и стручни сарадници	-у септембру и по потреби током године
5.	Рад са ученицима члановима парламента	-хуманитарна акција друг-другу и друге сличне акције -дебате везане за злоупотребу алкохола и психоактивних супстанци	-чланови парламента и наставници који координирају рад	-октобар и током године

6.	Сарадња са локалном средином – Домом здравља , Патронажном службом, Заводом за заштиту здравља, Школском управом, Центром за социјални рад, Општином, Црвеним крстом, Удружењем Рађеваца и другим удружењима, МУП-ом ...	договори, анализе, предавања и радионице за ученике, реализација заједничких активности	-директор -наставници -одељеске старешине -Тим -сараданици из локалне средине	-током године према планираним активностима и по потреби
7.	Упознавање родитеља са Посебним протоколом о заштити деце- родитељи ученика I разреда – по потреби и у другим одељењима	родитељски састанци	-одељењске старешине	-I разред- новембар, а за остала у току године
9.	Упознавање ученика са Посебним протоколом о заштити деце и поступању у установи у одговору на насиље злостављање и занемаривање и забрану дискриминације за I и V разред	на часовима одељењског старешине	стручни сарадници и одељењске старешине	- новембар и децембар
11.	Стручно усавршавање наставника / број семинара и наставника који их похађају зависи од буџетских средстава /	Семинари везани за превенцију насиља и рад са одељењем	Директор, педагог, наставници	-током године
12.	Идентификовање и рано препознавање ризика од насиља, злостављања и занемаривања и дискриминације	-разговор одељењских старешина и утврђивање стања у одељењима -разговор педагога са ученицима	чланови Тима и одељењске старешине	-током године

13.	Предлози Тима о мерама за превенцију и заштиту одељења у којима је утврђена присутност ризика од појаве насиља, злостављања и дискриминације	-седница Тима	Тим	-март
14.	Предлози Тима за побољшање ситуације и извештај о раду Тима	-у писменој форми подноси се извештај директору два пута годишње	Тим	јануар и јун
15.	Извештавање органа управљања, Савета родитеља и ученичког парламента о раду Тима	-на седницама	директор школе	Јануар-јун
	ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ	Начин реализације	Носиоци активности	Време реализације
1.	Проверавање сумње или откривање насиља, злостављања или занемаривања и дискриминације	-прикупљањем информација / директно или индиректно / - преглед видео записа	-Тим и сви запослени	-редовно током године
2.	Прекид насиља и смиривање учесника	-на месту дешавања раздвојити сукобљене и по потеби пружити или обезбедити потребну помоћ	сви запослени у установи	-у моменту дешавања
3.	Обавештавање родитеља	-телефонским путем или писмено	-одељески старешина Тим, директор	-одмах после прекида и смиривања или по сазнању

4.	Консултације у вези насиља које се десило / околности, анализа чињеница, процена нивоа /	-разговор и анализа ситуације	одељењски старешина, дежурни наставник, стручни сарадници, Тим, директор, ученички парламент	-непосредно после дешавања
5.	Појачан васпитни рад са ученицима који су извршили први ниво насиља	-разговор са починиоцима насиља -разговор са ученицима који су трпили насиље -разговор са ученицима сведоцима насиља и целим одељењем -разговор са родитељима	-одељењски старешина и родитељ	-увек када се деси насиље
6.	Евиденција и праћење понашања ученика у насиљу првог нивоа и извештавање Тима	-евиденција насиља -праћење мера -писани извештај Тима на крају тромесечја	-одељењски старешина	-код сваке појаве насиља првог нивоа

7.	Појачан васпитни рад са ученицима који су поновили насиље првог нивоа	-прикупљање информација и разговори одељењског старешине и стручних сарадника са учеником и родитељима и даљи васпитни рад са учеником и одељењем -по потреби директор покреће васпитно-дисциплински поступак	-одељењски старешине - стручни сарадници -остали чланови Тима -директор -родитељ	-увек када одељењски старешине процени да је овај рад неопходан, рад код једном или неколико пута поновљеног насиља првог нивоа
8.	Послови везани за процедуре насиља другог нивоа	-изјаве ученика у присуству родитеља о самој ситуацији -прикупљање осталих података - разговори одељењског старешине и стручних сарадника са учеником и родитељима - даљи појачан васпитни рад са учеником и одељењем -по потреби директор покреће васпитнодисциплински поступак	-одељењски старешине - стручни сарадници -остали чланови Тима -директор -родитељ	-увек када се деси насиље другог нивоа
9.	Израда оперативног плана заштите за ученика- ученике	-планови за сваког ученика појединачно	Тим за заштиту / стручни сарадници, директор, родитељ и др.	-у сваком насиљу другог нивоа

10.	Послови везани за процедуре насиља трећег нивоа	-послови око прикупљања информација -изјаве о насиљу ученика коју он даје директора у присуству стручног сарадника и родитеља /ако није спречен / -директор покреће васпитно-дисциплински Поступак -изрицање мере - информисање, по потреби укључивање и сарадња са Центром за социјални рад, здравственим службама, полицијом, Школском управом и другим организацијама -појачан васпитни рад са учеником	-одељењски старешине - стручни сарадник, -остали чланови Тима -директор -родитељ -представници других организација	-увек када се деси насиље трећег нивоа
11.	Подношење пријава надлежним органима, организацијама и службама и обавештавање Школске управе о насиљу трећег нивоа	-пре подношења пријаве разговор са родитељима -писмена пријава -писмено обавештење	директор школе	-у року од 24 сата

12.	Израда оперативног плана заштите за ученика-ученике	-плани за сваког ученика појединачно	Тим за заштиту, Стручни сарадник, директор, родитељ и др.	-у сваком насиљу трећег нивоа
13.	Информисање Центра за социјални рад и полиције о сумња или сазнање о насиљу, злостављања или занемаривању и дискриминацији које ученик трпи у породици	-писмено обавештење	-директор школе	- када се сумња или се утврди да постоји такво насиље
14.	Обавештавање родитеља и полиције када постоји сумња да насилни догађај има елементе кривичног дела или прекршаја	-писмено обавештење	-директор школе	- када се сумња или утврди да насиље има елементе кривичног дела или прекршаја
15.	Послови везани за процедуру када је запослени починилац насиља, злостављања и занемаривања и дискриминације	-директор школе предузима мере према запосленом, а са дететом процедура заштите	-директор школе	- када је запослени починиоц
16.	Обавештавање полиције када је родитељ починилац насиља и злостављања или дискриминације према запосленом	-позивање полиције	-директор, -секретар, -дежурни наставник -чланови Тима	-одмах када се насиље деси

17.	Обавештавање родитеља, по потреби и полиције и Центра за социјални рад о насиљу ученика према запосленом и покретање васпитно-дисциплинског поступка за тог или те ученике -изрицање васпитно-дисциплинске мере у складу са Законом	-обавештавање родитеља и надлежних Институција -рад на процедури покретања васпитнодисциплинског поступка и изрицања васпитнодисциплинске мере на седници Наставничког већа	-директор школе -директор и остали учесници у васпитно-дисциплинском поступку	-одмах када се насиље деси
18.	Обавештавање родитеља, полиције и Центра за социјални рад о сумњи да је починилац насиља треће одрасло лице	-усмено и писмено обавештавање	-директор школе	-одмах по сазнању

0.10. ПРОГРАМ ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

У циљу подстицања индивидуалних склоности и интересовања, садржајног и квалитетног коришћења слободног времена, ради богаћења друштвеног живота и разоноде, развијања и неговања другарства и пријатељства школа ће реализовати ваннаставне активности ученика у области науке, технике, културе, уметности, мадија и спорта. Реализација ових активности везана је и за сарадњу са локалном средином и ангажовањем школе у разним пројектима. Садржај ових активности у разредној настави дат је у склопу програма за сваки разред, а овде су садржаји дати оријентационо. Сви садржаји и активности које се реализују у току једне школске године нису унапред предвидиви, односно током године се реализују и неке активности и садржаји који нису дати у плановима. У предметној настави ученици се изјашњавају путем анкете о укључивању у неку од секција на почетку сваке школске године. Веома је значајно што се на овим активностима ради на развијању духа другарства, толеранције на различитости, спремност пружања помоћи и подршке другима, духа тимског рада. У табели су дати глобални садржаји који су у Годишњем плану рада школе детаљније разрађени, а током године се често реализује више од планираног. У Школи се посебна пажња посвећује формирању музичке и драмске групе, школског листа, фолклора и спотра.

Р.бр.	<u>Активности</u>	Начин реализације	Носиоци реализације	Време реализације
1.	<u>Разредна настава</u>- активности за сва одељења: -приредба за предшколске групе и ученике 1. разреда -обележавање Дечје недеље –радионице о Конвенцији, пријем првака у Дечји савез -обележавање значајних датума: Дан школе, Свети Сава и други -уређење учионица и холова -учешће у разним такмичењима, посебно „Мислиша“ за све узрасте и у такмичењу из математика за ученике 3. разреда, као и учешће на такмичењу рецитатора -сарадња са Црвеним крстом и реализација хуманитарних акција	-припрема програма и извођење приредба -радионице, игра, дружења, изреда радова за конкурс... -израда цртежа, паноя, гајење украсног биља -припреме и учешће на такмичењима -учешће у хуманитарним акцијама и такмичење екипе	-актив 3. разреда -учитељи свих одељења, вероучитељи, наставници музичког - учитељи, предметни наставници -учитељи свих одељења, - учитељи свих одељења -учитељи свих одељења	-1. дан школске године -прва седмица октобра - трећа седмица децембра и последња јануара -током године -током године, посебно у другом полугодишту -током године

2.	<u>Рецитаторска секција</u> - упућивање ученика у правилно изговарање, наглашавање и акцентовање поезије, учешће рецитатора у школским приредбама и програмима, избор песама за такмичење, припрема ученика и учешће на школском такмичењу и смотре рецитатора, сусрети са песницима у школи	- практична вежбања, наступи и такмичења	- наставник српског језика задужен за ову екцију	- један час недељно током целе године, - учешће у приредбама и такмичењу према календару за сваку школску годину
3.	<u>Драмско рецитаторска секција</u> – припрема краћих представа и наступи на приредбама	- рад са текстовима, практична вежбања, реализација наступа	- наставник српског језика задужен за ову секцију	- један час недељно током целе године,
4.	<u>Историјска секција</u> - упознавање ученика са историјом, обичајима, знаменитим личностима, обележавање значајних датума из прошлости и продубљивање знања из овог предмета, реализација тематских изложби, израда и постављање паноа	- приказивање документарног материјала, припрема изложби за учионице и холове, употреба различитих историјских извора	- наставник историје задужен за ову секцију	- један час недељно током целе године, изложба уз одабране датуме и догађаје у текућој години

5.	<u>Еколошко-биолошка</u> секција - израда панона о очувању животне средине, знаменитим биолозима Србије, уређење кабинета, извођење експеримената са биљкама, обележавање датума- Дан вода, Дан борбе против пушења, Дан заштите животне средине, Дан планете Земље	-практични радови, употреба додатне литературе, коришћење интернета за прикупљање података, постављање панона	-наставници биологије	један час недељно током целе године, панони према датумима
6.	<u>Саобраћајна</u> секција- упознавање ученика са правилима у саобраћају, са тестовима за полагање вожње, вежбање вожње бицикла, ролера и тротине на спортском полигону, учешће у такмичењу	-прикупљање прилога о описаним и ризикантним ситуацијама у саобраћају, тестови са прописима, практична вежбање, такмичења	-наставник задужен за ову секцију	један час недељно током целе године

7.	<u>Информатичко-програмерска секција</u> - упознавање ученика са основним софтверима за израду програма, употреба одређеног програмског језика за израду програма и припреме за такмичење	-практични радови и учешће на такмичењу	-наставник задужен за ову секцију	један час недељно током целе године
8.	<u>Спортске секције</u> - са ученицима ће радити рукомет, кошарка, фудбал, одбојка и друге секције које се могу организовати у складу са интересовањима ученика, а непосредно пре такмичења припремаће се ученици и за друге спортове, посебно атлетику -они ће се обучавати за правилно бављење одређеним спортом, увежбавати и усавршавати и припремати за спортска такмичења на турнирима	-практично упражњавање одређеног спорта на тренинзима и учешће на такмичењима	-наставници ће водити по две секције	по један час недељно током целе године за сваку секцију / односно по 18 часова за дечаке и девојчице /

9.	Млади географи, са ученицима ће се радити графички радови (израда и примена неких карата у настави географије, рељефне области Србије-реке, климатске области и типови климе, биљне и животињске области), затим рефератска настава (живот и дело Јована Цвијића, рад на уређивању географског кабинета, прикупљање материјала за израду паноа), анализа видео снимака	практични радови, употреба додатне литературе, коришћење интернета за прикупљање података, постављање паноа	-наставник задужен за ову секцију	-током школске године

0.11. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ

Редни бр.	Активности	Начин реализације	Носиоци реализације
1.	Чувари природе, Вразред Одрживост животне средине и утицај човека; одговорни однос према одрживости животне средине; одговоран однос према здрављу; одговоран однос према животињама; одговоран однос према разноврсности живог света	Развијање пожељног понашања у складу са принципима одрживости, етичности и права будућих генерација на очувању животне средине, природе и биодиверзитета Развијање свести о личном ангажовању у заштити и очувању животне средине	-наставник задужен за ове активности

2.	Чувари природе, VI разред Одрживост животне средине и утицај човека; одговорни однос према одрживости животне средине; одговоран однос према здрављу; одговоран однос према животињама; одговоран однос према разноврсности живог света	Развијање пожељног понашања у складу са принципима одрживости, етичности и права будућих генерација на очувању животне средине, природе и биодиверзитета Развијање свести о личном ангажовању у заштити и очувању животне средине	-наставник задужен за ове активности
3.	Свакодневни живот у прошлости, V разред Увод, игре у прошлости, свакодневни живот у праисторији и старом веку	Проучавање историјских догађаја у оквиру обавезног предмета историја, , сазнања из прошлости уз сталну компарацију са модерним временом чиме се подстиче схватање континуитета у развоју друштва.	-наставник задужен за ове активности
4.	Свакодневни живот у прошлости, VI разред Увод, новац и банке некад и сад, свакодневни живот у новом веку, свакодневни живот Срба од краја петнаестог до краја деветнаестог века	Упознавање ученика са специфичностима динамике културних промена, да ученици науче како да сагледају себе у контексту другачијег да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разуђене и сложене садашњости.	-наставник задужен за ове активности

5.	Свакодневни живот у прошлости, VIПразред Увод, Фотографија, филм, радио и телевизија некад и сад, свакодневни живот од краја 19. до краја 20.века	Ученици треба да разумеју значај проучавања свакодневног живота у прошлости – усвоје и прошире знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости – стекну знања о свакодневном животу у Европи и свету од краја XIX до краја XX века – стекну знања о свакодневном животу код Срба од краја XIX до краја XX века – усвоје и прошире знања о улози фотографије, филма, радија и телевизије у свакодневном животу људи некад и сад – развијају истраживачку радозналост – развијају способност повезивања знања из различитих области.	-наставник задужен за ове активности

0.12. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Школа у сарадњи са установама за професионалну оријентацију помаже родитељима, односно другим законским заступницима и ученицима у избору средње школе и занимања, према склоностима и способностима ученика и у том циљу прати њихов развој и информише их о карактеру и условима рада појединих занимања. Ради праћења индивидуалних склоности ученика и пружања помоћи ученицима и њиховим родитељима, односно другим законским заступницима у избору средње школе и занимања, школа формира тим за професионалну оријентацију, у чијем саставу су стручни сарадници и наставници. Тим за професионалну оријентацију реализује програм професионалне оријентације за ученике седмог и осмог разреда.

Основни циљ професионалне оријентације је упознавање ученика са светом занимања, упознавање са различитим пословима и професијама у којим се ти послови обављају и развијање свести код ученика о личним склоностима и интересовањима и способностима за бављење одређеним пословима и занимањима. Реализује се кроз различите садржаје у оквиру редовне и додатне наставе, слободне активности, посете, наставу у природи, излете и екскурзије. Крајњи циљ је да се ученици добро процене своје способности и интересовања, стекну правилан став о радном ангажовању и оспособе да самостално одаберу наставак школовања. Интензиве активност у овој области ради се са ученицима седмог и нарочито осмог разреда и овде су наведене те активности.

Р. бр.	<u>Активности</u>	Начин реализације	Носиоци реализације	Време реализације
1.	Подела едукативних материјала везаних за избор занимања - школе	-постављање паноа и подела информатора ученицима	-одељењске старешине и стручни сарадници	-током године
2.	Реализација радионица за ученике 7. и 8. разреда везане за правилно професионално усмеравање и избор занимања	-реализација по 2 радионица у свим одељењима 7. и по три радионице у свим одељењима 8. разреда	-одељењске старешине и стручни сарадници	- од новембра до априла

3.	ЧОС- две радионице-за ученике осмог разреда о начину, условима и корацима приликом избора средње школе	-реализација по две радионице у одељењима 8. разреда	-стручни сарадници	-децембар и март
4.	Посете средњим школама у окружењу – у време када те школе имају своје промоциједани отворених врата	-обилазак школа са ученицима	-одељењске старешине и предметни наставници	април, мај
5.	Презентација средњих школа у установи	-присуство презентацији средњих школа разговор са наставницима – ученици 8. разреда	-одељењске старешине, директор школе	март, април
6.	Индивидуално професионално саветовање за ученике 8. разреда	-тестирање и разговори индивидуално са ученицима	-психолог школе	април, мај
8.	Организација реалних сусрета и упознавање са светом рада за ученике 8. разреда / обилазак предузећа и установа /	-реализација реалних сусрета у Техничкој школи и радним организацијама дрвне индустрије	одељењске старешине и предметни наставници	мај
9.	Саветодавни разговори са ученицима осмог разреда везаних за даље школовање	- индивидуални разговор са ученицима	ОС, стручни сарадници и предметни наставници	током године, посебно мај,

10.	Информисање родитеља о њиховом учешћу у избору средње школе; о организацији пробног завршног и оствареним резултатима, организацији завршног испита	-један општи родитељски сатанак, одељењски родитељски састанци, Савет родитеља школе	Психолог, одељењске старешине, директор	април и мај

0.13. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Брига о здрављу ученика заузима једно од кључних места у раду Школе. Од школске 2017/2018. године у оквиру предмета физико васпитање уведено је здравствено васпитање у првом и петом разреду, а од школске 2018/2019. године и у другом и шестом разреду, односно од школске 2019/20. године Брига о здрављу прожима се у редовној настави многих предмета / Свет око нас, Природа и друштво, Биологија, Географија, Хемија, Физичко и здравствено васпитање /, у часовима одељењског старешине, а представници неких институција и локална средина веома су ангажовани при реализацији овог програма. Пре свих ту су здравствене установе, а посебно патронажна служба, Завод за јавно здравље, потом Црвеног крста и МУП-а. Циљ програма је друштвена и лична брига о здрављу сваког детета. Један од најважнијих циљева у области здравствене заштите је и развијање, код сваког ученика појединачно, свести о значају очувања личног здравља и значаја његовог активног односа према томе, као и развијање правилног односа према исхрани, слободном времену, боравку у природи, редовним консултацијама у здравственим службама и избегавању ризичних ситуација и понашања, која могу штетно утицати на њих.

Редн. бр.	<u>Активности</u>	Начин реализације	Носиоци реализације	Време реализације
1.	Систематски прегледи ученика у Дому здравља при упису у први разред и даље у 3, 5. и 7. разреду, као и приликом уписа у средњу школу.	-обављање прегледа у здравственој установи у присуству родитеља	-здравствене установе	-октобар, новембар, април и мај
2.	Вакцинација ученика	-вакцинација у здравственој установи у присуству родитеља	-здравствене установе	према календару здравствене установе

3.	Стоматолошки преглед	-по одељењима одржана предавања и обављени систематски прегледи зуба у школској амбуланти	-школски стоматолог	-током године
4.	Предавања Патронажне службе Дома здравља: према избору тема Дома здравља, а које се односе на одређени узраст / од личне хигијене, преко здраве исхране, промена у пубертету до бављења спортом и заштите од алкохола, дувана и психоактивних супстанци	-предавање у сваком одељењу од 1-8 разреда, према плану службе	-Патронажна служба Дома здравља	-према плану Дома здравља

5.	Предавања о трговини људима представника МУП-а за ученике 7. или 8. разреда	-радионице у сваком одељењу	-МУП	-према плану МУП-а
6.	Предавање о болестима зависности Завода за јавно здравље	-радионице у сваком одељењу 7. и 8. разреда	-вршњачки едукатори и одељењске старешине	-према календару Завода
7.	Обележавање значајних датума везаних за здравствену превенцију	-часови одељењског старешине, еколошка секција	-одељењске старешине, предметни наставници	-током године

8.	Реализација тема на ЧОС-у: „Стоматолог није баук“ - <u>1.разред</u> „Лична хигијена“, „У здравом телу здрав дух“ <u>2. разред</u> „Водимо рачуна о здрављу“, „Дечаци и девојчице се разликују“ <u>3. разред</u> „Чувамо наше здрављеихрана, спорт“, „Дечаци и девојчице се мењају“, „Стоматолог није баук“ <u>4. разред</u> „Како да се здраво хранимо“, „„Злоупотреба дроге и превенција наркоманије“ <u>5. разред</u>, „Шта знамо о болестима зависности“, „Рачунари-како их користимо“, „Лична хигијена“, „Шта је странпутица“ <u>6. разред</u>, „Комплекси и шта са њима“, „Социјализација полног нагона“ „Наша свест о алкохолу и дроги“, „Компјутерска зависност“, „Предлажемо вам здрав стил живота“ – за <u>7. разред</u> „Наличје полног живота“	-часови одељењског старешине	-одељењске старешине или предавачи из локалне средине	-према плановима током године

	„Болести зависности“, за <u>8. Разред</u>			
9.	Реализација акције – Дан здраве исхране	-укључивање свих ученика, постављање трпезе са здравом храном	-наставници биологије	-једном у првом полугодишту
10.	Бављење спортом - сви часови физичког васпитања, часови спортских секција, недеље спорта, наставак активности пројекта Здраво растимо	-одржани часови физичког васпитања, секција, такмичења у овој области, турнира, рекреација током излета и екскурзија	-наставници физичког васпитања и одељењске старешине	-током године на свим наведеним садржајима

0.14. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Школа у сарадњи са надлежним установама брине о социјалној заштити, посебно ученика из осетљивих друштвених група, на основу програма социјалне заштите. Уколико је потребно школа организује прикупљање средстава за ове сврхе кроз акције школског спорта, волонтирања и других добротворних акција.

Школа посебно води рачуна о ученицима који имају потешкоће у породичном окружењу –породица у процедури развода брака, лоши узајамни односи родитеља, озбиљнија болест ужег члана породице или ученика, тешки материјални услови, проремећаји понашања родитеља или ученика, болести зависности родитеља или ученика, други поремећаји понашања – бежање из школе, крађа, припадност деструктивној групи. За ове ученике организују се посебне активности у сарадњи са локалном заједницом, пре свега Центром за социјални рад.

Редн. бр.	<u>Активности</u>	Начин реализације	Носиоци реализације	Време реализације
1.	Идентификација ученика са тешкоћама у емоционалном развоју, сазревању, променама у понашању, тешкоћама у напредовању и тежим породичним проблемима	-подаци из упитника за родитеље ученика првог разреда, разговор са родитељима, подаци Центра за социјални рад (ЦСР), разговор са ученицима, ОС, наставницима.	-родитељи, ЦСР, стручни сарадници, ОС, наставници.	током школске године

2.	Рад са родитељима на оснаживању за решавање проблема ученика који су последица поремећених породичних односа	-саветодавно – инструктивни рад са родитељима и ученицима	-стручни сарадници, наставници , ЦСР	током школске године
3.	Оспособљавање родитеља за решавање проблема који се односе на понашање ученика	Саветодавно – инструктивни рад са родитељима	Стручни сарадници, наставници , ЦСР	током школске године
4.	Сарадња са социјалним институцијама	предавања, саветодавни разговори, тематско – едукативне радионице, студије случаја	ЦСР, представници школе	према потреби
5.	Посредовање у остваривању права на материјалну помоћ /уџбеници, настава у природи, екскурзије, лечења, летовање/	-упућивање дописа одговарајућој институцији и разговори са родитељима	одељењске старешине, ЦСР, општина, Црвени крст	током школске године
6.	Организација хуманитарних акција	договор са родитељима, ученицима и наставницима;	-Ученички парламент, наставници	током школске године
7.	Донације у пројектима за ове ученике	у оквиру пројеката обезбеђена средства и помоћ овим ученицима	-реализатори пројекта и организације које га финасирају	током године

0.15. ПРОГРАМ „ТВОЈЕ ЗНАЊЕ МЕЊА СВЕ“

Пројекат „Твоје знање мења све“ је пројекат финансиран од стране Европске уније, а спроводи се у школама у циљу имплементације Националне стратегије за борбу против злоупотребе дрога. „Твоје знање мења све“ има за циљ да поучи децу, пружајући им прилику да праве изборе, користе стручност одраслих о ономе што њих заиста занима и да науче како да доносе одлуке и сами преузимају акције. Програм се састоји од дванаест радионица, које ће се реализовати на часовима одељенске заједнице. Динамика рада прилагођаваће се начину раду одељења. Планирано је да се Програм спроведе са ученицима шестог разреда.

Програм садржи следеће теме:

1. Разумевање сопствених осећања
2. Разумевање утицаја вршњака
3. Разумевање и управљање ризицима
4. Учење рада у групама
5. Предлагање идеја, избор теме и формирање група
6. Сазнавање и прикупљање нових информација
7. Подношење извештаја
8. Припремање за акцију
9. Преузимање акције
10. Размишљања о часу/ разматрање часа

0.16. ПРОГРАМ „УЧИОНИЦА ДОБРЕ ВОЉЕ“

Програм „Учионица добре воље“ намењена је млађим и старијим основцима. Реализује се на часовима одељенске заједнице за ученике седмог и четвртог разреда. Програм се реализује кроз радионице. Циљ Програма јесте подстицање ненасилне комуникације међу младима и развијање комуникацијских способности за конструктивно решавање конфликта. Учесници Програма би требало да моделе понашања, научене на радионицама, примењују и у својој непосредној околини и на тај начин мењају климу у својој вршњачкој групи, школи или породици.

Радионице за <u>млађе основце</u>	Радионице за <u>старије основце</u>
Ја сам ја, а ко си ти?	Ко си ти, а ко сам ја?
Бунар жеља	Причам ти причу
Шта да радим кад ме нешто дели од онога што желим?	Како нас други слушају
Бесометар	Сведеља
У поверењу је успех	Помозите шта да радим, другови ме одбацују
Пажљиво са речима	Може ли се сукоб спречити
Извини и хвала	Наговорили су ме

Хајде да се договоримо	Кад станем у туђе ципеле
	Човече, љутиш ли се?
	Како сукоб најбоље решити
	Извини
	Сад знам шта са проблемима
	Шта носим са собом?

0.17. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

1. Уређење учионица и кабинета;
2. Одржавање школског дворишта;
3. Гајење биљака;
4. Сакупљање секундарних сировина;
5. Уређење одељенских паноа;
6. Бирамо најбоље уређену учионицу – кабинет;
7. Значај рециклаже
8. Изложба цвећа
9. Сортирање отпада
10. Дан Планете земље , 22.април
11. Прича о озонској рупи
12. Како да спасемо земљу
13. Животиње које нестају
14. Израда паноа ликовних радова на тему: -загађење животне околине-сањај о оваквој планети Земљи;
15. Уређење летње учионице

0.18. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Школа у оквиру свог васпитно-образовног рада настоји да обезбеди услове за утицај позитивних фактора из локалне средине на васпитање и образовање ученика. С друге стране, сама школа настоји да доприноси богаћењу културног и друштвеног живота средине у којој се налази. Водећи се овим начелом, школа успоставља сарадничке односе са свим институцијама у локалној заједници, како би се ученицима омогућило и самостално коришћење свих ресурса локалне самоуправе који могу допринети даљем развоју и напредовању ученика. У ближој школској средини налазе се културни и спортски објекти. Такође, у близини школе налази се и амбуланта опште медицине, пошта и црква. У ширем школском окружењу, у Крупњу, налази се градска библиотека „Политика“ и Дом културе, етно село „Добри поток“ и црква, Центар за

социјални рад, Дом здравља, Канцеларија за младе. У широј школској средини налази се и манастир Троноша и Тршић, родно место Вука Караџића.

Задаци школе у програму сарадње са друштвеном средином су следећи:

- ☐ Планирање и реализовање заједничких активности са субјектима из окружења
- ☐ Повезивање школе и локалне заједнице заједничким интересима и активностима
- ☐ Обезбеђивање подршке локалне заједнице у активностима школе у побољшању услова рада за ученике и запослене

Оперативни задаци сарадње школе са локалном самоуправом

1. Сарадња са локалном самоуправом око организовања превоза ученика и наставника.
2. Сарадња са локалном самоуправом око ђачке кухиње.
3. Сарадња са локалном самоуправом око капиталних инвестиција
4. Сарадња са интерресорном комисијом
5. Сарадња са просветном инспекцијом
6. Сарадња са локалном самоуправом око стручног усавршавања наставника
7. Сарадња са локалном самоуправом око награда за ученике генерације на крају осмогодишњег

образовања.

8. Сарадња са локалном самоуправом у циљу организовања културних дешавања и коришћења културних ресурса локалне заједнице

0.19. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ ЗАЈЕДНИЦОМ

Предлагач плана: директор, сарадници у раду секретар, шеф рачуноводства, педагог

Област рада	Садржај рада	Оријентационо време реализације или учесталост
Ресурси локалне средине	Сарадња са локалном самоуправом око организовања превоза ученика и наставника	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Сарадња са локалном самоуправом око ђачке кухиње	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Сарадња са локалном самоуправом око капиталних инвестиција	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Сарадња са интерресорном комисијом	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Сарадња са просветном инспекцијом	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Сарадња са локалном самоуправом око стручног усавршавања наставника	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Сарадња са локалном самоуправом око награда за ученике генерације на крају осмогодишњег образовања	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Сарадња са локалном самоуправом у циљу организовања културних дешавања и коришћења културних ресурса локалне заједнице (сарадња са Канцеларијом за младе, културним установама...)	ТОКОМ ГОДИНЕ

0.20. ПРОГРАМ „ПОКРЕНИМО НАШУ ДЕЦУ“

Значај програма „Покренимо нашу децу“ огледа се у томе што је препознао нарастајуће проблеме деце млађег школског узраста, а који се тичу неправилног држања тела, гојазности и хипокинезије.

Циљ пројекта је превенција настанка деформитета кичменог стуба и тела уопште применом одговарајућих превентивних вежби у складу са узрастом ученика.

3 модела програма

Први модел

„Весела столица“	„Причам ти причу“	„Здрава стопалица“	„Разиграна палица“
Опис: овај модел обухвата вежбе у учионици са столицом, и представља основни модел пројекта	Опис: драматизација (вођена фантазија)	Опис: превентивне вежбе за стопало	Опис: вежбе са палицом
Ниво активности: II	Ниво активности: II	Ниво активности: II	Ниво активности: II
Време трајања: 15 минута	Време трајања: 15 минута	Време трајања: 15 минута	Време трајања: 15 минута

Други модел

„Музичка гимнастика“	„Плеши и заледи се“
Опис: модел садржи елементарне покрете, кретања-аеробик за децу	Опис: представља имитацију различитих спортова кроз игру.
Ниво активности: III	Ниво активности: III
Време трајања: 15 минута	Време трајања: 15 минута

Трећи модел

„Јесење играрије“	„Зимске играрије“	„Летње играрије“
Опис: комплекс се састоји од три игре које се играју на отвореним теренима <i>Хваталица са ометањем</i> <i>Вук и овце</i> <i>Огледало</i>	Опис: комплекс се састоји од три игре које се играју на отвореним теренима <i>Направи Снешка</i> <i>Погоди Снешка</i> <i>Ходај мојим траговима</i>	Опис: комплекс се састоји од три игре које се играју на отвореним теренима <i>Змијин реп</i> <i>Кошење</i> <i>Лишће и плодови</i>
Ниво активности: III	Ниво активности: III	Ниво активности: III
Време трајања: 15 минута	Време трајања: 15 минута	Време трајања: 15 минута

0.21. ПЛАН И ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ МАРКЕТИНГА

Промоција и маркетинг школе неопходни су да би се привукла пажња заинтересованих. Представљање онога што школа нуди треба да буде део свачијег посла у васпитно-образовној установи.

Задаци школског маркетинга су:

- ☐ повећати углед и промовисати рад школе у локалној заједници;
- ☐ представити школу у јавности чиме ће се приказати целокупни рад у школи;
- ☐ унапредити углед школе како би се стекли бољи услови за рад и за већи број ученика;
- ☐ унапређивати сарадњу са свим социјалним партнерима, у циљу даљег развоја, промовисања и маркетинга школе;
- ☐ промовисати савремену, ефикасну и квалитетну наставу, прилагођену потребама и интересовањима ученика и наставника;
- ☐ предузимати активности на унапређивању угледа и обележја школе у циљу боље промоције рада школе;
- ☐ унапредити квалитет сарадње са родитељима, локалном заједницом и локалним медијима ради боље промоције рада установе.

Област рада	Садржај рада	Оријентационо време реализације или учесталост
	Организација турнира;	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Организација изложбе (ликовне, фотографија, дечијег стваралаштва...);	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Израда сајта школе и ажурирање података;	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Организација културно-уметничких активности школе (приредбе, маскенбали, књижевне вечери);	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Уређење животне средине (школски простор, двориште...)	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Издавање школских публикација (извештаји, флајери, брошуре, позивнице, дипломе, захвалнице, летописи);	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Представљање школских слободних активности;	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Презентовање рада школе кроз медије;	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Увођење система награђивања и промоције успешних ученика;	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Укључивање спољних сарадника који су стручњаци из одређених области (рад са даровитим ученицима, Менса, екологија, итд..)	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Презентовање јавности резултата примене нових метода;	
	Припремање јавних презентација за медије, родитеље и све заинтересоване;	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Реализација презентација (родитељски састанак, трибина);	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Награђивати (бесплатни уџбеници, повластице при отплати екскурзија, књиге...) и промовисати успешне ученике и наставнике на медијима;	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Организовати трибине, дискусије, радионице, дебате;	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Представљање у локалним медијима;	ТОКОМ ГОДИНЕ
	Промовисање свих акција организованих у школи	ТОКОМ ГОДИНЕ

0.22. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Партиципација родитеља у школи, тј. њихова укљученост у различите аспекте школског живота представља важну компоненту образовно-васпитног процеса и у непосредној је вези са квалитетом тог процеса. Партнерство породице и школе представља важан предуслов за адекватно подржавање и подстицање развоја детета, будући да је добробит детета централни интерес, како породице тако и школе. У основним одредбама *Закона о основама система образовања и васпитања* у делу: *Општи принципи система образовања и васпитања* (члан 3), стоји да „систем образовања и васпитања својом организацијом и садржајима обезбеђује:

1) ефикасну сарадњу са породицом укључивањем родитеља, односно старатеља ради успешног остваривања постављених циљева образовања и васпитања

2) разноврсне облике сарадње са локалном заједницом и широм друштвеном средином како би се постигао пун склад између индивидуалног и друштвеног интереса у образовању и васпитању.“ (Службени гласник 72/2009) *Закон о основном образовању и васпитању* свом 48. члану предвиђа да свака школа изради Програм сарадње са породицом: „Школа подстиче и негује партнерски однос са родитељима, односно старатељима ученика, заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења. Програмом сарадње са породицом, школа дефинише области, садржај и облике сарадње са родитељима, односно старатељима деце и ученика, који обухватају детаљно информисање, саветовање, укључивање у наставне, и остале активности школе и консултовање у доношењу одлука око безбедоносних, наставних, организационих и финансијских питања, с циљем унапређења квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности васпитно-образовних утицаја. Програм сарадње са породицом обухвата и организацију отвореног дана школе сваког месеца, када родитељи могу да присуствују образовноваспитном раду. Ради праћења успешности програма сарадње са породицом, школа, на крају сваког полугодишта, организује анкетање родитеља, односно старатеља, у погледу њиховог задовољства програмом сарадње са породицом и у погледу њихових сугестија за наредно полугодиште.

Мишљење родитеља, односно старатеља, добијено као резултат анкетања, узима се у обзир у поступку вредновања квалитета рада школе.“

ЦИЉ:

Породица и школа имају заједнички циљ-подржавање и подстицање развоја ученика, те њихови односи морају бити пре свега партнерски. Програми у области сарадње са породицом усмерени су пре свега на развијање партнерских односа између кључних актера у школи, као и на јачање родитељске компетенције, посебно у областима процеса васпитања и превенције негативних појава.

ЗАДАЦИ:

- информисање родитеља о њиховим правима и обавезама, те начинима укључивања у рад школе,
- задовољавање потреба породице и њених циљева,
- едуковање родитеља кроз информисање и пружање адекватног модела васпитања,
- развијање партнерског деловања породице и школе у образовању и васпитању ученика,
- обезбеђивање редовне, трајне и квалитетне сарадње породице и школе,
- остваривање позитивне интеракције наставних-родитељ
- обезбеђивање информисаности родитеља о променама у образовању које се остварују у школи и код ученика, као и о свим дешавањима у животу школе.

ОБЛАСТИ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ:

1. Информисање родитеља и старатеља

Родитељи/старатељи треба да буду детаљно информисани о свим аспектима школског живота и образовног процеса који се посредно или непосредно тичу њихове деце и њих, као и о могућностима на које све начине могу да се укључују у рад школе и да дају свој допринос унапређењу квалитета васпитно-образовног процеса.

Ова област сарадње породице и школе одвија се кроз следеће облике рада:

- Креирање странице намењене родитељима на сајту школе
- Организовање *Отворених врата*- термина када родитељи имају могућност да са наставницима разговарају о раду и напредовању ученика
- Месечно организовање *Отвореног дана*, када родитељи, односно старатељи могу да присуствују образовном-васпитном раду,
- Уређивање огласне табле за родитеље у просторијама школе
- Редовно вођење и ажурирање података
- Организовање и реализација родитељских састанака

2. Укључивање родитеља и старатеља у наставне и остале активности

Да би се избегла декоративна функција родитеља у тој сарадњи, а будући да је један број родитеља изјавио да би желели да партиципирају у различитим аспектима васпитно-образовног процеса, па и у самој настави, родитељи би требало да се подстичу да се укључују у образовни процес на више различитих начина, и то као:

- Асистенти
- Сарадници и асистенти у реализацији програма секција
- Едукатори деце у областима у којима су професионалци/експерти
- Кроз учешће у различитим образовним пројектима који се одвијају у школи/у које је школа укључена
- Сарадници за обезбеђивање безбедног окружења у школи
- Сарадници у процесу професионалне оријентације
- Сарадници при организацији и реализацији приредби, изложби, спортских и других такмичења и сличних активности у школи
- Сарадници и асистенти у реализацији излета, посета, екскурзија ученика,
- Сарадници у организацији и реализацији радионица, хуманитарних акција и сличних активности
- Учесће у стручним тимовима које директор формира по потреби,
- Као евалуатори васпитно-образовног рада и квалитета рада установе кроз процес самовреновања квалитета васпитно-образовне праксе
- Родитељи ученика из осетљивих и маргинализованих група (социјална ускраћеност, сметње у развоју, инвалидитет и др.) имају могућност да учествују у изради и реализацији индивидуалног образовног плана и друго.

3. Укључивање родитеља и старатеља у процес одлучивања

Овај облик сарадње пружа родитељима информације о организацији живота и рада школе, а својим учешћем они доприносе побољшању услова и рада школе. Поред учешћа у планирању и организацији, родитељи треба да су стално присутни, јер то доприноси учвршћивању односа породице и школе. Законска регулатива је прописала обавезно укључивање родитеља у процес одлучивања и то кроз:

- Укључивање родитеља у савет родитеља школе
- Укључивање родитеља у Школски одбор
- Укључивање родитеља у рад свих тимова на нивоу школе (самовредновање, развојно планирање, сарадња са локалном заједницом и породицом, пројекти и сл.)
- Испитивање потреба и очекивања родитеља анкетирањем на крају сваког полугодишта
- Родитељи ученика из осетљивих и маргинализованих група (социјална ускраћеност, сметње у развоју, инвалидитет и др.) имају могућност да учествују у индивидуалном образовном плану, да по потреби предлажу спољне сараднике у тиму који се бави образовним планом, као и да дају одобрење за спровођење тог индивидуалног образовног плана.

4. Едукација и саветодавни рад са породицом

Будући да су родитељи у највећој мери упућени на сарадњу са наставницима и са њима имају најчесталије контакте, важан задатак наставника је да креирају такву атмосферу у којој ће родитељи бити подстакнути да се укључују на различите начине и да доприносе животу школе, без страха да ће то бити протумачено на мешање улога, тј. мешање у професионалну улогу наставника. Унапређивање компетенција родитеља за педагошко деловање и пружање подршке ученицима, школа организује кроз следеће облике рада:

- Едукација кроз организовање мини предавања на родитељским састанцима
- Тематски родитељски састанци
- Организовање трибина и радионица за заинтересоване родитеље
- Формирање клуба родитеља
- Израда водича за родитеље (публикованог на сајту школе)
- Ангажовање родитеља као едукатора других родитеља о проблемима који су релевантни за родитељску популацију, а за које су поједини родитељи стручни.

ОБЛИЦИ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Савет родитеља

Представници сваког одељења школе чине савет родитеља. Будући да Савет родитеља има значајну улогу и овлашћења у регулисању живота школе (члан 58) и то не само у предлагању намене средстава прикупљених од родитеља (став 7) и давања сагласности на програм екскурзија и наставе у природи (став 10), већ и приликом предлагања мера за осигурање квалитета и унапређење васпитно-образовног рада, развојног плана, годишњег плана рада и извештаја о вредновању и самовредновању (члан 5), важно је да се оствари двосмерна комуникација од родитеља ка њиховим представницима у Савету и од представника Савета ка родитељима који су их изабрали (представници Савета родитеља су у обавези да на родитељском састанку пренесу осталим родитељима у одељењу теме и закључке).

Школски одбор

Законском регулативом, дефинисано је да 3 члана Школског одбора као органа управљања школом буду представници родитеља.

Родитељски састанци

Одржавају се најмање 5 пута годишње, са дневни редом који је специфичан за сваки родитељски састанак. Циљ родитељског састанка је упознавање родитеља са организационим или васпитно-образовним радом у школи.

Индивидуални разговори са родитељима

Родитељи се често нађу у ситуацијама које не знају на који начин да реше и тада им је стручна помоћ увек добродошла. Савремен родитељ се све мање ослања на свој инстинкт и на искуство претходних генерација, а све чешће тражи научно решење свих проблема, које родитељство са собом носи. Разговор са наставником, педагогом или неким другим радником, често опусте родитеље и донесе решење проблема. Наши сарадници су и сарадници наших родитеља. Одељенске старешине реализују индивидуалне разговоре у договору са родитељима, на месту одређеном за тај облик сарадње.

Отворена врата

Једном недељно, у термину предвиђеном за индивидуалне разговоре родитеља и наставника, наставници примају родитеље. У отвореном дијалогу наставника и родитеља често се решавају евентуални проблеми.

Отворени дан

Сваког месеца школа организује Отворени дан, када родитељи, односно старатељи могу да присуствују образовно-васпитном раду, стекну увид у начине рада наставника, али и рад, ангажовање и постигнућа ученика.

Анкете и упитници

Ради праћења успешности програма сарадње са породицом, школа, на крају сваког полугодишта, организује анкетање родитеља, односно старатеља, у погледу њиховог задовољства програмом сарадње са породицом и у погледу њихових сугестија за даљирад.

Укључивање у процес наставе

Школа подстиче родитеље да се укључују у образовно-васпитни процес на више различитих начина:

- а) као асистенти у настави
- б) као едукатори деце у областима у којима су професионалци/експерти
- в) као едукатори других родитеља о проблемима који су релевантни за родитељску популацију, а за које су поједини родитељи стручни,
- г) учешће у различитим образовним пројектима који се одвијају у школи у које је школа укључена,
- д) учешће у пројектима и стручним тимовима које директор формира по потреби,
- ђ) креирање индивидуалних образовних планова

Огласне табле

На видном месту у школи налази се огласна табла, намењена информисању родитеља о битним дешавањима у школи.

Едукативни чланци на сајту школе-Водич за родитеље

У циљу што успешнијег родитељства, на сајту школе се објављују чланци за родитеље, препоручена литература (наслови које поседује школска библиотека, и они који се могу пронаћи на интернету), као и основне информације о животу и раду школе.

Приредбе, посете, спортска и друга такмичења ученика

Организују се у складу са Годишњим планом рада школе и представљају сјајан показатељ ученичког напретка у току године, али и узајамног односа ученика са наставницима, као и ученика међусобно. Учесће на приредби јача самопоуздање ученика и мотивисаност за учење.

Радионице и трибине за родитеље

Школа организује трибине и радионице са родитељима путем којих унапређује педагошке компетенције родитеља. Ове едукативне активности организују се у складу са утврђеним потребама родитеља и школске свакодневнице.

Реализација излета, посета, екскурзија ученика

Родитељи активно учествују у организовању и реализацији излета, посета и екскурзија ученика у складу са Годишњим планом рада школе и личним интересовањима и могућностима.

Писана комуникација

Школа писмено обавештава родитеље у случајевима када је то потребно.

САДРЖАЈИ:

Садржаји сарадње с родитељима се односе на савремена сазнања из теорије и праксе развоја ученика. Та сазнања нуде делови медицине, развојне и педагошке психологије, педагогије. Знања из ових области, које се међусобно условљавају, а само се теоријски могу појединачно изучавати, својеврсна су основа родитељима и просветним радницима за организовање васпитно-образовног утицаја у својим срединама.

Због истовременог интензивног деловања различитих друштвених чинилаца на развој ученика, у сарадњи са породицом потребно је да родитељи познају и утицај сваког од њих. Отуда садржаји сарадње обухватају и следеће садржаје:

- Имунизација, исхрана, природни услови
- Развојне карактеристике и потребе ученика, норме развоја, интелектуални развој, превенција негативних појава (алкохолизам, наркоманија), понашање ученика, развој способности, подршка учењу, формирање навика, професионална оријентација ученика,
- Ненасилна комуникација, ненасилно решавање конфликта, превенција и сузбијање неприлагођеног понашања,
- Живот детета у породици: услови који задовољавају основне потребе ученика (здравствени, емотивни, економски), структура породице и односи у породици (између родитеља и одраслих чланова, родитеља и деце, деце када их је више у породици), организација породичног живота (активности одраслих и деце у одређеном времену да би се задовољиле потребе свих чланова..), породично васпитање, дечје игре и стваралаштво, садржај породичног васпитања, методе породичног васпитања,

- Живот у школи: активности, резултати и понашање ученика и његових вршњака (у току дана, периодично, годишње), стручњаци који реализују васпитање и образовање, организација рада установе (простор и време, распоред активности, разреди и одељења у оквиру њих, прибор за рад и учење, општи услови за задовољавање потреба и различите активности ученика), средства за несметано одвијање активности (школски простор, уџбеници, школски прибор, наставна средства, средства за практичан рад..), чиниоци у друштвеној средини, културна и јавна делатност школе, адаптација на нову средину, укључивање ученика у ваннаставне активности,
- Значај сарадње породице и школе, координација, усклађивање и повезивање активности породице и школе у процесу васпитања,
- Локална средина у којој живи породица (становништво, дечје и омладинске организације, културне, спортске, техничке организације које организују активности деце и младих у слободном времену, здравствене и комуналне службе и друге јавне службе...), шира средина у којој старији ученици посећују наставу или је њихово школовање ван места живљења породице, прва социјализација, идентификација, емоције, прва дружења, утицај литературе, моралне норме.

Начин и поступак остваривања:

Сарадња са породицом одвија се плански и систематски током целе године и подразумева укључивање породице у планирање, реализацију и евалуацију сарадње.

Активности у оквиру сарадње са породицом реализују се основу Развојног плана и Годишњег плана рада школе и то кроз:

- План рада Савета родитеља
- План рада директора школе
- План рада за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
- Планове рада стручних већа
- Планове рада одељенских већа
- Планове рада одељенских старешина
- План рада секција
- План професионалне оријентације
- План здравствене превенције

0.23. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈЕ

Екскурзије и излети су ваннаставни облици образовно-васпитног рада који се остварују ван школе.

Циљ је савлађивање и усвајање дела наставног програма непосредним упознавањем појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе, као и рекреативно-здравствени опоравак ученика.

Полазећи од објективних услова у којима се школа налази могућности родитеља и школе, планира се извођење екскурзије за ученике млађег и старијег узраста. Екскурзија се планирају током маја и јуна сваке школске године за ученике I-VI разреда. За ученике VII и VIII разреда током септембра или октобра сваке школске године. Пре извођења екскурзије детаљно проучити и ученике упознати са планом екскурзије. Разредне старешине на првим родитељским састанцима треба да их упознају са планом екскурзије и начином обезбеђења средстава. Вођу пута одређује директор, а разредне старешине се задужују за реализацију овог дела програма. По обављеним екскурзијама подноси се извештај наставничком већу које оцењују успех извођења екскурзије.

Основна васпитна образовна вредност екскурзије, као наставног облика је што непосредним запажањем и постигнутим доживљајем стварности коју би требало упознати, омогућује стицање поступнијих, дубљих и трајних знања. Тиме екскурзија знатно ублажава неповољне последице класичне предавачке наставе. Наставу чини конкретнијом и очигледнијом, успоставља бољи однос између чулног и апстрактног у наставном процесу.

Садржаји екскурзија и излета остварују се на основу наставног плана и програма образовно-васпитног рада и школског програма

На седници Савета родитеља усваја се предлог за реализацију екскурзија. Предложене путне правце могуће је заменити у договору са свим актерима.

Екскурзије су једнодневне, изузев екскурзије ученика VII и VIII разреда која је дводневна. Вођу пута одређује директор. Трошкове екскурзије по правилу сnose родитељи ученика. Поред екскурзија, могу се изводити и излети за ученике.

0.24. ПРОГРАМ ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Библиотека као центар културне и васпитне делатности прати и помаже реализацију васпитно –образовног процеса кроз различите облике активности у наставно – образовном раду и слободним активностима.

ОСНОВНИ ЗАДАЦИ:

Набавка , обрада и дистрибуција књига и другог библиотечког материјала потребног ученицима и наставницима у остваривању наставног плана и програма,

Праћење издавачке делатности на плану дечје , научно – популарне и стручне литературе ,

Развијање љубави према књизи ,

Организовање активних читалаца и читање најновијих издања савремене литературе у циљу развијања љубави према читању,

Тумачењу дела и израженој артикулацији текста.

Упућивање ученика у коришћење различитих облика информација,

Повезивање са широм друштвеном средином на културном плану,

Интензивна сарадња са другим школским библиотекама, Матичном библиотеком

Програм рада школске библиотеке састоји се из следећих подручја активности:

1. Васпитно образовни рад
2. Сарадња са наставницима, стручним сарадником, стручним активима, директором и матичном библиотеком
3. Библиотечки информацијски рад

4. Културна и јавна делатност

5. Стручно усавршавање

1. ВАСПИТНО ОБРАЗОВНИ РАД се остварује кроз следеће облике рада:

- Упис корисника, сређивање и вођење картона читалаца односно евиденције читалаца
- Систематско и организовано упознавање ученика са књигама и библиотеком
- Испитивање интересовања ученика за књиге и усмеравање интересовања ученика
- Стварање навика ученика да самостално траже књиге
- Помоћ при избору литературе и развијање навике пажљивог руковања књигом
- Привикавање ученика на културно понашање у библиотеци
- Упућивање ученика на начин коришћења каталога
- Помоћ ученицима приликом самосталног коришћења информација
- Разговор о телевизијским емисијама
- Размена мишљења о значајним филмским остварењима
- Организовање размене прочитаних књига из личних библиотека ученика
- Подстицање литералног стваралаштва ученика и њиховог учествовања на литералним конкурсима

2. САРАДЊА СА НАСТАВНИЦИМА, СТРУЧНИМ САРАДНИКОМ, СТРУЧНИМ АКТИВИМА, ДИРЕКТОРОМ И МАТИЧНОМ БИБЛИОТЕКОМ

- Информисање наставничког већа о питањима организације рада, књижном фонду и библиографији
- Рад на организацији књижевних сусрета и постављању тематских изложби
- Читалачко интересовање ученика кроз сарадњу са родитељима
- Припремање и програмирање васпитно – образовног рада кроз израду годишњег плана рада школске библиотеке односно програма рада библиотекара
- Сарадња са матичном службом Библиотеке шабачке

3. БИБЛИОТЕЧКИ ИНФОРМАЦИЈСКИ РАД

- Информисање о новим издањима
- Упознавање и читање нових дела
- Усмени и писмени прикази појединих књига
- Праћење и евиденција коришћења библиотеке
- Рад на изради ауторског и стручног каталога

- Вођење библиотечког пословања
- Обилазак књижара, сајмова књига, упознавање нових издања
- Набавка књига и осталог библиотечког материјала
- Израда годишњег извештаја о раду школске библиотеке

4. КУЛТУРНИ И ЈАВНА ДЕЛАТНОСТ

- Организовање посете сајму књига у Београду
- Организовање посете градској библиотеци у Крупњу
- Организовање посете Вуковом сабору у Тршићу
- Сарадња са музејима
- Сарадња са издавачима

5. СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ

- Праћење стручне литературе из библиотекарства
- Рад у стручним активима и стручним органима школе
- Учествовање на семинарима и саветовањима за школске библиотекаре

0.25. ПРОГРАМ ДЕЧЈЕГ САВЕЗА

Програм Дечјег савеза обухвата следеће области:

1. ОРГАНИЗАЦИОНА ПРОБЛЕМАТИКА, у оквиру које се:

- врши избор руководства Дечјег савеза
- врши избор Комисије Дечјег савеза за сарадњу, за друштвене акције, за школске манифестације и свечаности и вођење документације

2. ПРОГРАМИРАЊЕ РАДА:

- Синхронизација програма Дечјег савеза са секцијама

3. ДРУШТВЕНО-КОРИСТАН РАД

- Организовање акције у МЗ
- Уређење школе и њене околине (спомен парк)
- Прикупљање одеће, обуће, и новчане помоћи

4. МАНИФЕСТАЦИЈЕ, ПРОСЛАВЕ

- Свечани пријем ученика у први разред
- Прослава Дечје недеље
- Пријем првака у Дечји савез
- Почетак школске године
- Полугодишњи завршетак
- Завршетак школске године

5. КУЛТУРНО ЗАБАВНЕ И РЕКРЕАТИВНЕ АКТИВНОСТИ

- Посета филмској представи
- Посета позоришним представама
- Организовање концерата
- Ученички сусрети између ИО
- Организовање спортских такмичења

0.26. ПРОГРАМ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА У ПИСАЊУ

У циљу пружања подршке ученицима првог разреда у савладавању писања, педагог школе у сарадњи са учитељима првог разреда спроводи графомоторичке вежбе. Ове вежбе треба да помогну ученицима који имају тешкоће у писању, али и оним ученицима који имају слабу пажњу. Програм се састоји од двадесет вежби, током којих ученици треба да савладају технику писања и правилно држање оловке. Ове вежбе су подесне и за откривање ученика који имају дисграфију и дислексију.

0.27. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Циљеви програма: превенција, спречавање, умањење и отклањање повреда на раду и професионалних обољења запослених; побољшање услова рада што за циљ има унапређење мотивације за рад, повећање продуктивности, квалитета, задовољство запослених и на тај начин повећање квалитета живота појединца и друштва у целини.

Активности/теме	Начин реализације	Носиоци активности
Безбедно и здраво радно место	Дискусија, предлози за побољшање услова рада	директор школе, наставничко веће
Прва помоћ	Семинар - Оспособљавање запослених за пружање помоћи у ризичним ситуацијама	Дом здравља директор, наставници
Заштита од пожара	Курс- едукација запослених о коришћењу против пожарних апарата	МУП, директор, запослени
Изграђивање тима- тим билдинг	Организовање спортских, туристичких и културних активности у циљу развијања добрих међуљудских односа у колективу	Директор, запослени
Уређивање школе	Годишња акција сређивања ентеријера и екстеријера школе, уређивање учионица, улепшавање радног окружења	Одељенске старешине, ученици
Попис инвентара	Вођење рачуна о школској имовини	Наставници, директор

0.28. ПРОГРАМ ЕДУКАЦИЈЕ УЧЕНИКА О ЗАШТИТИ ОД ПОЖАРА

Циљ Програма едукације ученика о заштити од пожара јесте да ученици стекну знања, вештине и навике неопходне за унапређивање и учвршћивање позитивних ставова и понашања значајних за заштиту од пожара. Поред посебних активности у оквиру овог програма, едукација ученика о заштити од пожара оствариваће се и кроз обавезне и изборне предмете као и ваннаставне активности.

Програм обухвата следеће активности:

- Организовање радионица едукације ученика о превенцији и заштити од пожара и експлозија у сарадњи са ватрогасном службом
- Организовање ликовних конкурса за ученике од 1. до 4. разреда
- Израда панoa о мерама заштите од пожара за ученике од 5. до 8. разреда
- Организовање квиза „Покажи шта знаш из области заштите од пожара“

0.29. ИНДИВИДУАЛНИ ОБРАЗОВНИ ПЛАНОВИ

Индивидуални образовни планови ученика су саставни део Школског програма и школске документације, која се чува код педагога школе

1.0. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1	Српски језик	5	180
2	Енглески језик	2	72
3	Математика	5	180
4	Свет око нас	2	72
5	Природа и друштво	-	-
6	Ликовна култура	1	36
7	Музичка култура	1	36
8	Физичко и здравствено васпитање	3	108
Укупно : А		19	684
ред. број	Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1	Верска настава/ Грађанско васпитање	1	36
Укупно : Б		1	36
Укупно : А+Б		20	720
ред. број	В. ОБЛИК ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА		
1	Редовна настава	22	684
2	Допунска настава	1	36
3	Додатни рад	-	-
4	Пројектна настава	-	36
Укупно : А+Б+В		23	756

Ред број	Г. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА		
1	Час одељ. старешине	1	36
2	Друштвене, техничкер, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2	36
3	Екскурзија	1 дан годишње	
Укупно : А+Б+В+Г (без екскурзија)		828	

1.1. ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу; 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси; 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота; 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, развој толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

1.2. ГЛОБАЛНО ПЛАНИРАЊЕ – ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ - ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК						
бр. наст. теме	Наставна тема	БРОЈ ЧАСОВА				
		обрада	утврђив.	систем.	провере	укупно
1.	ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ	45	32	11	2	90
2.	ЈЕЗИК	7	1	1	1	10
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	14	17	1	3	35
4.	КЊИЖЕВНОСТ	35	6	3	1	45
Укупно		101	56	16	7	180
I полугодиште		59	42			101
II полугодиште		42	37			79

МАТЕМАТИКА						
Наставна тема	Наставна тема	БРОЈ ЧАСОВА				
		обрада	утврђив.	систем.	провере	укупно
I	ГЕОМЕТРИЈА	11	14	1	1	27

II	БРОЈЕВИ	57	85	2	2	146
VI	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	3	2	1	1	7
Укупно		71	101	4	4	180
I полугодиште		40	61			101
II полугодиште		31	48			79

СВЕТ ОКО НАС						
бр. наст. теме	Наставна тема	БРОЈ ЧАСОВА				
		обрада	утврђив.	систем.	провере	укупно
1.	ДРУГИ И ЈА	13	4	1	0	18
2.	РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ	22	15	1	0	38
3.	ЧОВЕК СТВАРА	4	2	1	0	7
4.	СНАЛАЖЕЊЕ У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ	4	4	1	0	9
Укупно		43	25	4	0	72
I полугодиште		28	13			41
II полугодиште		15	16			31

МУЗИЧКА КУЛТУРА					
бр. наст. теме	Наставна тема	БРОЈ ЧАСОВА			
		обрада	утврђив.	систем.	укупно
1.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	17	7	2	26
2.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	5	2	/	7
3.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	/	3	/	3
Укупно		22	12	2	36
I полугодиште		10	10		20
II полугодиште		7	9		16
Укупно		36			

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ						
бр. наст. теме	Наставна тема	БРОЈ ЧАСОВА				
		обучавање	увежбав.	систем.	провере	укупно
1.	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	0	2	0	0	4
2.	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ	36	40	0	16	92

3.	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	6	6	0	0	12
Укупно		42	48	0	16	108
I полугодиште		22	39			61
II полугодиште		20	27			47
Укупно		108				

ЛИКОВНА КУЛТУРА				
бр. наст. теме	Наставне теме	БРОЈ ЧАСОВА		
		обрада	вежбање.	укупно
1.	ЛИКОВНА КУЛТУРА И ОКРУЖЕЊЕ	0	4	4
2.	ОДНОСИ У ВИДНОМ ПОЉУ	9	6	15
3.	ОБЛИКОВАЊЕ	7	3	10
4.	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	0	7	7
Укупно		16	20	36
I полугодиште		9	11	20
II полугодиште		7	9	16
Укупно		36		

1.3. СРПСКИ ЈЕЗИК

ЦИЉ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Планирање наставе и учења обухвата креирање годишњег и оперативних планова, као и развијање припрема за час/дан/седмицу. *Годишњи план* садржи број часова по областима распоређених по месецима, а у складу са школским календаром, планирани фонд часова по областима и годишњим фондом часова.

Програм предмета *Српски језик* у првом разреду основне школе чине четири предметне области: Почетно читање и писање, Књижевност, Језик и Језичка култура. Све области се прожимају и ниједна се не може изучавати изоловано и без садејства са другим областима. Препоручена дистрибуција часова по предметним областима је следећа:

- **Почетно читање и писање – 90 часова.** Реализује се у првом полугодишту и почетком другог полугодишта. Реализује се самостално, али обухвата и садржаје из Књижевности, Језика и Језичке културе. Садржаји, методе и облици рада треба да се прилагоде могућностима и потребама ученика.
- **Књижевност – 45 часова.** Школска лектира реализују се и у првом и у другом полугодишту, а домаћа лектира само у другом полугодишту. Текстови из школске лектире користе се за усавршавање читања и писања и увођење ученика у основне појмове о књижевности. Учитељ има могућност да у понуђеном изборном корпусу текстова одабере текст који ће обрађивати. У првом разреду, чита се и тумачи поема у наставцима *Јежјева кућица* Бранка Ћопића. Предвиђено је да се то релизује током једне недеље.
- **Језик – 10 часова.** Реализује се током школске године у корелацији са другим предметним областима.
- **Језичка култура – 35 часова.** Реализује се током школске године у корелацији са другим предметним областима.

Корелативност је омогућена комбиновањем текстова у сродне тематско-мотивске целине према сродности:

- ђачко доба (Љубивоје Ршумовић: *Ау што је школа згодна* – Десанка Максимовић: *Првак* – Бора Ољачић: *Први дан у школи* – Гвидо Тартаља: *Зна он унапред* – Ђуро Дамјановић: *Дан када је јутро било слово* – Десанка Максимовић: *Загонетке лаке за прваке ђаке* – Милан Шипка: *Буквар*);
- дете и породица (Драгомир Ђорђевић: *Није лако бити дете* – Драган Лукић: *Јоца вози тролејбус* или Игор Коларов: *Дум-дум Оливер и његов бубањ* – Весна Ђоровић: *Ноћни ћошак* – Јован Јовановић Змај: *Мали брата, Материна маза* и *Срда* – Александар Поповић: *Неће увек да буде први*);
- свет детињства (Љубивоје Ршумовић: *Дете* или *Деца су украс света* – Бранислав Лазаревић: *Сликар* или Стеван Раичковић: *Цртанка* – Душан Радовић: *Срећна Нова година*);
- хумор (народна песма: *Ја сам чудо видео* – Десанка Максимовић: *Хвалисави зечеви* – Гвидо Тартаља: *Китова беба*);
- другарско и недругарско понашање (Перо Зубац: *Добар друг ти вреди више* – Јован Јовановић Змај: *Зимска песма* – Душан Радовић: *Тужабаба* – Лав Николајевич Толстој: *Два друга* – народна прича *Голуб и пчела* или народна прича *Деда и репа* – Доситеј Обрадовић: *Два јарца* – Доситеј Обрадовић: *Две козе* – Езоп: *Птице, животиње и слепи миш*, *Лав и миш* – Езоп: *Лисица и рода* – народна басна *Лисица и гавран* – Гвидо Тартаља: *Постеља за зеку*);
- описивање: Душан Радовић: *Јесења песма* – Војислав Илић: *Пролетња зора* или Воја Царић: *Пролеће* или Мира Алечковић: *Ветар сејач* – Десанка Максимовић: *Ливадско звонце* или *У гостима* – Гвидо Тартаља: *Мрави*);
- знамените личности српске културе (народна прича: *Свети Сава и ђаци* – Брана Цветковић: *Свети Сава* – Јохан Ангелус: *Младост Вука Караџића* – Благоје Рогач: *Азбука је савладана*);

ИСХОДИ	СТАНДАРДИ	НАСТАВНА ТЕМА, КЉУЧНИ ПОЈМОВИ, ТИП ЧАСА И САДРЖАЈИ	КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	Начини и поступци остваривања програма	
-разликује изговорени глас и написано слово; изговорене и написане речи и реченице; -влада основном техником читања и писања ћириличног текста;	1CJ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничког текста 1CJ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.) 1CJ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/деталј који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму)	ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ (глас, слово, реч, реченица, диктат)	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења	
		обрада	утврђ.		свега
		45	45		90
		Глас и слово; штампана и писана слова ћириличног писма. Речи и реченице као говорне и писане целине.			

-разуме оно што прочита;	1CJ.1.3.1.пише писаним / и штампаним/ словима ћирилице 1CJ.1.3.2.уме да се потпише	Текстови засићени словима која се обрађују / текстови предвиђени за глобално читање. Све врсте текстова који су написани штампаним или писаним словима. Језичке игре. Аналитичко-синтетичка вежбања; лексичка и синтаксичка вежбања; моторичке вежбе. Писање (преписивање, самостално писање и диктат). Читање (шчитавање / глобално читање, гласно и тихо читање); питања којима се проверава разумевање прочитаног. Изговор и писање гласова који ученицима причињавају тешкоће (нпр. ћ, ђ; џ, ч; ј, љ).	Сарадња Дигитална компетенција	Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Појединачно шчитавање и логичко читање Читање хорски, само повремено (у циљу подстицања ученика који заостају у савладавању читања) Гласно читање уз аналитичку и критичку процену;

активно слуша и разуме садржај књижевноуметничког текста који му се чита; -препозна песму, причу и драмски текст; -одреди главни догађај, време (редослед догађаја) и место дешавања у вези са прочитаним текстом;	1CJ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну) 1CJ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст 1CJ 1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа које су му познате; издваја речи које су му непознате. 1CJ 2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова . 1CJ 2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле).	КЊИЖЕВНОСТ (поезија, проза, текст, лик)			Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима
		обрада	утврђ.	свега		
		35	10	45		

-уочи ликове и прави разлику између њихових позитивних и негативних особина;	1CJ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице, загонетке, брзалице)		Сарадња Дигитална компетенција	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења

-изрази своје мишљење о понашању ликова у књижевном делу; -препозна загонетку и разуме њено значење; -препозна басну и разуме њено значење;	1CJ. 1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту 1CJ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну) 1CJ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст	Проза Драмски текстови Популарни и информативни текстови ДОМАЋА ЛЕКТИРА			Дигитална компетенција	Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације
разликује слово, реч и реченицу; правилно изговори и напише кратку и потпуну реченицу једноставне	1CJ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком 1CJ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива	ЈЕЗИК (глас, слово, реченице по значењу, употреба великог слова, тачка, упитник, узвичник)			Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графика Користити методе/технике и облике рада, које
		обрада	утврђ.	свега		
		7	3	10		

структуре са одговарајућом интонацијом односно интерпункцијским знаком на крају; правилно употреби велико слово;	места (једночланих), назива школе 1CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре 1CJ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)	Реченица; реч; слово. Улога гласа/слова у разликовању значења изговорене односно написане речи. Реченице као обавештење, питање и заповест. Велико слово на почетку реченице, у писању личних имена и	Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање	активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи
	1CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности /одричности (потврдне и одричне) 1CJ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику	презимена, имена насеља	проблема Сарадња Дигитална компетенција	рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације

учтиво учествује у вођеном и слободном разговору; обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима; усмено прича према слици/сликама и о доживљајима; усмено описује ствари из непосредног окружења; бира и користи одговарајуће речи у говору; на правилан начин користи нове речи у свакодневном говору; напамет говори	1СЈ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике 1СЈ.0.1.2. користи форме учтивног обраћања 1СЈ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. „певушења“ или „скандирања“ 1СЈ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА (порука, текст, описивање, богаћење речника, изражајно казивање и читање, правописна правила)			Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графика Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за
		обрада	утврђ.	свега		
		14	21	35		

краће књижевне текстове; - учествује у сценском извођењу текста;	занимљивих детаља	Говорење Вођени и слободни разговор. Говорни предлошци. Усмена порука. Причање и описивање. Казивање књижевног текста. Драмски, драматизовани текстови, сценска импровизација. Сценско извођење текста (драмско и луткарско). Богаћење речника: лексичке и синтаксичке вежбе. Разговорне, ситуационе и	Решавање проблема Сарадња	часове, водећи рачуна о особеностима
	1CJ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање	језичке игре.		одељења
пажљиво и културно слуша саговорнике; слуша, разуме и парафразира поруку; слуша		Слушање Стварне и симулиране ситуације. Слушна порука. Аудио-визуелни записи.	Дигитална компетенција	Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације

интерпретативно читање и казивање књижевних текстова ради разумевања и доживљавања;		Игре за развијање слушне пажње.		
примењује основна правописна правила; пише читко и уредно; писмено одговара на постављена питања; спаја више реченица у краћу целину; пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила;		Писање Питања о сопственом искуству, бићима, предметима, појавама, сликама, о књижевном и некњижевном тексту. Писана порука. Краћа текстуална целина: о сопственом искуству, о доживљају, о сликама, поводом књижевног текста. Реченице/кратак текст погодан за диктирање.		

гласно чита, правилно и са разумевањем; тихо чита (<i>у себи</i>) са разумевањем прочитаног; пронађе информације експлицитно изнете у тексту.		Читање Књижевни текстови. Текстови са практичном наменом: позивница, упутство, списак за куповину и др. Нелинеарни текстови: текст у табели, распоред часова, стрип, улазница и др. Информативни текстови: 1. уџбенички 2. вануџбенички		

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ Начин провере остварености исхода, формативно и сумативно оцењивање			
Шта пратимо	Поступак	Инструменти оцењивања	Време

Степен остварености циљева, исхода и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника -Комисија ученика и наставница - Усмено одговарање -Редовност доношења домаћег -Ученици воде евиденцију -Прегледање свезака - Писане провере Ученици дају самопроцену оцене - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Број јављања: За јављање ☐ За јављање више пута ☐ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања ☐ Ко не зна одговор – запис датума Учесталост јављања на часу по месецима Свеобухватност одговора Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању	Свакодневно бележење током године Пресек стања по тромесечјима На крају школске године и на крају полугодишта

		- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	За недоношења домаћег – запис датума у евиденцију За редовно доношење домаћег задатка + Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен залагања свих чланова групе Процена резултата рада група (пано, табела...)	

Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	Вођење евиденције од стране наставника о: -Броју јављања на часовима -Броју успешности у групном раду, раду у пару -Учешћу на конкурсима - пружању помоћи другим ученицима у току рада -Израда паноа	-Све што је рађено на часу налази се у свескама -ангажовање и квалитет учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима	Пресек стања по тромесечјима

1.4. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред: први

Фонд: 72 часа

Циљ: Основни циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ТЕМАТСКИ ПЛАН

Назив теме	обрада	утврђивање	остали типови часова	укупан број часова по теми
1. Let's start!	1	0	0	1
2. Module 1 My Family	3	4	1	8
3. Smiles Magazine I	1	1	1	3
4. Module 2 My School	2	4	1	7
5. Smiles Magazine II	1	1	1	3
6. Module 3 My Room	3	5	0	8
7. Smiles Magazine III	1	1	1	3
8. Christmas Day!	1	1	0	2
9. My Green Passport	0	3	0	3
10. Module 4 My Pets	2	5	1	8
11. Smiles Magazine IV	1	1	1	3
12. Module 5 My Food	2	4	1	7
13. Smiles Magazine V	1	1	1	3
14. Easter is Here	1	0	0	1

15. Module 6 My Music	3	5	0	9
16. Smiles Magazine VI	1	1	1	3
Укупно	24	37	11	72
	24	48		72

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Комуникативне функције	
- поздрави и отпоздрави, примењујући најједноставнија језичка средства; - представи себе и другог; - разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих; - разуме кратка и једноставна упутства и налоге и	ПОЗДРАВЉАЊЕ	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Реаговање на усмени импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично); успостављање контакта при сусрету. Садржаји: <i>Hi! Hello. Good morning/afternoon/evening/night. How are you? I'm fine, thank you, and you? Goodbye. Bye. See you (later/tomorrow). Have a nice day/weekend! Thanks, same to you!</i> (Интер)културни садржаји: Формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости.

реагује на њих; - даје кратка и једноставна упутства и налоге; - разуме позив и реагује на њега; - упути позив на заједничку активност; - разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих; - упути кратке и једноставне молбе; - искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин; - разуме једноставно исказане честитке и одговара на њих; упути једноставне честитке; препозна и именује жива бића, предмете и места из непосредног окружења; -	ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ; ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ; ДАВАЊЕ И И ТРАЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О ДРУГИМА	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање кратких и једноставних текстова у којима се неко представља; представљање себе и других особа, присутних и одсутних. Садржаји: My name's Maria/I'm Maria. What's your name? This is my friend. His name's/name is Marko. Maria, this is Barbara. Barbara, this is Maria. This is Miss Ivona. She's my teacher. That is Mr Jones. He's your teacher. How old are you? I'm seven. He's ten. Who's this/that? It's my father. Is Tom your brother/friend? Yes, he is/No, he isn't. Is Jane your sister/friend? Yes, she is/No, she isn't. Who's in the picture? It's my sister. Her name's Susan. Личне заменице у функцији субјекта - I, you ... Присвојни придеви- my, your... Показне заменице- this, that Глагол to be - the Present Simple Tense Питања са Who /How (old) Основни бројеви(1-10)

окружења; - разуме једноставне описе живих бића, предмета и места; - опише жива бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства; - разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; - изрази основне потребе, осете и осећања кратким и једноставним језичким средствима; - разуме једноставна обавештења о положају у простору и реагује на њих; - тражи и пружи кратка и једноставна обавештења о положају у простору; - разуме једноставне исказе	РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИХ УПУТСТАВА И НАЛОГА	(Интер)културни садржаји: Препознавање најосновнијих сличности и разлика у начину упознавања и представљања у нашој земљи и земљама енглеског говорног подручја. Језичке активности у комуникативним ситуацијама: Слушање налога и упутстава и реаговање на њих; давање кратких и једноставних упутстава (комуникација у учионици - упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично). Садржаји: <i>Let's start. Quiet, please. Listen to me! Look! Look at me/the picture! Sit down. Stand up. Turn around. Jump. Say hello/goodbye to your friend. Open/Close your books/notebooks. Put down your pencils. Pick up the rubber. Wash your hands. Open the window, please. Come in. Come here/to the board. Give me your book, please. Don't do that. Listen and say/sing/do/number/match/draw/repeat... Cut out/stick/touch/point to... Colour the door yellow. Count from ... to My turn now. Hurry up! Quick! Watch out! I</i>

		<i>understand/I don't understand. I'm finished.</i> Императив (Интер)културни садржаји: Поштовање основних норми учтивости; дечје песме одговарајућег садржаја.

- којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих; - тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање; - разуме једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања	ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ	Језичке активности у комуникативним ситуацијама: Слушање кратких једноставних позива на заједничку активност и реаговање на њих (позив на рођендан, игру, дружење...); упућивање и прихватање/одбијање позива на заједничку активност, уз коришћење најједноставнијих израза. Садржаји: <i>Let's play football/the memory game/go to the park/sing. Come and play with me! Come to my birthday party. Cool! Super! Great! OK. All right. Sorry, I can't.</i>

и реагује на њих; - тражи мишљење и изражава допадање/недопадање		Императив (Интер)културни садржаји: Прикладно прихватање и одбијање позива; прослава рођендана, игре, забава и разонода.

једноставним језичким средствима.	ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање једноставних исказа којима се тражи помоћ, услуга или обавештење; давање једноставног, усменог одговора на исказану молбу; изражавање и прихватање молби, захвалности и извињења. Садржаји <i>Can I have an apple, please? Yes, here you are. Thank you/Thank you, Maria/Thanks. You're welcome. No, sorry/Not now/No, you can't. Can you help me, please? Can/May I have some water, please? Can/May I go to the toilet/go out/come in? Excuse me, Teacher, ...? I can't see. Can you move, please? Sorry, can you repeat that, please? I'm sorry I'm late. It's OK. No problem.</i> Модални глаголи за изражавање молбе - <i>can/may</i> (Интер)културни садржаји:Правила учтиве комуникације.
	ЧЕСТИТАЊЕ	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање кратких и једноставних устаљених израза којима се честита празник, рођендан; реаговање на упућену честитку и упућивање кратких пригодних честитки. Садржаји: <i>Happy birthday to you! Merry Christmas! Happy New Year! Happy Easter! Thanks, same to you!</i>

		(Интер)културни садржаји:Најзначајнији празници и начин обележавања/прославе и честитања; пригодне дечје песме и игре.
		Језичке активности у комуникативним ситуацијама: Слушање краћих једноставних описа живих бића, предмета и места

	ОПИСИВАЊЕ ЖИВИХ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА	у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама; давање кратких усмених описа живих бића, предмета и места. Садржаји: <i>It's a/an... It's short/long/small/big/blue... It's a blue ruler. I can see one red apple and two yellow bananas/three blue and four orange balloons. Here's a crayon. What colour is it? It's blue/The crayon is blue.</i> Глаголи <i>have got, to be</i> за давање описа Правилна множина именица: <i>book - books, apple - apples...</i> Модални глагол <i>can</i> уз глагол <i>see</i> (Интер)културни садржаји: Дечје песме и приче одговарајућег садржаја.

	ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	Језичке активности у комуникативним ситуацијама: Слушање исказа у вези са потребама, осетима, осећањима; саопштавање својих потреба, осета и осећања и (емпатично) реаговање на туђа. Садржаји: <i>I'm thirsty/hungry. Here's a sandwich for you. Do you want some water? Yes, please. No, thank you. Are you happy/sad/hot/cold?</i> <i>The Present Simple Tense (be, want)</i> Модални глагол <i>can</i> за изражавање предлога. (Интер)културни садржаји: Правила учтивости комуникације.

	ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ	Језичке активности у комуникативним ситуацијама: Слушање кратких текстова у којима се на једноставан начин описује положај у простору; усмено тражење и давање информација о положају у простору. Садржаји: <i>Where's my dad? Is he in the bedroom? No, he's in the bathroom.</i> <i>Where's your dog? It's in the garden. Where's my bag? It's on the chair. Where's the toilet? It's here/over there.</i> Прилози и предлози за изражавање положаја и просторних односа – Here, there, in, on Питања са Where (Интер)културни садржаји: Култура становања: село, град.

	ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/НЕПОСЕДОВАЊА	Језичке активности у комуникативним ситуацијама: Слушање кратких текстова с једноставним исказима за изражавање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања и реаговање на њих; усмено исказивање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања. Садржаји: <i>This is my ball. Is that your bike? I've got a dog. Have you got a pet? He/She's got two brothers. Who's got a/an...?</i> Присвојни придеви: <i>my, your...</i>
		<i>Have got</i> за изражавање припадања/поседовања (Интер)културни садржаји: Породица, пријатељи, кућни љубимци, играчке.

	ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА/НЕДОПАДАЊА	Језичке активности у комуникативним ситуацијама: Слушање кратких текстова с једноставним исказима за изражавање допадања/недопадања и реаговање на њих; усмено исказивање слагања/неслагања, допадања/недопадања Садржаји: <i>Do you like ice cream? Yes, I do/No, I don't. I like apples and oranges. I don't like milk or cheese. Do you like games?</i> <i>The Present Simple Tense</i> глагола <i>like</i> (Интер)културни садржаји: Храна и пиће.

1.5 МАТЕМАТИКА

ЦИЉ наставе математике у основној школи је да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање, као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Предложени редослед реализације тема:

1. Геометрија – Положај, величина и облик предмета;
2. Бројеви – Природни бројеви до 10 и нула, сабирање и одузимање до 10;
3. Геометрија – Линије;
4. Бројеви – Природни бројеви до 20, сабирање и одузимање до 20;
5. Мерење и мере;
6. Бројеви – Природни бројеви до 100, сабирање и одузимање до 100 (без преласка десетице).

ИСХОДИ	СТАНДАРДИ	НАСТАВНА ТЕМА, КЉУЧНИ ПОЈМОВИ, ТИП ЧАСА И САДРЖАЈИ	КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	Начини и поступци остваривања програма
Упознат је са градивом математике у првом разреду и са прибором који ће користити. Одређује међусобни положај предмета и бића и њихов положај у односу на тло Именује и уочава геометријске облике предмета из непосредне околине. Именује	1МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа и угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност) 1МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни	ГЕОМЕТРИЈА (геометријске фигуре, права, крива линија, дуж, тачка, геометријска тела)	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција -Решавање проблема	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графика Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима
		обрада	утврђ.	свега
		11	16	27
		Просторне релације. Величина предмета и бића.		

геометријска тела Именује геометријске фигуре; Сложи/разложи фигуру која се састоји од познатих облика Разликује унутрашњост и спољашњост; Разликује у, на и ван Разликује праву, криву, изломљену, отворену и затворену линију Црта праву линију и дуж помоћу лењира Уочава тачку; Спаја тачке правим и кривим линијама Групише предмете са заједничким својством Упоредује предмете и бића		Геометријска тела: лопта, коцка, квадар, ваљак, пирамида и купа. Геометријске фигуре: круг, правоугаоник, квадрат и троугао. Права, крива и изломљена линија. Затворена и отворена линија. Тачка и линија. Дуж.	-Сарадња -Дигитална компетенција	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Стваралачке игре с циљем одређивања положаја објеката према себи Концима у боји, лењиром уочавати, а затим цртати линије и спајати тачке

по висини и дужини Упореджује предмете и бића по ширини				Цртање линија кредом по табли, бојицама по папиру, фломастером по фолији

Разуме појам скупа и елемента скупа Препознаје скупове са истим бројем елемената Препознаје скупове са различитим	1МА.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој 1МА.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у	БРОЈЕВИ (број, редни бројеви, сабирање, одузимање, једноцифрен број, двоцифрен, стотина)			- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графика Користити
бројем елемената Прebroјава елементе датог скупа Развија појам броја преко појма скупа Броји Упорeђује бројеве у блоку бројева до	оквиру прве хиљаде 1МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом 1МА.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни	обрада	утврђ.	свега	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама	методe/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду
		57	89	146		

5 Користи знаке плус, минус и једнако Користи појмове сабирање, сабирак, збир Користи појмове одузимање, умањеник, умањилац, разлика Одређује претходнике и следбенике Усваја појам једноцифреног броја; Чита, записује, упоређује и броји једноцифрене бројеве Пише и чита бројеве од 0 до 10; Сабира и одузима бројеве од 0 до 10 Усваја појам десетице и јединице; Одређује број десетица и јединица у датим бројевима Користи бројевну	систем 1МА.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју 1МА.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза 1МА.2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције 1МА.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака 1МА.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени.	Бројање, писање и читање бројева. Приказивање бројева помоћу тачака на бројевној правој. Упоредивање бројева. Редни бројеви. Сабирање и одузимање бројева у оквиру 20 и приказивање на бројевној правој. Сабирање и одузимање бројева до 100 без прелаза преко десетице и приказивање на бројевној правој. Својства сабирања. Откривање непознатог броја у једнакостима с једном операцијом.	-Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција -Решавање проблема -Сарадња -Дигитална компетенција	Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације

праву приликом приказивања бројева, сабирања и одузимања Користи редне бројеве Користи својство замене места сабирака Користи својство здруживања сабирака Користи својства сабирања као олакшицу приликом рачунања Одређује за толико већи број Одређује за толико мањи број Одређује непознати број погађањем Развија појам двоцифреног броја Усваја појам прве и друге десетице Разликује парне и				

непарне бројеве Сабира и одузима бројеве датог облика Упореджује десетице прве стотине Сабира и одузима десетице Чита и записује бројеве прве стотине				

Упореджује бројеве прве стотине Сабира и одузима бројеве до 100 без прелаза преко десетице				
Мери дужину задатом, нестандартном јединицом мере Разликује новчане апоене до 100 динара и упоређује њихову вредност	1 МА.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама 1МА.1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме 1 МА.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ (мерење)		
		обрада	утврђ.	свега
		3	4	7
		Мерење дужине нестандартним јединицама мере. Динар, кованице и новчанице до 100 динара.		
			- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација	Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета Коришћење еуцбеника, и др.

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ			
Начин провере остварености исхода, формативно и сумативно оцењивање			
Шта пратимо	Поступак	Инструменти оцењивања	Време

Степен остварености циљева, исхода и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	-Формативно оцењивање: -Свакодневно бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника -Комисија ученика и наставница -Усмено одговарање -Редовност доношења домаћег -Ученици воде евиденцију -Прегледање свезака -Писане провере Ученици дају самопроцену оцено -Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Број јављања: За јављање ☐ За јављање више пута ☐ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања ☐ Ко не зна одговор – запис датума Учесталост јављања на часу по месецима Свеобухватност одговора Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању За недоношења домаћег – запис датума у евиденцију За редовно доношење домаћег задатка +	Свакодневно бележење током године Пресек стања по тромесечјима На крају школске године и на крају полугодишта

		-Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен залагања свих чланова групе Процена резултата рада група (пано, табела...)	

Ангажовање ученика у настави		Вођење евиденције од стране наставника о: -Броју јављања на часовима -Броју успешности у групном раду, раду у пару -Учешћу на конкурсима - пружању помоћи другим ученицима у току рада -Израда паноя	-Све што је рађено на часу налази се у свескама -ангажовање и квалитет учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима	Пресек стања по тромесечјима

1.6. СВЕТ ОКО НАС

ЦИЉ учења предмета свет око нас јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

ИСХОДИ	СТАНДАРДИ	НАСТАВНА ТЕМА, КЉУЧНИ ПОЈМОВИ, ТИП ЧАСА И САДРЖАЈИ	КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	Начини и поступци остваривања програма
препозна и искаже радост, страх, тугу и бес уважавајући себе и друге; правовремено и примерено ситуацији искаже своје	1ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи и насељу 1ПД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови 1ПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним	ДРУГИ И ЈА (правила понашања, култура живљења)	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Одговорно учешће у	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана

основне животне потребе за храном, водом и одласком у тоалет; понаша се тако да уважава различитости својих вршњака и других људи; придржава се договорених правила понашања у школи и прихвата последице ако их прекрши; сарађује са вршњацима у заједничким активностима; одржава личну хигијену и адекватно се одева у циљу очувања дравља; чува своју, школску и имовину	групама 1ПД.1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите 1ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи и насељу 1ПД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови 1ПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама 1ПД.1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите	обрада	утврђ.	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	демократском друштву -Естетичка компетенција -Решавање проблема -Сарадња -Дигитална компетенција	

других; примењује правила безбедног понашања на путу од куће до школе приликом кретања улицом са и без тротоара и преласка улице;		13	5	свега 18		
		Основна осећања (радост, страх, туга и бес). Основне животне потребе (дисање, храна, вода, спавање и потреба за тоалетом). Сличности и разлике по полу, старости, способностима и интересовањима. Групе људи: породица, школска заједница, разред, одељење, суседи. Права и обавезе чланова група. Правила понашања појединаца и групе. Празници: породични, школски.				

прати инструкции одраслих у опасним ситуацијама: поплава, земљотрес, пожар; својим речима опише пример неке опасне ситуације из свог непосредног окружења; препознаје облике појављивања воде у непосредном окружењу: потоци, реке, баре, језера; препознаје изглед земљишта у непосредном окружењу: равница, брдо, планина;	1ПД.1.1.1. прави разлику између природе и производа људског рода 1ПД.1.1.2. зна ко и шта чини живу и неживу природу 1ПД.1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића 1 ПД.2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи 1ПД.1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања 1ПД.1.1.5. препознаје и именује делове тела живих бића 1ПД. 1.1.6. разликуј е станишта према условима живота и живим бићима у њима 1ПД.2.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима 1ПД.2.1.5. разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту	РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ (жива, нежива природа, разноврстност)			- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција -Решавање проблема	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графика Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења
		обрада	утврђ.	свега		
		22	16	38		
		Сунчева светлост и топлота. Основна својства ваздуха: провидност, мирис, кретање. Облици појављивања воде: потоци, реке, баре, језера, киша, снег. Облици појављивања воде у непосредном окружењу. Основна својства воде: укус, мирис, провидност, раствара поједине материјале. Изглед земљишта: равница, брдо, планина. Изглед земљишта у непосредном окружењу. Основна својства земљишта: боја, растреситост, влажност; Карактеристичне биљке и животиње у непосредном окружењу.				

идентификује биљке и животиње из непосредног окружења на основу њиховог спољашњег изгледа;	1ПД.2.1.6. разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници 1ПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе 1 ПД.2.2.3. зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса		-Сарадња -Дигитална компетенција	Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације

уочава разноврсност биљака и животиња на основу спољашњег изгледа; препознаје главу, труп, руке и ноге као делове тела и њихову улогу у његовом свакодневном животу; препознаје улогу чула вида, слуха, мириса, укуса и додира у његовом свакодневном функционисању и сазнавању окружења; штеди воду и одлаже отпад на предвиђена места; се понаша тако да не угрожава биљке и животиње у непосредном		Изглед и делови тела биљака. Изглед и делови тела животиња на примерима сисара, птица, риба, инсеката. Човеково тело – делови тела (глава, труп , руке и ноге) и чула (вида, слуха, укуса, мириса и додира). Значај воде, ваздуха, земљишта, сунчеве светлости и топлоте за живот биљака, животиња/човека.		

окурењу; учествује у извођењу једноставних огледа којима испитује природне феномене;		Одговоран однос човека према животној средини (штедња воде, одлагање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и животињама).		

посматрањем и опипавањем предмета одреди својства материјала: тврдомеко, провидно непровидно, храпаво-глатко; разликује природу од производа људског рада на примерима из непосредног окружења;	1ПД. 1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта 1ПД.2.3.1. зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање 1ПД.2.3.3. разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису 1ПД.1.3.4. зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност 1ПД.1.3.5. зна да својства материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу	ЧОВЕК СТВАРА (материјали)			- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Решавање проблема -Сарадња	Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа Коришћење еуџбеника,и др.
		обрада	утврђ.	свега		
		4	3	7		
		Материјали за израду предмета (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина) и њихова својства (тврдо-меко, провиднонепровидно, храпаво- глатко).				
снађе се у простору помоћу просторних одредница: напред-назад, лево-десно, горедоле и карактеристичних	1ПД.1.4.2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти 1ПД.1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама 1ПД.2.4.1. зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела	СНАЛАЖЕЊЕ У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ (оријентација)			- Компетенција за учење	Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија ради израде паноа
		обрада	утврђ.	свега		
		4	5	9		

објеката; одреди време својих активности помоћу временских одредница: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра.		Кретање и сналажење у простору у односу на просторне одреднице: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичне објекте. Сналажење у времену у односу на временске одреднице: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра.	- Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Решавање проблема -Сарадња	Коришћење е-уџбеника,и др.

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ			
Начин провере остварености исхода, формативно и сумативно оцењивање			
Шта пратимо	Поступак	Инструменти оцењивања	Време

Степен остварености циљева, исхода и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање;	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника -Комисија ученика и наставница - Усмено одговарање -Редовност доношења домаћег -Ученици воде евиденцију -Прегледање свезака - Писане провере	Број јављања: За јављање ☐ За јављање више пута ☐ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања ☐ Ко не зна одговор – запис датума Учесталост јављања на часу по месецима Свеобухватност одговора Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању За недоношења домаћег – запис датума у евиденцију За редовно доношење домаћег задатка +	Свакодневно бележење током године Пресек стања по тромесечјима На крају школске године и на крају полугодишта

	вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	Ученици дају самопроцену оцене - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен залагања свих чланова групе Процена резултата рада група (пано, табела...)	На крају школске године и на крају полугодишта

Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	Вођење евиденције од стране наставника о: -Броју јављања на часовима -Броју успешности у групном раду, раду у пару -Учешћу на конкурсима - пружању помоћи другим ученицима у току рада -Израда паноя	-Све што је рађено на часу налази се у свескама -ангажовање и квалитет учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима	Пресек стања по тромесечјима

1.7. ЛИКОВНА КУЛТУРА

ЦИЉ учења предмета ликовна култура је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

ИСХОДИ	НАСТАВНА ТЕМА, КЉУЧНИ ПОЈМОВИ, ТИП ЧАСА И САДРЖАЈИ			КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	Начини и поступци остваривања програма
☐ одреди, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни ☐ црта на различитим подлогама и форматима папира ☐ користи материјал и прибор у складу са	ЛИКОВНА КУЛТУРА И ОКРУЖЕЊЕ ОДНОСИ У ВИДНОМ ПОЉУ (простор)			- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Одговорно учешће у демократском друштву	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које
	обрада	утврђ.	свега		
	9	6	15		

инструкцијама □ обликује једноставне фигуре од меког материјала □ преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад □ изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања - преобликује, сам или у сарадњи са другима, употребне предмете мењајући им намену	Простор. Отворени и затворени простор, природа и простор који је човек обликовао. Карактеристичне визуелне одлике по којима се препознаје врста простора. Значај чувања споменика или значајних објеката у најближем окружењу. Значај уређења простора у коме ученик борави. Уметничка занимања и продукти. Сликар – слика, вајар – скулптура, фотограф – фотографија... Изглед употребних предмета које су дизајнирали уметници. Установе културе (биоскоп, музеј, галерија, позориште, библиотека...). Правила понашања и облачења у различитим установама културе, договорена правила понашања.	-Естетичка компетенција -Решавање проблема -Сарадња -Дигитална компетенција	активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације

☐ пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима црта на различитим подлогама и форматима папира гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад ☐ наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком ☐ преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност	ОДНОСИ У ВИДНОМ ПОЉУ ОБЛИКОВАЊЕ (облик)			- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графика Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима
	обрада	утврђ.	свега		
	7	3	10		

одабере, самостално, начин спајања најмање два материјала комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе разматра, у групи, како је учио/-ла о облицима и где та знања примењује, искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно	Облици. Облици из природе, облици које је створио човек, правилни и неправилни облици. Својства облика (цело, део, велико, мало, високо, ниско, краће, дуже, уско, широко, светло, тамно, обојено, безбојно, једнобојно, шарено, меко, тврдо, глатко, храпаво, обло, рогљасто). Положај облика у простору и у равни (горе, доле, између, испод, у, на, испред, иза, усправно, положено, косо, лево, десно). Кретање. Покретни и непокретни облици. Кретање бића и машина. Смер кретања облика (налево, надесно, нагоре и надолу). Безбедност усаобраћају – илузија величине покретних и непокретних објеката у односу на удаљеност од посматрача. Светлост и сенка. Природни и вештачки извори осветљења. Промена осветљености у току дана. Изражајна својства линија у односу на материјал и прибор. Обликовање слике. Боја природних облика и боја облика које је створио човек. Изражајна својства боје у односу на материјал и прибор. Преобликовање. Предмети и материјал погодни за преобликовање (оштећени предмети, амбалажа, остаци тканина...).	-Решавање проблема -Сарадња -Дигитална компетенција	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације

□ изрази познате појмове мимиком и покретом тела, без звука □ повеже одабрану установу културе са њеном наменом -поштује договоре и правила понашања и облачења приликом посете установама културе □ опише, својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор □ пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/предмета	СПОРАЗУМЕВАЊЕ (комуникација)			-Компетенција за учење -Комуникација -Решавање проблема -Сарадња -Естетичка компетенција	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове,
	обрада	утврђ.	свега		
	-	7	7		

и облицима из природе и окружења -користи материјал и прибор у складу са инструкцијама	Различите информације као мотивација за стваралачки рад. Природа и непосредно окружење; машта и стварни догађаји; приче, песме и текстови из књига и часописа за децу и уџбеника, уметничка дела... Читање визуелних информација. Илустрација у деџим књигама и уџбеницима. Стрип. Цртани и анимирани филм – традиционално урађени (слободоручно обликовани или нацртани ликови) и савремени (урађени у апликативном програму). Прича у цртаном и анимираном филму. Изглед места и ликова. Знак. Графички знак (ноте, слова и цифре), гестовни и звучни знак. Лепо писање. Украсна слова. Традиција. Празници и украшавање. Невербално изражавање. Пантомима, игре, перформанс.	водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације

– изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања; – преобликује, сам или у сарадњи са другима, употребне предмете мењајући им намену; – изрази познате појмове мимиком и покретом тела, без звука;	ОБЛИКОВАЊЕ (преобликовање)			- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Решавање проблема -Сарадња -Естетичка компетенција	Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење еуџеника,и др.
	обрада	утврђ.	свега		
	-	4	4		
	Материјал и прибор. Поступци правилног и безбедног руковања и одржавања материјала, прибора и радне површине, значај одржавања хигијене и безбедног руковања прибором. Обликовање скулптуре. Обликовање меких материјала поступком додавања. Спајање разноврсних материјала. Обликовање цртежа. Врсте линија (отворена, затворена, права, крива, светла, тамна, широка, уска, дугачка, кратка, непрекинута, испрекидана, груба, нежна, спирална, таласаста, степенаста...).				

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ			
Начин провере остварености исхода, формативно и сумативно оцењивање			
Шта пратимо	Поступак	Инструменти оцењивања	Време

Степен остварености циљева, исхода и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање;	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника -Комисија ученика и наставница - Усмено одговарање -Ученици воде евиденцију -Прегледање свезака Ученици дају самопроцену оцено - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Број јављања: За јављање ☐ За јављање више пута ☐ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања ☐ Ко не зна одговор – запис датума Учесталост јављања на часу по месецима Свеобухватност одговора Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању За недоношења домаћег – запис датума у евиденцију За редовно доношење домаћег задатка +	Свакодневно бележење током године Пресек стања по тромесечјима

	вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени) Степен залагања свих чланова групе Процена резултата рада група (пано, табела...)	На крају школске године и на крају полугодишта

Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	Вођење евиденције од стране наставника о: -Броју јављања на часовима -Броју успешности у групном раду, раду у пару -Учешћу на конкурсима - пружању помоћи другим ученицима у току рада -Израда панона	-Све што је рађено на часу налази се у свескама -ангажовање и квалитет учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима	Пресек стања по тромесечјима

1.8. МУЗИЧКА КУЛТУРА

ЦИЉ учења предмета музичка култура је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

ИСХОДИ	НАСТАВНА ТЕМА, КЉУЧНИ ПОЈМОВИ, ТИП ЧАСА И САДРЖАЈИ			КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОПШТЕ И МЕЃУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	Начини и поступци остваривања програма
-објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна; – разликује одабране звукове и тонове, певање/свирање; хор/један певач/група певача; оркестар/један свирач/група свирача, боју различитих певачких гласова и	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ (тон, мелодија)			- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графика Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду
	обрада	утврђ.	свега		
	5	2	7		

инструмената и музичке изражајне елементе; – препозна музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у слушаном делу; – повезује музичко дело у односу на њему блиске ситуације, врсту гласа и боју инструмента са карактером дела; – поштује договорена правила понашања при слушању музике; – користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука;	Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук – лик, музика – радња. Композиције које илуструју различита осећања. Звук и тон (извори). Звуци тела (пулс, куцање срца, дисање...). Звуци из природе и окружења. Звучни знак (школско звоно, аутомобилска сирена...). Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак – дуг), јачина (гласан – тих), висина (висок – дубок). Тишина и одсуство звука.	-Решавање проблема -Сарадња -Дигитална компетенција	Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења

	Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за ситуације значајне за ученике (празници, приредбе, свечаности, рођендани, венчања, новогодишње и божићне песме...). Музичка прича. Карактер дела и елементи музичке изражајности (условљеност). Музички бонтон. Музика и здравље. Носиоци звука (це-де плејер, ем пе 3 плејер, рачунар...).		

-изговара у ритму уз покрет бројалице; -пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; – пева по слуху уз покрет народне песме, музичке игре; – примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; – свира по слуху звучне ономатопеје и илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; – повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама, ритам са графичким приказом;	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ (извођење, покрет)			- Рад са подацима и информацијама -Комуникација - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција -Решавање проблема -Сарадња	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења
	обрада	утврђ.	свега		
	17	9	26		

	Изговор бројалице у ритму уз покрет – плјескање, пуцкетање прстима, корачање, дланом о надланицу, ударом о клупу. Звучне ономатопеје и илустрације. Држање тела и дисање – правилан начин певања. Правилна дикција – изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет – песме уз игру и народне песме		

	Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (до-зелено, ре-браон, ми-жуто, фаплаво и сол-црвено). Дечји ритмички инструменти и начииа свирања на њима. Свирање по слуху пратње уз бројалице и песме – пулс, ритам, груписање удара. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Свирање графички представљеног ритма. Музички бонтон.	-Дигитална компетенција			
-објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; -учествује у школским приредбама и манифестацијама; – направи дечје ритмичке инструменте; -ствара звучне ефекте, покрете	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО (извођење)			- Рад са подацима и информацијама -Комуникација - Компетенција за учење	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и
	обрада	утврђ.	свега		
	0	3	3		

уз музику, мању ритмичку целину помоћу различитих извора звука, ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука, музичко питање и одговор на ритмичким удараљкама, једноставну мелодију на краћи задати текст; – изабере према литерарном садржају одговарајући музички садржај.	Израда децјих ритмичких инструмената од различитих материјала. Стварање звукова из непосредне околине и природе спонтаном или договореном импровизацијом. Креирање сопствених покрета уз музику која се изводи или слуша. Стварање звучних ефеката и једноставне ритмичке пратње користећи различите изворе звука.	- Рад са подацима и информацијама -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција	облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења
	Бирање инструмената на основу звука и стварање једноставне ритмичке пратње уз бројалице, песме и музичке игре. Стварање мањих ритмичких целина на основу музичког искуства – изговором у ритму, различитим покретима, предметима и децјим ритмичким инструментима. Стварање музичких питања и одговора на децјим ритмичким инструментима у дијалогу. Стварање једноставне мелодије на краћи текст. Бирање познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација за стварање звучне приче – праћење литерарног текста.		

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ Начин провере остварености исхода, формативно и сумативно оцењивање			
Шта пратимо	Поступак	Инструменти оцењивања	Време

Степен остварености циљева, исхода и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	-Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника -Комисија ученика и наставница -Усмено одговарање -Ученици воде евиденцију Ученици дају самопроцену оцено - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Број јављања: За јављање ☐ За јављање више пута ☐ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања ☐ Ко не зна одговор – запис датума Учесталост јављања на часу по месецима Свеобухватност одговора Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању За недоношења домаћег – запис датума у евиденцију За редовно доношење домаћег задатка + Сарадња у групи (сви чланови су укључени) Степен залагања свих чланова групе Процена резултата рада група (пано, табела...)	Свакодневно бележење током године Пресек стања по тромесечјима На крају школске године и на крају полугодишта

Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	Вођење евиденције од стране наставника о: -Броју јављања на часовима -Броју успешности у групном раду, раду у пару -Учешћу на конкурсима - пружању помоћи другим ученицима у току рада -Израда паноя	-Све што је рађено на часу налази се у свескама -ангажовање и квалитет учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима	Пресек стања по тромесечјима

1.9. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

ЦИЉ учења предмета физичко и здравствено васпитање је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

ИСХОДИ	НАСТАВНА ТЕМА, КЉУЧНИ ПОЈМОВИ, ТИП ЧАСА И САДРЖАЈИ			КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	Начини и поступци остваривања програма
– примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); – правилно изведе вежбе, разноврсна природна и	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ (васпитање)			- Компетенција за учење	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана
	обучавање	утврђ.	свега	-Комуникација	
	-	4	4	-Одговорно учешће у	

изведена кретања;	Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације.			демократском друштву -Естетичка компетенција -Решавање проблема -Сарадња	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења
– комбинује и користи усвојене моторичке вештине у игри и у свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима;	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ (вежбање, игра)			- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана
– разликује правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело; – примењује правилну технику дисања приликом	обучавање	утврђ.	свега	-Комуникација - Компетенција за учење	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су
	36	56	92		

вежбања; – изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; – игра дечји и народни плес; – користи основну терминологију вежбања; – поштује правила понашања на просторима за вежбање; – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; – поштује правила игре; – навија фер и бодри учеснике у игри; – прихвати сопствену победу и пораз;	-Ходање и трчање -Скакања и прескакања -Бацања и хватања -Пузања, вишења, упори и пењања -Вежбе на тлу -Вежбе равнотеже -Вежбе са реквизитима --Плес и ритмика Полигони	- Рад са подацима и информацијама -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција -Решавање проблема -Сарадња -Дигитална компетенција	самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења

-уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; – наведе делове свога тела и препозна њихову улогу; -уочи промену у расту код себе и других;	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА (здравље, култура)	- Одговоран однос према околини	Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа

-уочи разлику између здравог и болесног стања; – примењује здравственохигијенске мере пре, у току и након вежбања; – одржава личну хигијену; – учествује у одржавању простора у коме живи и борави; – схвати значај коришћења воћа у исхрани; – правилно се понаша за столом.	обучавање	утврђ.	свега	- Рад са подацима и информацијама -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција -Решавање проблема -Сарадња	Коришћење е-уџбеника,и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације
	6	6	12		
	Вежбам безбедно. Чувам своје и туђе ствари. Правила елементарних игара. Некад изгубим, а некада. победим. Навијам фер. Растемо. Видим, чујем, осећам. Моје здравље. Ко све брине о мом здрављу. Лична хигијена. Хигијена простора у коме живим. Хигијена простора у коме вежбам. Животне намирнице и правилна исхрана. Заједно за столом.				

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ Начин провере остварености исхода, формативно и сумативно оцењивање			
Шта пратимо	Поступак	Инструменти оцењивања	Време

Степен остварености циљева, исхода и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника -Комисија ученика и наставница -Ученици воде евиденцију Ученици дају самопроцену оцене - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Хоризонтално и вертикално повезивање градива За недоношења домаћег – запис датума у евиденцију За редовно доношење опреме + Сарадња у групи (сви чланови су укључени) Степен залагања свих чланова групе Процена резултата рада група (пано, табела...)	Свакодневно бележење током године Пресек стања по тромесечјима На крају школске године и на крају полугодишта

Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	Вођење евиденције од стране наставника о: -Броју јављања на часовима -Броју успешности у групном раду, раду у пару -Учешћу на конкурсима - пружању помоћи другим ученицима у току рада -Израда паноеа	-ангажовање и квалитет учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима	Пресек стања по тромесечјима

1.10. ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

36

Разред:

Први

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД 1. Учимо о нашој вери - уводни час	- уознава ње ученика и вероучитеља - уознава ње ученика са садржајима предмета и начином рада - мотивиса ње ученика за похађање часова верске наставе	<u>Когнитивни аспект:</u> - да разуме основна сазнања о темама које ће се обрађивати на настави Православног катихизиса <u>Афективни аспект:</u> - бити подстакнут да активно учествује на часовима верске наставе	☐ Уознавање са садржајем програма и начином рада	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација

ПОРОДИЧНА ЗАЈЕДНИЦА КАО ОСНОВ ЖИВОТА 2. Моја породица 3. Моја школа и другари 4. Ми смо део Божје породице (Цркве)	• ученицима пружити основ за разумевање човека као бића заједнице • пружити ученицима елементарно знање о Богу као бићу заједнице	<u>Когнитивни аспект:</u> • моћи да опише и објасни значење појма заједнице као и његов однос према њему блиским особама (породици) • моћи да препозна да не можемо једни без других • знати да нас љубав повезује са другима • знати да се правилно осени крсним знаком • знати да је Бог Света Тројица (Заједница) • знати да крштењем постајемо	• приче и слике које приказују породицу • може и прича о „малој породици“ (деца са једним родитељем, или старатељем) • садржаји у вези са животом у школи (нова заједница); односи у заједници,	(„знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.

				<u>Врсте наставе</u> Настава се реализује кроз следеће

		чланови Божје породице (Цркве) <u>Афективни аспект:</u> • пожелети да чини добро другима (ближњима) у својој заједници • желети да изражава хришћанску љубав према Богу и ближњима	правила понашања ☐ Божја породица (ко су чланови Божје породице; како се постаје њен члан...)	<u>Врсте наставе</u> Настава се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (35 часова) • практична настава (1 час)

III - ЗАЈЕДНИЦА ЉУБАВИ БОГА, ЧОВЕКА И ПРИРОДЕ 5. Послушност 6. Даривање – наша љубав 7. Цео свет на дар 8. Оче наш - зовемо нашег Бога	• пружити основ за разликовање и упоређивање породичних односа и односа који владају у Цркви • пружити основ за упознавање односа који владају између човека и Бога • пружити основ за разумевање да је молитва наш разговор са Богом • омогућити ученицима да увиде да се породични односи и односи у Цркви исказују на конкретан начин • ученицима пружити основ за разумевање да се кроз међусобне односе љубави остварује јединство	<u>Когнитивни аспект:</u> • знати да заједница са Богом почива на слободи • знати да је послушност израз љубави • моћи да препозна да је даривање плод љубави • моћи да сазна да је молитва разговор са Богом • моћи да усвоји текст молитве Оче наш • знати да је Бог Отац створио свет из љубави • моћи да препозна да је наш живот Божји дар • знати да Бог жели да живимо у заједници са Њим <u>Афективни аспект:</u> • показивати жељу да љубав исказује на	• приче које говоре о томе да када некога волимо, онда га и слушамо • како можемо да помогнемо другоме; љубављу чиним добра дела • садржаји који говоре и приказују лепоту створеног света • песмица: „Ал` је леп овај свет“, Ј.Ј. Змај • Бог је цео свет створио из љубави	<u>Место реализације наставе</u> • Теоријска настава се реализује у учионици; • Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; <u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u> • Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика,

		конкретан начин • бити мотивисан да љубав према Богу изражава молитвом		упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. • Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и
IV - НЕИЗМЕРНА ЉУБАВ БОЖЈА - ХРИСТОС СЕ РОДИ	☐ пружити ученицима неопходно знање о доласку Спаситеља у свет • указати	<u>Когнитивни аспект:</u> • моћи да препозна основне догађаје библијске приповести о Христовом рођењу	☐ Новозаветно сведочанство о Христовом Рођењу (препричано и прилагођено)	

9. Бог долази у овај свет 10. Христос се роди – Божић у мом дому 11. Како је Растко постао Св. Сава 12. Свети Сава, слава у школи и у мојој породици	ученицима да је послање Сина Божјег дар љубави Бога Оца свет • пружити ученицима елементарно знање о Светоме Сави		• Божићна песма: „Божих, Божић благи дан“ Свети Сава остварени син Бога Оца (кроз љубав и заједницу са Богом, свако од нас постаје као Свети Сава) ☐ Химна Светом Сави	проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.

11. Бог долази у овај свет 12. Христос се роди – Божић у мом дому 13. Како је Растко постао Св. Сава 14. Свети Сава, слава у школи и у мојој породици	доласку Спаситеља у свет - указати ученицима да је послање Сина Божјег дар љубави Бога Оца свет - пружити ученицима елементарно знање о Светоме Сави	- моћи да препозна и именује главне личности из библијске приче о Христовом рођењу (уз помоћ иконе празника и по кључним симболима) - моћи да препозна да је прослава празника догађај целе породице кроз који се остварује заједница љубави - моћи да усвоји текст (садржај) и мелодију песме (Божић, Божић) - моћи да препозна да је Свети Сава посветио свој живот Богу због љубави према Њему <u>Афективни аспект:</u> По завршетку теме: - код ученика ће се развити жеља да активно учествује у	Христовом Рођењу (препричано и прилагођено) - Божићна песма: „Божић, Божић благи дан“ - Свети Сава – остварени син Бога Оца (кроз љубав и заједницу са Богом, свако од нас постаје као Свети Сава) □ Химна Светом Сави	- Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. - Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспонована наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика.

		прослави Христовог рођења код ученика ће се развити жеља да према ближњима подражава пример љубави Светога Саве		- У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. - Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.

V - ЦРКВА - ЗАЈЕДНИЦА СА БОГОМ 13. Бог ствара свет 14. Свет је наш дом 15. Прихватимо дарове Божје	• пружити ученицима елементарно знање о стварању света • омогућити ученицима да схвате и доживе Цркву као заједницу сабраног Божјег народа • подстицати ученике на лично учешће у животу Цркве	<u>Когнитивни аспект:</u> • моћи да опише појединости библијске повести о стварању света • моћи да разликује оно што је Бог створио од онога што је човек направио на примерима из непосредног окружења • знати зашто за Бога кажемо да је Творац • моћи да објасни, на елементарном нивоу, повезаност људи и природе • уочити да се у Цркви остварује	• Библијско казивање о стварању света • Живот првих људи-Божја жеља да свет буде Црква • Човек не прихвата Божје даровенепо-лушност и себичност	<u>Евалуација наставе</u> Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и

16. Где је љубав ту је Бог 17. Христова вечера са ученицима 18. Литургија окупљање Божје породице 19. Пост – стаза љубави		јединство људи и природе са Богом • знати да у заједници са Богом учествујемо слободно – само ако то желимо (пример Светога Саве и његовог слободног избора) • да се упозна са Литургијом као догађајем (заједничком трпезом) на којем се окупља Божја породица <u>Афективни аспект:</u> • код ученика ће се развити жеља да својом послушношћу изражава своју љубав и слободу • ученик ће желети да учествује у Литургији	□ Прича: “Где је љубав, ту је Бог”, Л.Н. Толстој □ Прва Литургија (Христови ученици); „Православна читанка“, с. Нина Неранџић и Ана Савковић	остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; <u>Оцењивање</u> Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање;

VI – ХРИСТОВА ЉУБАВ ПРЕМА ЧОВЕКУ И СВЕТУ 20. Христова љубав према човеку и свету 21. Препознајемо Христову љубав 22. Христос васкрсе!	☐ указати ученицима на величину Христове љубави према људима и свету ☐ пружити ученицима елементарно знање о Христовом страдању и васкрсењу	<u>Когнитивни аспект:</u> • упознати Христово учење као „учење“ о љубави и праштању (на примерима из јеванђељских прича) • препознати и разумети да је права љубав када је показујемо делима • усвојити садржај и мелодију песме „Знаш ли ко те љуби силно“ • бити у могућности да опише појединости библијске повести о Христовом Васкрсењу • препознати и именовати главне личности из библијске приче о Христовом Васкрсењу (уз помоћ иконе празника и по кључним симболима) • препознати да је прослава празника догађај целе породице	• Јевађељска прича Милостиви Самарјанин • Песмица: „Знаш ли ко те љуби слилно“ • Новозаветно сведочанство о Христовом Васкрсењу (препричано и прилагођено) • Прича: „Добро дрво“ Ш. Силверстејн	• посматрање понашања ученика; <u>Оквирни број часова по темама</u> Увод – 1 Заједница као основ живота – 4 Заједница љубави Бога, човека и природе – 5 Неизмерна љубав Божја-Христос се роди! – 6 Црква – заједница са Богом – 8 Христова љубав према човеку и свету – 4 Наша брига о свету – 6 Евалуација – 1+1

•
•
• •

		кроз који се остварује заједница љубави • моћи да опише прослављање Васкрса у својој породици • знати обичаје у вези са Васкрсом <u>Афективни</u> <u>аспект:</u> • развијати потребу да делима исказују љубав • развијати жељу да учествује у припремама за прославу овог највећег хришћанског празника		

VII – НАША БРИГА О СВЕТУ 23. Човек домаћин у свету 24. Радост служења 25. Љубав према људима и природи је љубав према Богу 26. Сваки човек је за нас Христос 27. Научили смо о нашој вери	• омогућити ученицима да у Христу препознају узор љубави према свету и човеку • подстицати ученике да љубав према Богу изражавају кроз љубав према људима и природи • установити обим разумевања и квалитет стечених знања у току школске године из Православног катихизиса	<u>Когнитивни аспект:</u> • моћи да преприча одабране приче које говоре о Христовој љубави према свету и човеку • на елементарном нивоу моћи да објасни међусобну повезаност свих људи и природе • препознати и именовати поступке људи који су прожети љубављу према природи, људима и Богу • уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса 1. разреда основне школе <u>Афективни аспект:</u> • развијати жељу да се брине о биљкама и животињама и целокупној природи	• Разне приче о које говоре о служењу човека човеку • Човекова брига за очување природе, биљака и животиња • Прича Свети Герасим и лав Јордан • Приче и слике о кућним љубимцима	

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

Српски језик и књижевност , свет око нас , ликовна култура , музичка култура, народна традиција, грађанско васпитање

1.11. ПРОЈЕКТНА НАСТАВА

Општа тема 1. пројекта: Ја у школи				
Тип пројекта: полуструктурирани				
Циљ пројекта: Упознати ученике са правилима понашања у школи и направити пано са правилима у одељењу, припрема приредбе				
Исходи реализације пројекта: Правилно укључи рачунар, користи програм за цртање, сачува свој цртеж и искључи рачунар. Доприноси промоцији пројекта.				
Трајање пројекта: 4 часа				
ПРЕДМЕТ И ОБЛАСТ	ИСХОДИ	КЉУЧНЕ РЕЧИ И САДРЖАЈИ	КОМПЕТЕНЦИЈЕ, ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ	Начини и поступци остваривања пројекта

СВЕТ ОКО НАС (Други и ја)	-придржава се договорених правила понашања у школи и прихвата последице ако их прекрши; -сарађује са вршњацима у заједничким активностима; - чува своју, школску и имовину других; -примењује правила	Правила понашања Права и обавезе Основна осећања (радост, страх, туга и бес). Основне животне потребе (дисање, храна, вода, спавање и потреба за	-Одговоран однос према околини -Сарадња	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала. Планирати часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада

ЛИКОВНА КУЛТУРА (Споразумевање)	-црта на различитим подлогама и форматима папира -преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад -изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања	Функционисање заједнице Одељење/група као заједница. Вредности одељења/групе – равноправност, одговорност, солидарност, поштовање и брига за друге, толерантност, праведност, поштење. Уважавање различитости. Правила у одељењу/групи и њихова функција. Одлучивање у одељењу/групи. Одговорност деце и одраслих за функционисање заједнице.	-Одговоран однос према околини -Сарадња	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала. Планирати часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада

СРПСКИ ЈЕЗИК (Језичка култура)	-обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима; - пажљиво и културно слуша саговорнике;	Планирање и извођење једноставне акције у одељењу/групи Кораци у планирању и извођењу акције. Различите информације као мотивација за стваралачки рад. Природа и непосредно окружење; машта и стварни догађаји; Говорење Вођени и слободни разговор. Говорни предлошци. Усмена порука. Причање и описивање. Казивање књижевног текста. Драмски, драматизовани текстови, сценска импровизација.	-Одговоран однос према околини -Сарадња	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала. Планирати часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада

Напомена: Предлози тема за ученике, фазе, временска динамика, планиране активности и продукти биће наведени у годишњим плановима.

			методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења
ЛИКОВНА КУЛТУРА (односи у видном пољу)	-опише, својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор -искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно - наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/-ла жељени тон -поређи облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима -црта на различитим подлогама и		- Рад са подацима и информацијама -Одговорно учешће у демократском друштву -Естетичка компетенција -Решавање проблема

	форматима папира -одреди, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у -простору и у равни преобликује, сам или у сарадњи са другима, употребне предмете мењајући им намену -гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад	Вођени и слободни разговор. Говорни предлошци. Усмена порука. Правила понашања појединаца и групе.	-Сарадња	Користити разноврсне технике/методе и облике рада
СРПСКИ ЈЕЗИК (Језичка култура)	-обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима; - пажљиво и културно слуша саговорнике;			
СВЕТ ОКО НАС (Други и ја)	-примењује правила безбедног понашања на путу од куће до школе приликом кретања улицом са и без тротоара и преласка улице;			

Напомена: Предлози тема за ученике, фазе, временска динамика, планиране активности и продукти биће наведени у годишњим плановима.

Општа тема 3. пројекта: Са децом око света				
Тип пројекта: полуструктурирани				
Циљ пројекта: Ученици ће усвојити нове речи и примењивати их у говору и писању , учити о култури других народа, обичајима, веровањима, специфичностима, карактеристикама...				
Исходи реализације пројекта: Користи интернет за учење и проналажење информација уз помоћ учитеља. Са другим ученицима и самостално ученик прикупља релевантне информације, организују материјал, и податке.				
Трајање пројекта: 6 часова				
ПРЕДМЕТ И ОБЛАСТ	ИСХОДИ	КЉУЧНЕ РЕЧИ И САДРЖАЈИ	КОМПЕТЕНЦИЈЕ, ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ	Начини и поступци остваривања пројекта

СРПСКИ ЈЕЗИК (Језичка култура)	-разуме оно што прочита; - активно слуша и разуме садржај књижевноуметничког текста који му се чита; -изрази своје мишљење о понашању ликова у књижевном делу; учтиво учествује у вођеном и слободном разговору; -обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима; -усмено прича према слици/сликама и о доживљајима; -усмено описује ствари из непосредног окружења; -бира и користи одговарајуће речи у говору; на правилан начин користи нове речи у свакодневном говору;	богаћење речника, изражајно казивање и читање Говорење Вођени и слободни разговор. Говорни предлошци. Усмена порука. Причање и описивање. Казивање књижевног текста. Драмски, драматизовани текстови, сценска импровизација. Музичка прича. Правилна дикција – изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет –	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење е-уџбеника, и др. Обезбеђивање корелације са сродним предметима Комбиновање различитих врста дидактичког материјала Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације
СВЕТ ОКО НАС (Разноврсност природе)	опише пример неке ситуације из свог непосредног окружења;			

МУЗИЧКА КУЛТУРА (Извођење музике; Слушање музике)	– пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; – пева по слуху уз покрет народне песме, музичке игре; – објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; -објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна;	песме уз игру и народне песме		
ЛИКОВНА КУЛТУРА (Споразумевање)	-црта на различитим подлогама и форматима папира -преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад -изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања			

Напомена: Предлози тема за ученике, фазе, временска динамика, планиране активности и продукти биће наведени у годишњим плановима.

Општа тема 4. пројекта: Нова година и Свети Сава
Тип пројекта: полуструктурирани
Циљ пројекта: Ученици ће припремати новогодишњу приредбу, правити новогодишње украсе, честитке, пакетиће
Исходи реализације пројекта: Користи интернет за учење и проналажење информација уз помоћ учитеља. Преношење дигиталних податка са мобилних уређаја на рачунар уз помоћ учитеља.
Трајање пројекта: 6 часова

ПРЕДМЕТ И ОБЛАСТ	ИСХОДИ	КЉУЧНЕ РЕЧИ И САДРЖАЈИ	КОМПЕТЕНЦИЈЕ, ОПШТЕ И МЕЃУПРЕДМЕТНЕ	Начини и поступци остваривања пројекта
МУЗИЧКА КУЛТУРА (Слушање музике, Извођење музике)	– користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука; – пева по слуху уз покрет народне песме, музичке игре; – свира по слуху звучне ономатопеје и илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма;	тон, мелодија, покрет, игра Звук и тон (извори). Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак – дуг), јачина (гласан – тих), висина (висок – дубок). Композиције које	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву	Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење е-удбеника, и др.

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ (Моторичке вештине: плес и ритмика)	– изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; – игра дечји и народни плес;	илуструју различите боје људског гласа и инструмената. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за ситуације значајне за ученике (празници, приредбе, свечаности, рођендани, венчања, новогодишње и божићне песме...). Карактер дела и елементи музичке изражајности (условљеност). Певање песама по слуху различног садржаја и карактера. Певање песама уз покрет – песме уз игру и народне песме Музички бонтон. Плес и ритмика Ходање и трчање Скакања Вођени и слободни разговор.	Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Обезбеђивање корелације са сродним предметима Комбиновање различитих врста дидактичког материјала Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације
СРПСКИ ЈЕЗИК (Језичка култура)	-пажљиво и културно слуша саговорнике; - слуша, разуме и парафразира поруку;			
СВЕТ ОКО НАС (Други и ја)	-сарађује са вршњацима у заједничким активностима; - понаша се тако да уважава различитости својих вршњака и других људи;			

		Говорни предлози. Усмена порука. Причање и описивање.		
		Права и обавезе чланова група. Правила понашања појединаца и групе. Празници: породични, школски.		

Напомена: Предлози тема за ученике, фазе, временска динамика, планиране активности и продукти биће наведени у годишњим плановима.

Општа тема 5. пројекта: Човек и природа, занимања у мом крају, безбедно у саобраћају				
Тип пројекта: полуструктурирани				
Циљ пројекта: Упознати позитиван утицај човека на окружење у ком живи				
Исходи реализације пројекта: Користи интернет за учење и проналажење информација уз помоћ учитеља. Учествоје у избору теме. Са другим ученицима и самостално документује заједничку акцију.				
Трајање пројекта: 16 часова				
ПРЕДМЕ Т И ОБЛАСТ	ИСХОДИ	КЉУЧНЕ РЕЧИ И САДРЖАЈИ	КОМПЕТЕНЦИЈЕ, ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ	Начини и поступци остваривања пројекта
СВЕТ ОКО НАС (Разноврсност природе)	-разликује природу од производа људског рада на примерима из непосредног окружења; -штеди воду и одлаже отпад на предвиђена места; -идентификује биљке и животиње из непосредног окружења на основу њиховог спољашњег изгледа; -уочава разноврсност биљака и животиња на основу спољашњег изгледа	простор, разноврсност природе, линија, облик Одговоран однос човека према животној средини (штедња воде, одлагање отпада на предвиђена места,	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у	Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење е- учбеника, и др. Обезбеђивање корелације са

ЛИКОВНА КУЛТУРА (линије и облици око нас; односи у видном пољу)	-опише, својим речима, визуелне карактеристике по којима -препознаје облике и простор -искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно -наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/-ла жељени тон -поређи облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима -црта на различитим подлогама и форматима папира -гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад -одреди, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни црта на различитим материјалима	брига о биљкама и животињама). Простор. Отворени и затворени простор, природа и простор који је човек обликовао. Карактеристичне визуелне одлике по којима се препознаје врста простора. Облици. Облици из природе, облици које је створио човек, правилни и неправилни облици. Својства облика (цело, део, велико, мало, високо, ниско, краће, дуже, уско, широко, светло, тамно, обојено, безбојно, једнобојно, шарено, меко, тврдо, глатко, храпаво, обло, рогљасто). Положај облика у простору и у равни (горе, доле, између, испод, у, на, испред, иза, усправно, положено, косо, лево, десно). Кретање. Покретни и	демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	сродним предметима Комбиновање различитих врста дидактичког материјала Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације

СРПСКИ ЈЕЗИК (Језичка култура)	- усмено описује ствари из непосредног окружења; - бира и користи одговарајуће речи у говору; - спаја више реченица у краћу целину;	непокретни облици. Функционисање заједнице Одељење/група као заједница. Вредности одељења/групе – равноправност, одговорност, солидарност, поштовање и брига за друге, толерантност, праведност, поштење. Уважавање различитости. Правила у одељењу/групи и њихова функција. Вођени и слободни разговор. Говорни предлошци. Усмена порука. Причање и описивање.		

Напомена: Предлози тема за ученике, фазе, временска динамика, планиране активности и продукти биће наведени у годишњим плановима.

2.0. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Фонд часова по наставним предметима у II разреду основног образовања и васпитања

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ДРУГИ РАЗРЕД	
		Нед.	Год.
1.	Српски језик	5	180
2.	Енглески језик	2	72
3.	Математика	5	180
4.	Свет око нас	2	72
5.	Природа и друштво	-	-
6.	Ликовна култура	2	72
7.	Музичка култура	1	36
8.	Физичко васпитање	3	108
Укупно : А		20	720
Ред. број	Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Верска настава	1	36
Укупно : Б		1	36
Укупно : А+Б		21	756
Ред. број	В.ОБЛИК ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОГ РАДА		
1.	Редовна настава	22	756
2.	Допунска настава	1	36

3.	Додатни рад	-	-
4.	Пројектна настава	1	36
Укупно : А+Б+В		23	828
Ред. број	Г. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА		
1	Час одељењског старешине	1	36
2	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1	36
3	Ваннаставне активности	1	36
4	Екскурзија (излет)	1 дан	годишње
	Укупно : А+Б+В+Г (без екскурзија)	900	

Напомена: планирана је реализација наставе у периоду мај/јун 2019-2023г..

2.1 СВРХА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА:

- квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.
- развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

2.2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА:

- развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;
- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;
- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;
- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;
- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;
- омогућавање укључивања у процесе европског и међународног повезивања;
- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;
- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва;

- уважавање плурализма вредности и омогућавање, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и добробити за све;
- развијање код деце и ученика радозналости и отворености за културе традиционалних цркава и верских заједница као и етничке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања која нарушавају остваривање права на различитост;
- поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву;
- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.

2.3 ГЛОБАЛНО ПЛАНИРАЊЕ – ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК						
Наставна тема		Број часова				Укупно по теми
		обрада	вежбање / утврђив.	систем.	провере	
1.	ЈЕЗИК	42	22	2	3	69

2.	КЊИЖЕВНОСТ	43	22	2	2	69
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	33	7	1	1	42
Укупно		118	51	5	6	180
Провере остварености стандарда постигнућа за обавезни предмет српски језик реализоваће се у току месеца јануара и маја, у оквиру планираних провера, а на нивоу Стручног актива урадиће се анализа. У току шк.године, на часовима утврђивања, вежбања и ситематизације градива радиће се на остваривању истих. ***ЈАНУАР – СТАНДАРДИ: Језик и Језичка култура ***МАЈ – СТАНДАРДИ: све наставне теме *** може доћи до промене, разлог: темпо напредовања						

МАТЕМАТИКА						
Наставна тема		Број часова				Укупно по теми
		обрада	вежбање/ утврђив.	системат.	провере	
1.	ГЕОМЕТРИЈСКИ ОБЛИЦИ (ТЕЛА И ФИГУРЕ)	7	10	1	1	19
2.	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 100	17	17	5	3	42
3.	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 100 - МНОЖЕЊЕ	20	27	2	2	51
4.	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 100 - ДЕЉЕЊЕ	20	31	4	2	57

5.	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	3	6	1	1	11
УКУПНО		67	91	13	9	180
Провере остварености стандарда постигнућа за обавезни предмет математику реализоваће се у току месеца јануара и јуна, у оквиру планираних провера, а на нивоу Стручног актива урадиће се анализа. У току шк.године, на часовима утврђивања, вежбања и ситематизације градива радиће се на остваривању истих. ***ЈАНУАР – СТАНДАРДИ: Геометријска тела и фигуре, Природни бројеви до 100, Множење ***ЈУН – СТАНДАРДИ: све наставне теме *** може доћи до промене, разлог: темпо напредовања						

СВЕТ ОКО НАС						
Наставна тема		Број часова				Укупно по теми
		обрада	утврђив.	систем.	провере	
1.	ГДЕ ЧОВЕК ЖИВИ	10	6	1	1	18
2.	КРЕТАЊЕ У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ	11	5	1	1	18
3.	ЉУДСКА ДЕЛАТНОСТ	5	2	1	1	9
4.	ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА	16	9	1	1	27
		42	22	4	4	72

Провере остварености стандард апостигнућа за обавезни предмет свет око нас реализоваће се у току месеца јуна, у оквиру планиране провере, а на нивоу Стручног актива урадиће се анализа. У току шк.године, на часовима утврђивања и ситематизације градива радиће се на остваривању истих.

***** ЈУН – СТАНДАРДИ:** све наставне теме

***** може доћи до промене, разлог: темпо напредовања**

ЛИКОВНА КУЛТУРА			
Наставна теме	Број часова		Укупно по теми
	обрада	вежбање.	
1. КРЕТАЊЕ ОБЛИКА У ПРОСТОРУ	4	2	6
2. ДЕЈСТВО СВЕТЛОСТИ НА КАРАКТЕР ОБЛИКА (СВЕТЛОСТ)	2	2	4
3. ЈЕДНОБОЈНА КОМПОЗИЦИЈА УПОТРЕБНИХ ПРЕДМЕТА (КЛУАЖ)	4	2	6
4. ПРЕОБЛИКОВАЊЕ МАТЕРИЈАЛА ИЛИ ПРЕДМЕТА ЊИХОВИМ СПАЈАЊЕМ (ВЕЗИВАЊЕ)	4	2	6

5. ЗНАЦИ И СИМБОЛИ	2	2	4
6. ЗАМИШЉАЊА	4	2	6
7. КОНТРАСТ	8	4	12
8. ИНДИВИДУАЛНО КОРИШЋЕЊЕ РАЗЛИЧИТИХ МАТЕРИЈАЛА ЗА РАД (ПАКОВАЊЕ)	4	2	6
9. ЛЕПО ПИСАЊЕ СА КАЛИГРАФИЈОМ	10	6	16
10 . АМБИЈЕНТ – СЦЕНСКИ ПРОСТОР	4	2	6
Укупно	46	26	72

МУЗИЧКА КУЛТУРА					
Наставна тема		Број часова			Укупно по теми
		обрада	утврђив / провере	систем.	
1.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ (певање по слуху и свирање)	18	6	/	24
2.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	4	4	/	8
3.	СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ	/	4	/	4
Укупно		22	14	/	36

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ					
бр. наст. теме	Наставна тема	Број часова			Укупно по теми
		обучавање	увежбав.	провере	
1.	ХОДАЊЕ И ТРЧАЊЕ	12	9		21
2.	СКАКАЊЕ И ПРЕСКАКАЊЕ	4	2		6
3.	ВЕЖБЕ УПОРОМ РУКАМА	/	3	/	3
4.	БАЦАЊЕ И ХВАТАЊЕ	6	10	1	7
5.	ВИШЕЊА И ПЕЊАЊА	1	1	/	2
6.	ВЕЖБЕ НА ТЛУ	4	10	1	15
7.	ВЕЖБЕ РАВНОТЕЖЕ	5	6	/	11
8.	ВЕЖБЕ РЕКВИЗИТИМА	5	8	2	15
9.	РИТМИЧКЕ ВЕЖБЕ И НАРОДНИ ПЛЕСОВИ	3	2	2	7
10.	ЕЛЕМЕНТАРНЕ И ШТАФЕТНЕ ИГРЕ	4	17	/	21
Укупно		35	64	9	108

2.4. СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ и задаци

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;

- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:

- овладавање техником читања и писања на оба писма;
- савладавање просте реченице (појам, главни делови);
- стицање основних појмова о именицама, придевима и глаголима;
- постепено увођење у тумачење основне предметности књижевног дела (осећања, догађаји, радње, ликови, поруке, језичко-стилске карактеристике);
- овладавање усменим и писменим изражавањем према захтевима програма (препричавање, причање, описивање, извештавање);
- постепено упознавање методологије израде писменог састава.

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовноваспитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма	Корелација
Књижевност : - лирика - епика - драма	69	- слушање -читање текстова - уочавање и тумачење садржајних целина у тексту, ликова, порука... - рецитовање - драматиз.	- фронтал. - индивид. - групни - рад у пару	- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког) - оспособљавање за самостално читање,доживљавање,разумевање, тумачење и вредновање књижевно уметничких дела разних жанрова - упознавање,читање и тумачење популарних иинформативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу -развијање потребе за књигом,способности да се њоме самостално служи	СЈ (Језичка култура), МК (Извођење музике, Слушање музике) СОН (Жива и нежива природа),

Језик - граматика - правопис	69	- активно слушање - састављање и примењивањ е знања о реченици - уочавање језичких појмова у тексту - писање по диктату	- фронтал. - индивид. - групни - рад у пару	- основно описмењавање ученика на темељима ортографских и ортоепских стандарда књижевног језика - упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика	СЈ (Језичка култура), М (Бројни низ, Мерење и Мере) СОН (Жива и нежива природа),
Језичка култура	42	- посматрање - упоређив. и манипулисањ е сликама -активно учествује у причању -описује на основу онога што је видео, осетио, доживео - пише састав	- фронтал. - индивид. - групни - рад у пару	- развијање способности за правилно, течно, економично и уверљиво, усмено и писмено изражавање;богаћење речника,језичког и стилског израза - оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникативним ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника)	СЈ (Књижевност), МК (Извођење музике, Слушање музике), ПД (Моја домовина), Ликовна култура (Линија, површина,)

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

- Основни програмски захтеви у настави српског језика остварују се у концентричним круговима и континуираним нивовима изучавајући језичке садржаје поступно и селективно;
- Поступност је обезбеђена избором и распоредом наставних садржаја, а ниво програмског захтева је описно формулисање (запажање, уочавање, усвајање, појам, препознавање, разликовање, употреба, информативно);
- Селективност се остварује избором и распоредом најосновнијих језичких законитости чије тумачење се заснива на њиховој функцији у комуникацији;
- У настави граматике примењиваће се следећи поступци:
 - подсицање свесне активности и мисаоног осамостаљивања ученика;
 - сузбијање имитаторских склоности на битним својствима и стилским функцијама језичких појава;
 - заснивање тежишта наставе на битним својствима и стилским функцијама језичких појава;
 - уважавање ситуационе условљености језичких појава;
 - повезивање наставе језика са доживљавањем уметничког текста;
 - откривање стилске функције, односно изражајности језичких појава;
 - коришћење уметничких доживљаја као подстицај за учење матерњег језика;
 - систематска и осмишљена вежбања з говору и писању;
 - ефикасно превазилажење нивоа препознавања језичких појава;
 - неговање примењеног знања и умећа;
 - континуирано повезивање знања о језику са непосредном говорном праксом;
 - остваривање континуитета у систему правописних, стилских вежбања;
 - побуђивање учениковог језичког израза животним ситуацијама;
 - указивање на граматичку сачињеност стилских изражајних средстава;
 - коришћење прикладних илустрација;
- Основни поступци у остваривању програма из књижевности чине читање, тумачење текста и изражајно исказивање напамет наученог текста, ова знања и умећа имају функционалну улогу у свим наставним областима и у функцији су даљег усавршавања техника читања
(гласно, изражајно, тихо или у себи, односно усмерено, истраживачко, продуктивно, аналитичко, информативно читање и сл.);

- Текст метода је у функцији савладавања брзог читања у себи с разумевања, доприноси да ученици читају флексибилно, усклађују брзину са циљем читања и карактеристикама текста
- Изражајно казивање је у функцији развоја говорне културе ученика користе се вежбе изражајног казивања „очи у очи“ и логичко усвајање текста, никако механичко;
- При тумачењу текста ученике подстицати на изношење ставова и судова о књижевном делу на основу чињеница из текста и на тај начин се подстиче изражавачки дух и критички став ученика, активна улога ученика у проучавању књижевног дела;
- Обрада одговарајућих текстова ученици усвајају књижевне појмове (родољубива песма) као и функционални (узрок, услов, порука, особина и сл.);
- Основни поступак при реализацији области језичке културе чине разне језичке игра, вежбе, описивања писмених радова, аутодиктат, препричавање и причање.

СРПСКИ ЈЕЗИК- Листа образовних стандарда

ТЕМЕ			
ГОВОРНА КУЛТУРА	1СЈ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике 1СЈ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања 1СЈ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. „певушења" или „скандирања" 1СЈ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља 1СЈ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање		
	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО

ВЕШТИНА РАЗУМЕВАЊА ЧИТАЊА И ПРОЧИТАНОГ	1CJ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничког текста 1CJ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.) 1CJ.1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту 1CJ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник) издваја речи које су му непознате	1CJ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије 1CJ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле) 1CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту 1CJ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/детаљ који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму)	1CJ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста 1CJ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)
ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ	1CJ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице 1CJ.1.3.2. уме да се потпише 1CJ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком	1CJ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) 1CJ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи;	1CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене

	1CJ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе 1CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре	правилно пише присвојне придеве (-ов/ев/-ин, -ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, ђ, ц; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употребљава запету при набрајању 1CJ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...)	1CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст) 1CJ.3.3.6. издваја пасусе
ГРАМАТИКА И ЛЕКСИКОЛОГИЈА	1CJ. 1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1CJ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)	1CJ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1CJ.2.4.5. препознаје субјекат и глаголски предикат 1CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)	1CJ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе)

КЊИЖЕВНОСТ	1СЈ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме 1СЈ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну) 1СЈ. 1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту 1СЈ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту	1СЈ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице, загонетке, брзалице) 1СЈ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми 1СЈ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту 1СЈ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту)	1СЈ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст

Форма провере образовних стандарда:

- усмено испитивање
- решавање задатака у радној свесци
- писмена провера
- говорне вежбе

Динамика провере образовних стандарда:

- Динамика провере стандарда ће се одвијати континуирано током реализације свих наставних тема

2.5 ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред: други

Фонд: 72 часа

Циљ: Основни циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Циљеви и задаци програма образовања су:

- развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;
- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;
- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;
- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;
- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;
- омогућавање укључивања у процесе европског и међународног повезивања;
- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;
- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва;
- уважавање плурализма вредности и омогућавање, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и добробити за све;
- развијање код деце и ученика радозналости и отворености за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етничке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања која нарушавају остваривање права на различитост;
- поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву;
- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.

Циљ

-Циљ наставе страног језика на млађем школском узрасту је да оспособи ученика да комуницира на основном нивоу страним језиком, у усменом и писаном облику о темама из његовог непосредног окружења. Настава страног језика треба да :

- подстакне потребу за учењем страних језика,
- подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика,
- олакша разумевање других и различитих култура и традиција,
- стимулише машту,креативност и радозналост,
- подстиче употребу страног језика у личне сврхе и из задовољства.

Општи стандарди

-Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући друге,стиче свест о значају свог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Задаци на нивоу језичких вештина:

- Разумевање говора

Ученик треба да:

- препознаје гласове(посебно оне којих нема у матерњем језику) у говорном ланцу,акценат,ритам и интонацију,
- разуме вербални садржај уз помоћ невербалне комуникације,
- разуме кратке дијалоге,приче и песме о познатим темама које чује уживо или са аудио-визуелних записа.

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- разговорно изговара гласове, акцентује речи, поштује ритам и интонацију при говору и читању,
- даје основне информације о себи и свом окружењу,самостално и уз наставникову помоћ,
- описује кратким и једноставним исказима себе и друге у познатим ситуацијама,
- репродукује,сам или у групи,кратке рецитације или бројалице и познате песме.

Интеракција

Ученик треба да :

- реагује вербално и невербално на постављена упутства и питања,
- поставља једноставна питања,
- изражава допадање и недопадање,
- учествује у заједничким активностима на часу,
- поставља питања и тражи разјашњење када нешто не разуме. -

Писмено изражавање

Ученик треба да :

- поштујући правопис,преписује,допуњава и пише речи и краће реченице у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем,
- пише личне податке(име,презиме и адресу),
- прави спискове са разлишитим наменама(куповина,прославе рођендана,обавезе у току дана...), -
- допуњава честитку.

Знања о језику

Ученик треба да:

- препознаје основне граматичке елементе,
- користи језик у складу са нивоом формалности и комуникативне ситуације(нпр. Форме учтивости),
- разуме везу између сопственог знања и залагања и постигнућа у језичким активностима

Тематски/ глобални план са активностима, начинима извођења програма, корелацијом

<i>НАСТАВНА ТЕМА И САДРЖАЈ</i>	<i>БРОЈ ЧАСОВА</i>	<i>АКТИВНОСТИ</i>	<i>НАЧИНИ ИЗВОЂЕЊА ПРОГРАМА</i>	<i>ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА</i>	<i>КОРЕЛАЦИЈА</i>
1. ШКОЛА -школски простор и активности - бројеви и боје - изражавање припадности	9	-слушање, -реаговање на команде наставника или са аудио записа, -мануалне активности, -игре, -певање, -игра улога, -цртање по диктату.	-демонстрација, -дијалог, -коперативна, -интерактивна, -потпун физички одговор, -рад у пару и у групи.	-усвајање новог и понављање старог вокабулара и једноставних конструкција, -разумевање краћих текстова и одговарање на одговарајући начин, -оспособљавање за самостално комуницирање о познатим темама, примена усвојених структура.	-Математика -Српски језик -Ликовна култура

2. МОЈИ ДРУГОВИ И ЈА -представљање себе и особа из окружења -уознавање и поздрављање -нове игре	9	-слушање, -реаговање на команде наставника или са аудио записа, -мануалне активности, -игре, -певање, - класирање и упоређивање.	-демонстрација, -дијалог, -коперативна, -интерактивна, - потпун физички одговор.	-усвајање новог и понављање старог вокабулара и једноставних конструкција, разумевање краћих текстова и одговарање на одговарајући начин, -разумевање вербалних садржаја уз помоћ невербалне комуникације.	-Српски језик -Свет око нас
3. ПОРОДИЦА, ДОМ -ужа и шира породица, суседи и пријатељи -кућа, делови стана, намештај, двориште -количина, величина и локација -предлози -продавнице	9	-слушање, -реаговање на команде наставника или са аудио записа, -мануалне активности, -игре, -певање, - класирање и упоређивање, -игра улога, -писање по диктату.	-демонстрација, -дијалог, -коперативна, -интерактивна, - потпун физички одговор.	-усвајање новог и понављање старог вокабулара и једноставних конструкција, -правилно вербално и невербално реаговање на упутства и постављена питања, - учествовање у комуникацији, - описивање, кратким структурама, познате	-Свет око нас Математика -Српски језик

				ситуације, -разумевање вербалних садржаја уз помоћ невербалне комуникације, -репродуковање рецитација и песама.	
4. ПРАЗНИЦИ -годишња доба, месеци, дани -важни празници (Нова година, Божић, Ускрс ... распуст) обичаји -честитање и адекватни поклони	9	-слушање, -реаговање на команде наставника или са аудио записа, -мануалне активности, -игре, -певање, класирање и упоређивање, цртање по диктату, -прављење илустрованог материјала.	-демонстрација, -дијалог, -коперативна, -интерактивна, потпун физички одговор.	-усвајање новог и понављање старог вокабулара и једноставних конструкција, разумевање краћих текстова и одговарање на одговарајући начин, разумевање вербалних садржаја уз помоћ невербалне комуникације, описивање, кратким структурама, познате ситуације, -примена усвојених структура, -репродуковање рецитација и песама.	-Свет око нас -Српски језик

5. ХРАНА -оброци, ужина -избор хране и пића -воће и поврће по годишњим добима -навике исхране у Енглеској -врсте прехранбених продавница - понашање при куповини	9	-слушање, -реаговање на команде наставника или са аудио записа, -мануалне активности, -игре, -певање, - класирање и упоређивање, -игра улога, -цртање по диктату, -прављење илустрованог материјала.	-демонстрација, -дијалог, -коперативна, -интерактивна, - потпун физички одговор.	-усвајање новог и понављање старог вокабулара и једноставних конструкција, - разумевање краћих текстова и одговарање на одговарајући начин, - оспособљавање за самостално комуницирање о познатим темама, -примена усвојених структура, -упознавање обичаја и културе других народа. -учествовање у комуникацији.	-Свет око нас

6. ОДЕЋА -одевни предмети по годишњим добима, -изражавање допадања и недопадања	9	-слушање, -реаговање на команде наставника, -мануалне активности, -игре, -певање, -класирање и упоређивање, -игра улога, -цртање по диктату.	-демонстрација, -дијалог, -коперативна, -интерактивна, - потпун физички одговор.	-усвајање новог и понављање старог вокабулара и једноставних конструкција, - разумевање краћих текстова и одговарање на одговарајући начин, - оспособљавање за комуницирање о познатим темама, -примена усвојених структура у комуникацији.	-Свет око нас Српски језик
7. БЛИСКО ОКРУЖЕЊЕ -место и улица где станујем, -важне установе у окружењу(град-објекти, возила ,просторни односи)	9	-слушање, -реаговање на команде наставника или са аудио записа, -мануалне активности, -игре, -певање, -класирање и упоређивање, -игра улога, -прављење илустрованог материјала	-демонстрација, -дијалог, -коперативна, -интерактивна, - потпун физички одговор.	-усвајање новог и понављање старог вокабулара и једноставних конструкција, - разумевање краћих текстова и одговарање на одговарајући начин, - оспособљавање за самостално комуницирање о познатим темама, -примена усвојених структура, -описивање окружења кратким конструкцијама.	-Свет око нас -Српски језик

8. ДАЉЕ ОКРУЖЕЊЕ -забавни парк, активности -зоолошки врт (називи и начини кретања животиња) -понашање, обраћање, питање	9	-слушање, -реаговање на команде наставника или са аудио записа, -мануалне активности, -игре, -певање, - класирање и упоређивање, -игра улога, -цртање по диктату, -прављење илустрованог материјала.	-демонстрација, -дијалог, -коперативна, -интерактивна, - потпун физички одговор.	-усвајање новог и понављање старог вокабулара и једноставних конструкција, - разумевање краћих текстова и одговарање на одговарајући начин, - оспособљавање за самостално комуницирање о познатим темама, -примена усвојених структура.	-Свет око нас -Српски језик Физичко васпитање

Начин праћења остављања програма, оствареност стандарда и исхода, вредновање:

формативно- на сваком часу процењивати учешће у активностима, ангажовање, однос према друговима, однос према обавезама, укљученост у рад у пару, групни рад, тимски рад, процена од стране ученика наставног часа, ангажовања и знања других ученика и процена сопственог рада и напредовања

Сумативно-вежбе, усмени одговори, писмене провере

2.6. МАТЕМАТИКА

Циљ и задаци

Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да доприносе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Задаци наставе математике јесу:

- да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу;
- да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;
- да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;
- да развија културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава;
- да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику;
- да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима;
- да ученици савладају основне операције с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и основне законе тих операција;
- да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе;
- да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама;
- да ученицима омогући разумевање одговарајућих садржаја природних наука и допринесе радном и политехничком васпитању и образовању;
- да изграђује позитивне особине ученикове личности, као што су: истинољубивост, упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самостални рад;

- да интерпретацијом математичких садржаја и упознавањем основних математичких метода допринесе формирању правилног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика; - да ученици стичу навику и обучавају се у коришћењу разноврсних извора знања.

Оперативни задаци :

Ученици треба да:

- савладају сабирање и одузимање до 100;
- схвате множење као сабирање једнаких сабирака, упознају и користе термине и знак множења;
- упознају операцију дељења, користе термине и знак дељења;
- упознају (на примерима) комутативност и асоцијативност рачунских операција (без употребе ових назива);
- уочавају својства нуле као сабирка, чиниоца и дељеника, а јединице као чиниоца и делиоца;
- савладају таблицу множења једноцифрених бројева и одговарајуће случајеве дељења (до аутоматизма); - савладају множење и дељење у оквиру 100, упознају функцију заграде и редослед извођења рачунских операција;
- умеју да прочитају и запишу помоћу слова збир, разлику, производ и количник, као и да знају да одреде вредност израза са две операције;
- упознају употребу слова као ознаку за непознати број (односно, као замену за неки број) у најједноставнијим примерима сабирања и одузимања;
- умеју да решавају текстуалне задатке с једном и две рачунске операције, као и једначине с једном операцијом (на основу веза између компонената операције);
- схвате појам половине;
- уочавају и стичу одређену спретност у цртању праве и дужи као и разних кривих и изломљених линија;
- уочавају и цртају правоугаоник и квадрат на квадратној мрежи;
- упознају и примењују мере за дужину (м, дм, цм) и време (час, минут, дан, седмица, месец).

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовноваспитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма	Корелација
Природни бројеви до 100 (сабирање, одузимање, множење, дељење)	150	-сабирање и одузимање до 100 множење и дељење меморисање примењивање стечених знања решавање проблема запажање уочавање	Демонстративна интерактивна -истраживачка -илустративна -метод игре аналитичко-синтетичка учење путем открића	-савладавање основних операција с природним бројевима као и основних знакова тих операција -упознају употребу слова као ознаку за непознати број - умеју да решавају текстуалне задатке са једном и две рачунске операције, као иједначине са једном операцијом	М (Мерење и мере), СЈ (Језичка култура) , СОН (Кретање у простору и времену, Људска делатност)

Геометријски облици	19	-упоређивање -мерење -прављење модела -примена стечених знања - посматрање	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - практичан рад	- упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе - уочавају и стичу спретност у цртању праве, дужи, кривих и изломљених линија - уочавају и цртају правоугаоник и квадрат на квадратној мрежи	М (Скуп природних бројева, мерење и мере) СЈ (Језичка култура СОН (Кретање у простору и времену, Људска делатност)
Мерење и мере	11	-упоређивање -мерење .рачунање -примена стечених знања	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - практичан рад	- упознају и примењују мере за дужину и време - оспособити ученике за прецизност у мерењу решавају ситуације из свакодневног живота	М (Скуп природних бројева, Мерење и мере) СЈ (Језичка култура) СОН (Кретање у простору и времену)

Начин остваривања програма

Природни бројеви до 100

Поступно упознавање бројева природног низа и броја нула. Блок бројева до 100 формира се као зборови десетица и јединица, операција сабирања и одузимања, као и множења и дељења за једноцифрене бројеве су блок који представља природну целину. Упознавање својства операција повећава ефикасност, олакшава усвајање талице сабирања и множења, као и формирање других рачунских умења. Својства операција се усвајају кроз етапе: припремна вежбања, операције на одговарајућем примеру, формулисање, примена у одређивању вредности израза и начину разумевања, запис својства помоћу слова (операције се врше усмено уз записивање одговарајућих израза и једнакости).

Сигурности и спретност усменог и писменог рачунања омогућиће се кроз довољан број вежбања. Разумевање значења рачунских операција у конкретним задацима и свесно одлучивање о њеној примени претвара технику рачунања у стварно знање. Бројевне изразе увежбати упоредо са рачунским операцијама.

Текстуално записане задатке приказивати бројевним изразом и затим их читати. На овај начин ученици ће схватати значај заграде и редослед рачунских операција.

Почеци формирања математичког језика (основни симболи, изрази и формуле)

Слово, у својству математичког знака замењује разне симболе (тчка, квадратић, црта) и наступа у својству симбола променљиве. Ученици прво одређују најпростије изразе ($a+2$, $b-3$, $a+b$, $a-b$) а касније постепено упознају сложене. Решавање једначина повезано је са вршењем одговарајућих рачунских операција и њиховом међусобном повезаности.

Идеја функције прожима све програмске садржаје. Пресликавање, таблица, дијаграм омогућују уочавање зависности између података.

Текстулани задаци се користе као садржај за разна вежбања при чему представљају средства повезивања наставе математике са животом. У процесу решавања ученици изграђују практична умења и навике и доприносе математичком и општем развоју. За сваку нову операцију прво се уводе прости задаци који ће да открију смисао те операције а затим се уводе задаци при чијем се решавању открива нови смисао операција (одређивање збира – задаци повезани са појмовима сабирања и множења) а на крају се разматрају прости задаци у којима откривамо узајамне везе између директних и обратних операција (одређивање непознате компоненте). Сложене задатке решавати поступно – прво са две операције (у другом разреду) а касније са три или више операција. Решење задатка ученик записује у виду бројевног израза и уочавају да се истом операцијом могу решавати задаци са

различитим конкретним саржајем. Анализирати услове задатака при записивању бројевног израза и састављање плана за његово решавање (операција, бројева, редоследа којим се извршава). Задатке најрационалније решавати, уз употребу дијаграма, шема и других средстава приказивања. Важно је да ученици процењују резултат и проверавају тачност самог резултата. Развијати навику самосталног проверавања, брзину рачунања која доводи до тачности решења.

Геометријски садржаји

Упознавање основних геометријских појмова и најпростијих геометријских фигура (тачка, дуж, линија) а затим добијају представе о правугаонику, квадрату, коцки, квадрату... и њиховим својствима. Кроз практичан рад (експериментално) ученици упознају разноврсне моделе фигура и нека својства путем посматрања, цртања, резања, упоређивања... Нека својства се откривају и расуђивањем.

Мерење и мере

Упознавањем метарског система, коришћењем очигледних средстава при мерењу предмета из околине и процењивање одока. Претварање јединица у мање и веће јединице показати и увежбавати кроз задатке у којима није заступљен велики број разних јединица.

Домаћи задаци

Утврђивање, понављање пређеног градива и усавршавање математичког знања, умења и навика. Задаци су слични онима који су рађени на часу али задавати и друге обавезне задатке, где би ученици користили књигу, мотивисали своје знање. Оспособљавати их за самостални рад, за учвршћивање знања и проверавати их и вредновати. Усмена испитивања, краћи контролни ра, коментарисана провера, увид у свеске су начини за проверавање домаћих задатака који ће омогућивати и њихово вредновање.

МАТЕМАТИКА – Листа образовних стандарда

ТЕМЕ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ОПЕРАЦИЈЕ СА ПРИРОДНИМ БРОЈЕВИМА	1МА.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој	1МА.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем	1МА.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских
	1МА.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде 1МА.1.1.3. множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде 1МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом 1МА.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде	1МА.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју 1МА.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза 1МА.2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције 1МА.2.1.5. уме да решава једначине	задатака 1МА.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени. 1МА.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет

А

ГЕОМЕТРИЈА	1МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа и угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност) 1МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе 1МА.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица	1МА.2.2.2. претвара јединице за мерење дужине	/
РАЗЛОМЦИ	1МА.1.3.1. уме да прочита и формално запише разломак $\frac{a}{b}$ ($n < 10$) и препозна његов графички приказ	1МА.2.3.1. уме да препозна разломак $\frac{a}{b}$ ($b < 10, a < b$) када је графички приказан на фигури подељеној на b делова	/

МЕРЕ И МЕРЕЊЕ	1 МА.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама 1МА.1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме	1 МА.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама 1МА.2.4.2. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама	/

Форма провере образовних стандарда:

- решавање задатака у Радној свесци
- писмена провера
- усмено испитивање

Динамика провере образовних стандарда:

- Динамика провере стандарда ће се одвијати континуирано током реализације свих наставних тема

2.7. СВЕТ ОКО НАС

Циљ и задаци

Основна сврха изучавања интегрисаног наставног предмета **Свет око нас** је да усвајањем знања, умења и вештина деца развијају своје сазнајне, физичке, социјалне и креативне способности, а истовремено спознају и граде ставове и вредности средине у којој одрастају као и шире друштвене заједнице. Откривањем света код деце се развијају сазнајне способности, формирају се основни појмови и постепено се граде основе за систем појмова из области природе, друштва и културе.

Општи циљ интегрисаног наставног предмета **Свет око нас** јесте да деца упознају себе, своје окружење и развију способности за одговоран живот у њему.

Остали циљеви и задаци овог наставног предмета су:

- развијање основних појмова о непосредном природном и друштвеном окружењу и повезивање тих појмова; - развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање основних елемената логичког мишљења;
- развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења;
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација;
- интегрисање искуствених и научних сазнања у контуре система појмова из области природе и друштва;
- стицање елементарне научне писмености и стварање основа за даље учење;
- усвајање цивилизацијских тековина и упознавање могућности њиховог рационалног коришћења и дограђивања;
- развијање еколошке свести.

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма	Корелација
Где човек живи	15	- посматрање - описивање - сакупљање - истраживање - процењивање - експериментисање	- дијалошка, монолошка - амбијентална - радионичарска експериментална - аналитичко - синтетичка	- сналажење у насељу - познавање улоге људи у различитим групама - правилно понашање у групи - познавати и придржавати се основних правила у саобраћају	СОН (Људска делатност), М (Мерење и мере), СЈ (Језичка култура, Књижевност), МК (Извођење и Слушање музике), ЛК (Линија, површина),
Људска делатност	17	- посматрање - процењивање - играње експериментисање - уочавање - закључивање	- партиципативне решавање проблемских ситуација - дијалошка, монолошка - демонстративна - интерактивна - кооперативна амбијентална	- описивање и симулирање неких појава и моделовање једноставних објеката у свом окружењу - подстицање и развијање истраживачких активности код деце - описивање продуката људског рада и стварања развијање основних научних појмова из природних наука - развијање радозналости, интересовања и	М (Мерење и мере) СЈ (Језичка култура, Књижевност)

				способности за активно уознавање ооруења - развијање еколошке свести	
Кретање у простору и времену	12	- посматрање - уочавање - мерење - играње - закључивање	- дијалошка - кооперативна - радионичарска - играње - проблемска истраживачки метод учење путем открића	- подстицање дечјих интересовања, питања, идеја и одговора у вези са појавама, процесима и ситуацијама у ооруењу - сналазити се у времену - сналазити се у простору	СЈ (Језичка култура и Књижевност) ЛК (Линија, површина), МК(Извођење и Слушање музике)

Жива и нежива природа	28	- посматрање - описивање - процењивање - упоређивање - експериментисање - истраживање - анализирање - сакупљање - илустовање - стварање	- дијалошка, - монолошка - илустративна - демонстративна - кооперативна - интерактивна - амбијентална	- развијање одговорног односа према окружењу као и интересовања и спремности за његово очување - слободно исказивање својих запажања - схватање значаја повезаности живе и неживе природе - уочавање заједничких и различитих особина живих бића - оспособљавање ученика да препознају и разумеју сопствена осећања и потребе и њихову међусобну повезаност, - да штите и остварују своје потребе на начин који не угрожава друге	СЈ (Језичка култура и Књижевност) МК (Извођење и Слушање музике)

Начин остваривања програма

У наставном процесу пролази се од неститематизованих искуствених сазнања детета и иде се ка општим, научно заснованим, систематизованим знањима из области природе, друштва и културе

Основна интенција наставе предмета Свет око нас није само на усвајање програмских садржаја већ на подстицању развојних потенцијала детета, практичне вештине, ставова, вредности.

Васпитна комбинација образовања реализује се и спроводи преко одабраних садржаја и активности, који превазилазе оквире предмета и разреда, залазе у све области које се обрађују у оквиру првог циклуса образовања и надаље, а односе се на стицање умења, навика, вештина, ставова из области: екологија, демократичност, здравље, технологија.

Усвајањем садржаја програма, омогућује надограђивање знања, умења, вештина, ставова, изградња појмова из области природе и друштва, коришћење различитих извора знања, функционална писменост као основа за даље учење.

Коришћење садржаја унутар предмета, ако и оне на нивоу разреда (предметом, разредом, међупредметом, међуразредом, све наставне и ваннаставне облике рада, активности у школи и изван ње).

У процесу учења омогућити ученицима избор различитих активности и садржаја ради постизања жељених циљева ангажовањем како појединих чула тако и више чула паралелно, тако да дете испробава своје могућности, да кроз активности покаже способност у практичној примени усвојених знања.

Проблемско структурирање садржаја као подстицај радозналости и интелектуалне активности деце заснивају се на: истраживачким активностима деце засновани на чулном сазнању, стеченим практиковањем кроз експерименте у активностима, као и у свакодневном животу и спонтаној игри.

Активности ученика у оквиру предмета Свет око нас су: посматрање, описивање, преоцењивање, груписање, праћење, бележење, практиковање, експериментисање, истраживање, сакупљање, стварање, играње, постиже се кроз непосредну истраживачку активност деце и ненаметљив подстицај и подршка наставника.

СВЕТ ОКО НАС – Листа образовних стандарда

ТЕМ Е	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА	1ПД.1.1.1. прави разлику између природ и производа људског рода 1ПД.1.1.2. зна ко и шта чини живу и неживу природу 1ПД.1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића 1ПД.1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања 1ПД.1.1.5. препознаје и именује делове тела живих бића 1ПД.1.1.6. разликује станишта	1ПД.2.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима 1 ПД.2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи 1ПД.2.1.4. зна улогу основних делова живих бића 1ПД.2.1.5. разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту 1ПД.2.1.6. разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници	1ПД.3.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима 1ПД.3.1.2. разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића
ЕКО-ЛОГИЈА	1ПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе	1 ПД.2.2.3. зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса	

МАТЕ- РИЈАЛИ	1ПД. 1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта 1ПД.1.3.4. зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност 1ПД.1.3.5. зна да својства материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу	1ПД.2.3.1. зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање 1ПД.2.3.3. разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису 1ПД.2.3.4. зна да топлотна и електрична проводљивост материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу	1ПД.3.3.1. разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на појаве у природи
КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕН- ТАЦИЈА У ПРОСТОРУ	1ПД.1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама 1ПД.1.4.2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти 1ПД.1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век 1ПД.1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника и календара	1ПД.2.4.1. зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела 1ПД.2.4.2. зна да се светлост креће праволинијски 1ПД.2.4.3. уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља	

ДРУШТВО	1ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи и насељу 1ПД. 1.5.3. зна кој е људске делатности постој е и њихову улогу 1ПД.1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите	1ПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама	1ПД.3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују
ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ	1ПД. 1.6.1. зна основне облике рељефа и површинских вода 1ПД.1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике 1ПД.1.6.5. зна основне информације о начину живота људи у прошлости	1ПД.2.6.1. препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини 1ПД.2.6.2. зна основне одлике рељефа и вода у држави Србији 1ПД.2.6.3. разуме повезаност природно-географских фактора - рељефа, вода, климе -и делатности људи 1 ПД.2.6.5. уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад	

Форма провере образовних стандарда:

- писмена провера
- решавање задатака у Радној свесци
- усмено испитивање

Динамика провере образовних стандарда

- Динамика провере стандарда ће се одвијати континуирано током реализације свих наставних тема

2.8. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци:

- настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи;
- да развија памћење, повезивање опажених информација, што чини основу за увођење у визуелно мишљење;
- стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава;
- стварати услове да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовно-визуелног изражавања;
- развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;
- развијати ученикове потенцијале у области ликовности и визуелности, те му помагати у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
- развијати љубав према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- да ствара интересовање и потребу за посећивање изложби, галерија, музеја и чување културних добара;
- да осетљивост за ликовне и визуелне вредности коју стичу у настави, ученици примењују у раду и животу; - развијати сензибилитет за лепо писање; - развијати моторичке способности ученика.

Оперативни задаци:

- ликовно изражавање ученика у функцији развијања мишљења и визуелног ликовног естетског сензибилитета за медијуме, уз коришћење разних материјала за компоновање, покрет у композицији, орнаментику, простор, одабирање случајно добијених ликовних односа по личном избору, плакат и ликовне поруке као могућност споразумевања;
- увођење ученика у различите могућности комуникација;
- стварање услова за развијање свести о потреби чувања човекове природне и културне околине, те активног учествовања у квалитетном естетском и просторном уређењу животне околине.

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовноваспитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма	Корелација
Кретање облика у простору	6	- цртање -прављење -процењивање	-дијалогска демонстративна кооперативна -метод самосталног и групног рада	-опажање и схватање кретања у простору -опажање облика у кретању -развијање стваралачке имажинације	ЛК (Замишљање), СОН (Сусрет са природом), МК(Извођење и Слушање музике)
Дејство светлости на карактер облика (светлост)	4	- посматрање - уочавање -закључивање -цртање -бојење -процењивање	-дијалогска -хеуристичка демонстративна кооперативна -метод самосталног и групног рада	-стицање искуства о дејству светлости на карактер облика -упознају и уочавају појаву светлости и сенке која их прати	СЈ (Језичка култура) СОН (Кретање у простору и времену)
Амбијент--сценски простор	6	-Посматрање -уочавање -прављење -процењивање	-дијалогска демонстративна -кооперативна -хеуристичка илустративна -метод самосталног и групног рада	-ликовно учење у формирању сценског израза -безбедно и примерено користе алатке и материјал за ликовно изражавање	МК (Извођење и Слушање музике) СЈ (Језичка култура) СОН (Кретање у простору и времену)

Лепоса калиграфијом	16	- - писање - упоређивање - процењивање	-дијалошка демонстративна кооперативна	- развијати навику лепог писања - развијати осетљивост за лепо писање (ћирилична и латинична палеографија)	ЛК (Знаци и симболи) МК(Извођење и Слушање музике)
Контраст	12	-уочавање -прављење -креирање -анализирање процењивање	дијалошка демонстративна -кооперативна метод самосталног и групног рада	- стицање искуства о контрасту, карактеру облика, коришћењу материјала за рад - активно учествује у презентацији радова	МК (Извођење и Слушање музике)
Знаци и симболи	4	-Посматрање -уочавање -цртање -прављење процењивање -креирање	-дијалошка Демон- стративна кооперативна -метод самосталног и групног рада	- стицање искуства о визуелним знаковима - развијање маштовитог и стваралачког рада	ЛК (Лепо писање са калиграфијом), СЈ (Језичка култура и Књижевност)
Једнобојна композиција употребних предмета	6	-Прикупљање -прављење -бојење -сликање процењивање	-дијалошка - демонстративна -кооперативна -хеуристичка -метод самосталног рада	- уочавање једнобојног и вишебојног кроз практичну активност	СОН(Људска делатност) МК(Извођење и Слушање музике)

Замишљања	6	-размишљање -разговарање -цртање -цртање -сликање -креирање -процењивање	-дијалошка -кооперативна -хеуристичка -метод самосталног и групног рада	- ликовно изражавање доживљаја из искуства, непосредног окружења као и из маште	МК (Извођење и Слушање музике)
Преобликовање предмета њиховим спајањем (везивање)	6	-спајање -везивање -прављење - преобликовање -трагање -процењивање	-дијалошка -хеуристичка -кооперативна -метод самосталног и групног рада	-стицање искуства о компоновању и рекомпоновању -безбедно и правилно коришћење алатки и материјала за ликовно изражавање	СОН(Људска делатност) МК(Извођење и Слушање музике)
Индивидуално коришћење различ. материјала за рад (паковање)	6	- опажање - тумачење - креирање - цртање	-дијалошка -хеуристичка -кооперативна -метод самосталног и групног рада	- коришћење различитих ликовних и неликовних материјала	СОН(Људска делатност) МК(Извођење и Слушање музике)

Начин остваривања програма

- 1 Програм ликовне културе даје сваком наставнику слободу могућности да испољи креативност, да проналази одговарајуће облике, методе и средства за реализацију.
- 2 Обавезно је водити разговор о предвиђеним садржајима и тако стварати услов за рад.
- 3 Наставник не би требало да каже тему већ да ученик сам долази до закључка
- 4 Наставник треба да приђе током решавања задатака, да води разговор да би ученик дошао до решења

2.9. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ

- развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем музичке традиције и културе свога и других народа.

Задаци

- неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- упознавање традиционалне и уметничке музике свога и других народа;
- развијање критичког мишљења;
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- певају песме по слуху;
- слушају вредна дела уметничке и народне музике;
- изводе дечје, народне и уметничке игре;
- свирају на дечјим музичким инструментима;
- усвајају основе музичке писмености

Наставна тема	Број часова	Активности у образовно васпитном раду	Основне методе и начини рада у току реализације програма	Циљеви и задаци садржаја програма	Корелација
Извођење музике певањем и свирањем	24	- слушање - певање - илустровање - закључивање	-аудитивна -дијалошка -кооперативна -демонстративна -метод драматизације - учење путем открића	неговање способности извођења музике (певање-свирање) -извођење народних и уметничких дечјих игара	СЈ (Језичка култура и Књижевност)
Слушање музике	8	- слушање - изражавање - закључивање - истраживање - уочавање	-дијалошка -кооперативна -демонстративна -аудитивна - истраживачка -метод драматизације -учење путем открића	-развијање критичког мишљења (исказивање осећања у музици која се изводи и слуша) -стицање навике слушања музике,подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука	ЛК (Замишљање), СОН (Сусрет са природом),
Музичко стваралаштво	4	- изражавање - истраживање - креирање	-истраживачка -дијалошка -демонстративна -метод драматизације -учење путем открића	- развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности	СЈ (Језичка култура и Књижевност) СОН (Сусрет са природом),

Начин остваривања програма

1.Развијање љубави према музичкој уметности, оплемењује и потпомаже свестрани развој

2.Развија способност изражавања звучним средствима

3.Упознавање музичке културе остварује се кроз:

-певање и свирање (по слуху)

-слушање музике

-активности у музичком стваралаштву

2.10. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ наставе физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци наставе физичког и здравственог васпитања јесу:

- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање моторичких умења која су, као садржаји, утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;

- усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитнообразовног подручја;
- формирање морално-вољних квалитета личности;
- оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада; - стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.

Оперативни задаци:

- задовољавање основних дечјих потреба за кретањем и играм;
- развијање координације, гибкости, равнотеже и експлозивне снаге;
- стицање моторичких умења у свим природним (филогенетским) облицима кретања у различитим условима: елементарним играма, ритмици, плесним вежбама и вежбама на тлу; упознавање са кретним могућностима и ограничењима сопственог тела;
- стварање претпоставки за правилно држање тела, јачање здравља и развијање хигијенских навика; - формирање и овладавање елементарним облицима кретања - "моторичко описмењавање"; - стварање услова за социјално прилагођавање ученика на колективан живот и рад.

Наставна тема	Број часова	Активности у образовно васпитном раду	Основне методе и начини рада у току реализације програма	Циљеви и задаци садржаја програма	Корелација
Ходање и трчање	21	- дискусија - ходање, трчање - вежбање - поређење - анализирање - објашњавање - такмичење	-дијалошки, монолошки -демонстрација -практично вежбање	- разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких Способности - умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада	ФВ (Здравствено васпитање) М(Мерење и мере) СЈ (Језичка култура)
Скакање и прескакање		- дискусија - ходање - трчање - вежбање - порежење - анализирање - објашњавање - такмичење	-дијалошки, монолошки -демонстрација -практично вежбање -метод имитације	- развијање координације, гипкости, равнотеже и експлозивне снаге - умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада	ФВ (Здравствено васпитање) М(Мерење и мере) СЈ (Језичка култура)

Вежбе упором рукама	3	- вежбање - разговор - анализирање - поређење	-дијалошки, монолошки -демонстрација -практично вежбање	-развијање и усавршавање моторичких способности -разликује правилно од неправилног држања тела	ФВ (Здравствено васпитање) М(Мерење и мере) СЈ (Језичка култура)
Бацање и хватање		- самосталан и инте- рактиван рад (паро- ви,тројке,групе,т им) - вежбање - такмичење	-практично вежбање -демонстрација -дијалошки, монолошки - метод имитације	-изводи покрет у задатом смеру -вешто изводи једноставне форме природног кретања	ФВ (Здравствено васпитање) М(Мерење и мере) СЈ (Језичка култура)
Вишења и пењања	6	- вежбање - разговор - анализирање - поређење	-практично вежбање -демонстрација -дијалошки, монолошки	-вешто изводи једноставне форме природног кретања -слуша упутства и изводи покрет у задатом смеру	ФВ (Здравствено васпитање) М(Мерење и мере) СЈ (Језичка култура)
Вежбе на тлу	8	-самосталан и интерактиван рад (парови,тројке,групе, тим) -вежбање	-демонстрација -практично вежбање -дијалошки, монолошки -аналитичко- синтетичка	-вешто изводи једноставне вежбе -слуша упутства и поштује договорена правила	ФВ (Здравствено васпитање) М(Мерење и мере) СЈ (Језичка култура)

Вежбе равнотеже	5	- вежбање - разговор - анализирање - поређење	-практично вежбање -демонстрација -дијалошки, монолошки	- умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада	ФВ (Здравствено васпитање) М(Мерење и мере) СЈ (Језичка култура)
Вежбе реквизитима	7	- вежбање - анализирање - поређење -класификација	-дијалошка, монолошка -практично вежбање -демонстрација -аналитичко - синтетички	- вешто изводи задате вежбе са реквизитима - развијање и усавршавање моторичких способности	ФВ (Здравствено васпитање) М(Мерење и мере) СЈ (Језичка култура) МК (Извођење музике)
Ритмичке вежбе и народни плесови	11	- вежбање - анализирање - поређење -класификација	-дијалошка, монолошка -практично вежбање -демонстрација	-усклађује једноставне и задате покрете уз музику -правилно изводи основне кораке народних плесова	ФВ (Вежбе на тлу) СЈ (Књижевност) МК (Извођење музике)
Елементарне и штафетне игре	21	- вежбање - анализирање - поређење - трчање - скакање - такмичење	-практично вежбање -демонстрација -аналитичко - синтетички	-познаје правила елементарних игара и придржава их се -стварање услова за социјално прилагођавање ученика на колективан живот и рад	ФВ (Здравствено васпитање) М(Мерење и мере) СЈ (Језичка култура)

Начин остваривања програма

- 1 Програм физичког васпитања остварује се на јединству наставних, ванчасовних и ваншколских организованих облика рада (излет, крос, шетња, настава у природи, такмичење, слободне активности, приредбе, јавни наступу),
- 2 Оперативни задаци се остварују са обзиром на пол и узраст ученика,
- 3 Програм се остварује кроз следеће етапе: утврђивање стања, одређивање радних задатака за појединце и групе ученика, утврђивање средстава и метода за остваривање радних задатака, остваривање васпитних задатака, праћење и вредновање ефеката рада, оцењивање,
- 4 Поштовање индивидуалних разлика ученика кроз усмерење на оне програмске садржаје у часовној, ванчасовној и ваншколској организацији рада који одговарају индивидуалним интересовањима и могућностима,
- 5 Обезбеђење корективно – педагошког рада у сарадњи са здравственом установом за ученике ослабљеног здравља, смањених физичких и функционалних способности, лошег држања тела и телесних деформитета,
- 6 Програмски садржаји односе се на вежбе и моторичке активности које чине основ за стицање трајних навика за вежбање (природни облици кретања, вежбе обликовања, атлетика, вежбе на тлу и са справама, гимнастика, игре),
- 7 Теоријско образовање усклађивати са нивоом интелектуалне зрелости и знања које су ученици стекли у другим наставним предметима
- 8 Развијање физичких способности, стицањем разноврсних знања и умења ученици се оспособљавају за задовољавање индивидуалне потребе и склоности, за коришћење физичког вежбања у свакодневном животу.

ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

ЦИЉ наставе здравственог васпитања јесте да ученици овладају основним знањима, вештинама, ставовима и вредностима из области здравственог васпитања, кроз учење засновано на искуству.

Учење садржаја здравственог васпитања подразумева превођење онога што знамо о здрављу у жељени начин понашања, уз препознавање правих животних вредности и подстицање оптималног развоја личности.

ЗАДАЦИ наставе здравственог васпитања су:

- усвајање информација и формирање представе о здрављу и најважнијим факторима који доприносе очувању и унапређивању здравља;
- формирање културе обедовања и упознавање са последицама неправилне исхране;
- усвојена знања одржавања личне хигијене преточити у практична умења, стално применљива;
- формирање ставова о значају физичке активности и боравка у природи;
- развијање свести о потреби да има усклађен дневни ритам: одмора, спавања, учења и игре примерен узрасту уз асистенцију одраслих;
- уочавање ситуације у којима може да се повреди и избегавање истих;
- развијање самопоштовања и самопоуздања у циљу лакшег прилагођавања и сналажења у непознатим ситуацијама;
- формирање жеље и спремности да помогну вршњацима у свакој ситуацији; - препознавање знакова умора и замора и потреба за њиховим отклањањем; - превенција употребе психоактивних супстанци: дувана и алкохола.

Редн и број	Наставна тема	Укупан бр. часова	Циљеви учења	Форма провере циљева учења	Динамика провере циљева учења
1.	Шта се догађа у мом телу	6	- усвајање информација и формирање представе о здрављу и најважнијим факторима који доприносе очувању и унапређивању здравља; - формирање културе обедовања и упознавање са последицама неправилне исхране; - препознавање знакова умора и замора и потреба за њиховим отклањањем;	Праћење активности ученика на часу	Једном недељно, Пресек стања на тромесечјима
2.	Ја и моје здравље	10	- уочавање ситуације у којима може да се повреди и избегавање истих; - формирање ставова о значају физичке активности и боравка у природи;	Праћење активности ученика на часу	

3.	Дневни ритам	4	-усвајање информација и формирање представе о здрављу и најважнијим факторима који доприносе очувању и унапређивању здравља; - формирање ставова о значају физичке активности и боравка у природи; -развијање свести о потреби да има усклађен дневни ритам: одмора, спавања, учења и игре примерен узрасту уз асистенцију одраслих;	Праћење активности ученика на часу	
4.	Лична хигијена	4	- усвојена знања одржавања личне хигијене преточити у практична умења, стално применљива;	Праћење активности ученика на часу	
5.	Исхрана	6	- формирање културе обедовања и упознавање са последицама неправилне исхране;	Праћење активности ученика на часу	
6.	Превенција злоупотребе алкохола и дувана	4	- превенција употребе психоактивних супстанци: дувана и алкохола.	Праћење активности ученика на часу	
7.	Занемаривање и злостављање деце	2	- формирање жеље и спремности да помогну вршњацима у свакој ситуацији; - уочавање ситуације у којима може да се повреди и избегавање истих;	Праћење активности ученика на часу	
	УКУПНО	36			

Садржај програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовноваспитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Шта се догађа у мом телу	6	-прате садашње и претходно стање - развој, постају старији, зрелији -прате промене на свом телу: кретање хране у телу функцију појединих унутрашњих органа -разумеју своје и туђе физиолошке потребе	-утиче на усвајање навика од значаја за свакодневни живот -прати рад ученика и указује на грешке - организује игре са различитим облицима ходања и трчања	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару диференцира ни	- усвајање информација и формирање представе о здрављу и најважнијим факторима који доприносе очувању и унапређивању здравља; формирање културе обедовања и упознавање са последицама неправилне исхране; препознавање знакова умора и замора и потреба за њиховим отклањањем;

Ја и моје здравље	10	-практично примењују физичке активности за очување здравља -свесно говоре о чиниоцима који нарушавају здравље -цртају и упознају се са симболима опасних материја упознају са могућим ситуацијама које могу довести до нарушавања здравља	-организује и објашњава рад -утиче на стварање моторне и мисаоне активности -прати напредак усвајања знања и вештина -прилагођава рад индивидуалним способности- ма	- фронтални индивидуални -групни - рад у пару	- уочавање ситуације у којима може да се повреди и избегавање истих; формирање ставова о значају физичке активности и боравка у природи;

Дневни ритам	4	-упоређују ситуацијекоје утичу на здравље кроз 4 годишња доба -раде динамичке и пасивне вежбе кретања - схватају зашто је телу потребан одмор и сан	-саветује ученике да вежбе користе у слободно време - указивање на здраве стилове живота -подстиче радозналост, самосталност и стваралачке идеје	- фронтални индивидуални групни - рад у пару	- усвајање информација и формирање представе о здрављу и најважнијим факторима који доприносе очувању и унапређивању здравља; формирање ставова о значају физичке активности и боравка у природи; развијање свести о потреби да има усклађен дневни ритам: одмора, спавања, учења и игре примерен узрасту уз асистенцију одраслих;
Лична хигијена	4	-примењују практично личну хигијену -схватају неопходност личне хигијене -раде корелацију са осталим наставним предметима	-прати, помаже и охрабрује рад ученика - указивање на здраве стилове живота	- фронтални индивидуални групни - рад у пару	- усвојена знања одржавања личне хигијене преточити у практична умења, стално применљива;

Исхрана	6	- израђују јеловнике, праве плакате здраве хране -праве разлику између нездраве и здраве исхране	-објашњава и демонстрира, помаже -организује одељењска такмичења -прати рад и даје препоруке за напредак	- фронтални - индивидуални и - групни - рад у пару	- формирање културе обедовања и упознавање са последицама неправилне исхране;
Превенција злоупотребе алкохола и дувана	4	- праве разлику између корисних и штетних активности по здравље човека - праве изложбе знакова упозорења опасности по здравље	-повећава мотивисаност за рад -оспособљава ученике за здрав животи- указивање на здраве стилове живота	- фронтални индивидуални и - групни - рад у пару	- превенција употребе психоактивних супстанци: дувана и алкохола.
Занемаривање и злостављање деце	2	- учествују у радионица толеранције, - поштују различито мишљење -решавају конфликте,	-подстиче толерантну и ненасилну Комуникацију - подстиче емпатију и гаји позитивну климу у одељењу	- фронтални индивидуални -групни - рад у пару	- формирање жеље и спремности да помогну вршњацима у свакој ситуацији;

		- слободно говоре о својим осећањима	-уважава различите идејеи омогућава развој критичког мишљења -прави корелацију са другим предметима		уочавање ситуације у којима може да се повреди и избегавање истих;

Начин остваривања програма:

Ниво обраде наставних садржаја, у зависности од могућности и интересовања ученика, учитељ може организовати тако да се сваки ученик упозна са основним појмовима о здрављу и поступно уводи у здрав начин живљења. Применом принципа поступности - од лакшег ка тежем, у другом разреду се проширују знања како по обиму, тако и по сложености садржаја. Подстицањем мисаоне активности и применом метода анализе и синтезе, постиже се логичан начин размишљања и виши сазнајни ниво. У реализацији програма пратити развојни пут ученика водећи рачуна о индивидуалним карактеристикама сваког понаособ, као и о социјалном миљеу у ком ученик живи.

2.11. ДРУГИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНО РАДА

ДОПУНСКА НАСТАВА – СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ и задаци допунске наставе српског језика су: проналажење путева, спречавања застоја у напредовању; примена индивидуализоване наставе, односно издиференцираних захтева у зависности од ученика; подстицање и мотивисање ученика да усвоје предвиђене наставне садржаје, односно отклонити неуспех у учењу; навикавање ученика на самосталан рад и активно учење у заједничком раду и разговору; развијати памћење, мишљење, логичко мишљење и повезивање.

Наставна тема	Број часова	Активности у образовно - васпитном раду	Основне методе и начини рада у току реализације програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Књижевност -лирика -епика -драма	4	- читање текстова - учествовање у причи и тексту	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	-увежбавања и усавршавања гласног читања и читањ ау себи - оспособљавање за самостално читање и разумевање
Језик -граматика -правопис	10	-састављање реченица -читање оба писма - преписивање и писање по диктату	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	-поступно и систематично савладавање правописа и граматике -овладавање правописним и граматичким правилима

Језичка култура	4	-учествовање у разговору одговарање и постављање питања -описивање замишљених и доживљених ситуација	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	-развијање способности за правилно усмено и посмено изражавање -оспособљавање за успешно служење књижевним језиком, смисленим реченицама у различитим животним ситуацијама

ДОПУНСКА НАСТАВА – МАТЕМАТИКА

Циљ и задаци допунске наставе математике су: проналажење путева , спречавања застоја у напредовању; примена индивидуализоване наставе, односно издиференцираних захтева у зависности од ученика; подстицање и мотивисање ученика да усвоје предвиђене наставне садржаје, односно отклонити неуспех у учењу; навикавање ученика на самосталан рад и активно учење у заједничком раду и разговору; развијати памћење, мишљење, логичко мишљење и повезивање.

Наставна тема	Број часова	Активности у образовно васпитном раду	Основне методе и начини рада у току реализације програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Природни бројеви до 100	13	-решавање задатака -постављање питања -објашњавање примена стечених знања	-фронтални индивидуални -групни -рад у пару	- савладавање основних операција -решавање једноставнијих текстуалних задатака -развијање способности примене наведеног
Геометријски облици	3	- посматрање -уочавање -цртање -примена стечених знања	-фронтални индивидуални -групни -рад у пару	- упознавање основних геометријских фигура и њихових међусобних односа -развијање способности примене наведеног
Мерење и мере	2	- упоређивање -мерење -претварање -примена стечених знања	фронтални индивидуални -групни -рад у пару	- упознају и примењују мере за дужину и време -развијање способности примене наведеног

2. 12. ОРИЈЕНТАЦИОНИ ПЛАН РАДА ДРУШТВЕНЕ, ТЕХНИЧКЕ, ХУМАНИТАРНЕ, СПОРТСКЕ И КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	Број часова	Активности у образовно васпитном раду	Основне методе и начини рада у току реализације програма	Циљеви и задаци садржаја програма
<u>ДРУШТВЕНЕ И КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ:</u> Активности поводом обележавања: Дан планете Земље, Дан воде, Дан борбе против пушења, Дан заштите животне средине Посете: -позоришту -музеју -учествовање у активностима поводом школских празника и прослава: Дан школе, Савиндан	16	-израда паное -посете -изложбе -учешће на конкурсима - цртање - писање -посете културним установама -Јавни наступи припрема за такмичење рецитатора	-метода практичних радова -текстуална -кооперативна Метода писаних радова -демонстративна -текстуална -стваралачка -игра улога	-Сарадња са локалном заједницом -Развијање свести о здравом начину живота -Развијање опште културе -Развијање и подстицање стваралачке активности -Развијање маште, оригиналности, смисла за лепо -Развијање креативности, стваралачког рада

<u>ТЕХНИЧКЕ</u> <u>АКТИВНОСТИ:</u> Уређење школског простора -Израда честитки поводом значајних датума	5	- чишћење купљење папирића - сечење, лепљење, цртање, сликање	-метода практичних радова -демонстративна -стваралачка	- Развијање креативности, стваралачког рада, уредности, прецизности, изграђивање личних критичких ставова према загађењу животне средине
<u>ХУМАНИТАРНЕ</u> <u>АКТИВНОСТИ</u> -Акције поводом Дечје недеље -Јесењи и пролећни крос -Сарадња са Црвеним крстом -Помоћ болесном другу -Помоћ старим особама	5	- прикупљање новца, Школског прибора, играчака... - припреме за крос - посете	- демонстративна - кооперативна - дијалошка	- Развијање хуманог односа - Поштовање разлика и разумевање туђих потреба - Развијање такмичарског духа - Поштовање разлика и уважавање својих и туђих потреба
<u>СПОРТСКЕ</u> <u>АКТИВНОСТИ</u> Организовање спортских такмичења: одељенска - међуодељењска	10	-игра различити облици кретног изражавања (кретања)	-демонстративна кооперативна -дијалошка практично вежбање	- Развијање такмичарског духа - Развијање моторике спретности, физичких способности

2.13. ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

36

Разред:

Други

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД 1. Ми смо Црква – уводни час	- уознавање ученика са садржајима и начином рада - мотивисање ученика за похађање часова верске наставе	<u>Когнитивни аспект:</u> - моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 2. разреда основне школе; - моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду	☐ Уознавање са садржајем програма и начином рада	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација

		школовања. <u>Афективни аспект:</u> • желети да активно учествује на часовима верске наставе		(„знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе,
II – МОЈЕ МЕСТО У ЦРКВИ 2. Крштењем постајемо чланови Цркве	• омогућити ученицима разумевање Крштења као уласка у Божју породицу • омогућити ученицима да разликују појмове: Црква, храм, Литургија	<u>Когнитивни аспект:</u> • знати да се Крштењем постаје члан Цркве • знати да је Црква заједница потпуно другачија од свих	• Икона Христовог Крштења • Библијска прича о Ноју – Нојева барка – брод спасења • Народна приповетка „Седам прUTOва“	исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.

3. Црква – заједница 4. Храм – место окупљања заједнице	☐ указати ученицима да је учешће у Литургији засновано на слободи	• знати да је Црква заједница са Богом • разликовати значења појмова Црква (заједница) и храм (место на којем се сабирамо)	Слике различитих православних храмова (спољашњи и унутрашњи изглед)	<u>Врсте наставе</u> Настава се реализује кроз следеће облике наставе: ☐ теоријска настава (35 часова)

5. Литургија – догађај Цркве 6. Заједница радости	☐ указати ученицима да је учешће у Литургији засновано на слободи	• на елементарном нивоу моћи да опише зашто се подижу храмови • моћи да уочи да је Литургија догађај Цркве • знати да у Литургији учесвује само онај ко је крштен и ко то жели <u>Афективни аспект:</u> • желети да посети храм и боље упозна основна обележја православних храмова	Новозаветно сведочанство о Свадби царевог сина (препричано и прилагођено)	• практична настава (1 час) <u>Место реализације наставе</u> • Теоријска настава се реализује у учионици; • Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању;

III – ЛИТУРГИЈ СКЕ СЛУЖБЕ 7. Народ Божји, различите службе 8. Литургијске службе: Епископ, свештеник и ђакон 9. Многе службе, једна Црква 10. Епископ – слика Христова на Литургиј и	• ученицима пружити основно знање о литургијским службама • омогућити ученицима да уоче да Црква не може да постоји без свих служби • омогућити ученицима да уоче да свако у Цркви има своју службу	<u>Когнитивни аспект:</u> • препознати и именовати основне службе које постоје на Литургији • знати да свако у Цркви има своју службу • уочити међусобну повезаност служби у Цркви • уочити од коликог је значаја за неку заједницу окупљање свих њених чланова • уочити да је и он сам важан и посебан у животу Цркве	• Садржаји који се односе на разне службе људи у свету • Прича „Отац управља бродом“ • Садржаји који се односе на службе у цркви	<u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u> • Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже.

11 .Ко су монаси?		• моћи да објасни службу Епископа у Цркви • моћи да увиди сличност службе Епископа са првосвештеником Христом	• (примери светитеља и њихових служби (епископи: Св. Сава, Св. Никола...; Св. ава Јустин; Св. Серафим Саровски; Св. архиђакон Стефан, Св. ђакон Авакум; народ: Св. Петка, Св. Димитрије, Св. Ђорђе)	• Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.

		• уочити да Епископ предводи молитву Цркве • моћи да објасни ко су монаси и шта су манастири <u>Афективни аспект:</u> • ученик ће бити подстакнут да размишља о својој служби у Цркви	• Разне илустрације епископа, свештеника, ђакона	• Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу

			• Сlike са Литургије • Сlike монаха, монахиња; • Прича: „Велики монаси најсличнији анђелима“ • Манастири – извори љубави и светлости • Сlike манастира	употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.

IV – ЖИВОТ У ЦРКВИ – ЛЕПОТА ПРАЗНИКА 12. Пресвета Богородица – мајка Христова 13. Божић – Христос се роди! 14. Богојављење – Христос је Син Божји 15. Свети Сава и Свети Симеон	• ученицима пружити основно знање о великим празницима Цркве • указати ученицима да се празници прослављају литургијски – на заједничкој молитви • ученицима пружити основно знање о важности личности Пресвете Богородице	<u>Когнитивни аспект:</u> • уочити разлог нашег великог поштовања према Богородици • знати да је Богородица много волела Бога и желела да му служи и да много воли нас • уочити да Богородицу сматрамо светијом од свих светих • знати молитву <i>Богородице Дјево</i> • усвојити текст и мелодију песме „Витлејеме славни граде“ • знати да се приликом	• Пресвета Богородица – Ваведење и Благовести □ Богородичини празници • Молитва „Богородице Дјево“ • Рођење Христово Прича „Мали Данило сведок Христовог рођења“ • Божићна песма: „Витлејеме славни граде“ • Крштење Христово • Казивање о Светом Сави и Светом Симеону Песме Св. Владике Николаја: Брижни син (о Св. Сави и Св. Симеону) и Хиландар	• Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика.

		Крштења Христовог, Бог открива као Света Тројица • знати да је Свети Сава наш први Архиепископ • знати ко је подигао манастир Хиландар <u>Афективни аспект:</u> • пожелети да радо учествује у прослављању празника • пожелети да стваралачки (кроз песму, молитву, цртеж), искаже своју љубав и поштовање према Богородици		• У остваривању савремене наставе наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.

				<u>Евалуација</u> <u>наставе</u> Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: Процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића

V – ТРПЕЗА ГОСПОДЊА 16. Литургија наш дар Богу 17. Литургијски предмети 18. Причешће - храна за живот вечни 19. Слава у мојој породици	☐ пружити ученицима неопходно знање да у Литургији свет приносимо Богу • омогућити ученицима основ за разумевање да се кроз Причешће остварује наша заједница са Богом • ученицима пружити основно знање о предметима који се користе на Литургији • упознати ученике са основним елементима славе и њеном везом са Литургијом	<u>Когнитивни аспект:</u> • моћи да увиди и каже зашто приносимо дарове природе Богу • уочити да су дарови које приносимо Богу, свет у малом • моћи на елементарном нивоу да препозна и именује литургијске предмете • уочити да је заједничка трпеза израз љубави • знати да је Литургија заједничка	• Прича о Литургијским даровима: вину и хлебу • Сlike литургијских предмета: Путир, кашичица, дискос, звездица, кадионица... • Сlike славе	• реакције ученика или • провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова <u>Оцењивање</u> Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика; <u>Оквирни број часова по темама</u> Увод – 1 Моје место у Цркви – 6 Литургијске службе – 6

		трпеза око које се окупљају чланови Цркве • моћи да уочи разлику између Светог Причешћа и друге хране • уочити сличности елемената Литургије и славе <u>Афективни аспект:</u> • код ученика ће се развити жеља да учествује у Литургији		Живот у Цркви – лепота празника – 6 Трпеза Господња – 5 Света Литургија – прослава Васкрсења – 5 Икона – прозор у вечност - 5 • Евалуација – 1+1

VI – СВЕТА ЛИТУРГИЈА – ПРОСЛАВА ВАСКРСЕЊА 20. Христос је са нама у Литургији 21. Причешће у мом животу 22. Празнујемо Васкрсење Христово	• пружити ученицима основ за разумевање Литургије као догађаја • остварења наше заједнице са Богом • побољшати знање о догађајима везаним за Васкрсење Христово	<u>Когнитивни аспект:</u> • препознати значај празновања Васкрса • проширити своја знања о Христовом Васкрсењу • уочити да је Христово Васкрсење изузетан догађај у који је укључена читава природа • знати да је Христос увек са нама <u>Афективни аспект:</u> • исказати свој доживљај Христовог Васкрсења кроз самостални креативни израз	• Причешће, храна љубави – прича из књиге «Мали анђео», Невена Витошевић • „Корица хлеба“ (Из житија Св. Онуфрија) • „Божије старање“ (о томе како је у сиромашном манастиру аве Теодосија понестало	

23. Христово Васкрсење – наше васкрсење			хлеба и вина, а ава се уздао у Божју помоћ. И Бог се постарао да монаси добују све што је потребно за причешће)	
VII ИКОНА - ПРОЗОР У ВЕЧНОСТ 24. Православни храм 25. Икона - прозор у Царство Божје 26. Буди и ти иконописац 27. Царство Божје у светима	☐ омогућити ученицима да упознају који су основни делови храма • приближити ученицима појам Царства Божјег ☐ указати на иконе као на посебну пројаву Царства Небеског • приближити ученицима појам светих	<u>Когнитивни аспект:</u> • знати да наброји основне делове храма • уочити да је унутрашњост храмова уређена за служење Литургије • знати да објасни ко су светитељи • испричати ко су и шта су све чинили светитељи које славимо • уочити да постоје светитељи и у данашње време • сазнати о неким	• основни делови храма • иконе Господа, Богородице, празника, светитеља • прилагођена и препричана житија светих	

		светитељима новијег доба <u>Афективни аспект:</u> ☐ бити подстакнут на поштовање и правилан однос према храму и иконама • бити подстакнут да воли природу и друге људе • бити подстакнут да у свим људима види пријатеље Божје	

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

Српски језик и књижевност, свет око нас, ликовна култура, музичка култура, народна традиција

2.14. ПЛАН РАДА ПРОЈЕКТНЕ НАСТАВЕ

Месец	Број часова	Понуђене теме	Број часова по теми
Септембар	4	Друг другу	2
		Лопта, лопта, лоптица	2
		Свако има облик свој	4
		Исти, а различити	2
		Шта је највеће	2
Октобар	5	Лепо понашање	3
		Чаробни кутак школског дворишта	2
		Од сликовнице до енциклопедије	5
		Мој портфолио	2
Новембар	4	Сваке среде друго се воће једе	2
		Шта у кући вреба, увек знати треба	2
		Или грми ил се земља тресе	4
		Правимо здрава јела	4
		Испеци, па поједи	2
Децембар	4	Игре без граница	2
		Школица – причалица	2
		1000 зашто једно зато	4
		Распевана учионица	2
Јануар	3	Радионица за аутомобиле	3
		Столетни храст прича причу	3
		Није-него	3
		Теретана за децу	3

Фебруар	2	Она је око нас	2
		Прича једног ормара	2
		Светло које се никад не гаси	2
		Чаробна ветрењача	2
Март	4	Цветан, принц пролећа	2
		Еколошка патрола	4
		Кампања „Заштитимо природу“	2
		Учионица Сваштарка	2
Април	4	Дан шарених јаја	2
		„Лична карта“ животиња	4
		Добро дрво	2
		Лет у излет	4
Мај	4	Цветна учионица	2
		У свету дечијих инструмената	2
		Штедим – више вредим	2
		Зрно по зрно погача	4
Јун	2	Квизоманија	2
		Закукуљено замумуљено	2

3.0. ТРЕЋИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Фонд часова по наставним предметима у III разреду основног образовања

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ТРЕЋИ РАЗРЕД	
		Нед.	Год.
1	Српски језик	5	180
2	Енглески језик	2	72
3	Математика	5	180
4	Природа и друштво	2	72
5	Свет око нас	-	-
6	Ликовна култура	2	72
7	Музичка култура	1	36
8	Физичко васпитање	3	108
Укупно : А		20	720
Ред. број	Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1	Верска настава	1	36
	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1	По избору ученика	1	36
Укупно : Б		2	72

Укупно : А+Б		22	792
Ред. број	В.ОБЛИК ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОГ РАДА		
1	Редовна настава	22	792
2	Допунска настава	1	36
3	Додатни рад	-	-
Укупно : А+Б+В		23	828
Ред. број	Г. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА		
1	Час одељ. старешине	1	36
2	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1	36
УКУПНО			900

3.1. СВРХА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА:

- квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.
- развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном резвоју друштва.

3.2, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА:

- развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;
- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;
- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;
- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;
- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;
- омогућавање укључивања у процесе европског и међународног повезивања;
- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;
- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва;
- уважавање плурализма вредности и омогућавање, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и добробити за све;
- развијање код деце и ученика радозналости и отворености за културе традиционалних цркава и верских заједница као и етничке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања која нарушавају остваривање права на различитост;
- поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву;
- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.

3.3 ГЛОБАЛНО ПЛАНИРАЊЕ – ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК						
бр. наст. теме	Наставна тема	Број часова				Укупно по теми
		обрада	вежбање/ утврђив.	системат.	провере	
1.	ЈЕЗИК	29	16	4	6	55
2.	КЊИЖЕВНОСТ	54	37	1	1	93
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	7	22	1	2	32
Укупно		90	75	6	9	180
Провере остварености стандарда постигнућа за обавезни предмет српски језик реализоваће се у току месеца јануара и маја, у оквиру планираних провера, а на нивоу Стручног актива урадиће се анализа. У току шк.године, на часовима утврђивања, вежбања и ситематизације градива радиће се на остваривању истих. ***ЈАНУАР – СТАНДАРДИ: Језик,Језичка култура ***МАЈ – СТАНДАРДИ: Језик,Књижевност, Језичка култура *** може доћи до промене – време реализације, разлог: темпо напредовања						

МАТЕМАТИКА						
бр. наст. теме	Наставна тема	БРОЈ ЧАСОВА				Укупно по теми
		обрада	вежбање/ утврђив.	системат.	провера	
I	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 1000	74	47	8	6	135
II	ГЕОМЕТРИЈА Геометријски објекти и њихови међусобни односи	18	11	3	2	34
III	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	6	3	1	1	11
Укупно		98	61	12	9	180
Провере остварености стандарда постигнућа за обавезни предмет математику реализоваће се у току месеца јануара и маја, у оквиру планираних провера, а на нивоу Стручног актива урадиће се анализа. У току шк.године, на часовима утврђивања, вежбања и ситематизације градива радиће се на остваривању истих. ***ЈАНУАР – СТАНДАРДИ: Природни бројеви до 1000, Мерење и мере ***МАЈ – СТАНДАРДИ: Природни бројеви до 1000, Мерење и мере, Геометрија *** може доћи до измена – време реализације, разлог: темпо напредовања						

ПРИРОДА И ДРУШТВО						
бр. наст. теме	Наставна тема	Број часова				Укупно по теми
		обрада	утврђив.	систем.	провере	
1.	ПРИРОДА - ЧОВЕК - ДРУШТВО	24	9	2	2	37
2.	КРЕТАЊЕ У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ	6	3	1	1	11
3.	НАШЕ НАСЛЕЂЕ	3	2	1	1	7
5.	ЉУДСКА ДЕЛАТНОСТ	5	2	1	/	8
4.	МАТЕРИЈАЛИ ЊИХОВА УПОТРЕБА	5	2	1	1	9
Укупно		42	19	6	5	72
Провере остварености стандарда постигнућа за обавезни предмет природа и друштво реализоваће се у току месеца маја, у оквиру планиране провере, а на нивоу Стручног актива урадиће се анализа. У току шк.године, на часовима утврђивања и ситематизације градива радиће се на остваривању истих. ***<u>МАЈ – СТАНДАРДИ</u>: све области						

МУЗИЧКА КУЛТУРА					
бр. наст. теме	Наставна тема	Број часова			Укупно по теми
		обрада	утврђив.	систем.	
1.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ (певање по слуху и свирање)	15	6	2	23
2.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	3	5	/	8
3.	СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ	1	4	/	5
Укупно	3 теме	19	15	2	36

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ					
бр. наст. теме	Наставна тема	Број часова			Укупно по теми
		обучавање	увежбав.	провере	
1.	АТЛЕТИКА	8	20	3	31
2.	ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ	8	27	3	38
3.	РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА И НАРОДНИ ПЛЕС	9	4	/	13
4.	ОСНОВИ ТИМСКИХ ИГРА	3	4	/	7
5.	ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	2	1	/	3
6.	ЕЛЕМЕНТАРНЕ И ШТАФЕТНЕ ИГРЕ	2	14	/	16
Укупно		32	70	6	108

ЛИКОВНА КУЛТУРА				
бр. наст. теме	Наставна тема	Број часова		Укупно по теми
		обрада	вежбање.	
1.	ЛИКОВНЕ ПОРУКЕ КАО МОГУЋНОСТ СПОРАЗУМЕВАЊА	5	3	8
2.	КОМПОЗИЦИЈА И ПОКРЕТ У КОМПОЗИЦИЈИ	6	4	10
3.	ОРНАМЕНТИКА	6	10	16
4.	ПРОСТОР – ПОВЕЗИВАЊЕ РАЗНИХ ОБЛИКА У ЦЕЛИНУ	6	4	10
5.	ОДАБИРАЊЕ СЛУЧАЈНО ДОБИЈЕНИХ ЛИКОВНИХ ОДНОСА ПО ЛИЧНОМ ИЗБОРУ УЧЕНИКА	6	2	8
6.	ПЛАКАТ, БИЛБОРД, РЕКЛАМА	4	4	8
7.	КОРИШЋЕЊЕ РАЗНИХ МАТЕРИЈАЛА ЗА КОМПОНОВАЊЕ	6	6	12
Укупно		39	33	72

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

ОД ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА					
бр. наст. теме	Наставна тема	БРОЈ ЧАСОВА			Укупно по теми
		обрада	утврђив.	систем.	
1.	ПРАВИМО, КОНСТРУИШЕМО	3	3	/	6
2.	ИГРАМО ИГРИЦЕ	2	2	/	4
3.	КОМПЈУТЕРСКИ БУКВАР	2	2	/	4
4.	ИГРАМО СЕ И ЦРТАМО	3	3	/	6
5.	ПИШИ-БРИШИ	2	2	/	4
6.	РАЧУНАМО-РАД СА КАЛКУЛАТОРОМ	2	2	/	4
7.	КРЕИРАМО И СТВАРАМО	3	5	/	8
Укупно		17	19		36

НАРОДНА ТРАДИЦИЈА					
бр. наст. теме	Наставна тема	БРОЈ ЧАСОВА			Укупно по теми
		обрада	утврђив.	систем.	
1.	ПИТАЈ СВОЈУ БАКУ	4	1	/	5
2.	РАДОВИ И ПРАЗНИЦИ	4	2	/	6
3.	ХЛЕБОВИ И ИСХРАНА	3	1	/	4
4.	БИЉКЕ И ПРОЛЕЋНО ЛЕКОВИТО БИЉЕ	2	1	/	3
5.	КУЋА	3	1	/	4
6.	ТРАДИЦИОНАЛНИ ЗАНАТИ	11	3	/	14
Укупно		27	9	/	36

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

3.4. СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задачи наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;

- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:

- овладавање техником читања и писања на оба писма;
- савладавање просте реченице (појам, главни делови);
- стицање основних појмова о именицама, придевима и глаголима;
- постепено увођење у тумачење основне предметности књижевног дела (осећања, догађаји, радње, ликови, поруке, језичко-стилске карактеристике);
- овладавање усменим и писменим изражавањем према захтевима програма (препричавање, причање, описивање, извештавање);
- постепено упознавање методологије израде писменог састава.

Тематска структура- 180 часова

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовноваспитном раду	Основни организациони облици рада	Циљеви и задаци садржаја програма	Корелација
1.Књижевност - лектира - читање текста - тумачење текста - књижевни појмови - функционални појмови	93	-слушање -читање текстова -активно учествовање у причању - рецитоване -драматизација	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног,логичког и изражајног) и читања усеби (доживљајног,усмереног,и страживачког)	СЈ (Језичка култура), МК (Извођење музике, Слушање музике) ПД (Жива и нежива природа),
				- оспособљавање за самостално читање,доживљавање,разумевање,свестрано тумачење и вредновање књижевно уметничких дела разних жанрова - поступно и систематично оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивањетекста - развијање потребе за књигом,способности да се њоме самостално служи	

2. Језик - граматика - правопис - ортоепија	55	- активно слушање састављање реченица - именује и чита слова латинице - писање по диктату	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- поступно и систематично уознавање граматике и правописа српског језика - познавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика	СЈ (Језичка култура, Књижев) ПД (Жива и нежива природа),
3. Језичка култура - основни облици усменог и писменог изражавања - усмена и писмена вежбања	32	- слушање - посматрање --упоређивање и манипулисање сликама - активно учествује у причању - посматра слике и склапа причу - описује на основу онога што је видео, осетио, доживео - пише састав	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво, усмено и писмено изражавање; богаћење речника, језичког и сличког израза - оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникативним ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника)	СЈ (Језик Књижев) ПД (Жива и нежива природа), МК ЛК

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

- Основни програмски захтеви у настави српског језика остварују се у концентричним круговима и континуираним нивовима изучавајући језичке садржаје поступно и селективно;
- Поступност је обезбеђена избором и распоредом наставних садржаја, а ниво програмског захтева је описно формулисање (запажање, уочавање, усвајање, појам, препознавање, разликовање, употреба, информативно);
- Селективност се остварује избором и распоредом најосновнијих језичких законитости чије тумачење се заснива на њиховој функцији у комуникацији;
- У настави граматике примењиваће се следећи поступци:
 - подсицање свесне активности и мисаоног осамостаљивања ученика;
 - сузбијање имитаторских склоности на битним својствима и стилским функцијама језичких појава;
 - заснивање тежишта наставе на битним својствима и стилским функцијама језичких појава;
 - уважавање ситуационе условљености језичких појава;
 - повезивање наставе језика са доживљавањем уметничког текста;
 - откривање стилске функције, односно изражајности језичких појава;
 - коришћење уметничких доживљаја као подстицај за учење матерњег језика;
 - систематска и осмишљена вежбања з говору и писању;
 - ефикасно превазилажење нивоа препознавања језичких појава;
 - неговање примењеног знања и умења;
 - континуирано повезивање знања о језику са непосредном говорном праксом;
 - остваривање континуитета у систему правописних, стилских вежбања;
 - побуђивање учениковог језичког израза животним ситуацијама;
 - указивање на граматичку сачињеност стилских изражајних средстава;
 - коришћење прикладних илустрација;
- Основни поступци у остваривању програма из књижевности чине читање, тумачење текста и изражајно исказивање напамет наученог текста, ова знања и умећа имају функционалну улогу у свим наставним областима и у функцији су даљег усавршавања техника читања
(гласно, изражајно, тихо или у себи, односно усмерено, истраживачко, продуктивно, аналитичко, информативно читање и сл.);

- Текст метода је у функцији савладавања брзог читања у себи с разумевањем, доприноси да ученици читају флексибилно, усклађују брзину са циљем читања и карактеристикама текста
- Изражајно казивање је у функцији развоја говорне културе ученика користе се вежбе изражајног казивања „очи у очи“ и логичко усвајање текста, никако механичко;
- При тумачењу текста ученике подстицати на изношење ставова и судова о књижевном делу на основу чињеница из текста и на тај начин се подстиче изражавачки дух и критички став ученика, активна улога ученика у проучавању књижевног дела;
- Обрада одговарајућих текстова ученици усвајају књижевне појмове (родољубива песма) као и функционални (узрок, услов, порука, особина и сл.);
- Основни поступак при реализацији области језичке културе чине разне језичке игра, вежбе, описивања писмених радова, аутодиктат, препричавање и причање.

Листа образовних стандарда

НАСТАВНА ТЕМА	ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА		
	основни ниво	средњи ниво	напредни ниво
1. ГОВОРНА КУЛТУРА	1CJ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике 1CJ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања 1CJ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. „певушења“ или „скандирања“ 1CJ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља 1CJ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације 1CJ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање 1CJ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју		

2. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ	1CJ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничког текста 1CJ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко,шта,где, када, колико и сл.) 1CJ.1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту 1CJ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник) 1CJ.1.2.5. одређује основну тему текста 1CJ.1.2.6. разуме дословно значење текста 1CJ.1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста	1CJ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије 1CJ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различ. деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле) 1CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту 1CJ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/детаљ који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму) 1CJ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену	1CJ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста 1CJ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст 1CJ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм) 1CJ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за (познату) игру потпуно и сл.) 1CJ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)

	1CJ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате	1CJ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.) 1CJ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова 1CJ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни	

3. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ	1CJ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице 1CJ.1.3.2. уме да се потпише 1CJ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком	1CJ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) 1CJ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/-ев/-ин, -ски/-чки/шки); правилно пише гласове ћ, ч, ђ, ц; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употребљава запету при набрајању	1CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене

	1CJ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе 1CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре 1CJ.1.3.6. издаја наслов, углавном се држи теме 1CJ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи) 1CJ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава 1CJ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.) 1CJ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије)	1CJ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...) 1CJ.2.3.6. саставља кратак наративни текст 1CJ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст 1CJ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синониме (нпр. да избегне понављање)	1CJ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса 1CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст) 1CJ.3.3.6. издаја пасусе

4. ГРАМАТИКА И ЛЕКСИКОЛОГИЈА * граматика	1CJ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1CJ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур) 1CJ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)	1CJ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1CJ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) 1CJ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго 1CJ.2.4.5. препознаје субјекат и глаголски предикат 1CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)	1CJ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе) 1CJ.3.4.2. уме да промени облик променљивих речи према задатом критеријуму: заједничких именица према броју, а глагола, придева и заменица према роду и броју 1CJ.3.4.3. препознаје прави објекат (у акузативу) и прилошке одредбе за време, место и начин

* лексикологија	1CJ.1.4.4. препознаје антонимију 1CJ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.)	1CJ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику 1CJ.2.4.8. препознаје синонимију 1CJ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава	1CJ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени
5. КЊИЖЕВНОСТ	1CJ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме 1CJ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну) 1CJ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту 1CJ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту	1CJ.2.5.1. разликује лирску од епске песме 1CJ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице, загонетке, брзалице) 1CJ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми 1CJ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту	1CJ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст 1CJ.3.5.2. уочава узрочнопоследичне везе међу догађајима у тексту 1CJ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст

Форма провере образовних стандарда: усмено испитивање, решавање задатака у радној свесци, писмена провера.

Динамика провере образовних стандарда: Динамика провере стандарда ће се одвијати континуирано током реализације свих наставних тема.

ДОПУНСКА НАСТАВА – СРПСКИ ЈЕЗИК

Фонд часова: 18

Тема	Број часова
Књижевност	3
Језик	12
Језичка култура	3
Укупно	18

Циљ и задаци допунске наставе српског језика су: проналажење путева, спречавања застоја у напредовању; примена индивидуализоване наставе, односно издиференцираних захтева у зависности од ученика; подстицање и мотивисање ученика да усвоје предвиђене наставне садржаје, односно отклонити неуспех у учењу; навикавање ученика на самосталан рад и активно учење у заједничком раду и разговору; развијати памћење, мишљење, логичко мишљење и повезивање.

Наставни садржаји	Број часова	Активности у васпитно-образовном раду	НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	Циљеви и задаци садржаја програма
Књижевност	3	- читање текстова	- фронтални	- увежбавања и усавршавања
-лирика -епика -драма		- учествовање у причи и тексту	- индивидуални - групни - рад у пару	гласног читања и читања ау себи - оспособљавање за самостално читање и разумевање

Језик -граматика -правопис	12	Састав-љање реченица -читање и писање (коришћење оба писма -анализа реченице (служба и врсте речи)	фронтални индивидуални -групни -рад у пару	- -поступно и систематично савладавање правописа и граматике -овладавање правописним и граматичким правилима
Језичка култура	3	-учествовање у разговору одговарање и постављање питања -описивање замишљених и доживљених ситуација	-фронтални индивидуални -групни -рад у пару	-развијање способности за правилно усмено и посмено изражавање -оспособљавање за успешно служење књижевним језиком ,смисленим реченицама у различитим животним ситуацијама

3.5. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред: трећи

Фонд: 72 часа

Циљ:

Основни циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Циљеви и задаци програма образовања су:

- развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;
- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;
- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;
- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;
- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;
- омогућавање укључивања у процесе европског и међународног повезивања;
- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;
- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва;

- уважавање плурализма вредности и омогућавање, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и добробити за све;
- развијање код деце и ученика радозналости и отворености за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етничке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања која нарушавају остваривање права на различитост;
- поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву;
- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.

Циљ

Циљ наставе страног језика на млађем школском узрасту је да оспособи ученика да комуницира на основном нивоу страним језиком, у усменом и писаном облику о темама из његовог непосредног окружења. Настава страног језика треба да :

- подстакне потребу за учењем страних језика,
- подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика,
- олакша разумевање других и различитих култура и традиција,
- стимулише машту, креативност и радозналост,
- подстиче употребу страног језика у личне сврхе и из задовољства.

Општи стандарди

-Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући друге, стиче свест о значају свог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Задаци на нивоу језичких вештина:

Разумевање говора

-Ученик треба да:

- препознаје гласове(посебно оне којих нема у матерњем језику) у говорном ланцу,акценат,ритам и интонацију,
- разуме вербални садржај уз помоћ невербалне комуникације,
- разуме кратке дијалоге,приче и песме о познатим темама које чује уживо или са аудио-визуелних записа.

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- разговорно изговара гласове, акцентује речи, поштује ритам и интонацију при говору и читању,
- даје основне информације о себи и свом окружењу,самостално и уз наставникову помоћ,
- описује кратким и једноставним исказима себе и друге у познатим ситуацијама, -
- репродукује,сам или у групи,кратке рецитације или бројалице и познате песме.

Интеракција

Ученик треба да :

- реагује вербално и невербално на постављена упутства и питања,
- поставља једноставна питања,
- изражава допадање и недопадање,
- учествује у заједничким активностима на часу,
- поставља питања и тражи разјашњење када нешто не разуме.

Писмено изражавање

Ученик треба да :

- поштујући правопис,преписује,допуњава и пише речи и краће реченице у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем,
- пише личне податке(име,презиме и адресу),
- прави спискове са разлишитим наменама(куповина,прославе рођендана,обавезе у току дана...), -
- допуњава честитку.

Знања о језику

Ученик треба да:

- препознаје основне граматичке елементе,
- користи језик у складу са нивоом формалности и комуникативне ситуације(нпр. Форме учтивости),
- разуме везу између сопственог знања и залагања и постигнућа у језичким активностима

НАСТАВНА ТЕМА / ОБЛАСТ	Број часова по теми	Број часова за	
		обраду	остале типове часова

STARTER UNIT – HELLO (УВОДНА ТЕМА – ЗДРАВО)	2	0,5	1,5
UNIT 1 - WHAT’S THIS? (ШТА ЈЕ ОВО?)	4	1,5	2,5
UNIT2 - PLAYTIME (ВРЕМЕ ЗА ИГРУ)	4	1,5	2,5
UNIT3 - THIS IS MY NOSE (ОВО ЈЕ МОЈ НОС)	4	1,5	2,5
REVIEW&TEST 1 (РЕВИЗИЈА И ТЕСТ 1)	2	0	2
UNIT 4 – HE’S A HERO (ОН ЈЕ ХОРОЈ)	4	1,5	2,5
UNIT5 - WHERE’S THE BALL? (ГДЕ ЈЕ ЛОПТА?)	4	1,5	2,5
UNIT 6 - BILLY’S TEDDY (БИЛИЈЕВ МЕДА)	4	1,5	2,5
REVIEW & TEST 2 (РЕВИЗИЈА И ТЕСТ 2)	2	0	2
CHRISTMAS (БОЖИЋ)	1	0,5	0,5
UNIT7 - ARE THESE HIS TROUSERS? (ДА ЛИ СУ ОВО ЊЕГОВЕ ПАНТАЛОНЕ?)	4	1,5	2,5
UNIT8 - WHERE’S GRANDMA? (ГДЕ ЈЕ БАКА?)	4	1,5	2,5
UNIT9 - LUNCHTIME (ВРЕМЕ ЗА РУЧАК)	4	1,5	2,5
REVIEW & TEST 3 (РЕВИЗИЈА И ТЕСТ 3)	2	0	2
UNIT 10 – A NEW FRIEND (НОВИ ПРИЈАТЕЉ)	4	1,5	2,5
EASTER (УСКРС)			

UNIT11 - I LIKE MONKEYS (ВОЛИМ МАЈМУНЕ)	1	0,5	0,5
UNIT 12- DINNERTIME (ВРЕМЕ ЗА ВЕЧЕРУ)	4	1,5	2,5
REVIEW&TEST 4 (РЕВИЗИЈА И ТЕСТ 4)	4	1,5	2,5
UNIT 13 - TIDYUP (ПОСПРЕМИ)	2	0	2
UNIT14 - ACTION BOY CAN RUN (ЕКШН БОЈ УМЕ ДА ТРЧИ)	4	1,5	2,5
UNIT 15- LET'SPLAYBALL (ИГРАЈМО СЕ ЛОПТОМ)	4	1,5	2,5
	4	1,5	2,5

У к у п н о	72	24	48

Тематски/ глобални план са активностима, начинима извожења програма, корелацијом

ТЕМА	ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ ПО ТЕМАМА	ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ И НАСТАВНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА *Образовни задаци приказани су са наставним садржајима кроз које ће се реализовати.	БРОЈ ЧАСОВА ЗА		
			ОБРАДУ	ОСТАЛЕ ТИПОВЕ ЧАСА	УКУПНО
1. Starter Unit – Hello (Уводна тема – Здравео)	Ученици: - препознају и именују ликове из уџбеника; - знају да се представе, користе формалне и неформалне поздраве и једноставне изразе који се односе на општу друштвену комуникацију са вршњацима; - умеју да изговоре, читају и пишу боје, дане у недељи и бројеве до 10;	1. Ученици уче и увежбавају : - имена ликова у уџбенику; - изразе који се користе за поздрављање, представљање, и основну друштвену комуникацију са вршњацима – <i>What's your name? I'm (Miloš).</i> <i>Hello. Bye. How are you? I'm fine thank you.</i> - речи којима се именују боје, дани у недељи и бројеви до 10; 2. Ученици: - слушају и певају песму <i>Sing a rainbow</i>	0,5	1,5	2

2. Unit 1 - What's this? (Шта је ово?)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе на предмете из учионице; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - препознају и правилно напишу мала и велика латинична слова <i>Aa, Bb, Cc, Dd</i>; - препознају повезаност гласова /æ/, /b/, /k/, /d/ са словима <i>a, b, c, d</i>; - разумеју суштину и детаље дескриптивног текста који читају; - разумеју суштину и детаље дескриптивног текста који чују; - разговарају о предметима из учионице користећи једноставна питања и одговоре; - напишу кратак опис својих предмета.	1. Ученици уче и увежбавају: - речи којима се именују предмети из учионице; - језичку структуру – <i>What's this? It's a ...</i>; - правилно писање малих и великих латиничних слова - <i>Aa, Bb, Cc, Dd</i>; - речи у којима се појављују гласови /æ/, /b/, /k/, /d/ и уочавају њихову повезаност са словима - <i>a, b, c, d</i>. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају кратак дескриптивни текст и раде задатак; - слушају кратак дескриптивни текст и раде задатак; - увежбавају дијалошки модел – <i>What's this? It's a ...</i>; - читају изоловане реченице, уочавају њене делове и пишу кратак текст о својим предметима из учионице.	1,5	2,5	4

3. Unit 2 - Playtime! (Време за игру!)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе на играчке; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - препознају и правилно напишу мала и велика латинична слова <i>Ee, Ff, Gg, Hh</i>; - препознају повезаност гласова /e/, /f/, /g/, /h/ са словима <i>e, f, g, h</i>; - разумеју суштину и детаље песме коју прочитају; - разумеју суштину и детаље разговора који чују; - питају и кажу чије је нешто и разговарају о омиљеним играчкама; - напишу кратак текст о својим омиљеним играчкама.	1. Ученици уче и увежбавају: - речи којима се именују играчке; - језичку структуру – <i>This is my / your...Is this your ...? Yes, it is. No, it isn't;What's your favourite...? It's (a) ...</i> - правилно писање малих и великих латиничних слова – <i>Ee, Ff, Gg, Hh</i>; - речи у којима се појављују гласови /e/, /f/, /g/, /h/ и уочавају њихову повезаност са словима – <i>e, f, g, h</i>. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају песму и довршавају реченице; - слушају разговор и повезују омиљену играчку са особом којој припада; - увежбавају дијалошки модел – <i>What's your favourite...? It's (a) ...</i>; - читају изоловане реченице, уочавају реченичне делове и пишу кратак текст о својим омиљеним играчкама по моделу.	1,5	2,5	4

4. Unit 3 - This is my nose! (Ово је мој нос!)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе на делове тела; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - разликују и правилно користе јединину и множину именица и облика глагола; - препознају и правилно напишу мала и велика латинична слова <i>Ii, Jj, Kk, Ll</i>; - препознају повезаност гласова / i /, /dʒ/, /k/, /l/ са словима <i>i, j, k, l</i>; - разумеју инструкције које прочитају; - разумеју детаље описа који чују; - опишу себе и своје тело (усмено и писмено)	1. Ученици уче и увежбавају: - речи којима се именују делови тела; - јединину и множину именица – <i>one arm, two arms</i> и језичку структуру – <i>This is... / These are ...</i> - правилно писање малих и великих латиничних слова – <i>Ii, Jj, Kk, Ll</i>; - речи у којима се појављују гласови / i /, /dʒ/, /k/, /l/ и уочавају њихову повезаност са словима – <i>i, j, k, l</i>. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају инструкције и нумеришу слике по одређеном реду; - слушају и повезују опис са одговарајућом сликом – нумеришу одговарајућу слику; - усмено увежбавају описивање слика; - читају кратак пасус, уочавају његове делове (реченице) и пишу кратак опис свог тела.	1,5	2,5	4

5. Review&Test 1 (Ревизија и тест 1)	Ученици могу да: - прочитају и правилно напишу речи које се односе на бројеве, предмете из учионице, играчке и делове тела; - разумеју и повежу питања и договоре које прочитају; - употребе одговарајуће присвојне придеве по смислу; - препознају јединину и множину именица и употребе одговарајуће лице глагола; - препознају и заокруже одговарајући глас у речи која га садржи.	Ученици понављају: - речи којима се именују бројеви, предмети из учионице, играчке и делови тела; - дијалогске моделе и језичке структуре из претходне четири теме (<i>What's your name? I'm (Miloš). Hello. Bye. How are you? I'm fine thank you. This is my / your...Is this your ...? Yes, it is. No, it isn't;What's your favourite...? It's (a) ... This is... / These are ...</i>) - речи које садрже гласове /æ/, /b/, /k/, /d/, /e/, /f/, /g/, /h/, /l/, /dʒ/, /k/, /l/, односно слова a, b, c, d, e, f, g, h, j, k, l. (Starter Unit – Unit 3)	0	2	2

6. Unit 4 - He's a hero! (Он је херој!)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе на занимања; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - препознају и правилно напишу мала и велика латинична слова <i>Mm, Nn, Oo, Pp</i>; - препознају повезаност гласова /m/, /n/, /o/, /p/ са словима <i>m, n, o, p</i>; - разумеју суштину и детаље дескриптивног текста који прочитају; - разумеју суштину и детаље дескриптивног текста који чују; - питају и кажу да ли је и шта је неко по занимању; - напишу кратак текст о занимањима других (чланова своје породице) и правилно користе велико слово на почетку и тачку на крају реченице.	1. Ученици уче и увежбавају: - речи којима се именују занимања; - језичку структуру – <i>He's / She's a ... Is he / she a...? Yes, he / she is. No, he /she isn't.</i> - правилно писање малих и великих латиничних слова – <i>Mm, Nn, Oo, Pp</i>; - речи у којима се појављују гласови /m/, /n/, /o /, /p/ и уочавају њихову повезаност са словима – <i>m, n, o, p</i>. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају дескриптивни текст и одговарају на да / не питања; - слушају дескриптивни текст и нумеришу слике по реду којим се описују; - увежбавају дијалошки модел – <i>Is he / she a ...? Yes, he / she is. No, he / she isn't</i>; - читају изоловане реченице, уочавају велико слово на почетку и тачку на крају и пишу кратак текст о занимањима чланова породице.	1,5	2,5	4

7. Unit 5 – Where's the ball? (Где је лопта?)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе на игру у парку; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - препознају и правилно напишу мала и велика латинична слова <i>Qq, Rr, Ss, Tt, Uu</i>; - препознају повезаност гласова /kw/, /r/, /s/, /t/, /ʌ/ са словима <i>q, r, s, t, u</i>; - разумеју суштину и детаље описа слике који прочитају; - разумеју суштину и детаље описа слике који чују; - питају и кажу где се нешто налази; - напишу кратак опис парка из свог окружења.	1. Ученици уче и увежбавају: - речи које се односе на игру у парку; - језичку структуру са предлозима за место – <i>Where's the ...? It's in / on / under the...;</i> - правилно писање малих и великих латиничних слова – <i>Qq, Rr, Ss, Tt, Uu</i>; - речи у којима се појављују гласови /kw/, /r/, /s/, /t/, /ʌ/ и уочавају њихову повезаност са словима – <i>q, r, s, t, u</i>; 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају опис слике и повезују парове; - слушају опис и нумеришу слике по реду којим се описују; - увежбавају дијалошки модел – <i>Where's the girl? She's under the tree</i>; - читају изоловане реченице, уочавају велико почетно слово код властитих именица и пишу кратак текст о парку из свог окружења.	1,5	2,5	4

8. Unit 6 – Billy's Teddy! (Билијев меда!)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе на чланове породице; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - препознају и правилно напишу мала и велика латинична слова Vv, Ww, Xx, Yy, Zz; - препознају повезаност гласова /v/, /w/, /ks/, /j/, /z/ са словима v, w, x, y, z; - разумеју суштину и детаље описа слике који прочитају; - разумеју суштину и детаље описа слике који чују; - кажу и напишу чије је нешто; - напишу кратак текст о стварима које припадају другима (члановима њихове породице).	1. Ученици уче и увежбавају: - речи којима се именују чланови породице; - језичку структуру <i>Saxon Genitive</i> – <i>Billy's teddy, mum's book</i> - правилно писање малих и великих латиничних слова –Vv, Ww, Xx, Yy, Zz; - речи у којима се појављују гласови /v/, /w/, /ks/, /j/, /z/ и уочавају њихову повезаност са словима – v, w, x, y, z. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају описе слика и одговарају на питања (тачно / нетачно); - слушају опис и штиклирају слику којој опис одговара; - увежбавају дијалошки модел –<i>Who's this? It's Oli's mum</i>; - читају питања и одговоре, уочавају знак питања на крају упитних и тачку на крају изјавних реченица; - пишу кратак текст о предметима који припадају члановима њихове породице.	1,5	2,5	4

9. Review&Test 2 (Ревизија и тест 2)	Ученици могу да: - прочитају и правилно напишу речи које се односе на занимања, игру у парку и чланове породице; - повежу слику и изоловану реч; - разликују мушки и женски род заменица у 3. лицу једине и правилно користе облике глагола; - кажу и напишу где се нешто налази користећи предлоге за место; - препознају и заокруже одговарајући глас у речи која га садржи.	Ученици понављају: - речи које се односе на занимања, игру у парку и чланове породице; - језичку структуру <i>He's / She's ...</i> и предлоге <i>in, on, under</i>; - речи које садрже гласове /m/, /n/, /v/, /p/, /kw/, /t/, /s/, /l/, /ʌ/, /v/, /w/, /ks/, /j/, /z/, односно слова <i>m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, w, x, y, z.</i> (Units 4 – 6)	0	2	2
10. Christmas (Божих)	Ученици могу да: - честитају Божић и Нову годину на енглеском језику; - певају Божићну песму <i>Christmas Tree</i>.	Ученици: - понављају изразе и речи које се односе на Божић и Нову годину, а које су им већ познате; - уче нову Божићну песму <i>Christmas Tree</i>.	0,5	0,5	1

11. Unit 7 – Are these his trousers? (Да ли су ово његове панталоне?)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе на одевање; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - препознају и правилно напишу сва мала и велика латинична слова; - препознају повезаност свих до сада научених гласова са свим до сада наученим словима; - разликују једнину и множину именица, показних заменица и правилно користе облике једнине и множине глагола; - разумеју суштину и детаље стрипа који прочитају; - разумеју суштину и детаље разговора који чују; - кажу чије је нешто; - напишу кратак текст о својој омиљеној одећи.	1. Ученици уче и увежбавају: - речи којима се именује одећа; - језичку структуру <i>Are these ... ? Yes, they are. No, they aren't;</i> - присвојне придеве – <i>his, her;</i> - препознавање свих малих и великих латиничних слова; - препознавање гласова у речи и слова која их производе. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају стрип и исправљају грешке; - слушају разговор и нумеришу слике по реду којим се описују; - увежбавају дијалошки модел – <i>What colour is this (coat)? It's (red). What colour are these (trousers)? They're (blue);</i> - читајуи повезују реченице написане скраћеним и пуним облицима глагола; - пишу кратак текст о својој омиљеној одећи.	1,5	2,5	4

12. Unit 8 – Where's grandma? (Где је бака?)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе на просторије / простор у кући / стану; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - разликују гласове /s/, /h/ /ʃ/ и препознају повезаност гласа /ʃ/ са комбинацијом слова <i>sh</i> на почетку и на крају речи; - питају, кажу и напишу где се неко или нешто налази; - разумеју суштину и детаље описа који прочитају; - разумеју суштину и детаље описа који чују; - напишу кратак опис своје куће / свог стана.	1. Ученици уче и увежбавају: - речи којима се именују просторије / простор у кући / стану; - језичке структуре <i>Where's grandma? She's in the kitchen. Is she in the kitchen? No she isn't. Where are Dad and Billy? They're in the dining room. Are they in the dining room? No, they aren't;</i> - речи у којима се појављује глас /ʃ/и уочавају његову повезаност са комбинацијом слова <i>sh</i>; - препознавање и разликовање гласова /s/, /h/ и /ʃ/ у речима. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају описе слика и довршавају реченице понуђеним речима; - слушају опис слике и нумеришу просторије по реду којим се описују; - увежбавају дијалошки модел –<i>Where's the kitchen? It's downstairs. Where are the bedrooms? They're upstairs.</i> - читају реченице и уочавају самогласнике у речима које је чине; - пишу кратак текст о свом стану / својој кући.	1,5	2,5	4

13. Unit 9 – Lunchtime! (Време за ручак!)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе на храну; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - разликују гласове /k/, /h/, /tʃ/ и препознају повезаност гласа /tʃ/ са комбинацијом слова <i>ch</i> на почетку, у средини и на крају речи; - користе облике неодређеног члана <i>a / an</i>; - питају, кажу и напишу шта имају / немају; - разумеју суштину и детаље описа који прочитају; - разумеју суштину и детаље описа који чују; - опишу шта имају за ручак усмено и писмено.	1. Ученици уче и увежбавају: - речи којима се именује храна; - језичку структуру – <i>I've got / I haven't got</i>; - речи у којима се појављује глас /tʃ/и уочавају његову повезаност са комбинацијом слова <i>ch</i>; - препознавање и разликовање гласова /k/, /h/ и /tʃ/ у речима; - употребу облике неодређеног члана <i>a / an</i> (испред самогласника). 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају и повезују описе са одговарајућим сликама; - слушају опис и штиклирају одговарајуће слике; - усмено описују садржај кутије за ручак – <i>I've got an orange / a pear / two apples...</i>; - читајуреченице, уочавају самогласнике на почетку именица и увежбавју употребу облика неодређеног члана <i>a / an</i>; - пишу кратак текст о садржају кутије / пакета за ручак.	1,5	2,5	4

14. Review&Test 3 (Ревизија и тест 3)	Ученици могу да: - прочитају и правилно напишу речи које се односе на одевање, просторије / простор у кући / стану и храну; - доврше дијалог одговарајућим упитним речима односно изразима; - разликују мушки и женски род присвојних придева; - доврше речи одговарајућим словима по слици; - препознају и заокруже одговарајући глас у речи која га садржи.	Ученици понављају: - речи које се односе на одевање, просторије / простор у кући / стану и храну; - језичку структуру <i>Where's ...? Where are ...? He's / She's ...</i> и присвојне придеве <i>his / her</i>; - речи које садрже гласове /ʃ/,/tʃ/ односно комбинацију слова <i>sh, ch</i>. (Units 7 – 9)	0	2	2

15. Unit 10– A new friend! (Нови пријатељ!)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу придеве којима се описује коса; - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе на облике; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - разликују гласове /t/, /s/, /θ/ и препознају повезаност гласа /θ/ са комбинацијом слова <i>th</i> на почетку и на крају речи; - питају, кажу и напишу шта некоима / нема; - разумеју суштину и детаље описа у писму које прочитају; - разумеју суштину и детаље описа који чују; - опишу себе и друге, усмено и писмено.	1. Ученици уче и увежбавају: - придеве којима се описује коса и речи којима се именују облици; - језичку структуру – <i>He’s / She’s / It’s got... He / She / It hasn’t got</i>; - речи у којима се појављује глас /θ/ и уочавају његову повезаност са комбинацијом слова <i>th</i>; - препознавање и разликовање гласова /t/, /s/ и /θ/ у речима. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају и писмо и повезују описе са одговарајућим сликама; - слушају опис и нумеришу слике редом којим се описују; - усмено описују особе са слике – <i>She’s got long blond hair</i>; - читају реченице, уочавају пуне и скраћене облике глагола <i>have / has got</i>; - пишу кратак опис особа са понуђених слика.	1,5	2,5	4
16. Easter (Ускрс)	Ученици: - препознају сличности и разлике у начину прославе Ускрса у ВБ и код нас; - знају основне изразе и речи које се односе на Ускрс и Ускршњу песму <i>Easter basket</i>.	Ученици: - уче о сличностима и разликама у начину прославе Ускрса у ВБ и код нас; - понављају изразе и речи које се односе на Ускрс; - уче Ускршњу песму – <i>Easter basket</i>.	0,5	0,5	1

17. Unit 11 – I like monkeys! (Волим мајмуне!)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе на дивље животиње; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - правилно изговоре глас /æ/, изоловано и у средини речи и повежу га са словом <i>a</i>; - кажу и напишу шта воле / не воле; - опишу животиње – величину и боју; - разумеју суштину и детаље песме коју прочитају; - разумеју суштину и детаље текста који чују; - опишу животињу коју воле / не воле, усмено и писмено.	1. Ученици уче и увежбавају: - речи којима се именују дивље животиње; - језичке структуре – <i>I like / don't like ... I'm little, They're big</i>; - речи у којима се појављује глас /æ/, и уочавају његову повезаност са словом <i>a</i>. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају песму и одговарају на питања - тачно / нетачно; - слушају опис и цртају одговарајуће симболе за волим / не волим - ☺, ☹; - усмено описују животиње – <i>It's got four legs. It's big. It's yellow.</i> - читајуреченице, уочавају придеве; - пишу кратак опис животиње коју воле / не воле.	1,5	2,5	4
18. Unit 12 – Dinnertime! (Време за вечеру!)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи којима се именује храна; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - правилно изговоре глас /e/, изоловано и у средини речи и повежу га са словом <i>e</i>; - питају, кажу и напишу шта неко воли / не воли; - се снађу и пронађу тражене детаље у менију који читају; - разумеју детаље разговора о менију који чују; - кажу и напишу коју храну воле / не воле.	1. Ученици уче и увежбавају: - речи којима се именује храна; - језичку структуру – <i>Do you like...? Yes, I do. No, I don't. What do you like?</i>; - речи у којима се појављује глас /e/, и уочавају његову повезаност са словом <i>e</i>. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају мени и одређеним симболима обележавају храну коју дате особе воле / не воле; - слушају опис и цртају одговарајуће симболе за воли / не воли - ☺, ☹; - читајуреченице, уочавају пуне и скраћене облике глагола <i>isn't, don't, aren't</i>; - пишу кратак текст о храни коју воле / не воле.	1,5	2,5	4

19. Review & Test 4 (Ревизија и тест 4)	Ученици могу да: - прочитају и правилно напишу речи које се односе на описивање косе, дивље животиње и храну; - доврше реченице одговарајућим обликом глагола <i>have got</i>; - употребе одговарајући облик глагола <i>like</i>; - напишу имена речи које садржа гласове /æ/ и /e/ по слици.	Ученици понављају: - описне придеве и речи којима се именују дивље животиње и храна; - језичке структуре <i>It's got... / It hasn't got... I like / I don't like</i>; - речи које садрже гласове /æ/ и /e/ односно слова <i>a, e</i>. (Units 10 – 12)	0	2	2

20. Unit 13– Tidy up! (Поспреми!)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе на намештај; - препознају, именују, прочитају и напишу бројеве од 10 – 20; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - правилно изговоре глас /ɪ /, изоловано и у средини речи и повежу га са словом <i>i</i>; - кажу и напишу шта и колико негде нечега има / нема; - разумеју суштину и детаље писма часопису које читају; - разумеју детаље описа просторије који чују; - опишу изглед просторије, усмено и писмено.	1. Ученици уче и увежбавају: - речи којима се именују делови намештаја; - језичку структуру – <i>There's a (bed in my bedroom). There are (three pillows on my bed)</i>; - речи у којима се појављује глас /ɪ /, и уочавају његову повезаност са словом <i>i</i>; - употребу тачке и знака питања. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају писмо часопису и одговарају на питања - тачно / нетачно; - слушају опис просторија и повезују са сликом на коју се дати опис односи; - усмено описују просторију; - пишу кратак опис своје собе.	1,5	2,5	4

21. Unit 14 – Action Boy can run! (Екин бој уме да трчи!)	Ученици могу да: - препознају, прочитају и напишу глаголе којима изражавају радње; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - правилно изговоре глас /v/, изоловано и у средини речи и повежу га са словом о; - комуницирају о способностима; - разумеју суштину и детаље описа који читају; - разумеју суштину и детаље описа који чују; - кажу и напишу шта умеју / не умеју да раде.	1. Ученици уче и увежбавају: - глаголе којима се изражавају радње; - језичку структуру – <i>Can for ability</i> - речи у којима се појављује глас /v/, и уочавају његову повезаност са словом о. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају опис и идентификују животиње на основу њихових способности; - слушају опис и нумеришу слике животиња на које се дати описи односе; - усмено описују животиње – изглед и способности; - пишу кратак текст о сопственим способностима.	1,5	2,5	4
22. Unit 15 – Let's play ball! (Играјмо се лоптом!)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе на плажу; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - правилно изговоре глас /l/, изоловано и у средини речи и повежу га са словом и; - предложи заједничке игре и активности; - разумеју суштину и детаље садржаја постера који читају; - разумеју суштину и детаље описа који чују; - напишу кратак текст о изгледу и активностима на плажи.	1. Ученици уче и увежбавају: - речи које се односе на плажу; - језичку структуру – <i>Let's (go to the beach)</i>; - речи у којима се појављује глас /l/, и уочавају његову повезаност са словом и. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају садржај постера и заокружују одговарајућу реч; - слушају опис и повезују са сликом на коју се дати опис односи; - читају реченице, уочавају пуне и скраћене облике глагола <i>can't – cannot</i>; - пишу кратак текст о изгледу и активностима на плажи.	1,5	2,5	4

Укупно	24	48	72

3.6. МАТЕМАТИКА

Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Задаци наставе математике јесу:

- да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу;
- да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;
- да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;
- да развија културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава;
- да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику;
- да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима;
- да ученици савладају основне операције с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и основне законе тих операција;
- да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе;
- да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама;
- да ученицима омогући разумевање одговарајућих садржаја природних наука и допринесе радном и политехничком васпитању и образовању;

- да изграђује позитивне особине ученикове личности, као што су: истинољубивост, упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самостални рад;
- да интерпретацијом математичких садржаја и упознавањем основних математичких метода допринесе формирању правилног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика; - да ученици стичу навику и обучавају се у коришћењу разноврсних извора знања.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- савладају читање, писање и упоређивање природних бројева до 1000;
- упознају римске цифре (I, V, X, L, C, D, M) и принцип читања и писања бројева помоћу њих;
- успешно обављају све четири рачунске операције до 1000;
- упозната својства операција користе за рационалније (лакше) рачунање;
- упознају зависност резултата од компонената операције;
- знају да израчунају вредност бројевног израза са највише три операције;
- умеју да прочитају и запишу помоћу слова својства рачунских операција;
- знају да одреде вредност израза са словима из дате вредности слова;
- знају да решавају једноставније једначине у скупу бројева до 1000;
- упознају и правилно записују разломке чији је бројилац 1, а именилац мањи или једнак 10;
- успешно решавају текстуалне задатке;
- формирају представе о правој и полуправој;
- уочавају и умеју да цртају прав, оштар и туп угао;
- знају да цртају паралелне и нормалне праве, квадрат, правоугаоник, троугао и кружницу (помоћу лењира, троугаоника и шестара);
- стичу представе о подударности фигура (преко модела и цртања);
- знају да одреде обим правоугаоника, квадрата и троугла;
- упознају мерење масе тела и запремине течности, као и нове јединице за време (година, век).

Тематска структура - 180 часова

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовноваспитном раду	Основни организациони облици рада	Циљеви и задаци садржаја програма	Корелација
Блок бројева до 1000	135	-сабирање и одузимање до 100 -множење и дељење -меморисање - примењивање стечених знања - решавање проблема - запажање -уочавање	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- да савладају читање, писање и упоређивање при Редних бројева до 1000 - упознају римске цифре и принцип читања и пи- Сања бројева помоћу њих - успешно обављају све четири рачунске операције до 1000 - упозната својства операција користе за рационалније (лакше) рачунање -упознају зависност резултата од компонената	М (Мерење и мере), СЈ (Језичка култура), ПД (Кретање у простору и времену, Људска делатност)

				операције знају да израчунају вредност бројевног израза са највише 3 рачунске операције -умеју да прочитају и запишу помоћу слова својства рачунских операција решавају једноставније једначине упознају и правилно записују разломке успешно решавају текстуалне задатке	

Геометријски објекти и њихови међусобни односи	34	- посматрање - уочавање - именовање - упоређивање - разликовање - примена стечених знања	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- формирају представе о правој и полуправој - уочавају и цртају прав, оштар и туп угао - цртају паралелне и нормалне праве, квадрат, правоугаоник, троугао и кружницу (помоћу лењира, троугаоника и шестрара - стичу представе о подударности фигура (преко модела и цртања) - знају да одреде обим правоугаоника, квадрата и троугла	М (Скуп природних бројева, мерење и мере) СЈ (Језичка култура), ПД (Кретање у простору и времену, Људска делатност)

Мерење и мере	11	-упоређивање -мерење - прављење модела - примена стечених знања	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- упознају мерење масе тела и запремине течности - упознају нове јединице за време (година, век)	М (Скуп природних бројева, Мерење и мере) СЈ (Језичка култура) ПД (Кретање у простору и времену)

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Да би ученици усвојили елементарна математичка знања која су потребна у решавању задатака и развијању менталних способности у раду ће се смењивати различите активности и технике: вербална, текстуална, практична, учења путем откривања, смислено учење, амбијентално учење, решавање проблема. - графичко представљање разних стварних ситуација помоћу Венових дијаграма (или на друге начине);

- упознавање и графичко представљање бројног низа природних бројева; решавати бројне израза
- повећање ефикасности наставе кроз аналитички и синтетички приступ решавању текстуалних задатака;
- паралелно са случајевима једнокости двају израза, ученици упознају и случајеве неједнакости,
- откривање идеје пресликавања увођењем таблица и дијаграма; практичним радом утврдити зависност између података;
- упутити ученике како да у разним животним ситуацијама уочавају одговарајуће математичке релације;
- кроз практични рад стицање елементарне геометријеске представе;
- системски рад на развијању елементарних просторних представа;
- кроз практичан рад објаснити систем јединица мера;
- мере за дужину/површину обрађивати упоредо са одговарајућим градивом из геометрије;

ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОМ РАДУ

- а) Активности наставника:планира, осмишља, објашњава, упућује, подстиче, демонстрира, коригује, сарађује, координира, води, игра се....
- б) Активности ученика:уочавају, разликују, посматају, откривају, упоређују, сарађују, примењују, истражују, закључују, играју се.

Листа образовних стандарда

НАСТАВНА ТЕМА	ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА		
	ОСНОВНИ НИВО	средњи ниво	напредни ниво

1.ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА	1МА.1.1.1. Зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој 1МА.1.1.2. Рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде 1МА.1.1.3. Множи и дели без остатка(троцифрене бројеве једноцифреним)у оквиру прве хиљаде 1МА.1.1.4. Уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом 1МА.1.1.5. Уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде	1МА.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем 1МА.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју 1МА.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза 1МА.2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције 1МА.2.1.5. уме да решава једначине	1МА.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака 1МА.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени. 1МА.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет 1МА.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми 1МА.3.1.5. уме да одреди решења неједначине са једном операцијом

2.ГЕОМЕТРИЈА	1МА.1.2.1. уме да именује	1МА.2.2.1. уочава	1МА.3.2.2. уме да израчуна

	геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа и угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност) 1МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе 1МА.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица	међусобне односе геометријских објеката у равни 1МА.2.2.2. претвара јединице за мерење дужине 1 МА.2.2.4. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама	обим троугла, квадрата и правоугаоника

3.РАЗЛОМЦИ	1МА.1.3.1. уме да прочита и формално запише разломак — $(\frac{n}{b} < 10)$ и препозна његов n графички приказ 1 МА.1.3.2. уме да израчуна половину, четвртину и десетину неке целине	1МА.2.3.1. уме да препозна разломак — $(\frac{b}{a} < 10, \frac{a}{b} < 10)$ када је графички b приказан на фигури подељеној на b делова 1МА.2.3.2. уме да израчуна n-ти део неке целине и обрнуто, упоређује разломке облика — $(\frac{n}{b} < 10)$ n	1МА.3.3.1. уме да прочита, формално запише и графички прикаже разломак — $\frac{b}{a} (\frac{b}{a} < 10, \frac{a}{b} < 10)$ 1МА.3.3.2. зна да израчуна део — $(\frac{b}{a} < 10, \frac{a}{b} < 10)$ неке целине и користи то у задацима $\frac{b}{a}$

4.МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	1 МА.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама 1МА.1.4.2. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате запремине течности (l, dl, ml) 1МА.1.4.3. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате масе (g, kg, t) 1МА.1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме	1 МА.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама 1МА.2.4.2. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама 1МА.2.4.3. претвара јединице за мерење запремине течности из већих у мање 1МА.2.4.4. претвара јединице за мерење масе из већих у мање 1МА.2.4.5. уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних задатака и уме графички да представи дате податке	1МА.3.4.1. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година, век) и уме да претвара из једне јединице у другу и пореди временске интервале у сложенијим ситуацијама 1МА.3.4.2. претвара јединице за мерење запремине течности 1МА.3.4.3. претвара јединице за мерење масе

Форма провере образовних стандарда:

- решавање задатака у Радној свесци
- писмена провера
- усмено испитивање

Динамика провере образовних стандарда:

-Динамика провере стандарда ће се одвијати континуирано током реализације свих наставних тема

ДОПУНСКА НАСТАВА – МАТЕМАТИКА

Фонд часова: 18

тема	Број часова
Природни бројеви до 100	12
Геометријски облици	4
Мерење и мере	2
Укупно	18

Циљ и задаци допунске наставе математике су: проналажење путева , спречавања застоја у напредовању; примена индивидуализоване наставе, односно издиференцираних захтева у зависности од ученика; подстицање и мотивисање ученика да усвоје предвиђене наставне садржаје, односно отклонити неуспех у учењу; навикавање ученика на самосталан рад и активно учење у заједничком раду и разговору; развијати памћење, мишљење, логичко мишљење и повезивање.

Наставни садржаји	Број часова	Активности у васпитно-образовном раду	НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	Циљеви и задаци садржаја програма
Природни бројеви до 100	12	- сабирање и одузимање до 1000 - примена наученог у решавању бр.израза - примењивање стечених знања	-фронтални - индивидуални -групни -рад у пару	- савладавање основних операција -решавање текстуалних задатака -развијање логичког мишљења и способности комбиновања

Геометријски облици	4	- посматрање - уочавање - примена стечених знања - решавање задатака	-Фронтални - индивидуални -групни -рад у пару	- упознавање основних геометријских фигура и њихових међусобних односа
Мерење и мере	2	- упоређивање - мерење - примена стечених знања	-фронтални - индивидуални -групни -рад у пару	- упознају и примењују мере за дужину, масу и време

3.7. ПРИРОДА И ДРУШТВО

Циљ наставног предмета је да ученици упознају себе, своје природно и друштвено окружење, развију способности за одговоран живот у њему.

Задаци:

- развијање основних научних појмова из природних и друштвених наука;
- развијање основних појмова о ширем природном и друштвеном окружењу – завичају;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање основних елемената логичког мишљења;
- стицање елементарне научне писмености, њена функционална применљивост и развој процеса учења;
- оспособљавање за сналажење у простору и времену;
- разумевање и уважавање сличности и разлика међу појединцима и групама;

- коришћење различитих социјалних вештина, знања и умења у непосредном окружењу;
- развијање одговорног односа према себи, окружењу и културном наслеђу.

Тематска структура – 72 часа

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно- васпитном раду	Основни организациони облици рада	Циљеви и задаци садржаја програма	Корелација
1.Природа, човек, друштво	37	- посматрање - описивање - сакупљање - истраживање - процењивање - експериментисање - закључивање - играње - бележење - прављење	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- развијање основних појмова о природном и друштвеном окружењу и повезаности тих појмова - слободно исказивање својих запажања - схватање значаја повезаности живе и неживе природе - развијање еколошке свести - развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења и завичаја	СЈ, ЛК, МК

2.Кретање у простору и времену	11	- посматрање - описивање - сакупљање - истраживање - процењивање - експериментисање - закључивање - играње - бележење - прављење	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	- оспособљавање за сналажење у простору и времену - подстицање дејих интересовања, питања, идеја и одговора у вези са појавама, процесима и ситуацијама у окружењу	МАТ, СЈ, ЛК,
3.Наше наслеђе	7	- посматрање - описивање - сакупљање - истраживање - процењивање - експериментисање - закључивање - играње - бележење - прављење	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	- развијање интересовања - упознавање са ближом и даљом прошлошћу и сведоцима прошлости - подстицање и развијање истраживачких активности код деце	ЛК,МК, СЈ

4.Материјали и њихова употреба	8	- посматрање - описивање - сакупљање - истраживање - процењивање - експериментисање - закључивање - играње - бележење - прављење	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса - оспособљавање за самостално учење и проналажење информација и слободно исказивање својих запажања	Мат, ЛК,СЈ
5.Људска делатност	9	- посматрање - описивање - сакупљање - истраживање - процењивање - експериментисање - закључивање - играње - бележење - прављење	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	- усвајање цивилизацијских тековина и могућност њиховог коришћења - разумевање и уважавање сличности и разлика међу појединцима и групама - познавати и придржавати се основних правила у саобраћају	ПД, СЈ, ЛК,МК

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

- стварање ситуација учења у којима ће доћи до изражаја различите активности ученика које омогућују различите начине учења;
- решавање проблемских ситуација које развијају мисаоне способности ученика
- заједничка реализација задатака на нивоу групе или радом у пару;
- практиковати диференциране задатке у циљу поштовања на различитост, нивоа предзнања и динамике развоја;
- мењати амбијент тако да ученици исте ствари сагледавају са различитих аспеката у различитим околностима;
- активирати ученика у процесу стицања знања;

- практиковати практичан рад, једноставне огледе, истраживачке задатке;
- остваривање циљева и задатака вршећи се преко спиралних кругова тако да се избегава рутинско понављање, а усвајање наведених садржаја програма омогућује надограђивање знања, умења, вештина и ставова, изградње појмова из области природе и друштва.
- оспособљавање ученика за коришћење различитих извора знања, графичких и електронских медија, с намером да се код ученика развије функционална писменост као подлога за даље учење и сначажење у свакодневном животу.

ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОМ РАДУ

- а) Наставника: планира, стварање ситуације учења, стварање проблем-ситуације, објашњава, организује (посете, шетње, излете, наставу у природи), осмишљава (ескурзије, зимовања, летовања), упућује на изворе знања, литературу, прати рад, вреднује, оцењује, мотивише, подстиче -демонстрира, сарађује, координира, води, игра се.
- б) Ученика: посматрају, описују, процењују, групишу, прате, бележе, практикују, експериментишу- истражују, сакупљају, стварају, учествују у мини - пројектима, играју се...

Листа образовних стандарда

НАСТАВНА ТЕМА	ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА		
	основни ниво	ниво	напредни ниво

1. ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА	1ПД. 1.1.1. прави разлику између природе и производа људског рада 1ПД.1.1.2. зна ко и шта чини живу и неживу природу 1ПД.1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића 1ПД.1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања 1ПД.1.1.5. препознаје и именује делове тела живих бића 1ПД. 1.1.6. разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима	1ПД.2.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима 1 ПД.2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи 1ПД.2.1.3. примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића 1ПД.2.1.4. зна улогу основних делова живих бића 1ПД.2.1.5. разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту 1ПД.2.1.6. разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници	1ПД.3.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима
2. ЕКОЛОГИЈА	1ПД.1.2.1. препознаје и именује природне ресурсе 1ПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе	1ПД.2.2.1. разликује обновљиве и необновљиве природне ресурсе 1ПД.2.2.3. зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса 1ПД.2.2.4. зна шта је добробит животиња и поступке којима се она штити	

3. МАТЕРИЈАЛИ	1ПД. 1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта 1ПД.1.3.2. зна да су вода у природи, ваздух и земљиште састављени од више материјала 1ПД.1.3.4. зна основна својства материјала: тврдоћа,	1ПД.2.3.1. зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање 1ПД.2.3.2. зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава	1ПД.3.3.1. разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на појаве у природи 1ПД.3.3.2. примењује знање о променама
	еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност 1ПД.1.3.5. зна да својства материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу 1ПД.1.3.6. зна промене материјала које настају због промене температуре, услед механичког утицаја и деловања воде и ваздуха	1ПД.2.3.3. разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису 1ПД.2.3.4. зна да топлотна и електрична проводљивост материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу 1ПД.2.3.5. разликује повратне и неповратне промене материјала 1ПД.2.3.6. разликује промене материјала при којима настају други материјали од оних промена материјала при којима не настају други материјали	материјала за објашњење појава у свом окружењу

4. КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИ ЈА У ПРОСТОРУ	1ПД.1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама 1ПД.1.4.2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти 1ПД.1.4.3. уме да одреди стране света помоћу Сунца 1ПД.1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век 1ПД.1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника и календара	1ПД.2.4.1. зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела 1ПД.2.4.3. уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља 1ПД.2.4.4. уме да пронађе основне информације на географској карти Србије: највећа и најважнија насеља, облике рељефа и површинских вода 1ПД.2.4.5. уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена	1ПД.3.4.1. уме да чита географску карту примењујући знања о странама света и значењу картографских знакова
5. ДРУШТВО	1ПД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови 1ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи и насељу 1ПД. 1.5.3. зна које људске делатности постоје и њихову улогу 1ПД.1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите 1ПД.1.5.5. зна поступке за очување и унапређивање људског здравља	1ПД.2.5.1. зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова 1ПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама 1ПД.2.5.3. разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности	1ПД.3.5.1. разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима 1ПД.3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују

6. ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ	1ПД. 1.6.1. зна основне облике рељефа и површинских вода 1ПД.1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике 1ПД.1.6.3. зна географски положај и основне одреднице државе Србије: територија, границе, главни град, симболи, становништво 1ПД.1.6.4. зна најважније догађаје, појаве и личности из прошлости 1ПД.1.6.5. зна основне информације о начину живота људи у прошлости 1ПД.1.6.6. зна шта су историјски извори и именује их	1ПД.2.6.1. препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини 1ПД.2.6.2. зна основне одлике рељефа и вода у држави Србији 1ПД.2.6.3. разуме повезаност природно-географских фактора – рељефа, вода, климе – и делатности људи 1ПД.2.6.5. уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад	

Форма провере образовних стандарда:

- решавање задатака индивидуално и у групном и тимском раду
- писмена провера
- усмено испитивање

Динамика провере образовних стандарда:

- Динамика провере стандарда ће се одвијати континуирано током реализације свих наставних тема

3.8 ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задачи:

- настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи;
- да развија памћење, повезивање опажених информација, што чини основу за увођење у визуелно мишљење;
- стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава;
- стварати услове да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовно-визуелног изражавања;
- развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;
- развијати ученикове потенцијале у области ликовности и визуелности, те му помагати у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
- развијати љубав према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- да ствара интересовање и потребу за посећивање изложби, галерија, музеја и чување културних добара;
- да осетљивост за ликовне и визуелне вредности коју стичу у настави, ученици примењују у раду и животу; - развијати сензибилитет за лепо писање;
- развијати моторичке способности ученика.

Оперативни задаци:

- ликовно изражавање ученика у функцији развијања мишљења и визуелног ликовног естетског сензибилитета за медијуме, уз коришћење разних материјала за компоновање, покрет у композицији, орнаментику, простор, одабирање случајно добијених ликовних односа по личном избору, плакат и ликовне поруке као могућност споразумевања;
- увођење ученика у различите могућности комуникација;
- стварање услова за развијање свести о потреби чувања човекове природне и културне околине, те активног учествовања у квалитетном естетском и просторном уређењу животне околине.

Тематска структура -72 часа

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	Број часова	Активности у образовноваспитном раду	Основни организациони облици рада	Циљеви и задаци садржаја програма	Корелација
1. Коришћење разног материјала за компоновање	8	- цртање - прављење - сликање	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	- усмеравање ученика ка креативној доради и пре-обликовању постојећих облика - развијање маште и индивидуалног ликовног израза - развијати моторичке способности	Сј ,ПД,
2.Композиција и покрет у композицији	14	- посматрање - закључивање - цртање - сликање	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- развијање способности за опажање облика, вели чина, светлина, боја, положаја у природи - развијање смисла за компоновање	МК, СЈ, ПД
3.Орнаментика	12	- посматрање - уочавање - цртање - сликање - вајање	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	- развијање мишљења и визуелног ликовног сензибилитета - развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности	МК,СЈ, ПД

4.Простор (повезивање разних облика у целину)	10	-цртање -процењивање -колаж - сликање	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	- развијање способности за опажање положаја облика у простору - развијање самосталног изражавања коришћењем различитих техника и средстава - развијање љубави према вредностима израже ним у делима свих облика уметности	Мат, ПД,
5.Одабирање	8	- сликање	- фронтални	- развој маште у случајно	ЛК
случајно добитених ликовних односа по личном избору ученика		- комбиновање	индивидуални - групни - рад у пару	насталим ликовним вре дностима	
6.Плакат, билборд, реклама	8	- уочавање - цртање - креирање - сликање	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	-увођење ученика у различите могућности кому никација - стварање услова за разумевање друштвених појава	ЛК

7.Ликовне поруке као могућност споразумевања	12	- сликање - цртање - вајање	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- увођење ученика у различите могућности кому ницирања - стварање услова уа развијање свести о потреби чувања природне и културне околине	СЈ, ПД

НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА НАСТАВНОГ ПРОГРАМА

-организовање заједничког реализовања теме (формирати групе, парове);

- разговор са ученицима како би сваки ученик дошао до своје идеје, а на основу понуђеног ликовног садржаја;
- објаснити основне карактеристике различитих техника;
- мењати амбијент, али препустити и ученицима избор амбијента
- повезивање ликовне уметности са искуствима из других области (етно, споменици, обичаји, одевање, музика) - организовање посета изложбама
- опажање сличности и разлика творевина природе и човека
- организовање одељенске изложбе; - учешће у ликовним конкурсима;

Користећи своја досадашња знања и искуства ученици ће из коришћење технике и средстава ликовног изражавања на часовима у школи и ван ње (посета изложби, галерија, музеја, културних добара...), а уз помоћ наставника остваривати програмске садржаје за четврти разред.

ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОМ РАДУ

а) Активности наставника:

-објашњава нове технике и поступак рада

-усмерава и подстиче ученике при раду

-помаже при избору средстава и материјала

-показује уметничка дела и кроз разговор помаже ученицима да схвате њихову вредност

б) Активности ученика:

-посматрају, проналазе, уочавају и опажају облике, величине, положај облика у природи

-на основу знања о бојама откривају и изводе нове боје -сарађују (у пару, групи) и

дискутују о радовима другова

ИСХОДИ – ЛИКОВНА КУЛТУРА

ТЕМЕ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО

1.Коришћење материјала за компоновање 2.Композиција и покрет у композицији 3.Орнаментика 4.Простор (повезивање разних облика у целину) 5.Одабирање случајно добијених ликовних односа по личном избору ученика 6.Плакат, билборд, реклама 7.Ликовне поруке као могућност споразумевања	- користи одговарајући материјал - распоређује предмете и облика повезујући их у једноставну целину - има елементарна знања о основним и изведених боја - меша основне боје да би настале изведене - препознаје и именује различите површине (глатко, храпаво, меко, тврдо) - учествује у реализацији заједничке идеје	- безбедно и примерено користи средства и материјале да би изразио своју замисао - користи једноставне термине из визуелних уметности (цртеж, слика, сликар, акварел, темпера) - зна основна својства акварела и темпере - ликовно изражава доживљај везана за искуство из непосредног окружења и маште - разликује нијансе боја на предметима у окружењу, на сопственим и радовима других - ствара једноставне ликовне целине користећи основне и изведене боје - ствара једноставне целине користећи топле и хладне боје - учествује у избору садржаја да би представио неку идеју	- уме да препозна тродимензионална уметничка дела у музејима и галеријама - примењује сазнања о међусобном односу боја да би остварио замисао - својим речима исказује утисак о свом и раду вршњака - активно учествује у презентацији сопствених и радова вршњака - користи друга места и изворе (нпр. Позориште, биоскоп, интернет) да би проширио своја знања

Праћење остваривања наставних садржаја: на сваком часу вредновање од стране ученика и наставника, лична евиденција наставника, резултати на конкурсима, учешће у групном раду, оцењивање

3.9. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ наставног предмета је:развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности; оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања; развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем музичке традиције и културе свога и других народа .

Задаци:

- неговање способности извођења музике (певање/свирање) ;
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности
- стицање навика слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука ;
- подстицање музичког стваралаштва и изражавања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике)
- развијање критичког мишљења – исказивање осећања о музици која се изводи и слуша .

Оперативни задаци :

Ученици треба да :

- певају песме по слуху
- слушају вредна дела уметничке и народне музике
- изводе дечје, народне и уметничке игре
- свирају на дечјим музичким инструментима
- усвајају основе музичке писмености

Тематска структура -36 часова

НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	Број часова	Активности у васпитнообразовном раду	Основни организациони облици рада	Циљеви и задаци садржаја програма	Корелација
1. Извођење музике певањем и свирањем	23	- слушање - певање - илустровање - закључивање	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- неговање способности извођења музике (певањесвирање - извођење народних и уметничких дечјих игара	СЈ,ПД
2. Слушање музике	8	-слушање -изражавање -закључивање истраживање -уочавање	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- развијање критичког мишљења (учешће у разговору о музици која се изводи и слуша) - стицање навике слушања музике,подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука	МК, СЈ
3. Стварање музике	5	- изражавање - истраживање - креирање	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности	МК, СЈ

НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА НАСТАВНОГ ПРОГРАМА

- вежбе памћења
- вежбе моторике;
- осмишљавањем различитих активности развити музичке способности код ученика,
- вокално-инструментално извођење песам различитог карактера;
- мотивационо подстицање ученика (одељенска такмичења) на изражајно певање;
- одабир и презентовање различитих музичких дела прилагођених узрасту ученика;
- кроз музичке и едукативне игре објаснити елементе музичке писмености;
- повезати наставу музичке културе са другим предметима, али са музичким животом средине у којој ученици живе и раде (школа, град);
- организовање посета концертима

Настава музичке културе остварује се међусобним прожимањем следећих музичких активности:

- певање и свирање
- слушање музике
- активности у музичком стваралаштву

ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОМ РАДУ

а) Активности наставника:

планира, објашњава, упућује, подстиче, демонстрира

б) Активности ученика:

- усвајају основе музичке писмености
- слушају, препознају и анализирају музичко дело
- свирају на дечјим музичким инструментима
- упознају звук разних инструмената
- изводе народне и уметничке песме и игре
- проналазе и стварају мелодије на задати текст

ИСХОДИ – МУЗИЧКА КУЛТУРА

ТЕМЕ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.Певање и свирање, основе музичке писмености 2.Слушање музике 3.Музичко стваралаштво	- пева једноставне песме у складу са текстом - препознаје половину, четвртину и осмину ноте - именује тонове у линијском ситему - слуша краћа музичка дела - препознаје и разликује звуке неких музичких инструмената - разликује вокална, вокално-инструментална и инструментална музичка дела - зна да осмисли покрете на дату музику (ходање трчање, скакутање, тапшање)	- пева дечје песме у одговарајућем ритму -свира на ритмичким инструментима - пева једноставне песме из нотног текста - записује и изводи једноставне ритмичке вежбе - уочава паузу у оквиру нотног записа - слуша и препознаје кратка инструментална музичка дела - зна начине на које музика учествује у свакодневном животу - уочава само одређени карактер композиције (плесни, свечани, успаванка) - ствара једноставну мелодију на задати текст и импровизује мелодије без текста	- свирају на дечијим мелодијским инструментима - својим речима описује доживљај слушања музичког дела - пажљиво слуша музичко дело - импровизују ритмове на ритмичким инструментима - импровизују мелодију на властити стих или на стих који је предложен од стране наставника

Праћење остваривања наставних садржаја: на савком часу вредновање од стране ученика и наставника, лична евиденција наставника, резултати на конкурсима, учешће у групном раду, оцењивање

3.10. ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ наставе физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци наставе физичког васпитања су:

- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- стицање моторичких способности;
- развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- формирање морално-вољних квалитета личности;
- оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада; ▪ стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.

Тематска структура: 108 часова

Наставни садржаји	Број часова	Активности у васпитнообразовном раду	Основни организациони облици рада	Циљеви и задаци садржаја програма	Корелација

1.Атлетика	31	- вежбе обликовања - вежбе за стицање и увежбавање моторичке информисаности - елементарне игре - вежбе и игре са елементима атлетике	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- разликује правилно од неправилног држања тела - усавршавање моторичких способности - развијање моторичких способности - вешто изводи једноставне форме природног кретања - формирање правилног држања тела	МАТ, ПД
2.Вежбе на тлу и справама	38	- вежбе обликовања - вежбе за стицање и увежбавање моторичке информисаности - елементарне игре - вежбе и игре са елементима гимнастике	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- изводи задате вежбе са реквизитима - стицање теоријских знања - стицање моторичких умења, знања	Мат, ПД
3.Ритмичка гимнастика и народни плес	13	- вежбе обликовања - вежбе за стицање и увежбавање моторичке информисаности - ритмичке вежбе и народни плесови	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- усклађује једноставне и задате покрете уз музику - правилно изводи основне кораке народних плесова	МК, ЛК

4.Основи тимских игара	7	- вежбе обликовања - вежбе за стицање и увежбавање моторичке информисаности - елементарне игре - вежбе и игре са елементима	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	- познаје правила тимских игара и придржава их се - стварање услова за социјално прилагођавање ученика на колективан живот и рад	Сви предмети
		спортских игара(кошарка, одбојка, рукомет)			
5.Здравствено васпитање	3	- закључивање - уочавање - елементарне игре	- фронтални индивидуални - групни - рад у пару	- подстицање сазнања о себи, свом телу и сопственим способностима - формирају представу о здрављу и факторима који доприносе чувању здравља -усвајање знања о важности одржавања личне хигијене - формирање културе обедовања и упознавање са последицама неправилне исхране	ПД,СЈ,

6.Елементарне и штафетне игре	16	-вежбе обликовања - вежбе за стицање и увежбавање моторичке информисаности -вежбе и игре са елементима спортских игара	- фронтални индивидуални - групни	- стицање моторичких способности - развој и усавршавање моторичких способности - стварање услова за социјално прилагођавање ученика на колективан живот и рад	Мат, ФВ

НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА НАСТАВНОГ ПРОГРАМА

- вежбе обликовања (од општих ка самосталним вежбама);
- вежбе моторичких знања, умења и навика;
- елементарне игре спретности, брзине и издржљивости;
- вежбе снаге (трчање, скокови/ увис и удаљ, бацање)
- вежбе на тлу;
- такмичарске игре;
- слободне активности;
- примена теоријских знања о здрављу у оквиру предавања, спортских и едукативних игара;
- упућивање ученика на самостално вежбање; - излети; настава у природи; - кросеви;
- такмичења;
- програм се остварује на часовима редовне наставе, али и кроз ванчасовне и ваннаставне активности (излети, кросеви, шетље, настава у природи, такмичења у скучно);
- оперативни задаци се стварују кроз следеће етапе: одређивање радних задатака, утврђивање стања, средстава, метода за остваривање радних задатака, праћење и вредновање резултата рад;
- акценат се ставља на развој моторичких вредности
- теоријска знања о здрављу и хигијени су у служби развоја потребних навика које ће ученици примењивати у свакодневном животу и раду;
- наставно градиво по циклусима остварује се у континуитету за један временски период (нпр. Атлетика у јесењем периоду, вежбе на тлу и справама у зимском и тимске игре на пролеће);
- праћење и вредновање је сукцесивно, током целе школске године.

ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОМ РАДУ

а) Активности наставника: планира, осмишљава, демонстрира, објашњава, подстиче, коригује, води, координира, сарађује, игра се..

б) Активности ученика: посматрају, вежбају, понављају, истражују, сарађују, уважавају, негују, развијају, играју се...

ИСХОДИ – ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

ТЕМЕ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.Атлетика 2.Вежбе на тлу и справама 3.Ритмичка гимнастика и народни плес 4.Основи тимских игара 5.Здравствено васпитање 6.Елементарне и штафетне игре	- трчи на 40 м из ниског и високог старта - баца лоптице јачом и слабијом руком - скаче увис, скаче удаљ - правилно држи тело - изводи једноставније вежбе обликовања - самостално изводи једноставне плесне кораке - баца и хвата лопте - учествује у тимским играма - примењује природне облике кретања и њихове комбинације у играма и полигонима - поседује знања о значају физичке активности за очување и унапређивање здравља	- користи разне варијанте трчања(напред, бочно...) - брзо трчи кроз убрзања - разликује правилно од неправилног држања тела - изводи једноставне вежбе на тлу и справама - правилно изводи основне кораке изабраног плеса - баца и хвата лопте повезано - зна да прескаче вијачу на различите начине - познаје правила изабраних тимских игара - игра се и вежба у групи успостављајући сарадничке односе - поштује постављена правила - избегава ситуације у којима може да се повреди и уме да тражи помоћ - поседује основне навике личне хигијене	- унапређује моторичке способности извођењем вежби и учешћем у тимским играма - успешно примењује штафетно трчање на деоницама до 20 м са додиром - упознаје своје способности - опходи се с пажњом према вршњацима и показује спремност да им помогне у савладавању покрета и корака - поседује основне навике личне и колективне хигијене

Праћење остваривања наставних садржаја: на сваком часу вредновање од стране ученика и наставника, лична евиденција наставника, резултати на мерењима, учешће у спортским надметањима, ангажовању, оцењивање

3.11. ВЕРСКА НАСТАВА- ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

36

Разред:

Трећи

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД 1. Свет је створен за тебе, чувај га! – уводни час	- Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; - Мотивисање ученика за похађање верске наставе	<u>Когнитивни аспект:</u> - моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 3. разреда основне школе; - моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. <u>Афективни аспект:</u> - ученик ће бити мотивисан да активно	□ Упознавање са садржајем програма и начином рада	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у

		учествује на часовима верске наставе		богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. <u>Врсте наставе</u>
II – БОГ СТВАРА СВЕТ И ЧОВЕКА 2. Свето Писмо нам сведочи о настанку света	• пружити ученицима основна знања о учењу Цркве о стварању света; • омогућити ученицима да разумеју да Бог ствара природу и човека, јер жели да их воли и да буде са њима заједно;	<u>Когнитивни аспект:</u> • препознати неке елементе библијске повести о стварању света; • моћи да препозна и именује иконе на којима су представљени дани стварања света, на основу библијске повести;	• Појам Светога Писма као књиге откривења • Стварање невидљивог света- духовних сила - анђела • Библијско	Настава се реализује кроз следеће облике наставе: □ теоријска настава (34 часова)

3. Света некада уопште није било (1. и 2. дан Стварања) 4. Све је биље створено и Сунцем обасјано (3. и 4. дан стварања) 5. Све врви од живота (5. и 6. дан стварања) 6. Створен сам да личим на Бога	- Пружити ученицима могућност да разумеју да је човек у природној вези са свим оним што је Бог претходно створио, али да се разликује од свих створених бића; - Објаснити ученицима да је човек икона Божја (сличан Богу) зато што је створен као слободна личност и једини позван да буде домаћин света; - Омогућити ученицима да увиде разлику између Бога и створене природе.	- моћи да увиди да је свет скуп конкретних врста живих бића која су уједињена, једна другима потребна и да она чине велику заједницу љубави – Цркву; - моћи да објасни да је свет створен љубављу Божјом; - моћи да разуме да се права слобода изражава као љубав према другим људима, природи и Богу; - уочити да је човек сличан Богу. <u>Афективни аспект:</u> - бити подстакнут да развија љубав према ближњима, природи и Богу; - развијати жељу и свест о важности бриге према	казивање о стварању света по данима - Стварање човека - Песма „Молитва“ Бранко Радичевић(песник се диви Божјем стварању и моли благослов...) - Прича „Паче“ А. Солжењицин	практична настава (2часа) <u>Место реализације наставе</u> - Теоријска настава се реализује у учioniци; - Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; <u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u> - Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с

		ближњима и природи.		циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. • Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која

III – БОГ НАС ВОЛИ 7. Бог ствара свет из љубави 8. Бог, људи и природа 9. Свет не може без Бога 10. Бог се брине о свету 11. Божји весници	• Омогућити ученику да увиди да је Бог створио свет из љубави; • Омогућити ученику да увиди да се Бог брине о свету; • Омогућити ученику да разуме да је Бог из бриге према свету и човеку послао свога Сина у свет.	<u>Когнитивни аспект:</u> • знати да је Бог створио свет из љубави и да објасни како зна да Бог воли свет; • препознати да Бог брине о свету и да наведе примере Божјег старања о свету; • увидети кроз своје креативне способности да је човек сличан Богу; • увидети да Бог жели да свет постоји вечно; • увидети да су Бог, људи и природа различити, али да нису потпуно раздвојени; • увидети различитост која постоји	• Прича „Шишарка“ или прича „Себични цин“ О. Вајлд (са правим крајем, кад се појављује Христос...) • Прича Св. Владике Николаја о томе како је Господ са Богородицом избавио пастира Давида из невоље (кад је заспао у пећини а змија му легла на груди...)А	својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. • Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу

		између Бога и створеног света; • знати да је Бог из бриге према свету и човеку послао свога Сина у свет; • упознати улогу анђела као сарадника Божјих у старању о свету; • уочити да је свет смртан ван заједнице са Богом; • упознати садржај молитве Анђелу чувару; • усвојити текст и мелодију песме „Анђели певају“. <u>Афективни аспект:</u> • бити подстакнут да развија свест о томе да је важан зато што га воли Бог и његови ближњи ; • бити подстакнут да се труди да воли све људе (чак и оне	кад је одрастао Цар Давид је описао Богородицу и Христа у псалму • „Љубавна песма“, М. Данојлић (о маслачку и облачку) • Јављање анђела Богородици; • Јављање анђела Јосифу; • Сусрет Богородице и Јелисавете; • Јављање анђела пастирима; Јављање анђела мудрацима; • Анђео јавља Јосифу да склони породицу у Египат; • Молитва Анђелу чувару;	употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. • Имајући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. • У остваривању савремене наставе

		од којих је веома различит).	Песма: „Анђели певају“.	наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. • Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.

14. Свети Сава брине о нама 15. Радост служења	природи и човеку вечно постојање дарује Бог; - Омогућити ученику да увиди да су светитељи најбољи пример односа човека са Богом; - Пружити ученицима основна знања о Светоме Сави као нашем примеру служења.	- упознати библијску повест о Христовом служењу Апостолима. <u>Афективни аспект:</u> - бити подстакнут да љубав препознаје као служење; - знати да кроз чињење дела љубави према ближњима, постаје сличан Христу и светитељима Божјим.	Мироточивог □ Јеванђељско казивање о Христовом служењу – праће ногу апостолима и Тајна вечера □ Прича: Доброчинство – најлепши начин да постојиш, из књиге «Мали анђеол», Н. Витошевић.	ученика путем анкетних евалуационих листића; - провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; <u>Оцењивање</u> Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: - усмено испитивање; - писмено испитивање;

V – ЛИТУРГИЈА-ПРЕОБРАЖЕНИ СВЕТ 16. Наши дарови благодарности (опис н.ј. - твар у Литургији) 17. Литургија - преображај света 18. Литургија – молитва за спасење човека и света 19. Васкресење Лазарево 20. Васкресење Христово	- Ученицима а пружити основ за разумевање да хлеб и вино – наши дарови - представљају свет у малом; - Ученицима а пружити основ за разумевање разлога приношења Богу хлеба и вина на Литургији; - Пружити основ за разумевање да се на Литургији молимо за спасење целог света; - Омогућити и ученицима да увиде да се на Литургији	<u>Когнитивни аспект:</u> - препознати да је Литургија захвалност Богу; - уочити да се захвалност Богу показује кроз наше дарове; - уочити да наши дарови хлеб и вино представљају свет у малом; - увидити везу Литургије и спасења човека и света; - проширити своја знања о празнику Васкрсења; - увидити шта за створену природу значи Христово Васкрсење; - усвојити текст и мелодију песме „Људи ликујте“ <u>Афективни</u>	- Твар у Литургији – хлеб и вино - Песма“Како настаје хлеб“ Лидија Поповић - Твар у Литургији – тамјан, уље, восак, вода, врба, бадњак, јаје, жито, грожђе... - Прича о удовичиној лепти - Велика Јектенија - Прича „Мудри чобанин“ Патријарх српски Иринеј Гавриловић(прича о причешћу) - Библијско казивање о	- посматрање понашања ученика; <u>Оквирни број часова по темама</u> Увод – 1 Бог ствара свет и човека – 7 Бог нас воли – 7 Заједница Бога и света кроз човека– 6 Литургија – преображени свет – 7 Човек и природа - 6 - Евалуација – 1+1

	остварује спасење човека и света; • Ученицима пружити основ за разумевање да нас Христос толико воли да је дао свој живот за	<u>аспект:</u> □ бити подстакнут да учествује на Литургији како би показао Богу да жели да буде у заједници са Њим; • бити подстакнут да у себи развија осећај захвалности према Богу и својим ближњима.		

	нас и да је васкрсао да победи смрт за нас.		васкрсењу Лазара • Казивање о женама мироносицама на Христовом гробу ((„Зашто тражите живог међу мртвима“)) • Васкршња прича „И животиње“ Зинаида Хипијус	

VI – ЧОВЕК И ПРИРОДА 21. Све чека на љубав човека 22. Чувамо дарове Божије љубави 23. Стварање света у православној иконографији 24. Икона света створеног за мене	• Ученици ма пружити неопходно знање да разумеју да је човек одговоран за очување природе; • Омогућит и ученицима да увиде на које све начине људи данас уништавају природу, тј. да увиде да загађење природе потиче од човека; • Омогућит и ученицима да разумеју да је човек позван од Бога да брине о природи;	<u>Когнитивни аспект:</u> • препознати личну одговорност за творевину; • увидити да се загађењем наше околине, загађује цео свет; • увидити да се на православним иконама стварања света и човека, приказује зависност природе од човека; • препознати представе које приказују догађаје везане за стварање света; • уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса трећег разреда основне школе. <u>Афективни аспект:</u> • бити подстакнут на очување природе и	Поучне приче: • „Свети Власије благосиља животиње“ • „Игуман и медвед“ • „Необична лађа“ (Свети Елије и крокодил) • „Свети Серафим и медвед“ • Песма „Радуј се“ М. Одаловић • Израда иконе Израда стрипа

	• Упознати ученике са примерима изражавања љубави према природи; • Развијати код ученика скромност; • Установи ти обим и квалитет знања стечених у току школске године из Православног катихизиса.	своје животне средине; • бити подстакнут да гледа на природу као на Божју творевину; □ Ученици ће бити подстакнути да уреди школски простор изабраним радовима везаним за стварање и очување света		

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Српски језик и књижевност
2. Математика
3. Познавање природе и друштва
4. Музичка култура
5. Ликовна култура

3.12. О ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА

Циљеви и задаци

- Развијање моторичких способности уз коришћење материјала, прибора, алата, уређаја и рачунара;
- развијање креативности, логичког мишљења и способности комбиновања;
- развијање конструкторских вештина;
- упознавање и употреба образовних програма;
- упознавање једноставног програма за цртање и одговарајуће “алате”;
- развијање умења и вештина за коришћење материјала, прибора, алата и рачунара у игри и свакодневном животу;
- развијање способности решавања једноставних задатака уз помоћ рачунара.

Тематска структура – 36 часова

Наставни садржаји	Број часова	Активности у васпитно-образовном раду	Основне методе извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма	Корелација
Правимо и конструишемо	6	-употребљ. -склапају -бирају -постављају -поправљају -примењују	-фронтални - индивидуални -Групни -рад у пару	-развијање моторичких способности уз коришћење материјала, прибора и алата -развијање конструктор. вештина -развијање креативности, логичког мишљења и способности конбиновања	Сј, ЛК,МК, ПД,МАТ
Играмо игрице	4	-рад са дискетом и ЦД-ом -покретање, затварање програма, прозора -учитавање програма	-фронтални индивидуални -групни -рад у пару	- развијање умења и вештина за коришћење рачунара у игри -развијање кретивности у раду -развијање сарадње и узајамне помоћи	СЈ,Мат

Компјутерски буквар	4	-покретање програма за забаву, рачунање и учење -примена рачунара у појединим наставним предметима	-фронтални индивидуални -групни -рад у пару	-пазивијање способности решавања једноставних задатака уз помоћ рачунара	МАТ, СЈ
Играмо се и цртамо	6	-упознавање и покретање једност. програма за	-фронтални индивидуални -групни	-развијање логичког мишљења, спретности и креативности при коришћењу једноставног	ЛК
		цртање и коришћење одговарајућих алата	- рад у пару	програма за цртање	
Пиши-бриши	4	-покретање програма за писање -унос текста - сређивање, чување, снимање и штампање текста	-фронтални индивидуални -групни -рад у пару	-оспособљавање ученика за унос, уређивање, чување, снимање и штампање текста -развијање смисла за лепо и уредно	СЈ,ЛК
Рачунамо-рад са калкулатором	4	-покретање програма -примена рачунара у математици	-фронтални - индивидуални -групни -рад у пару	-практична примена рачунара као калкулатора	

Креирамо и стварамо	8	-електронска пошта -креирање поште -слање и примање поште -креирање писма, честитке, позивнице...	фронтални - индивидуални -групни -рад у пару	-развијање кретивних и конструктивних активности: креирање писма, честитке, позивнице...	СЈ.

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА НАСТАВНОГ ПРОГРАМА

-вербални (монологски и дијалогски)

-метод демонстрације (приказивање, показивање, илустрације, цртежи)

-истраживачки метод

-учење путем открића

-примена и практична реализација стечених знања у претходним разредима; константно прожимање радно техничких и информатичких садржаја; осмишљене наставне ситуације у којима ученици реализују задатке и развијају радозналост; коришћење приручне литературе за наставника и ученике; коришћење рачунара; примена наученог о коришћењу рачунара у настави, организовање различитих свечаности; мотивација ученика да проналазе различите опције за решавање задатог или самостално осмишљеног задатка.

Праћење остваривања наставних садржаја: на сваком часу вредновање од стране ученика и наставника, лична евиденција наставника

3.13. НАРОДНА ТРАДИЦИЈА

Циљ и задаци

Увођење најмлађих нараштаја кроз одговарајућу наставу усмерену на ревитализацију традиције, један је од начина да се спречи убрзано одумирање многих важних елемената традицијске културе и њихов нестанак из праксе, односно из самог живота. Правилним, одмереним и правовременим пласирањем информација о народној традицији постижу се и многа друга добра, као што су стицање свести о себи самом и свом месту у свету сличних и различитих, формирање представе о континуитету и укорењености и сл. Концепција наставе овог изборног предмета посебан нагласак ставља на локалну народну традицију, чиме се у мултинационалној и мултиконфесионалној средини, каква претеже у Србији, чувају права и особености мањина и њихов идентитет. Намера је да се ученику овај изборни предмет понуди током првог циклуса, али се отвара могућност и за даље опредељење, почетком наредног циклуса, све до краја општег образовања.

Општи циљ:

Остварити директно увођење ученика у активности ревитализације традиције кроз непосредно упознавање материјалне и духовне традицијске културе свог народа и народа у ужем и ширем окружењу.

Задаци:

Усвајање елементарних знања о:

разлици између фолклорног и актуелног окружења, и то кроз:

- упознавање са основним фолклорним текстовима (бајке, легенде, приче, песме, пословице);
- упознавање са деčјим фолклором (игре и кратке текстуалне форме као што су загонетке, успаванке, разбрајалице итд.);
- усвајање елементарних знања о носећим наставним мотивима (различити за сваки разред у првом циклусу);

годишњем циклусу, и то кроз познавање:

- основних разлика између градског и сеоског начина живота,
- основних сезонских радова,
- основних обичајно-обредних радњи везаних за те радове,
- основних и општих празника,
- обичајно-обредних радњи везаних за те празнике.

Тематска структура - 36 часова

Р.број	Наставне теме	Број часова
1.	Питај своју баку	5
2.	Радови и празници	6
3.	Хлебови и исхрана	4
4.	Биљке и пролећно лековито биље	3
5.	Кућа	4
6.	Традиционални занати	14
Укупно:		36

НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА НАСТАВНОГ ПРОГРАМА

Овај изборни предмет би требало схватити као интердисциплинарно средство за лакше савлађивање нових и непознатих чињеница и приступити методологији наставних предмета из области уметности.

Ученици само на појмовном нивоу треба да упознају науку, установе и друштва која се баве очувањем и неговањем народне традиције.

Пожељно је да ученици израде неке музичке инструменте и покушају да свирају на њима; организовањем изложби и приредби како би показали стечена знања, умења и вештине.

Праћење остваривања наставних садржаја: на сваком часу вредновање од стране ученика и наставника, лична евиденција наставника

3.14. ДРУШТВЕНЕ, ТЕХНИЧКЕ, ХУМАНИТАРНЕ, СПОРТСКЕ, КУЛТУРНЕ И ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ - 36 ЧАСОВА

Наставни садржаји	Окрвирни број часова	Активности у васпитнообразовном раду	Основне методе и начини рада у току реализације програма	Циљеви и задаци садржаја програма
КУЛТУРА	13	- учествује - пева - рецитије - прави - црта	- текстуална - илустративна - дијалошка - стваралачка	- развијати креативност, оригиналност и стваралаштво - развијати општу културу
ЛИКОВНО СТВАРАЛАШТВО	12	- посматра - уочава - анализира - ствара - процењује	- демонстративна - стваралачка - игра	-развијати машту, оригиналност, и смисао за лепо
ЛИТЕРАРНО СТВАРАЛАШТВО	8	- слуша - чита - пише - бележи - описује - рецитије	- текстуална - илустративна - дијалошка - стваралачка - демонстративна	- богати речник - увежбати писмено и усмено изражавање - неговати и развијати дечје стваралаштво и креативност
МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	3	- пева - слуша - свира - игра - ствара	- аудио - стваралачка - демонстративна - игра	- развјати музичку писменост - неговати ритам - подстицати стваралачке способности - развијање осећаја за припадност колективу

Корелација: Ове активности везане су за све наставне предмете

ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ НА ОСНОВУ ДАТИХ ТЕМА
☐ Учешће у хуманитарним акцијама (једна од њих је "За срећније детињство")
☐ Учешће у активностима током Дечје недеље
☐ Припреме програма и учешће у прослави Савиндана
☐ Припреме програма и учешће у прослави Дана школе
☐ Обележавање Дана жена, Дана вода, Дана Планете... (израда честитки, поклона, паноа)
☐ Дан дружења ученика разредне наставе
☐ Обележавање Ускрса (бојење ускршњих јаја)
☐ Уређење учионица и холова (ученички радови, цвеће)

4.0. ШКОЛСКИ ПРОГРАМ IV РАЗРЕД

Фонд часова за четврти разред по предметима

Р.број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		Нед.	Год.
1.	Српски језик	5	180
2.	Енглески језик	2	72
3.	Математика	5	180
4.	Свет око нас	-	-
5.	Природа и друштво	2	72
6.	Ликовна култура	2	72
7.	Музичка култура	1	36
8.	Физичко васпитање	3	108
УКУПНО: А		20	720

Р.број	Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		Нед.	Год.
1.	Верска настава	1	36
УКУПНО: А+Б		22	792

Р.број	В. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		Нед.	Год.
1.	Народна традиција	1	36
3.	Од играчке до рачунара	1	36
УКУПНО: А+Б+В		24	900

Р.број	Г. ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		Нед.	Год.
1.	Редовна настава	22	792
2.	Допунска настава	1	36
3.	Додатни рад	1	36
УКУПНО: А+Б+В+Г		24	972

Р.број	Д. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		Нед.	Год.
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1	36
УКУПНО: А+Б+В+Г+Д		2	1044

4.1. СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Сврха програма образовања

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.
- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економским, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

Циљеви и задаци програма образовања су :

- развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;
- подстицање и развој физичких способности деце и ученика;
- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;
- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;
- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;
- омогућавање укључивања у процесе европског и међународног повезивања;
- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;
- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва;
- уважавање плурализма вредности и омогућавање, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и добробити за све;
- развијање код деце и ученика радозналости и отворености за културе традиционалних цркава и верских заједница као и етничке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања која нарушавају остваривање права на различитост;

- поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву;
- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.

ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОМ РАДУ

а) Активности наставника:

- планира, одабира, осмишљава и припрема одговарајуће текстове и задатке за рад ученика;
- објашњава, демонстрира, упућује, води ученике у процесу учења, откривања, разумевања појава, односа и веза;
- ствара проблемске ситуације ради мотивације ученика;
- постиче, прати, коригује и вреднује рад ученика;
- утврђује, обнавља и систематизује знања ученика;
- бележи резултате рада и води разговор са ученицима о резултатима и могућностима

превазилажења слабости.

б) Активности ученика:

- посматрају, уочавају, описују, распоређују, пишу;
- читају, доживљавају, истражују, откривају, анализирају, упоређују, закључују, интерпретирају;
- користе говорну ситуацију за усвајање и примену усвојених знања;
- вежбају, обнављају, класификују и систематизују усвојена знања;
- постављају питања, одговарају, аргументују, објашњавају, критикују;
- повезују и стварају нова дела (пишу, илуструју, глуме).

4.2. ГЛОБАЛНО ПЛАНИРАЊЕ – ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК						
бр. наст. теме	Наставна тема	Број часова				Укупно по теми
		обрада	вежбање/ утврђив.	систем.	провере	
1.	ЈЕЗИК	22	12	2	5	41
2.	КЊИЖЕВНОСТ	54	34	4	1	93
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	5	33	4	5	46
Укупно		81	79	10	11	180
Провере остварености стандарда постигнућа за обавезни предмет српски језик реализоваће се у у оквиру планираних провера, а на нивоу Стручног актива урадиће се анализа. У току шк.године, на часовима утврђивања, вежбања и ситематизације градива радиће се на остваривању истих. ***ЈАНУАР – СТАНДАРДИ***МАЈ – СТАНДАРДИ *** може доћи до промене – време реализације, разлог: темпо напредовања						

МАТЕМАТИКА						
бр. наст. теме	Наставна тема	Број часова				Укупно по теми
		обрада	вежбање/ утврђив.	систем.	провере	
1.	СКУП ПРИРОДНИХ БРОЈЕВА ДО 1000	48	75	6	7	136
2.	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	6	4	1	2	13
3.	ПОВРШИНА И ЗАПРЕМИНА	11	16	2	2	31
Укупно		65	96	9	10	180
Провере остварености стандарда постигнућа за обавезни предмет математику реализоваће се у оквиру планираних провера, а на нивоу Стручног актива урадиће се анализа. У току шк.године, на часовима утврђивања, вежбања и ситематизације градива радиће се на остваривању истих. ***<u>ЈАНУАР – СТАНДАРДИ</u> ***<u>МАЈ – СТАНДАРДИ</u> *** може доћи до измена – време реализације, разлог: темпо напредовања						

ПРИРОДА И ДРУШТВО						
бр. наст. теме	Наставна тема	Број часова				Укупно по теми
		обрада	утврђив.	систем.	провере	
1.	МОЈА ДОМОВИНА ДЕО СВЕТА	12	8	2	1	23
2.	СУСРЕТ СА ПРИРОДОМ	6	4	/	1	11
3.	ИСТРАЖУЈЕМО ПРИРОДНЕ ПОЈАВЕ	6	4	1	1	12
4.	РАД, ЕНЕРГИЈА, ПРОИЗВОДЊА И ПОТРОШЊА	4	2	/	1	7
5.	ОСВРТ УНАЗАД - ПРОШЛОСТ	11	6	1	1	19
Укупно		40	24	4	4	72
Провере остварености стандарда постигнућа за обавезни предмет природа и друштво реализоваће се у оквиру планиране провере, а на нивоу Стручног актива урадиће се анализа. У току шк.године, на часовима утврђивања и ситематизације градива радиће се на остваривању истих. ***ЈУН – СТАНДАРДИ						

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ						
бр. наст. теме	Наставна тема	Број часова				Укупно по теми
		обучавање	увежбав.	систем.	провере	
1.	АТЛЕТИКА	3	10	/	3	16
2.	ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ	15	20	/	3	38
3.	РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА И НАРОДНИ ПЛЕС	6	7	/	/	13
4.	ОСНОВИ СПОРТСКИХ ИГАРА	9	29	/	/	38
5.	ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	3	/	/	/	3
Укупно		36	66	/	6	108

МУЗИЧКА КУЛТУРА					
бр. наст. теме	Наставна тема	Број часова			Укупно по теми
		обрада	утврђив.	систем.	
1.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ (певање, свирање)	16	7	/	23
2.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	3	5	/	8
3.	СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ	/	2	3	5
Укупно		19	14	3	36

ЛИКОВНА КУЛТУРА					
Бр. наст. теме	Наставна тема	Број часова			Укупно часова по теми
		обrade	вежб.	системат.	
1.	БОЈА- МОЈ СВЕТ БОЈА	3	15	/	18
2.	ТЕКСТУРА- КАД ДОТАКНЕМ, ЈА ОСЕТИМ	2	6	/	8

3.	ВЕЗИВАЊЕ ОБЛИКА У ТРОДИМЕНЗИОНАЛНОМ ПРОСТОРУ И РАВНИ-КОЛАЖ, ДЕКОЛАЖ И АСАМБЛАЖ-ДОДАЈЕМ, ОДУЗИМАМ, СПАЈАМ, СТВАРАМ	2	8	/	10
4.	МАШТА- МОЈА МАШТА, МОЈИ СНОВИ	1	3	/	4
5.	АМБИЈЕНТ, СЦЕНСКИ ПРОСТОР-ДЕЧЈИ ТЕАТАР	1	7	/	8
6.	СВЕТЛИНА И ГРАФИКА-ОТИСЦИ У БОЈИ	1	1	/	2
7.	СИМБОЛ И ЗНАК-МОЈ ЗНАК	1	1	/	2
8.	ПЛАКАТ, БИЛБОРД, РЕКЛАМА- ГОВОР МОЈЕ СЛИКЕ	1	5	/	6
9.	УМЕТНИЧКО НАСЛЕЂЕ-ПУТОВАЊЕ КРОЗ УМЕТНОСТ	2	2	/	4
10.	СТРИП, ФОТОГРАФИЈА, ФИЛМ- СВЕТЛОПИС	2	8	/	10
Укупно		16	56	/	72

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

ОД ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА					
бр. наст. теме	Наставна тема	БРОЈ ЧАСОВА			
		обрада	утврђив.	систем.	укупно
1.	ЦРТАМО И ПИШЕМО	7	5	/	12
2.	ПРАВИМО ОДЕЉЕЊСКЕ НОВИНЕ	1	3	/	4
3.	КРЕИРАМО, СТВАРАМО	3	5	2	10
4.	ИГРАМО СЕ И СНИМАМО	4	4	2	10
Укупно	5 тема	15	17	4	36
Укупно		36			

НАРОДНА ТРАДИЦИЈА					
бр. наст. теме	Наставна тема	БРОЈ ЧАСОВА			
		обрада	утврђив.	систем.	укупно
1.	ТРАДИЦИОН. ОБЛИЦИ ТРАНСПОРТА И ТРАНСПОРТНА СРЕДСТВА (На млађима свет остаје; Носимо, вучемо, превозимо; Путовање је најбоље учење; Пут широк, врата отворена)	11	6	1	18
2.	НАРОДНИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ (Весело срце кудељу преде; Шором чезе, а Дунавом лађе)	6	4	1	11
3.	НОСИОЦИ НАРОДНЕ ТРАДИЦИЈЕ (Од добошара до рачунара)	3	3	1	7
Укупно	5 тема	20	13	3	36
Укупно		36			

ТЕМАТСКА СТРУКТУРА , СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

4.3 СРПСКИ ЈЕЗИК

ЦИЉ И ЗАДАЦИ:

Циљ наставе српској језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задачи наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативом, граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећаја за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;

- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања;
- навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељенске, школске , месне);
- поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теориских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и ТВ;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и друго);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима

Тематска структура - 180 часова

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовноваспитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци програма	садржаја	Корелација

Књижевност : - лирика - епика - драма	90	- слушање -читање текстова - уочавање и тумачење садржајних целина у тексту, ликова, порука... - рецитовање - драматиз.	- фронтал. - индивид. - групни - рад у пару	- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког) - оспособљавање за самостално читање,доживљавање,разумевање, тумачење и вредновање књижевно уметничких дела разних жанрова - упознавање,читање и тумачење популарних иинформативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу -развијање потребе за књигом,способности да се њоме самостално служи	СЈ (Језичка култура), МК (Извођење музике, Слушање музике) ПД (Моја домовина),
Језик - граматика - правопис	41	-активно слушање - састављање и примењивањ е знања о реченици -уочавање језичких појмова у тексту -писање по диктату	- фронтал. - индивид. - групни - рад у пару	- основно описмењавање ученика на темељима ортографских и ортоепских стандарда књижевног језика - упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика	СЈ (Језичка култура), М (Бројни низ, Мерење и мере), ПД (Моја домовина),

Језичка култура	49	- посматрање упоређив. и манипулисање сликама -активно учествује у причању -описује на основу онога што је видео, осетио, доживео -пише састав	Фрон-тал. -индивид. - групни -рад у пару	- развијање способности за правилно, течно, економично и уверљиво, усмено и писмено изражавање;богаћење речника,језичког и стилског израза - оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникативним ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника)	СЈ (Књижевност , МК (Извођење музике, Слушање музике), ПД (Моја домовина), Ликовна култура (Линија, површина,)

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

- Основни програмски захтеви у настави српског језика остварују се у концентричним круговима и континуираним низовима изучавајући језичке садржаје поступно и селективно;
- Поступност је обезбеђена избором и распоредом наставних садржаја, а ниво програмског захтева је описно формулисање (запажање, уочавање, усвајање, појам, препознавање, разликовање, употреба, информативно);
- Селективност се остварује избором и распоредом најосновнијих језичких законитости чије тумачење се заснива на њиховој функцији у комуникацији;
- У настави граматике примењиваће се следећи поступци:
 - подсицање свесне активности и мисаоног осамостаљивања ученика;
 - сузбијање имитаторских склоности на битним својствима и стилским функцијама језичких појава;
 - заснивање тежишта наставе на битним својствима и стилским функцијама језичких појава;
 - уважавање ситуационе условљености језичких појава;
 - повезивање наставе језика са доживљавањем уметничког текста;
 - откривање стилске функције, односно изражајности језичких појава;

- коришћење уметничких доживљаја као подстицај за учење матерњег језика;
 - систематска и осмишљена вежбања з говору и писању;
 - ефикасно превазилажење нивоа препознавања језичких појава;
 - неговање примењеног знања и умења;
 - континуирано повезивање знања о језику са непосредном говорном праксом;
 - остваривање континуитета у систему правописних, стилских вежбања;
 - побуђивање учениковог језичког израза животним ситуацијама;
 - указивање на граматичку сачињеност стилских изражајних средстава;
 - коришћење прикладних илустрација;
- Основни поступци у остваривању програма из књижевности чине читање, тумачење текста и изражајно исказивање напамет наученог текста, ова знања и умења имају функционалну улогу у свим наставним областима и у функцији су даљег усавршавања техника читања (гласно, изражајно, тихо или у себи, односно усмерено, истраживачко, продуктивно, аналитичко, информативно читање и сл.);
 - Текст метода је у функцији савладавања брзог читања у себи с разумевање, доприноси да ученици читају флексибилно, усклађују брзину са циљем читања и карактеристикама текста
 - Изражајно казивање је у функцији развоја говорне културе ученика користе се вежбе изражајног казивања „очи у очи“ и логичко усвајање текста, никако механичко;
 - При тумачењу текста ученике подстицати на изношење ставова и судова о књижевном делу на основу чињеница из текста и на тај начин се подстиче изражавачки дух и критички став ученика, активна улога ученика у проучавању књижевног дела;
 - Обрада одговарајућих текстова ученици усвајају књижевне појмове (родољубива песма) као и функционални (узрок, услов, порука, особина и сл.);
 - Основни поступак при реализацији области језичке културе чине разне језичке игра, вежбе, описивања писмених радова, аутодиктат, препричавање и причање.

Листа стандарда:

		ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА		
		основни ниво	средњи ниво	напредни ниво
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	1. ГОВОРНА КУЛТУРА	1CJ.0.1.1. 1CJ.0.1.5. 1CJ.0.1.2. 1CJ.0.1.6. 1CJ.0.1.3. 1CJ.0.1.7. 1CJ.0.1.4. 1CJ.0.1.8.		
	2. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ	1CJ.1.2.1. 1CJ.1.2.2. 1CJ.1.2.3. 1CJ.1.2.4. 1CJ.1.2.5. 1CJ.1.2.6. 1CJ.1.2.7. 1CJ.1.2.8.	1CJ.2.2.1. 1CJ.2.2.2. 1CJ.2.2.3. 1CJ.2.2.4. 1CJ.2.2.5. 1CJ.2.2.6. 1CJ.2.2.7. 1CJ.2.2.8. 1CJ.2.2.9. 1CJ.2.2.10.	1CJ. 3.2.1. 1CJ. 3.2.2. 1CJ. 3.2.3. 1CJ. 3.2.4. 1CJ. 3.2.5. 1CJ. 3.2.6. 1CJ. 3.2.7.
ЈЕЗИК	3. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ	1CJ. 1.3.1. 1CJ. 1.3.6. 1CJ. 1.3.2. 1CJ. 1.3.7. 1CJ. 1.3.3. 1CJ. 1.3.8. 1CJ. 1.3.4. 1CJ. 1.3.9. 1CJ. 1.3.5. 1CJ. 1.3.10.	1CJ. 2.3.1. 1CJ. 2.3.6. 1CJ. 2.3.2. 1CJ. 2.3.7. 1CJ. 2.3.3. 1CJ. 2.3.8. 1CJ. 2.3.4. 1CJ. 2.3.9. 1CJ. 2.3.5. 1CJ. 2.3.10.	1CJ. 3.3.1. 1CJ. 3.3.2. 1CJ. 3.3.3. 1CJ. 3.3.4. 1CJ. 3.3.5. 1CJ. 3.3.6.

			1CJ. 2.3.11.	
	4. ГРАМАТИКА И ЛЕКСИКОЛОГИЈА * граматика * лексикологија	1CJ. 1.4.1. 1CJ. 1.4.2. 1CJ. 1.4.3. 1CJ. 1.4.4. 1CJ. 1.4.5.	1CJ. 2.4.1. 1CJ. 2.4.2. 1CJ. 2.4.3. 1CJ. 2.4.4. 1CJ. 2.4.5. 1CJ. 2.4.6. 1CJ. 2.4.7. 1CJ. 2.4.8. 1CJ. 2.4.9.	1CJ. 3.4.1. 1CJ. 3.4.2. 1CJ. 3.4.3. 1CJ. 3.4.4. 1CJ. 3.4.5.
КЊИЖЕВ-НОСТ	5. КЊИЖЕВНОСТ	1CJ.1.5.1 1CJ.1.5.2. 1CJ.1.5.3. 1CJ.1.5.4.	1CJ.2.5.1. 1CJ.2.5.2. 1CJ.2.5.3. 1CJ.2.5.4. 1CJ.2.5.5. 1CJ.2.5.6. 1CJ.2.5.7.	1CJ. 3.5.1. 1CJ. 3.5.2. 1CJ. 3.5.3.

ОСНОВНИ НИВО

1. ГОВОРНА КУЛТУРА

1CJ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике

1CJ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања

1CJ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. „певушења“ или „скандирања“

1CJ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља

1CJ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације

1CJ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање

1CJ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју

1CJ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став

2. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

1CJ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничког текста

1CJ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.)

1CJ.1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту

1CJ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник)

1CJ.1.2.5. одређује основну тему текста

1CJ.1.2.6. разуме дословно значење текста

1CJ.1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста

1CJ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате

3. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

1CJ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице

1CJ.1.3.2. уме да се потпише

1CJ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком

1CJ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе

1CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре

1CJ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме

1CJ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи)

1CJ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава

1CJ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.)

1CJ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије)

4. ГРАМАТИКА И ЛЕКСИКОЛОГИЈА

У подобласти ГРАМАТИКА,

ученик/ученица:

1CJ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе)

1CJ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур)

1CJ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)

У подобласти ЛЕКСИКОЛОГИЈА

ученик/ученица:

1CJ.1.4.4. препознаје антонимију

1CJ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.)

5. КЊИЖЕВНОСТ

1CJ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме

1CJ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну)

1CJ. 1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту

1CJ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту

СРЕДЊИ НИВО

2.ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

1CJ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту ј е пауза, место логичког акцента; кој и део текста треба прочитати брже, а кој и спориј е

1CJ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле)

1CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту

- 1CJ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/деталј који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму)
- 1CJ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену
- 1CJ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту
- 1CJ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.)
- 1CJ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова
- 1CJ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни
- 1CJ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације

3. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

- 1CJ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)
- 1CJ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/-ев/-ин, -ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, ђ, ц; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употребљава запету при набрајању
- 1CJ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...)
- 1CJ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима
- 1CJ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној)
- 1CJ.2.3.6. саставља кратак наративни текст
- 1CJ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст
- 1CJ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синонине (нпр. да избегне понављање)
- 1CJ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке)
- 1CJ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење)
- 1CJ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира

4. ГРАМАТИКА И ЛЕКСИКОЛОГИЈА

У подобласти ГРАМАТИКА:

- 1CJ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе)
- 1CJ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве)

1CJ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу

1CJ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго

1CJ.2.4.5. препознаје субјекат и глаголски предикат

1CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)

1CJ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику

У подобласти **ЛЕКСИКОЛОГИЈА**

1CJ.2.4.8. препознаје синонимију

1CJ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава

5. КЊИЖЕВНОСТ

1CJ.2.5.1. разликује лирску од епске песме

1CJ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице, загонетке, брзалице)

1CJ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми

1CJ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту

1CJ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту)

1CJ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога

1CJ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту

НАПРЕДНИ НИВО

2. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

1CJ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста

1CJ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ)

1CJ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора текста vs. мишљења учесника у догађају)

1CJ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст

1CJ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм)

1CJ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за (познату) игру потпуно и сл.)

1CJ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)

3. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

1CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене

1CJ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса

1CJ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста

1CJ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст

1CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст)

1CJ.3.3.6. издваја пасусе

4. ГРАМАТИКА И ЛЕКСИКОЛОГИЈА

У подобласти ГРАМАТИКЕ:

1CJ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе)

1CJ.3.4.2. уме да промени облик променљивих речи према задатом критеријуму: заједничких именица према броју, а глагола, придева и заменица према роду и броју

1CJ.3.4.3. препознаје прави објекат (у акузативу) и прилошке одредбе за време, место и начин

У подобласти ЛЕКСИКОЛОГИЈА:

1CJ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени

1CJ.3.4.5. употребљава речи у основном и пренесеном/фигуративном значењу

5. КЊИЖЕВНОСТ

1CJ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст

1CJ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту

1CJ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст

ДОПУНСКА НАСТАВА – СРПСКИ ЈЕЗИК

Фонд часова: 18

Тема	Број часова
Књижевност	4
Језик	10
Језичка култура	4
Укупно	18

Циљ и задаци допунске наставе српског језика су: проналажење путева , спречавања застоја у напредовању; примена индивидуализоване наставе, односно издиференцираних захтева у зависности од ученика; подстицање и мотивисање ученика да усвоје предвиђене наставне садржаје, односно отклонити неуспех у учењу; навикавање ученика на самосталан рад и активно учење у заједничком раду и разговору; развијати памћење, мишљење, логичко мишљење и повезивање.

Наставни садржаји	Број часова	Активности у васпитно- образовном раду	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Књижевност -лирика -епика -драма	4	- читање текстова - учествовање у причи и тексту	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- увежбавања и усавршавања гласног читања и читањ ау себи - оспособљавање за самостално читање и разумевање
Језик -граматика -правопис	10	- састављање реченица - читање и писање (коришћење оба писма -анализа реченице (служба и врсте речи)	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- поступно и систематично савладавање правописа и граматике - овладавање правописним и граматичким правилима

Језичка култура	4	- учествовање у разговору - одговарање и постављање питања - описивање замишљених и доживљених ситуација	- фронтални - индивидулни - групни - рад у пару	- развијање способности за правилно усмено и посмено изражавање - оспособљавање за успешно служење књижевним језиком, смисленим реченицама у различитим животним ситуацијама

4.4. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред: четврти

Фонд: 72 часа

Циљ: Основни циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Циљеви и задаци програма образовања су:

- развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;
- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;
- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;
- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;
- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;
- омогућавање укључивања у процесе европског и међународног повезивања;

- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;
- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва;
- уважавање плурализма вредности и омогућавање, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и добробити за све;
- развијање код деце и ученика радозналости и отворености за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етничке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања која нарушавају остваривање права на различитост;
- поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву;
- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.

Циљ-Циљ наставе страног језика на млађем школском узрасту је да оспособи ученика да комуницира на основном нивоу страним језиком, у усменом и писаном облику о темама из његовог непосредног окружења.

Настава страног језика треба да :

- подстакне потребу за учењем страних језика,
- подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика,
- олакша разумевање других и различитих култура и традиција,
- стимулише машту,креативност и радозналост,
- подстиче употребу страног језика у личне сврхе и из задовољства.

Општи стандарди

-Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући друге,стиче свест о значају свог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Задаци на нивоу језичких вештина:

Разумевање говора, ученик треба да:

- препознаје гласове(посебно оне којих нема у матерњем језику) у говорном ланцу,акценат,ритам и интонацију,
- разуме вербални садржај уз помоћ невербалне комуникације,
- разуме кратке дијалоге,приче и песме о познатим темама које чује уживо или са аудио-визуелних записа.

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- разговорно изговара гласове, акцентује речи, поштује ритам и интонацију при говору и читању,
- даје основне информације о себи и свом окружењу,самостално и уз наставникову помоћ,
- описује кратким и једноставним исказима себе и друге у познатим ситуацијама,
- репродукује,сам или у групи,кратке рецитације или бројалице и познате песме.

Интеракција

Ученик треба да :

- реагује вербално и невербално на постављена упутства и питања,
- поставља једноставна питања,
- изражава допадање и недопадање,
- учествује у заједничким активностима на часу,
- поставља питања и тражи разјашњење када нешто не разуме.

Писмено изражавање

Ученик треба да :

- поштујући правопис,преписује,допуњава и пише речи и краће реченице у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем,
- пише личне податке(име,презиме и адресу),
- прави спискове са разлишитим наменама(куповина,прославе рођендана,обавезе у току дана...), -
- допуњава честитку.

Знања о језику

Ученик треба да:

- препознаје основне граматичке елементе,
- користи језик у складу са нивоом формалности и комуникативне ситуације(нпр. Форме учтивости),
- разуме везу између сопственог знања и залагања и постигнућа у језичким активностима

Ред. број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА/ОБЛАСТ	Број часова по теми	Број часова за	
			обраду	остале типове часова

1.	STARTER UNIT – WELCOME BACK (УВОДНА ТЕМА)	2	0,5	1,5
2.	UNIT 1 – OUR NEW THINGS (НАШЕ НОВЕ СТВАРИ)	4	1,5	2,5
3.	UNIT2 – THEY’RE HAPPY NOW (ОНИ СУ СРЕЋНИ САДА)	4	1,5	2,5
4.	UNIT3 – I CAN RIDE A BIKE (УМЕМ ДА ВОЗИМ БИЦИКЛ)	4	1,5	2,5
5.	REVIEW & TEST 1 (РЕВИЗИЈА И ТЕСТ 1)	2	0	2
6.	UNIT 4 – HAVE YOU GOT A MILKSHAKE? (ДА ЛИ ИМАТЕ МИЛКШЕЈК?)	4	1,5	2,5
7.	UNIT5 – WE’VEGOTENGLISH (ИМАМО ЕНГЛЕСКИ)	4	1,5	2,5
8.	UNIT 6 – LET’SPLAYAFTERSCHOOL (ХАЈДЕ ДА СЕ ИГРАМО ПОСЛЕ ШКОЛЕ)	4	1,5	2,5
9.	REVIEW & TEST 2 (РЕВИЗИЈА И ТЕСТ 2)	2	0	2
10.	UNIT7 – LET’SBUYPRESENTS (ХАЈДЕ ДА КУПИМО ПОКЛОНЕ)	4	1,5	2,5
11.	UNIT8 – WHAT’S THE TIME? (КОЛИКО ИМА САТИ?)	4	1,5	2,5
12.	UNIT9 – WHERE DOES SHE WORK? (ГДЕ ОНА РАДИ?)	4	1,5	2,5
13.	REVIEW&TEST 3 (РЕВИЗИЈА И ТЕСТ 3)	2	0	2
14.	UNIT 10 – IT’S HOT TODAY (ДАНАС ЈЕ ВРУЋИНА)	4	1,5	2,5
15.	UNIT11 – WHAT ARE YOU WEARING? (ШТА ИМАШ НА СЕБИ?)	4	1,5	2,5
16.	UNIT 12 – YOU’RESLEEPING (ТИ СПАВАШ)	4	1,5	2,5
17.	REVIEW & TEST 4 (РЕВИЗИЈА И ТЕСТ 4)	2	0	2
18.	UNIT 13 – LOOK AT THE ANINALS (ПОГЛЕДАЈ ЖИВОТИЊЕ)	4	1,5	2,5
19.	UNIT14 – LOOK AT THE PHOTOS (ПОГЛЕДАЈ ФОТОГРАФИЈЕ)	4	1,5	2,5
20.		4	1,5	2,5
21.	UNIT 15 – WELL DONE (БРАВО)	2	1	1
	EXTRA SKILLS 2 (ДОДАТНА ЛЕКЦИЈА 2)			
	У к у п н о	72	24	48

ТЕМА	ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ ПО ТЕМАМА	ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ И НАСТАВНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА *Образовни задаци приказани су са наставним садржајима кроз које ће се реализовати.	БРОЈ ЧАСОВА ЗА		
			ОБРАДУ	ОСТАЈЕ ТИПОВЕ ЧАСА	УКУПНО
1. Starter Unit – Welcome (Уводна тема)	Ученици могу да: - препознају и именују ликове из уџбеника; back! - се представе, користе формалне и неформалне поздраве и једноставне изразе који се односе на општу друштвену комуникацију са вршњацима; - опишу како неко изгледа; - изговоре, читају и пишу речи којима се именују играчке, боје и бројеве до 20;	1. Ученици уче / понављају и увежбавају: - имена ликова у уџбенику; - изразе који се користе за поздрављање, представљање, и основну друштвену комуникацију са вршњацима – <i>What's your name? I'm (Miloš). Hello. Bye. How are you? I'm fine thank you.</i> - речи којима се именују боје, играчке и бројеви до 20; - придеве којима се описује коса; 2. Ученици: - слушају и певају песму <i>Welcome song</i>	0,5	1,5	2

2. Unit 1 - Our new things (Наше нове ствари)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе на предмете из учионице; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - препознају и правилно напишу мала и велика латинична слова абецедe; - препознају повезаност гласова и слова; - разумеју суштину и детаље дескриптивног текста који читају; - разумеју суштину и детаље дескриптивног текста који чују; - разговарају о предметима из учионице користећи показне заменице; - кажу колико нечега има; - напишу кратак опис своје учионице.	1. Ученици уче и увежбавају: - речи којима се именују предмети из учионице; - показне заменице – <i>This /That, These / Those</i>; - правилно писање малих и великих латиничних слова; - речи у којима се појављују гласови и уочавају њихову повезаност са словима. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају кратак дескриптивни текст и заокружују тачан одговор; - слушају кратак дескриптивни текст и нумеришу слике по опису који се на њих односи; - увежбавају дијалошке моделе – <i>How many ... are there? There are ..., What colour is (his) hair? It's (brown)</i>; - читају и уочавају употребу великог слова; - пишу кратак опис своје учионице.	1,5	2,5	4

3. Unit 2 - They're happy now! (Они су срећни сада!)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе на осећања и стања; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - правилно изговоре гласове /tʃ/, /ʃ/ и /θ/и препознају њихову повезаност сакомбинацијом слова <i>ch</i>, <i>sh</i> и <i>th</i>; - разумеју суштину и детаље песме коју читају; - разумеју суштину и детаље описа који чују; - питају и кажу како се неко осећа; - напишу кратак текст о својим осећањима и стањима.	1. Ученици уче и увежбавају: - речи које се односе на осећања и стања; - језичку структуру – <i>We're (happy). They're (hungry). Are they (hot)? Yes, they are. No, they aren't;</i> - речи у којима се појављују гласови /tʃ/, /ʃ/ и /θ/и уочавају њихову повезаност са комбинацијом слова <i>ch</i>, <i>sh</i> и <i>th</i>. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају песму и повезују придеве и глаголе уз које они иду; - слушају опис и нумеришу слике по опису који се на њих односи; - увежбавају дијалошки модел – <i>Is he / she (sad)? Yes, he / she is. No, he / she isn't. He's / She's happy;</i> - читају реченицеи уочавају скраћене и пуне облике глагола <i>бити</i> – треће лице једнине и множине; - пишу кратак текст о својим осећањима и стањима.	1,5	2,5	4

4. Unit 3 - I can ride a bike! (Умем да возим бицикло!)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу изразе који се односе на спорт и рекреацију; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - правилно изговоре гласове /æ/, /e/, /ɪ/, /ʊ/, /ʌ/ и препознају њихову повезаност са словима a, e, i, o, u; - комуницирају о способностима; - разумеју суштину и детаље дескриптивног текста који читају; - разумеју детаље описа који чују; - да питају и кажу где се нешто налази; - напишу кратак текст о својим способностима.	1. Ученици уче и увежбавају: - изразе који се односе на спорт и рекреацију; - језичку структуру – <i>Can for abilities</i>; - речи у којима се појављују гласови /æ/, /e/, /ɪ/, /ʊ/, /ʌ/ и препознају њихову повезаност са словима a, e, i, o, u. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају дескриптивни текст и штиклирају слике на које се описи односе; - слушају и повезују опис са одговарајућом сликом – нумеришу одговарајућу слику; - усмено увежбавају дијалошки модел <i>Where's the (skateboard)? It's (in front of) the ... Where are the...? They're ...</i>; - читајуреченице, уочавају самогласнике на почетку именица и увежбавју употребу облика неодређеног члана a / an; - пишу кратак текст о својим способностима.	1,5	2,5	4

5. Review&Test 1 (Ревизија и тест 1)	Ученици могу да: - прочитају и правилно напишу изразе и речи које се односе на предмете из учионице, осећања и стања и спорт и рекреацију; - разумеју и повежу питања и договоре које прочитају; - разумеју шта неко уме / не уме да уради употребе одговарајуће глаголе; - питају и кажу шта неко уме / не уме да уради; - препознају једину и множину именица и употребе одговарајуће лице глагола; - препознају речи које садрже одговарајуће гласове.	Ученици понављају: - изразе и речи које се односе на предмете из учионице, осећања и стања и спорт и рекреацију; - дијалошке моделе и језичке структуре из претходне четири теме <i>Where's the...? It's (between)... Where's Tim / Rosy? He's / She's (in front of) the ... Can (Alex/Ruby) run? Yes, he/she can. No, he/she can't.</i> - речи које садрже гласове /tʃ/, /ʃ/, /θ/, /æ/, /e/, /ɪ/, /ɒ/, /ʌ/ односно (комбинације) слова <i>ch, sh, th, a, e, i, o, u.</i> (Starter Unit – Unit 3)	0	2	2

6. Unit 4 - Have you got a milkshake? (Да ли имате микшејк?)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе на храну; - препознају, именују, прочитају и напишу бројеве до 100; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - правилно изговоре гласове /gr/, /br/, /fr/и препознају њихову повезаност са комбинацијом слова <i>gr, fr, br</i>; - разумеју суштину и детаље разговора који читају; - разумеју суштину и детаље дескриптивног текста који чују; - питају и кажу да ли нечега има / нема односно да ли и шта неко има / нема; - напишу кратак текст о храни коју имају / немају за ручак.	1. Ученици уче и увежбавају: - речи које се односе на храну и бројеве до 100; - језичку структуру – <i>Have you got...? Yes, we have. No, we haven't. / Yes, I have. No, I haven't. Has he / she got...? Yes, he / she has. No, he / she hasn't.</i> - речи у којима се појављују гласови /gr/, /br/, /fr/и уочавају њихову повезаност са комбинацијом слова <i>gr, fr, br</i>. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају разговор између продавца и купца и обележавају артикле које имају / немају одговарајућим симболима; - слушају разговор између продавца и купца и пишу <i>yes / попоред артикла који имају / немају</i>; - увежбавају дијалошки модел –<i>Have you got...? Yes, we have. No, we haven't.</i> - читају реченице и увежбавају употребу знака питања; - пишу кратак текст о храни коју имају / немају за ручак.	1,5	2,5	4

7. Unit 5 – We've got English! (Имамо енглески!)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе школски простор и школске предмете; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - правилно изговоре гласове /dr/, /tr/, /kr/и препознају њихову повезаност сакомбинацијом слова <i>dr, tr, cr</i> - разумеју суштину и детаље текста (веб странице) који прочитају; - разумеју суштину и детаље описа слике који чују; - разговарају о распореду часова; - питају и кажу шта имају у својој учионици; - напишу ког дана имају који предмет.	1. Ученици уче и увежбавају: - речи које се односе на школски простор и школске предмете; - језичку структуру – <i>What have we got on (Monday)? We've got (PE) on (Tuesday)What have we got in the (art) room? We've got (crayons)</i> и присвојне придеве <i>our, their</i>; - речи у којима се појављују гласови /dr/, /tr/, /kr/и уочавају њихову повезаност са комбинацијом слова – <i>dr, tr, cr</i> 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају текст на веб страници и исправљају грешке; - слушају опис и нумеришу слике по реду којим се описују; - читају изоловане реченице, уочавају велико почетно слово код писања дана у недељи; - пишу кратак текст о распореду часова.	1,5	2,5	4

8. Unit 6 – Let's play after school! (Хајде да се играмо после школе!)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу изразе који се односе на активности после школе; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - правилно изговоре гласове /fl/, /pl/, /bl/и препознају њихову повезаност сакомбинацијом слова <i>fl, pl, bl</i>; - разумеју суштину и детаље текста на постеру који прочитају; - разумеју суштину и детаље текста који чују; - кажу и напишу којим активностима се баве сваки дан после школе.	1. Ученици уче и увежбавају: - изразе који се односе на активности после школе; - језичку структуру <i>Present Simple</i>, прво лице једнине, потврдно и одрично; - речи у којима се појављују гласови /fl/, /pl/, /bl/ и уочавају њихову повезаност са комбинацијом слова – <i>fl, pl, bl</i>. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају садржај постера и повезују активности са особама на које се доносе; - слушају опис активности и штиклирају слику којој опис одговара; - увежбавају реченичне моделе –<i>I visit my Grandma every Tuesday. I don't watch TV</i> – усмено и писмено; - читају изоловане реченице и издвајају глаголе; - пишу кратак текст о свакодневним активностима после школе.	1,5	2,5	4

9. Review&Test 2 (Ревизија и тест 2)	Ученици могу да: - прочитају и правилно напишу бројеве до 100, изразе и речи које се односе на храну, школу и школске предмете, активности после школе; - повежу питања и одговоре које прочитају, а који се односе на слику; - повежу израз и слику и заокруже одговарајућу реч; - препознају и заокруже одговарајући глас у речи која га садржи.	Ученици понављају: - бројеве и изразе и речи које се односе на храну, школу и школске предмете, активности после школе; - језичке структуре – <i>Has he / she / it got ...? Yes, he / she / it has. No, he / she / it hasn't. Present Simple</i> – прво лице једнине, потврдно и одрично; - речи које садрже гласове /gr/, /br/, /fr/, /dr/, /tr/, /kr/, /fl/, /pl/, /bl/односно комбинацију слова <i>gr, br, fr, tr, cr, tr, fl, pl, bl</i>. (Units 4 – 6)	0	2	2

10. Unit 7– Let’s buy presents? (Хајде да купимо поклоне!)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе на рођендан; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - правилно изговоре гласове /kl/, /gl/, /sl/и препознају њихову повезаност сакомбинацијом слова <i>cl, gl, sl</i>; - разумеју инструкције које читају; - разумеју суштину и детаље разговора који чују; - изразе допадање и недопадање, усмено и писмено.	1. Ученици уче и увежбавају: - речи које се односе на рођендан; - језичку структуру – <i>Present Simple</i> глагола <i>like</i> – прво и треће лице једнине, потврдно, упитно и одрично; - речи у којима се појављују гласови /kl/, /gl/, /sl/и уочавају њихову повезаност са комбинацијом слова – <i>cl, gl, sl</i>. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају инструкције и исправљају грешке; - слушају разговор и повезују парове слика; - увежбавају дијалошки модел – <i>What does he / she like? He / She likes ... What do you like? I like ... + I don’t like, He / She doesn’t like</i>; - читају реченице и претварају скраћене облике глагола у пуне; - пишу кратак текст о стварима које мама воли / не воли.	1,5	2,5	4

11. Unit 8 – What's the time? (Колико има сати?)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу изразе који се односе на свакодневне радње; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - правилно изговоре гласове /sm/, /sn/, /st/, sk/ и препознају њихову повезаност са комбинацијом слова <i>sm, sn, st, sk</i>; - разумеју суштину и детаље текста о нечијим свакодневним активностима који читају; - разумеју суштину и детаље текста о нечијим свакодневним активностима који чују; - кажу колико је сати; - питају и кажу шта раде свакога дана у одређено време; - напишу кратак текст о својим свакодневним активностима.	1. Ученици уче и увежбавају: - изразе који се односе на свакодневне радње; - изражавање времена – пун сат; - језичку структуру – <i>Present Simple</i> – треће лице једнине, потврдно; - речи у којима се појављују гласови /sm/, /sn/, /st/, sk/ и уочавају њихову повезаност са комбинацијом слова – <i>sm, sn, st, sk</i>; 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају текст о свакодневним активностима исправљају грешке; - слушају текст о свакодневним активностима и уписују одговарајуће време; - увежбавају дијалошки модел – <i>What's the time? It's (seven) o'clock</i> и реченичне моделе – <i>He has breakfast at seven o'clock. She goes to school at nine o'clock.</i> - читају реченице и уочавају упитне речи <i>When, Where, What</i>; - пишу кратак текст о својим свакодневним активностима.	1,5	2,5	4

12. Unit 9 – Where does she work? (Где она ради?)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу изразе који се односе на места где су људи запослени и њихове свакодневне задатке; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - правилно изговоре глас /ei/у средини речи и уоче да слово <i>e</i> на крају речи мења изговор самогласника <i>a</i>; - разумеју суштину и детаље интервјуа о нечијем занимању који читају; - разумеју суштину и детаље интервјуа о нечијим радним обавезама који чују; - питају и кажу где је неко запослен и шта тамо ради; - правилно користе зарез и везник <i>и (and)</i>; - напишу кратак текст на тему где и шта неко ради.	1. Ученици уче и увежбавају: - изразе који се односе на места где су људи запослени и њихове свакодневне задатке; - језичку структуру – <i>Present Simple</i> – треће лице једнине, упитно – <i>да ли</i> питања и питања са упитним речима; - речи у којима се појављује глас /ei/у средини и уочавају како слово <i>e</i> на крају речи мења изговор самогласника <i>a</i> – <i>lake, gate...</i> 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају интервју о свакодневним радним задацима исправљају грешке; - слушају текст освакодневним радним задацима и бирају одговарајући одговор; - увежбавају дијалошке моделе – <i>Where does he work? He works in a police station. Does he / she work in a shop? Yes, he / she does. No, he / she doesn't.</i> - читају реченице и уочавају употребу зареза и везника <i>и</i>; - пишу кратак текст о својим свакодневним активностима.	1,5	2,5	4

13. Review & Test 3 (Ревизија и тест 3)	Ученици могу да: - прочитају и правилно напишу изразе и речи које се односе нарођендан, свакодневне радње, места где су људи запослени и њихове свакодневне задатке; - употребе правилан облик глагола <i>like</i>; - повежу почетак и крај реченице по слици; - питају и кажу шта неко воли / не воли, односно ради сваки дан у одређено време; - препознају и заокруже одговарајући глас у речи која га садржи.	Ученици понављају: - изразе и речи које се односе нарођендан, свакодневне радње, места где су људи запослени и њихове свакодневне задатке; - језичку структуру – <i>Present Simple</i>, прво и треће лице једине, потврдно, упитно и одрично; - речи које садрже гласове /kl/, /gl/, /sl/, /sm/, /sn/, /st/, sk/, односно комбинацију слова <i>cl, gl, sl, sm, sn, st, sk</i>. (Units 7 – 9)	0	2	2

14. Unit 10– It's hot today! (Данас је врућина!)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу изразе и речи које се односе на временске прилике и активности које могу да раде у зависности од њих; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - правилно изговоре глас /ai/у средини речи и уоче да слово <i>e</i> на крају речи мења изговор самогласника <i>i</i>; - разумеју суштину и детаље временског извештаја који читају; - разумеју суштину и детаље временског извештаја који чују; - питају и кажу какво је време; - кажу и напишу шта могу да раде у одређеним временским приликама.	1. Ученици уче и увежбавају: - изразе и речи које се односе на временске прилике и активности које могу да раде у зависности од њих; - језичке структуре – <i>What's the weather like? It's windy. It's hot. It's raining. It's raining, I can't go out. It's snowing, I can make a snowman. Put on your sun hat. Don't put on your coat</i>; - речи у којима се појављује глас /ai/у средини и уочавају како слово <i>e</i> на крају речи мења изговор самогласника <i>i</i> – <i>bike, kite...</i> 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају временки извештај и повезују изразе са временским симболима; - слушају временски извештај и повезују опис и слику; - увежбавају горе наведене дијалошке и реченичне моделе; - читају реченице и уочавају глаголе и придеве; - пишу временски извештај и наводе шта могу / не могу да раде у датим временским условима.	1,5	2,5	4

15. Unit 11 – What are you wearing? (Шта имаш на себи?)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе на одевање; - препознају, правилно изговоре, читају и напишу изразе који се односе на гледање на сат – пола сата, петнаест минута; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - правилно изговоре глас /əʊ/у средини речи и уоче да слово <i>e</i> на крају речи мења изговор самогласника <i>o</i>; - разумеју суштину и детаље песме коју читају; - разумеју суштину и детаље описа одеће који чују; - питају и кажу шта неко има на себи и колико је сати; - опишу шта имају на себи – усмено и писмено.	1. Ученици уче и увежбавају: - речи које се односе на одевање; - изразе који се односе на гледање на сат – пола сата, петнаест минута; - језичке структуре – <i>What are you wearing? I'm wearing... What's he / she wearing? He's / She's wearing ... What's the time? It's half past ... / quarter past / to ...</i> - речи у којима се појављује глас /ə ʊ/у средини и уочавају како слово <i>e</i> на крају речи мења изговор самогласника <i>o</i> – <i>nose, rope, bone...</i> 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају песму и исправљају грешку; - слушају опис одеће и повезују га са сликом на коју се опис односи – нумеришу слике; - увежбавају горе наведене дијалошке моделе; - читају реченице и уочавају <i>past ito</i>; - пишу кратак опис о одећи коју имају на себи.	1,5	2,5	4

16. Unit 12 – You're sleeping! (Ти спаваш!)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу изразе и речи које се односе на венчања и породичне прославе; - правилно изговоре глас /u:/у средини речи и уоче да слово <i>e</i> на крају речи мења изговор самогласника <i>u</i>; - разумеју суштину и детаље дескриптивног имеила коју читају; - разумеју суштину и детаље имеила који чују; - питају и кажу шта неко тренутно ради; - напишу кратак текст о ономе што тренутно раде.	1. Ученици уче и увежбавају: - изразе и речи које се односе на венчања и прославе; - језичку структуру – <i>Present Continuous</i>, прво и треће лице једнине и множине, потврдно и упитно; - речи у којима се појављује глас /u:/ и уочавају како слово <i>e</i> на крају речи мења изговор самогласника <i>u</i> – <i>June, flute, cube...</i> 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају имеил и довршавају реченице по сећању; - слушају имеил и нумеришу слике; - увежбавају дијалошке моделе <i>What are you doing? I'm / We're watching a video. What's he / she doing? He's / She's eating the cake. What are they doing? They're talking;</i> - читају реченице и уочавају наставак <i>-ing</i>; - пишу кратак текст о ономе што тренутно раде на породичној прослави.	1,5	2,5	4

17. Review & Test 4 (Ревизија и тест 4)	Ученици могу да: - прочитају и правилно напишу изразе и речи које се односе навременске прилике и активности које могу да раде у зависности од њих, одевање и гледање на сат, венчања и породичне прославе; - употребе одговарајуће изразе / речи које се односе на гледање на сат и временске прилике; - повежу питање и одговор по сликама; - питају и кажу колико је сати и какво је време; - препознају и заокруже одговарајући глас у речи која га садржи.	Ученици понављају: - изразе и речи које се односе навременске прилике и активности које могу да раде у зависности од њих, одевање и гледање на сат, венчања и породичне прославе; - језичку структуру – <i>Present Continuous</i> треће лице јединице и множине – <i>да ли</i> питања и кратки одговори; - речи које садрже гласове /aɪ/, /eɪ/, /əʊ/, /u:/ односно комбинацију слова i _ e, a _ e, o _ e, u _ e. (Units 7 – 9)	0	2	2

18. Unit 13– Look at all the animals! (Погледај све те животиње!)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи које се односе на домаће животиње; - препознају, правилно изговоре и употребе речи којима се описују нечије особине; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - правилно изговоре глас /i:/на крају и у средини речи и уоче његову повезаност са дуплим словом <i>ee</i>; - разумеју суштину и детаље информативног летка - правила понашања која читају; - разумеју правила понашања који чују; - упореде особине – кажу и напишу шта је веће, ниже, више, гласније, тише...	1. Ученици уче и увежбавају: - речи које се односе на домаће животиње; - речи којима се описују нечије особине – описни придеви; - језичке структуре – <i>Comparative Adjectives</i>и облике императива за изражавање правила; - речи у којима се појављује глас /i:/ на крају и у средини речи и уочавају његову повезаност са дуплим словом <i>ee</i>. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају информативни летак и бирају тачан одговор; - слушају правила понашања и нумеришу слике на које се доносе; - увежбавају реченичне моделе користећи компаративе придева – <i>The horse is bigger than the goat. The goose is louder than the hen;</i> - увежбавају реченичне моделе – <i>Don't feed the animals. Wear boots.</i> (правила понашања); - читају и повезују реченице везником <i>и (and)</i>; - пишу реченице у којима упоређују особине људи, ствари и животиња.	1,5	2,5	4

19. Unit 14 – Look at the photos! (Погледај фотографије!)	Ученици могу да: - препознају, именују, прочитају и напишу речи којима се описују људи и простор; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - упореде и правилно изговоре дуге и кратке гласове, односно уоче како слово <i>e</i> на крају речи утиче надужину самогласника (/ʌ/у <i>cub</i> - /u:/ <i>ycube</i>; /æ/ytap - /eɪ/ytape; /ɪ/ypip - /aɪ/y pipe); - разумеју суштину и детаље текста о догађају из прошлости који читају; - разумеју текст о догађају из прошлости који чују; - опишу људе и простор; - усмено и писмено опишу догађај из прошлости.	1. Ученици уче и увежбавају: - речи којима се описују људи и простор; - језичку структуру – <i>Past Simple</i> глагола <i>to be</i> – потврдно и одрично; - речи у којима се појављују дуги и кратки самогласници које производе иста слова (u - /ʌ/у <i>cub</i> - /u:/ <i>ycube</i>; a - /æ/ytap - /eɪ/ytape; i - /ɪ/ypip - /aɪ/y pipe) и уочавају како слово <i>e</i> на крају речи утиче надужину самогласника. 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају текст о догађају из прошлости и исправљају грешку; - слушају текст о догађају из прошлости и нумеришу слике; - увежбавају реченичне моделе користећи <i>Past Simple</i> глагола <i>to be</i>и изразе / речи којима се описују људи и простор – <i>I was happy. He wasn't sad. The room was untidy. She was naughty. They were tired. You weren't wet. The balloons were on the floor.</i> - читају и повезују реченице везницима <i>and</i>у потврдним реченицама и <i>or</i> у одричним; - пишу кратак дескриптивни текст о прошлости.	1,5	2,5	4

20. Unit 15 – Well done! (Браво!)	Ученици могу да: - препознају, правилно изговоре и употребе облике једнине и (не)правилне множине именица и облике неодређених придева <i>some / any</i>; - кажу колико је некога или нечега било; - препознају, правилно изговоре и употребе редне бројеве; - разумеју кратку причу која се односи на тему; - правилно изговоре гласове /џ/и /џк/на крају речи; - разумеју суштину и детаље бајке коју читају; - разумеју суштину и детаље бајке коју чују; -кажу и напишу шта неко тренутно ради и како се осећа.	1. Ученици уче и увежбавају: - једину и (не)правилнумножину именица –<i>child – children, woman – women, teddy – teddies, boy – boys</i>; - неодређене придеве <i>some / any</i> и редне бројеве; - језичку структуру – <i>How many (men) were there? There were (three) men.</i> - речи у којима се појављују гласови /џ/и /џк/на крају речи; 2. Ученици: - слушају, читају и глуме причу која се односи на тему; - читају бајку и одговарају на питања; - слушају део бајке и хронолошки слажу слике; - увежбавају дијалошке моделе <i>How many (men) were there? There were (three) men. What’s Suzy doing? She’s running. Is he / she happy? No, he / she isn’t. He’s / She’s sad.</i>	1,5	2,5	4
21. Extra skills 2 (Додатне вештине)	Ученици могу да: - комуницирају о правилима понашања у школи; - питају и кажу шта смеју, а шта не смеју да раде.	1. Ученици уче и увежбавају: - изразе и речи које се односе на школска правила; - модалне глаголе <i>may for permissions, must & have to for obligations and rules.</i>	1	1	2
Укупно			24	48	72

4.5. МАТЕМАТИКА

ЦИЉ И ЗАДАЦИ:

Циљ наставе математике у основној школи је да. Ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава у животу и друштву; да оспособи ученика за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање, као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Задаци наставе математике:

- да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу;
- да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;
- да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;
- да развија културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава;
- да ученици стичу навику и обучавају се у коришћењу разноврсних извора знања;
- да ученицима омогући разумевање одговарајућој садржаја природних наука и допринесе радном и полутехничком васпитању и образовању;
- да изграђује позитивне особине ученикове личности, као што су: истинољубивост, упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самостални рад;
- да интерпретацијом математичких садржаја и упознавањем основних математичких метода допринесе формирању правилног погледа на свет и свестраном развоју ученика;
- да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасноћу и прецизност изражавања у писменом и усменом облику;
- да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима;
- да ученици савладају основне операције с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и основне законе тих операција;
- да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе;
- да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама.

Тематска структура - 180 часова

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовноваспитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма	Корелација
Скуп природних бројева	136	сабирање и одузимање - множење и дељење - меморисање -примењивање стечених знања -решавање проблема запажање -уочавање	- фронта лни индивидуални - групни - рад у пару	-да савладају читање и писање пр.бројева у дек. Бр. систему - упознају скуп пр. бројева и исте приказују тачкама бр.полуправе - примењују својства рачунских операција при трансформисању израза и у случају рачун олакшица - знају да читају, састављају и израчунавају вредност израза са више операција - знају да речавају једн. једначине и неједначине у скупу природних бројева - упознају разломке, њихово читање, писање и значење - успешно решавају текстуалне задатке	М (Мерење и мере, Површина и запремина), СЈ (Језичка култура , ПД (Моја домовина, Рад, производња)

Мерење и мере	12	-упоређивање -мерење -прављење модела -примена стечених знања - посматрање	- фронта лни индивидуални - групни - рад у пару - практичан рад	- да упознају јединице за површину - претварају јединице у мање и веће јединице мере	М (Скуп природних бројева, Површина и запремина) ПД (Моја домовина, Рад,производња)
Површина и запремина	32	-упоређивање -мерење -рачунање -примена стечених знања	- фронта лни индивидуални - групни - рад у пару - практичан рад	- да упознају и науче формуле за израчунавање површине правоугаоника, квадрата, коцке и квадра - примењују стечена знања кроз решавање текстуалних проблемских задатака	М (Скуп природних бројева, Мерење и мере) СЈ (Језичка култура) ПД (Моја домовина)

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Да би ученици усвојили елементарна математичка знања која су потребна у решавању задатака и развијању менталних способности у раду ће се смењивати различите активности и технике: вербална, текстуална, практична, учења путем откривања, смислено учење, амбијентално учење, решавање проблема.

- графичко представљање разних стварних ситуација помоћу Венових дијаграма (или на друге начине);
- упознавање и графичко представљање бројног низа природних бројева; решавати бројне израза
- повећање ефикасности наставе кроз аналитички и синтетички приступ решавању текстуалних задатака;
- паралелно са случајевима једнокости двају израза, ученици упознају и случајеве неједнакости,
- откривање идеје пресликавања увођењем таблица и дијаграма; практичним радом утврдити зависност између података;
- упутити ученике како да у разним животним ситуацијама уочавају одговарајуће математичке релације;

- кроз практични рад стицање елементарне геометријеске представе;
- системски рад на развијању елементарних просторних представа;
- кроз практичан рад објаснити систем јединица мера;
- мере за дужину/површину обрађивати упоредо са одговарајућим градивом из геометрије;

ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОМ РАДУ

- а) Активности наставника:планира, осмишља, објашњава, упућује, подстиче, демонстрира, коригује, сарађује, координира, води, игра се....
- б) Активности ученика:уочавају, разликују, посматају, откривају, упоређују, сарађују, примељују, истражују, закључују, играју се.

Листа стандарда:

		ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА		
		основни ниво	средњи ниво	напредни ниво
СКУП ПРИРОДНИХ БРОЈЕВА	1.ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА	1МА. 1.1.1. 1МА. 1.1.2. 1МА. 1.1.3. 1МА. 1.1.4. 1МА. 1.1.5.	1МА. 2.1.1. 1МА. 2.1.2. 1МА. 2.1.3. 1МА. 2.1.4. 1МА. 2.1.5.	1МА. 3.1.1. 1МА. 3.1.2. 1МА. 3.1.3. 1МА. 3.1.4. 1МА. 3.1.5.

ПОВРШИНА, МЕРЕЊЕ, МЕРЕ	2.ГЕОМЕТРИЈА	1МА.1.2.1. 1МА.1.2.2. 1МА.1.2.3. 1МА.1.2.4.	1МА.2.2.1. 1МА.2.2.2. 1МА.2.2.3. 1МА.2.2.4. 1МА.2.2.5. 1МА.2.2.6.	1МА. 3.2.1. 1МА. 3.2.2. 1МА. 3.2.3. 1МА. 3.2.4. 1МА. 3.2.5.
СКУП ПРИРОДНИХ БРОЈЕВА	3.РАЗЛОМЦИ	1МА.1.3.1. 1МА.1.3.2.	1МА.2.3.1. 1МА.2.3.2.	1МА. 3.3.1. 1МА. 3.3.2.
МЕРЕЊЕ, МЕРЕ	4.МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	1МА. 1.4.1. 1МА. 1.4.2. 1МА.1.4.3. 1МА. 1.4.4.	1МА. 2.4.1. 1МА. 2.4.2. 1МА. 2.4.3. 1МА. 2.4.4. 1МА. 2.4.5.	1МА. 3.4.2. 1МА. 3.4.2. 1МА. 3.4.2.

ОСНОВНИ НИВО

1. ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА

1МА.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој 1МА.

1МА.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде

1МА.1.1.3. множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде

1МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом 1МА.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде

2. ГЕОМЕТРИЈА

1МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа и угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност)

1МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе

1МА.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица

1МА.1.2.4. користи поступак мерења површине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица

3. РАЗЛОМЦИ

1MA.1.3.1. уме да прочита и формално запише разломак $\frac{a}{b}$ ($b < 10$) и препозна његов **n** графички приказ

1 MA.1.3.2. уме да израчуна половину, четвртину и десетину неке целине

4. МЕРЕЊЕ И МЕРЕ

1 MA.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама

1MA.1.4.2. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате запремине течности (l, dl, ml)

1MA.1.4.3. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате масе (g, kg, t)

1MA.1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме

СРЕДЊИ НИВО

1. ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА

1MA.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем

1MA.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју

1MA.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза

1MA.2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције

1MA.2.1.5. уме да решава једначине

2. ГЕОМЕТРИЈА

1MA.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни

1MA.2.2.2. претвара јединице за мерење дужине

1MA.2.2.3. зна јединице за мерење површине и њихове односе

1MA.2.2.4. уме да израчуна О троугла, квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама

1 MA.2.2.5. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама

1MA.2.2.6. препознаје мрежу коцке и квадра и уме да израчуна њихову површину када су подаци дати у истим мерним јединицама

3. РАЗЛОМЦИ

1MA.2.3.1. уме да препозна разломак $\frac{a}{b}$ ($b < 10$, $a < b$) када је граф. приказан на фигури подељеној на **b** делова

1MA.2.3.2. уме да израчуна **n**-ти део неке целине и обрнуто, упоређује разломке облика $\frac{1}{n}$ ($n \leq 10$)

4. МЕРЕЊЕ И МЕРЕ

1 МА.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама

1 МА.2.4.2. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама

1 МА.2.4.3. претвара јединице за мерење запремине течности из већих у мање

1 МА.2.4.4. претвара јединице за мерење масе из већих у мање

1 МА.2.4.5. уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних задатака и уме графички да представи дате податке

НАПРЕДНИ НИВО

1. ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА

1 МА.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака 1 МА.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени.

1 МА.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет

1 МА.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми 1 МА.3.1.5. уме да одреди решења неједначине са једном операцијом

2. ГЕОМЕТРИЈА

1 МА.3.2.1. претвара јединице за мерење површине из већих у мање

1 МА.3.2.2. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника

1 МА.3.2.3. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника

1 МА.3.2.4. уме да израчуна обим и површину сложених фигура у равни када су подаци дати у истим мерним јединицама

1 МА.3.2.5. уме да израчуна запремину коцке и квадра када су подаци дати у истим мерним јединицама

3. РАЗЛОМЦИ

1 МА.3.3.1. уме да прочита, формално запише и графички прикаже разломак $\frac{a}{b}$ ($b < 10$, $a < b$)

1 МА.3.3.2. зна да израчуна део $\frac{a}{b}$ ($b \leq 10$, $a < b$) неке целине и користи то у задацима

4. МЕРЕЊЕ И МЕРЕ

1 МА.3.4.1. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година, век) и уме да претвара из једне јединице у другу и пореди временске интервале у сложенијим ситуацијама

1 МА.3.4.2. претвара јединице за мерење запремине течности

1 МА.3.4.3. претвара јединице за мерење масе

ДОПУНСКА НАСТАВА - МАТЕМАТИКА**Фонд часова: 18**

тема	Број часова
Скуп природних бројева	13
Мерење и мере	1
Површина	4
Укупно	18

Циљ и задаци допунске наставе математике су: проналажење путева , спречавања застоја у напредовању; примена индивидуализоване наставе, односно издиференцираних захтева у зависности од ученика; подстицање и мотивисање ученика да усвоје предвиђене наставне садржаје, односно отклонити неуспех у учењу; навикавање ученика на самосталан рад и активно учење у заједничком раду и разговору; развијати памћење, мишљење, логичко мишљење и повезивање.

Наставни садржаји	Број часова	Активности у васпитно-образовном раду	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Скуп природних бројева	13	- сабирање и одузимање до 1000 - примена наученог у решавању бр.израза - примењивање стечених знања	-фронтални - индивидуални -групни -рад у пару	- савладавање основних операција -решавање текстуалних задатака - развијање логичког мишљења и способности комбиновања
Површина	4	- посматрање -учавање -примена стечених знања -решавање задатака	-фронтални - индивидуални -групни -рад у пару	- упознавање основних геометријских фигура и њихових међусобних односа

Мерење и мере	1	- упоређивање - мерење - примена стечених знања	Фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- упознају и примењују мере за дужину, масу и време

ДОДАТНА НАСТАВА – МАТЕМАТИКА

Фонд часова: 36

Садржаји програма	Број часова	Активности ученика образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно – васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Логички и комбинаторни задаци	4	- уочавање - издвајање - решавање проблема	- припрема и врши избор задатака - обезбеђује стицање знања на вишем нивоу - осмишљава и уводи ученика у проблемску Ситуацију - подстиче на	- индивидуални - групни - фронтални - рад у пару	- развијање логичког мишљења, поступка решавања проблемских задатака
			размишљање јер оно види у одабир једног решења		

Природни бројеви и операције са њима	6	- уочавање - решавање	- уводи ученике у проблемску ситуацију и истиче важност поступка - даје смернице ка решењу - оспособљава за решавање сложених задатака - указује на уочавање односа и законитости	- индивидуални - групни - фронтални - рад у пару	- развијање тачности и прецизности при раду и логичкиг мишљења
Решавање сложених задатака помоћу једначина и дијаграма	4	-уочавање -издвајање - решавање проблема	- користи и истиче значај графичког приказа - указује на повезивање стечених знања - упућује на пут ка решењу - указује на повезаност величина у сложеним примерима - указује на примену у разноврсним задацима	- индивидуални - групни - фронтални - рад у пару	- развијање логичког мишљења -оспособљавање ученика за самостално решавање проблема

Квадрат и правоугаоник	6	- уочавање - закључивање - цртање - скицирање	- упућује на повезивање - припрема задатке о функционалној зависности површине од дужине - указује и упућује на површину код сложених фигура - настоји да знања буду применљива	- индивидуални - групни - фронтални - рад у пару	- развијање способности уочавања битног у проблему - прецизност и уредност при раду
Коцка и квадар	4	- уочавање - закључивање - цртање - скицирање	- омогућује примену стечених знања - навикава на израду скице као првог корака ка решењу - упућује на заједничко проналажење решења	- индивидуални - групни - фронтални - рад у пару	- развијање способности уочавања битног у проблему - прецизност и уредност при раду

4.6 ПРИРОДА И ДРУШТВО

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Основна сврха изучавања интегрисаног наставног предмета Природа и друштво јесте да усвајањем знања, умења и вештина деца развијају своје сазнајне, физичке, социјалне и креативне способности, а истовремено спознају и граде ставове и вредности средине у којој одрастају, ако и шире друштвене заједнице. Наставни предмет Природа и друштво развија код деце сазнајне способности, формира основне појмове и постепено гради основе за систем помова из области природе, друштва и културе. Истовремено, стичу се знања, умења и вештине које им омогућавају даље учење. Активним упознавањем природних и друштвених појава и процеса, постиче се природна радозналост деце. Најбољи резултати постижу се уколико деца самостално истражују и искуствено долазе до сазнања – спознају свет око себе као природно и друштвено окружење. Систематизовањем, допуњавањем и рестуарирањем искуствених знања ученика и њиховим довођењем у везу са научним сазнањем, децја знања се надограђују, проверавају и примењују. Преко интерактивних социјалних активности они упознају себе, испољавају своју индивидуалност, уважавају различитост и права других, уче се како треба живети заједно. Усвајањем елементарних форми функционалне писмености, омогућују се стицање и размена информација, комуницирање у различитим животним ситуацијама и стварају се могућности за даље учење. Примена наученог подстиче даљи развој детета, доприноси стварање одговорног понашања ученика према себи и свету који га окружује и омогућује му успешну интерграцију у савремене токове живота.

Општи циљ интегрисаног наставног предмета Природа и друштво јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговорни живот у њему.

Остали циљеви и задаци овог наставног предмета су:

- развијање основних појмова о природном и друштвеном окружењу и повезивање тих појмова;
- развијање способности запажања основних својства објекта, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање основних елемената логичког мишљења;
- развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења;
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација;
- интегрисање искуствених и научних сазнања у контури система појмова из области природе и друштва;
- стицање елемената научне писмености и стварање основа за даље учење;
- усвајање цивилизацијских тековина и упознавање могућности њиховог рационалног коришћења и дограђивања;

- развијање еколошке свести и навика здравог живота;
- развијање основних појмова о ширем природном и друштвеном окружењу – завичају и домовини;
- развијање способности запажања основних материјала, објеката, појава и процеса у окружењу и уочавању њихове повезаности;
- развијање елемената логичког размишљања;
- стицање елементарне научне писмености и њена функционална применљивост;
- оспособљавање за сналажење у простору и времену;
- разумевање и уважавање различитости међу појединцима и групама;
- развијање одговорног односа према себи, другоме, окружењу и културном наслеђу;

Тематска структура: - 72 часа

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма	Корелација
Моја домовина, део света	12+7	- посматрање - описивање	- фронтални - индивидуални - групни	- развијање основних појмова о ширем природном и	ПД (Осврт уназад – прошлост, Сусрет са природом),

		-истраживање - експеримент. - закључивање -играње -бележење -праћење	- рад у пару	друштвеном окружењу – завичају и домовини - слободно исказивање својих запажања - развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења - разумевање и уважавање различитости међу појединцима и групама -очување националног идентитета и уграђивање у светску културну баштину	М (Мерење и мере, Површина и запремина), СЈ (Језичка култура , Књижевност), МК(Извођење и Слушање музике), ЛК (Линија, површина),

Сусрет са природом	6+3	- посматрање - описивање - истраживање - експеримент. - бележење - прављење - праћење	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- развијање основних научних појмова из природних наука - развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења - развијање еколошке свести	М (Површина и запремина) СЈ (Језичка култура, Књижевност) , ПД (Моја домовина део света),
Истражујемо природне појаве	6+4	- Посматрање - описивање - истраживање експеримент. - бележење - праћење - груписање	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- развијање способности запажања својстава материјала, објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности - развијање интересовања за истраживање појава и процеса у домену њихових могућности	СЈ (Језичка култура и Књижевност) , ПД (Сусрет са природом), МК(Извођење и Слушање музике)

Рад, енергија производња и потрошња	13+4	- посматрање - описивање - истраживање експеримент. - бележење - праћење - груписање	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- усвајање цивилизацијских тековина и могућност њиховог коришћења - разумевање и уважавање сличности и разлика - развијање одговорног односа према себи, другима, окружењу	ПД (Осврт уназад – прошлост, Сустрет са природом), М (Мерење и мере)
Осврт уназад- прошлост	12+5	- посматрање - описивање - истраживање експеримент. - праћење - груписање - бележење	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- оспособљавање за сналажење у простору и времену -уознавање прошлости, значајних догађаја у настанку српске државе - оспособљавање за самостално учење - упознавање са најзначајнијим владарима државе Србије	ПД (Моја домовина, Сустрет са природом), М(Мерење и мере), МК (Извођење и Слушање музике)

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

- стварање ситуација учења у којима ће доћи до изражаја различите активности ученика које омогућују различите начине учења;
- решавање проблемских ситуација које развијају мисаоне способности ученика
- заједничка реализација задатака на нивоу групе или радом у пару;
- практиковати диференциране задатке у циљу поштовања на различитост, нивоа предзнања и динамике развоја;
- мењати амбијент тако да ученици исте ствари сагледавају са различитих аспеката у различитим околностима;
- - организовање посета, излета, шетњи, наставе у природи;
- активирати ученика у процесу стицања знања;
- практиковати практичан рад, једноставне огледе, истраживачке задатке;
- остваривање циљева и задатака вршећи се преко спиралних кругова тако да се избегава рутинско понављање, а усвајање наведених садржаја програма омогућује надограђивање знања, умења, вештина и ставова, изградње појмова из области природе и друштва.
- оспособљавање ученика за коришћење различитих извора знања, графичких и електронских медија, с намером да се код ученика развије функционална писменост као подлога за даље учење и сначажење у свакодневном животу.

ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОМ РАДУ

- а) Наставника: планира, стварање ситуације учења, стварање проблем-ситуације, објашњава, организује (посете, шетње, излете, наставу у природи), осмишљава (ескурзије, зимовања, летовања), упућује на изворе знања, литературу, прати рад, вреднује, оцењује, мотивише, подстиче -демонстрира, сарађује, координира, води, игра се.
- б) Ученика: посматрају, описују, процењују, групишу, прате, бележе, практикују, експериментишу- истражују, сакупљају, стварају, учествују у мини - пројектима, играју се...

Листа стандарда:

ТЕМА		ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА		
		основни ниво	средњи ниво	напредни ниво
СУСРЕТ СА ПРИРОДОМ	1. Жива и нежива природа	1ПД.1.1.1. 1ПД.1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.4. 1ПД.1.1.5. 1ПД.1.1.6.	1ПД. 2.1.1. 1ПД. 2.1.2. 1ПД. 2.1.3. 1ПД. 2.1.4. 1ПД. 2.1.5. 1ПД. 2.1.6.	1ПД. 3.1.1. 1ПД. 3.1.2.
	2. Екологија	1ПД.1.2.1. 1ПД.1.2.2. 1ПД.1.2.3.	1ПД.2.2.1. 1ПД.2.2.2. 1ПД.2.2.3. 1ПД.2.2.4.	
ИСТРАЖУЈЕМО ПРИРОДНЕ ПОЈАВЕ	3. Материјали	1ПД. 1.3.1. 1ПД. 1.3.2. 1ПД. 1.3.3. 1ПД. 1.3.4. 1ПД. 1.3.5. 1ПД. 1.3.6.	1ПД. 2.3.1. 1ПД. 2.3.2. 1ПД. 2.3.3. 1ПД. 2.3.4. 1ПД. 2.3.5. 1ПД. 2.3.6.	1ПД. 3.3.1. 1ПД. 3.3.2.

	4. Кретање и оријентација у простору	1ПД. 1.4.1. 1ПД. 1.4.2. 1ПД. 1.4.3. 1ПД. 1.4.4. 1ПД. 1.4.5.	1ПД. 2.4.1. 1ПД. 2.4.2. 1ПД. 2.4.3. 1ПД. 2.4.4. 1ПД. 2.4.5.	1ПД. 3.4.1.
РАД, ЕНЕРГИЈА ПРОИЗВОДЊА И ПОТРОШЊА	5. Друштво	1ПД. 1.5.1. 1ПД. 1.5.2. 1ПД. 1.5.3. 1ПД. 1.5.4. 1ПД. 1.5.5.	1ПД. 2.5.1. 1ПД. 2.5.2. 1ПД. 2.5.3.	1ПД. 3.5.1. 1ПД. 3.5.2.
МОЈА ДОМОВИНА ДЕО СВЕТА, ОСВРТ У НАЗАД- ПРОШЛОСТ	6. Држава Србија и њена прошлост	1ПД. 1.6.1. 1ПД. 1.6.2. 1ПД. 1.6.3. 1ПД. 1.6.4. 1ПД. 1.6.5. 1ПД. 1.6.6.	1ПД. 2.6.1. 1ПД. 2.6.2. 1ПД. 2.6.3. 1ПД. 2.6.4. 1ПД. 2.6.5. 1ПД. 2.6.6. 1ПД. 2.6.7.	1ПД. 3.6.1.

ОСНОВНИ НИВО

1. ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА

1ПД. 1.1.1. прави разлику између природе и производа људског рада

1ПД.1.1.2. зна ко и шта чини живу и неживу природу

1ПД.1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића

1ПД.1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања

1ПД.1.1.5. препознаје и именује делове тела живих бића

1ПД. 1.1.6. разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима

2. ЕКОЛОГИЈА

1ПД.1.2.1. препознаје и именује природне ресурсе

1 ПД.1.2.2. зна употребну вредност природних ресурса

1ПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе

3. МАТЕРИЈАЛИ

1ПД. 1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта

1ПД.1.3.2. зна да су вода у природи, ваздух и земљиште састављени од више материјала

1ПД.1.3.3. зна да различите животне намирнице садрже различите састојке

1ПД.1.3.4. зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност

1ПД.1.3.5. зна да својства материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу

1ПД.1.3.6. зна промене материјала које настају због промене температуре, услед механичког утицаја и деловања воде и ваздуха

4. КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ

1ПД.1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама

1ПД.1.4.2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти

1ПД.1.4.3. уме да одреди стране света помоћу Сунца

1ПД.1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век

1ПД.1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника и календара

5. ДРУШТВО

1ПД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови

1ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи и насељу

1ПД. 1.5.3. зна које људске делатности постоје и њихову улогу

1ПД.1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите

1ПД.1.5.5. зна поступке за очување и унапређивање људског здравља

6. ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ

1ПД. 1.6.1. зна основне облике рељефа и површинских вода

1ПД.1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике

1ПД.1.6.3. зна географски положај и основне одреднице државе Србије: територија, границе, главни град, симболи, становништво

1ПД.1.6.4. зна најважније догађаје, појаве и личности из прошлости

1ПД.1.6.5. зна основне информације о начину живота људи у прошлости

1ПД.1.6.6. зна шта су историјски извори и именује их

СРЕДЊИ НИВО

1. ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА

1ПД.2.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима

1 ПД.2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи

1ПД.2.1.3. примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића

1ПД.2.1.4. зна улогу основних делова живих бића

1ПД.2.1.5. разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту

1ПД.2.1.6. разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници

2. ЕКОЛОГИЈА

1ПД.2.2.1. разликује обновљиве и необновљиве природне ресурсе

1 ПД.2.2.2. разуме еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса и рационалног коришћења необновљивих ресурса

1 ПД.2.2.3. зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса

1ПД.2.2.4. зна шта је добробит животиња и поступке којима се она штити

3. МАТЕРИЈАЛИ

1ПД.2.3.1. зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање

1ПД.2.3.2. зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава

1ПД.2.3.3. разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису

1ПД.2.3.4. зна да топлотна и електрична проводљивост материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу

1ПД.2.3.5. разликује повратне и неповратне промене материјала

1ПД.2.3.6. разликује промене материјала при којима настају други материјали од оних промена материјала при којима не настају други материјали

4. КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ

1ПД.2.4.1. зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела

1ПД.2.4.2. зна да се светлост креће праволинијски

1ПД.2.4.3. уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља

1ПД.2.4.4. уме да пронађе основне информације на географској карти Србије: највећа и најважнија насеља, облике рељефа и површинских вода

1ПД.2.4.5. уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена

5. ДРУШТВО

1ПД.2.5.1. зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова

1ПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама

1 ПД.2.5.3. разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности

6. ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ

- 1ПД.2.6.1. препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини
- 1ПД.2.6.2. зна основне одлике рељефа и вода у држави Србији
- 1ПД.2.6.3. разуме повезаност природно-географских фактора – рељефа, вода, климе – и делатности људи
- 1ПД.2.6.4. зна редослед којим су се јављали важни историјски догађаји, појаве и личности
- 1ПД.2.6.5. уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад
- 1ПД.2.6.6. препознаје основна културна и друштвена обележја различитих историјских периода
- 1ПД.2.6.7. препознаје на основу карактерист. историјских извора о ком историјском периоду или личности је реч

НАПРЕДНИ НИВО

1. ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА

- 1ПД.3.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима
- 1ПД.3.1.2. разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића

3. МАТЕРИЈАЛИ

- 1ПД.3.3.1. разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на појаве у природи
- 1ПД.3.3.2. примењује знање о променама материјала за објашњење појава у свом окружењу

4. КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ

- 1ПД.3.4.1. уме да чита географску карту примењујући знања о странама света и значењу картографских знакова

5. ДРУШТВО

- 1ПД.3.5.1. разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима
- 1ПД.3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују

6. ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ

- 1ПД.3.6.1. зна шта је претходило, а шта је уследило након важних историјских догађаја и појава

4.7. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ је да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци:

- развијати способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја и положаја облика у природи;
- развијати памћење ученика, повезивање опажених информација, као увод у визуелно мишљење;
- стварати услове да ученици на сваком часу, у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовно-визуелног изражавања;
- развијати способност различитих врста ликовне уметности
- развијати љубав према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- усвојити знања о боји и ликовним техникама
 - препознавање и примена ликовних техника
- развијати моторичке способности ученика.
- ствара услове за разумевање природних законитости и друштвених појава;
- ствара услове да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовновизуелног изражавања;
- развија способност за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;
- развија ученикове потенцијале у области ликовности и визуелности, те му помаже у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
- развија љубав према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- ствара интересовања и потребу за посећивањем изложби, галерија, музеја и чување културних добара;
- осетљивост за ликовне и визуелне вредности коју стичу у настави, ученици примењују у раду и животу;
- развија сензибилитета за лепо писање

Тематска структура - 72 часа

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовноваспитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма	Корелација
Боја- Мој свет боја	18	- креирање - сечење - лепљење - доцртавање - досликавање	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару -практичан рад	-развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности - развијање маште и индивидуалног ликовног израза -схватити нове појмове и на свој начин се ликовно изразити - развијање способности за уочавање боја и светлина - да осетљивост за ликовне вредности које стичу у настави,ученици примењују у раду и животу	ЛК (Линија и површина, Сликарски материј. и технике), ПД (Сусрет са природом), МК(Извођење и Слушање музике)

Текстура-Кад дотакнем, ја осетим	8	-посматрање -сликање -вајање -уочавање	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару - практичан рад	-развијати ученикове потенцијале у области лико вности и визуелности -користити примерене технике и средства у самосталном изражавању -развијати моторичке способности ученика	ЛК (Линија, површина, волумен), М (Површина и запремина) СЈ (Језичка култура) , ПД (Моја домовина део света)
Везивање облика у Тродимензио-Налном простору и равни- колаж, деколаж и асамблаж- додајем, одузимајем, спајам, стварам	10	-посматрање -уочавање -сликање -креирање -сечење -лепљење -доцртавање -досликавање	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару - практичан рад	-умети примењивати различите сликарске технике, јер свака има своје специфичности и средства у самосталном изражавању	ЛК (Линија и површина) СЈ (Језичка култура) , ПД (Моја домовина део света)
Машта- Моја машта, моји снови	4	-сликање -закључивање -комбиновање	- фронтални -индивидуални	- развијање способности за уочавање боја и светлина - развијање маште и индивидуалног ликовног израза -умети примењивати различите сликарске технике, јер свака има своје специфичности	ЛК (Линија и површина, Сликарски материјали и технике)

				и средства у самосталном изражавању	
Амбијент, сценски простор- Дечји театар	8	-луткарско позориште -израда маски и костима -сцене и реквизити на задати драмски текст и музику	-групни -рад у пару -практичан рад	- да осетљивост за ликовне вредности које стичу у настави,ученици примењују у раду и животу	СЈ (Драмски текстови), МК(Извођење и Слушање музике)
Светлина и графика- Отисци у боји	2	-сликање -комбиновање -креирање	-фронтални индивидуални -групни -рад у пар - практичан рад	-развијање маште и индивидуалног ликовног израза - развијање способности за опажање облика, величина, светлина,боја,положаја у природи	ЛК (Линија и површина, Сликарски материјали и технике), МК (Извођење и Слушање музике)
Симбол и знак- Мој знак	2	-комбиновање -вајање -креирање -сликање -прављење	-фронтални индивидуални -групни -рад у пару - практичан рад	-увођење ученика у различите могућности кому никација - развијање љубави према вредностима израженим у делима свих облика уметности	ЛК (Линија,површина, волумен), М (Површина и запремина) СЈ (Језичка култура и Књижевност)

Плакат, билборд, реклама- Говор моје слике	6	-комбиновање -вајање -креирање -сликање -прављење	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару - практичан рад	-развијање визуелних информација и поука код ученика - израда плаката и реклама	ЛК (Линија,површина, волумен), М (Површина и запремина) СЈ (Језичка култура и Књижевност)
Уметничко наслеђе- Путовање кроз уметност	4	-сликање -закључивање -комбиновање	- фронтални -индивидуални	-посматрање, доживљавање и естетско процењивање лепог у природи, уметничким делима и народној традицији	ЛК (Линија и површина) СЈ (Језичка култура) , ПД (Моја домовина део света)
Стрип, фотографија, Филм- Светлопис	10	-комбиновање -креирање -сликање -прављење	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару - практичан рад	-увођење ученика у различите могућности кому никација - развијање љубави према вредностима израженим у делима свих облика уметности	ЛК (Линија и површина) СЈ (Језичка култура) , ПД (Моја домовина део света), МК (Извођење и Слушање музике)

НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА НАСТАВНОГ ПРОГРАМА

- организовање заједничког реализовања теме (формирати групе, парове);
- разговор са ученицима како би сваки ученик дошао до своје идеје, а на основу понуђеног ликовног садржаја;
- објаснити основне карактеристике различитих техника;
- мењати амбијент, али препустити и ученицима избор амбијента
- повезивање ликовне уметности са искуствима из других области (етно, споменици, обичаји, одевање, музика)
- организовање посета изложбама
- опажање сличности и разлика творевина природе и човека
- организовање одељенске изложбе; - учешће у ликовним конкурсима;

Користећи своја досадашња знања и искуства ученици ће из коришћење технике и средстава ликовног изражавања на часовима у школи и ван ње (посета изложби, галерија, музеја, културних добара...), а уз помоћ наставника остваривати програмске садржаје за четврти разред.

ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОМ РАДУ

а) Активности наставника:

- објашњава нове технике и поступак рада
- усмерава и подстиче ученике при раду
- помаже при избору средстава и материјала
- показује уметничка дела и кроз разговор помаже ученицима да схвате њихову вредност

б) Активности ученика:

- посматрају, проналазе, уочавају и опажају облике, величине, положај облика у природи
- на основу знања о бојама откривају и изводе нове боје
- сарађују (у пару, групи) и дискутују о радовима другова

4.8 МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ је развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности, оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања и осетљивости за музичке вредности упознавањем музичке традиције и културе свога и других народа.

Задаци:

- неговање способности извођења музике повећањем песама по слуху и на основу нотног записа
- оспособљавање ученика да свирају на дечјим музичким инструментима
- оспособити ученике да изводе дечје, народне и уметничке игре
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање и препознавање музичких дела
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности
- оспособити ученике да импровизују мелодије на задати текст и упознају свуке разних инструмената
- упознавање традиционалне и уметничке музике свог и других народа
- неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- развијање критичког мишљења;
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.

Тематска структура - 36 часова

Наставни садржаји	Број часова	Активности у васпитно- образовном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма	Корелација

Извођење музике певањем и свирањем	25	-слушање -певање - илустровање	-фронтални Индивидуални - групни и рад у пару практич.вежбање	-неговање способности извођења музике (певање-свирање) извођење народних и уметничких игара	МК(Стварање и Слушање музике) ФВ (Ритм.игре и плесови), ПД (Сустрет са природом, Моја домовина), М (Мрење и мере)
Слушање музике	8	-слушање -изражавање -закључивање - истраживање -уочавање	-фронтални Индивидуални - групни и рад у пару практич.вежбање	- развијање критичког мишљења (исказивање осећања у музици која се изводи и слуша) - стицање навике слушања музике,подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука	МК(Стварање и Извођење музике) ЛК (Сликарски материј. и технике), ПД (Сустрет са природом, Моја домовина), СЈ (Језичка култура и Књижевност)
Стварање музике	3	-изражавање истраживање креирање	фронтални индивидуални групни и рад у пару	- развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности	МК (Слушање и Извођење музике) ФВ (Ритм.игре и плесови)
			практич.вежбање	-импровизују мелодију на задани текст	ЛК (Сликарски материј. и технике), М (Мерење и мере)

НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА НАСТАВНОГ ПРОГРАМА

- вежбе памћења
- вежбе моторике;
- осмишљавањем различитих активности развити музичке способности код ученика,
- вокално-инструментално извођење песам различитог карактера;
- мотивационо подстицање ученика (одељенска такмичења) на изражајно певање;
- одабир и презентовање различитих музичких дела прилагођених узрасту ученика;
- кроз музичке и едукативне игре објаснити елементе музичке писмености;
- повезати наставу музичке културе са другим предметима, али са музичким животом средине у којој ученици живе и раде (школа, град);
- организовање посета концертима

Настава музичке културе остварује се међусобним прожимањем следећих музичких активности:

- певање и свирање
- слушање музике
- активности у музичком стваралаштву

ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОМ РАДУ

а) Активности наставника: планира, објашњава, упућује, подстиче, демонстрира

б) Активности ученика:

- усвајају основе музичке писмености
- слушају, препознају и анализирају музичко дело
- свирају на дечјим музичким инструментима
- упознају звук разних инструмената
- изводе народен и уметничке песме и игре
- проналазе и стварају мелодије на задати текст

4.9 ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ је да се разноврсним и систематским моторичким активностима повезаним са осталим васпитнообразовним подручјима, допринесе развоју личности ученика, његовом усавршавању и примени моторичких умења и навика, у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци:

- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела
- стицање теоријских знања неопходних ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања
- усмерити развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације покрета
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине
- примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење)
- развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање моторичких умења која су као садржаји утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања, дефинисаног циљем овог васпитнообразовног подручја;
- оспособљивање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневном животу и раду;
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.

Оперативни задаци:

- усмерени развој основних способности, првенствено брзине и координације;
- усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања;
- примена стечених знања, умења и навика у сложеним условима;
- задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл.; - естетско изражавање кретњом и доживљавање естетских вредности; - усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

Тематска структура - 108 часова

Наставни садржаји	Број часова	Активности у васпитнообразовном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма	Корелација
Атлетика	26	- дискусија - ходање - трчање - вежбање - објашњавање - такмичење	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - практич. вежбање	- разликује правилно од неправилног држања тела - усавршавање моторичких способности - изводи покрет у задатом смеру -вешто изводи форме једноставног кретања - слуша упутства и изводи покрет у задатом смеру	ФВ (Основи спортских игара) М(Мерење и мере) СЈ (Језичка култура)
Вежбе на тлу и справама	35	- вежбање - анализирање - поређење	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - практич. вежбање	- вешто изводи задате вежбе са реквизитима - уочава своје моторичке способности и особине, сличности и разлике међу вршњацима	ФВ (Здравствено васпитање) М(Мерење и мере) СЈ (Језичка култура)
Ритмичке вежбе и народни плесови	29	-вежбање -анализирање -поређење -класификација	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - практич. вежбање	- усклађује једноставне и задате покрете уз музику - правилно изводи кораке народних плесова - усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика	ФВ (Вежбе на тлу) СЈ (Књижевност) ПД (Моја домовина) МК (Извођење музике)

Основи спортских игара	14	- вежбање - анализирање - поређење - трчање - скакање	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - практич. вежбање	- примењује правила тимских игара - стварање услова за социјално прилагођавање ученика на колективан живот и рад	ФВ (Здравствено васпитање) М(Мерење и мере) СЈ (Језичка култура)
Здравствено васпитање	4	- разговарају - закључују - цртају - играју се	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - практич.	- подстицање сазнања о себи, свом телу и сопственим способностима - формирају представу о	ФВ (Све области) ПД (Сусрет са природом), СЈ (Језичка култура)
			вежбање	здрављу и факторима који доприносе чувању здравља - усвајање знања о важности одржавања личне хигијене	

НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА НАСТАВНОГ ПРОГРАМА

- вежбе обликовања (од општих ка самосталним вежбама);
- вежбе моторичких знања, умења и навика;
- елементарне игре спретности, брзине и издржљивости;
- вежбе снаге (трчање, скокови/ увис и удаљ, бацање)
- вежбе на тлу;
- такмичарске игре;
- слободне активности;
- примена теоријских знања о здрављу у оквиру предавања, спортских и едукативних игара;

- упућивање ученика на самостално вежбање;
- кросеви;
- такмичења;
- програм се остварује на часовима редовне наставе, али и кроз ванчасовне и ваннаставне активности
- оперативни задаци се стварују кроз следеће етапе: одређивање радних задатака, утврђивање стања, средстава, метода за остваривање радних задатака, праћење и вредновање резултата рад;
- акценат се ставља на развој моторичких вредности
- теоријска знања о здрављу и хигијени су у служби развоја потребних навика које ће ученици примењивати у свакодневном животу и раду;
- наставно градиво по циклусима остварује се у континуитету за један временски период (нпр. Атлетика у јесењем периоду, вежбе на тлу и справама у зимском и тимске игре на пролеће);
- праћење и вредновање је сукцесивно, током целе школске године.

ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОМ РАДУ

- а) Активности наставника: планира, осмишљава, демонстрира, објашњава, упућује, подстиче, коригује, води, координира, сарађује, игра се..
- б) Активности ученика: посматрају, вежбају, понављају, истражују, сарађују, уважавају, негују, развијају, играју се...

4.10. ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

36

Разред:

Четврти

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД 1. Дружимо са Богом и светима – уводни час	• упознавање ученика са садржајима и начином рада • ученик ће бити мотивисан да похађа часове верске наставе	<u>Когнитивни аспект:</u> • стећи основне информације о темама које ће се обрађивати у настави Православног катихизиса током четвртог разреда • уочити какво је његово предзнање из градива обрађеног у претходном разреду школовања <u>Афективни аспект:</u> • желети да активно учествује на часовима верске наставе	□ Упознавање са садржајем програма и начином рада	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација

II – ЦРКВА ЈЕ НАШ ИЗБОР 2. Заједница је основ живота 3. Црква је наш избор 4. Црква је заједница са Светом Тројицом 5. Црква је циљ стварања света	• Пружити ученицима неопходно знање да постојање света има свој циљ –да постане Црква; • Развијањ е свести ученика да је све створено да постоји у заједници са Богом; • Указати ученицима на значење речи Црква;	<u>Когнитивни аспект:</u> • уочити важност постојања заједнице • уочити разлику између Цркве и сваке друге заједнице; • уочити да је Црква слободна заједница у којој учествују само они који то желе; • знати да се они који су у заједници са Христом називају хришћани и да је Црква њихова заједница; • знати да се заједница Бога, људи и	• Прича“Недост ајати “(за заједницу као основ живота) Т. Телехтон □ Песма Св. Владике Николаја „Заједничарење са небом “ • Одабрани одељци из књиге „Из Ја-града у Тиград“ □	(„знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.

6. Свет изван заједнице са Богом 7. Свет у заједници са Богом	• Развијање свести ученика да смо у Цркви позвани на живот у заједници.	природе зове Црква; • уочити да изван Цркве свет не може постојати вечно. <u>Афективни аспект:</u> • бити подстакнут да активно учествује у животу Цркве • бити подстакнут да препознаје живот као дар Божји; • бити подстакнут да препознаје Живот Вечни као Божји дар.	□ Одломак из песме“Зимска идила“ Војислава Илића“	<u>Врсте наставе</u> Настава се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (32 часова) • практична настава (2 часа) <u>Место реализације наставе</u> • Теоријска настава се реализује у учионици; • Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском

				сабрању; <u>Дидактичко</u> <u>методичка</u> <u>упутства за</u> <u>реализацију</u> <u>наставе</u> Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса,
III – ХРИСТОС НАС СВЕ ЗОВЕ 8. Христос позива Апостоле 9. Вера основ заједнице 10. Апостоли позивају свет 11. Човек само срцем јасно види	- Омогућити и ученицима да уоче да Христос зове све људе у заједницу са Њим; - Указати ученицима на значај вере за остварење заједнице са Богом; - Омогућити и ученицима да се упознају са новозаветним	<u>Когнитивни аспект:</u> - уочити да нас Христос позива у лични однос - заједницу љубави; - увидети да су апостоли људи који су слични нама; - уочити да је вера основ заједнице са Богом; - увидети да су Апостоли позивали људе у заједницу љубави са Христом; - разумети значај Христовог оваплоћења	- Прилагођена и препричана новозаветна прича о Христовом позиву Апостола □ Новозаветна прича о ап. Петру када гоне □ О делима Апостола «Мали принц», А. С. Егзипери - одломци - Песма «Звезда се засја»	

12. Христос нас зове 13. Божји	сведочанством о Христу и Апостолима.	(рађања); □ Усвојити текст и мелодију песме „Звезда се засја“ <u>Афективни аспект:</u> бити подстакнут да доживети Христа као Личност која нам иде у сусрет.		група располаже. Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.
IV – ДИВАН ЈЕ БОГ У СВЕТИМА СВОЈИМА 14. Светитељи – сведоци љубави Божје	Омогућити ученицима да уоче да су светитељи наши путеводите љи ка Царству Божјем;	<u>Когнитивни аспект:</u> - поступно изграђивати свест о томе ко су светитељи; - увидети да су сви позвани да буду светиетљи; - уочити важност светитеља као	□ Прилагођена и препричана нека житија светих □ Приче из живота Светога Саве	

15. Свети Сава путеводитељ у живот вечни 16. Успињање ка Христу (опис н.ј – прича о Закхеју) 17. Свети Симеон Богопримац - сусрет са Христом 18. Литургијско путовање заједнице свих светих	• Омогући ти ученицима да уоче значај жеље за остваривање заједнице са Богом; • Указати ученицима да је Литургија заједница свих светих са Богом.	наших узора за остваривање личног јединства са Богом; • знати какву важност Савине речи и дела имају за нас данас; • учити да је за остваривање јединства са Богом потребна искрена жеља; • знати да је Литургија начин на који сви остварујемо заједницу са Богом; • препознати да у нашу заједницу са Богом уводимо све оне (и све оно) што волимо.	• Приповест о Светом Сави, његовим делима и духовним подвизима . Указати на неке од најважнијих поука из књига које је Свети Сава написао (Житије Св. Симеона, Законоправило, Хиландарски типик, Студенички типик,) • Одломак из књиге Михајла Пупина „Са пашњака до научењака“ (одломак у коме се говори о нашој вери и Светоме Сави) • Прича о Закхеју – препричана и прилагођена □ Празник Сретење Господње	Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја,

		<u>Афективни аспект:</u> • бити подстакнут да следује светитељима Божјим и да буде добар човек; • бити подстакнут да препознаје љубав као највећу врлину.	Св. Владика Николај одломак из „Небеске Литургије“	интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за

V – ЗНАЧАЈ ВРЛИНСКОГ ЖИВОТА 19. На путу светости 20. Усавршавању нема краја 21. Пут ка вечности	• Омогући ти ученицима да схвате грех као промашај циља; • Пружити ученицима могућност да разумеју да је самољубље извор греха; • Омогући ти ученицима да уоче шта су врлине; • Указати ученицима да	<u>Когнитивни аспект:</u> • увидети да се грех јавља као последица одсуства истинске љубави; • уочити да је грех наш погрешан избор; • увидети шта је самољубље и по чему се оно разликује од љубави; • увидети да без врлина нема љубави;	• Грех као промашај циља • Последице пада у грех • Обрада одабраних поглавља из књиге «Из Ти-града у Небески град» • Поуке светих: Григорије С. Петров ; Васкршња прича дарови доброг мудраца Христу Спаситељу „Четврти мудрац“;	остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.

22. Хришћанске врлине 23. Врлинослов – свети нас уче	врлине представљају прихватање Божје воље; • Пружити ученицима могућност да примете да они управљају својом вољом и праве личне изборе .	• уочити да је само врлинама могуће остварити однос љубави са Богом и људима; • упознати најважније хришћанске врлине; • увидети да врлине нису човеку дате, већ да се за њих треба трудити; • увидети да се и врлине усавршавају. <u>Афективни аспект:</u> • бити подстакнут да следује светитељима Божјим;	• Свети Спиридон (прича о смирењу); • Свети Василије Острошки - (прича „Свечев лијек“); • Поуке владике Николаја • Св. Јустин Ћелијски („Срна у изгубљеном рају“ одломак из казивања белих срна)	<u>Евалуација наставе</u> Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова;

		• бити подстакнут да се труди да у себи развија хришћанске врлине.		<u>Оцењивање</u> Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика;

VI - СА НАМА ЈЕ БОГ 24. Васкрсење и Педесетница 25. Црква је икона Царства Божијег 26. Црквена уметност - одсјај Царства Божијег	□ Пружити ученицима могућност да разумеју да је Црква икона Царства Божијег и да смо са Богом у најприснијој заједници на Светој Литургији; • Омогући ученицима да уоче разлику између иконе и неке друге уметничке слике или фотографије;	<u>Когнитивни аспект:</u> - уочити да служењем Литургије постајемо учесници Царства Божијег и сједињујемо се са Богом; - узнати садржај молитве «Царе небески»; - увидети да сам изглед православног храма изображава јединство Неба и земље. <u>Афективни аспект:</u> - код ученика ће се развијати жеља за очувањем природе;	- Педесетница – рођендан Цркве; - Молитва Царе небески; - Кроз одломке из јеванђелских текстова, допуњене фотографијама фресака, приказати домострој спасења.	<u>Оквирни број часова по темама</u> Увод – 1 Црква је наш избор – 7 Христос нас све зове – 7 Диван је Бог у светима својима – 7 Значај врлинског живота – 7 Са нама је Бог - 4 Евалуација – 1+2

	• Омогући ти ученицима да изграде свест о томе да иконе сведоче будуће Царство Божије у садашњем веку; • Установ ити обим и квалитет знања стечених у току школске године из Православног катихизиса.	•бити подстакнут да уреди школски простор најуспешнијим радовима; • бити подстакнут да и наредне године похађа часове Православног катихизиса; • уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса четвртог разреда основне школе.	

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Српски језик и књижевност
2. Математика
3. Познавање природе и друштва
4. Ликовна култура
5. Музичка култура

4.11. ОД ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА

Циљ и задаци: развијање умења и вештина за коришћење материјала, прибора, алата и рачунара у игри и свакодневном животу; развијање креативности, логичког мишљења и способности комбиновања; упознавање и употреба једноставних програма за рачунарске игре и образовне програме; развијање конструкторских вештина и способности за тимски рад.

Тематска структура: 36 часова

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно- васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Цртамо и пишемо	12	-отварање програма -креирање цртежа и текста - форматирање -чување и штампање рада	- фронтално - индивидуално - рад у пару - рад у групи - практич.рад	-Развијање умења и вештина за коришћење једноставног програма за цртање и писање - Развијање сарадње -Развијање креативности при раду
Правимо одељенске новине	4	-креирање, уређивање, штампање радова	- фронтално - индивидуално - рад у пару - рад у групи - практич.рад	-Развијање креативности и стваралачког рада -Развијање смисла за лепо и уредност
Креирамо, стварамо	10	-креирање -фотографисање -чување и штампање радова	- фронтално - индивидуално - рад у пару - рад у групи - практич.рад	-Оспособљавање ученика за правилан рад на скенеру и дигиталном апарату -Развијање креативних и конструктивних активности: писмо, честитка, позивница

Играмо се и снимамо	10	- конектовање - креирање - слање поште	- фронтално - индивидуално - рад у пару - рад у групи - практич.рад	- Развијање способности и коришћење електронске поште - Спретност и креативност при коришћењу једноставних програма - Развијање сарадње и узајамне помоћи

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА НАСТАВНОГ ПРОГРАМА

-вербални (монологски и дијалогски)

-метод демонстрације (приказивање, показивање, илустрације, цртежи)

-истраживачки метод

-учење путем открића

-примена и практична реализација стечених знања у претходним разредима; константно прожимање радно техничких и информатичких садржаја; осмишљене наставне ситуације у којима ученици реализују задатке и развијају радозналост;

коришћење приручне литературе за наставника и ученике; коришћење рачунара; примена наученог о коришћењу рачунара у настави, организовање различитих свечаности; мотивација ученика да проналазе различите опције за решавање задатог или самостално осмишљеног задатка.

4.12. НАРОДНА ТРАДИЦИЈА

Циљ овог изборног предмета је да ученике уведе у активности ревитализације традиције, кроз непосредно упознавање материјала и духовне традицијске културе свога народа: спречити убрзано одумирање важних елемената традицијске културе из праксе и код ученика стварати свест о себи самим и свом месту у свету сличних и различитих.

Задаци:

Усвајање елементарних знања о разлици између фолклорног и актуелног окружења, и то кроз:

- упознавање са основним фолклорним текстовима (бајке, легенде, приче, песме, пословице);
- упознавање са дечјим фолклором (игре и кратке текстуалне форме као што су загонетке, успаванке, разбрајалице итд.);
- усвајање елементарних знања о носећим наставним мотивима
- основних разлика између градског и сеоског начина живота,
- основних сезонских радова,
- основних обичајно-обредних радњи везаних за те радове,
- основних и општих празника,
- обичајно-обредних радњи везаних за те празнике,
 - усвајање знања о разлици између фолклорног и актуелног,
 - упознавање фолклорних текстова и дечјег фолклора,
 - уочавање разлика између градског и сеоског живота,
 - познавање основних празника сезонских послова и обичајно - обредних радњи везаних за њих,
 - познавање традицијалних облика транспорта,
 - познавање народних музичких инструмената и њихове улоге у традиционалној култури,
 - упознавање са носиоцима народне традиције,
 - схватање важности чувања и неговања народне традиције.

Тематска структура :36 часова

Садржаји програма	Број часова	Активности ученика образовно- васпитном раду	Активности наставника у образовно - васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма

ТРАДИЦИОНАЛНИ ОБЛИЦИ ТРАНСПОРТА И ТРАНСПОРТНА СРЕДСТВА	16	- посматрање - описивање - читање текстова - уочавање - бележење - груписање - прикупљање - фотографија	- припрема, ангажује се и упућује ученике на ангажовање у истраживачком раду - припрема, чита и анимира пригодним материјалима - подстиче на сталну размену информација - упознаје са развојем поштанског саобраћаја	- индивидуални - групни - фронтални - рад у пару	- стицање елементарних знања о традиционалним облицима транспорта и транспортних средстава и њиховом значају за живот људи на селу и у граду - продубљивање знања о занатима и објектима значајним за саобраћај
НАРОДНИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	9	- посматрање - описивање - уочавање - слушање музике - груписање - цртање и прављење музичких инструмената - свирање	- подстиче интересовање и помаже при изради музичких инструмената - упућује на самосталан, практичан истраживачки рад - ствара амбијентални простор - осмишљава и организује часове и којима се истиче улога инструмената при обележавању обичаја - упућује и врши корелацију	- индивидуални - групни - фронтални - рад у групи	- продубљивање знања о празницима и занатима - упознавање различитих музичких инструмената и њихове улоге у традиционалној култури - стицање вештине прављења неких музичких инструмената

НОСИО ЦИ НАРОДН Е ТРАДИЦ ИЈЕ	11	-читање текста -обележавање -прикупљање информације - истраживање -посете	-омогућује упознавање са науком, установама и друштвима која се баве очувањем и неговањем народне традиције - припрема и организује изложбу, приредбу - планира, организује и изводи излет, посете -прати интересовање и ангажовање -провера остварености циљева учења	индивидуални -групни -фронтални -рад у групи	-упознавање са носиоцима народне традиције -упознавање наука које проучавају народну традицију - схватање важности чувања и неговања народне традиције

НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА НАСТАВНОГ ПРОГРАМА

Овај изборни предмет би требало схватити као интердисциплинарно средство за лакше савлађивање нових и непознатих чињеница и приступити методологији наставних предмета из области уметности.

Ученици само на појмовном нивоу треба да упознају науке, установе и друштва која се баве очувањем и неговањем народне тариције.

Пожељно је да ученици израде неке музичке инструменте и покушају да свирају на њима; организовањем изложби и приредби како би показали стечена знања, умења и вештине.

Излет ће се извести у временском периоду мај-јун, у одељењима која се нису определила за Наставу у природи

4.13. ДРУШТВЕНЕ, ТЕХНИЧКЕ, ХУМАНИТАРНЕ, СПОРТСКЕ И КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ:

Тематски садржај: 36 часова

Садржаји програма	Број часова	Активности образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
<u>Друштвене активности</u> -Радионице „Школа без насиља“ -Активности поводом обележавања: Дан планете Земље, Дан воде, Дан борбе против пушења, Дан заштите животне средине	5	-израда паноа -посете -изложбе	- фронтално - индивидуално - рад у групи	-Сарадња са локалном заједницом -Развијање свести о здравом начину живота -Поштовање разлика и уважавање својих и туђих потреба
<u>Техничке активности</u> -Уређење школског простора -Израда честитки поводом значајних датума	6	- чишћење -купљење папирића -сечење, лепљење, цртање, сликање	- фронтално - индивидуално - рад у групи	-Развијање креативности, стваралачког рада, уредности, прецизности, изграђивање личних критичких ставова према загађењу животне средине

<u>Хуманитарне активности</u> -Акције поводом Дечје Недеље -Јесењи крос -Сарадња са Црвеним крстом -Помоћ болесном другу -Помоћ старим особама	5	-прикупљање новца,школског прибора, играчака... -припреме за крос - посете	- фронтално - индивидуално - рад у групи	- Развијање хуманог односа -Поштовање разлика и разумевање туђих потреба - Развијање такмичарског духа
<u>Спортске активности</u> Организовање спортских Такмичења - одељенска -међуодељенска -међушколска	10	- игра -различити облици кретног изражавања	- фронтално - индивидуално - рад у групи	- Развијање такмичарског духа - Развијање моторике спретности, физичких способности
<u>Културне активности</u> Посете: позоришту -музеју -учествовање у активностима поводом школских празника	10	-посете културним установама - јавни наступи -припрема за такмичење рецитатора	- фронтално - индивидуално - рад у групи	- Развијање опште културе -Развијање и подстицање стваралачке активности -Развијање оригиналности, маште, смисла за лепо

5.0. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

5.1 СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Фонд: 180 часова

Циљ: Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;

- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
 - развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности; - развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:

- овладавање техником читања и писања на оба писма
- савладавање просте реченице (појам, главни делови)
- стицање основних појмова о именицама, придевима и глаголима
- постепено увођење у тумачење основне предметности књижевног дела (осећања, догађаји, ликови, поруке)
- овладавање усменим и писменим изражавањем према захтевима програма (препричавање, причање, описивање, извештавање)
 - постепено упознавање методологије израде писменог састава

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Садржаји програма	Обрада	Утврђивање	Систематизација	Укупно
Језик	40	20	14	74
Граматика	37	18	13	68
Правопис	3	2	1	6
Књижевност	43	16	8	67
Школска лектира	32	12	5	49
Домаћа лектира	11	4	3	18
Култура изражавања	6	24	9	39
Говорно изражавање	3	4	3	10
Писмени изражавање	3	20	6	29
Укупно	89	50	31	180

Тематски оквир:

кључне речи /појмови: 1. тема- граматика: реченице, падежи, променљиве врсте речи, глаголи, непроменљиве врсте речи

2. тема- правопис: велико слово, знакови интерпункције, писање речце НЕ

3.тема- писмено изражавање: писмене вежбе и домаћи задаци

4.тема- усмено изражавање: говорне вежбе, изражајно казивање стихова, јачање вербалног

самопоуздања

5.тема - књижевност: лирика, епика

Рд. Бр.	Назив теме	Предметни исходи	Стандарди	Начини и попусти остваривања програма	Компетенције Опште међупредметне компетенције	Начин провере остварености исхода

1.	Граматика	-Анализом речнице и реченичних чланова наводити ученике да разликују именичке и глаголске додатке - Вежбањем на тексту уочити разлике просте и сложене реченице На конкретном примеру једне изабране речи демонстрирати ученицима њене различите облике у различитим падежима -На сонову конкретних примера у реченици наводити ученике да закључе која су питања за падеже, која је њихова функција, а које значење На конкретном примеру демонстрирати ученицима сваку врсту речи понаособ На задатом тексту заједно са ученицима	CJ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези са облицима речи CJ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима CJ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи CJ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима CJ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологику у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама CJ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези са њима)	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, табела, панео, Увођење ученика у главне појмове граматике, српског језика прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима Самоевалуација и евалуација	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Домаћи задатак Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова

		уочавати глаголска времена -Помоћу многобројних примера објаснити ученицима категорије глаголског вида и глаголског броја				
2.	Правопис	Задатим примером утврдити стечена знања о правопису - На задатом примеру навести ученике да уоче правилну употребу великог слова, писања речце НЕ, употребу зареза, тачке и зареза, неколико тачака, цртице.	СЈ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима СЈ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: текстова, табела Самоевалуација и евалуација Кроз практичне примере ученици показују могућност да самостално користе правописне знаке -Дата правописна правила ученици примењују у говорној култури Корелација: страни језици, информатика	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција - Естетичка компетенција	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Рад на текстугрупни рад Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера-вежба

3.	Писмено изражавање	-Различитим темама развијати ученичку писану културу - Занимљивим избором тема мотивисати ученике на испољавање креативности - Одређеним темама	CJ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) CJ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу CJ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: Ученици развијају своју писменост - Ученици подстичу своју стваралачку моћ и развијају	-Компетенција за учење	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова

		мотивисати ученике да што више читају и пишу -Систематизацијом обрађеног градива мотивисати ученике да усвоје граматичка правила из области врста речи, падежа, реченице, правописа и теорије књижевности	CJ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај CJ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста CJ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму	креативност - Одговарањем на различите теме ученици негују врлине и позитивне вредносне системе - Многобројним примерима ученици евалуирају своје знање -Ученици практично примењују усвојена теоријска знања о речима, реченици и падежима - Самостално примењују правописна правила Самоевалуација и евалуација Корелација: веронаука, народна традиција, историја, музичко	- Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција - Естетичка компетенција	Домаћи задатак-Радна свеска Писана провера-вежба

4.	усмено изражавање	Различитим говорним вежбама наставник код ученика развија говорну културу - Наставник подстиче ученике и упућује их на изражајно казивање стихова - Давањем слободе ученицима да се самостално	CJ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу CJ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста) CJ.2.2.1. саставља	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: Јавним излагањем ученици развијају реторичке способности - Изражајним казивањем стихова потврђују лепоту народног	Компетенција за учење	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих

		изражавају наставник развија ученичко самопоуздање	експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан CJ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај	стваралаштва - Самосталним изражавањем ученици богате речник и побољшавају свакодневну комуникацију Самоевалуација и евалуација Корелација: реторика, историја,	- Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција - Естетичка компетенција	часова Презентације ученика, панои Домаћи задатак Писана провера-вежба дебата

5.	књижевност	Заинтересовати ученике за поједине писце појединоста из приватног живота. - Занимљивим приступом датим песмама мотивисати ученике да читају и факултативне садржаје -Тематско-мотивском анализом наводити ученике да уочавају многобројна стилска изражајна средства -Композицијском анализом упознати ученике са знањима о стиху, строфи и рими -На датим тесковима наставник демонстрира приповедне поступке (опис, опис, опис,	CJ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела CJ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност) CJ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епiku и драму CJ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани, неримовани; осмерац и десетерац) CJ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: наратив, опис, дијалог, монолог CJ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење,	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: Изражајним читањем ученици утичу на говорну културу -Читањем самостално доносе закључке о стваралаштву појединих писаца -Уочавањем стилских средстава ученици вреднују литерарни поступак -На примеру песме стичу и примењују знања о строфи, стиху и рими.	-Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Провера

	нарација, дијалог, монолог, унутрашњи монолог) -На примерима из свакодневног живота наводити ученике да усвоје знања о приповедним поступцима - Поређењем различитих текстова упутити ученике да препознају различите приповедне врсте - Мотивисати ученике да праве разлику између народног и уметничког стваралаштва и износе лични став о томе. примерима из дела наводити ученике да дате ситуације повезују са онима из свакодневице и да правилно вреднују поступке ликова	ономатопеја) CJ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: тему, мотив, фабулу, време и место радње, лик... CJ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломка, ликова, карактеристичних ситуација CJ.2.4.5.	ученици развијају позитиван став о прозном стваралаштву - Познавањем стваралачког опуса неког писца ученици самостално закључују о вредностима тих дела -На основу анализе дела стичу знања о приповедним поступцима, перспективи приповедача -Упоредјују народно и уметничко прозно стваралаштво и уочавају сличности и разлике.	-Комуникација -Дигитална компетенција -Естетичка компетенција	

Корелација са другим предметима:

Историја (друштвено-историјака локализација књижевних текстова и ликова који се у њима појављују, историјски оквири језичког развоја).

Географија (географске и демографске одлике средине за коју се везују радње књижевних текстова, легенде).

Ликовна култура (илустрације књижевних текстова).

Музичка култура (мотивски).

Страни језици (тумачење непознатих речи, порекло речи у нашем језику, поређење граматичких особина, нпр. конгруенције).

Математика (математички модели у служби сликовитости и веће памтљивости градива из граматике и теорије књижевности, дијаграми, графикони).

Сарадња са свим облицима људског знања и деловања, посета Градској галерији, Народном музеју, Сајму књига, праћење позоришних представа, биоскопских пројекција, књижевних вечери и свих других културних дешавања у локалној средини.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Неки од начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ Провера остварености стандарда ученичких постигнућа (остварености исхода)					
Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у	Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених	ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
току савладавања програма предмета;	поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине,	напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);	Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Учесталост јављања и распоред јављања по месецима	Пресек стања по тромесечју

	руковање прибором и технологијама и извођење радних задатака.	ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка прецизност Хоризонтално и вертикално повезивање градива	По потреби, бар једном у полугодишту
		напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);	-Редовност доношења домаћег - Ученици воде евиденцију	За три недоношења домаћег -1 у свеску, а након опомене и у дневник	Свакодневно током године праћење
			Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године
		ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева	- Писане провере Ученици дају самопроцену оцено	Бодовање: 40-54%-2 55-69%-3 70-84%-4 85-100%-5	Након сваке теме

		који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	По потреби
		ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара која ураде добијају +5	По потреби

Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно	веома висок степен ангажовања ученика (5)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) - Успешности у групном раду, раду у	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учествује, помаже другима, израђује	-Пресек стања по тромесечјима
		висок степен ангажовања ученика (4)			
		уз ангажовање ученика (3)			
		ангажовање ученика (2)			
	учествовање у настави, сарадњу са другима		пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима - Посета културноисторијским институцијама и догађајима (позориште) - Несебичном пружању помоћи другим ученицима - Израда паноя, различитих врста излагања	самостално или у сарадњи са другима продукте рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноя, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...) -Спреман је да помогне другима - Иницијатива и квалитет продукта	

5.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред: пети

Фонд: 72 часа

Циљ: Циљ наставе и учења старног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, према сопственом језику и културном наслеђу.

Глобални/тематски план рада

Редни број наставне теме	Назив теме	Број часова за		
		Обраду	Остале типове часова	Укупно
1.	Starter	/	4	4
2.	Module 1-Hello!	4	6	10
3.	Module 2-Home&Places	4	6	10
4.	The first written test	/	3	3
5.	Module 3-Every day	4	6	10
6.	Module 4-All about food	4	6	10
7.	Module 5-It`s fun	4	6	10

8.	The second written test	/	3	3
9.	Module 6-London was great	4	6	10
10.	Festivities	1	1	2
Укупно		25	47	72

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број Часова	Об ра да	Ос та ли ти по ви
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој и писменој комуникацији:	Ученици у усменој и писменој комуникацији уче и увежбавају:	по теми		

1. Starter unit Поздрављање и представљање себе и других и тражење / давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту Изражавање интересовања, изражавање припадања и поседовања; исказивање просторних односа; описивање карактеристика предмета.	-разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на описивање интересовања и хобије, допадање и недопадање; - разумеју и формулишу једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; -питају и кажу шта неко има / нема и чије је нешто; -разумеју једноставнија питања која се односе на просторне односе и одговоре на њих; опишу просторне односе једноставним, везаним исказима; -разумеју једноставнији опис предмета и опишу њихове карактеристике користећи једноставна језичка средства; -разумеју краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење / давање информација личне природе -поздрављају и отпоздрављају, представљају себе и другог користећи једноставна језичка средства	Речи и изразе који се односе на теме; језичке садржаје – <i>-What's your name? Nice to meet you. Where are you from? What's your date of birth? What's your address?</i> <i>What time is it now? How do you spell your name? What month is it? I like/don't like..., I'm into..., He's good at..., My favourite is/are...</i> -(Present Simple – to be...); <i>My mum is interested in... Our parents like books.-</i> (Possessive adjective...s); <i>Are these your gloves? No, they're not mine. Whose is this sleeping bag? It's hers. -</i> (Possessive pronoun...); <i>...the teacher's mobile, Harry's bag, Harry and Eva's desks, the students' chairs -Saxon</i> Genitive...); <i>Have you got a present for dad? Yes, I've got a nice book about cooking. -(Have got...) Where's the bag? It's on the chair -</i> (Prepositions of place...) – in, on, under, behind, opposite...); <i>This/that photo isn't very nice.</i> <i>These/those books are interesting.-</i> (Demonstrative pronouns...); кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	3	/	3

2.People Људи Описивање и упоређивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места	- разумеју једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места - упоређују и описују карактеристике живих бића, предмета, појава и места, користећи једноставнија језичка средства - саопште кратку поруку (телефонски разговор, дијалог уживо, СМС, писмо, имејл) којом се захваљује	Речи и изразе који се односе на теме; језичке садржаје – Family and friends /Describing people /An online article Robot Fighters Diwali: A family festival What`s your phone number?What`s your email address? (Have got affirmative, negative, questions and short answers) ;They have got fifteen children.Have you got a brother or a sister?They haven`t got a car. (Comparison of adjectives);<i>My hair is shorter than your hair.My sister is the youngest in our family.</i> Кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	7	3	4

3. It`s your life То је твој живот Описивање догађаја у садашњости; исказивање интересовања, планова и предлога.	-разумеју једноставне текстове којима се описују сталне, уобичајене радње у садашњости; размене информације које се доносе на дату комуникативну ситуацију; опишу сталне и уобичајене активности у неколико везаних исказа; -разумеју једноставне исказе који се односе на интересовања, планове и предлоге и реагују на њих; размене једноставне исказе у вези са туђим интересовањима, плановима и предлозима; саопште шта њих или неког другог занима, односно шта они или неко други планирају или предлажу; -разумеју и описују сличности и разлике у начину живота у земљама циљне културе и код нас; -разумевање разлика у часовним зонама; -разумеју и описују важније догађаје у земљама циљне културе.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – What do you do after school?Talk about your daily routine: I get up at 9. I have croissants and jam for breakfast. I go swimming with dolphins at 10.30 and then I play tennis with Rafael Nadal. (The Present Simple Tense – all forms + adverbs of frequency...) ;<i>I start school at this time.Marta walks to school with her friend.What about... Let`s go to the... What`s on? I like the sound of...</i> (Prepositions of time) In the morning ,I do some exercise; At lunchtime... (Expressions with have);I have a shower at 7.30 A blog post-Champion swimmerkратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	7	3	4
4. Cumulative review 1 Units 1-2	-Исходи из тема 1 и 2-комбиновано	Лексику и језичке структуре које се односе на теме и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 1 и 2; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.	1	/	1

5 .Test 1 Units 1-2	-Ученици могу да процене постигнућа ,везана за теме 1 и 2	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходним темама, задатке слушања, читања и вођеног писања.	1	/	1
6. Schooldays Школски дани Описивање бића, предмета и места; изражавање мишљења/интересовања/допадања/недопадања; описивање догађаја у садашњости.	- разумеју и реагују на најједноставније забране, своје и туђе обавезе - размењују једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту (у превозном средству, спортском центру, биоскопу, зоолошком врту и сл.) као и на своје и туђе обавезе - представљају правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства -разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање мишљења/интересовања/допадања/недопадања; размењују и формулишу једноставне исказе којима се изражавају мишљења/интересовања/допадања/недопадања; - упоређују и уочавају сличности и разлике у школском животу циљне културе и код нас.	-Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – <i>Places in school.These are:Main hall,sports hall,classroom,library,IT room,science lab,canteen. Would you like to go to Li Zheng`s school?Why?Why not?My favourite subjects are <b>Maths and Science</b> - (<b>Can for ability...</b>); <b>Can</b> they break a brick with their hands?Yes ,they <b>can</b>/No,they <b>can`t(Can for permissions...);Theycan`</b>tsee their their parents during the week .I <b>can`t use my mobile phone in the classroom but I can....</i> -(May for permission....);Mum,may I go out? (Object pronouns);That`s <b>him</b> in the blue shorts. ( <b>don`t) like, don`</b> t mind,love,hate+ing;I don`t mind working this hard.I love dancing.I really don`t like getting up early. -( <b>Imperative,must/mustn` t...);Be quiet in the library. You must come to school on time.You mustn`t forget your homework. -кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	7	3	4

7. The first written test in English Први писмени задатак	-Ученици могу да процене постигнућа,везана за претходне теме	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходним темама, задатке слушања, читања и вођеног писања.	3	0	3
8. Food Храна Изражавање допадања и недопадања; изражавање количина; исказивање савета.	-разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање допадања / недопадања; размењују и формулишу једноставне исказе који се односе на изражавање допадања / недопадања; -разумеју једноставније изразе који се односе на количину нечега; питају и кажу колико нечега има / нема, користећи једноставнија језичка средства; на једноставан начин наручи јело и / или пиће у ресторану и пита / каже / израчуна колико нешто кошта; -разумеју једноставне савете и реагује на њих; упуте једноставне савете; -саставе списак за куповину – намирнице и количине намирница (две векне хлеба, пакет тестенине, три конзерве туњевине и сл.) -уочавају сличности и разлике у начину исхране у земљама циљне културе и код нас.	-Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – <i>Do you like beans?Ana likes eggs but she doesn't like cheese.What do you usually have for lunch?</i> <i>Simon usually has chocolate in his lunch box. Can I have a sandwich ,please?</i> -(Expressions with have...) ; <i>We always have lunch in the canteen at 1 o'clock.</i> -(Countable and uncountable nouns...); <i>I have got two sandwiches.Do you like fruit?</i> -(A/an/some/any/no...); <i>I've got an orange.Do you have a chocolate bar?I haven't got any sandwiches.I've got some oranges.There is no food! -(There is/there are.....);There is a fast food place on the way home. There are a lot of cool places to eat in London..</i> -(Much/many/a lot of...); <i>How many apples are there?How much is this sandwich?There aren't a lot of bananas here.</i> -кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	7	3	4

9. Cumulative review 2 Units 3-4	. Исходи из тема 3 и 4-комбиновано	Лексику и језичке структуре које се односе на теме и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 3 и 4; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.	1	/	1
10..Test 2 Units 3-4	-Ученици могу да процене постигнућа ,везана за теме 3 и 4	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходним темама, задатке слушања, читања и вођеног писања.	1	/	1
11. Animal world- Свет животиња Описивање појава и карактеристика бића; описивање општих способности; изрицање дозвола и забрана.	-разумеју једноставнији опис животиња и појава; -упореде и опишу појаве и карактеристике животиња користећи једноставнија језичка средства; -разумеју једноставније текстове у којима се описују способности; размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; изразе способности користећи неколико везаних исказа; -разумеју и реагују на једноставније дозволе и забране; размене једноставније информације које се односе на дозволе и забране.	-Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – <i>Animal actions quiz!What are the animals doing?Elephants move their ears round and round to keep cool.Do you go to the zoo?What are your favourite zoo animals?A description of an animal:All about hippos!</i> -(Present Continuous Tense...);I am watching the animals.Are the monkeys fighting?The frog isn't eating. -(Action verbs...);The kangaroo is jumping.The snake is hiding.Do frogs fly?No ,they don't. -(Simple Present Tense vs Present Continuous Tense...); <i>They usually fly to warm places in the winter.Are you feeding animals at the moment?</i> -(The suffix -er...);dance-dancer	7	3	4

	-разумеју и поштују правила учтиве комуникације; - познају значајнија места и животињски свет једне од земаља циљне културе (Индије).	-кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.			

12.City life- Градски живот Описивање места; Исказивање средстава транспорта; исказивање просторних односа – оријентација у простору.Описива ње догађаја и способности у прошлости	- разумеју једноставне описе места; - опишу места користећи једноставна језичка средства; - упореде и опишу карактеристике места; - разумеју једноставнија питања која се односе на просторне односе и оријентацију у простору и одговоре на њих; опишу просторне односе једноставним, везаним исказима; - разумеју и поштују правила учтиве комуникације; - - познају веће градове (Лондон, Единбург) у земљама циљне културе (ВБ). - опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – <i>Where do you usually go with your friends?What`s your favourite place in town?What was Pompeii?A lot of people travel there for work by plane,but a lot of people walk too.A description of a place.</i></p> <p><b>(Past Simple-was/were...);</b>Pompeii was a very town.Was there a swimming pool?Were the people rich?Yes,they were.No,they weren`t. (Past Simple:regular and irregular verbs...);<i>We arrived at the station at 10 o`clock.We went to the museum first.Did you go there?No,I didn`t go there,Did he arrive on time?No,he didn`t arrive on time.</i></p> <p><b>(Could/couldn`t...);<i>He is so clever.He could read when he was four.He broke his leg,so he couldn`t run the race.</i> (Extreme adjectives...);very big,very old,very hot. -кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	7	3	4

13. Cumulative review Units 5-6 3	-Исходи из тема 5 и 6 – комбиновано.	Лексику и језичке структуре које се односе на теме и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 5 и 6 вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.	1	/	1
14. Test 3 Units 5-6	- Ученици могу да процене постигнућа, везана за теме 5 и 6	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходним темама, задатке слушања, читања и вођеног писања.	1	/	1

15. Sport Спорт	-разумеју једноставнији опис појава и места; -упореде и опишу појаве и места користећи једноставнија језичка средства; опишу појаве и места користећи једноставнија језичка средства; -разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање интересовања; размењују и формулишу једноставне исказе којима се изражавају интересовања; -разумеју једноставне текстове којима се описују радње у прошлости; размене информације које се доносе на дату комуникативну ситуацију; опишу радње из прошлости у неколико везаних исказа; -упоређују и уочавају сличности и разлике у популарним спортовима у земљама циљне културе и код нас.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје <i>What sports do you do?Let`splay football!Did the sport start in China?Is sumo an old or a new sport?What clothes are you wearing today?I`m wearing jeans,a t-shirt....What did you wear yesterday?I wore my pink t-shirt and a skirt.What`s your favourite sport and why?</i></p> <p><b>(Past Simple:Yes/No questions...)</b> ;<i>Did you go to the football match last night?Ye,I did.Did your team win?No,they didn`t.They lost.</i> (Past Simple:Wh-questions...);<i>When did you end the game?We ended the game at 8 o`clock in the evening.</i> -кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	7	3	4
16. The second written test in English Други писмени задатак	-Ученици могу да процене постигнућа,везана за претходне теме	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходним темама задатке слушања, читања и вођеног писања.	3	0	3

17.Holidays- Празници Исказивање планова и намера; описивање метеоролошког времена.	- разумеју, траже и даје једноставнија обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту - Опишу различите пејзаже и разговарају о њима - разумеју планове и намере и реагују на њих; - размене једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама; саопште шта они или неко други планира или намерава;; - опишу метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним језичким средствима.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје –Seasons and weather.Which months are in each season in your country?Spring:March,April,May... What`s the weather like today?It`s sunny ... Who has plans to go on holiday for a week?There are a lot of mountains and beaches in California.Where do you like going on holiday? - (Going to for future plans and intentions...); <i>I am going to swim every day.I`m not going to take summer clothes.Am I going to build a web page?</i></p> <p><b>-(Will/won`t for prediction...); <i>I think we will have a great time.I`m sure it won`t be a big problem.</i> -(Present perfect...);<i>My cousin has showed me some wonderful photos today.Have you ever seen any of these animals?He hasn`t done it yet.</i> -кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и	7	3	4

		пишу); сличности и разлике у културама.			
18. Cumulative review 4 Units 7-8	- Исходи из тема 7 и 8 – комбиновано.	Лексику и језичке структуре које се односе на теме и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама7 и 8; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.	1	/	1

УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА	72	24	48

Начини оставривања наставе и учења

Планирање наставе и учења – у циљу оставривања исхода и садржајима сваки наставник ће планирати рад водећи рачуна о одељењима у којима предаје. Годишњим планом рада, као и оперативним плановима биће конкретизовани исходи по областима, односно комуникативним функцијама. Исходи ће бити класификовани на оне које би сви ученици требало да достигну, преко оних које остварује већина па до оних које достиже мањи број ученика са високим степеном постигнућа.

Остваривање наставе и учења

Комуникативна настава језик сматра средством комуникације. Стога је и програм усмерен ка исходима који указују на то шта је ученик у комуникацији у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ наставника постепено води од комуникативне функције као области, преко активности које у настави оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно спроводе и примењују следећи ставови:

- циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;
- – говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;
- наставник мора бити сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;
- – битно је значење језичке поруке;
- знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности;
- са циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала, настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;
- наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;

- сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

–

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и неколико категорија:

- ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
- уџбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;
- рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад; – за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Технике/активности

У реализацији часова смењују се технике и активности / једна неће трајати дуже од 15 минута/, а редовно се организује рад у паровима и мњим и већим групама. Ученици током часова: слушају, пишу, повезују, цртају, боје, праве паное, презентације... На часовима ће се често реализовати вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.), као и игре примерене узрасту. Посебно се реализују активности везане за писмено и усмено изражавање:

Разумевање писаног језика:

- уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...);
- препознавање везе између група слова и гласова;
- одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;
- извршавање прочитаних упутстава и наредби.

Писмено изражавање:

- повезивање гласова и групе слова;
- замењивање речи цртежом или сликом;
- проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза”, осмосмерке, укрштене речи, и слично);
- повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама;
- попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљак);

– писање честитки и разгледница; – писање краћих текстова.

Увођење дечије књижевности и транспоновање у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз.

Предвиђена је израда два писмена задатка у току школске године.

Стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина

С обзиром на то да се исходи операционализују преко језичких вештина- слушање, читање, писање и говор, оне се у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају, како би ученици могли да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем.

Зато се примењују одређене стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина. Задаци постављени ученицима ће се бирати према способностима ученика, њиховој мотивацији за рад, од карактеристика и врсте текста на ком се ради, познавања теме, самосталности ученика и тд. Када је реч о писању тежина задатака у вези са писаном продукцијом зависи од следећих чинилаца: познавања лексике и нивоа комуникативне компетенције, капацитета когнитивне обраде, мотивације, способности преношења поруке у кохерентне и повезане целине текста. У реализацији ове језичке активности водиће се рачуна о теми, врсти и дужини текста, самосталности ученика. Говор ће се пратити на нивоу два аспекта- кроз монологско излагање и током интеракцијске размене. У реализацији програма наставник ће водити рачуна о развоју социокултурне компетенције. Она представља скуп знања о свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице/заједница чији језик учи.

Граматички садржаји

Настава граматике, с наставом и усвајањем лексике и других аспеката страног језика, представља један од предуслова овладавања страним језиком. Усвајање граматике подразумева формирање граматичких појмова и граматичке структуре говора код ученика, изучавање граматичких појава, формирање навика и умења у области граматичке анализе и примене граматичких знања, као прилог изграђивању и унапређивању културе говора.

Граматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика у што већој мери биће укључиване оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Граматичке категорије су разврстане од простијег ка сложенијем и од рецептивног ка продуктивном. Цикличним понављањем претходно усвојених елемената надограђују се сложеније граматичке структуре.

Праћење и вредновање наставе и учења

Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године. Даље се процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Елементи који се вреднују су разноврсни и доприносе допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми.

Корелација са другим предметима: Други страни језик- руски, српски језик и књижевност, географија, историја, ликовна култура и музичка култура

Листа стандарда

Број и назив теме	Стандарди постигнућа	Процена и провера постигнућа	Корелација

1. Starter unit - Уводна тема	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.	српски језик, географија
2. People- Људи	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.	српски језик, географија
3. It's your life- То је твој живот	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.	српски језик, географија

4. Cumulative review 1-2 Кумулативно понављање 1-2	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, задаци у радној свесци.	српски језик, географија
5. Test 1 Units 1-2	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	српски језик, географија

6.Schooldays- Школски дани	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.6.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.	српски језик, биологија
7. The first written test in English- Први писмени задатак	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3.	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	српски језик, географија, биологија

8. Food- Храна	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.	српски језик, географија
9. Cumulative review 3-4 Кумулативн о понављање 3-4	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, задаци у радној свесци.	српски језик, географија

10. Test 2- Units 3-4	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	српски језик, географија, биологија
11. Animal world- Животињск и свет	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.	српски језик, физичко васпитање

12.City life- Градски живот	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.	српски језик, физичко васпитање
13.Cumulative review 56 Кумулативно понављање 5-6	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, задаци у радној свесци.	српски језик, географија, физичко васпитање, биологија

14. Test 3 Units 5-6	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	српски језик
15. Sport- Спорт	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.	српски језик

16. The second written test in English Други писмени задатак	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	српски језик
18.Holidays- Празници	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.	српски језик, географија

18. Cumulative review 7-8 Кумулативн о понављање 7-8	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, задаци у радној свесци.	српски језик

5.3. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Фонд: 72 часа

Циљ наставе и учења *ликовне културе* је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

Глобални план рада

Садржај програма /теме/	Обрада	Практичне вежбе	Систематизација (Естетска анализа)	Укупно
1.Увод у ликовну културу	1	2	1	4
2. Линија	5	10	1	16
3 . Облик	9	22	1	32
4. Ритам	4	9	1	14
5. Визуелно споразумевање	2	3	1	6
УКУПНО	21	46	5	72

Тематски оквир:

ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	СТАНДАРДИ
УВОД У ЛИКОВНУ КУЛТУРУ	Упознавање различитих облика ликовног изражавања	☐ искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности и различите начине представљања ликовне културе;	-1.2.1.описује свој рад и радове других; - 2.2.2.образлаже свој рад и радове других 3.3.2.описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности;

ЛИНИЈА	Врсте линија и изражајна својства линија. Линије у природи и окружењу. Линија као ивица тродимензионалних облика; Изражајна својства линија у односу на прибор, материјал, притисак и угао под којим се држи прибор/материјал. Савремена средства за цртање – дигитална табла и оловка за цртање, 3Д оловка, апликативни програми за цртање... Својства линије у апликативном програму за цртање. Цртање светлом; Уметнички цртеж, аматерски цртеж, дечји цртеж, схематски цртеж, технички цртеж, научне илустрације... Врсте уметничког цртежа – скица, студија, илустрација, стрип, карикатура, графити... Занимања у којима је неопходна вештина слободоручног цртања; Поступци грађења цртежа додавањем и одузимањем линија. Лавирани цртеж. Линеарни цртеж. Цртеж у боји; Текстура (ликовни елемент). Поступци грађења текстуре линијама. Ритам линија; Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, текст, писмо...); Читање (декодирање) цртежа, стрипа, карикатуре, графита, рекламних порука... Уметничко наслеђе – значај наслеђа	□ опише линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима; □ пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија; □ гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; □ користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа; □ разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују; □ црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; □ искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности;	-1.1.1. разликује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности; -1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове; -1.2.1.описује свој рад и радове других; - 2.2.2.образлаже свој рад и радове других 3.3.2.описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности;

ОБЛИК	Дводимензионални и тродимензионални облици. Правилни геометријски облици (геометријске фигуре и тела). Правилни облици у природи и у ликовној уметности. Неправилни облици; Својства облика. Величина облика. Боја облика. Реална и имагинарна функција облика. Карактеристични детаљи и својства по којима је облик препознатљив. Светлост као услов за опажање облика. Изглед облика посматраног из различитих углова. Стилизовање облика; Статични облици. Кретање облика (кретање статичних облика помоћу ветра и воде, карактеристично кретање бића и машина); Распоред облика у простору и њихово дејство на посматрача. Положај облика у равни – линија хоризонта, планови и величина облика у односу на растојање од посматрача. Преклапање, прожимање, додиривање облика; Поступци грађења апстрактних и фантастичних облика (превођење реалних облика у апстрактне одузимањем карактеристичних детаља, превођење реалних облика у фантастичне додавањем неочекиваних детаља, грађење имагинарних и апстрактних облика на основу једне, две и три информације...); Луминообјекти. ЛЕД технологија у савременој уметности. Обликовање простора светлом;	☐ пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; ☐ гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; ☐ наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон; ☐ обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком; ☐ преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност; ☐ комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену; ☐ објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе;	-1.1.1. разликује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности; -1.2.1. описује свој рад и радове других; -2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт; - 3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када оразлаже свој рад и радове других.

	Обликовање (дизајн) употребних предмета. Преобликовање материјала и предмета за рециклажу; Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, кретање у природи и окружењу, уметничка дела, етно наслеђе, садржаји других наставних предмета...); Орнамент и орнаментика. Функција орнамента. Симетрија. Ритам линија, боја и облика у орнаменту; Уметничко наслеђе – наслеђе етно културе. Значајни римски споменици на тлу Србије.	☐ разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује; ☐ искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно;	

РИТАМ	Поступци за безбедно и одговорно коришћење и одржавање прибора и радне површине; Материјал из природе, вештачки материјал, материјал за рециклажу, рециклирани материјал, импровизовани прибор, школски прибор и материјал, професионални прибор; Ритам у природи (смена дана и обданице, смена годишњих доба, таласи, падавине...); Ритам у простору (распоред тродимензионалних облика у природи, урбаним срединама и у ближем окружењу ученика). Ритам у структури (грађи) облика. Ритам у текстури природних и вештачких материјала; Врсте ритма. Правилан и неправилан ритам. Слободан ритам. Спонтани ритам (ритам линија, облика, мрља). Функције ритма – понављање боја, линија и/или облика да би се постигла динамичност (живост) или ред. Утисак који различите врсте ритма остављају на посматрача. Субјективни утисак кретања и оптичка илузија кретања; Ритам као принцип компоновања у делима ликовних уметности. Ритам у другим врстама уметности. Примена визуелног ритма у свакодневном животу;	□ опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима; □ пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма; □ разматра, у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити; □ гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером; □ користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма; □ направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; □ исказе своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност;	-1.1.1. разликује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности; -1.3.4. зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу; -2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт; - 3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на адекватан начин реализовати своју (одабрану) идеју.

	Различити ритмови као подстицај за стваралачки рад – звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, плес...; Уметничко наслеђе – значај праисторијског наслеђа на простору Србије и у свету.		
ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ	Различите врсте комуникације од праисторије до данас; Невербална комуникација – читање информација; израз лица и карактеристичан положај тела; Читање визуелних информација (декодирање). Визуелно изражавање; Уметничко наслеђе – значај наслеђа за туризам и за познавање сопственог порекла.	□ пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас; □ обликује убедљиву поруку примењујући знања о ритму, линији, облику и материјалу; □ изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом; □ тумачи једноставне визуелне информације; –објасни зашто је наслеђе културе важно.	-1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове; -1.3.4. зна неколико примерапримене визуелних уметности у свакодневном животу; -2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт; - 3.1.2.одабира адекватна средства (медиј, материјал,технику, поступак)помоћу којих ће на адекватан начин реализовати своју (одабрану) идеју.

Кључни појмови садржаја: линија, орнамент, графити, уметничко наслеђе, облик, ритам, динамика, визуелно споразумевање.

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА	АКТИВНОСТИ У НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ	КОРЕЛАЦИЈА
УВОД У ЛИКОВНУ КУЛТУРУ	вербално- текстуални (кроз разговор и дискусију дефинисање појма ликовне културе и њених карактеристика- развоја, својстава и врста);	Слушање, упоређивање, уочавање, примена, анализирање, разговор, размена сопствених знања и мишљења, истраживање, самостално тумачење карактеристика ликовне културе.	Српски језик и књижевност, информатика и рачунарство, историја, музичка култура, техника и технологија, веронаука.

ЛИНИЈА	-вербално- текстуални (кроз разговор и дискусију дефинисање појма линија и њених карактеристика- својстава и врста); -илустративна- корелација са природом и појавом линије у природи; -подстицање на опажање различитих врста и карактера линија у природи; - практично- демонстративни поступак (извлачење линија различитим ликовним техникама на различитим материјалима- меке оловке на различитим подлогама, темпере, колаж); -примена игре као методе учења и приступа задатку; -дефинисање илустрацијом и демонстрацијом линије као границе 3д облика у техници вајања; -креирање задатака; .подстицање, коректура (савети које наставник даје у току практичног рада, питања која наводе ученика на промишљање и развијање идеја); - увођење и примена савремених технологија у настави (3Д оловка, апликативни програми за цртање, виртуелна посета пећини Ласко, нпр); -кооперативно учење; -корелација са наставом информатике и рачунарства (цртање и сликање на	Слушање, упоређивање, уочавање, примена, анализирање, разговор, размена сопствених знања и мишљења, истраживање, самостално тумачење. Наставник презентује наставни садржај, подстиче ученике на активно деловање, мотивише их и развија активан однос према култури и визуелној уметности.	Српски језик и књижевност, информатика и рачунарство, историја, музичка култура, техника и технологија, веронаука.

	рачунару); -корелација са музичком културом; -корелација са математиком, биологијом и историјом; - естетска анализа (изражавање ставова, идеја, мишљења и вредности на позитиван и аргументован начин, тумачење и разумевање уметничког дела/ученичког рада); - вредновање, организовање одељењских изложби, учење на разликама и процена сопственог напретка;		

ОБЛИК	-вербално -текстуални - кроз објашњавање, разговор и дискусију дефинисање појма облика и његових карактеристика (својства и врсте, 2д и 3д облици, величине облика и међусобни односи, груписања, планови, реална и имагинарна функција облика..); -илустративи- кроз конкретне примере из човекове средине, историје уметности и корелацијом са другим наставним предметима (за сваку наставну јединицу); -практично -демонстративни -кроз употребу разних прво појединачних основних, а потом комбинованих ликовних материјала и техника (цртеж, слика, вајање, графика, колаж...); -креирање задатака; -подстицање, коректура; -естетска анализа заједно са ученицима (ум. дела и ученичких радова) и вредновање;	Слушање, упоређивање, уочавање, примена, анализирање, разговор, размена сопствених знања и мишљења, истраживање, самостално тумачење. Наставник презентује наставни садржај, подстиче ученике на активно деловање, мотивише их и развија активан однос према култури и визуелној уметности.	Српски језик и књижевност, информатика и рачунарство, историја, музичка култура, техника и технологија, веронаука.

	-вербално илустративни подстицај кроз заједничко дефинисање појма светлински објекти и колаж- примена у енеријерима као витражи, амбијентална решења и зидне декорације, као фасаде, илустрација... -ЛЕД технологија у савременој уметности, обликовање простора светлом; -корелација са примерима из историје уметности (архитектура, илустрација), књижевности, позориштем (сцена), музиком; -виртуелна посета неком музеју; -демонстрација и примена нових материјала (разне провидне фолије у боји, дијапројектори, провидни и непровидни папири); -креирање задатка, -пређење, коректура, естетска анализа и вредновање дечијих радова; -вербално илустративним методама уз објашњавање, ест. анализу и разговор заједно са ученицима дефинисати дизајн као грану ликовне уметности и њену утилитарну и естетску функцију; - корелацијом са свакодневним употребним предметима (подстаћи на опажање истих и креативно и естетско просуђивање);		

	-обликовање и преобликовање употребних предмета, разговор о значају уметности за одржив развој; -креирање задатка; -подстицање ученика и вршење коректуре, давање предлога, сугестија, повратне информације о раду; -естетска анализа (изражавање ставова, идеја, мишљења и вредности на позитиван и аргументован начин, тумачење и разумевање уметничког дела/ученичког рада; -вредновање, организовање одељењских изложби, учење на разликама и процена сопственог напретка;		

РИТАМ	-вербално- текстуални (кроз разговор и дискусију дефинисање појма ритма; -илустративна корелација са природом (ритам у природи, смена дана и обданице, смена годишњих доба, падавине, таласи); -подстицање на опажање различитих врста ритмова у структури облика и у текстури природних и вештачких облика; - практично- демонстративни поступак (израда задатака у којима се истиче понављање линија, боја, облика да би се постигла динамичност или ред); -корелација са музиком, плесом и Књижевности - креирање задатака; -подстицање, коректура;	Слушање, упоређивање, уочавање, примена, анализирање, разговор, размена сопствених знања и мишљења, истраживање, самостално тумачење. Наставник презентује наставни садржај, подстиче ученике на активно деловање, мотивише их и развија активан однос према култури и визуелној уметности.	Српски језик и књижевност, информатика и рачунарство, историја, музичка култура, техника и технологија, , веронаука.

	-вербално текстуални кроз објашњавање, разговор и дискусију дефинисање појма орнамента и његових главних карактеристика- ритам, симетрија, прецизност; -илустративни (визуелно подстицајни) навођењем на давање конкретних примера орнамента из свакодневног живота; -корелацијом са народном традицијом, математиком, биологијом, географијом, техничким образовањем- улога и значај орнамента; -креирање задатка; -кооперативно учење; -коректура; -естетска анализа (изражавање ставова, идеја, мишљења и вредности на позитиван и аргументован начин, тумачење и разумевање уметничког дела/ученичког рада; -вредновање, организовање одељењских изложби, учење на разликама и процена сопственог напретка;		

ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ	-вербално- илустративним подстицајима кроз разговор са ученицима дефинисање и проширивање знања из области визуелног споразумевања (облицима, начинима, улогом, средствима и значајем); - корелација са свакодневним животом, књижевношћу, драмским уметностима- фотографија, филм, телевизија, видео;	Слушање, упоређивање, уочавање, примена, анализирање, разговор, размена сопствених знања и мишљења, истраживање, самостално тумачење. Наставник презентује наставни садржај, подстиче ученике на активно деловање, мотивише их и развија активан однос према култури и	Српски језик и књижевност, информатика и рачунарство, историја, музичка култура, техника и технологија, веронаука.
	-креирање задатка, увођење и примена савремене технологије у настави; -примена игре као методе учења и приступа задатку, невербална комуникација-читање информација; израз лица и карактеристичан положај тела; -кооперативно учење; -пређење, коректура, естетска анализа и вредновање дечијих радова;	визелној уметности.	

Међупредметне компетенције

Кроз наставу ликовне културе ученици стичу функционална знања и умења и развијају способности, навика и вредносних ставова, а који омогућавају целовит развој ученика и припремају их за живот у савременом свету.

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Ученик развија креативан, радознао и истраживачки дух кроз упознавање и коришћење различитих уметничких медија и техника. Способан је и мотивисан да користи своје искуство, да експериментише и развија идеје кроз самосталан рад и рад у групи. Ученик развија машту и апстрактан начин размишљања који успешно примењује у различитим животним ситуацијама које захтевају креативна решења. Уочава специфичности различитих уметничких дисциплина (визуелне, драмске, музичке...) али уочава и њихове заједничке принципе и сличности. Ученик познаје и разуме вредност сопствене културе и културе других народа повезујући знања из различитих области или предмета. Знања и искуства стечена кроз предмет Ликовна култура (истрајност, упорност, стрпљивост) примењује у друштвеном животу и у даљем стручном усавршавању и професионалном развоју.

Основни ниво

На основном нивоу ученик има следеће компетенције:

Изражава своја осећања и идеје користећи основне технике визуелних уметности. Уме да пронађе изворе и информације потребне за креативан рад. Учествоје у школским и ваншколским активностима кроз стваралаштво у визуелним уметностима. Познаје вредност сопствене културе и културе других народа.

Средњи ниво

На средњем нивоу ученик има следеће компетенције:

Развија своја осећања и идеје користећи различите медије визуелне уметности. Развија интересовања и самостално проналази потребне информације. Активно учествује у школским и ваншколским активностима. Разуме специфичности различитих уметничких дисциплина. Уочава повезаност знања из различитих области или предмета. Разуме вредност сопствене културе и културе других народа.

Напредни ниво

На напредном нивоу ученик има следеће компетенције:

Развија и изражава своја осећања, идеје и ставове и адекватно користи различите медије визуелне уметности. Негује и развија своје склоности и интересовања за уметност. Самостално истражује изворе и информације потребне за креативан рад и решавање проблема. Осмишљава и учествује у тимским активностима које доприносе развоју и побољшању друштвене заједнице. Разуме специфичности као и сличности различитих уметничких дисциплина. Повезује знања из различитих области или предмета и примењује их у различитим животним ситуацијама. Свестан је вредности сопствене културе и културе других народа. Разуме универзални језик уметности.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Ученик кроз предмет Ликовна култура развија стваралачке способности, индивидуалну креативност и естетску осетљивост.

Основни ниво

Ученик истражује и примењује знања о основним материјалима, медијима, техникама и ликовним елементима која се користе у визуелним уметностима. Ученик познаје најважнија уметничка дела из културног наслеђа свог и других народа, развија свест о културним вредностима и схвата важност њиховог очувања

Средњи ниво

Ученик проналази и развија своје идеје истражујући природно и вештачко окружење, свет маште и осећања (посматрајући, анализирајући и сакупљајући потребне информације) за стваралачки рад. Ученик препознаје улогу и вредност визуелне уметности као саставног дела свакодневног живота, нарочито као средства комуникације.

Напредни ниво

Ученик проучавајући уметничка дела истражује и анализира методе, технике, садржаје и подстицајно их примењује у свом стваралачком раду. Способан је да изрази став о свом раду и радовима других уочавајући различита значења и идеје. Ученик праћењем културних догађаја постаје активна публика и/или учесник у јавном и културном животу заједнице и развија своје критичко мишљење

НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА НАСТАВНОГ ПРОЦЕСА

Процењивање напредовања ученика и оствареност исхода врши се такозваном алтернативно (аутентичном) методом. Напредак ученика се прати да би наставник подржао развој потенцијала сваког ученика. Најефикаснији вид напредовања ученика су савети које наставник даје у току практичног рада и питања која наводе ученике на промишљање и развијање идеја. Други ефикасан вид подршке је одељенска изложба (по завршетку задатка) на којој су заступљени сви радови ученика. Ученички портфолио (мапа радова) омогућује ученику да и ван наставесамостално процењује сопствени напредак.

5.4 МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред: пети

Фонд: 72 часа

Циљ: Циљ учења музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народ У петом разреду области/теме које се обрађују су: човек и музика; музички инструменти; слушање музике; извођење музике и музичко стваралаштво.

Кључни појмови: мелодија, ритам, покрет, инструмент, динамика, темпо, текст

Развој међупредметних компетенција:

- компетенција за учење
- комуникација
- естетичка компетенција
- сарадања
- рад са подацима и информацијама
- одговоран однос према здрављу

Област/тема	Исходи -У области теме ученик ће бити у стању да:	Садржаји
ЧОВЕК И МУЗИКА	-наведе средства музичког изражавања у праисторији и античком добу; - објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања; - искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека; - реконструише у сарадњи са другима начин комуникације кроз музику у смислу ритуалног понашања и пантеизма; - идентификује утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ и	Човек у праисторији Улога музике у првобитном друштву; Човек и ритуал: улога музике у ритуалу (музичкоантрополошка истраживања); Магијска моћ музике; Елементи музичког тока: покрет, ритам (ритам као основа ритуала), коло/групни плес; Покрет: порекло плеса; Слушање/доживљај ритма телом; Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији светске баштине. Човек Антике Божанска природа музике: - митолошка свест античког човека;

		- музички атрибути богова; - музика и држава. Музика у храму и музика на двору; Примери различитих инструмената и музичких облика у античким цивилизацијама; Улога и место музике у античким цивилизацијама: Индија, Сумер/Вавилон, Кина, Египат, Грчка, Рим; Појава првих нотација, пентатоника;
МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	- класификује инструменте по начину настанка звука; - опише основне карактеристике удараљки; - препозна везу између избора врсте инструмента и догађаја, односно прилике када се музика изводи; - користи могућности ИКТ-а у примени знања о музичким инструментима (коришћење доступних апликација);	Најстарији инструменти: тело, удараљке, дувачки, жичани; Удараљке - настанак, првобитни облик и развој; Ритмичке удараљке као најједноставнија група инструмената; Мелодијске удараљке;

СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	- изражава сепокретима за време слушања музике; - вербализује свој доживљај музике; - идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања; - анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте; - илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...); - критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; - понаша се у складу са правилима музичког бонтона; - користи могућности ИКТ-а за слушање музике;	Елементи музичке изражајности - темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената; Слушање вокалних, вокално-инструменталних и кратких инструменталних композиција, домаћих и страних композитора; Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа; Слушање народних и уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича;

ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	- пева и свира самостално и у групи; - примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација); - кроз свирање и покрет развија сопствену координацију и моторику; - користи различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; - исказе своја осећања у току извођења музике; - примењује принцип сарадње и Међусобног подстицања у Заједничком музицирању; - учествује у школским приредбама и манифестацијама; - користи могућности ИКТ-а у извођењу музике (коришћење матрица, караоке програма, аудио снимака...);	Певање Певање песама по слуху самостално и у групи; Певање песама из нотног текста солмизацијом; Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација певањем; Певање песама у комбинацији са покретом; Свирање Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима; Свирање дечјих, народних и уметничких композиција из нотног текста; Извођење дечијих, народних и уметничких игара; Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација на инструментима или покретом;

МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	- користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; - изражава своје емоције Осмишљавањем мањих музичких целина; - комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; - учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; - користи могућности ИКТ-а за музичко стваралаштво.	Креирање пратње запесме ритмичким извучним ефектима, користећи притом различите изворе звука; Креирање покрета уз музику коју ученици изводе; Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених мотива; Импровизација мелодије на задати текст; Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима; Израда једноставних музичких инструмената; Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација.

Начини и поступци остваривања програма

При реализацији плана наставе и учења користиће се методе/технике и облици рада које активирају ученике да буду самосталнији у раду; вршиће се анализа музичких примера, фотографија, ППТ, видео материјала. У реализацији ће се примењивати технике и облици рада који подстичу ученике за самостални рад, рад у пару или групи. Кроз одговарајуће примере музичких вежби и композиција обрадити елементе музичке писмености. Обратће се пажња на правилно дисање, положај тела и дикцију и узети у обзир гласовне могућности ученика

.За инструментално музицирање користиће се ритмички и мелодијски инструменте. Стало ће бити заступљен принцип активног учешћа ученика на часу.Редовна је употреба аудио или видео снимака или матрица. Уколико буде могуће посетиће се концерти. Биће заступљена креативна употреба мултимедије. Кроз активности подстицаће се и развијати креативно изражавање и ставралаштво ученика. Искуства ученика и знања која поседују из других области биће на сваком часу укључена.

Корелацији са другим предметима: историја, ликовна култура, географија, страни језици, српски језик

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ				
Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика				
Шта пратимо	Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време

Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање;	ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан(5)	Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
	вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	ученик који остварује значајан	Усмено одговарање	Свеобухватност	По потреби

		напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);		одговора Хронолошка прецизност Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању	

		ученик који ostvarује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);	-Редовност доношења домаћег -Прегледање свеске	За три недоношења домаћег -1 у свеску, а након опомене и у дневник За редовно доношење домаћег задатка-5 Уредност Све забележено са часова	Свакодневно током године, праћење/ пресек на крају године На крају наставне године

		ученик који ostvarује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);	Певање и/или свирање песама и/или композиција	Учесталост активности на часовима Ритмичка и мелодијска прецизност Ангажовање самостално и у пару/групи Активно учешће у раду	Пресек стања сваког месеца

			Препознавање слушаних и обрађених композиција	Прецизни одговори Сакосталност у одговарању	Свакодневно бележење током године

Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другим	веома висок степен ангажовања ученика (5) висок степен ангажовања ученика (4) уз ангажовање ученика (3) ангажовање ученика (2)	Вођење евиденције од стране наставника о: - Броју јављања на часовима -Броју успешности у групном раду, раду у пару -Учешћу у хору, приредбама, ваннаставним активностима -Несебичном пружању помоћи другим ученицима - Израда паноя, ППТ, различитих врста излагања	-Све што је рађено на часу налази се у свескама -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (приредбе, концерти, наступи, израда паноя, кратко предавање, вођење квива, израда асоцијација...)	Пресек стања по тромесечјима

Начин провере остварености исхода

Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, њихово ангажовање, однос према предмету и другим ученицима, заинтересованост, идеје, учеће у групном раду. Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова. Сумативно, после преласка одређених области, на крају класификационих периода.

Корелацији са другим предметима:

историја, ликовна култура, географија, старани језици, српски језик

ИОП

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка, као и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

Стандарди:

Човек и музика	Музички инструменти	Слушање музике	Извођење музике	Музичко стваралаштво
МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике историјско–стилских периода народног стваралаштва Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора МК. 3.1.3. критички и аргументовано	МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике Музичких инструмената и састава Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд	МК. 1.2.1. именује музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. именује извођачки састав МК. 1.2.4. именује српски музички фолклор МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра Ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са: МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско–стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3.	МК. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.	Ученик уме да: МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско–ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски историјски контекст. Ученик уме да: МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфовинструментаријум и друге задате музичке инструменте МК. 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и

5.5 ИСТОРИЈА

5.6

Разред: V

Фонд: 36 часова

Циљ: учења *историје* је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културноисторијском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Циљеви основног образовања и васпитања

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење и међупредметних компетенција у складу са развојем савремене науке и технологије;

- 10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

Глобални план:

Редни број	ТЕМА	О	У	С	Укупно
1.	Основи проучавања прошлости	3	1	0	4
2.	Праисторија	2	1	1	4
3.	Стари исток	3	2	1	6
4.	Античка Грчка	6	4	1	11
5.	Антички Рим	6	4	1	11
Укупно		20	12	4	36

* О-обрада; у -утврђивање; с-систематизација

Предметни исходи	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне компетенције	Назив теме / садржај	Кључни појмови садржаја	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	Начин провере остварености исхода

□ разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру); □ лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; □ разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости; □ именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје; □ разврста историјске изворе према њиховој основној подели; □ повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј,	ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју ИС.1.1.4. уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости ИС.1.1.5. уме да одреди којем историјском периоду припадају важне године из прошлости ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације	Компетенција За учење Рад са подацима и информацијама Комуникација	Основи проучавања прошлости <u>Основни садржаји</u> Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва. Хронологија – рачунање времена. Подела прошлости и периодизација историје. Историјски извори – дефиниција, основна подела и установе у којима се чувају.	Историјски извори Хронологија Век Деценија Миленијум Ера Архив Музеј	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана, Посета културно-историјским споменицима евентуално виртуелна посета музеју, локалитету... Увођење ученика у главне појмове историје као науке: ера, датум, век, деценија, миленијум, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика Вежбање рачунања времена и препознавања врсте ист.извора на датим примерима	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова, Писана провера-вежба

библиотека); ▣ веронаука: моћи да објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру			<u>Проширени садржаји</u> Сродне науке и помоћне историјске науке. Историја око нас. Историјско наслеђе – тековине.		Коришћење дигиталног уџбеника: тестови, видео записи са питањима и др.	

□ наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији; □ разликује основне одлике каменог и металног доба; □ музичко: искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека □ географија: помоћу карте повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на земљи □ ликовно: искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност □ веронаука: моћи да преприча библијску причу о Постању и доживи је као дело љубави Божије	ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда	Компетенција За учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Естетичка компетенција	Праисторија <u>Основни садржаји</u> Основне одлике праисторије (начин живота људи, проналасци). Подела праисторије (камено, метално доба). <u>Проширени садржаји</u> Најважнији праисторијски локалитети у Европи и Србији (Ласко, Алтамира, Лепенски Вир, Винча...)	Праисторија Ватра Точак Друштво Оружје Оруђе	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика са праисторијских локалитета, видео материјали Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географија, ликовна култура-скулптуре Лепенског вира и Винче, музичко васпитање-бубњеви, верска настава- постанак човека, грађанско васпитање-подела друштва по својини... Стално коришћење историјске карте и историјског атласа Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, табела, питања Посета културно-историјским споменицима, или видео материјал Коришћење е-уџбеника и др.	Формативно , свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова

❑ лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока; ❑ користећи историјску карту, доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог истока; ❑ одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице; ❑ пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева на Старом истоку; ❑ наведе најважније одлике државног уређења цивилизација Старог истока; ❑ идентификује	<u>ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости</u> <u>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</u> <u>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</u> <u>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</u> <u>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</u> <u>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</u> <u>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске</u>	Компетенција За учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Естетичка компетенција	Стариисток Основни садржаји ПојамСтарогистока – географскеодлике, најзначајнијецивилизације (Месопотамија, Египат, Јудеја, Феникија). Друштвени односи (робовласничко и теократско друштво) и државно уређење (монархија – царства/краљевства) у цивилизацијама Старог истока. Основне одлике привреде и свакодневни живот – обичаји, занимања, култура исхране и становања. Култура и историјско наслеђе народа Старог истока – религија (монотеизам и политеизам), писмо, књижевност, уметност, наука, цивилизацијске тековине (математика, архитектура, календар, иригациони систем, саобраћајна средства, медицина, закони...). Проширени садржаји Специфичности	Стари век Држава Друштво Политеизам Монотеизам Настанак писма робови Стари Исток Египат Месопотамија Стари завет (Библија)	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географијаМала Азија, Нил, Тигар, Еуфрат, ликовна култура (писма, пирамиде) и музичко васпитање, верска настава-политеизам, грађанско васпитање- однос владара и поданика... Коришћење историјских текстова и њихова анализа (Хамурабијев законик, Херодотподизање пирамида, опис Вавилона, Библијске приче о Мојсију, Давиду и Соломону...) Стално коришћење историјске карте и историјског атласа Комбиновање различитих врста дидактичког	Формативно , свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова Писана провера/вежба Карта – појмови везани за Стари исток Индивидуални рад - мини истраживање -митови о постанку света и Вавилонској кули, приче о Соломону, Давиду, Мојсију

основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока; ❑ разликује врсте писама цивилизација Старог истока; ❑ илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет; ❑ користи основне историјске појмове ❑ српски: проналази експлицитно и имплицитно садржане информације у једноставном књижевном и некњижевном тексту ❑ географија: повеже географска знања о свету са историјским	<u>карте у којој је наведена легенда</u> <u>ИС.2.2.1. уме да закључи о ком догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора</u>				материјала: карикатура, илустрација (пирамиде, хијероглифи, клинасто, алфавет, слик различитих друштвених група), шеме друштвене лествице, питања, видеозаписа Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања	

развојем људског друштва и научно- технолошким прогресом ☐ ликовно: исказе своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности						

описе особености природних услова и географског положаја античке Грчке; лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке; приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса на примеру Спарте и Атине; пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античкој Грчкој, идентификује узроке и последице Грчко-персијских ратова и Пелопонеског рата; истражи основна обележја и значај религије старих Грка; разликује легенде и митове од историјских чињеница;	ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике	Компетенција За учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Естетичка компетенција	Античка Грчка Појам античке Грчке – географске одлике. Најстарији период грчке историје (Критска и Микенска цивилизација). Грчки митови (појам, примери) и хомерски епови. Колонизација и основне одлике привреде. Полиси – Спарта и Атина (појам полиса, структура друштва, државно уређење). Грчко-персијски ратови. Пелопонески рат – узроци и последице. Култура и свакодневни живот (религија, олимпијске игре, митологија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хеленистичко доба и његова култура. Историјско наслеђе (институције, закони, књижевност, позориште, филозофија, демократија, медицина, уметност, архитектура, беседништво, Олимпијске игре).	Демократија Олимпијске Игре Митови Хомер Илијада Одисеја Грчко-Персијски ратови Атина Спарта Позориште Филозофија и наука Хеленистичко доба и његова култура Филип и Александар Македонски	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географија (Атина, Спарта, Персија, Александрија) ликовно (архитектура, стилови) и музичко васпитање, верска наставаполиитеизам, грађанско васпитање-демократија, српски (позориште, трагедија, комедија)... Коришћење историјских текстова и њихова анализа (Хомер-Илијада, Херодот-Грчко-персијски ратови, битка на Термопилском кланцу, опис битака Александра Македонског, Аријан) Стално коришћење историјске карте и историјског атласа	Формативно , свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, сумирање постигнућа усменог ангажовања крајем децембра Самоевалуац ија током појединих часова Домаћи задатак Писана провера Карта- појмови из Старе Грчке Индивидуалн и рад: панои, мини истраживањ е: митови, личности. догађаји

наведе значај и последице освајања Александра Великог; илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет; користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античке Грчке и хеленизма у одговарајући миленијум, век или деценију; израчуна временску удаљеност између појединих догађаја; користи основне историјске појмове;	<u>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</u> <u>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом</u>				Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација (Бацач диска, стубови, митски прикази на вазама), шеме друштвене лествице, питања, видеозаписа Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноя, кратких записа, кратких излагања	

израчуна временску удаљеност између појединих догађаја; користи основне историјске појмове; лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе; наведе основне разлике између античке римске републике и царства; разликује узроке од последица најзначајнијих догађаја у историји античког Рима; истражи основна обележја и значај религије античког Рима;	<u>ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости</u> <u>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</u> <u>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</u> <u>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</u> <u>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</u> <u>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</u> <u>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</u>	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Естетичка Компетенција, комуникација	Антички Рим Основни садржаји Појам античког Рима – географске одлике и периодизација. Оснивање Рима (легенда о Ромулу и Рему). Структура друштва и уређење Римске републике. Ширење Римске државе (освајања и провинције, привреда). Рим у доба царства – принципат и доминат. Култура и свакодневни живот (религија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хришћанство – појава и ширење. Пад Западног римског царства (почетак Велике сеобе народа, подела царства и пад Западног царства) .Историјско наслеђе (абецеда, календар, медицина, уметност, архитектура, путеви, водовод, канализација, терме, римски бројеви, хришћанство, римско наслеђе на територији Србије).	Рим у доба краљева Република Ратови Картагина Цезар Август Хришћанство Исус Христ и апостоли Константин Велики Цариград Римско право Римска култура	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења и предзнањима ученика Користити разноврсне технике/методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географија (Рим, Средоземно море, Балканско полуострворимске провинције, градови: Ниш, Београд, Сремска Митровица, Гамзиград), ликовно (тријумфална капија, палате, амфитеатар), верска настава-развој хришћанства, Осмишљавање додатног материјала из историје Коришћење	Формативно , свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, сумирање постигнућа усменог ангажовања крајем децембра Самоевалуац ија током појединих часова Домаћи задатак Писана провера Карта- појмови из Старог Рима Индивидуални рад: панои, мини истраживање: личности. догађаји

илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког Рима на савремени свет; пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античком Риму;	<u>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</u> <u>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом</u>				историјских текстова (Постанак Рима, Пунски ратови, Галски ратови...) и њихова анализа Стално коришћење историјске карте и историјског атласа Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, шеме-мапе ума из уџбеника, табеле, видео записи и др. Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија... Коришћење е-уџбеника	

ИОП

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

Корелација:

настава историје у петом разреду реализује се у корелацији са српским језиком, са ликовном културом, математиком, ТИО. Годишњим планом се прецизира начин остављања корелације са овим предметима.

Провера остварености исхода

Критеријуми оцењивања: ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);

ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);

ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);

ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);

Поступак:

Учесталост јављања и распоред јављања по месецима , давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања-одличан (5);

Свеобухватност одговора ,хронолошка прецизност ,сналажење на карти. Хоризонтално и вертикално повезивање градива- врло добар (4);

Сарадња у групи, укљученост у рад свих чланова групе.Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група, вршњачко оцењивање- добар (3);

Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика), сналажење на карти - довољан (2);

Ангажованост ученика:

веома висок степен ангажовања ученика (5)

висок степен ангажовања ученика (4)

уз ангажовање ученика (3)

ангажовање ученика (2)

Инструменти процене ангажованости ученика:

-Учесталост јављања и активност по месецима .

Учествовање у раду на часовима, указивање помоћи другима.

- Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда панора, израда самосталних писаних радова, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)

-Успешност у групном раду, раду у пару.

-Учествовање на школским и ваншколским такмичењима

-Посета културноисторијским институцијама и догађајима

Ангажованост ученика, односно активност ученика на часу и провера остварености исхода се свакодневно бележе у књигу евиденције наставника.

5.6. ГЕОГРАФИЈА

Фонд: 36 часова

Циљ наставе и учења предмета: Циљ наставе и учења географије је да ученик изучавањем географских објеката, појава и процеса природном и друштвеном окружењу и међусобној повезаности са њима развије одговоран однос према себи, природи и будућности планете Земље.

ТЕМАТСКИ (ГЛОБАЛНИ) ПЛАН РАДА

БРОЈ ТЕМЕ	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА					Образовни стандарди
		Обрада	Утврђивање	Провера	Систематизација	Укупно часова	
1.	Човек и географија	1	0	0	0	1	ГЕ 1.2.3; ГЕ1.3.1; ГЕ 2.4.2.
2.	Васиона	3	1	1	0	5	ГЕ1.1.3; ГЕ1.2.1; ГЕ1.2.2; ГЕ2.1.4; ГЕ2.2.1; ГЕ2.2.2; ГЕ3.2.2.
3.	Планета Земља	19	8	2	1	30	ГЕ1.2.2; ГЕ1.2.3; ГЕ2.2.1; ГЕ2.2.2; ГЕ3.2.1; ГЕ3.2.2.
УКУПНО		23	9	3	1	36	

ОБЛАСТ / ТЕМА		ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ
ЧОВЕК ГЕОГРАФИЈА		И повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком; повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно-техничким прогресом; на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека;	Ширење географских хоризоната и велика географска открића. Одговорност човека према планети Земљи.
		☐ разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на планети Земљи;	
ВАСИОНА		разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља; објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике; ☐ одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене;	Васиона, галаксија, Млечни пут, звезде, сазвежђа. Сунчев систем: Сунце, планете, сателити, Месец, месечеве мене, астероиди, комете, метеори .
	Облик Земље и структура њене површине	- помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику; помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана; примерима објасни деловање Земљине теже на географски омотач;	Облик и димензије Земље, распоред копна и воде на Земљи Сила Земљине теже, глобус, екватор, полови.

	Земљина кретања	разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; повеже смер ротације са сменом дана и ноћи; □ повеже нагнутост земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље; повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасева;	Ротација Земље и последица ротације: смена обданице и ноћи, привидно кретање Сунца, локално време. Револуција Земље и последице револуције: неједнака дужина обданице и ноћи током године, смена годишњих доба, календар, топлотни појасеви.
		разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље); разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље; наведе спољашње силе (ветар, вода) Земље;	Постанак и унутрашња грађа Земље, литосферне плоче: кретање плоча, промена

ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	Унутрашња грађа и рељеф Земље	помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоча (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање); ☐ разликује хипоцентар и епицентар и наведе турсне зоне у свету и у Србији; наведе поступке које ће предузети за време земљотреса ; опише процес вулканске ерупције и њене последице; помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена, описује њихов настанак и наводи примере за њихово коришћење; помоћу карте, цртежа и мултимедија објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину; разликује ерозивне и акумулативне процесе; ☐ наведе примере деловања човека на промене у рељефу (броне, насипи, копови);	положаја континената. Вулканизам и земљотреси: елементи, настанак, зоне појава у свету и Србији, последице и шта радити у случају земљотреса. Стене: магматске, седиментне, метаморфне. Постанак рељефа процесима набирања и раседања, планине, низије, надморска и релативна висина. Обликовање рељефа дејством воде (радом река, таласа, леда, растварање стена) и ветра. Човек и рељеф (позитивни и негативни утицаји).

	Ваздушни омотач Земље	опише структуру атмосфере; наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...); разликује појам времена од појма клима; наведе климатске елементе и чиниоце и основне типове климе; графички представи и чита климатске елементе (климадијаграм) користећи ИКТ; користи дневне метеоролошке извештаје из медија и планира своје активности у складу са њима; ☐ наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања; ☐ наводи примере о утицају	Атмосфера (састав, структура и значај). Време и клима: климатски елементи и појаве (температура, притисак, влажност ваздуха, падавине, облачност, ветар). Климатски чиниоци, основни типови климе. Човек и клима
		атмосферских непогода на човека (екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја);	(атмосферске непогоде, утицај човека на климу).

Воде на Земљи	уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе; □ наведе и опише својства морске воде; помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива; наведе и опише елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току); разликује типове језерских басена према начину постанка; наведе узроке настанка поплава и бујица и објасни последице њиховог дејства; наведе поступке које ће предузети за време поплаве и након ње; наведе примере утицаја човека на загађивање вода и предвиђа последице таквог понашања;	Светско море и његова хоризонтална подела, својства морске воде (сланост, температура, боја, провидност), кретање морске воде (таласи, цунами, плима и осека, морске струје). Воде на копну: подземне воде и извори, реке, језера и ледници. Човек и вода – поплаве и бујице, заштита вода од загађења.
Биљни и животињски свет на Земљи	помоћу карте повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на Земљи; □ помоћу карте наведе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима; опише утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста; наведе примере за заштиту живог света на Земљи	Распростирање биљног и животињског света на Земљи. Угроженост и заштита живог света

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА (по областима)
ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	-увођење ученика у наставни предмет и упознавање са значајем географије -упознавање ученика са садржајем наставног програма и давање јасних упутстава за рад
	-помоћи ученицима да повежу постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком
ВАСИОНА	-давање ученицима најосновнијих математичко-географских и астрономских знања о васиони,Сунчевом систему,облику и величини Земље и њеном положају у васиони -информисање ученика о основним карактеристикама осталих небеских тела -илустративни прикази планета и осталих небеских тела
ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	-код проучавања облика и величине Земље и распореда континената и океана користити илустративно-демонстративне методе и методе експеримента уз употребу модела Земље-глобуса и географске карте(треба радити на даљем унапређивању сналажења ученика на карти) -за разумевање Земљине ротације и револуције и последице ових кретања користити очигледна наставна средства(глобус,батеријску лампу,телуријум,видео записе,анимације...),илустративнодемонстративне методе и методе експеримента -илустративно-демонстративни приказ земљотреса и вулканских ерупција -визуелно откривање сличности и разлика између типова стена -израда модела облика рељефа -акценат ставити на достизање исхода који се односе на функционално знање ученика (понашање у случају земљотреса,екстремних температура,атмосферских непогода,бујица и поплава) -треба навести и примере позитивног и негативног деловања човека на природу -указивати на превенцију и на заштиту природе -развијати код ученика одговорност о очувању биљних и животињских врста и рационалном коришћењу природних ресурса,као услови опстанка на Земљи -користити планиране излете да се ученици упознају са објектима геонаслеђа и да развију правилне ставове о његовом значају и очувању

	-помоћи ученицима да правилно географски посматрају и уочавају природне објекте, појаве и процесе у локалној средини чиме ће се подстаћи радозналост деце и самостално истраживање -помоћи ученицима да користе статистички материјал који је систематизован у табелама, као и да уколико је то могуће помоћи им да рукују различитим мерним инструментима

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Биологија, Историја , Математика , Информатика и рачунарство , Физичко и здравствено васпитање ,Ликовна култура ,Верска настава ,Физика

АКТИВНОСТИ У НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ

Наставник организује час, презентује наставне садржаје ангажујући ученике, водећи рачуна о претходним знањима која поседују, демонстрира, користи ИКТ – презентације, прикази, снимци, прилози, демонстрације; подстиче ученика на активно учешће, повезује садржаје са свакодневним животом, вреднује рад ученика; ученици активно учествују у реализацији часа, записују, анализирају, дискутују, показују, примењују, закључују, учествују у тимском и групном раду, процењују наставу, рад других ученика и сопствени рад.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Праћење напредовања ученика је у функцији развоја ученика у достизању исхода.

Праћење и вредновање ученика започиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази и у односу на то ће се процењивати његов даљи ток напредовања.

Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.

Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности.

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања прописаних циљева, исхода и стандарда постигнућа ученика у току савладавања школског програма.

Ученик се оцењује на основу усмене провере постигнућа, писмене провере и практичног рада.

Ученик се оцењује и на основу активности и његових резултата рада: писању и излагању презентација, различитим облицима групног рада, рад на пројектима и сл.

Критеријуми бројчаног оцењивања (сумативно оцењивање) су дефинисани Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.

На овај начин се праћење и вредновање оставрује у свим разредима. Настава је усмерена на развијање међупредметних компетенција, општих предметних и специфичних предметних компетенција / прецизиране у годишњим плановима рада /, на исходе и стандарде постигнућа.

5.7. МАТЕМАТИКА

Фонд: 144 часа

Циљ: Циљ наставе и учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Тематски/глобални план

ОБЛАСТ	ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	УКУПНО
Природни бројеви и дељивост	16	18	34
Основни појмови геометрије	7	10	17
Угао	7	10	17
Разломци	23	32	55
Осна симетрија	5	8	13
УКУПНО	58	78	144

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ

ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); - примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама; - разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце; - одреди и примени НЗС и НЗД; - изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке; - правилно користи речи и, или, не, сваки у математичко-логичком смислу;	Први део Својства операција сабирања, множења, одузимања и дељења у скупу $\mathbb{N}_0$. Дељење са остатком у скупу $\mathbb{N}_0$ (једнакост $a = bq + r, 0 \leq r < b$). Својства дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја. Дељивост са 2, 5 и декадним јединицама. Дељивост са 4 и 25. Дељивост са 3 и 9. Скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика. Други део

		Прости и сложени бројеви. Ератостеново сито. Растављање природних бројева на просте чиниоце. Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Еуклидов алгоритам за налажење НЗД. Заједнички садржалац и најмањи заједнички садржалац. Веза између НЗД и НЗС.

ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ	- анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом; - опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг; - нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор; - упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски; - преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом, - правилно користи геометријски прибор;	Тачке и праве; односи припадања и распореда. Однос правих у равни; паралелност. Мерење дужине и једнакост дужи. Кружница и круг. Кружница и права. Преношење и надовезивање дужи. Централна симетрија. Вектор и транслација.

УГАО	- идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе; - нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор; - измери дати угао и нацрта угао задате мере; - упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно, - реши једноставан задатак применом основних својства паралелограма (једнакост наспрамних страница и	Угао, централни угао; једнакост углова. Надовезивање углова (суседни углови, конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова). Упоредни углови; врсте углова. Мерење углова, сабирање и одузимање мере углова. Угао између две праве; нормалне праве; унакрсни углови.
	наспрамних углова);	Углови на трансверзали. Транслација и углови.

РАЗЛОМЦИ	- прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке и децималне бројеве и преводи их из једног записа у други; - одреди месну вредност цифре у запису децималног броја, - заокругли број и процени грешку заокругљивања; - израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину; - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину; - одреди проценат дате величине; - примени размеру у једноставним реалним ситуацијама; - примени аритметичку средину датих бројева; - сакупи податке и прикаже их табелом и кружним дијаграмом и по потреби користи калкулатор или расположиви софтвер;	Први део Појам разломка облика a/b ($a, \in \mathbb{N}$). Придруживање тачака бројевне полуправе разломцима. Проширивање, скраћивање и упоређивање разломака. Децимални запис броја и превођење у запис облика a/b ($b \neq 0$). Упоређивање бројева у децималном запису. Заокругљивање бројева. Други део Основне рачунске операције с разломцима (у оба записа) и њихова својства. Изрази. Једначине и неједначине у скупу разломака. Трећи део Примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера). Основна неједнакост $p < (p+q)/2 < q$.

ОСНА СИМЕТРИЈА	- идентификује осносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије; - симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор; - конструише симетралу дужи, симетралу угла и примењује њихова својства; - конструише праву која је нормална на дату праву или паралелна датој правој.	Осна симетрија у равни и њене особине. Оса симетрије фигуре. Симетрала дужи и конструкција нормале. Симетрала угла.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Природни бројеви и дељивост - Ова тема представља природну везу са градивом првог циклуса и у оквиру ње треба проширити и продубити знања која су ученици раније стекли. Обновити својства скупова $\mathbb{N}$ и $\mathbb{N}_0$ (претходник или следбеник) и подсетити се придруживања бројева тачкама бројевне праве.

Кроз разноврсне задатке са изразима, једначинама и неједначинама из свакодневног живота, наставити са изграђивањем појмова бројевни израз, променљива, израз с променљивом и придруживање, користећи при томе и термине израз, формула, исказ. Код једначина и неједначина задржати се на једноставнијим облицима, у циљу усвајања концепта решавања датог проблема.

Уочавати примере једноставнијих (функцијских) зависности у разним областима (придруживање по датом правилу бројева - бројевима, бројева - дужима, бројева - површинама и др.). При томе је важно коришћење дијаграма и табела (дијаграм тока алгорита, табела резултата неког пребројавања или мерења и др). У овом делу треба користити и примере са геометријским облицима, у којима се појављује зависност међу величинама.

У делу који се односи на дељивост, подсетити ученике да дељење у скупу природних бројева без остатка није увек могуће. Увести дељење са остатком, једнакост $a=bq+r$, $0 \leq r < b$ и скуп могућих остатака. Истаћи својства дељивости и анализирати дељивост збира, разлике и производа.

Правила дељивости декадним јединицама и бројевима 2, 5, 4 и 25 увести тако да ученици сами откривају законитости и активно се укључују у процес истраживања и учења, док за правила дељивости са 3 и 9 треба ученике добро изабраним примерима водити до правила. Такође, ученици треба да уоче и везе између ових правила (нпр. ако је број дељив са 10, дељив је и са 2 и са 5). На овом узрасту, нагласак треба да буде на примени, а не на формалном начину излагања.

На конкретним примерима подскупова $\mathbb{N}_0$, увести различите начине записивања скупова уз увођење појма празног скупа и бесконачног скупа. Увести основне појмове о скуповима и математичком изражавању: скуп, елементи, подскуп, једнакост скупова, празан скуп, са одговарајућим знацима; скуповне операције: унија, пресек, разлика и одговарајуће ознаке. Коришћењем примера из текућих садржаја, посебно аритметичких и касније геометријских, даље осмишљавати појам скупа, изграђивати математички језик и уносити прецизност у изражавању. На подесним примерима илустровати математичко-логичку употребу речи: сваки, неки, или, и, не, следи (ако...онда). Скуповне операције над два скупа треба илустровати разноврсним примерима са природним бројевима, уз коришћење Венових дијаграма и без њих. Поред тога, ученици треба да решавају задатке у којима се скуповне операције примењују на скупове делилаца, односно садржалаца бројева, што представља добар увод за увођење појмова највећи заједнички делилац и најмањи заједнички садржалац.

Увести појмове простог и сложеног броја, објаснити поступак Ератостеновог сита и поступак растављања природних бројева на просте чиниоце и одређивања највећег заједничког делиоца и најмањег заједничког садржаоца, Еуклидов алгоритам (на конкретним примерима) и везу између НЗД и НЗС, и оспособити ученике за њихови примену у проблемским задацима.

Основни појмови геометрије - Главни циљ теме јесте да успостави природни прелаз на више нивое разумевања геометрије, са нивоа визуелизације (на коме су базирани садржаји геометрије у првом циклусу), на нивое анализирања и апстракције (одн. неформалне дедукције). Нови ниво подразумева описивање и репрезентације геометријских објеката на природном и формалном језику, анализирање односа међу објектима. Ученици усвајају елементе дедуктивног закључивања (правилно формулисање тврђења; правилно закључивање, правилно коришћење везника и, или, а нарочито ако...онда). Садржаје треба да прате задаци у којима се истиче правилно изражавање, договорено означавање, коректно цртање, и којима се подстиче логичко-комбинаторно размишљање.

Полазећи од појмова тачке и праве и односа припадања и распореда увести појам дужи и појам полуправе и начине њиховог обележавања. Неформално истаћи очигледне истине које се односе на наведене појмове и односе.

Разматрати однос две праве у равни; формулисати као очигледну истину да за сваку праву и тачку ван ње постоји јединствена права која пролази кроз дату тачку и паралелна је датој правој; заједно са овом чињеницом показати цртање (обичним и троугаоним лењиром) праве паралелне датој правој кроз тачку која јој не припада. Кроз задатке истаћи симетричност и транзитивност паралелности (без увођења тих појмова), као и области на које је подељена раван задатим правима. Као посебно важне области (заједно са границом) истаћи троуглове и паралелограме и начине њиховог означавања.

Објаснити практичан значај стандарних јединица мере и потребу за деловима јединице мере. Изражавати дужине вишеименованим бројевима и истаћи претварање у једноимене најнижих јединица. Једнакост дужи увести као једнакост њихових дужина (уз истицање да се једнакост не односи на једнакост дужи као скупова тачака).

Увести појмове: кружница, круг, центар, полупречник, пречник, лук, тетива и тангента. Однос две кружнице, односно два круга разматрати на конкретним примерима и задацима.

Користити шестар као геометријски инструмент за цртање кружница, упоређивање дужи и операције над њима.

Конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање дужи повезати са мерењем. У задацима користити изломљене линије (отворене и затворене) без експлицитне дефиниције и увести појам обима затворене изломљене линије.

Централном симетријом пресликавати тачке, дужи, кружнице, троуглове, квадрате и правоугаонике. Истаћи основне особине централне симетрије и повезати их са особинама паралелограма.

Увести појмове усмерених дужи и вектора (интензитет, правац, смер). Транслацијом ("паралелним преношењем") пресликавати тачке, дужи, кружнице, троуглове, квадрате и правоугаонике и остале једноставне фигуре, користећи при томе геометријски прибор. Истаћи основне особине транслације и повезати их са особинама паралелограма.

Угао - Угаону линију увести као унију две полуправе са заједничким почетком. Ако угаона линија није опружена, истаћи разлику између конвексне и неконвексне области у зависности од тога да ли та област садржи или не садржи дуж чији су крајеви на крацима. Угао увести као унију угаоне линије и једне од поменутих области, али даља разматрања ограничити само на конвексне углове. Увести и означавање углова малим словима грчког алфабета. Користећи се механичким моделима (кретање клатна, лепеза и сл.) мотивисати придруживање кружних лукова (и одговарајућих тетива) угловима. Једнаке углове увести као углове чије су одговарајуће тетиве у круговима једнаких полупречника једнаке. На ово објашњење надовезати конструктивно преношење углова помоћу шестара и лењира, а затим и конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова.

Развити код ученика вештину мерења и цртања угла помоћу угломера. Повезати једнакост углова са једнакошћу њихових мера. Увести делове степена (минуте и секунде) и поступке сабирања и одузимања мера углова.

Објаснити једнакост унакрсних углова и увести нормалност правих. Ученике треба оспособити да цртају нормалу на праву из дате тачке употребом троугаоног лењира, а након истицања нормалности тангенте и одговарајућег полупречника, и за цртање тангенте на кружницу у задатој тачки кружнице. Објаснити шта се подразумева под растојањем тачке од праве. Под углом између правих које нису међусобно нормалне подразумевати одговарајући оштар угао.

Истаћи углове које образује трансверзала две паралелне праве. Када трансверзала није нормална на паралелним правама, добијене углове поделити на оштре и тупе и истаћи да су сви углови исте врсте међусобно једнаки.

Обновити једнакост наспрамних страница паралелограма, и извести једнакост наспрамних углова паралелограма. Објаснити шта се подразумева под растојањем између две паралелне праве. Истаћи односе углова са паралелним крацима.

Разломци - Појам разломка, као дела целине, ученици су упознали у првом циклусу. На почетку увести појмове правога односно неправог разломка, као и мешовитог броја. Претварање мешовитог броја у неправи разломак и обрнуто, повезати са поступком дељења са остатком.

Геометријску интерпретацију ненегативних рационалних бројева уводимо помоћу бројевне полуправе. Примери за то треба да буду разноврсни, имениоци разломака не треба да буду већи од 10, а ученици треба да схвате важност избора јединичне дужи за прецизно приказивање датих разломака. Бројевна полуправа се може користити и за упоређивање разломака.

Проширивање и скраћивање разломака уводити на основу особине количника да се он не мења када се и дељеник и делилац помноже, односно поделе истим бројем различитим од нуле. Скраћивање разломка до несводљивог повезати са познатим

поступком налажења највећег заједничког делиоца бројиоца и имениоца. На примерима показати да се скраћивање може извести и поступно, али да је претходни поступак ефикаснији.

Упознати ученике са различитим начинима упоређивања разломака. Примере који се користе треба илустровати помоћу кружних исечака или фигура у квадратној мрежи и на тај начин повезати овај део теме са темама из геометрије (нпр. угао и мерење угла).

Увођење децималног записа разломка и њихово приказивање на бројевној полуправој повезати са мерењем дужине, масе и запремине течности, коришћењем примера из свакодневног живота. Превођење разломака у децимални запис започети са разломцима који се могу свести на децималне разломке, а након тога увести и појам периодичног децималног записа.

Сабирање и одузимање разломака увести свођењем на заједнички именилац, с тим што на почетку не треба инсистирати на најмањем заједничком садржаоцу. Множење разломака најлакше је илустровати у квадратној мрежи нпр. преко површине правоугаоника. Пре дељења разломака упознати ученике са појмом реципрочне вредности разломка и природног броја. Само дељење увести помоћу једноставних примера дељења разломка природним бројем и на крају уопштити да је дељење разломком исто што и множење његовом реципрочном вредношћу.

Код сабирања, одузимања и множења децималних бројева користити аналогију са извођењем истих операција са природним бројевима. Код дељења увести прво дељење децималног броја природним, а након тога, кроз добро одабране примере, показати како се дељење децималних бројева своди на претходни случај.

Упознати ученике са чињеницом да особине рачунских операција које су важиле у скупу природних бројева, важе и у скупу разломака. Код израза се треба задржати на примерима који нису сувише сложени, јер је циљ увежбавање извођења рачунских операција и примена њихових особина. Приликом обраде једначина и неједначина треба се задржати на једноставнијим примерима и користити аналогију са решавањем једначина и неједначина у скупу природних бројева. Треба имати у виду да су исходи који се односе на изразе, једначине и неједначине развојног типа, односно исходи који се развијају и током наредних разреда.

Веома важан део ове теме су проблемски - текстуални задаци у којима се користе разломци и децимални запис разломака, помоћу којих се подстиче развој логичког начина мишљења. Могу се обрадити и разни проблеми из свакодневног живота, нпр. планирање кућног буџета којим се, поред увежбавања операција са децималним записом бројева, ствара и основа за развој финансијске писмености, а има и своју васпитну улогу.

У делу који се односи на примену, потребно је ученике оспособити да процентни запис разломка, аритметичку средину и размеру повежу са проблемима из свакодневног живота (попусти, поскупљења, подела новца у одређеној размери, израчунавање просечне оцене, висине или примена аритметичке средине у спорту).

Увођење процентног записа разломка пожељно је обрадити кроз визуелне представе на дијаграмима (најпре квадрата подељеног на стотине, а затим произвољног правоугаоника, правилног многоугла или круга) и кроз ситуације у којима се проценат појављује, као што су израчунавања снижења или поскупљења неког производа, најпре за 25%, 50% и 75%, а након разумевања појма и концепта, и за било коју другу вредност. Кроз ове примере уједно се може увежбавати и превођење разломка у децимални и процентни запис, кроз примере који изискују овакву врсту записа броја.

Аритметичку средину је пожељно обрадити и вежбати на конкретним примерима (оцене у дневнику, спорт, кроз истраживачке задатке и сл.).

Важно је правилно формирање и разумевање појма размере. Оспособити ученике за њено коришћење у пракси: при цртању и читању разних планова и графикона; при одређивању растојања; при решавању проблема поделе у датој размери и при повећавању и смањивању слика. Обраду овог градива подредити практичном циљу, уз повезивање с већ упознатим садржајима математике и других предмета.

Ова област је погодна за развијање разних других компетенција, кроз задатке који би од ученика изискивали различите врсте истраживања. Резултате истраживања ученици треба да представљају графички и на тај начин стекну осећај за упоређивање разломака у различитим записима. За исход који се односи на прикупљање података и приказивање података у табели и кружном дијаграму не постоји одговарајући садржај, јер је предвиђено да се на остваривању овог исхода ради током реализације целе теме.

Осна симетрија - Код увођења појма осне симетрије од велике важности су: примери који се ученицима дају на непосредно посматрање и експериментисање и питања која ученицима постављамо како би дошли до њихових основних представа о најважнијим карактеристикама осне симетрије.

Примере са осном симетријом започети на квадратној мрежи са осама симетрије које су идентичне са линијама мреже, са циљем да ученици самостално дођу до основних особина осне симетрије, а затим прећи на примере без квадратне мреже. Осном симетријом пресликавати тачку, дуж, круг, троугао, квадрат и правоугаоник, а приликом цртања користити геометријски прибор.

Појам осносиметричне фигуре се такође усваја интуитивно, што значи да се низом примера указује да постоје фигуре које имају једну или више оса симетрија и фигуре које немају ту особину.

Ученике научити да користећи геометријски прибор, конструишу симетралу дужи, симетралу угла, нормалу из тачке на праву и примене њихове особине у проблемским задацима.

АКТИВНОСТИ У НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ

Наставни програм усмерава наставника да наставни процес конципира у складу са дефинисаним исходима, односно да планира како да оствари исходе, које методе и технике да примени, као и које активности ће за то одабрати. Дефинисани исходи показују наставнику и која су то специфична знања и вештине која су ученику потребна за даље учење и свакодневни живот. Приликом планирања часа, исходе предвиђене програмом треба разложити на мање који одговарају активностима планираним за конкретан час. Треба имати у виду да се исходи у програму разликују, да се неки могу лакше и брже остварити, док је за друге потребно више времена, више различитих активности и рад на различитим садржајима. Исходе треба посматрати као циљ коме се тежи током једне школске године. Наставу у том смислу треба усмерити на развијање компетенција, и не треба је усмерити само на остваривање појединачних исхода.

При обради нових садржаја треба се ослањати на постојеће искуство и знање ученика, и настојати, где год је то могуће, да ученици самостално изводе закључке. Основна улога наставника је да буде организатор наставног процеса, да подстиче, организује и усмерава активност ученика. Ученике треба упућивати да користе уџбеник и друге изворе знања, како би усвојена знања била трајнија и шира, а ученици оспособљени за примену у решавању разноврсних задатака.

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе треба да буде и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес треба започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Географија: Повезати појам географске ширине и дужине са појмом угла, користити примере за размеру карте

Физичко васпитање: Прилоком учења децималних записа бројева давати примере из физичког васпитања, рецимо трчање на 100 метара, скок у даљ... Ликовна култура: Коришћење геометријских објеката у сликарству...

Информатиком и рачунарством, техником и технологијом, српским језиком

СТАНДАРДИ :

1.ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ

МА1.1.4.изврши једну основну рачунску операцију , помажући се сликом кад је то потребно **МА1.1.6.**користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама

МА2.1.2.израчуна вредност једноставнијег изрази са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда.

МА2.1.4.користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама

МА3.1.1.одреди вредност сложенијег бројевног изрази

МА3.1.3.користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама

2.ОСНОВНИ ГЕОМЕТРИЈСКИ ПОЈМОВИ

МА1.3.1.влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор)

МА1.3.2.влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор)

3. ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ-ДРУГИ ДЕО

МА1.1.5.дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим

МА2.1.3.примени основна правила дељивости са 2,3,5 , 9 и декадним јединицама **МА3.1.2.**оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама

4.РАЗЛОМЦИ-ПРВИ ДЕО

МА1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне)

МА1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно

МА1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно

МА2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима

МА1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример $1/5$ од n , где је n дати природан број

МА2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа

5.УГАО

МА1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве)

МА2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима

РАЗЛОМЦИ-ДРУГИ ДЕО

МА1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне)

МА1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно

МА1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно

МА2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима

МА1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример $1/5$ од n , где је n дати природан број

МА2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа

МА3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевог израза

7.ОСНА СИМЕТРИЈА

МА1.3.6.интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања)

МА2.3.6.уочи оносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма)

МА3.3.6.примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката

8.РАЗЛОМЦИ-ТРЕЋИ ДЕО

МА1.1.4.изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирањаи одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример $\frac{1}{5}$ од n , где је n дати природан број

МА2.1.2.одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа

МА3.1.1.одреди вредност сложенијег бројевног израз

5.8. БИОЛОГИЈА

Разред: пети

Фонд: 72 часа

Циљ: Циљ наставе и учења биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошких процеса развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем

Р.бр. Наст теме	НАСТАВНА ТЕМА / ОБЛАСТ	Број часова				Укупно часова по теми	Исходи	Образовни стандарди
		Обрада	Утврђивање	Вежбе	Систематизација			
1.	Порекло и разноврсност живог света	16	6	9	1	32	1,2,3, 4,5,9	БИ.1.6.1., БИ.1.6.3., БИ.1.1.1., БИ.1.2.1., БИ.1.2.2., БИ.1.2.3., БИ.1.6.2., БИ.1.5.1., БИ.1.3.3., БИ.1.1.3., БИ.2.6.1., БИ.2.6.2., БИ.2.6.3., БИ.2.2.3., БИ.2.2.4., БИ.2.1.3., БИ.3.6.1., БИ.3.6.2., БИ.3.1.2., БИ. 3.1.3.

2.	Јединство грађе и функције као основа живота	5	1	1	1	8	1,2,3,4,5,9	БИ.1.6.1., БИ.1.6.2., БИ.1.6.3., БИ.2.1.2., БИ.2.3.3., БИ.3.6.2., БИ. 3.1.1.
3.	Наслеђивање и еволуција	4	2	3	1	10	1,2,3,5,6,7,8,9	БИ.1.3.1., БИ.1.6.1., БИ.1.6.3., БИ.1.3.2., БИ.2.6.1., БИ.2.6.3.
4.	Живот у екосистему	4	3	5	1	13	1,2,3,4,9,10,11,12,13,14	БИ.1.4.2., БИ.1.1.3., БИ.1.4.4., БИ.1.6.1., БИ.1.4.3., БИ.2.1.3., БИ.2.4.4., БИ.2.6.1., БИ.3.4.2.,
5.	Човек и здравље	4	3	1	1	9	1,9,14	БИ.1.5.3., БИ.2.5.3., БИ.2.5.4., БИ.3.5.5.,
УКУПНО		33	15	19	5	72		

ИСХОДИ По завршеној области/ теми ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
1.Истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; 2.Групише жива бића према њиховим заједничким особинама; 3.Одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића; 4.Идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење. 5.Једноставним цртежом приказује биолошке објекте које посматра и истражује и означава кључне детаље 9. Користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	☐ Жива бића, нежива природа и биологија. ☐ Особине живих бића: ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће. ☐ Једноћелијски и вишећелијски организми. ☐ Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине важне за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих бића). ☐ Исхрана. Храна као извор енергије и градивних супстанци потребних за обављање свих животних процеса. ☐ Дисање као размена гасова у различитим срединама. ☐ Излучивање. ☐ Надражљивост. ☐ Покретљивост – кретање. ☐ Размножавање: бесполно и полно. ☐ Раст и развиће ☐ Дужина живота ☐ Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост.

1.Истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; 2.Групише жива бића према њиховим заједничким особинама; 3.Одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића; 4.Идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење.	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	–Живот у воденој и копненој средини – изглед, прилагођености на начин живота –Живот у води – изглед, прилагођености на начин живота. –Живот на копну – изглед, прилагођености на начин живота. –Живот под земљом – изглед, прилагођености на начин живота.
5.Једноставним цртежом приказује биолошке објекте које посматра и истражује и означава кључне детаље 9. Користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;		

1.Истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; 2.Групише жива бића према њиховим заједничким особинама; 3.Одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића; 5. Једноставним цртежом приказује биолошке објекте које посматра и истражује и означава кључне детаље. 6. Прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке; 7. Разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота; 8. Поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате; 9. Користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	–Преношење особина са родитеља на потомке. –Разлике родитеља и потомака. –Разлике полног и бесполог размножавања у настанку варијабилности. –Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност) – узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке. –Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију.

1.Истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; 2.Групише жива бића према њиховим заједничким особинама;	ЖИВ ОТ У ЕКО СИС ТЕМ У	–Жива бића из непосредног окружења. –Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину. –Заштита живих бића и животне средине. –Пројекат очувања природе у мом крају. –Дивље животиње као кућни љубимци – да или не.
3.Одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића; 4.Идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење. 9. Користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; 10.Доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи;		–Значај врста за човека (самоникло јестиво, лековито, отровно биље; животиње као храна и могући преносиоци болести, отровне животиње).

11.Направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу; 12.Предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасилан начин; 13.Илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава;		

1. Истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; 9. Користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; 14. Идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	–Здрава исхрана и унос воде. –Енергетски напици. –Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. –Физичка активност и здравље. –Промене у пубертету и последице прераног ступања у сексуалне односе.

Предметни исходи	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне компетенције	Назив теме / садржаја- Кључни појмови садржаја	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко- методичко упутство)	Начин провере остварености исхода

□ Истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; □ Групише жива бића према њиховим заједничким особинама; □ Одабира макроморфолошк и видљиве особине важне за класификацију живих бића; □ Идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење. □ Једноставним	БИ.1.1.1. уме да наведе основне карактеристике живог света БИ.1.1.3. препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња БИ.1.2.1. зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије БИ.1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Одговоран	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА (16о+6у+9в+1с=32) Жива бића, нежива природа и биологија. Особине живих бића: ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће. Једноћелијски и вишећелијски организми. Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине важне за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих бића). Исхрана. Храна као	- У изучавању ћелије акценат је на томе да је ћелија основна јединица грађе свих живих бића, да има своје основне делове (ћелијску мембрану, цитоплазму са органелама и једро са наследним материјалом, као и да постоје ћелије чији се наследни материјал налази слободан у цитоплазми, као у случају бактерија) и да према броју ћелија разликујемо једноћелијска и вишећелијска жива бића. - Није потребно детаљно изучавати грађу	• Иницијално тестирање □ Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика • Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова □ Домаћи задатак • лабораторијске вежбе □ проблемски • Писана провера —објективни тестови са допуњавањем кратких одговора —задаци са означавањем —задаци вишеструког избора —спаривање појмова

цртежом приказује биолошке објекте које посматра и истражује и означава кључне детаље □ Користи доступну	организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија БИ.1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма БИ.1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал БИ.1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава БИ.1.6.1. уме да	однос према здрављу	□ извор енергије и градивних супстанци потребних за обављање свих животних процеса. Дисање као размена	<i>ћелије, нити помињати поједине органеле.</i> - Процедуре за истраживање и елементе безбедног рада одређује наставник и упознаје ученике. <i>Препорука је да се микроскоп не користи, већ да ђаци током вежбе самостално користе лупу посматрајући крупне ћелије које су им доступне сходно окружењу у коме се школа налази, као нпр. ћелије паренхима поморанце, јаје птице, икра рибе, јаја водоземаца.</i> - Изучавање заједничких	

	разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни			особина живих бића треба обрадити кроз огледе (потребе за водом, одговарајућом температуром за раст, дисање, развој и размножавање и исхрана се могу пратити на квасцу; дисање, у смислу размене гасова, се може пратити огледом са свећом; кретање се може пратити огледом са кишном глистом на папиру итд).	

ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;	формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату БИ.1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада БИ.2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе БИ.2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека БИ.2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то		☐ гасова у ☐ различитим ☐ срединама. Излучивање. ☐ Надражљивост. ☐ Покретљивост – кретање. ☐ Размножавање: бесполно и полно. Раст и развиће ☐ Дужина живота Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост.	- <i>Потребно је заједничке особине обрађивати упоредо, на представницима свих великих група, али би увек требало кренути од човека као бића које је овом узрасту најближе. Особине које се не могу обрадити огледом, могу се обрадити кроз истраживачки рад ученика.</i> - <i>Препорука је да ученици овог узраста све задатке обављају у пару, чиме развијају способности сарадње и ненасилне комуникације, а наставник може да оствари много бољи увид у активности</i>	

	назива метаболизам БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о результату БИ.2.6.2. зна шта је грешка инструмента и прецизност мерења и уме по упутству да калибрише инструмент БИ.2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата БИ.3.1.2. уме да објасни зашто је нешто класификовано као живо или као неживо БИ.3.1.3. разуме			ученика. - Све што ученици посматрају или истражују би требало да <i>прикажу</i> <i>цртежом</i> и на њему обележе кључне детаље. - После истраживања заједничких особина, ученици би требало самостално да изводе груписање организама, према задатом критеријуму. Наставник може самостално одабрати једну или више група (на примеру биљака и животиња) погодних за савладавање научног принципа класификације организама.	

	критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима БИ.3.6.1. разуме значај и уме			- Треба више пажње посветити карактеристичним особинама (морфологији), а не ономе што жива бића раде (нпр. расту целог живота, могу да пливају...), како изгледају (нпр. имају одређену боју), или зато што <i>a priori</i> знамо припадност групи (нпр. цветнице, бескичмењаци, сисари...).	

	самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података БИ.3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата			<i>-Не препоручује се увођење нижих систематских категорија, осим врсте због наслеђивања особина. Слично као и код обраде заједничких особина живих бића, све што ученици посматрају или истражују би требало да прикажу цртежом и на њему обележе кључне детаље, као и да направе речник основних појмова,</i>	

				при чему на овом узрасту <i>не</i> <i>инсистирати на</i> <i>употреби појмова</i> <i>као што су</i> <i>морфологија,</i> <i>анатомија,</i> <i>хијерархија.</i>	

Истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; Групише жива бића према њиховим заједничким особинама; Одабира макроморфолошк и видљиве особине важне за класификацију живих бића; Идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење. Једноставним	БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату БИ.1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА (5o+1y+1в+1с=8) Живот у воденој и копненој средини – изглед, прилагођености на начин живота Живот у води – изглед, прилагођености на начин живота. Живот на копну – изглед, прилагођености на начин живота. Живот под земљом – изглед, прилагођености на начин живота.	– У овој области је акценат на <i>ученичком истраживању спољашњих особина живих бића из непосредног окружења</i> и њиховом односу са условима средине у којој живе (нпр. за <i>живот у воденој и копненој средини</i> жаба, комарац, вилин коњиц итд; за <i>живот у води</i> речна шкољка, речни рак, шаран, штука, локвањ, дрезга, нека алга итд; за <i>живот на копну</i> човек, срна, пас, мачка, јазавац, слепи миш, сова ушара, кокошка, шумски мрав, стрижибуба, храст, смрча,	☐ Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика ☐ Сумирање постигнућа усменог ангажовања крајем децембра ☐ Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова ☐ Домаћи задатак ☐ проблемски задаци

цртежом приказује биолошке објекте које посматра и истражује и означава кључне детаље Користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;	правила о раду и безбедности рада БИ.2.1.2.познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима БИ.2.3.3.разуме зашто потомци личе на родитеље и њихове претке, али нису идентични са њима БИ.3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата, БИ.3.1.1 примењује критеријуме за разликовање живог од неживог у граничним случајевима и у			дивља ружа, љубичица, хајдучка трава, камилица, ливадарка итд; за <i>живот под земљом</i> кртица, ровац, кишна глиста итд;) због чега у препорученим садржајима нема морских организама. Ако су ученици заинтересовани за њих, јер их срећу у нпр. географији или научнопопуларним емисијама, наставник треба да одговори њиховим образовним потребама. Треба имати у виду да су примери дати у табели само препоручени садржаји, тј. наставник може користити све или само неке од примера, а може увести и нове адекватне примере, сходно	☐ Писана провера објективни тестови са допуњавањем кратких одговора – задаци са означавањем – задаци вишеструког избора – спаривање појмова

	атипичним примерима (вируси, делови организама, плодови и сл.)			окужењу у коме се школа налази, структури одељења и интересовању ученика. – Резултате истраживања би требало искористити за генерализацију и увођење новог појма – <i>прилагођеност (адаптација)</i>. – Часови утврђивања и часови вежбања могу се искористити за <i>радионичарски</i> рад описивања и цртања животних форми на карактеристичним примерима	

Истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; Групише жива бића према њиховим заједничким особинама; Одабира макроморфолошк и видљиве особине важне за класификацију живих бића; Једноставним цртежом приказује биолошке објекте које посматра и истражује и означава кључне детаље. Прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи	БИ.1.3.1.разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте БИ.1.3.2.зна основне појмове о процесима размножавања БИ.1.6.1.уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) БИ.1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА (4о+2у+3в+1с=10) Преношење особина са родитеља на потомке. Разлике родитеља и потомака. Разлике полног и бесполог размножавања у настанку варијабилности. Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност) – узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке. Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију.	– У овој области акцент је на преносу особина са родитеља на потомке размножавањем, разликама бесполог и полног размножавања у погледу наслеђивања особина и разликовању наследних и ненаследних утицаја у развићу особина јединки. – Потребно је разјаснити да се особине једне јединке развијају под утицајем наследних фактора које је она добила од родитеља и, истовремено, под утицајем животних услова у којима се њено развиће	- Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика - Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова ☐ Домаћи задатак - лабораторијске вежбе ☐ проблемски задаци ☐ Писана провера - објективни тестови са допуњавањем кратких одговора - задаци са означавањем - задаци вишеструког избора - спаривање појмова

једноставне закључке; Разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине на моделима из свакодневног живота; Поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате; Користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;	БИ.2.6.3.уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата			<i>одвија. Требало би нагласити да варијабилност (различитост јединки) унутар једне врсте настаје кроз садејство ових фактора. Наведене феномене би требало обрадити кроз ученичко истраживање варијабилности унутар једне врсте (нпр. разлике између деце у одељењу, у димензијама и боји плодова на пијаци, између говеда у истом домаћинству; уочавање разлика у висини стабла, броју листова и цветова биљака које расту у хладу и оних који расту на сунцу, или биљака које</i>	

				<i>расту у близини саобраћајница и даље од њих)</i> и кроз оглед са пелцерима или листовима афричке љубичице (биљке са истим наследним материјалом различито изгледају када расту под различитим условима). – Огледу треба да претходи постављање хипотезе која ће бити огледом испитана.	

Истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; Групише жива бића према њиховим заједничким особинама; Одабира макроморфолошк и видљиве особине важне за класификацију живих бића; Идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење. Користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и	БИ.1.4.2.<u>препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације</u> БИ.1.1.3.препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња БИ.1.4.4.<u>препознаје животне услове који владају у карактеристичним екосистемима Србије и најважније представнике врста које их насељавају</u>, БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) БИ.1.4.3.<u>уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове</u>	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ (4о+3у+5в+1с=13) Жива бића из непосредног окружења. Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину. Заштита живих бића и животне средине. Пројекат очувања природе у мом крају. Дивље животиње као кућни љубимци – да или не. Значај врста за човека (самоникло јестиво, лековито, отровно биље; животиње као храна и могући преносиоци болести, отровне животиње).	– Исходи у овој области омогућавају да се <i>жива бића проучавају у амбијенту у којем реално живе</i> и да се код ученика развија осећање одговорности за заштиту природе и биолошке разноврсности, као и свест о властитом положају у природи и потреби одрживог развоја. – Препорука је да се часови намењени реализацији исхода из ове области изводе што чешће <i>ван учионице у природном окружењу</i> (школском дворишту или на неком другом терену), где би ђаци самостално или у групама проучавали жива бића, прикупљали податке, осмишљавали и реализовали еколошке пројекте.	• Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика • Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова ☐ Домаћи задатак • лабораторијске вежбе ☐ проблемски задаци ☐ Писана провера – објективни тестови са допуњавањем кратких одговора – задаци са означавањем – задаци вишеструког избора – спаривање појмова

приказу резултата; Доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи; 11. Направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу; 12. Предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасиљан начин;	<u>у екосистему, чланове ланаца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (воде, угљеника, азота).</u>., БИ.2.1.3.познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе БИ.2.4.4.зна да у <u>природи постоји кружење појединих супстанци (воде, угљеника и азота)</u> БИ.2.6.1.уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату			– Пројекте могу да осмисле на почетку школске године, да их реализују током читаве године, а на часовима предвиђеним за ову област да представе резултате.	

13. Илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава;	<u>БИ.3.4.2.разуме да се уз материјалне токове увек преноси и енергија и обратно и интерпретира односе исхране у екосистему (аутотрофне, хетеротрофне, сапротрофне животне комплексе, ланце исхране и трофичке пирамиде).</u>				

Истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; 9. Користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; 14. Идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.	БИ.1.5.3.разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца, домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима БИ.2.5.3.<u>зна како се чува хранљива вредност намирница.</u>, БИ.2.5.4.<u>зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека</u> БИ.3.5.5.познаје симптоме и главне карактеристике болести метаболизма и узроке због којих настају (гојазност, анорексија, булимија, шећерна болест)	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ (4о+3у+1в+1с=9) Здрава исхрана и унос воде. Енергетски напаци. Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. Физичка активност и здравље. Промене у пубертету и последице прераног ступања у сексуалне односе.	– У овој области акценат је на <i>основним чињеницама о здравој исхрани</i> (ужина спремљена код куће), води као најздравијем пићу, штетности енергетских пића и дуванског дима. – Промене у и на телу, као последице пубертета, требало би повезати са потребом одржавања личне хигијене и хигијене животног простора и опасностима од ступања у преране сексуалне односе. – Препорука је да се за обраду ових појмова <i>повремено доведу стручњаци или одведи ученици у одговарајуће установе.</i> – Свакако би требало обраду прераног ступања у сексуалне односе обрадити заједно са <i>Стручним сарадником</i>	–Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика • Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова • ☐ Домаћи задатак • лабораторијски вежбе • ☐ проблемски задаци • ☐ Писана провера – објективни тестови са допуњавањем кратких одговора – задаци са означавањем – задаци вишеструког избора – спаривање појмова

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА:

- Математика
Физичко и здравствено васпитање
Информатика и рачунарство
Географија
Техника и технологија
Ликовна култура
Српски језик и књижевност
Матерњи језик

НАЧИНИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Програм биологије за пети разред је део спиралног наставног програма биологије за основну школу и оријентисан је на остваривање исхода. Спирални наставни програм подразумева да у сваком разреду из сваке области ученик усваја мању количину информација, до којих долази самостално уз подршку наставника. У сваком наредном разреду количина информација – знања се по мало повећава, при чему се ново знање повезује са знањем и искуством стеченим у претходном разреду, уз постепено појачавање захтева, у смислу логичких и методолошких операција. На тај начин се знање постепено проширује и продубљује, односно гради.

Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи биологију. Представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности ученика у пет области предмета: *порекло и разноврсност живота, јединство грађе и функције као основа живота, наслеђивање и еволуција, живот у екосистему и човек и здравље*. (Исходи за шесту област *посматрање, мерење и експеримент у биологији* су распоређени у претходних пет, сходно планираним активностима.) Исходи омогућавају да се циљ наставе биологије достигне у складу са предметним и међупредметним компетенцијама и ревидираним стандардима. Они не прописују структуру, садржаје и организацију наставе, као ни критеријуме и начин вредновања ученичких постигнућа. За израду исхода коришћена је Блумова ревидирана таксономија. Исходи су формулисани на нивоу примене.

Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода биологије је настава усмерена на учење у школи, што значи да ученик треба да учи:

- смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из биологије и других предмета;
- проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;
- дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;
- критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената;
- кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника. Учећи на овај начин, ученик стиче нове вредности јер наставник поставља другачије захтеве.

НАСТАВНА ТЕМА / ОБЛАСТ	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	–У изучавању ћелије акценат је на томе да је ћелија основна јединица грађе свих живих бића, да има своје основне делове (ћелијску мембрану, цитоплазму са органелама и једро са наследним материјалом, као и да постоје ћелије чији се наследни материјал налази слободан у цитоплазми, као у случају бактерија) и да према броју ћелија разликујемо једноћелијска и вишећелијска жива бића. –<i>Није потребно детаљно изучавати грађу ћелије, нити помињати поједине органеле.</i> –Процедуре за истраживање и елементе безбедног рада одређује наставник и упознаје ученике. <i>Препорука је да се микроскоп не користи, већ да ђаци током вежбе самостално користе лупу посматрајући крупне ћелије које су им доступне сходно окружењу у коме се школа налази, као нпр. ћелије паренхима поморанце, јаје птице, икра рибе, јаја водоземаца.</i> –Изучавање заједничких особина живих бића треба обрадити кроз огледе (потребе за водом, одговарајућом температуром за раст, дисање, развој и размножавање и исхрана се могу пратити на квасцу; дисање, у смислу размене гасова, се може пратити огледом са свећом; кретање се може пратити огледом са кишном глистом на папиру итд). –<i>Потребно је заједничке особине обрађивати упоредо, на представницима свих великих група, али би увек требало кренути од човека као бића које је овом узрасту најближе. Особине које се не могу обрадити огледом, могу се обрадити кроз истраживачки рад ученика.</i> –<i>Препорука је да ученици овог узраста све задатке обављају у пару, чиме развијају способности сарадње и ненасилне комуникације, а наставник може да оствари много бољи увид у активности ученика.</i> –Све што ученици посматрају или истражују би требало <i>да прикажу цртежом</i> и на њему обележе кључне детаље. –После истраживања заједничких особина, ученици би требало самостално да изводе груписање организама, према задатом критеријуму. Наставник може самостално одабрати једну или више група (на примеру биљака и животиња) погодних за савладавање научног принципа класификације организама. –<i>Треба више пажње посветити карактеристичним особинама (морфологији), а не ономе што жива бића раде</i> (нпр. расту целог живота, могу да пливају...),

	како изгледају (нпр. имају одређену боју), или зато што <i>a priori</i> знамо припадност групи (нпр. цветнице, бескичмењаци, сисари...). Овакав начин на који се жива бића класификују путем успостављања хијерархије главних „атрибута“ (карактера) које имају и уклапања у поједине скупове (групе), омогућава увођење научног приступа и разумевање биолошке еволуције.
	–<i>Не препоручује се увођење нижих систематских категорија, осим врсте због наслеђивања особина.</i> –Слично као и код обраде заједничких особина живих бића, све што ученици посматрају или истражују би требало да прикажу цртежом и на њему обележе кључне детаље, као и да направе речник основних појмова, при чему на овом узрасту <i>не инсистирати на употреби појмова као што су морфологија, анатомија, хијерархија.</i>

ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	–У овој области је акценат на ученичком истраживању спољашњих особина живих бића из непосредног окружења и њиховом односу са условима средине у којој живе (нпр. за живот у воденој и копненој средини жаба, комарац, вилин коњиц итд; за живот у води речна шкољка, речни рак, шаран, штука, локвањ, дрезга, нека алга итд; за живот на копну човек, срна, пас, мачка, јазавац, слепи миш, сова ушара, кокошка, шумски мрав, стрижибуба, храст, смрча, дивља ружа, љубичица, хајдучка трава, камилица, ливадарка итд; за живот под земљом кртица, ровац, кишна глиста итд;) због чега у препорученим садржајима нема морских организама. Ако су ученици заинтересовани за њих, јер их срећу у нпр. географији или научно-популарним емисијама, наставник треба да одговори њиховим образовним потребама. Треба имати у виду да су примери дати у табели само препоручени садржаји, тј. наставник може користити све или само неке од примера, а може увести и нове адекватне примере, сходно окружењу у коме се школа налази, структури одељења и интересовању ученика. –Резултате истраживања би требало искористити за генерализацију и увођење новог појма – <i>прилагођеност (адаптација)</i>. –Часови утврђивања и часови вежбања могу се искористити за <i>радионичарски</i> рад описивања и цртања животних форми на карактеристичним примерима.
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	–У овој области акценат је на преносу особина са родитеља на потомке размножавањем, разликама бесполог и полног размножавања у погледу наслеђивања особина и разликовању наследних и ненаследних утицаја у развићу особина јединки. –Потребно је разјаснити да се особине једне јединке развијају под утицајем наследних фактора које је она добила од родитеља и, истовремено, под утицајем животних услова у којима се њено развиће одвија. Требало би нагласити да варијабилност (различитост јединки) унутар једне врсте настаје кроз садејство ових фактора. Наведене феномене би требало обрадити кроз ученичко истраживање варијабилности унутар једне врсте (нпр. разлике између деце у одељењу, у димензијама и боји плодова на пијаци, између говеда у истом домаћинству; уочавање разлика у висини стабла, броју листова и цветова биљака које расту у хладу и оних који расту на сунцу, или биљака које расту у близини саобраћајница и даље од њих) и кроз оглед са пелцерима или листовима афричке љубичице (биљке са

	истим наследним материјалом различито изгледају када расту под различитим условима). –Огледу треба да претходи <i>постављање хипотезе</i> која ће бити огледом испитана (шта очекујем да ће се десити ако резнице исте биљке гајим у различитим условима осветљености и слично). Закључци о наслеђивању, утицају фактора животне средине и индивидуалној варијабилности могу бити генерализовани и повезани са питањима из свакодневног живота. На овај начин се постиже разумевање различитости између људи са акцентом на то да је свака особа јединствена и непоновљива (чиме се доприноси фундаменталној изградњи осећања прихватања и толеранције јер сви смо међусобно различити). Такође, на овај начин намеће се суштинско разумевање разлога због којих животни стил сваког од нас (исхрана, физичка активност, пушење, наркоманија и сл.) утиче на наше особине (нпр. раст и формирање тела током одрастања и касније) и на потенцијална обољевања. –<i>Табеларно и графичко приказивање резултата</i>, са обавезним извођењем закључака, би требало практиковати увек када се прикупљају подаци. –Препорука је да се <i>ИКТ опрема користи за прикупљање, обраду података и представљање резултата истраживања или огледа</i>, када се ученици оспособе за њено коришћење на часовима предмета <i>информатика и рачунарство и техника и технологија</i>. –У петом разреду, <i>неопходно је увести само појам наследног материјала</i> као узрока уочене различитости и појам врсте због варијабилности. <i>Не препоручује се увођење појмова ген, хроматин, хромозом, Менделових правила наслеђивања и слично.</i>
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	–Исходи у овој области омогућавају <i>да се жива бића проучавају у амбијенту у којем реално живе</i> и да се код ученика развија осећање одговорности за заштиту природе и биолошке разноврсности, као и свест о властитом положају у природи и потреби одрживог развоја. –Препорука је да се часови намењени реализацији исхода из ове области изводе <i>што чешће ван учионице у природном окружењу</i> (школском дворишту или на неком другом терену), где би ђаци самостално или у групама проучавали жива бића, прикупљали податке, осмишљавали и реализовали еколошке пројекте. –Пројекте могу да осмисле на почетку школске године, да их реализују током читаве године, а на часовима предвиђеним за ову област да представе резултате.

ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	–У овој области акценат је на <i>основним чињеницама о здравој исхрани</i> (ужина спремљена код куће), води као најздравијем пићу, штетности енергетских пића и дуванског дима. –Промене у и на телу, као последице пубертета, требало би повезати са потребом одржавања личне хигијене и хигијене животног простора и опасностима од ступања у преране сексуалне односе. –Препорука је да се за обраду ових појмова <i>повремено доведу стручњаци или одведу ученици у одговарајуће установе.</i> –Свакако би требало обраду прераног ступања у сексуалне односе обрадити заједно са <i>школским психологом.</i>

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се процес и продукти учења. Да би вредновање било објективно и у функцији учења, потребно је ускладити нивое циљева учења и начине оцењивања.

Ниво циља учења	Одговарајући начин оцењивања
Памтити (навести, препознати, идентификовати...)	–објективни тестови са допуњавањем кратких одговора –задаци са означавањем –задаци вишеструког избора –спаривање појмова
Разумети (навести пример, упоредити, објаснити, препричати...)	–дискусија на часу –мапе појмова –проблемски задаци –есеји
Применити (употребити, спровести, демонстрирати...)	–лабораторијске вежбе –проблемски задаци –симулације
Анализирати (систематизовати, приписати, разликовати...)	–дебате –истраживачки радови –есеји –студије случаја –решавање проблема

Евалуирати (проценити, критиковати, проверити...)	–дневници –студије случаја –критички прикази –проблемски задаци
Креирати (поставити хипотезу, конструисати, планирати...)	–експерименти –истраживачки пројекти

Такође, потребно је ускладити оцењивање са његовом сврхом.

Сврха оцењивања	Могућа средства оцењивања
Оцењивање наученог (сумативно)	–тестови –писмене вежбе –извештаји –усмено испитивање –есеји.
Оцењивање за учење (формативно)	–посматрање –контролне вежбе –дијагностички тестови –дневници –самоевалуација –вршњачко оцењивање –практичне вежбе.

У вредновању наученог, поред усменог испитивања, најчешће се користе *тестови знања*. На интернету, коришћењем кључних речи *outcome assessment (testing, forms, descriptiv/numerical)*, могу се наћи различити инструменти за оцењивање и праћење.

У формативном оцењивању се користе различити инструменти, а избор зависи од врсте активности која се вреднује. Када је у питању нпр. практичан рад (тимски рад, пројектна настава, теренска настава и слично) може се применити табела у којој су приказани нивои постигнућа ученика са показатељима испуњености. *Наставник треба да означи показатељ* који одговара понашању ученика.

Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, се може обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).

У процесу оцењивања добро је *користити портфолио* (збирка докумената и евиденција о процесу и продуктима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напредовању ученика. Предности коришћења портфолија су вишеструке: омогућава

континуирано и систематично праћење напредовања, подстиче развој ученика, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља, подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији увид у различите области постигнућа (јаке и слабе стране) ученика. Употребу портфолија отежавају недостатак критеријума за одабир продуката учења, материјално-физички проблеми, време, финансијска средства и велики број ученика. Већи број ометајућих фактора је решив успостављањем сарадње наставника са стручним сарадником у прикупљању прилога и успостављању критеријума оцењивања, *уз коришћење Блумове таксономије*.

Како ни један од познатих начина вредновања није савршен, потребно је *комбиновати различите начине оцењивања*. Једино тако наставник може да сагледа слабе и јаке стране сваког свог ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

Провера остварености стандарда ученичких постигнућа (остварености исхода)					
Шта пратимо			Поступак и инструменти оцењивања	Критеријуми	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета	Процењују се: вештина изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и различитим врстама текстова; Извођење	ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа,	- Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника - Усмено одговарање, свеска евиденције наставника	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
				Учесталост по месецима	Пресек стања по тромесечју

	радних задатака	односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);	-Редовност доношења домаћег, свеска евиденције		
		ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника,	- Писане провере, свеска евиденције	Свеобухватност одговора Сналажење на зидним сликама, природном материјалу Хоризонтално и вертикално повезивање градива	По потреби, бар једном у полугодишту
		односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције	За три недоношења домаћег -1 у свеску Прегледање свески	Свакодневно током године праћење/ пресек стања за тромесечје На крају наставне године

		постигнућа, добија оцену врло добар (4);			
		ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандาร์ดима постигнућа, добија оцену добар (3);		Бодовање: 35-49%-2 50-74%-3 75.89%-4 90-100%-5	Након сваке теме

		ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и,		Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група	По потреби
		добија оцену довољан (2);	Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова), свеска евиденције -Сналажење на зидним сликама, шемама	(пано, табела...)	
				Прва три пара која ураде добијају +5	По потреби
					На крају школске године
Ангажовање ученика у настави	Одговоран однос према раду, постављеним	веома висок степен ангажовања ученика (5)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Броју јављања на	-Све што је рађено на часу налази се у свескама	-Пресек стања по тромесечјима

	задацима и исказано интересовање и мотивација за учење и напредовање, активно учествовање у настави, сарадња са другима		часовима	-Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	
		висок степен ангажовања ученика (4)	-Броју успешности у групном раду, раду у пару		
		уз ангажовање ученика (3)	-Учешћу на такмичењима, посета културноисторијским институцијама		
		ангажовање ученика (2)	-Несебичном пружању помоћи другим ученицима..		

5.9. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Циљ је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Разред **пети**

Годишњи фонд часова **72 часа**

Наставни предмет техника и технологија намењен је развоју основних техничких компетенција ученика ради његовог оспособљавања за живот и рад у свету који се технички и технолошки брзо мења. Један од најважнијих задатака је да код ученика развија свест о томе да примена стечених знања и вештина у реалном окружењу подразумева стално стручно усавршавање и целоживотно учење, као и да је развијање предузимљивости један од важних предуслова личног и професионалног развоја.

Глобални/тематски план:

<i>Наставна тема</i>	<i>Број часова по теми</i>	<i>Број часова</i>	
		<i>Обрада</i>	<i>Вежбе</i>
Животно и радно окружење	6	6	/
Саобраћај	14	9	5
Техничка и дигитална писменост	16	13	3
Ресурси и производња	20	10	10
Конструкторско моделовање	16	/	16
Укупно часова	72	38	34

Садржај програма	Кључне речи	Број часова	Активности		Начини и облици извођења програма		Међупредметне компетенције
			Ученика	Наставника			
1. Животно и радно окружење	Техника, технологија, Техничка Достигнућа, Техничка средства	1 6	- пажљиво прати излагање наставника и осталих ученика - користи различите изворе знања - проналази нове информације - уочава - разликује - упоређује - класификује - износи своје мишљење - уређује и презентује - закључује	- организатор и реализатор наставе - презентује - усмерава ученика - подстиче на размишљање - развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење - прати напредовање ученика - наводи ученике на одговарајуће закључке -	- Фронтални, индивидуални, групни (у пару) - Различитим методама, подстичући истраживачки начин рада, постојеће знање ученика о техници и технологији проширити користећи различите изворе знања. Развој технике повезивати са историјским епохама и догађајима. -Упознавање подручја човековог рада и производње, занимања и послова у области технике и технологије треба реализовати уз активну улогу ученика и примену одговарајућих медија.	• По завршетку ове теме ученик треба да: • зна да опише улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање • разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничком подручју ☐ наводи занимања у области технике и технологије	- компетенција за учење ☐ одговорно учешће у демократском друштву ☐ естетичка компетенција комуникација ☐ одговоран однос према околини ☐ одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву

			- процењује сопствени рад и напредак	Упознаје их са техничким напретком од праисторије до данашњег доба	Омогућити ученицима да идентификују одређена занимања којима се људи баве и послове који се обављају у оквиру тих занимања као и техничка средства која се при томе користе. - Уз активну улогу ученика и примену мултимедија указивати на правилну употребу и евентуалне последице у случају непридржавања упутстава за коришћење и неисправности техничких апарата у домаћинству.	• процењује сопствена интересовања у области технике и технологије • организује радно окружење у кабинету • правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу	☐ рад са подацима и информацијама решавање проблема сарадња ☐ дигитална компетенција

2. Саобраћај	Саобраћајна средства, саобраћајни објекти, безбедност, ризично понашање пешака, саобраћајна правила	14	-пажљиво прати излагање наставника или осталих ученика -проналази информације -уочава -именује -упоређује -класификује и уређује - дискутује - износи сопствено мишљење и став -цртају -израђују моделе	- организатор и реализатор наставе -наводи на размишљање и извођење закључака -подстиче на размену искустава и усмерава дискусију - утиче на развој свести ученика о значају правилног понашања у саобраћају -презентује - прати постигнућа ученика	-Фронтални, индивидуални и групни-Ученици треба да се на интересантан и очигледан начин упознају са правилима и прописима кретања пешака и бицикла у јавном саобраћају, начине рагулисања саобраћаја и безбедна кретање од школе до куће. Тежиште ове теме је на: • безбедном понашању и преузимању личне одговорности ученика за понашање у саобраћају и • употреба заштитне опреме при вожњи бицикла и других дечијих возила, као и коришћење сигурносних појасева у возилу је најважнији исход који треба постићи.	По завршетку ове теме ученик треба да: • процени како би изгледао живот људи без саобраћаја • класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени • наводи професије у подручју рада саобраћаја • направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија • разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила ☐ правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у	• компетенција за учење • ☐ одговорно о учешће у демократском друштву • одговоран однос према околини • ☐ одговоран однос према здрављу • решавање проблема ☐ сарадња

					- За реализацију ових садржаја, а за практично увежбавање могу се користити полигони у оквиру школе или саобраћајне макете које могу урадити ученици на редовним часовима или у раду слободних активности као и коришћењем рачунарске симулације.	саобраћају • користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима • аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник • повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика • одговорно се понаша као путник у возилу • показује поштовање према другим учесницима у саобраћају анализира симулирану саобраћајну незгоду	

						на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла	

3. Техничка и дигитална писменост	Врсте Линејске техничке цртежне праксе, правила котирања, размера, техничко писмо програм за обраду текста	16	пажљиво прати излагање наставника или осталих ученика -уочава -разликује -упоређује -црта -повезује изглед објекта у простору и равни -повезује ранија знања са новим сазнањима примењује научено -користи различите изворе знања -пажљиво и одговорно претражује и користи интернет -развија осећај прецизности и уредности	- организатор и реализатор наставе -презентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени техничког цртања, као начина комуникације у техници, -истиче неопходност правилног понашања на мрежи (интернету) -развија осећај ученика за простор, тачност, уредност, прецизност и одговорност - прати постигнућа ученика	- Фронтални, индивидуални, групни (у пару) - Увежбати изражавање идеје скицом и техничким цртежом . Објаснити како се променом правила (стандарда) израђује технички цртеж. Упознати ученике, кроз практичну примену, са: врстама линија, форматима папира, размером, правилима котирања... - Оспособити ученике и инсистирати на правилном коришћењу прибора за техничко цртање и развоју вештине њиховог коришћења. Потребно је да сваки ученик самостално нацрта једноставан технички цртеж у одређеној размери користећи одговарајуће врсте линија као и елементе котирања. - Примена информационо-комуникационих технологија у техници првенствено се односе на правилно и безбедно коришћење дигиталних уређаја (рачунар, лаптоп, таблет, мобилни телефон, тв, дигитални	По завршетку ове теме ученик треба да: - самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет ☐ правилно чита технички цртеж - преноси податке између ИКТ уређаја - примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару - користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима ☐ користи Интернет сервисе за претрагу и приступање online ресурсима - преузима одговорност за рад	- компетенција за учење ☐ одговорно учешће у демократском друштву ☐ естетичка компетанција - комуникација - одговоран однос према околини ☐ одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву ☐ рад са подацима и информацијама - решавање проблема ☐ сарадња дигитална

					фотоапарат, веб камера) а потом и на овладавање вештинама обраде дигиталне слике на рачунару у циљу стицања одговарајућих компетенција које се односе на документовање и дизајн. - Вежбати у пару пренос података између рачунара и екстерних уређаја (мобилни телефон, фотоапарат) а да сваки ученик самостално реализује процедуре током рада на рачунару. Реализовати једноставну вежбу уметања фотографије у одговарајући програм за обраду текста и уређивање документа. Где год је то могуће, треба користити Интернет претрагу и приступ online ресурсима.	представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер	компетенција

4. Ресурси и производња	Ресурси, енергија, извори енергије, материјали, начини обраде материјала	20	пажљиво прати излагање наставника или осталих ученика -повезује ранија знања -уочава начине примене -разликује -упоређује -анализира -класификује -презентује -оцењује квалитет часа	-организатор и реализатор наставе – презентује -подстиче ученика на истраживање, увиђање, закључивање, упоређивање -развија разумевање за неопходност рационалног коришћења материјала и енергената -помаже у изради модела -подстиче на развој предузетничких способности (економичност и квалитет израде, начин представљања, изградњи и одбрани ставова...)	- Фронтални, индивидуални, групни - Надограђујући се на ранија знања ученика, упознати их са појмом природних ресурса на Земљи и са значајем њиховог очувања. Тежиште ове теме је на енергији и материјалима. - Назначити основне изворе енергије као важан ресурс за живот људи, технолошке процесе и производњу без улажења у детаље. Упознати ученике са начином коришћења и претварања у неке корисне облике њима већ познатих извора енергије воде, ветра и Сунца. - Други важан ресурс су материјали. Упознати ученике са појмом и поделом материјала (природни, вештачки). Врсте и својства материјала (физичка, хемијска и механичка): дрво, папир, текстил, кожа објаснити на елементарном нивоу. Начин обраде материјала (принципи деловања алата за механичку обраду материјала, испитивање материјала). Припрема за	По завршетку ове области ученик треба да: ☐ повезује својства природних материјала са применом • објасни технологије прераде и обраде дрвета, производњу папира, текстила и коже • сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета • правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега) • ☐ направи план израде једноставног производа и план	• компетенција за учење • ☐ одговорно учешће у демократском друштву • ☐ естетичка компетанција • комуникација • одговоран однос према околини • ☐ одговоран однос према здрављу • предузимљивост и оријентација ка предузетништву ☐ рад са подацима и информацијама • решавање проблема

				-прати постигнућа ученика	обраду. Приказати правилно коришћење алата за ручну обраду материјала, извођење операција и заштита на раду: обележавање, сечење, завршна обрада (бушење, равнање, брушење). Избор материјала, операција и алата и редоследа њихове примене. Рециклажа материјала и заштита животне средине. Поступно увођење ученика у рад са алатом обезбеђује да обрада материјала постаје средство креативног изражавања, а не циљ у настави технике и технологије. -Упознавати ученике са професијама из ове области. - На крају ове области, ученици треба да направе план израде и самостално израде најмање три једноставна модела. -Програм се реализује у форми предавања (теоретска настава) и вежби	управљања отпадом ☐ самостално израђује једноставан модел	• ☐ сарадња дигитална компетенција

5. Конст Руктор ско моделовање	Пројекат, сарадња, подела послова у групи, планирање буџета, предузетништво	16	- усваја и примењује знања, - развија вештине, ставове, одговорност и самосталност - проналази потребне информације -уочава -разликује -упоређује -одабира - налази решење - формира идеју - израђује техничку документацију - планира и реализује сопствени производ - ствара (мери, обележава, обрађује...) -контролише -презентује	- упознаје ученике са правилима рада у групи, поделом посла и одговорностима, са динамиком и роковима за реализацију пројектних активности - организатор и реализатор наставе - пажљиви посматрач - помагач - када је то потребно - давалац повратне информације - неко ко охрабрује -презентује -саветује и одговара на питања ученика -утиче на развој свести ученика о значају примене теоријских знања	- Пројекте реализовати у паровима или малим групама. - У овом делу програма ученици реализују заједничке пројекте примењујући претходно стечена знања и вештине. - Ученици се сами опредељују за одређену активност у оквиру групе. Пружа им се могућност да реализују своју идеју. Ученици самостално истражују информације за пројектни задатак користећи информационокомуникационе технологије, налазе решење, формирају идеју, израђују техничку документацију, планирају и реализују сопствени производ. - Користити материјале и технологије које су ученици упознали у претходној области. Ученици самостално врше мерење и обележавање. - Ученици раде у пару, чиме развијају способност сарадње и социјалних вештина. По завршетку, ученици самостално представљају	По завршетку ове области ученик треба да: • самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и Интернет сервисе • одабира материјале и алате за израду предмета/модела • мери и обележава предмет/модел • ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате • користи програм за обраду текста за	• одговорно учешће у демократском друштву • ☐ естетичка компетанција • Комуникација • ☐ одговоран однос према околини • ☐ одговоран однос према здрављу • предузимљивост и оријентација ка предузетништву ☐ рад са подацима и информацијама • решавање проблема • ☐ сарадња дигитална компетенција

				за израду предмета који имају употребни карактер и могу се користити у реалном окружењу - упознаје ученике са правилима рада у групи - помаже у избору материјала и алата	производ/модел, усмено образлажући ток реализације, процењујући оствареност резултата и предлог унапређења. Тежиште оваквог рада није на квалитету коначног продукта већ на процесу који има своје кораке и на сарадничким односима у раду у групи. Ученицима јасно треба указати да се и на неуспелим продуктима може много научити ако се схвати где су грешке направљене. Дискутовати са ученицима и оцени понуђених решења. Нагласити важност доброг планирања буџета потребног за његову реализацију као и негативних последица лоших прорачуна. На тај начин ученике полако оспособљавати да размишљају предузетнички и развијати им основне компетенције везане за финансијску писменост.	креирање документа реализованог решења - самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ - показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха - планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова - активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима - пружи помоћ	

						у раду другим ученицима • процењује остварен резултат и развија предлог унапређења	

С обзиром да је настава теоријско-практичног карактера, часове ће се реализовати поделом одељења на 2 (две) групе. За сваки час наставници планирају и припремају средства и начине провере остварености пројектованих исхода.

Посете музејима технике, сајмовима и обилазак производних и техничких објеката реализоваће се увек када за то буду постојали услови или ће се обезбедити мултимедијалне презентације.

Праћење и вредновање наставе и учења

У реализацији наставе вреднују се процес и продукти учења. У процесу оцењивања прате се и вреднују све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др). У вредновање, посебно у групним активностима и тимском раду, биће укључени ученици. Са њима ће наставник договорити шта се прати, који су показатељи успешности и праћење напретка у раду. Праћење и вредновање наставе и учења одвијаће се на основу приказаног начина:

Усмено излагање	Тест	Есеј	Домаћи задатак	Писмени задатак	Активност на часу	Праћење практичног рада	Самосталан практични рад	Графички рад	Показивање иницијативе	Рад у тиму
*	*	-	-	-	*	*	*	*	*	*

Корелација са другим предметима:

Реализујући наставне садржаје наставници ће посебну пажњу посветити корелацији са предметима: информатика и рачунарство, математика, ликовна култура, српски језик. У годишњим плановима рада посебно ће бити прецизирани садржаји и начини корелације.

5.10. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Фонд: 126 часова

Циљ: Циљ наставе и учења ФЗВ је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада

Општи задаци су:

- Стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе ФЗВ сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе ФЗВ буду у пуној меререализовани,
- Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држањетела,
- Развој и усавршавање моторичких способности,
- Стицање моторичких умења, која су као садржаји утврђени програмом ФЗВ и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање,
- Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине ФЗВ дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја, Формирање морално-вољних квалитета личности,
- Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада,
- Стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човековесредине.

Оперативни задаци:

- Усмерени развој основних моторичких способности: брзине, снаге, гибкости и координације;
- Стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом ФЗВ;
- Примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичења исл.);
- Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем групним поистовећивањем исл.;
- Естетско изражавање покретом и кретањима и доживљавање естетских вредности;
- Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА

Ученик ће бити у стању да:

- Разуме сврху и значај вежбања, као и процесе у физичком вежбању
- Примењује правила игре
- Поштује правила понашања на и у објектима за вежбање
- Навија фер, чува себе и друге
- Одговорно се понаша према свим чиниоцима приликом вежбања
- Примени научено у ванредним околностима..

ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Ученик ће бити у стању да:

- Доведе у везу физичко вежбање и здравље
- Примени хигијенске мере пре, током и након вежбања
- Се правилно храни
- Препозна врсту повреде
- Чува животну средину током вежбања...

	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ		
1.1. РЕДОВНА НАСТАВА	2	72
ФИЗИЧКОГ И ЗДРАВСТВЕНОГ ВАСПИТАЊА	1	36
1.2. ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ		
2. ВАН НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ		
2.1. ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ	0,5	18
2.2 СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ (секције)	1	36
2.3 АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ		
2.4 КОРЕКТИВНО-ПЕДАГОШКИ РАД и допунски рад		
2.5 ШКОЛСКА И ДРУГА ТАКМИЧЕЊА		2 НЕДЕЉЕ
2.6 СПОРТСКА НЕДЕЉА		(1 у првом, 1 у другом полугодишту)

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Од општих међупредметних компетенција, програмом су предвиђене:

- 1. Компетенција за учење** (везано за учење моторичких радњи, и теоретских знања везаних за вежбање и здрав начин живота, као и за основе спортова и плесова)
- 2. Естетичка компетенција** (везано за допринос физичког вежбања лепшем и здравијем изгледу)
- 3. Комуникација** (везано за функционисање у групи и тимски рад, договор...)
- 4. Одговоран однос према околини и здрављу**
- 5. Сарадња** (односи се на рад у групи и зависност успеха од сарадње појединаца у групи и заједничког деловања)
- 6. Решавање проблема** (везано за брзо деловање у непознатим ситуацијама и решавање истих)
- 7. Дигитална компетенција**
(увођење и примена дигиталних ресурса и апарата у спорту и физичком вежбању)

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ФИЗИЧКОГ И ЗДРАВСТВЕНОГ ВАСПИТАЊА 5. И 6. РАЗРЕД

Остваривање програма наставе ФЗВ је усмерено ка јасно дефинисаним исходима, тј. елементима који су ученици у стању да изврше по завршетку разреда.

Исходи се остварују кроз 3 области:

- физичке способности
- моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине
- физичка и здравствена култура

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ И ОФА

Наставни садржаји	Исходи	Обавезни и препоручени садржаји	Корелација са другим предметима	Активности ученика	Активности наставника

АТЛЕТИКА	– комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу -доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама	Техника истрајног трчања Техника спринтерског трчања Техника ниског старта Скок увис (прекорачна техника) Бацање лоптице (до 200г) Техника штафетног трчања (штафетне игре, начини измене палице и др.); Тробој-кроз одељењско такмичење применити три дисциплине које су ученици савладали (трчање, бацање,скокови)		-вежбање (ходање, трчање, скакање, бацање) -анализирање -такмичење	- демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија

СПОРТСКА ИГРА РУКОМЕТ	- користи елементе технике уигри - примењује основна правила рукомета уигри - учествује на унутародељенск им такмичењима	Вођење лопте, Хватања и додавања лопте, Шутирања на гол, Финтирање, Принципи индивидуалне одбране Основна правила рукомета/мини рукомета		-вежбање (трчање, скакање, елементи са лоптом) -анализирање -такмичење	- демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија - суђење

ГИМНАСТИКА	- одржава стабилну и динамичку равнотежу уразличитим кретањима, изводи ротације тела - користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри - процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици	Вежбе на тлу Прескоци и скокови Ниска греда Гимнастичк и полигон Висока греда		-вежбање (ходање, трчање, поскоци, окрети, колути, прескоци, акробатика...) -анализирање -видеопоказ -графички приказ	- демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија - асистирање
РИТМИКА И ПЛЕС	- изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу - игра народно коло - изведе кретања у различитом ритму - изведе основне кораке плеса из народне	Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац“ Народно коло из краја	Музичка култура	-вежбање (игра уз бројање, игра уз музику)	- демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија

	традиције других култура	„Ужичко“ Основни кораци друштвених плесова-валцер			
ТЕСТИРАЊЕ И МЕРЕЊА	-упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	Батерија тестова		Ученици активно учествују у свим активностима и у батерији тестова	-Прати ученике, -мотивише их -уписују резултате тестова
ТЕОРИЈА	- објасни својим речима сврху и значајвежбања - користи основну терминологију вежбања	Реализује се кроз све наставне теме и садржаје	Биологија	- дискусија - презентација	-анализирање - дискусија - презентација

МАЛИ ФУДБАЛ	- изводи елементефудбалске техмике - користи елементе технике уигри - примењује основна правила фудбала уигри - учествује на унутародељенским такмичењима -примењује основне елементе тактике у одбрани и у нападу	Вођење и контрола лопте Примање лопте и додавање лопте различитим деловима стопала Шутирање на гол Вежбе са два и три играча Основе игре у нападу и одбрани		-вежбање (трчање, скакање, елементи са лоптом) -анализирање -такмичење	- демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија - суђење

ИЗЛЕТ	-примени основе оријентиринга и сналажења у природи -зна који су природни показатељи страна света (маховина)	Шетња кроз тунеле (у току школске године)	Биологија Географија	- ученици активно учествују у свим активностима током часа	-прати ученике, -мотивише их
ТАКМИЧЕЊА	-примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама - прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом“	Такмичарск е игре између одељења (у току школске године)			- објашњавање, -анализирање - дискусија - суђење
РАДИОНИЦА	- разликује здраве и нездраве начине исхране, - направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника.	Предавање о здравој исхрани и хигијени (у току школске године)	Биологија	- ученици активно учествују у свим активностима током часа	- објашњавање, -анализирање - дискусија

	- примењује здравствено- хигијенске мере пре, у току и након вежбања			-праве сопствени јеловник	
Физичке способности	- примени једноставне комплексе простих и опште припремних веж би - изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама	Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације		Ученици активно учествују у свим активностима и у батерији тестова	-прати ученике, -мотивише их -уписују резултате тестова

Физичка и здравствена култура;	- наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље - разликује здраве и нездраве начине исхране - направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника. - примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања - препозна врсту повреде - правилно реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања	- наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље - разликује здраве и нездраве начине исхране - направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника. - примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања - препозна врсту повреде - правилно реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања	– Биологија	-презентација -пружање прве помоћи - дискусија	-демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија - асистирање

Ученици ослобођени од практичног дела наставе	- наведе основна правила гимнастике, атлетике, рукомета - дефинише основна здравствено-хигијенска правила вежбања - презентује и анализира информације о физичком вежбању, здрављу, спорту, историји спорта - учествује у организацији спортске недеље и школских такмичења	- суђење, вођење статистике, региструје резултат - прати ниво активности ученика на часу или такмичењима - припрема репортажу са спортских догађаја - буде ђак репортер на спортској недељи		-суђење -вођење статистике -презентација	- демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија - асистирање

5.11. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

РАЗРЕД: Пети

Годишњи фонд часова: 36

ОБЛАСТ / ТЕМА		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂ ИВАЊЕ/ ПОНА ВЉАЊЕ	ВЕЖБА	КОМБИ НОВАНИ	ПРОВЕРА ЗНАЊА	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI						
1.	ИКТ	4	5									2	1	/	5	1	9
2.	Дигитална писменост			4	1							2	2	/	1	/	5
3.	Рачунарство				3	1	2	4	3	3		2	5	2	6	1	16
4.	Пројектна настава					3				1	2	/	/	4	2	/	6
УКУПНО		4	5	4	4	4	2	4	3	4	2	6	8	6	14	2	36

Р.БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ (УЧЕНИК УМЕ ДА...)
1.	ИКТ	– компетенција за учење – естетичка компетенција – комуникација – одговоран однос према здрављу – предузимљивост и оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – сарадња – дигитална компетенција	... наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу ... именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја ... прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса ... прилагоди радно окружење кроз основна подешавања ... разликује основне типове датотека, ... организује податке на рачунару ... креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички) ... креира дигиталну слику и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички) ... примењује алатке за снимање и репродукцију аудио и видео записа ... правилно користи ИКТ уређаје ... креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички)
2.	Дигитална писменост	– компетенција за учење – естетичка компетенција – комуникација – рад са подацима и информацијама – сарадња – дигитална компетенција	...спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на интернету ... разуме значај ауторских права ... реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја ... рационално управља временом које проводи у

			раду са технологијом и на интернету ... препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем ... доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине ... приступа интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај ... информацијама на интернету приступи критички ... разликује безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на интернету ... реагује исправно када дођу у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем интернета
3.	Рачунарство	– компетенција за учење – одговорно учешће у демократском друштву – комуникација – предузимљивост и оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – решавање проблема – сарадња – дигитална компетенција	... користи технологију одговорно и на сигуран начин ... наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема ... сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби ... препознаје елементе радног окружења програма Скреч и објасни њихову функцију ... сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби ... објасни сценарио и алгоритам пројекта ... креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу ... креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу ... користи математичке операторе за израчунавање

			... анализира и дискутује програм, проналази и отклања грешке у програму ... у визуелном окружењу креира рачунарски програм за решавање проблема из реалног живота ... у визуелном окружењу креира једноставан рачунарски програм који укључује наредбе понављања ... у визуелном окружењу креира једноставан рачунарски програм који укључује гранање ... схвати математичко–логички смисао речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”, израза „ако... онда” ... изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке ... зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења с остатком, Еуклидов алгоритам) и интерпретира их алгоритамски
4.	Пројектна настава	– одговорно учешће у демократском друштву – комуникација – предузимљивост и оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – сарадња – дигитална компетенција	... сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом ... одабира технике и алате у складу са фазама реализације пројекта ... сарађује са осталим члановима групе у прикупљању и обради материјала и формулацији закључака у вези са темом ... примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта ... сарађује са осталим члановима групе у представљању резултата и закључака ... наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка ... вреднује своју улогу у групи при изradi

			пројектног задатка и активности за које је био задужен ... поставља резултат свог рада на интернет ради дељења са другима, уз помоћ наставника

5.12. РУСКИ ЈЕЗИК

Фонд: 72 часа

Циљ: Циљ наставе и учења старног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, према сопственом језику и културном наслеђу.

Глобални/тематски план рада

РЕДНИ БРОЈ ТЕМЕ	НАЗИВ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ЗА ОБРАДУ НАСТАВНО Г ГРАДИВА	ЗА ДРУГЕ ТИПОВЕ ЧАСА	УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА ПО НАСТАВНОЈ ТЕМИ
1	Знакомство	2	1	3
2	Гости в школе	2	2	4

3	Гости в доме	2		2
4	Концерт и проводы	1	1	2
5	Звуки и буквы	2	1	3
6	В Москве	2	2	4
7	Суббота	2	2	4
8	Чья семья	3	2	5
9	Перед новым годом	2	1	3
10	С новым годом	2	2	4
11	Зимние забавы	3	1	4
12	О вкусах не спорят	2	1	3
13	Мы считаем вычитаем	1	4	5
14	Как все успеть	2	2	4
15	Занимайтесь спортом	1	2	3
16	Наступила весна	2	5	7
17	О России	3	1	4
18	Занятия в школе	1	1	2

19	Обедам по рускии	1	2	3
20	Скоро каникулы	1	2	3
Укупно		37	35	72

Прва година учења- други страни језик

Циљ:

Циљ наставе страног језика у основном образовању, заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика.

Циљ наставе страног језика у основном образовању јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који се учи, као и да настави да на вишем нивоу образовања и самостално учење истог или других страних језика.

Учење другог страног језика, ослањајући се на искуства и знања стечена учењем првог страног језика, поспешује стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развијање свести о језичком богатству ужег и ширег окружења.

Општи стандарди

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика. Поред тога, ученик уочава значај личног залагања у процесу учења страног језика.

Посебни стандарди

Разумевање говора

Ученик разуме једноставну усмену поруку исказану савременим језиком, не дужу од две до три минуте, и то на нивоу глобалног разумевања (основно обавештење из поруке), на нивоу селективног разумевања (проналажење тражене информације). Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука (монолог, краћи разговор, кратка информација).

Разумевање писаног текста

У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик треба да је у стању да исказе једноставну усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста, самостално или уз помоћ наставника.

Писмено изражавање

У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик пише кратке поруке (до 30 речи).

Интеракција

Ученик остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама.

Знања о језику

Препознаје основне принципе граматичке и социолингвистичке компетенције.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Разумевање говора

На крају 5. разреда ученик треба да:

- 1) препознаје страни језик који учи међу другим страним језицима;
- 2) препознаје гласове у говорном ланцу, нарочито оне којих у матерњем језику нема;
- 3) разуме оне изразе које наставник употребљава током часа да би дао упутства за рад и друго;
- 4) разуме кратке дијалоге и монолошка излагања до пет реченица, које исказује природним темпом наставник, други ученици или их чује преко звучног материјала, а који садрже искључиво језичку грађу обрађену током петог разреда; 5) разуме једноставне дечје песме и бројалице у вези са обрађеном тематиком.

Усмено изражавање и интеракција

На крају 5. разреда ученик треба да:

- 1) разговетно изговара гласове, посебно оне које наш језик не познаје, акцентује речи, поштује ритам и интонацију при спонтаном говору и читању;
- 2) ступи у дијалог и у оквиру четири-пет реплика, постављањем и одговарањем на питања, води разговор у оквирима комуникативних функција и лексики обрађених током петог разреда;
- 3) монологски, без претходне припреме али уз наставников подстицај, у три до пет реченица представи себе или другога, уз помоћ питања саопшти садржај дијалога или наративног текста, или опише ситуацију, слику и лице, предмет, односно животињу;
- 4) интерпретира кратке, тематски прилагођене песме и бројалице/рецитације.

Интеракција

Ученик треба да:

- ☐ реагује вербално или невербално на упутства и постављена питања, ☐ поставља једноставна питања,
- ☐ изражава допадање или недопадање,
- ☐ учествује у заједничким активностима на часу (у пару, у групи, итд.),
- ☐ тражи разјашњења када нешто не разуме.

Разумевање писаног текста

У 5. разреду ученик треба да:

- 1) упозна и, када је у питању позната језичка грађа, савлада технике читања у себи и гласног читања;
- 2) упозна основна правила граfiје и ортографије;
- 3) разуме упутства за израду вежбања у уџбенику и радним листовима;
- 4) разуме смисао кратких писаних порука и илустрованих текстова о познатим темама (око 50 речи)

Писмено изражавање

У 5. разреду ученик треба да:

- 1) упозна основна правила графије, ортографије и интерпункције у оквиру усмено стечених језичких знања;
- 2) допуњава и пише речи и кратке реченице на основу датог модела, слике или другог визуелног подстицаја; 3) допуњава честитку;
- 4) пише личне податке (име, презиме и адресу);
- 5) кратко одговори на једноставна питања (ко, шта, где) која се односе на обрађене теме, ситуације у разреду или њега лично.

Знања о језику

У 5. разреду ученик треба да:

- 1) препознаје шта је ново научио;
- 2) схвата значај познавања језика;
- 3) увиђа могућности позитивног трансфера знања и стратегија стечених учењем првог стреаног језика;
- 4) 4) користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
- 5) 5) разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичком активностима.

Корелација, активности ученика, начин остваривања, праћење напредовања и оставривања програма

КОРЕЛАЦИЈА (ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ)	АКТИВНОСТИ		НАЧИН ОСТВАРИВАЊА	ПРАЋЕЊЕ
	А) УЧЕНИК	Б) НАСТАВНИК		
▪ српски језик ▪ ликовна	☐ слободно изражава	▪ планира ▪ организује	читање, писање, увежбавање правилног изговора и ритма руске речи кроз текстове,	Сумативно- диктат, писмене провере,

култура ▪ музичка култура ▪ историја ▪ географија ▪ физичко васпитање	мишљење ▪ размишља у циљу решавања проблема ▪ прикупља податке ▪ дискутује о прикупљеним подацима ▪ сарађује са друговима у тиму ▪ слуша ▪ црта ▪ организује ▪ спознаје себе и своје проблеме	▪ усмерава ▪ реализује ▪ објашњава ▪ даје упутства ▪ демонстрира ▪ обезбеђује ресурсе ▪ води циљни разговор ▪ прати ефекте сопственог рада и рада ученика	руске пеме и брзалице као и кроз граматичка и правописна правила: слушање, понављање, писање, рад у пару, групни рад, рад на задатем темама	писмени задаци, усмени одговори Формативно- на сваком часо праћење усвајања наставних садржаја, ангажовање, изражавање, учешће у групном и тимском раду, однос према другим -процена ученика о раду и напредовању осталих ученика, сопственом раду и часовима

Стандарди :

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА

ДСТ.1.1.1.Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.

ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.

ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно.

ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење.

ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.

РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА

ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најчешће коришћене интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.

ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС).

ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе.

ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.

УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ДСТ.1.1.10. Читана глас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).

ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника.

ДСТ.1.1.12. Саопштава саговорнику основне информације о себи и најближем окружењу (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби).

ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.

ДСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства.

ДСТ.1.1.15. Поставља најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговара на слична питања саговорника.

ДСТ.1.1.16. Најједноставнијим језичким средствима саопштава шта воли, а шта не и поставља иста/таква питања саговорнику.

ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ДСТ.1.1.17. Пише најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама.

ДСТ.1.1.18. Пише најкраће и најсажетије белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину).

ДСТ.1.1.19. Писаним путем доставља информације о себи или тражи информације о другима.

ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).

ДСТ.1.1.21. Повезује неколико кратких исказа у везане текстове блиским темама.

МЕДИЈАЦИЈА

ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).

ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.

ДСТ.1.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаног текста на страном језику.

2. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).

ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.

ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.

ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.

3. ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА

ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).

ДСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.

ДСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура.

ДСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи имена матерњем језику да је основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање.

ДСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења циљних култура; наводи и описује имена матерњем језику

ОБЛАСТ/ТЕМА Комуникативне функције	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да у усменој и писаној комуникацији:	САДРЖАЈИ
Поздрављање	- поздрави и отпоздрави, примењујући најједноставнија језичка средства;	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично) и иницирање упознавања; успостављања контакта (нпр. при сусрету, на разгледници, у имејлу, СМС-у). Садржаји <i>Привет, Ира! Здравствуй, Витя</i> <i>Здравствуйте, Анна Ивановна! Добрый день, Виктор Павлович! Доброе утро! Добрый вечер! До завтра! До свидания! Как дела? Хорошо, спасибо. Нормально. Так себе. Ничего. Пока! Пока-пока!</i> (Интер)културни садржаји: формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости; лична имена и имена по оцу (патроними), надимци.
Представљање себе и других; давање основних информација о себи; давање и и тражење основних информација о другима	- представи себе и другог; - разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих;	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Иницирање упознавања, посредовање у упознавању и представљање других особа, присутних и одсутних, усмено и писано;

		слушање и читање кратких и једноставних текстова којим се неко представља; попуњавање формулара основним личним подацима (пријава на курс, претплата на дечји часопис, налепница за пртљаг, чланска карта и слично). Садржаји <i>Как тебе зовут? Меня зовут Ирина. Я Ирина. Кто это? Это Марина? Я Ирина, привет! Его зовут Виктор. Сколько ему лет? Ему 12 лет. Её зовут Анна. Очень приятно. Мне тоже. Это мой друг. Это моя подруга Лена, одноклассница. А это Зина. Она соседка. Это Анна Ивановна Иванова, учительница. Это мой двоюродный брат. Он из Белграда. Он из Сербии. Наташа из Москвы.</i> Личне заменице: <i>я, ты, он/она, они</i> (номинатив, генитив и датив), Упитне заменице и прилози: <i>кто, как, сколько.</i> Показни прилог: <i>это,</i> Генитив именица с предлогом <i>из.</i> (Интер)културни садржаји: формално и неформално представљање; имена; имена по оцу, презимена и надимци; именовање сродства; именовање градова, земаља.
Разумевање и давање једноставних упутстава и налога	- разуме упутства и налоге и реагује на њих;	Језичке активности у комуникативним

		ситуацијама Слушање и читање налога и упутстава и реаговање на њих (комуникација у учионици - упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично). Садржаји <i>Кто дежурный? Кого нет на уроке? Кто отсутствует? Открой(те) учебник/рабочую тетрадь/тетрадь. Слушай(те) и повторяй(те)! Не кричите! Тихо! Выйди(те) к доске! Сотри(те) с доски! Открой(те) окно/дверь. Прослушай(те) песню! Прочитай(те) текст. Мы читали текст? Встань(те)! Садись! Садитесь! Мы на прошлом уроке прослушали песню?</i> Заповедни начин фреквентних глагола (слушать/прослушать, читать/прочитать, писать/написать, повторять/повторить, встать, сесть...), Прошло време фреквентних глагола. Интонација упитних исказа без упитне речи. (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости, песме.
Исказивање правила понашања	- разуме једноставна и пажљиво исказана правила понашања (сугестије, препоруке,	Језичке активности у комуникативним

	забране) и реагује на њих, уз визуелну подршку (знакови, симболи и слично) и без ње;	ситуацијама Слушање и читање једноставних исказа у вези са правилима понашања. Садржаји <i>Извините, можно сестъ? Садитесь. Не шумите! Можно войти? Да, конечно. Нет. Можно взять твою ручку? Да, конечно. Нет, к сожалению. Она мне нужна. Извините за опоздание.</i> Заповедни начин фреквентних глагола. Предикатив <i>можно</i>. Интонација упитних исказа без упитне речи. (Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима, значење симбола.
Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности	- разуме позив и реагује на њега; - упуту позив на заједничку активност;	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање кратких једноставних позива на заједничку активност и реаговање на њих, усмено или писано (позив на рођендан, журку, на игру, у биоскоп...); упућивање и прихватање/одбијање позива на заједничку активност, усмено или писано, користећи најједноставније изразе молби, захвалности, извињења.

		Садржаји <i>Давай играти в футбол/баскетбол! Поиграем вместе? Приглашаю тебя ко мне на день рождения/вечеринку. Приходи ко мне на вечеринку! Ты сможешь прийти ко мне на день рождения завтра в семь? Вечеринка у меня дома/в кафе. Спасибо за приглашение, я обязательно приду. К сожалению, я не смогу прийти. Извини, но я не смогу прийти. Вечеринка/день рождения, к сожалению, без меня.</i> Садашње време фреквентних глагола. Прва и друга конјугација. Заповедни начин фреквентних глагола. Акузатив и локатив именица с предлозима <i>в/на</i>. Датив именица с предлогом <i>к</i>. Интонација упитних исказа без упитне речи. (Интер)културни садржаји: прикладно прихватање и одбијање позива, рођендани, прослава рођендана, игре.
Исказивање молбе, захтева и захвалности	- разуме кратке и једноставне молбе и захтеве и реагује на њих; - упути кратке и једноставне молбе и захтеве; - исказе и прихвати захвалност на једноставан начин;	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставних исказа којима се тражи помоћ, услуга или обавештење; давање једноставног, усменог и писаног одговора на исказану молбу или захтев; изражавање и прихватање

		захвалности у усменом и писаном облику. Садржаји <i>Дай мне, пожалуйста, ручку. Можно?</i> <i>Конечно, пожалуйста, вот она. Спасибо!</i> <i>Не за что. Ничего. Нет, к сожалению, ручка мне нужна. Извини(те), можно вопрос?</i> Заповедни начин фреквентних глагола. Предикатив <i>можно</i>. Интонација упитних исказа без упитне речи. (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације.
Честитање	- разуме једноставно исказане честитке и одговара на њих; - упути једноставне честитке;	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање кратких и једноставних устаљених израза којима се честита празник, рођендан или неки други значајан догађај; реаговање на упућену честитку у усменом и писаном облику; упућивање кратких пригодних честитки у усменом и писаном облику. Садржаји <i>С днём рождения! Поздравляю тебя с днём рождения! С Новым годом! С Рождеством! С Днём защитника Отечества! С Восьмым марта! Счастливо! Желаю тебе/вам всего хорошего: здоровья, счастья, успеха.</i>

		<i>Тебе/вам тоже всего хорошего. Поздравляю с успехом! С приездом! Добро пожаловать!</i> Садашње време фреквентних глагола. Инструментал именица с предлогом с. (Интер)културни садржаји: најзначајнији празници и начин обележавања/прославе.
Описивање живих бића, предмета, места и појава	- разуме једноставан опис живих бића, предмета, места и појава; - опише жива бића, предмете и места и појаве једноставним језичким средствима;	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих једноставних описа живих бића, предмета, места и појава у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама; давање кратких усмених и писаних описа живих бића, предмета, места и појава. Садржаји <i>Она высокая и стройная. У неё голубые глаза и длинные светлые волосы. Какие у тебя глаза? Какого цвета у тебя футболка? Она в красной рубашке. У меня есть кошка. Её зовут Мурка. Она маленькая, белая. На столе ручка. Она зелёная. У неё большой дом. Он красивый. На картинке - Москва, столица России. Это мой дом. Он большой и красивый.</i> Придеви. Род, број и слагање с именицама.

		Конструкције за изражавање посесивности: у+ ген. личних заменица и именица (<i>у меня, у тебя, у неё, у него у нас, у вас, у них; у Ивана, у Ирины</i>). Присвојне заменице: <i>мой, твой, наш, ваш, их</i>. (Интер)културни садржаји: култура становања, однос према живој и неживој природи.
Описивање уобичајених и тренутних активности, планова и способности	- разуме једноставне исказе о уобичајеним и тренутним активностима и способностима и реагује на њих; - опише и планира уобичајене и тренутне активности кратким једноставним језичким средствима; - опише шта уме/не уме да (у)ради;	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање описа у вези са уобичајеним и тренутним активностима, плановима и способностима у породичној и школској средини; састављање порука и спискова у вези са уобичајеним и тренутним активностима, плановима и способностима. Садржаји <i>Что делает Витя? Он делает уроки. Ира читает газету/журнал. Сетрѐнка ходит в садик. Саша по понедельникам ездит на тренировки по футболу. Вика и Макс помогают маме по дому. Ира встаёт обычно в восемь утра. Уроки начинаются в девять. Каждый день Миша гуляет с собакой. Утром мы вместе завтракаем. Папа возвращается с работы. Он стоит в</i>

		<i>пробке.</i> Глаголи кретања (садашње време): <i>идти/ходить, ехатъ/ездить,</i> <i>лететь/летать.</i> Садашње време фреквентних глагола. Прилози за време: <i>утром, днём, вечером.</i> (Интер)културни садржаји: радно време, разонода, живот породице.
Исказивање потреба, осета и осећања	- разуме свакодневне исказе у вези с непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; - изрази основне потребе, осете и осећања кратким и једноставним језичким средствима;	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима осећањима; саопштавање потреба и осета и предлагање решења у вези с њима; усмено и писано исказивање својих осећања и (емпатично) реаговање на туђа. Садржаји <i>Мне хочется есть. Брату хочется пить.</i> <i>Мне холодно. Тебе сделать бутерброд?</i> <i>Налить сестре воды? У меня болит зуб.</i> <i>Хочешь кушать? Нет, спасибо, не хочу.</i> Безличне реченице. Глагол <i>хотеть</i>. Датив личних заменица и именица. Интонација упитних исказа без упитне речи. (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; употреба емотикона.

Исказивање просторних односа и величина	- разуме једноставна обавештења о простору и оријентацији у простору и реагује на њих; - тражи и пружи кратка и једноставна обавештења о оријентацији у простору; - опише непосредни простор у којем се креће;	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих текстова у којима се на једноставан начин описују просторни односи и оријентација у простору; усмено и писано тражење и давање информација о сналажењу/оријентацији у простору; усмено и писано описивање просторних односа у приватном и јавном простору (соба, стан, кућа, учионица, школа, музеј, биоскоп). Садржаји <i>Где окно? На стене. Где рукзак? Под столом. Где картина? Над доской. Скажете, пожалуйста, как прийти до Большого театра? Театр недалеко. Идите сначала прямо, а потом налево. Слева театр.</i> Генитив, инструментал и локатив с предлозима. Прилози за правац и место: <i>прямо, налево, направо, слева, справа, недалеко, напротив.</i> (Интер)културни садржаји: јавни простор, култура становања.
Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)	- разуме једноставна обавештења о хронолошком/метеоролошком времену и реагује на њих; - тражи и даје кратка и једноставна	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање кратких текстова који се

	обавештења о хронолошком/метеоролошком времену;	односе на тачно време, дан, месец или део дана (разглас/план вожње на аутобуској/железничкој станици, аеродрому; биоскопски програм, договор за неку активност) или на метеоролошко време (тренутне или уобичајене временске прилике); усмено и писано тражење и давање информација о времену дешавања неке активности или метеоролошким приликама. Садржаји <i>Который час? Пять часов. Когда ты встаёшь? Я встаю в восемь часов. Во сколько начинается первый урок? Первый урок начинается в девять. Какая погода сегодня? Идёт дождь. Какое сегодня число? Второе мая. Какая погода на улице? Холодно? Когда ты едешь в Россию?</i> Садашње време најфреквентнијих глагола. Садашње време у значењу будућег. Глаголи кретања: <i>идти/ходить; ехать/ездить</i> . Бројеви 1-20. Облици <i>час, часа, часов</i> уз бројеве до 12. Интонација упитних исказа без упитне речи). (Интер)културни садржаји: клима, разговор о времену, географске дестинације.
Изражавање	- разуме једноставне исказе којима се	Језичке активности у комуникативним

припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања	изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих; - тражи и да једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање;	ситуацијама Слушање и читање краћих текстова с једноставним исказима за изражавање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања и реаговање на њих; усмено и писано, исказивање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања. Садржаји <i>У меня есть собака. Мою собаку зовут Бобик. У меня нет мобильного. У кого есть сестра/брат? Это твоя собака? Нет. Да, моя. У них в голове только компьютеры. Это дом бабушки.</i> Конструкције за изражавање посесивности: у+ ген. личних заменица и именица (у меня, у мамы); именица + именица у генитиву (дом папы). Општа негација (<i>нет</i>). Присвојне заменице. Интонација упитних исказа без упитне речи. (Интер)културни садржаји: породица и пријатељи, однос према животињама, кућни љубимци.
Изражавање допадања/недопадања	- разуме једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања, слагања/неслагања и реагује на њих;	Језичке активности у комуникативним ситуацијама

	- тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима;	Слушање и читање краћих текстова с једноставним исказима за изражавање допадања/недопадања и реаговање на њих; усмено и писано исказивање слагања/неслагања, допадања/недопадања. Садржаји <i>Ира, ты любишь футбол? Нет, не люблю. Мне нравится баскетбол. Макс любит заниматься теннисом. Какой твой любимый спорт? Я люблю читать. Мне этот комикс не нравится. Петя любит музыку. Он гитарист. Виктору не нравится бутерброд.</i> Глагол <i>любить</i>. Безлична употреба глагола <i>нравиться</i>. Општа негација (<i>не</i>). Интонација упитних исказа без упитне речи. (Интер)културни садржаји: уметност (књижевност за младе, стрип, филм, музика...), храна, спорт.
Изражавање количине и бројева	- разуме једноставне изразе који се односе на количину (број особа, животиња и предмета количина приликом куповине и сл.) и реагује на њих; - тражи и пружи основне информације у вези са количинама и бројевима; - изрази присуство и одсуство некога или нечега;	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставних исказа које садрже информације у вези са количином и бројевима (новчани износ, узраст, време, број телефона и слично); усмено и писано коришћење једноставних исказа са

		бројевима до 100. Садржаји <i>Сколько мальчиков, сколько девочек в классе? В классе 12 мальчиков и 15 девочек. Сколько тебе лет? Мне 15 лет. Который час? Пять часов две минуты У нас в школе есть гардероб. У Виктора нет собаки.</i> Упитне заменице. Основни бројеви (1–100). (Интер)културни садржаји: друштвено окружење, путовања.

5.13. ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

36

Разред:

Пети

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада	Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса;	моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 5. разреда основне школе;	- Упознавање са садржајем програма и начином рада - Прелиминарна систематизација	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве

	Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању.	моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном циклусу школовања.		лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.
II - РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА СТАРОГ СВЕТА 2. Религија и култура старог света 3. Човек тражи Бога	- Упознати ученике са основним елементима религије и културе старог века. - Упознати ученике са паганским митовима и легендама о вечном животу. - Припремити ученике за сусрет са Откровењем Истинитог Бога.	- моћи да именује неке политеистичке религије. - моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и културе старог века	- Религија и култура старог света - Човекова жеђ за Богом и вечним животом - Митови и легенде	

III - ОТКРИВЕЊЕ - СВЕТ БИБЛИЈЕ 4. Божје Откровење 5. Свето Писмо (настанак, подела)	• Развити код ученика свест о Богу као личности која се открива човеку • Упознати ученике са појмовима Светог Предања и Светог Писма • Објаснити ученицима узрок и начин настанка Библије	• моћи да уочи да се Бог откривао изабраним људима, за разлику од паганских божанстава; • моћи да објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру; • моћи да наведе неке од библијских књига, њихове ауторе и оквирно време настанка • моћи да разликује Стари и Нови Завет • бити подстакнут да се односи према Библији као светој књизи;	• Божије Откровење • Свето Писмо (настанак, подела)	<u>Врсте наставе</u> Настава се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (35 часова) • практична настава (1 час) <u>Место реализације наставе</u> • Теоријска настава се реализује у учионици; • Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању;

IV - СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА				<u>Дидактичко методичка упутства</u> <u>зареализацију наставе</u>
6. Стварање света	Пружити ученицима знање да Бог из љубави ствара свет да би му дао вечно постојање;	моћи да преприча библијску причу о постању и доживи је као дело љубави Божије	Шестоднев	
7. Стварање човека	Оспособити ученике за разумевање посебности улоге човека у свету, као споне између Бога и света.	моћи да увиди да је Бог поред видљивог света створио и анђеле	Стварање човека „по икони и подобју“ ☐ Прародитељски грех	
8. Прародитељски грех	Објаснити ученицима повед о првородном греху и његовим последицама;	моћи да преприча библијску приповест о стварању човека и уочи да је човек сличан Богу јер је слободан	Човек изван рајског врта (Каин и Авељ, Ноје, Вавилонска кула)	
9. Човек изван рајског врта	Указати ученицима на начин на који се Бог стара о свету и човеку од Адама до Ноја;	бити подстакнут на развијање осећаја личне одговорности према природи;		
		моћи да наведе неке од последица првородног греха по човека и читаву створену природу;		Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже.

	Пробудити у ученицима осећај одговорности за свет који их окружује.	• моћи да преприча неку од библијских прича до Аврама; • ☐ моћи да повеже причу о Нојевој барци са Црквом		• Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.
		☐ бити подстакнут на послушност као израз љубави према Богу;		☐ Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим

V - СТАРОЗАВЕТНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА 10. Аврам и Божји позив 11. Исак и његови синови 12. Праведни Јосиф 13. Мојсије 14. Пасха	• Упознати ученике са старозаветним личностима и догађајима • Указати ученицима на везу између старозаветних личности и Христа	• моћи да наведе неке од најважнијих старозаветних личности и догађаја • моћи да уочи везу старозаветних праотаца и патријараха са Христом • моћи да исприча да јеврејски народ прославља Пасху као успомену на излазак из Египта • моћи да извуче моралну поуку из библијских приповести • моћи да препозна старозаветне личности и догађаје у православној иконографији.	• Аврам и Божји позив ☐ Исак и његови синови • Праведни Јосиф • Мојсије • Пасха	педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспонованја наставног садржаја у педагошко ☐ дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја,

	• Указати ученицима на повезаност Пасхе и Христа • Указати ученицима на етичку вредност старозаветних списа			наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.

	• Развијање свести ученика о старању Божјем за свет кроз библијску историју; • Пружити ученицима знање о старозаветним мотивима у иконографији.			Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.

VI - ЗАКОН БОЖЈИ 15. На гори Синају 16. Десет Божјих заповести 17. Закон Божји као педагог за Христа	• Објаснити ученицима околности у којима је Бог дао Закон преко Мојсија; • Пружити ученицима основно знање о томе да се кроз заповести Божје остварује заједница између Бога и људи;	• моћи да преприча библијски опис давања Десет Божијих заповести Мојсију; • моћи да наведе и протумачи на основном нивоу Десет Божјих заповести; • моћи да разуме да је од односа према Заповестима зависила и припадност Божијем народу;	• Добијање Божијих заповести на гори Синају • Садржај Десет Божјих заповести ☐ Смисао Декалога као припреме за Христа	
	☐ Пружити ученицима основ за разумевање да су Десет Божјих заповести водич и припрема за Христове заповести љубави	☐ бити подстакнут да примени вредности Декалога у свом свакодневном животу.		<u>Евалуација наставе</u> Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције ученика или прикупљањем

VII - МЕСИЈАНСКА НАДА 18. „Земља меда и млека” 19. Цар Давид 20. Соломон и јерусалимски храм 21. Псалми Давидови 22. Старозаветни пророци 23. Месијанска нада	• Упознати ученике са појмом „обећане земље“ и њеним значајем за „изабрани народ Божији“ • Објаснити ученицима значај старозаветне Скиније и Храма • Указати ученицима на улогу старозаветних царева и пророка • Указати ученицима на лепоту Давидових псалама • Објаснити ученицима појам Месије	• моћи да препозна на слици Ковчег Завета и Скинију и да у једној реченици каже шта је мана • моћи да именује најважније личности јеврејског народа у Обећаној земљи • моћи да уочи да је Светиња над светињама посебно место Божијег присуства • знати да је цар Давид испевао Псалме у славу Божију • моћи да наведе неке од старозаветних пророка • моћи да уочи да су старозаветни пророци најављивали долазак Месије	• Насељавање Обећане земље (Исус Навин, Самсон...) • Цар Давид • Соломон и јерусалимски храм • Псалми Давидови • Старозаветни пророци • Месијанска нада	коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; <u>Оцењивање</u> Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика; <u>Оквирни број часова по темама</u> Увод – 1 Религија и култура старог света – 3 Откривење – Свет Библије – 4 Стварање света и човека – 7

	• Предочити ученицима специфичности библијског текста и омогућити им да доживе његову сликовитост	• увидети значај покајања и молитве као „жртве угодне Богу“ на основу одељака поучних и пророчких књига		Старозаветна историја спасења – 7 Закон Божији – 4 Месијанска нада – 8 Евалуација – 1+1

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

Српски језик и књижевност

1. Историја
2. Географија
3. Биологија
4. Ликовна култура
5. Музичка култура

5.14. СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ СЛОБОДНА НАСТАВНА АКТИВНОСТ

Разред: ПЕТИ РЕЗРЕД

Фонд: 36 часова

Циљ: Циљ изучавања предмета је проширивање знања из области опште културе и оспособљавање ученика да, кроз упознавање с начином живота људи у прошлости, боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укоренености. Ученици би требало да се упознају са специфичностима динамике културних промена и да науче како да сагледају себе у контексту "другог", да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разумејене и сложене садашњости.

ОБЛАСТ/ТЕМА	Број часова	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ
УВОД	2	Разумевање појма свакодневни живот Разумевање појма прошлост Разумевање значаја проучавања свакодневног живота у прошлости	Живот у прошлости Значај проучавања свакодневног живота у прошлости
ИГРЕ У ПРОШЛОСТИ	8	Идентификовање актуелних дејких игара Упознавање са дејким играма у прошлости Увидети разлику између игара некад и сад	Појам и феномен игре Играчке Дејке игре у садашњости Дејке игре у прошлости Традиционалне игре у Србији
СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРАИСТОРИЈИ И У СТАРОМ ВЕКУ	26	Упознавање са свакодневним животом људи у праисторији Упознавање са животом Старих Грка, Римљана и народа Старог Истока	Свакодневни живот праисторијских заједница Начин исхране и одевање у Старом веку Друштвени живот у Старом веку Веровања и изуми у Старом веку Породични односи у Старом веку Породични односи у Старом веку Образовање и забава у Старом веку Најзанимљивији археолошки налази и локалитети Предмети и накити у Старом веку

Начин остваривања наставе и учења: У реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Користе се задаци који од ученика захтевају примену наученог, а концепција програма заснована је на интересовањима ученика. Акценат је и поређење са савременим добом.

Корелација: оставрује се са следећим предметима: историја, српски језик и књижевност, информатика и рачунарство, ликовна култура, музичка култура, географија, биологија

Праћење остваривања програма: процене од старне наставника и ученика о ангажовању, учешћу, познавањау садржаја, презентовању идеја и њихове реализације, мотивисаност за тимски рад и квалитет комуникације са свим актерима у настави

6.0. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

6.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Фонд: 144 часа

Циљ наставе и учења:

Циљеви учења Српског језика књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области

Област/тема			Месец										Тип часа		Укупно
Ред. број	Назив	Исходи предмета На крају разреда ученик ће умети да:	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	Обр.	Утвр. Сист. Пров.	
1.	Књижевност	– повеже књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима са новим делима која чита; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера; – разликује ауторску приповетку од романа; – анализира структуру лирске песме (строфа, стих, рима); – уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив; радња, време и место радње; – разликује заплет и расплет као етапе драмске радње; – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; – разликује облике казивања;	9	8	5	5	6	2	5	5	7	2	47	7	54

		– увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; – анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које текст нуди; – анализира поступке ликова у књижевноуметничком делу, служећи се аргументима из текста; – уочава хумор у књижевном делу; – разликује хумористички и дитирамбски тон од елегичног тона;													
2.	Језик	– повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; – препозна делове речи у вези са њиховим грађењем; – разликује гласове српског језика по звучности и месту изговора; – разликује врсте гласовних	6	6	7	6	7	5	5	5	2	2	23	29	52

		промена у једноставним примерима и примењује књижевнојезичку норму; – одреди врсте и подврсте заменица, као и њихов облик; – препознаје глаголска времена и употребљава их у складу са нормом; – разликује реченице по комуникативној функцији;													
3.	Језичка култура	– чита са разумевањем; парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно-популарних текстова; – доследно примењује правописну норму; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности и негује културноисторијску баштину; – препоручи књижевно дело уз кратко образложење; – упоређи књижевно и	2	4	4	5	2	1	6	3	7	5	7	31	38

		тексту – говори јасно, поштујући стандарднојезичку норму; – изражајно чита обрађене књижевне текстове.													
УКУПНО			17	18	16	16	15	8	16	13	15	9	70	74	144

ОБЛАСТ/ТЕМА:

Књижевност

Програм књижевности се реализује обрадом текстова из лектире која је разврстана на обавезни, допунски и изборни део. Комбиновањем и повезивањем различитих текстова успоставља се вертикална и хоризонтална корелација уз помоћ којих се ученици поступно уводе у свет књижевности. При обради текста примењиваће се јединство аналитичких и синтетичких поступака и гледишта са циљем да се ученици оспособе за самосталан исказ, истраживачку делатност и заузимање критичких ставова. Исходи ове области су засновани на читању тако да је оно главна активност. У петом разреду негује се доживљајно читање, а ученици се поступно уводе у истраживачко читање и оспособљавају да искажу свој доживљај уметничког дела.

Граматика

Програм граматике се реализује поступно, где се језик ученицима представи и тумачи као систем. Ниједна језичка појава се не изучава изоловано, већ се повезује са обрађеним текстовима из књижевности, али и са непосредном говорном праксом. На тај начин се настава граматике приближава животним потребама у којима се примењени језик појављује као свестрано мотивисана људска активност. Садржај вежбања граматике се одређује на основу континуираног праћења језичког испољавања ученика. Тако ће настава граматике бити у функцији оспособљавања ученика за правилно комуницирање савременим српским језиком.

Правопис

Правописна правила се усвајају путем систематских вежбања. У оквиру правописних вежби повремено ће се проверавати графија. Ученици ће се подстицати да уочавају и исправљају правописне грешке у СМС комуникацији, као и у различитим типовима комуникације путем интернета. На овим часовима ће се користити штампано издање Правописа, а ученици ће се упућивати на служење и електронским издањем.

Ортоепија

Ортоепске вежбе су изузетно битне за правилан изговор, али се оне неће реализовати као посебне наставне јединице, већ уз одговарајуће теме из граматике и књижевности. Уз коришћење аудио снимака, ученике треба навикавати да препознају, репродукују и усвоје правилно акцентован говор. Као ортоепска вежба спроводиће се и говорење напамет научених одломака у стиху и прози уз помоћ аудитивних наставних средстава.

Језичка култура

Ова наставна област реализује се кроз повезивање с обрадом књижевних текстова као репрезентативних образаца изражавања, а такође и са наставом граматике и правописа. Језичка култура се негује спровођењем лексичко-семантичких и стилских вежби које ће богатити и развијати способност и вештину изражавања. Сва вежбања изводе се на тексту или у току говорних вежби. Када су у питању домаћи и школски писмени задаци, ученици ће користити и латинично писмо.

НАСТАВНЕ МЕТОДЕ И НАСТАВНА СРЕДСТВА

Наставне методе:

- дијалошка метода
- монолошка метода
- текст-метода
- комбиноване методе
- методе логичког мишљења (анализа, синтеза, индуктивно-дедуктивна метода, методе апстракције и конкретизације, поредбена метода)
- интерактивне методе учења
- аудитивне и демонстративне методе
- стваралачко и креативно писање

Наставна средства:

- звучне читанке
- израда наставних средстава (шеме, панои, илустрације)
- ЦД издања правописа
- „Правопис“, интерактивна компјутерска игра на сајту „Политике“

Корелација са другим предметима:

- са историјом (друштвено-историјска локализација књижевних текстова и ликова који се у њима појављују; историјски оквири језичког развоја)
- са географијом (географске и демографске одлике средине за коју се везују радње књижевних текстова; легенде) □
са ликовном културом (илустрације књижевних текстова)
- са музичком културом (мотивски)
- са страним језиком (тумачење непознатих речи, порекло речи у нашем језику; поређење граматичких особина, нпр. конгруенције)
- са математиком (математички модели у служби сликовитости и веће памтљивости градива из граматике и теорије књижевности; дијаграми, графикони).
- сарадња са свим облицима људског знања и деловања; посета Градској галерији, Народном музеју, Сајму књига; праћење позоришних представа, биоскопских пројекција, књижевних вечери и свих других културних дешавања у локалној средини)

ПЛАН ПРАЋЕЊА И ЕВАЛУАЦИЈЕ КРИТЕРИЈУМИ

- Да око 15-20% ученика схвата наставно градиво српског језика и у могућности је да самостално примењује знања из области језичког изражавања, литерарног и сценског стваралаштва
- Да око 70% ученика препознаје, схвата и труди се да примењује предвиђене језичке норме, књижевно теоријске појмове и способно је да се квалитетно и правилно језички изражава
- Да око 80-90% ученика препознаје градиво, репродукује га и задовољава минималне критеријуме језичког изражавања

ВРЕМЕ ЕВАЛУАЦИЈЕ И ИНСТРУМЕНТИ МЕРЕЊА

Евалуација се реализује током читаве школске године на следећи начин:

- кроз разговор, изношењем ставова приликом анализа књижевних дела и граматичких правила, кроз ладискусије, говорне вежбе, писмене вежбе, домаће задатке...
- проверавањем знања путем контролних задатака (у прилогу је распоред контролних задатака)
 - проверавањем доживљаја света, дешавања у детињству, утисака о књижевном делу или лику, описа природе која дете окружује путем школских писмених задатака (у прилогу је распоред писмених задатака)
 - праћењем активности ученика, ангажовањем кроз припреме за час, рада на самом часу и савладавања наставног градива и продуката ученичких активности.

Садржаји:

Књижевност:

Књижевни текстови из 5. разреда (обнављање)

Стеван Раичковић: „Хвала сунцу, земљи, трави“ (обрада)

Добрица Ерић: „Чудесни свитац“ (обрада)

Исидора Секулић: „Буре“ (обрада)

Мирослав Антић: „Плава звезда“ (обрада)

Бранко Ћопић: „Чудесна справа“ (обрада)

Анђела Нанети: „Мој дека је био трешња“ (обрада)

Антон Павлович Чехов: „Вањка“ (обрада)

Алекса Шантић: „Моја отаџбина“ (обрада)

Милан Ракић: „Наслеђе“ (обрада)

Десанка Максимовић: „О пореклу“ (обрада)

Народна епска песма „Смрт мајке Југовића“ (обрада)

Народне епске песме о Косовском боју (избор) (обрада)

Ђура Јакшић: „Вече“ (обрада)

Светлана Велмар-Јанковић: „Улица Филипа Вишњића“ (обрада)

Народна епска песма „Марко Краљевић укида свадбарину“ (обрада)

Народне епске песме и предања о Марку Краљевићу (избор) (обрада)

Народне епске песме о Марку Краљевићу (обрада)

Бранислав Нушић: „Аналфабета“ (обрада)

Вук Стефановић Караџић: „Живот и обичаји народа српског“ (избор) (обрада)
Војислав Илић: „Свети Сава“ (обрада)
Светозар Ђоровић: „Богојављенска ноћ“ (обрада)
„Бреза“, С. Јесењин (обрада)
„Градинар“, Р. Тагоре (обрада)
Коста Трифковић: „Избирачица“ (одломак) (обрада)
Ференц Молнар: „Дечаци Павлове улице“ (обрада)
Бранислав Нушић: „Аутобиографија“ (одломак „Прва љубав“) (обрада)
Народна приповетка: „Мала вила“ (обрада)
Гроздана Олујић: „Седефна ружа“ (обрада)
Данило Киш: „Вереници“ (обрада)
Бранко Ћопић: „Орлови рано лете“ (обрада)
Народна лирска песма: „Највећа је жалост за братом“ ; породичне лирске песме (обрада)
Обичајне лирске народне песме – сватовске (обрада)
Петар Кочић: „Јаблан“ (обрада)
Вељко Петровић: „Ратар“ (обрада)
Иво Андрић: „Аска и вук“ (обрада)
Вилојем Саројан: „Лето лепог белца“ (обрада)
„Село“, Јован Дучић (обрада)
„Шљива“, Милован Данојлић (обрада)

Граматика:

Граматика 5. разреда (обнављање и систематизација)
Атрибутска и предикатска функција именица и придева (обрада)
Речи и синтагме у функцији реченичних чланова (обрада)
Појам предикатске и комуникативне реченице; независне и зависне предикатске реченице (обрада)
Подела речи по постанку: просте, изведене и сложене; творбени делови речи (корен, творбена основа, суфикс, префикс, спојни вокал; разликовање суфикса од наставка за облик речи) (обрада)
Изведене именице, придеви и глаголи (обрада)
Сложенице (обрада)
Вокали, консонанти, слоготворно Р; слог; подела речи на слоге (обрада)
Подела сугласника по звучности (обрада)

Подела сугласника по месту изговора (обрада)
Палатализација (обрада)
Сибиларизација (обрада)
Непостојано А (обрада)
Промена Л у О (обрада)
Једначење сугласника по звучности (обрада)
Јотовање
Једначење сугласника по месту творбе (обрада)
Губљење сугласника и упрошћавање сугласничких група (обрада)
Асимилација и сажимање вокала (обрада)
Придевске заменице (присвојне, показне) (обрада)
Придевске заменице (упитно-односне, неодређене, одричне, опште) (обрада)
Глаголски облици из 5. разреда (обнављање)
Аорист
Императив Футур
2.
Потенцијал (обрада)
Имперфекат (обрада)
Плусквамперфекат (обрада)
Трпни глаголски придев
Глаголски прилози (обрада)
Реченице са глаголским прилозима (обрада)
Акценат (обрада)

Језичка култура и правопис:

овде се реализују припреме за писмене задатке, четири писмена задатка, са групном и индивидуалном исправком; писмена вежбања, описивање простора, особа, догађаја, анализе домаћих задатака итд. Стандарди на којима се ради у шестом разреду ће бити дати у годишњим и месечним плановима рада.

6.2 ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Фонд: 72 часа

Циљ:

Циљ наставе и учења старног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, према сопственом језику и културном наслеђу.

Циљ наставе је и да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији образовних стандарда постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развијају мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, овладају комуникативним вештинама.

Задаци

- ☐ Приближи ученицима идеју о постојању других језика као средстава комуникације;
- ☐ развије позитивна осећања према језику који учи;
- ☐ подстакне потребу за учењем страних језика;
- ☐ подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика;
- ☐ олакша разумевање других и различитих култура и традиција;
- ☐ стимулише машту, креативност и радозналост.
- ☐ стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама.
- ☐ ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.
- ☐ ученик разуме и реагује на краћи усмени текст у вези са познатим темама.
- ☐ ученик усмено изражава садржаје у вези са познатим темама, самостално или уз помоћ наставника.
- ☐ ученик остварује комуникацију и са саговорницима размењује кратке информације у вези са познатим темама.
- ☐ препознаје основне принципе граматичке и социolingвистичке компетенције уочавајући значај личног залагања у процесу учења страног језика.
- ☐ разликује језик који учи од других језика;
- ☐ препознаје гласове (посебно оне којих нема у матерњем језику) у говорном ланцу, акценат, ритам и интонацију;
- ☐ разуме вербални садржај уз помоћ облика невербалне комуникације;

- ☐ разуме кратке дијалоге, приче и песме о познатим темама, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа;
- ☐ разуме и реагује на одговарајући начин на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру, заповест, упутство итд.);
- ☐ развија способност и навику слушања са разумевањем.
- ☐ разговетно изговара гласове, научене речи и изразе, акцентује речи, поштује ритам и интонацију;
- ☐ даје основне информације о себи и свом окружењу, самостално и уз наставникову помоћ;
- ☐ описује кратким и једноставним језичким структурама себе и друге у познатим ситуацијама;
- ☐ именује ствари из непосредног окружења у вези са темама које се обрађују;
- ☐ репродукује, сам или у групи, кратке рецитације и бројалице и пева познате песмице.
- ☐ реагује вербално и невербално на упутства и постављена питања о познатим темама;
- ☐ поставља једноставна питања;
- ☐ изражава допадање и недопадање;
- ☐ учествује у игри и комуникацији на часу (у пару, у групи, итд.).
- ☐ препознаје шта је ново научио;
- ☐ препознаје, на елементарном нивоу, гласовну структуру језика који учи и уочава разлику у односу на матерњи језик;
- ☐ користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
- ☐ разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	ОСТАЛИ ТИПОВИ ЧАСА	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	STARTER UNIT	X										0	3	3
2.	UNIT 1 - MY TIME	X	X									3	4	7
3.	ТЕСТ 1		X									0	2	2

4.	UNIT 2 - COMMUNICATION		X	X								3	4	7
5.	UNIT 3 – THE PAST + USED TO			X	X							3	5	8
6.	ПРВИ ПИСМЕНИ ЗАДАТАК				X							0	3	3
7.	UNIT 4 – IN THE PICTURE				X	X						3	5	8
8.	UNIT 5 – ACHIEVE					X	X	X				3	5	8

9.	UNIT 6 – SURVIVAL + HAVE TO							X	X			3	5	8
10.	ТЕСТ 2								X			0	2	2
11.	UNIT 7 - MUSIC								X	X		3	4	7
12.	ДРУГИ ПИСМЕНИ ЗАДАТАК									X		0	3	3
13.	UNIT 8 - SCARY									X	X	3	3	6
УКУПНО		8	10	7	8	7	4	9	6	8	5	24	48	72

Р. БР .	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТ НЕ КОМПЕТЕНЦИЈ Е	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученици ће бити у стању да у усменој и писменој комуникацији:
1.	Starter unit Уводна тема Описивање себе и других; описивање појава; изражава-ње припадања и поседовања.	Комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	- разумеју једноставније текстове којим се описују чланови породице, живот у школи и школски простор; - опишу чланове породице, живот у школи и школски простор једноставнијим језичким средствима; - разумеју и формулишу једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање; - питају и саопште шта неко има/нема и чије је нешто; - разумеју сличности и разлике у интересовањима и школском животу деце у земљама циљне културе и код нас.
2.	Unit 1 - My time Моје време Изражавање допадања и недопадања; изражавање	Комуникација и сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама,	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3.	- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање допадања и недопадања; размене информације које се односе на допадање и недопадање; -разумеју једноставније текстове којима се изражавају интересовања и описују сталне,

	интересовања и свакодневних радњи у садашњости; изрицање дозвола и забрана; изношење предлога и позива на заједничку активност и реаговање на њих.	компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13.2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	уобичајене радње у садашњости; размене информације које се доносе на дату комуникативну ситуацију; опишу своја интересовања и сталне и уобичајене активности у неколико једноставнијих везаних исказа; - разумеју једноствено исказане дозволе и забране и реагују на њих; формулишу дозволе и забране једноставнијим језички средствима; - разумеју једноставније исказе који се односе на предлоге и позиве на заједничку активност и реагују на њих; упуте предлоге и позиве на заједничку активност; - разумеју и описују сличности и разлике у начину разоноде у земљама циљне културе и код нас.
3.	Тест 1 Изражавање интресовања и описивање сталних,	Компетенција за учење, комуникација и сарадња.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6.	- разумеју једноставније текстове којима се изражавају интересовања и описују сталне, уобичајене радње; - саопште своја и туђа интересовања и опишу свакодневне, уобичајене радње у неколико везаних исказа.

	уобичајених радњи		2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13.2.1.14. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	
4.	Unit 2 – Communication Комуникација Описивање догађаја у	Комуникација, дигитална компетенција, компетенција за учење, рад са	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22.	- разумеју једноставније текстове којима се описују тренутне радње у садашњости; размене информације које се доносе на дату комуникативну ситуацију; - разумеју и правилно користе емоције и

	садашњости; исказивање чуђења, извињења и реаговање на њих; исказивање планова и предлога.	подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	емотиконе; - разумеју и упућују једноставно исказана чуђења, извињења и реагују на њих; - разумеју, упућују и реагују на предлоге исказане једноставнијим језичким средствима; - разумеју и саопштавају једноставно исказане планове; - спроведу истраживање, сумирају и саопште резултате истраживања о слушању музике на енглеском језику; - напишу блог о свакодневним и тренутним радњама у садашњости, интересовањима и хобијима, користећи једноставна језичка средства; - разумеју и поштују правила учтиве комуникације у циљној култури.
5.	Unit 3 - The past Прошлост Описивање радњи у прошлости.	Комуникација, дигитална компетенција, ад са подацима и информацијама, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	- разумеју једноставније текстове у којима се описују искуства и догађаји из прошлости; размене појединачне и/или неколико везаних информација у низу о догађајима из прошлости; опишу у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; опишу неки историјски догађај, историјску личност и сл. - разумеју повезаност прошлости и садашњости.

6.	Први писмени задатак Описивање догађаја у прошлости.	Компетенција за учење, комуникација и сарадња.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	-разумеју једноставније текстове у којима се описују искуства и догађаји из прошлости; опишу у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; опишу неки историјски догађај.
7.	Unit 4 - In the picture На слици Описивање радњи у прошлости; описивање појава, радњи, стања и збивања; изражавање захвалности и интересовања.	Комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.6.	- разумеју једноставније текстове у којима се описују искуства и догађаји из прошлости; размене појединачне и/или неколико везаних информација у низу о догађајима из прошлости; опишу у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; - разумеју једноставне текстове у којима се описују радње, стања и збивања; опишу појаве, радње, стања и збивања; - разумеју једноставније исказе којима се изражава захвалност интересовање за тему и реагују на њих; изражавају захвалност и интересовање за тему користећи једноставна језичка средства. - разумеју повезаност прошлости и садашњости.
8.	Unit 5 - Achieve Постигни Изражавање бројева и	Комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20.	- разумеју једноставније изразе који се односе на бројеве и количине; размене информације које се односе на број и количину нечега; - разумеју једноставније описе бића, предмета и

	количина; описивање бића, предмета и места; изражавање способности у садашњости и прошлости; изношење предлога и савета	информацијама, компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, одговоран однос према здрављу.	1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.7. 2.3.8.	места; упореде и опишу бића, предмете и места користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставнији текст који се односи на изражавање способности у садашњости и прошлости; размене информације у вези са способностима у садашњости и прошлости; саопште способности у садашњости и прошлости користећи једноставнија језичка средства; .

				- разумеју једноставније исказе којима се износе предлози или савети и реагују на њих; упуте једноставније предлоге и савете; - разумеју и опишу познату личност из циљне културе
9.	Unit 6 - Survival +Zero Conditional and Have to Опстанак Описивање способности, будућих радњи, одлука, претпоставки и предвиђања; изрицање правила, обавеза, савета и упутстава.	Комуникација, дигитална компетенција, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, предузимљивост и	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.	- разумеју једноставнији текст који се односи на описивање способности, будућих радњи, одлука, претпоставки, предвиђања; размене и саопште информације у вези са својим и туђим способностима, будућим радњама, одлукама, претпоставкама и предвиђањима користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније формулисана правила, обавезе, савете и упутства и реагују на њих; формулишу једноставнија правила, обавезе, савете и упутства; - разумеју и опишу сличности и разлике у природним лепотама у циљној култури и код нас.

		оријентација ка предузетништву.		
10.	Тест 2 Изражавање будућности, описивање способности, одлука, претпоставки; изрицање правила, обавеза, савета и упутстава	Компетенција за учење, комуникација.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13.2.1.14. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4. 2.3.7. 2.3.8.	- разумеју једноставнији текст који се односи на описивање способности, будућних радњи, одлука, претпоставки, предвиђања; размене и саопште информације у вези са својим и туђим способностима, будућим радњама, одлукама, претпоставкама и предвиђањима користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније формулисана правила, обавезе, савете и упутства и реагују на њих; формулишу једноставнија правила, обавезе, савете и упутстава.
11.	Unit 7 - Music Музика Изражавање мишљења,	Комуникација, дигитална компетенција,	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20.	- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање мишљења, предвиђања, планова и намера; размене информације које се односе на изражавање
	предвиђања, планова и намера; описивање личности.	компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција.	1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.	мишљења, предвиђања, планова и намера; саопште своје или туђе мишљење, планове и намере; - разумеју једноставне текстове у којима се описују карактеристике личности; размене информације које се односе на карактеристике личности; саопште какав је неко; - разумеју и опишу сличности и разлике у популарној музици у циљној култури и код нас.

12.	Други писмени задатак Изражавање мишљења, предвиђања, планова и намера.	Компетенција за учење, комуникација.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.	- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање мишљења, предвиђања, планова и намера; размене информације које се односе на изражавање мишљења, предвиђања, планова и намера; саопште своје или туђе мишљење, планове и намере.
13.	Unit 8 - Scary Застрашујуће Описивање догађаја и искустава у прошлости.	Комуникација, дигитална компетенција, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	- разумеју једноставније текстове којима се описују радње и искуства у прошлости; размене информације које се доносе на дату комуникативну ситуацију; опишу радње и искуства из прошлости у неколико везаних исказа; - разумеју и опишу сличности и разлике у популарним спортовима у циљној култури и код нас.

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по недељи	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици ће бити у стању да у усменој и писменој комуникацији:	Ученици у усменој и писменој комуникацији уче и увежбавају:			
1. Starter unit Уводна тема Описивање себе и других; описивање појава; изражавање припадања и посе-довања.	- разумеју једноставније текстове којим се описују чланови породице, живот у школи и школски простор; - опишу чланове породице, живот у школи и школски простор једноставнијим језичким средствима; -разумеју и формулишу једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање; - питају и саопште шта неко има/нема и чије је нешто; - разумеју сличности и разлике у интересовањима и школском животу деце у земљама циљне културе и код нас.	Речи и изразе који се односе на теме; језичке садржаје – Present Simple – to be – <i>This is me with my sister. We're twins. I'm the one with blue hair.</i> Saxon Genitive- <i>This is Melanie's husband/Michael and Sally's son. What's your mum's name?</i> Have got- <i>Have you got any brothers or sisters? Yes, I have. No, I haven't. He's got a school tie. We've got maths now. I haven't got French today.</i> Possessive adjectives- <i>I'm your teacher. These are two of our new classmantes. Their names are Eva and Rick.</i> There is/are- <i>There is a new history teacher. There are a thousand students here.</i> Question words- <i>What's, Who, How old, When's, Where's;</i> кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	3	0	3

2. My time Моје време Изражавање допадања и недопадања; изражавање интересовања и свакодневних радњи у садашњости; изрицање дозвола и забрана; изношење предлога и позива на заједничку активност и реаговање на њих	- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање допадања и недопадања; размене информације које се односе на допадање и недопадање; -разумеју једноставније текстове којима се изражавају интересовања и описују сталне, уобичајене радње у садашњости; размене информације које се доносе на датум комуникативну ситуацију; опишу своја интересовања и сталне и уобичајене активности у неколико једноставнијих везаних исказа; - разумеју једноставно исказане дозволе и забране и реагују на њих; формулишу дозволе и забране једноставнијим језички средствима; - разумеју једноставније исказе који се односе на предлоге и позиве на заједничку активност и реагују на њих; упуте предлоге и позиве на заједничку активност; - разумеју и описују сличности и разлике у начину разоноде у земљама циљне културе и код нас.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – Like/love/don't mind/hate+gerund-I like being at the shops. I love being in bed. I hate eating in the fast food resaturant. I don't mind... The Present Simple Tense – all forms + adverbs of frequency-People in China sleep most. I spend too much time travelling to school. She doesn't study. Mark studies a lot. Do you blog about your life? Why do you watch scary films?How often do you go to the cinema? Do you ever go dancing? Ban/let/allow-My dad bans phones when we're eating together. My parents let my sister have a PC because she's older. My mum doesn't allow TVs in our room. Suggestions-Shall we...? How about... Let's... Why don't we...? That sounds good. I don't feel like... ;кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	7	3	4
3. Тест 1 Изражавање интресовања и описивање сталних, уобичајених радњи	- разумеју једноставније текстове којима се изражавају интересовања и описују сталне, уобичајене радње; - саопште своја и туђа интересовања и опишу свакодневне, уобичајене радње у неколико везаних исказа.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.	2	0	2

4. Communication Комуникација Описивање догађаја у садашњости; исказивање чуђења, извињења и реаговање на њих; исказивање планова и предлога.	- разумеју једноставније текстове којима се описују тренутне радње у садашњости; размене информације које се доносе на дату комуникативну ситуацију; - разумеју и правилно користе емоције и емотиконе; - разумеју и упућују једноставно исказана чуђења, извињења и реагују на њих; - разумеју, упућују и реагују на предлоге исказане једноставнијим језичким средствима; - разумеју и саопштавају једноставно исказане планове; - спроведу истраживање, сумирају и саопште резултате истраживања о слушању музике на енглеском језику; - напишу блог о свакодневним и тренутним радњама у садашњости, интересовањима и хобијима, користећи једноставна језичка средства; - разумеју и поштују правила учтиве комуникације у циљној култури.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – Emojis and emoticons-emojis on feelings, clothes...; The Present Continuous Tense-<i>Anna is sending Lucy an instant message. They're becoming a truly international language. We aren't speaking face-to-face. Are the boys watching TV? What are they chatting about?</i> The Present Simple vs The Present Continuous-<i>I often listen to music on the phone. I'm listening to a great song now.</i> Speaking on the phone-<i>Sorry, I can't hear you. I'm afraid you've got the wrong number. Please hang up.</i> Expressing surprise-<i>I'm surprised. Me too. I'm not surprised. Neither am I. Really? Not really.</i> Making plans-<i>We're thinking of going to the cinema. Are you interested? I can't right now. I can't make it. I can make it at four.</i> кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	7	3	4

5. The past Прошлост Описивање радњи у прошлости.	- разумеју једноставније текстове у којима се описују искуства и догађаји из прошлости; размене појединачне и/или неколико везаних информација у низу о догађајима из прошлости; опишу у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; опишу неки историјски догађај, историјску личност и сл. - разумеју повезаност прошлости и садашњости.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – The Past Simple Tense-to be–<i>I was in London with my family last summer. The shoe exhibition wasn't boring. Were Mary and her family in Paris last year? No, they weren't. How was your weekend? Not bad, thanks. Really? What was it like. It was brilliant.</i> The Past Simple Tense (regular and irregular verbs) – <i>Last Saturday I went to a football match with my friends. I visited him. She didn't have dinner with Queen Victoria in London. Did Mary watch a football match in Brasil? Yes, she did.</i> Used to – <i>She used to be... Did she use to be...? She didn't use to be...</i>; кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	8	3	5
6. The first test written in English Први писмени задатак Описивање догађаја у прошлости	-разумеју једноставније текстове у којима се описују искуства и догађаји из прошлости; опишу у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; опишу неки историјски догађај.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције; задатке слушања, читања и вођеног писања.	3	0	3

7. In the picture На слици Описивање радњи у прошлости; описивање појава, радњи, стања и збивања; изражавање захвалности и интересовања.	- разумеју једноставније текстове у којима се описују искуства и догађаји из прошлости; размене појединачне и/или неколико везаних информација у низу о догађајима из прошлости; опишу у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; - разумеју једноставен текстове у којима се описују радње, стања и збивања; опишу појаве, радње, стања и збивања; - разумеју једноставније исказе којима се изражава захвалност интересовање за тему и реагују на њих; изражавају захвалност и интересовање за тему користећи једноставна језичка средства. - разумеју повезаност прошлости и садашњости.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – The Past Continuous Tense-<i>Bush fires were burning everywhere. The firefighters were walking when Mr Tree saw koala. On 9 february, Mr Tree was working with his team. Who were you talking to after class yesterday?</i> Past Continuous vs Past Simple-<i>I saw this squirrel while I was photographing flowers in the park.</i> Adjectives and adverbs-<i>It isn't easy to photograph wild animals because they are fast. They are not slow. They don't move slowly.</i> Showing interest and gratitude -<i>You are kidding. I'm impressed. That's really kind of you.</i> кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	8	3	5

8. Achieve Постигни Изражавање бројева и количина; описивање бића, предмета и места; изражавање способности у садашњости и прошлости; изношење предлога и савета.	- разумеју једноставније изразе који се односе на бројеве и количине; размене информације које се односе на број и количину нечега; - разумеју једноставније описе бића, предмета и места; упореде и опишу бића, предмете и места користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставнији текст који се односи на изражавање способности у садашњости и прошлости; размене информације у вези са способностима у садашњости и прошлости; саопште способности у садашњости и прошлости користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније исказе којима се износе предлози или савети и реагују на њих; упуте једноставније предлоге и савете; - разумеју и опишу познату личност из циљне културе.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – Numbers and quantities-<i>billion, million, hundred, thousand, kilo, ton, quarter, minute, second...</i>; Comparative and superlative adjectives-<i>They are three times bigger than they were seven million years ago. Are human brains the biggest?</i> as...as, not so/as...as-<i>The water is as cold as ice. Tom is not so/as tall as his father.</i> Adjectives ending in -ed/-ing-<i>The theme park was really exciting. I', not surprised that it's popular.</i> Can/Could for ability-<i>When I was three, I couldn't speak English, but now I can.</i> Suggestions and advice-<i>What's the best way to...? It's probably best to... Yes, but... Well, you can/the best thing to do is... I suppose...</i> кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	8	3	5

9. Survival +Zero Conditional and Have to Опстанак Описивање способности, будућих радњи, одлука, претпоставки и предвиђања; изрицање правила, обавеза, савета и упутстава.	- разумеју једноставнији текст који се односи на описивање способности, будућих радњи, одлука, претпоставки, предвиђања; размене и саопште информације у вези са својим и туђим способностима, будућим радњама, одлукама, претпоставкама и предвиђањима користећи једносатванија језичка средства; - разумеју једноставније формулисана правила, обавезе, савете и упутства и реагују на њих; формулишу једноставнија правила, обавезе, савете и упутства; - разумеју и опишу сличности и разлике у природним лепотама у циљној култури и код нас.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – Ability-<i>Are you good at...? Can you...? I'm not good at, but I can... How do you...? How will you...?</i> Future Simple-<i>Two people will face sixteen-day jungle adventure. Which team will win? At the end of the challenge, Steve will decide.</i> Zero Conditional-<i>If you press that button, the alarm will ring. If the red light is on, the lift is busy.</i> First Conditional-<i>If I get lost, I'll use my phone to get directions. If we find mushrooms, we won't pick them.</i> Must, have to, don't have to, should, mustn't <i>-You must be fit to go on the Desert Challenge. You should watch this film, it's very nice. You shouldn't buy that T-shirt, it's too expensive. You mustn't take dogs into the park. I mustn't eat junk food. I have to train hard. She doesn't have to do jumping every day.</i> Instructions-<i>Just remember to stay with the group. Let's It's important to protect your head. It needs to be secure.</i> кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	8	3	5

10. Тест 2 Изражавање будућности, описивање способности, одлука, претпоставки; изрицање правила, обавеза, савета и упутстава	- разумеју једноставнији текст који се односи на описивање способности, будућних радњи, одлука, претпоставки, предвиђања; размене и саопште информације у вези са својим и туђим способностима, будућим радњама, одлукама, претпоставкама и предвиђањима користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније формулисана правила, обавезе, савете и упутства и реагују на њих; формулишу једноставнија правила, обавезе, савете и упутстава.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.	2	0	2
11. Music Музика Изражавање мишљења, предвиђања, планова и намера; описивање личности.	- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање мишљења, предвиђања, планова и намера; размене информације које се односе на изражавање мишљења, предвиђања, планова и намера; саопште своје или туђе мишљење, планове и намере; - разумеју једноставне текстове у којима се описују карактеристике личности; размене информације које се односе на карактеристике личности; саопште какав је неко; - разумеју и опишу сличности и разлике у популарној музици у циљној култури и код нас.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – Expressing opinion - <i>What do you think of...? It sounds like... It isn't very catchy.</i> Will&be going to - <i>I'm going to be famous. We're going to have cool keyboard. It'll be a hit. Layla isn't going to change the lyrics. We aren't going to practise every day, but we'll definitely have a lot of fans.</i> Present Continuous vs be going to - <i>Are you doing anything tomorrow? What are you going to do when you leave school?</i> кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	7	3	4

12. The second test written in English Други писмени задатак Изражавање мишљења, предвиђања, планова и намера.	- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање мишљења, предвиђања, планова и намера; размене информације које се односе на изражавање мишљења, предвиђања, планова и намера; саопште своје или туђе мишљење, планове и намере.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције; задатке слушања, читања и вођеног писања.	3	0	3
13. Scary Застрашујуће Описивање догађаја и искустава у прошлости.	- разумеју једноставније текстове којима се описују радње и искуства у прошлости; размене информације које се доносе на дату комуникативну ситуацију; опишу радње и искуства из прошлости у неколико везаних исказа; - разумеју и опишу сличности и разлике у популарним спортовима у циљној култури и код нас.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје – Present Perfect Simple - <i>Jane has/hasn't ridden on a roller coaster before. Have you ever...? I have never.... They've just/already... They haven't... yet. Have you ever...? Has she...yet?</i> кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.	6	3	3
УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА			72	24	48

Број и назив теме	Стандарди постигнућа	Процена и провера постигнућа	Корелација
1. Starter unit Уводна тема	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.	Грађанско васпитање, српски језик, други страни језик
2. My time Моје време	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Грађанско васпитање, српски језик, географија, информатика и рачунарство, други страни језик
3. Тест 1	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама – током вежбања. Тест слушања, читања и писања	Грађанско васпитање, српски језик, други страни језик

4. Communication Комуникација	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Грађанско васпитање, српски језик, информатика и рачунарство, други страни језик
5. The past Прошлост	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Грађанско васпитање, српски језик, историја, други страни језик
6. The first test written in English Први писмени задатак	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	Грађанско васпитање, српски језик, историја, други страни језик
7. In the picture На слици	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.6.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Грађанско васпитање, српски језик, биологија, други страни језик

8. Achieve Постигни	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.7. 2.3.8.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Грађанско васпитање, српски језик, други страни језик
9. Survival +Zero Conditiona l and Have to Опстанак	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Грађанско васпитање, српски језик, физичко и здравствено васпитање, други страни језик
10. Тест 2	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4. 2.3.7. 2.3.8.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама – током вежбања. Тест слушања, читања и писања	Грађанско васпитање, српски језик, други страни језик
11. Music Музика	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Грађанско васпитање, српски језик, музичка култура, други страни језик

12. The second test written in English Други писмени задатак	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	Грађанско васпитање, српски језик, други страни језик
13. Scary Застрашујуће	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Грађанско васпитање, српски језик, други страни језик

Планирање наставе и учења

Наставни програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује програм према потребама конкретног одељења имајући у виду састав одељења и карактеристике ученика, уџбенике и друге наставне материјале, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, као и ресурсе и могућности локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода, садржаја и препоручених језичких активности у комуникативним ситуацијама наставник креира свој годишњи (глобални) план рада на основу кога ће касније развити оперативне планове. Исходи дефинисани по областима, тј. комуникативним функцијама, усмеравају наставника да операционализује исходе на нивоу једне или више наставних јединица. Наставник за сваку област има дефинисане исходе и од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и припреме часа, дефинише исходе имајући у виду ниво постигнућа ученика. То значи да исходе треба класификовати од оних које би сви ученици требало да достигну, преко оних које остварује већина па до оних које достиже мањи број ученика са високим степеном постигнућа. При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки могу лакше и брже остварити, док је за већину исхода потребно више времена, различитих активности и начина рада. У фази планирања наставе и учења веома је важно имати у

виду да је уџбеник наставно средство које не одређује садржаје предмета и зато се садржајима у уџбенику приступа селективно и у складу са предвиђеним исходима. С обзиром на то да уџбеник није једини извор знања, наставник треба да упути ученике на друге изворе информисања и стицања знања и вештина.

Остваривање наставе и учења

Комуникативна настава језик сматра средством комуникације. Стога је и програм усмерен ка исходима који указују на то шта је ученик у комуникацији у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ наставника постепено води од комуникативне функције као области, преко активности које у настави оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно спроводе и примењују следећи ставови:

- циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;
- говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;
- наставник мора бити сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;
- битно је значење језичке поруке;
- знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;
- са циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала, настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;
- наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;
- сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће категорије:

- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;
- поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;
- наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;
- ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
- уџбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;

- учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;
- рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;
- за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Технике/активности

Током часа се препоручује динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута.

Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.).

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).

Мануелне активности (израда паноя, презентација, зидних новина, постера и сл.).

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).

Игре примерене узрасту.

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).

Решавање „текућих проблема” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.

Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова.

Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).

Разумевање писаног језика:

- уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...);
- препознавање везе између група слова и гласова;
- одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;
- извршавање прочитаних упутстава и наредби.

Писмено изражавање:

- повезивање гласова и групе слова;
- замењивање речи цртежом или сликом;
- проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза”, осмосмерке, укрштене речи, и слично);
- повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама;
- попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг);
- писање честитки и разгледница;

– писање краћих текстова.

Увођење дечије књижевности и транспоновање у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз.

Предвиђена је израда два писмена задатка у току школске године.

Стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина

С обзиром на то да се исходи операционализују преко језичких вештина, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем.

Стога је важно развијати стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина.

Слушање

Разумевање говора је језичка активност декодирања дословног и имплицитног значења усменог текста; поред способности да разазнаје фонолошке и лексичке јединице и смисаоне целине на језику који учи, да би успешно остварио разумевање ученик треба да поседује и следеће компетенције:

- дискурзивну (о врстама и карактеристикама текстова и канала преношења порука),
- референцијалну (о темама о којима је реч) и
- социокултурну (у вези са комуникативним ситуацијама, различитим начинима формулисања одређених говорних функција и др.).

Тежина задатака у вези са разумевањем говора зависи од више чинилаца:

- од личних особина и способности онога ко слуша, укључујући и његов капацитет когнитивне обраде,
- од његове мотивације и разлога због којих слуша дати усмени текст,
- од особина онога ко говори,
- од намера с којима говори,
- од контекста и околности – повољних и неповољних – у којима се слушање и разумевање остварују,
- од карактеристика и врсте текста који се слуша, итд.

Прогресија (од лакшег ка тежем, од простијег ка сложенијем) за ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је, стога, на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- присуство/одсуство визуелних елемената (на пример, лакшим за разумевање сматрају се они усмени текстови који су праћени визуелним елементима због обиља контекстуалних информација које се аутоматски уписују у дуготрајну меморију, остављајући пажњи могућност да се усредсреди на друге појединости);
- дужина усменог текста;
- брзина говора;
- јасност изговора и евентуална одступања од стандардног говора;

- познавање теме;
- могућност/немогућност поновног слушања и друго.

Читање

Читање или разумевање писаног текста спада у тзв. визуелне рецептивне језичке вештине. Том приликом читалац прима и обрађује тј. декодира писани текст једног или више аутора и проналази његово значење. Током читања неопходно је узети у обзир одређене факторе који утичу на процес читања, а то су карактеристике читалаца, њихови интереси и мотивација као и намере, карактеристике текста који се чита, стратегије које читаоци користе, као и захтеви ситуације у којој се чита.

На основу намере читаоца разликујемо следеће врсте читања:

- читање ради усмеравања;
- читање ради информисаности;
- читање ради праћења упутстава;
- читање ради задовољства.

Током читања разликујемо и ниво степена разумевања, тако да читамо да бисмо разумели:

- глобалну информацију;
- посебну информацију,
- потпуну информацију;
- скривено значење одређене поруке.

Писање

Писана продукција подразумева способност ученика да у писаном облику опише догађаје, осећања и реакције, пренесе поруке и изрази ставове, као и да резимира садржај различитих порука (из медија, књижевних и уметничких текстова итд.), води белешке, сачини презентације и слично.

Тежина задатака у вези са писаном продукцијом зависи од следећих чинилаца: познавања лексике и нивоа комуникативне компетенције, капацитета когнитивне обраде, мотивације, способности преношења поруке у кохерентне и повезане целине текста. Прогресија означава процес који подразумева усвајање стратегија и језичких структура од лакшег ка тежем и од простијег ка сложенијем. Сваки виши језички ниво подразумева циклично понављање претходно усвојених елемената, уз надоградњу која садржи сложеније језичке структуре, лексику и комуникативне способности. За ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је прогресија на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- теме (ученикова свакодневница и окружење, лично интересовање, актуелни догађаји и разни аспекти из друштвено-културног контекста, као и теме у вези са различитим наставним предметима);

- текстуалне врсте и дужина текста (формални и неформални текстови, резимирање, личне белешке);
- лексика и комуникативне функције (способност ученика да оствари различите функционалне аспекте као што су описивање људи и догађаја у различитим временским контекстима, да изрази претпоставке, сумњу, захвалност и слично у приватном, јавном и образовном домену);
- степен самосталности ученика (од вођеног/усмераваног писања, у коме се ученицима олакшава писање конкретним задацима и упутствима, до самосталног писања).

Говор

Говор као продуктивна вештина посматра се са два аспекта, и то у зависности од тога да ли је у функцији монолошког излагања, при чему говорник саопштава, обавештава, презентује или држи предавање једној или више особа, или је у функцији интеракције, када се размењују информације између два или више саговорника са одређеним циљем, поштујући принцип сарадње током дијалога.

Активности монолошке говорне продукције су:

- јавно обраћање (саопштења, давање упутстава и информација);
- излагање пред публиком (предавања, презентације, репортаже, извештавање и коментари о неким догађајима и сл.);
- Ове активности се могу реализовати на различите начине и то:
- читањем писаног текста пред публиком;
- спонтаним излагањем или излагањем уз помоћ визуелне подршке у виду табела, дијаграма, цртежа и др.
- реализацијом увежбане улоге или певањем.

Интеракција подразумева сталну примену и смењивање рецептивних и продуктивних стратегија, као и когнитивних и дискурзивних стратегија (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења, резимирање, ублажавање или заобилажење неспоразума или посредовање у неспоразуму) које су у функцији што успешнијег остваривања интеракције.

Интеракција се може реализовати кроз низ активности, на пример:

- размену информација,
- спонтану конверзацију,
- неформалну или формалну дискусију, дебату,
- интервју или преговарање, заједничко планирање и сарадњу.

Социокултурна компетенција и медијација

Социокултурна компетенција и медијација представљају скуп теоријских знања (компетенција) која се примењују у низу језичких активности у два основна језичка медијума (писаном и усменом) и уз примену свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Дакле, представљају веома сложене категорије које су присутне у свим аспектима наставног процеса и процеса учења.

Социокултурна компетенција представља скуп знања о свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице/заједница чији језик учи. Та знања се, у зависности од нивоа општих језичких компетенција, крећу од познавања основних комуникативних принципа у свакодневној комуникацији (основни функционални стилови и регистри), до познавања карактеристика различитих домена језичке употребе (приватни, јавни и образовни), паралингвистичких елемената, и елемената културе/култура заједница чији језик учи. Наведена знања потребна су за компетентну, успешну комуникацију у конкретним комуникативним активностима на циљном језику.

Посебан аспект социокултурне компетенције представља интеркултурна компетенција, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће. Интеркултурна компетенција такође подразумева и развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене, то јест, развој интеркултурне личности, кроз јачање свести о вредности различитих култура и развијање способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.

Медијација представља активност у оквиру које ученик не изражава сопствено мишљење, већ функционише као посредник између особа које нису у стању да се директно споразумевају. Медијација може бити усмена и писана, и укључује сажимање и резимирање текста и превођење. Превођење се у овом програму третира као посебна језичка активност која никако не треба да се користи као техника за усвајање било ког аспекта циљног језика предвиђеног комуникативном наставом. Превођење подразумева развој знања и вештина коришћења помоћних средстава (речника, приручника, информационих технологија, итд.) и способност изналажења структуралних и језичких еквивалената између језика са кога се преводи и језика на који се преводи.

Упутство за тумачење граматичких садржаја

Настава граматике, с наставом и усвајањем лексике и других аспеката страног језика, представља један од предуслова овладавања страним језиком. Усвајање граматике подразумева формирање граматичких појмова и граматичке структуре говора код ученика, изучавање граматичких појава, формирање навика и умења у области граматичке анализе и примене граматичких знања, као прилог изграђивању и унапређивању културе говора.

Граматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика у што већој мери треба укључивати оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Треба тежити томе да се граматика усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика.

Граматичке категорије су разврстане у складу са Европским референтним оквиром за живе језике за сваки језички ниво који подразумева прогресију језичких структура према комуникативним циљевима: од простијег ка сложенијем и од рецептивног ка продуктивном. Сваки виши језички ниво подразумева граматичке садржаје претходних језичких нивоа. Цикличним понављањем

претходно усвојених елемената надограђују се сложеније граматичке структуре. Наставник има слободу да издвоји граматичке структуре које ће циклично понављати у складу са постигнућима ученика, као и потребама наставног контекста.

Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења. С тим у вези, уз одређене граматичке категорије стоји напомена да се усвајају рецептивно, док се друге усвајају продуктивно.

Праћење и вредновање наставе и учења

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.

Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Формативно вредновање није само праћење ученичких постигнућа, већ и праћење начина рада и средство које омогућава наставнику да у току наставног процеса мења и унапређује процес рада. Током оцењивања и вредновања ученичких постигнућа треба водити рачуна да се начини на које се оно спроводи не разликује од уобичајених активности на часу јер се и оцењивање и вредновање сматрају саставним делом процеса наставе и учења, а не изолованим активностима које стварају стрес код ученика и не дају праву слику њихових постигнућа. Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социolingвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и организација процеса вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у наставном процесу, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик – наставник, као и ученик – ученик.

6.3. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Годишњи фонд часова: 36

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	ВЕЖБА	ЕВАЛУАЦИЈА	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI				
1.	БОЈА	4	5									5	3	1	9
2.	БОЈА И СВЕТЛИНА			4	2							5		1	6
3.	ТЕКСТУРА				2	3	2					4	2	1	7
4.	СВЕТ УОБРАЗИЉЕ У ЛИКОВНИМ ДЕЛИМА							4				3		1	4
5.	КОМУНИКАЦИЈА								4	1		4		1	5
6.	ПРОСТОР									3	2	3	1	1	5
УКУПНО		4	5	4	4	3	2	4	4	4	2	24	6	6	36

Р.БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	БОЈА	Компетенције за целоживотно учење Естетичке компетенције Комуникација Решавање проблема	ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.2.1. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...) ЛК1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерију, атеље, уметничка радионица...) ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и	✓ користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; ✓ користи изражајна својства боја у ликовном раду и свакодневном животу; ✓ изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; ✓ опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; ✓ разматра са другима шта и како је учио/ла и где та знања може применити. ✓ именује, описује и показује сензитивност за основне, изведене, хроматске и ахроматске боје у окружењу и уметности; ✓ посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира основне, изведене, хроматске и ахроматске боје; ✓ примењује стечена знања о својствима и врстама боја у, окружењу и уметности приликом решавања проблемских задатака;

			радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...) ЛК.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику) ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других ученика ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других	✓ повезује стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима и примењује их у ликовном раду; ✓ развија стратегије проналажења разних решења у сопственом раду; ✓ комуницира и спонтано изражава своје ставове, мисли и осећања, вербално и путем ликовних медија; ✓ самостално примењује темперу и колаж као сликарске технике, експериментише и истражује њихове изражајне могућности у сопственом раду; ✓ осмишљава и ствара креативна решења и оригиналне идеје у ликовном раду. ✓ именује, описује и показује сензитивност за различите односе боја у окружењу и уметности; ✓ посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира комплементарне парове боја; ✓ самостално примењује темперу, воштани и суви пастел као сликарске технике, експериментише и истражује њихове изражајне могућности комбинујући их у сопственом раду; ✓ самостално примењује технике сликања на текстилу, експериментише и истражује њихове изражајне могућности у

			сопственом раду; ✓ показује инвентивност кроз изражавање нових ликовних односа. ✓ именује и описује основне појмове из области ранохришћанске и византијске уметности; ✓ посматра, опажа и уочава улогу боја и колористичких односа у делима која припадају ранохришћанској и византијској уметности; ✓ примењује стечена знања о ранохришћанској и византијској уметности приликом решавања проблемских задатака посвећених боји;
2.	БОЈА И СВЕТЛИНА	Компетенције за целоживотно учење Естетичке компетенције Комуникација Решавање проблема Сарадња	По завршетку активности ученик ће бити у стању да: На крају часа ученик ће бити у стању да: ✓ користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; ✓ користи изражајна својства боја у ликовном раду и свакодневном животу; ✓ обликује, самостално, или у сарадњи са другима, употребне предмете од материјала за рециклажу;

				✓ изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; ✓ опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; ✓ разматра са другима шта и како је учио/ла и где та знања може применити. ✓ именује,описује и показује сензитивност за појмове светлина и сенка; ✓ именује,описује и показује сензитивност за светло-тамни контраст; ✓ наводи примере светлине / сенке у окружењу и тумачи их; ✓ посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира различите изворе светлости, као и бачене и сопствене сенке; ✓ примењује стечена знања о светлости и сенкама у окружењу и уметности приликом решавања проблемских задатака; ✓ повезује стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима и примењује их у ликовном раду; ✓ развија стратегије проналажења разних решења у сопственом раду; ✓ комуницира и спонтано изражава

				своје ставове, мисли и осећања, вербално и путем ликовних медија; ✓ самостално примењује и комбинује различите ликовне технике и материјале, експериментише и истражује њихове изражајне могућности ликовног подручја обликовање различитих материјала; ✓ осмишљава и ствара креативна решења и оригиналне идеје у ликовном раду; ✓ показује инвентивност кроз изражавање нових ликовних односа, одступа од постојећег и утврђеног и тежи промени. ✓ именује, описује и показује сензитивност за светло-тамни контраст; ✓ наводи примере светло-тамног контраста у окружењу и тумачи их; ✓ посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира различите контрасте светлина у окружењу и уметности; ✓ примењује стечена знања о светло-тамном контрасту у окружењу и уметности приликом решавања проблемских задатака; утврђеног и тежи промени ✓ именује, описује и показује сензитивност за графичке технике и типове штампе; ✓ посматра, опажа и уочава улогу

			светло-тамног контраста у делима реализованим у графичким техникама; ✓ описује, упоређује и анализира различите односе светлина и светло-тамне контрасте, као и њихово дејство на посматрача; ✓ примењује стечена знања о светло-тамном контрасту приликом решавања проблемских задатака кроз израду графике; ✓ именује, описује и показује сензитивност за појмове градација светлости и волумен; ✓ наводи примере дејства светлости на боју и карактер облика у окружењу и тумачи их; ✓ посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира различите примере градације светлости и волумена у окружењу и уметности; ✓ примењује стечена знања о градацији светлости и волумену у окружењу и уметности приликом решавања проблемских задатака;
3.	ТЕКСТУРА	Компетенције за целоживотно учење Естетичке	По завршетку активности ученик ће бити у стању да: ✓ користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад;

		компетенције Комуникација Решавање проблема Сарадња		✓ прави разноврсне текстуре на подлогама, облицима или у апликативном програму; ✓ изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; ✓ опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; ✓ разматра са другима шта и како је учио/ла и где та знања може применити. ✓ именује, описује и показује сензитивност за различите врсте текстура; ✓ наводи примере различитих текстура у природи и уметничким делима и тумачи их; ✓ посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира различите врсте текстура у природи и уметности; ✓ примењује стечена знања о текстури и врстама текстура приликом решавања проблемских задатака; ✓ повезује стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима и примењује их у ликовном раду; ✓ развија стратегије проналажења разних решења у

				сопственом раду; ✓ комуницира и спонтано изражава своје ставове, мисли и осећања, вербално и путем ликовних медија; ✓ самостално примењује туш као цртачку технику и материјал, експериментише и истражује његове изражајне могућности у сопственом раду; ✓ осмишљава и ствара креативна решења и оригиналне идеје у ликовном раду; ✓ показује инвентивност кроз изражавање нових ликовних односа, одступа од постојећег и утврђеног и тежи промени. ✓ именује, описује и показује сензитивност за различите врсте материјала и фактура у сликарству; ✓ наводи примере различитих материјала коришћених у креирању сликарских дела и тумачи их; ✓ посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира различите врсте фактура сликарских дела; ✓ примењује стечена знања о материјалима и фактури приликом решавања проблемских задатака; ✓ именује, описује и показује сензитивност за различите врсте материјала и фактура;

				✓ наводи примере различитих материјала коришћених у креирању уметничких дела и тумачи их; ✓ посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира различите врсте фактура уметничких дела; ✓ именује, описује и показује сензитивност за различите врсте материјала и фактура у вајарству; ✓ наводи примере различитих материјала коришћених у креирању вајарских дела и тумачи их; ✓ посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира различите врсте фактура вајарских дела; ✓ именује, описује и показује сензитивност за технике фротаж, гратаж и зграфито; ✓ посматра, опажа и уочава улогу текстуре у делима изведеним у техникама фротаж, гратаж и зграфито; ✓ описује, упоређује и анализира различите врсте текстура и њихова дејства на посматрача; ✓ примењује стечена знања о текстури приликом решавања проблемских задатака кроз прављење фротажа и гратажа; ✓ именује и описује основне појмове из области исламске

				уметности; ✓ посматра, опажа и уочава улогу текстуре у делима која припадају исламској уметности; ✓ описује, упоређује и анализира различите врсте текстура и њихова дејства на посматрача; ✓ примењује стечена знања о исламској уметности приликом решавања проблемских задатака посвећених текстури; ✓ именује и описује појмове: текстура, текстуре у природи и уметничким делима; слојевито, лазурно и пастуозно сликање; ✓ наводи примере усвојених појмова из окружења, тумачи их, упоређује и анализира њихова значења; ✓ активно посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира предмете, бића и појаве; ✓ комуницира и спонтано изражава своје ставове, мисли и осећања; ✓ показује радозналост и спремност да поставља питања, критикује, дискутује у односу на тему, односно ликовни проблем;

4.	СВЕТ УОБРАЗИЉЕ У ЛИКОВНИМ ДЕЛИМА	Компетенције за целоживотно учење Естетичке компетенције Комуникација Решавање проблема Сарадња		По завршетку активности ученик ће бити у стању да: ✓ користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; ✓ изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; ✓ опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; ✓ разматра са другима шта и како је учио/ла и где та знања може применити. ✓ именује,описује и показује сензитивност за појмове машта, фантазија и уобразиља; ✓ наводи примере употребе маште и фантазије у ликовним делима и тумачи их; ✓ именује и описује основне појмове из области уметности ренесансе у земљама северне Европе; ✓ посматра, опажа и уочава улогу маште и имагинације у делима која припадају уметности ренесансе; ✓ именује,описује и показује сензитивност за технику фото-колаж / папир-маше; ✓ посматра, опажа и уочава улогу маште, фантазије и уобразиље у

				делима изведеним у техници фото-колаж / папир-маше; ✓ описује, упоређује и анализира различите мотиве из митологије и легенди, и њихову улогу у уметничким делима; ✓ примењује стечена знања о уобразиљи у ликовној уметности приликом решавања проблемских задатака кроз прављење фото--колажа, папир-машеа; ✓ посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира улогу маште, фантазије и уобразиље у ликовним делима; ✓ примењује стечена знања о машти, фантазији и уобразиљи у уметности приликом решавања проблемских задатака; ✓ повезује стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима и примењује их у ликовном раду; ✓ развија стратегије проналажења разних решења у сопственом раду; ✓ комуницира и спонтано изражава своје ставове, мисли и осећања, вербално и путем ликовних медија; ✓ самостално примењује и комбинује различите ликовне технике и материјале, експериментише и истражује њихове изражајне могућности; ✓ осмишљава и ствара креативна

				решења и оригиналне идеје у ликовном раду; ✓ показује инвентивност кроз изражавање нових ликовних односа, одступа од постојећег и тежи променама; ✓ проналази необичне, смешне, парадоксалне углове посматрања познатих појава. ✓ именује и описује основне појмове из области уметности ренесансе у земљама северне Европе; ✓ посматра, опажа и уочава улогу маште и имагинације у делима која припадају уметности ренесансе; ✓ описује, упоређује и анализира различите мотиве из маште и имагинације, и њихову улогу у уметничким делима из доба ренесансе; ✓ примењује стечена знања о уметности ренесансе приликом решавања проблемских задатака посвећених машти и имагинацији; ✓ именује и описује појмове: машта, фантазија, уобразиља и уобразиља у ликовној уметности; ✓ наводи примере усвојених појмова у окружењу и уметности, тумачи их, упоређује и анализира њихова значења; ✓ активно посматра, опажа, уочава,

				упоређује и анализира предмете, бића и појаве; ✓ комуницира и спонтано изражава своје ставове, мисли и осећања; ✓ показује радозналост и спремност да поставља питања, критикује, дискутује у односу на тему, односно ликовни проблем; ✓ примењује знања, оригиналне идеје и различите методе у дискусији и закључивању;
5.	КОМУНИКАЦИЈА	Компетенције за целоживотно учење Естетичке компетенције Комуникација Решавање проблема Сарадња		На крају часа ученик ће бити у стању да: ✓ користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; ✓ изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; ✓ опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; ✓ идентификује теме у одабраним уметничким делима и циљеве једноставних визуелних порука; ✓ разматра са другима шта и како је учио/ла и где та знања може применити. ✓ именује, описује и показује сензитивност за различите теме и мотиве у ликовним делима; ✓ наводи примере различитих тема и

				мотива у ликовним делима и тумачи их; ✓ уочава, упоређује и анализира примере визуелног споразумевања и комуникацијску улогу ликовних дела; ✓ примењује стечена знања о различитим темама и мотивима у ликовној уметности приликом решавања проблемских задатака; ✓ повезује стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима и примењује их у ликовном раду; ✓ развија стратегије проналажења разних решења у сопственом раду; ✓ комуницира и спонтано изражава своје ставове, мисли и осећања, вербално и путем ликовних медија; ✓ самостално примењује и комбинује ликовну технику фото-колаж, експериментише и истражује његове изражајне могућности; ✓ осмишљава и ствара креативна решења и оригиналне идеје у ликовном раду; ✓ показује инвентивност кроз изражавање нових ликовних односа, одступа од постојећег и тежи променама; ✓ проналази необичне, смешне, парадоксалне углове посматрања познатих појава. ✓ именује, описује и показује

				сензитивност за различите примере примењене уметности и графичког дизајна; ✓ наводи примере из области примењене уметности и графичког дизајна и тумачи их; ✓ уочава, упоређује и анализира улогу уметности у свакодневном животу; примењује стечена знања о примењеној уметности и графичком дизајну приликом решавања проблемских ✓ именује, описује и показује сензитивност за уметност калиграфије и типографије; ✓ посматра, опажа и уочава комуникацијску улогу ликовних дела изведених у калиграфији и типографији; ✓ описује, упоређује и анализира могућности визуелног споразумевања путем калиграфског и типографског писма; ✓ примењује стечена знања о визуелном споразумевању приликом решавања проблемских задатака кроз бављење калиграфијом, типографијом и илустрацијом; задатака; ✓ именује и описује основне појмове из области српске средњовековне

				уметности; ✓ посматра, опажа и уочава комуникацијску улогу ликовних дела која припадају српској средњовековној уметности; ✓ описује, упоређује и анализира различите мотиве и теме, и њихову комуникацијску улогу у делима која припадају српској средњовековној уметности; ✓ примењује стечена знања о српској средњовековној уметности приликом решавања проблемских задатака посвећених визуелном споразумевању и комуникацији; ✓ именује и описује појмове: теме и мотиви у ликовној уметности, улога уметности у свакодневном животу, примењена уметност и дизајн; ✓ наводи примере усвојених појмова у окружењу и уметности, тумачи их, упоређује и анализира њихова значења; ✓ активно посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира предмете, бића и појаве; ✓ комуницира и спонтано изражава своје ставове, мисли и осећања; ✓ показује радозналост и спремност да поставља питања, критикује, дискутује у односу на тему, односно ликовни проблем;

6.	ПРОСТОР	Компетенције за целоживотно учење Естетичке компетенције Комуникација Решавање проблема Сарадња		По завршетку активности ученик ће бити у стању да: ✓ користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; ✓ изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; ✓ опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; ✓ идентификује теме у одабраним уметничким делима и циљеве једноставних визуелних порука; ✓ разматра са другима шта и како је учио/ла и где та знања може применити. ✓ именује, описује и показује сензитивност за технику витраж; ✓ посматра, опажа и уочава улогу витража у уређивању ентеријера и креирању амбијента; ✓ описује, упоређује и анализира могућности уређења ентеријера и стварања амбијента путем ликовних дела изведених у техници витраж; ✓ примењује стечена знања о ентеријеру, амбијенту и обликовању простора приликом решавања проблемских задатака кроз креирање

				вitraжа; ✓ повезује стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима и примењује их у ликовном раду; ✓ развија стратегије проналажења разних решења у сопственом раду; ✓ комуницира и спонтано изражава своје ставове, мисли и осећања, вербално и путем ликовних медија; ✓ самостално примењује технику vitраж, експериментише и истражује њене изражајне могућности у сопственом раду; ✓ осмишљава и ствара креативна решења и оригиналне идеје у ликовном раду; ✓ показује инвентивност кроз изражавање нових ликовних односа. ✓ именује и описује основне појмове из области уметности ренесансе; ✓ посматра, опажа и уочава улогу амбијента у делима која припадају уметности ренесансе; ✓ описује, упоређује и анализира различите амбијенте и начине обликовања простора, и њихову улогу у уметничким делима из доба ренесансе; ✓ примењује стечена знања о уметности ренесансе приликом решавања проблемских задатака посвећених креирању амбијента и

				обликовању простора; ✓ именује, описује и показује сензитивност за појмове амбијент, архитектура и дизајн ентеријера; ✓ посматра, опажа и уочава различите примере из области архитектуре и дизајна ентеријера; ✓ описује, упоређује и анализира различите могућности креирања амбијента и уређења ентеријера; ✓ примењује стечена знања о ентеријеру и обликовању простора приликом решавања проблемских задатака у оквиру школског пројекта; ✓ именује и описује појмове: амбијент, архитектура и дизајн ентеријера; ✓ наводи примере усвојених појмова у окружењу и уметности, тумачи их, упоређује и анализира њихова значења; ✓ активно посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира продукте настале током реализације пројектног задатка; ✓ комуницира и спонтано изражава своје ставове, мисли и осећања; ✓ показује радозналост и спремност да поставља питања, критикује, дискутује у односу на тему, односно ликовни проблем;

6.4 МУЗИЧКА КУЛТУРА

Фонд:36 часова

Задаци наставе музичке културе у 6.разреду су:

- неговање способности извођења музике певањем и свирањем
- развијање способности за импровизацију мелодије
- неговање смисла за колективно музицирање (певање и свирање)
- стицање навике за слушање музичког дела
- упознавање музичког стваралаштва народа и народности наше земље
- упознавање музичког стваралаштва других земаља
- развијање способности за доживљај музичког дела
- развијање способности за разумевање музичког дела
- подстицање стваралачког ангажовања ученика
- развијање критичког мишљења
- развијање музичке креативности

Наставни садржаји	Број часова обrade	Утврђивање	Укупно	Извори знања
Извођење музике певањем и свирањем	26	7	33	инструмент, деч.инструменти, уџбеник, касете и CD
Слушање музике (на сваком часу)			(на сваком часу)	уџбеник, слике инструмената, касете и CD
Музичко стваралаштво		3	3	инструмент, деч.инструменти уџбеник, касете и CD

Напомена: У реализацији садржаја полази се од остваривања међупредметних, општих предметних и специфичних предметних компетенција. Корелација је са истим предметима као и у петом разреду, а на исти начин се прати остављање стандарда.

Наставни садржаји	Број часова	Активности у васпитно-образовном раду	Основни облици извођења наставе	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци музичке културе
Извођење музике: а) певање песама по слуху и са нотног текста б) основи музичке писмености	33	-певање песама -слушање музике	-фронтално -индивид. -у пару и групи	-монологска -дијалогска -илустративно-демонстративна -аналитичко-синтетичка -кооперативна -практично вежбање	неговање способности извођења музике певањем и свирањем -неговање смисла за колективно музицирање-певање и свирање -уознавање музике других народа -развијање интересовања за музичку културу
Слушање музике: а) слушање вокално-инструменталних и инструмент. композиција б) соло песма, хорска песма и сложена троделна песма	сваки час је пропраћен слушањем музике	-слушање музике -уочавање -начин музичког изражавања (врста композиције)	-фронтално -индивид. -у пару и групи	-монологска -дијалогска -илустративно-демонстративна -аналитичко-синтетичка -кооперативна	-стицање навика за слушање музичког дела -развијање способности за доживљај музичког дела -развијање способности за разумевање музичког дела -развијање критичког мишљења -подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике

Музичко стваралаштво: а)импровизација мелодије на задани текст б)импровизација мелодије на задани ритам	3	-развијање способности за грађење мелодије - креативно изражавање	-фронтално - индивид. - у пару и групи	-монолошка - дијалошка - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка - кооперативна - практично вежбање	подстицање стваралачког ангажовања ученика - развијање музичке креативности - развијање способности за импровизацију мелодије

6.5. ИСТОРИЈА

Фонд: 72 часова

Циљ учења *историје* је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културноисторијском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Глобални план:

РЕДНИ БРОЈ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	БРОЈ ЧАСОВА ЗА ОБРАДУ	БРОЈ ЧАСОВА ЗА УТВРЂИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА ЗА СИСТЕМАТИЗАЦИЈУ
1	Основи проучавања прошлости	3	2	1	0
2	Европа, Средоземље и српске земље у раном средњем веку	21	10	9	2
3	Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку	29	14	13	2
4	Европа, свет и српске земље у раном новом веку (Прединдустријско доба)	19	9	8	2
УКУПНО	4 теме	72	35	31	6

Р.Б.	Наставне геме	Кључни појмови	Компетенције Опште међупредметне компетенције	Предметни исходи	Стандарди	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко- методичко упутство)	Начин провере остваренос ти исхода

1.	Основи проучавања прошлости	Средњи век Повеља Житије Минијатура Феудализам Хришћанство Нови век Велика географска открића Хуманизам и ренесанса Реформација и противреформација Апсолутистичке Монархије Прединдустријско доба	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Комуникација	- Користећи дату информацију или ленту времена, смешта историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум, век и деценију; • израчунава временску удаљеност између догађаја; • у излагању историјске наративе користи основне научне појмове;	<u>ИС.1.1.1. именује иразликује основневременске одреднице</u> ИС.1.1.2. <u>именујеисторијске периоде изна редоследисторијских периода</u> ИС.1.1.6. <u>препознајезначење основнихпојмова из историје цивилизације</u>	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана, Виртуелна посета музеју, локалитету... Увођење ученика у главне појмове средњег века прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима Самоевалуација и евалуација	Формативно, свакодневн о оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова

2.	Европа, Средоземље и српске земље у раном средњем веку	Велика сеоба народа Пад Западног римског царства Карло Велики Јустинијан Мухамед Раскол хришћанске цркве Феудално друштво Феудалац Кмет Источно римско царство Цариград Ислам Подела Словена Јужни Словени Срби Властимировићи Војислављевићи Вукановићи Простор ранофеудалне Србије	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Комуникација Диг-итална компетенција -Естетичка компетенција	Опише повезаност појединца и заједнице; *користећи дату информацију или ленту времена, смешта историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум, век и деценију; *прикупи информације из различитих, њему доступних извора (визуелних, материјалних и наративних), везаних за одређену тему;	<u>ИС.1.1.6.препо знаје значење основних појмова из историје цивилизације</u> <u>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</u> <u>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</u> <u>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</u>	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана, Вежбање на историјској карти Коришћење веб алата: тестови, видео записи са питањима, и др. Анализа историјских извора, Израда панорама, табела, кратка предавања од стране ученика Самоевалуација и евалуација Поређење	Формативно, свакодневном оцењивање усмених одговора ученика Рад на тексту-групни рад Индивидуални рад Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера Карта

		Мисија Ћирила и Методија Глагољица Ћирилица Мирослављево јеванђеље		*на основу визуелних и садржинских обележја, повезује одабране изворе информација са одговарајућим историјским периодом; - пронађе информације из датог историјског извора и резултате прикаже у усменом или писаном облику. *израчуна временску удаљеност између појединих догађаја;*користи основне историјске појмове;	ИС.1.2.1. <u>препознаје на основу</u> <u>карактеристичних историјских</u> <u>извора</u> (<u>текстуалних, сликовних, материјалних</u>) о којој <u>историјској појави, догађају</u> <u>и личности је</u> <u>реч</u> ИС.1.2.4. <u>уме да прочита</u> <u>једноставне и</u> <u>карактеристичне историјске</u> <u>информације</u> <u>дате у форми историјске карте</u> <u>у којој је</u> <u>наведена</u> <u>легенда</u>	кметова и робова, Франачке и Византије, православне и католичке цркве Корелација са веронауком, географијом, ликовном културом и српским језиком	

3.	Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку	Средњовековни градови Феудалне монархије Крсташки ратови Јерусалим Цариград Венеција Универзитети Културне зоне Витез Династија Свакодневни живот Хришћанска црква; Краљевство Царство Аутокефалност српске цркве Стефан Немања Свети Сава Стефан Душан Урош Нејаки Студеница, Хиландар,	Компетенција за учење Рад са подацима и информација ма Комуникација Дигитална компетенција Естетич ка компете нција	- У излагању историјске нарације користи основне научне појмове; - на датом примеру препознаје узрок и последике историјског догађаја; -упоређујући историјске и географске карте датог простора, уочава утицај рељефа и климатских чињилаца на настанак цивилизација; -прикупи информациј е из различитих, њему доступних	<u>ИС.1.1.7.</u> <u>именује</u> <u>најважније</u> <u>појаве из</u> <u>националне</u> <u>историје</u> <u>ИС.1.1.9. зна на</u> <u>ком простору су</u> <u>се одиграле</u> <u>најважније</u> <u>појаве и догађаји</u> <u>из националне и</u> <u>опште историје</u> <u>ИС 1.1.10. уме</u> <u>да наведе узроке</u> <u>и последике</u> <u>најважнијих</u> <u>појава из</u> <u>прошлости</u> <u>ИС.1.2.4.уме да</u> <u>прочита</u> <u>једноставне и</u> <u>карактеристичне</u> <u>историјске</u> <u>информације</u> <u>дате у форми</u> <u>историјске карте</u> <u>у којој је</u>	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана, Вежбање на историјској карти Коришћење веб алата: тестови, видео записи са питањима, и др. Анализа историјских извора Израда паноа, кратка предава ња од стране ученика	Форматив но, свакодневн о оцењивање усмених одговора ученика Самоевалу ација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Писана провера Карта

		Жича, Грачаница Душанов законик Простор средњовековне српске државе		извора (визуелних, материјални х и наративних) , везаних за одређену тему; - на основу визуелних и садржински х обележја, повезује одабране изворе информациј а са одговарајућ им историјским периодом; - пронађе информациј е из датог историјског извора и результате прикаже у усменом или писаном облику.	<u>наведена</u> <u>легенда</u> <u>ИС.2.1.1. уме да</u> <u>повеже личност</u> <u>и историјски</u> <u>феномен са</u> <u>одговарајућом</u> <u>временском</u> <u>одредницом и</u> <u>историјским</u> <u>периодом</u> <u>ИС.2.1.2.</u> <u>препознаје да</u> <u>постоји</u> <u>повезаност</u> <u>националне,</u> <u>регионалне</u> <u>и светске</u> <u>историје</u>	Самоев алуациј а и евалуац ија Повезив ање са савреме ношћу Корела ција са веронау ком, српски м језиком, ликовно м културо м	

4	Европа, свет и српске земље у раном новом веку (Прединдустријско доба)	Личности: Колумбо, Васко де Гама, Магелан, Гутенберг, Лутер, Макијавели Да Винчи, Микеланђело Апсолутна монархија: Хабзбург, Османовић, Реформација и противреформација Протестантизам Хуманизам и ренесанса Велика географска открића Мануфактура, Апсолутистичка Монархија Сулејма Величанствени	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Дигитална компетенција Естетичка компетенција	- У излагању историјске наративе користи основне научне појмове; - на датом примеру препознаје узрок и последице историјског догађаја; -упоређујући историјске и географске карте датог простора, уочава утицај рељефа и климатских чинилаца на настанак и развој цивилизација; разликује легенде и митове од историјске реалности; • пронађе информације из датог историјског извора и	ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје ИС.1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости ИС.1.2.4.уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана, Вежбање на историјској карти Коришћење веб алата: тестови, видео записи са питањима, и др. Анализа историјских извора Израда панорама, кратка предавања од стране ученика Самоевалуација и евалуација	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Писана провера Карта

		Велика сеоба Срба, Мехмед паша Соколовић		резултате прикаже у усменом или писаном облику. *користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум, век или деценију;	наведена легенда <u>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом</u> <u>ИС.2.1.2. препозна је да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје</u>	Повезивање са савременошћу Корелација са веронауком, српским језиком, ликовном културом	

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

Провера остварености исхода

Критеријуми оцењивања: ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);

ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);

ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);

ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);

Поступак:

Учесталост јављања и распоред јављања по месецима , давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања-одличан (5);

Свеобухватност одговора ,хронолошка прецизност ,сналажење на карти. Хоризонтално и вертикално повезивање градива- врло добар (4);

Сарадња у групи, укљученост у рад свих чланова групе.Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група, вршњачко оцењивање- добар (3);

Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика), сналажење на карти - довољан (2);

Ангажованост ученика:

веома висок степен ангажовања ученика (5)

висок степен ангажовања ученика (4)

уз ангажовање ученика (3)

ангажовање ученика (2)

Инструменти процене ангажованости ученика:

-Учесталост јављања и активност по месецима .

Учествовање у раду на часовима, указивање помоћи другима.

- Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, израда самосталних писаних радова, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)

-Успешност у групном раду, раду у пару.

-Учествовање на школским и ваншколским такмичењима

-Посета културноисторијским институцијама и догађајима

Ангажованост ученика, односно активност ученика на часу и провера остварености исхода се свакодневно бележе у књигу евиденције наставника.

6.6. ГЕОГРАФИЈА

Циљ Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природногеографским, демографским, насеобинским, политичкогеографским, економскогеографским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Разред Шести
Годишњи 72 часа
фонд
часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ
– Успоставља везе између физичкогеографских и друштвеногеографских објеката, појава и процеса; – одређује математичкогеографски положај на Земљи; – анализира, чита и тумачи општегеографске и тематске карте; – оријентише се у простору користећи компас, географску карту и сателитске навигационе системе; – доводи у везу размештај светског становништва са природним карактеристикама простора; – анализира компоненте популационе динамике и њихов утицај на формирање укупних демографских потенцијала на примерима Србије, Европе и света; – анализира различита обележја светског становништва и развија свест о солидарности између припадника различитих социјалних, етничких и културних група; – анализира географски положај насеља;	ДРУШТВО И ГЕОГРАФИЈА (1+1)	Друштвена географија, предмет проучавања и подела
	ГЕОГРАФСКА КАРТА (7+4)	Географска/картографска мрежа Географска ширина и географска дужина, часовне зоне Појам карте и њен развој кроз историју Елементи карте (математички, географски и допунски) Картографски знаци и методе за представљање рељефа на карти Подела карата према садржају и величини размера Оријентација у простору и оријентација карте, мерење на карти, сателитски навигациони системи.

– објашњава континуиране процесе у развоју насеља и даје примере у Србији, Европи и свету; – доводи у везу типове насеља и урбане и руралне процесе са структурама становништва, миграцијама, економским и глобалним појавама и процесима; – уз помоћ географске карте анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности; – доводи у везу размештај привредних објеката и квалитет животне средине; – вреднује алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету; – објасни политичко-географску структуру државе; – представи процесе који су довели до формирања савремене политичкогеографске карте света; – објасни како се издвајају географске регије; – илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе.	СТАНОВНИШТВО (6+3)	Основни појмови о становништву: демографски развитак и извори података о становништву Број и распоред становништва на Земљи Природно кретање становништва Миграције становништва Структуре становништва: биолошке и друштвено-економске Савремени демографски процеси у Србији, Европи и свету
	НАСЕЉА (7+3)	Појам и настанак првих насеља Положај и географски размештај насеља Величина и функције насеља Типови насеља Урбанизација Град – унутрашња структура и односи са околним простором Село и рурални процеси
	ПРИВРЕДА (7+4)	Привреда, привредне делатности и сектори привреде Пољопривреда и географски простор Индустрија и географски простор Саобраћај, туризам и географски простор Ванпривредне делатности Развијени и неразвијени региони и државе и савремени геоекономски односи у свету Концепт одрживог развоја
	ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ	Појам и настанак првих држава Географски положај државе Величина и компактност територије

ПЛАН РАДА ГЕОГРАФИЈА 6. РАЗРЕД Школска 2019/2020. година		
	(10+5)	државе Појам и функција државних граница Главни град Облик владавине Политичкогеографска карта Европе после Другог светског рата Политичкогеографска карта света после Другог светског рата Територијални интегритет и спорови Интеграциони процеси
	ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ (7+5)	Географске регије и регионална географија Положај и границе Европе Природне карактеристике Европе Становништво Европе Насеља Европе. Привреда Европе Географске регије Европе

Кључни појмови садржаја: географска карта, становништво, насеља, привреда, држава, регије, Европа.

Циљ учења предмета	Циљ учења географије је да ученик појмовно и структурно овлада природногеографским, демографским, насеобинским, политичкогеографским, економскогеографским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.	
Опште предметне компетенције	Изучавањем предмета, ученик има развијене радне навике, поседује основна географска знања и вештине, примењује их у свакодневним ситуацијама; познаје географске везе и законитости, разуме њихову улогу у обликовању света; користи различите изворе информација.	
Специфичне предметне компетенције	Употребљава различите географске изворе и статистичке податке. Употребљава најједноставније мерне инструменте и описује податке које они приказују.	
Наставна тема	Исходи	Садржај
Географија и друштво	➤ Успостави везе између физичкогеографских и друштвеногеографских објеката, појава и процеса • објасни појам природне средине • објасни појам географске средине • објасни појам и поделу друштвене географије	Друштвена географија, предмет проучавања и подела
Географска карта	➤ Одређује математичко-географски положај на Земљи • објасни појам географска мрежа • објасни појам картографска мрежа • објасни појам паралела/екватор • објасни појам меридијан/Гринич • објасни појам географска ширина • објасни појам географска дужина	Географска/картографска мрежа Географска ширина и географска дужина, часовне зоне Појам карте и њен развој кроз историју Елементи карте (математички, географски и допунски) Картографски знаци и методе за представљање рељефа на карти

	• објасни појам часовне зоне • објасни појам датумска границе • објасни појам карте • објасни појам картографија • објасни појам географски атлас • објасни математичке елементе карте • објасни географске елементе карте • објасни допунске елементе карте • објасни појмове размер и размерник • објасни појам топоними • објасни појам контурни знаци • објасни појам линијски знаци • објасни појам ванразмерни знаци • објасни метод изохипси • објасни метод боја • објасни метод шрафирања • објасни метод сенчења ➤ анализира, чита и тумачи општегеографске и тематске карте • објасни појам општегеографске карте • објасни појам тематске карте • објасни појам крупноразмерне карте • објасни појам средњеразмерне карте • објасни појам ситноразмерне карте ➤ оријентише у простору користећи компас, географску карту и сателитске навигационе системе • објасни појам компас/бусола • објасни појам GPS-а	Подела карата према садржају и величини размера Оријентација у простору и оријентација карте, мерење на карти, сателитски навигациони системи

Становништво	➤ Доводи у везу размештај светског становништва са природним карактеристикама простора • објасни појам демографија • објасни појам популационе експлозије • објасни појам броја становника • објасни појам попис становништва • објасни појмове екумена и анекумена • објасни појам густине насељености • објасни појам демографија • објасни појам популациона експлозија • објасни појмове број и попис становника • објасни појмове екумена и анекумена • објасни појам густина насељености ➤ анализира компоненте популационе динамике и њихов утицај на формирање укупних демографских потенцијала на примерима Србије, Европе и света • објасни појмове миграција, имиграција и емиграција • објасни полну структуру становништва • објасни старосну структуру становништва • објасни полно-старосну пирамиду	Основни појмови о становништву: демографски развитак и извори података о становништву Број и распоред становништва на Земљи Природно кретање становништва Миграције становништва Структуре становништва: биолошке и друштвено-економске Савремени демографски процеси у Србији, Европи и свету

	• објасни појам људских раса • објасни појам народ • објасни појам светски језици • објасни економску структуру становништва • објасни образовну структуру становништва • објасни појам народ/ нација • објасни националну/ етничку структуру становништва • објасни верску структуру становништва • објасни појам атеиста ➤ анализира различита обележја светског становништва и развија свест о солидарности између припадника различитих социјалних, етничких и културних група • објасни појам светске популације • објасни појам неравномерне густине насељености	
Насеља	➤ Анализира географски положај насеља • објасни појам насеља • објасни појам привремена насеља • објасни појам стална насеља ➤ објашњава континуиране процесе у развоју насеља и даје примере у Србији, Европи и свету	Појам и настанак првих насеља Положај и географски размештај насеља Величина и функције насеља Типови насеља Урбанизација Град – унутрашња структура и односи са околним простором Село и рурални процеси

	• објасни административну функцију насеља • објасни индустријску функцију насеља • објасни саобраћајну функцију насеља • објасни трговинску функцију насеља • објасни туристичку функцију насеља ➤ доводи у везу типове насеља и урбане и руралне процесе са структурама становништва, миграцијама, економских и глобалним појавама • објасни појам урбанизације • објасни појам конурбације • објасни појам мегалополиса • објасни појам унутрашње структуре града • објасни структуру концентричних кругова • објасни појам депопулације • објасни појам деаграризације	
Привреда	➤ Уз помоћ географске карте анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности • објасни појам привреда • објасни појам привредна делатност	Привреда, привредне делатности и сектори привреде Пољопривреда и географски простор Индустрија и географски простор Саобраћај, туризам и географски простор Ванпривредне делатности

	• објасни секторе привреде • објасни појам земљорадње • објасни појам сточарства • објасни појам индустријализације • објасни појам тешке индустрије • објасни појам лаке индустрије • објасни појам саобраћаја • објасни појам копненог саобраћаја • објасни појам воденог саобраћаја • објасни појам ваздушног саобраћаја • објасни појам туризма • објасни појам ванпривредне делатности • објасни појам развијене државе • објасни појам неразвијене државе • објасни последице развоја привредних делатности на географски простор ➤ вреднује алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету • објасни концепт одрживог развоја • објасни последице развоја привредних делатности на географски простор	Развијени и неразвијени региони и државе и савремени геоекономски односи у свету Концепт одрживог развоја

Држава и интеграциони процеси	➤ Објасни политичко-географску структуру државе • објасни појам државе • објасни појам Политичка географија • објасни одређивање географског положаја државе • објасни одређивање математичког географског положаја државе • објасни одређивање физичког географског положаја државе • објасни одређивање економског географског положаја државе • објасни одређивање саобраћајног географског положаја државе • објасни разлику држава према површини територије • објасни појам компактне државе • објасни појам фрагментисане државе • објасни појмове енклава и ексклава • објасни појам границе • објасни појам природне границе • објасни појмове етничке и неетничке границе • објасни појам главног града • објасни појам европског типа главног	Појам и настанак првих држава Географски положај државе Величина и компактност територије државе Појам и функција државних граница Главни град Облик владавине Политичког географска карта Европе после Другог светског рата Политичког географска карта света после Другог светског рата Територијални интегритет и спорови Интеграциони процеси

	града • објасни појам америчког типа главног града • објасни појам република • објасни појам монархија ➤ представи процесе који су довели до формирања савремене политичкогеографске карте Европе и света • објасни појам промене броја држава у Европи • објасни појам промене броја држава у свету • објасни појам територијалног интегритета • објасни појам интеграција • објасни појам Европска унија • објасни појам НАТО • објасни појам Уједињене нације	
Географија Европе	➤ Објасни како се издвајају географске регије • објасни појам географска регија • објасни појам регионализација • објасни појам регионална географија • објасни појам Европа • објасни појам граница Европе	Географске регије и регионална географија Положај и границе Европе Природне карактеристике Европе Становништво Европе Насеља Европе Привреда Европе Географске регије Европе

	• објасни појам Евроазија • објасни основне одлике разуђености обале континента, одлике рељефа, вода, климе и биљног света • објасни појам „одлив мозга“ • објасни појам индоевропска породица народа • објасни појам угро-финска породица народа • објасни појам урбанизације у Европи • објасни појам конурбације у Европи • објасни одлике привреде високоразвијених земаља у Европи • објасни одлике привреде средњеразвијених земаља у Европи • наведе обновљиве изворе енергије у Европи • објасни појам регије Европе • објасни појам Западна Европа • објасни појам Јужна Европа • објасни појам Северна Европа • објасни појам Источна Европа • објасни појам Средња Европа	

6.7. ФИЗИКА

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 72; РАЗРЕД: ШЕСТИ

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Увод у физику	4										2	2	4
2.	Кретање	4	9	1								6	8	14
3.	Сила			8	6							7	7	14
4.	Мерење				2	7	4					7	6	13
5.	Маса и густина							8	7			6	9	15
6.	Притисак									8	4	5	7	12
УКУПНО		8	9	9	8	7	4	8	7	8	4	28	44	72

Р.БР.	ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	Увод у физику	-Математичка писменост и основне компетенције у науци и технологији - Компетенција за целоживотно учење - Интерперсоналне и грађанске компетенције - Дигитална компетенција - Културолошка експресија	Основни 1.4.2	-стекне појам о начину како физика истражује природу -зна да разликује појмове физичких тела од супстанција од којих се састоје тела
2.	Кретање	-Математичка писменост и основне компетенције у науци и технологији - Компетенција за целоживотно учење - Интерперсоналне и грађанске компетенције - Дигитална компетенција - Културолошка експресија	Основни 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3; 1.4.4 Средњи 2.2.1, 2.2.2; 2.4.1; 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3; 2.7.1 Напредни 3.2.1; 3.4.1; 3.7.1, 3.7.2	- зна врсте кретања и описује их помоћу појмова и физичких величина - зна математичку зависност брзине и уме да је израчуна - користи јединицу за брзину у SI систему: m/s -уме да измери и израчуна сталну брзину -разликује временски тренутак од временског интервала -користи јединице SI система набројаних

				физичких величина (m, s, ...)
3.	Сила	-Математичка писменост и основне компетенције у науци и технологији - Компетенција за целоживотно учење - Интерперсоналне и грађанске компетенције - Дигитална компетенција - Културолошка експресија	Основни 1.1.1, 1.1.2 Средњи 2.1.1, 2.1.2; 2.4.1, 2.4.3; 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3; 2.7.1 Напредни 3.7.1, 3.7.2	- на основу појма узајамног деловања тела (одбијања, привлачења, деформација, промене кретања) схвати силу као меру узајамног деловања тела, која се мери динамометром -уме да измери силу динамометром -користи јединицу силе у SI систему:N -зна да је сила векторска величина
4.	Мерење	-Математичка писменост и основне компетенције у науци и технологији - Компетенција за целоживотно учење - Интерперсоналне и грађанске компетенције - Дигитална компетенција - Културолошка експресија	Основни 1.4.1, 1.4.2, 1.4.3, 1.4.5, 1.4.6; 1.7.1, 1.7.2 Средњи 2.4.1, 2.4.2, 2.4.3, 2.4.4; 2.7.3 Напредни 3.4.1, 3.4.3; 3.7.1, 3.7.2	- зна које су основне физичке величине и њихове мерне јединице - да повеже физичке величине са одговарајућим мерним јединицама -овлада мерењем следећих физичких величина: дужине, времена и запремине -уме да рукује мерилима и инструментима за мерење одговарајућих физичких величина лењиром, мерном траком, нонијусом, хронометром, мензуром
	Маса и густина	-Математичка писменост и	Основни	-добије представу о маси

5.		основне компетенције у науци и технологији - Компетенција за целоживотно учење - Интерперсоналне и грађанске компетенције - Дигитална компетенција - Културолошка експресија	1.1.1, 1.1.2 Средњи 2.1.1, 2.1.2; 2.4.1, 2.4.3; 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3; 2.7.1 Напредни 3.7.1, 3.7.2	као карактеристици физичког тела при узајамном деловању тела, да зна да се маса тела мери вагом и да је адитивна величина -уме помоћу дефиниционих формула да израчуна бројне вредности густине -уме да одреди густину чврстих тела и течности мерењем масе и запремине -зна јединице масе и густине у SI систему: kg, kg/m³
6.	Притисак	- Математичка писменост и основне компетенције у науци и технологији - Компетенција за целоживотно учење - Интерперсоналне и грађанске компетенције - Дигитална компетенција -Културолошка експресија	Основни 1.1.3; 1.4.1, 1.4.2, 1.4.3 Средњи 2.1.1, 2.1.5, 2.1.6; 2.4.1, 2.4.3; 2.6.1 Напредни 3.1.3, 3.1.4	- одреди притисак чврстих тела мерењем и израчунавањем - користи јединицу притиска у SI систему: Pa - схвати преношење притиска у течностима и гасовима - разуме Паскалов закон - разуме атмосферски притисак

6.8. МАТЕМАТИКА

Фонд: 144 часа

Циљ: Циљ наставе математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, занњима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Оперативни задаци

Ученике треба оспособити да:

- Схвате потребу увођења негативних бројева, структуру скупа целих и рационалних бројева, те појмове супротног броја, реципрочног броја и апсолутне вредности броја;
- Усвоје основне рачунске операције у скуповима Z и Q и довољно увежбају извођење тих операција, уз коришћење њихових својстава;
- Могу да читају, састављају разне једноставније изразе са рационалним бројевима и израчунавају њихову вредност;
- Упознају и умеју да решавају једноставније једначине и неједначине у скупу рационалних бројева;
- Разумеју процентни начин изражавања и могу да га примењују у практичним задацима;
- Познају класификацију троуглова и четвороуглова и знају њихова основна својства;
- Схвате релацију подударности и њена својства и умеју да је примењују;
- Схвате једнакост површи геометријских фигура и правила о израчунавању површина троуглова, паралелограма и других четвороуглова;
- Примењују правила за израчунавање површине троугла и четвороугла у разним практичним задацима;

-Усвајају елементе дедуктивног закључивања (правилно формулисање исказа; правилно коришћење речи „ако... тада“ и „ако и само ако“; увиђају потребу за доказивањем и умеју да изведу неке једноставније доказе)

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂ ИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	12	6									9	9	18
2.	ТРОУГАО		10			11	3					11	13	24
3.	РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ		1	16	16		5	10				18	30	48
4.	ЧЕТВОРОУГАО							4	14	4		8	14	22
5.	ПОВРШИНА ТРОУГЛОВА ЧЕТВОРОУГЛОВА									11	5	6	10	16
А	ОБНАВЉАЊЕ	4											4	4
Б	ПРИПРЕМА, ИЗРАДА И ИСПРАВКА ПИСМЕНИХ ЗАДАТАКА		2	1	2	1		3			3		12	12
УКУПНО		16	19	17	18	12	8	17	14	15	8	52	92	144

Р.БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ УЧЕНИКА	ПОСТИГНУЋА	ИСХОДИ
1.	ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	• Компетенција за целоживотно учење • Комуникација • Рад с подацима и информацијама • Дигитална компетенција • Решавање проблема • Сарадња	МА.1.1.1. МА.1.1.3. МА.1.1.4. МА.1.1.6. МА.2.1.2. МА.2.1.4. МА.3.1.1. МА.3.1.3.		Ученик ће бити у стању да: прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој целе бројеве; одреди супротан број и апсолутну вредност целог броја; израчуна вредности једноставнијих бројевних израза; реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз.
2.	ТРОУГАО	• Компетенција за целоживотно учење • Комуникација • Рад с подацима и	МА.1.3.1.МА.1.3.2. МА.1.3.6.МА.2.3.2. МА.3.3.6.	МА.3.3.2.	Ученик ће бити у стању да: класификује троуглове на основу њихових својстава;

		информацијама • Дигитална компетенција • Решавање проблема • Сарадња	конструише углове од 90° и 60° и користи њихове делове за конструкције других углова; уочи одговарајуће елементе подударних троуглова; утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подударности; конструише троугао на основу задатих елемената (странице и углови); примени својства троуглова у једноставнијим задацима; одреди центар описане и уписане кружнице троугла; примењује особине осне симетрије, централне симетрије и трансације

				у једноставнијим задацима; правилно користи геометријски прибор.
3.	РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	• Компетенција за целоживотно учење • Комуникација • Рад с подацима и информацијама • Дигитална компетенција • Решавање проблема • Сарадња	МА.1.1.1.МА.1.1.2. МА.1.1.3.МА.1.1.4. МА.2.1.1.МА.2.1.2. МА.2.1.4.МА.3.1.3. МА.1.5.3.МА.2.5.2. МА.2.5.3.МА.3.5.2. МА.3.5.3.	Ученик ће бити у стању да: прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој рационалне бројеве у облику разломка и у децималном запису; одреди супротан број и апсолутну вредност рационалног броја; израчуна вредности једноставнијих бројевних израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева; реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну

				једначину и неједначину у скупу рационалних бројева; примени пропорцију и проценат у реалним ситуацијама; прикаже податке у зависности између две величине у координатном систему (стубичасти, тачкасти и линијски дијаграм); тумачи податке приказане табелом и графички.
4.	ЧЕТВОРОУГАО	• Компетенција за целоживотно учење • Комуникација • Рад с подацима и информацијама • Дигитална компетенција • Решавање проблема • Сарадња	МА.1.3.2.МА.1.3.6.МА.2.3.1.МА.2.3.6.МА.3.3.2. МА.3.3.6.	Ученик ће бити у стању да: класификује четвороуглове на основу њихових својстава; конструише паралелограм и трапез на основу задатих елемената (странице, углови и дијагонале четвороугла); примени својства

				четвороуглова у једноставнијим задацима; сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама; примењује особине осне симетрије, централне симетрије и транслације у једноставнијим задацима.
5.	ПОВРШИНА ТРОУГЛОВА И ЧЕТВОРОУГЛОВА	• Компетенција за целоживотно учење • Комуникација • Рад с подацима и информацијама • Дигитална компетенција • Решавање проблема • Сарадња	МА.1.3.2.МА.1.3.6 МА.3.4.1. МА.1.4.1.	Ученик ће бити у стању да: израчуна површину троугла и четвороугла користећи обрасце или расположиву једнакост.

НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

објашњења по областима

Цели бројеви

Проширивањем система N_0 , природних бројева са нулом, настаје систем целих бројева Z , као скуп који је проширен негативним целим бројевима и на који се, са N_0 , такође проширује значење операција и релација. Дидактичка мотивација да се крене са овим проширењем као првим, а не да се одмах иде на проширење до скупа Q рационалних бројева, састоји се у томе што је то проширење једноставније и што су интерпретације на бројевној правој јасније. С друге стране, прстен Z целих бројева је значајна математичка структура сама по себи, па и ту његову аутономност треба имати у виду. Уз то треба истаћи значење тих бројева које они имају на разним скалама (термометарској, табли лифта, итд.) Поређење целих бројева ослања се интуитивно на њиховом представљању тачкама на бројевној правој и прати представу о распореду тих тачака. После изградње система $(Z, +)$ - адитивне групе целих бројева, прелази се на увођење множења и изградњу система $(Z, +, \cdot)$ - прстена целих бројева. Уврстимо и ову важну напомену: наративно изражавање дефиниција и својстава је дидактички врло оправдано, али оно мора да следи иза математички прецизних формулација, а не да им претходи. На крају ове теме треба дати преглед основних својстава (која истичу структуру уређеног прстена) користећи a, b, c , итд. као ознаке за променљиве (а не оне којима се истиче знак целог броја).

Рационални бројеви

Проширење скупа Q^+ позитивних рационалних бројева тече на потпуно аналоган начин као и проширење скупа N_0 , при чему се треба позивати на одговарајуће поступке примењене у случају конструкције система Z и тиме скраћивати излагање. Кад је $r \in Q^+$, негативне рационалне бројеве треба означавати пишући $-r$ и такође избегавати непотребно натрпавање заграда. Дељење у систему рационалних бројева Q осмишљава се као множење реципрочним бројем, па треба истаћи да је сад та операција увек изводљива (сем дељења са 0, кад треба рећи да такво дељење нема смисла). На крају, систематизују се основна својства карактеристична за систем Q као за структуру која је уређено поље. Тему **решавање једначина и неједначина** обрађивати после проширења бројевних система до скупа Q рационалних бројева. Тек са овим скупом то решавање је изводљиво без познатих ограничења.

Појму **процента** треба посветити посебну пажњу као начину исказивања количинских односа који се јављају у свакодневној употреби. Међутим, не треба од тог стварати „процентни рачун“, изводећи и памтећи посебна правила и обрасце. Једноставно,

процене треба схватити као разломке са имениоцем 100, а ученици треба да науче значење израза као што су „чини 60%“, „снижено за 7%“, „производња је повећана за 12,5%“ итд.

Троугао и четвороугао

У овом периоду наставе математике дају се дефиниције геометријских фигура: троугла, квадрата, правоугаоника, ромба, паралелограма, трапеца и четвороугла исказане истицањем њихових карактеристичних својстава (и у терминима страница и углова). Треба истицати и логичку класификацију класа ових фигура (квадрат је правоугаоник, правоугаоник је паралелограм). У класи троуглова, осмислити релацију подударности изражавајући је преко једнакости елемената - страна и углова троугла. Извести једноставна тврђења о збиру углова у троуглу и спољашњем углу троугла, о висини као симетрали једнакокраког троугла, о односу страна и углова троугла.

Запазити да се четвороугао разлаже на троуглове, па однос подударности користи и за извођење неких лаких својстава појединих врста четвороуглова: једнакост дијагонала правоугаоника, нормалност дијагонала код ромба, узајамно половљење дијагонала паралелограма и сл. Пошто ће ово бити први примери дедуктивног закључивања, доказе треба изводити по јасном плану и са јасно истакнутим претпоставкама и процедурама доказивања. Не треба користити појам подударности примењујући га на произвољне фигуре (сем, могуће, у случају паралелограма и трапеца, кад може имати смисао разложиве подударности).

Треба се ослањати на карактеристична (и изведена) својства при извођењу једноставнијих конструкција поменутих геометријских фигура и конструкције са њима повезаним елементима (значајним тачкама, дужима, угловима). Конструкције у геометрији имају велики образовноразвојни значај јер се тиме, на овом нивоу наставе, доказује егзистенција геометријских објеката чији су елементи задати.

Површина четвороугла и троугла

Једначење површина геометријских фигура осмишљава се на класични начин, ослањајући се на појмове разложиве и допунске једнакости. Сама површина фигуре схвата се као магнитуда (величина) тј. постоји самим постојањем дате фигуре и не изражава се као однос према датој јединичној магнитуди, сем кад је тако то посебно формулисано (дајући дужине у сантиметрима и сл.). При том се узима да су површине подударних троуглова једнаке, а за правоугаоник чије су дужине страница изражене са a и b , узима се да је његова површина $a \cdot b$. Кад су странице a и b изражене мерним бројевима, релативно дата дужинска јединица, израз $a \cdot b$ схвата се као производ бројева којим се површина изражава преко одговарајуће јединице за површину. Полазећи од површине правоугаоника, допуњавањем и разлагањем, изводе се формуле за површину паралелограма, троугла и трапеца.

Свакако треба укључити практичне примене рачунања површина реалних објеката на што, уосталом, асоцира сами назив „геометрија“.

АКТИВНОСТИ У НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ И ЕВАЛУАЦИЈА

Наставни програм усмерава наставника да наставни процес конципира у складу са дефинисаним стандардима, односно да планира како да оствари стандарде, које методе и технике да примени, као и које активности ће за то одабрати. Дефинисани стандарди показују наставнику и која су то специфична знања и вештине која су ученику потребна за даље учење и свакодневни живот. Приликом планирања часа, стандарде предвиђене програмом треба разложити на мање који одговарају активностима планираним за конкретан час. Треба имати у виду да се стандарди у програму разликују, да се неки могу лакше и брже остварити, док је за друге потребно више времена, више различитих активности и рад на различитим садржајима.

При обради нових садржаја треба се ослањати на постојеће искуство и знање ученика, и настојати, где год је то могуће, да ученици самостално изводе закључке. Основна улога наставника је да буде организатор наставног процеса, да подстиче, организује и усмерава активност ученика. Ученике треба упућивати да користе уџбеник и друге изворе знања, како би усвојена знања била трајнија и шира, а ученици оспособљени за примену у решавању разноврсних задатака.

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе треба да буде и праћење и процењивање степена остварености стандарда, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес треба започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености стандарда. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању стандарда предмета.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Географија: Повезати појам целог броја са временском прогнозом, надморском висином (изнад и испод нивоа мора), израчунавање водостаја реке након обилних киша или након суше, израчунавање колико којих површина има у процентима

Физика: Приликом учења подударних троуглова, повезати са појмом светлости и сенке Ликовна култура: Коришћење геометријских фигура у сликарству...

Техничко и информатичко образовање: Навести примере саобраћајних знакова , трокута, прављење троугла од дашчица одговарајућих дужина

Историја: Археолошко налазиште Лепенски Вир у Србији, садржи остатке грађевина које су у основи имале једнакостранични троугао, Давидова звезда...

СТАНДАРДИ – на којима се ради у шестом разреду

Цели бројеви

МА1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне,целе)

МА1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију , помажући се сликом кад је то потребно

МА2.1.2. одреди супротан број, и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда.

МА3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевног израза

МА2.1.3. примени основна правила дељивости са 2, 3, 5, 9 и декадним јединицама

МА3.1.2. оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама

МА1.1.6. користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама

МА2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама

МА3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама

Троугао

МА1.3.2. влада појмовима: троугао, (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује

основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину

троугла, на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку;)

МА1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања).

МА2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу

МА2.3.6. уочи основне симетричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма)

МА3.3.2. користи основна својства троугла, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише

МА3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката

Рационални бројеви

МА1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне)

МА1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратноупореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно

МА1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно.

МА2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима

МА3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевног израза

МА1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим

имениоцем); рачуна, на пример $1/5$ од n , где је n дати природан број

МА2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више

рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа

МА3.1.2. оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама

МА1.1.5. дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим

МА2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама

МА3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама

Четвороугао

МА1.3.2. влада појмовима: четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрт користећи прибор и уме да израчуна обим и површину квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла)

МА2.3.6. уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма)

МА3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеца, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише

МА1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања)

МА3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката

Површина четвороугла и троугла

МА1.4.1.користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова

МА1.3.2.уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку

МА2.4.1.пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу **МА3.3.2.**користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеца, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка

МА1.4.4.при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокругљује величине исказане датом мером

МА2.4.3.дату величину искаже приближном вредношћу

МА3.4.1.по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима

6.9. БИОЛОГИЈА

Разред: шести

Фонд: 72 часа

Циљ: Циљ наставе и учења биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошких процеса развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем

Задаци наставе биологије су:

- развијање љубави према природи и осећања дужности да је очувају за себе и будуће генерације;
- развијање основне научне писмености,логичког расуђивања,објективности и критичког мишљења;
- упознавање спољашње средине и основне унутрашње грађе праживотиња;
- упознавање спољашње и основне унутрашње грађе животиња;
- развијање одговорног односа према животињама;
- разумевање еволутивног развоја живог света;
- развијање хигијенских навика и здравствене културе.

Оперативни задаци:

Ученици треба да:

- уоче потребу за класификовањем живог света због његове велике разноврсности;
- уочавају сличности и разлике у грађи и начину живота биљака,гљива и животиња;
- упознају основне појмове о природном систему животиња;
- упознају животни простор,начин живота,грађу,разноврсност и значај праживотиња;
- упознају животни простор,начин живота,спољашњу грађу и основе унутрашње грађе,разноврсност и значај сунђера,дупљара,црва,мекушаца,зглавкара и бодљокожаца;
- схвате улогу инсеката у природи;
- упознају болести које изазивају или преносе животиње,начин преношења и превенцију;
- упознају животни простор,начин живота,грађу,разноврсност и значај риба,водоземаца,гмизаваца,птица и сисара; -схвате значај бриге о потомству птица и сисара;
- схвате значај одговорног односа према животињама;
- сазнају основне научне чињенице о току и развоју живота на Земљи и етапе земљине историје;
- знају да живот на Земљи има историју са којом се могу упознати на основу фосилних остатака (записа);
- разумеју еволуцију живог света и схвате њен значај у формирању савременог биолошког мишљења;

Тематски/глобални план

Р. Бр.	Наставна област/тема	Препоручен број часова за:				
		обраду	вежбе	утврђивање	систематизацију	Укупан број часова
1.	Јединство грађе и функције као основа живота	15	9	11	1	36
2.	Живот у екосистему	8	3	4	1	16
3.	Наслеђивање и еволуција	3	1	1	1	6
4.	Порекло и разноврсност живог света	3	1	1	1	6
5.	Човек и здравље	4	2	1	1	8
	Укупно:	33	16	18	5	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ	Укупан број часова	Препоручен број часова			
				Обрада	Вежба	Утврђивање	Систематизација
– упореди грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелија и нивоу организма; – повеже грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма; – одреди положај органа човека и њихову улогу; – цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама; – користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата; – хумано поступа према организмима које истражује; – направи разлику између	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Грађа живих бића – спољашња и унутрашња. Грађа људског тела: хијерархијски низ од организма до ћелије. Једноћелијски организми – бактерија, амеба, ћелија квасца. Удруживање ћелија у колоније. Вишећелијски организми – одабрани примери гљива, биљака и животиња. Основне животне функције на нивоу организма: исхрана, дисање, транспорт и елиминација штетних супстанци, размножавање. Разлике у грађи биљака, гљива и животиња и начину функционисања, као и сличности и разлике у обављању основних животних процеса. Откриће ћелије и микроскопа. Основна грађа ћелије (мембрана,	36	15	9	11	1

животне средине, станишта, популације, екосистема и еколошке нише; – размотри односе међу члановима једне популације, као и односе између различитих популација на конкретним примерима; – илуструје примерима међусобни утицај живих бића и узајамни однос са животном средином; – истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода; – идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и у задатом тексту/илустрацији; – повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом; – групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи; – одреди положај непознате врсте на „дрвету живота“, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских		цитоплазма, једро, митохондрије, хлоропласти). Разлика између бактеријске, и биљне и животињске ћелије. Ћелијско дисање, стварање енергије, основне чињенице о фотосинтези.					
	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	Популација, станиште, екосистем, еколошке нише, адаптације, животне форме, трофички односи – ланци исхране. Абиотички и биотички фактори. Значај абиотичких и биотичких фактора. Антропогени фактор и облици загађења. Угрожавање живих бића и њихова заштита.	16	8	3	4	1
	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	Наследни материјал (ДНК, гени). Телесне и полне ћелије. Пренос наследног материјала. Наследне особине (веза између гена и особина, утицај спољашње средине). Индивидуална варијабилност. Природна селекција на одабраним примерима. Вештачка селекција. Значај гајених биљака и припитомљених животиња за човека.	6	3	1	1	1
	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	Постанак живота на Земљи (прве ћелије без једра, постанак ћелија са једром и појава вишећелијности). „Дрво живота“ (заједничко порекло и	6	3	1	1	1

и вишећелијских организама; – прикупи податке о радовима научника који су допринели изучавању људског здравља и изнесе свој став о значају њихових истраживања; – одржава личну хигијену и хигијену животног простора у циљу спречавања инфекција; – доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; – збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у случају убода инсеката, сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна; – повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине; – користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; – табеларно и графички представи прикупљене податке		основни принципи филогеније, сродност и сличност). Организми без једра. Организми са једром. Положај основних група једноћелијских и вишећелијских организама на „дрвету живота”.					
	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Обољења која изазивају, односно преносе бактерије и животиње. Бактерије и антибиотици. Пuteви преношења заразних болести. Повреде и прва помоћ: повреде коже, убоди инсеката и других бескичмењака, тровање храном, сунчаница, топлотни удар. Превенција и понашање у складу са климатским параметрима. Последице болести зависности – алкохолизам.	8	4	2	1	1

Начин и поступак остваривања програма

- Континуирано припремање за часове, како наставника тако и ученика
- Планирање наставе на годишњем и месечном нивоу
- Што више користити методе рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду
- Што интересантније извођење наставе биологије подстицањем креативног и критичког мишљења код ученика, развијањем моралних ставова и емотивног односа према догађајима...
- Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географија, хемија, чувари природе, српски језик, грађанско, ликовно васпитање....
- Консултације са наставницима сродних предмета
- Осмишљавање додатног материјала
- Брижљиво планирање и рационално извођење различитих метода рада ради постизања што веће индивидуализације наставе и што већег искоришћавања и развоја ученичких капацитета
- Правилан избор и комбинација различитих облика рада на часу
- Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрације, шеме, графикони, дијапозитиви, ППТ, филмови...
- Посета екосистемима непосредног окружења и свим садржајима везаним са настани програм - Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија...
- Прилагођавање задатака индивидуалним способностима и напредовању ученика

Врсте активности у образовно-васпитном раду

- Повезује знања из различитих области, успоставља корелацију између садржаја
- Слуша на часу и активно учествује (континуирано се јавља, учествује у разним облицима рада на часу, израђује задатке-контролне, домаће...)
- Чита уџбеник, издваја најважније чињенице и појмове, израђује домаће задатке
- Развијање креативног и критичког мишљења анализом биолошких текстова, научних емисија,
- Користи зидне слике, шеме уз помоћ наставника или самостално
- Повезује и проширује стечена знања
- Користи додатне изворе и литературу: интернет и енциклопедије...
- Извештава о резултатима свог рада: одговара на часу, поставља питања, износи своје ставове, предаје лекцију...

- Процењује свој и туђи рад
- Развија емотивни однос и изграђује морални став према природи и процесима
- Уочава узрочно-последичне везе
- Израђује помоћна наставна средства: паное, карте, шеме, лозе...
-

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

Корелације:

Унутар предмета:

- корелација са градивом петог разреда, посебно у наставним темама 1,2 и 3
- корелација са градивом седмог разреда кроз еволуцију органских система, паразитска обољења, начин преношења и мере превенције, разлике између спољашњих и унутрашњих паразита
- корелација са градивом осмог разреда у наставној теми 4 и 5, веза са екологијом и основним принципима екологије (прилагођавање, природна селекција), као и утицајем

човека на окружење

Између предмета:

- српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова
- математика – рад са табелама, решавање Венових дијаграма
- информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација, фотографија и видео клипова - ликовна култура – израда паноя, плаката, цртежа, модела
- географија – употреба географских карти за одређивање распрострањености одређених група животиња, посебно ендемичних и реликтних врста.

Корелација биологије са другим наставним предметима планираће се током школске године што ће бити евидентирано у месечним плановима.

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ РАДА УЧЕНИКА:

- Наставне теме обрађују садржаје из зоологије и логички су распоређене у пет тематских целина: Увод, Празићотиње, Царство животиња, Угроженост и заштита животиња и увод у еволуцију живог света (еволуција човека и наслеђивање изучавале су се у осмом разреду). Овако конципиран програм пружа ученицима основна знања, а ради лакшег разумевања и усвајања градива, не треба да се инсистира на детаљној грађи, већ да се стави акценат на животни простор, начин живота, разноврсност и значај појединих група у оквиру царства животиња. Предвиђено је да око 50% садржаја буде предвиђено за обраду, 50% за утврђивање и друге облике часова (вежбе, практична рад и др.). По потреби овај план се може кориговати у корист часова утврђивања у зависности од специфичности одељења тј. уколико ученици спорије усвајају наставне садржаје.
- Нивое усвојености садржаја проверавамо различитим захтевима које постављамо пред ученике, водећи рачуна о томе који ниво желимо да проверимо.
- Проверавање може бити усмено или писмено. Пожељно је да се приликом оцењивања користе оба начина проверавања. Без обзира на то који тип проверавања користимо, важно је да код ученика развијамо логичко размишљање и повезивање, а не искључиво репродуктивна знања.
- Приликом писменог проверавања нивоа усвојености знања важно је комбиновати различите типове питања која код ученика стимулишу мисаоне активности на различитим нивоима, чиме можемо утврдити да ли су ученици градиво усвојили на нивоу знања, разумевања, примене или на неком другом нивоу

ПРОЦЕНА ОСТВАРЕНОСТИ СТАНДАРДА

У току школске године биће реализоване две процене остварености стандарда: на крају првог полугодишта и на крају школске године (ова процена обухвата читаво градиво). Ученици ће решавати тестове израђене по стандардима, који ће се

састојати од дванаест питања и то: 6 на основном, 4 на средњем и 2 на напредном нивоу. Ученици ће радити тест подељени у две групе. Резултати ће бити приказани табеларним приклом процене остварености стандарда по нивоима. У тестовима ће преовладавати задаци отвореног типа.

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

СТАНДАРДИ ПО ТЕМАМА

ШЕСТИ РАЗРЕД

Ред. број настав н теме	НАСТАВНА ТЕМА	Очекивани стандарди постигнућа		
		основни	средњи	напредни
I	Увод	БИ.1.1.3. БИ.1.1.4. БИ.1.3.8.	БИ.2.1.2. БИ.2.1.3. БИ.2.2.1.	БИ.3.1.3.

II	Праживотиње	БИ.1.2.1. БИ.1.2.5. БИ.1.2.6. БИ.1.2.7. БИ.1.3.1. БИ.1.3.2. БИ.1.5.1. БИ.1.5.2. БИ.1.5.4. БИ.1.6.1. БИ.1.6.2.	БИ.2.2.4. БИ.2.2.6. БИ.2.3.1.	БИ.3.2.1.
III	Царство животиња	БИ.1.6.1. БИ.1.6.2. БИ.1.1.5. БИ.1.2.2. БИ.1.2.3. БИ.1.2.4. БИ.1.2.6. БИ.1.3.8. БИ.1.3.9. БИ.1.4.3. БИ.1.5.1. БИ.1.5.2. БИ.1.5.3. БИ.1.5.5.	БИ.2.1.4. БИ.2.2.1. БИ.2.2.2. БИ.2.2.3. БИ.2.2.7. БИ.2.2.8. БИ.2.2.9. БИ.2.3.1. БИ.2.3.2.	БИ.3.2.1. БИ.3.2.3. БИ.3.2.4. БИ.3.2.5.

IV	Угроженост и заштита животиња	БИ.1.5.3. БИ.1.4.6. БИ.1.4.7. БИ.1.4.8.	БИ.2.4.8. БИ.2.4.9.	
V	Увод у еволуцију живог света	БИ.1.3.8. БИ.1.3.9. БИ.1.3.10.	БИ.2.3.5. БИ.2.3.6.	БИ.3.3.5.

Основни ниво:

БИ.1.1.3. препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња;

БИ.1.1.4. уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих;

БИ.1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе.

БИ.1.2.1. зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије;

БИ.1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организма у чијим се одељцима одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија;

БИ.1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма;

БИ.1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси;

БИ.1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном;

БИ.1.2.6. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање);

БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином.

БИ.1.3.1. разуме да јединке једне врсте дају потомке исте врсте;

БИ.1.3.2. зна основне појмове о процесу размножавања;

БИ.1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на земљи и етапе земљине историје;

БИ.1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа;

БИ.1.3.10. зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама;
 БИ.1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанакврста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад);
 БИ.1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању жи-вотне средине (рециклажа, компост) и заштити биодиверзитета (Националних паркова, природних резервата);
 БИ.1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења;
 БИ.1.5.1. зна основне мере за одржавање личне и хигијене околине разуме зашто је важно да их се придржава;
 БИ.1.5.2. разуме значај примене хигијенских навика у исхрани и посебно значај термичке обраде хране;
 БИ.1.5.3. разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца, домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима;
 БИ.1.5.4. разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије);
 БИ.1.5.5. препознаје основне знаке поремећаја функције појединих органа и основне симптоме инфекције и разликује стање у коме може сам да интервенише од стања када мора да се обрати лекару.
 БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење).

Средњи ниво

БИ.2.1.2. познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима;
 БИ.2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе;
 Б.И.2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме.
 БИ.2.2.1. разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зави-сности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.);
 БИ.2.2.2. зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке; зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, органи са истом функцијом системе органа;
 БИ.2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађебиљака, животиња и човека;
 БИ.2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се тај процес назива метаболизам;
 БИ.2.2.6. разуме да и у биљној и животњској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање;
 БИ.2.2.7. познаје термин хомеостаза и зна да објасни шта он значи;

- БИ.2.2.8. зна да је неопходна координација функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију;
- БИ.2.2.9. зна да нервни и ендокрини системи имају улогу у одржавању хомеостазе.
- БИ.2.3.1. разуме основне разлике између полног и бесполог размножавања;
- БИ.2.3.2. разуме механизам настанка зигота;
- БИ.2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма;
- БИ.2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине.
- БИ.2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије;
- Б.И.2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова)

Напредни ниво

- БИ.3.1.3. разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима;
- БИ.3.1.4. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе/реда најважнијих група;
- БИ.3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека;
- БИ.3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност;
- БИ.3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције;
- БИ.3.2.4. разуме да је у остваривању карактеристичног понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве инеграције понашања за преживљавање;
- БИ.3.2.5. разуме сличности и рзлике у инеграцији грађе и функције јединке током животног циклуса;
- БИ.3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система)
- БИ.3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, међајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције.

6.10. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Циљ:

Циљ наставе и учења *технике и технологије* је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Разред:

шести

Годишњи фонд часова **72 часа**

Наставни предмет техника и технологија намењен је развоју основних техничких компетенција ученика ради његовог оспособљавања за живот и рад у свету који се технички и технолошки брзо мења. Један од најважнијих задатака је да код ученика развија свест о томе да примена стечених знања и вештина у реалном окружењу подразумева стално стручно усавршавање и целоживотно учење, као и да је развијање предузимљивости један од важних предуслова личног и професионалног развоја.

Глобални/тематски план:

<i>Р.б. теме</i>	<i>Наставна тема</i>	<i>Број часова по теми</i>	<i>Број часова</i>	
			<i>Обрада</i>	<i>Вежбе</i>
1.	Животно и радно окружење	6	4	2
2.	Саобраћај	8	6	2
3.	Техничка и дигитална писменост	18	8	10
4.	Ресурси и производња	20	13	7
5.	Конструкторско моделовање	20	/	20
Укупно часова		72	31	41

Садр- жај прог- рама	К љ уч НЕ РЕ ЧИ	Б р ој ч а с а	Активности		Начини и облици извођења програма	Исходи			Међупредметне компетенције
			Ученика	Наставника		ОС НО ВН И	СР ЕД Њ И	НА ПР ЕД НИ	
1. Животно и Радно окружење	Грађевинарство, архитектура, урбанистички план, култур	6	- пажљиво прати излагање наставника и осталих ученика - користи различите изворе знања - проналази нове информације - уочава - разликује - упоређује	- организатор и реализатор наставе - презентује - усмерава ученика - подстиче на размишљање - развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење - прати напредовање ученика	- Уз помоћ медија потребно је, у најкраћим цртама, приказати историјски развој грађевинарства и повезати га са побољшањем услова живљења (по могућству интерактивно). - Потребно је нагласити значај урбанизма и просторног планирања (на	Упознавање са развојем и значајем грађевинарства Препознавање савремене културе становања	Повезује развој и значај урбанизма Разуме начин функционисања и примене кућних инсталација	Анализира карактеристике савремене културе становања Разуме просторно и урбанистичко планирање	компетенција за учење ☐ одговорно учешће у демократском друштву ☐ естетичка компетанција ☐ комуникација одговоран однос према околини ☐ одговоран однос према здрављу

а ста нов ања , кућ не инс тал ациј е			-Класифик ује -износи своје мишљење -уређује и презентује - закључује -процењује сопствени рад и напредак	-наводи ученике на одговарајуће закључке - Упознаје их са напретком архитектуре и грађевинарства од праисторије до данашњег доба	основу посматрања планова, макета, слика насеља, треба објаснити значај окоLINE стана са хигијенског и естетског становишта). -Користите рачунарске мапе за одређивање положаја грађевинских објеката у односу на околинУ. -Посматрање и анализе примера, навести ученике да анализирају и закључују како се култура становања разликује у зависности од врста насеља (рурално и урбано насеље) и стамбених објеката, које су карактеристике и	Класифи кује кућне инсталац ије			предузимљ ивост и оријентација ка предузетништву ☐ рад са подацима и информацијама решавање проблема сарадња ☐ дигитална компетенција

					посебности, као и како се одређује распоред просторија у стану са аспекта функционалности, удобности и економичности. -Обезбедити и ако је могуће створити услове за ситуационо учење кроз компјутерску симулацију, што ће упознати ученике са врстама и наменом кућних инсталација и правилном употребом. У случају да то није могуће анализирати планове одговарајућих инсталација и начин функционисања,					

					након тога одговарајућим скицама и цртежима проверити да ли су ученици разумели поменућу тематику.				
2. Саобраћај	Над огр адња, Траса, саобраћајни и објекти, безбедност	8	-пажљиво прати излагање наставника или осталих ученика -проналази информације -уочава -именује -упоређује -класификује и уређује -дискутује -износи сопствено мишљење и став -црта и израђује моделе	-организатор и реализатор наставе -наводи на размишљање и извођење закључака -подстиче на размену искустава и усмерава дискусију -утиче на развој свести ученика о значају правилног понашања у саобраћају -презентује - прати постигнућа ученика	-Безбедност учесника у саобраћају зависи и од прописне инфраструктуре (опreme пута, обележавања и сигнализација, квалитет израде саобраћајних објеката) као и прилагођавања постојећим условима (брзина). -Кроз примере симулације, а који су доступни на Интернету, ученике довести у ситуацију да препознају сигурносне ризике	Класификује врсте саобраћајних објеката према намени Познаје правила безбедног понашања и кретања пешака и бициклиста у саобраћају	Повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају	Демонстрира правилно и безбедно понашање пешака и бициклисте на саобраћајном полигону и/или	компетенција за учење ☐ одговорно учешће у демократском друштву одговоран однос према околини ☐ одговоран однос према здрављу ☐ решавање проблема ☐ сарадња

				и предвиде опасне ситуације у саобраћају. -Уз помоћ мултимедијалних примера објаснити како се управља саобраћајем коришћењем ИКТ и колико такво управљање утиче на безбедност путника и робе. -Са аспекта безбедности учесника у саобраћају обратити пажњу на учешће пешака и возача бицикла у јавном саобраћају. За реализацију ових садржаја користити мултимедије као и саобраћајне полигоне практичног понашања у саобраћају у оквиру школе (ако		Повезуј е коришћење ИКТ у саобраћајним објектима са управљањем и безбедношћу у саобраћају	уз помоћ рачунарске симулације	

					постоје). Ако школа нема просторне могућности за израду саобраћајног полигона, користе дворишта, шири ходници или фискултурне сале ради остваривања овог исхода.				
3. Техника и дигитална писменост	Техничко цртање у грађевинарству, симболи, пресеци,	18	-пажљиво прати излагање наставника или осталих ученика -уочава -разликује -упоређује -црта -повезује изглед објекта у простору и равни -повезује ранија знања са новим сазнањима	-организатор и реализатор наставе -презентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени техничког цртања, као начина комуникације у техници, -истиче неопходност правилног понашања на мрежи	-На почетку реализације области укратко поновити која су знања и вештине из техничког цртања ученици усвојили у претходном разреду. -Ученике оспособити за рад у рачунарској апликацији за техничко цртање примереној њиховом узрасту и потребама. -Објаснити правила и симболе који се користе у техничком цртању у области грађевинарства. -- Приликом израде техничких цртежа на папиру и помоћу рачунара користити индивидуални облик	Скицира просторни и изглед грађевинског објекта Чита и црта грађевински технички цртеж уз помоћ наставника Користи рачунарске апликације	Чита и црта грађевински технички цртеж Користи рачунарске апликације за техничко цртање грађевинских објеката	Користи рачунарске апликације за техничко цртање грађевинских објеката уважавајући потребе културе становања	-компетенција за учење -одговорно учешће у демократском друштву -естетичка компетанција - комуникација - одговоран однос према околини -одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација

	техничко цртање помоћу рачунара	-примењује научно -користи различите изворе знања -пажљиво и одговорно претражује и користи интернет -развија осећај прецизности и уредности	(интернету) - развија осећај ученика за простор, тачност, уредност, прецизност и одговорност - прати постигнућа ученика	рада. -Ученици треба да развијају вештине визуелног опажања и разумевања релацијских односа између објеката и предмета, стога је примерено задати им да скицирају просторни изглед одређеног грађевинског објекта који им је познат. -Представити могућности и рад са једноставним рачунарским апликацијама за 3Д приказ грађевинских објеката. -Ученицима објаснити појам пресека коришћењем наставних помагала и рачунарске симулације -Упознати ученике са радом у рачунарској апликацији за унутрашње уређење стана наглашавајући функционалност и естетску вредност решења. -Израда мини-пројеката хоризонталног и вертикалног пресека	је за техничко цртање грађевинских објеката уз помоч наставника Креира дигиталну презентацију уз помоћ наставника	Самостално креира дигиталну презентацију и представља је	Успешно креира дигиталну презентацију и представља је	предузетништву -рад са подацима и информацијама -решавање проблема -сарадња дигитална компетенција

					стана у коме ученици живе и уређење стана према истим. Скица може бити израђена на папиру или помоћу рачунара. Ученици своја решења скице грађевинског објекта и унутрашњег уређења стана самостално представљају током редовне наставе. -Користити дигиталне презентације које ће ученици изградити. Акценат треба да буде на дизајну мултимедијалних елемената презентације, начину представљања решења (ток презентације) и развоју вештине комуникације (контакт са публиком), а не на техници израде презентације. Обезбедити простор за дискусију и давање вршњачке повратне информације на основу успостављених критеријума.				

4. Ресурс и и произ водња	Гра ђев инс ки мат ериј али, Рац ион алн о кор иш ћењ е ене ргиј е, Ене ргет ска ефи кас нос т, Рец икл ажа	20	-пажљиво прати излагање наставника или осталих ученика -повезује ранија знања -уочава начине примене -разликује -упоређује -анализира -класификује -презентује -оцењује квалитет часа	-организатор и реализатор наставе – презентује -подстиче ученика на истраживање, увиђање, закључивање, упоређивање -развија разумевање за неопходност рационалног коришћења материјала и енергената -помаже у изради модела -подстиче на развој предузетнички х способности (економичност и квалитет израде, начин представљања, изградњи и одбрани ставова...) –	-На почетку рада на овој области упознати ученике са основном поделом грађевинских материјала (према пореклу и намени). Врсте, начин производње, основне карактеристике грађевинских материјала и њихову примену објаснити на елементарном нивоу. -Показати угледне примере појединих грађевинских материјала, а предавање поткрепити сликама. - Упознати ученике са конструктивним елементима грађевинског објекта (темељ, зидови, међуспратна конструкција, степенице и кров) уз међусобно функционално повезивање и начине изградње. Користити мултимедијалне презентације за проверу усвојености знања. - Уз помоћ мултимедије или слика упознати ученике са врстама грађевинских објеката у оквиру нискоградње, високоградње и хидроградње и њиховом наменом. - Оспособити ученике да препознају и повезују алате и машине са врстама грађевинских радова (основна подела грађевинских машина и алата и њихове најважније карактеристике). Користити слике, цртеже и мултимедијалне презентације. -Указати на значај планирања избора	Препозн аје грађевин ске материја ле Препозн аје грађевин ске и пољопри вредне машине и алате Описује занимањ а у обласи грађевин арства и пољопри вреде Израђује модел грађевин ске и пољопри вредне машине уз помоћ наставни ка	Повезуј е коришћ ење грађевин ских материја ла са утицаје м на животну средину Повезуј е алате и машине са врстама грађевин ских и пољопр ивредни х радова Повезуј е значај извођењ а топлотн е изолациј	Реализуј е активно ст која указује на важност рецикла же Образла же на примеру коришће ње обновљ ивих извора енергије и начине њиховог претвар ања у корисне облике енергије Успешн о израђује модел	- компетенц ија за учење - одговорно учешће у демократском друштву - естетичка компетанција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - предузимљиво ст и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - решавање проблема - сарадња дигитална компетенција

	организација рада у грађевинарству, пољопривреди			прати постигнућа ученика	материјала за изградњу грађевинског објекта и његове изолације још током пројектовања, са аспекта рационалне потрошње енергије и уштеде топлотне енергије. -Повезати значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије. Користити мултимедијалне презентације и узорке одговарајућих материјала. -Упознати ученике са врстама грејања у кући/стану. Кроз разговор са ученицима и уз изношење различитих примера из живота, ученике упутити на правилно и безбедно коришћење уређаја за загревање и климатизацију простора у кући/стану, а све са циљем рационалне потрошње енергије. Посебно нагласити значај великих могућности коришћења обновљивих и алтернативних извора енергије за загревање стана/куће. За реализацију овог дела наставне теме користити мултимедијалне презентације. -Упознати ученике са организацијом рада у пољопривредној производњи и најважнијим машинама и уређајима које су неопходне за нормално одвијање производње. Користити разне илустрације модела или мултимедију, да би ученици могли да препознају основне процесе пољопривредне производње	е са уштедом енергије Повезуј е гране пољопривреде са одређеном врстом производње хране Израђуј е модел грађевинске и пољопривредне машине	грађевинске и пољопривредне машине	

					са посебним освртом на производњу хране. - Уз помоћ слика, мултимедије или макета ученицима треба представити најважније машине у пољопривреди са њиховим најбитнијим карактеристикама. -Истакнути значај рециклаже материјала и заштите животне средине у грађевинарству и пољопривреди. Пред ученике поставити задатак да израде мултимедијалну презентацију која се односи на рециклажу и заштиту животне средине (из свог блиског окружења или града). Јавно презентовати радове уз дискусију -Поступно увести ученике у свет практичног стваралаштва. Кроз практичан рад ученици стечена теоријска знања претварају у функционална, развијајући алгоритамски начин размишљања од идеје до реализације. Њихов стваралачки рад треба да се заснива на изради модела грађевинске или пољопривредне машине, уређаја или модела који користи обновљиве изворе енергије, уз обавезну примену мера заштите на раду.				

5.	Конст рукто рско модел овање	Про јека т, сар адњ а, Под ела пос лов а у гру пи, Пла нир ање буџ ета, Пре дуз етн ишт во, Пре зен тац ија	20	-усваја и примењује знања, -развија вештине, ставове, одговорност и самосталност -проналази потребне информације -уочава -разликује -упоређује -одабира -налази решење -формира идеју - израђује техничку документациј у - планира и реализује сопствени производ -ствара (мери,	-упознаје са ученике са правилима рада у групи, поделом посла и одговорности ма, са динамиком и роковима за реализацију пројектних активности - организатор и реализатор наставе -пажљиви посматрач -помагач када је то потребно -давалац повратне информације -презентује -саветује и одговара на питања ученика -утиче на	-Ученици реализују заједничке пројекте примењујући претходно стежена знања и вештине. Потребно је поступно уводити ученике у алгоритме конструкторског моделовања при изради сопственог пројекта, креирању планске документације (листа материјала, неопходан прибор и алат, редослед операција, процена трошкова) до извршавања радних операција, графичког представљања замисли и процене и вредновања. -Ученици могу да се сами опредељују за одређену активност у оквиру дате теме која се односи на израду модела разних машина и уређаја у грађевинарству, израду макете грађевинског објекта или стана на основу плана и предлог за његово уређење као и моделовање машина	Уз помоћ наставни ка или успешни јих ученика у групи израђује техничку докумен тацију, модел грађевин ске и пољопри вредне машине Уз помоћ наставни ка или успешни јих ученика у групи безбедно изводи радне операциј е	Самоста лно или тимски врши избор макете или модела грађевин ског објекта Самоста лно пронала зи информ ације за израду макете и модела Самоста лно креира планску докумен тацију користе ћи програм е за	Успешн о израђује техничк у докумен тацију, модел и макету грађевин ске и пољопр ивредне машине Успешн о израђује макету или модел уз економи чно коришће ње марериј ала и рациона лан одабир алата	-одговорно учешће у демократском друштву - естетичка компетанција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - предузимљиво ст и оријентација ка предузетништву -рад са подацима и информацијама -решавање проблема -сарадња - дигитална компетенција

	рада	обележава, обрађује...) - контролише -презентује	развој свести ученика о значају примене теоријских знања за израду предмета који имају употребни карактер и могу се користити у реалном окружењу - упознаје ученике са правилима рада у групи -помаже у избору материјала и алата	и уређаја у пољопривредној производњи. Ученици користе податке из различитих извора, самостално проналазе информације о условима, потребама и начину реализације макете/модела користећи ИКТ, израђују макету/модел, поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду. -У пројекат се може укључити и више ученика уколико је рад сложенији, односно ако се ученици за такав вид сарадње одлуче. Ученици учествују у успостављању критеријума за вредновање, процењују свој рад и рад других и предлажу унапређење постојеће макете/модела.		обраду текста Припрема и организација радног окружења Самостално израђује макету или модел уз економично коришћење материјала и рационалног одабира алата поштујући правила безбедности	поштујући правила безбедности на раду Учествује у одабиру критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење начона рада Одређује реалну вредност макете или модела	

					-У свим сегментима наставе у овој области, код ученика треба развијати предузетнички дух затевима да се врши процена употребљивости и оправданости реализованих решења.		ости на раду	укључујући оквирну процену трошкова	

С обзиром да је настава теоријско-практичног карактера, часове ће се реализовати поделом одељења на 2 (две) групе. За сваки час наставници планирају и припремају средства и начине провере остварености пројектованих исхода.

Посете музејима технике, сајмовима и обилазак производних и техничких објеката реализоваће се увек када за то буду постојали услови или ће се обезбедити мултимедијалне презентације.

Праћење и вредновање наставе и учења

У реализацији наставе вреднују се процес и продукти учења. У процесу оцењивања прате се и вреднују све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др). У вредновање, посебно у групним активностима и тимском раду, биће укључени ученици. Са њима ће наставник договорити шта се прати, који су показатељи успешности и праћење напретка у раду. Праћење и вредновање наставе и учења одвијаће се на основу:

Усмено излагање	Тест	Есеј	Домаћи задатак	Писмени задатак	Активност на часу	Праћење практичног рада	Самосталан практични рад	Графички рад	Показивање иницијативе	Рад у тиму
*	*	-	-	-	*	*	*	*	*	*

Корелација са другим предметима:

Реализујући наставне садржаје наставници ће посебну пажњу посветити корелацији са предметима: информатика и рачунарство, математика, ликовна култура, српски језик. У годишњим плановима рада посебно ће бити прецизирани садржаји и начини корелације.

6.11. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Разред: шести

Фонд: 126 часова

Циљ: Циљ наставе и учења ФЗВ је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада

Наставни садржаји	Исходи	Садржаји	Корелација са другим предметима	Активности ученика	Активности наставника
АТЛЕТИКА	– комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу -доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама	- Техника истрајног трчања Скок увис - Техника спринтерског трчања Скок у даљ - Техника штафетног трчања - Техника високог и ниског старта - Бацање лоптице (до 200 г)		- вежбање (ходање, трчање, скакање, бацање) -анализирање -такмичење	- демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија

СПОРТСКА ИГРА КОШАРКА	- користи елементе технике уигри - примењује основна правила кошарке у игри учествује на унутародељенским такмичењима	Ставови у нападу и одбрани Шутирања на кош, Вођење лопте, Дриблинг и пивотирање, Хватања и додавања лопте, Игра, Основна правила кошарке		вежбање (трчање, скакање, елементи са лоптом) -анализирање -такмичење	- демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија - суђење
ГИМНАСТИКА	- одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротацијетела - користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама	Вежбе на тлу Прескоци и скокови Ниска греда		вежбање (ходање, трчање, поскоци, окрети, колути,	- демонстрација, - објашњавање, -анализирање

	и игри -процени сопствене могућности за вежбање у гимн.	Гимнастички полигон		прескоци, акробатика.. .) -анализирање -видеоприказ графичк и приказ	- дискусија - асистирање
РИТМИКА И ПЛЕС	- изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичкупратњу - игра народноколо - изведе кретања у различитомритму - изведе основне кораке плеса из народне традиције другихкултура	Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац“ Народно коло из краја „Ужичко“ Основни кораци друшвених плесова- валцер	Музичк а култура	-вежбање (игра уз бројање, игра уз музику)	- демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија
	- развија своје моторичке способности применом	Атлетски полигон Гимнастички полигон		вежбање (ходање, трчање,	- демонстрација, - објашњавање,

ПОЛИГОН И	вежби из атлетике и гимнастике			поскоци, окрети, колути, прескоци, акробатика...)	- асистирање
ТЕСТИРАЊЕ И МЕРЕЊА	-упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	Батерија тестова		Ученици и активно учествују у свим активностима и у батерији тестова	-Прати ученике, -мотивише их -уписују резултате тестова

ТЕОРИЈА	- објасни својим речима сврху и значај вежбања - користи основну терминологију вежбања	Реализује се кроз све наставне теме и садржаје Уводни час Последњ и час	Биологија	- дискусија - презентација	-анализирање - дискусија - презентација
МИНИ РУКОМЕТ	-користи елементе технике и примењује основна правила у игри	Вођење лопте, Хватања и додавања лопте, Шутирања на гол, Финтирање, Принципи индивидуалне одбране Основна правила рукомета/минирук омета		вежбање (трчање, елементи са лоптом) -анализирање -такмичење	- демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија - суђење

МАЛИ ФУДБАЛ	- изводи елементе фудбалскетехнике - користи елементе технике уигри - примењује основна правила фудбала у игри - учествује на унутародељенским такмичењима -примењује основне елементе тактике у одбрани и у нападу	Вођење и контрола лопте Примање лопте и додавање лопте различитим деловима стопала Шутирање на гол Вежбе са два и три играча Основе игре у нападу и одбрани		вежбање (трчање, елементи са лоптом) -анализирање -такмичење	- демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија - суђење
ИЗЛЕТ	-примени основе оријентиринга и сналажења у природи -зна који су природни показатељи страна света (маховина)	Шетња кроз тунеле (у току школске године)	Биологија Географија	ученици активно учествују у свим активностима током часа	-прати ученике, -мотивише их
ТАКМИЧЕЊА	-примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама	Такмичарске игре између одељења			- објашњавање, -анализирање

	- прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом“	(у току школске године)			- дискусија - суђење
РАДИОНИЦА	- разликује здраве и нездраве начине исхране, - направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника. - примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања	Здрава исхрана , значај физичког вежбања, хигијена у физичком вежбању (у току школске године)	Биологија	ученици активно учествују у свим активностима током часа -праве сопствен и јеловник	- објашњавање, -анализирање - дискусија

Физичке способности;	- примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежба и - изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама	Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације		Ученици и активно учествују у свим активностима и у батерији тестова	- прати ученике, - мотивише их - уписују резултате тестова
Физичка и здравствена култура;	- наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље - разликује здраве и нездраве начине исхране - направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ	- наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље - разликује здраве и нездраве начине исхране - направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника. - примењује здравствено-	- Биологија	- презентација - пружање прве помоћи - дискусија	- демонстрација, - објашњавање, - анализирање - дискусија - асистирање

	наставника. - примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања - препозна врсту повреде - правилно реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања	хигијенске мере пре, у току и након вежбања - препозна врсту повреде - правилно реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања			

Ученици ослобођени од практичног дела наставе	- наведе основна правила гимнастике, атлетике, кошарке - дефинише основна здравствено-хигијенска правила вежбања - презентује и анализира информације о физичком вежбању, здрављу, спорту, историји спорта - учествује у организацији спортске недеље и школских такмичења	- суђење, вођење статистике, региструје резултат - прати ниво активности ученика на часу или такмичењима - припрема репортажу са спортских догађаја - буде ђак репортер на спортској недељи		-суђење -вођење статистик е -презентација	- демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија - асистирање

План остваривања програма физичког и здравственог васпитања (72 часа), као и 36 часова ОФА, обавља се кроз редовну наставу.

18 часова ОФА се реализује кумулативно кроз друге спортске активности.
Начин остваривања програма је наведен кроз табелу, усмерен је ка исходима.

СЛОБОДНИ САДРЖАЈИ, СПОРТСКА ТАКМИЧЕЊА, ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

назив	време реализације	место реализације	учесници	реализатори	садржај
Крос РТС-а	септембар – мај	школско двориште	сви ученици од 5 до 8.	наставници	кружна трка дефинисана
Спортска недеља	Прво и друго полугодиште	адекватан школски простор	сви ученици од 5 до 8. разреда	наставници физичког васпитања у сарадњи са осталим	спортске игре, шах, традиционална надметања
Ревизијална фудбалска утакмица (ученици - наставници)	новембар – мај	Школско двориште, фудбалски терен	репрезентација школе	Наставници физ.вас. и остали	фудбал
Спортска такмичења нижих разреда	Прво полугодиште	школско двориште	сви ученици од 1 до 4. разреда	наставници физичког васпитања, учитељи	полигони спретности

Остали спортови су у нашој школи заступљени кроз припрему за општинска такмичења

ЕВАЛУАЦИЈА

-Оцена на однос према раду, часу ФЗВ, и осталим ученицима, обухвата свеукупну активнос ученика, и то:

*редовно ношење адекватне опреме

*примерен однос према настави ФЗВ и ОФА, наставнику и другм ученицима, и поштовање правила рада

*редовно присуствовање часовима ФЗВ и ОФА, и доношење лекарских оправдања услед ослобађања од практичног дела наставе

*учествовање у ванчасовним и ваншколским активностима у скоаду са могућностима

*приказивање најмање 1 комплекса вежби обликовања и снаге

- оцена на однос се добија 1 у првом,а 1 у другом полугодишту

Остале оцене су у односу на савладаност, тј. достигнут ниво моторичких знања, умења и навика, и савладаност техника задатих планом и програмом, или напредак у савладаности техника.

*Евалуација савладаности техника се врши узимајући у обзир исходе, и оцењивање је усмерено ка савладаности исхода.

6.12. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

РАЗРЕД: Шести

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

ОБЛАСТ / ТЕМА		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ/ ПОНАВЉАЊЕ	ВЕЖБА	КОМБИ НОВАНИ	ПРОВЕР А ЗНАЊА	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI						
1.	ИКТ	4	5	1								/	1	/	8	1	10
2.	Дигитална писменост			3	1							1	/	/	3	/	4
3.	Рачунарство					3	2	4	3	3		3	3	1	6	2	15
4.	Пројектна настава				3	1				1	2	/	/	5	2	/	7
УКУПНО		4	5	4	4	4	2	4	3	4	2	4	4	6	19	3	36

Р.БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ (УЧЕНИК УМЕ ДА...)
1.	ИКТ	– компетенција за учење – естетичка компетенција – комуникација – одговоран однос према здрављу – предузимљивост и оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – сарадња – дигитална компетенција	... именује основне компоненте рачунара, наведе примере корисничких програма за одређену намену ...користи програм за управљање документима на рачунару ... разуме поступак дељења докумената преко Google диска ...креира текстуални документ, примењује акције едитовања и форматирања и умеће табеле у документ ...креира, уређује и структурира текстуалне документе који садрже табеле ...креира и обрађује дигиталну слику ...примењује алатке за снимање и обраду аудио-записа ... правилно користи ИКТ уређаје ... примењује алатке за снимање и обраду видео-записа ... креира, уређује и структурира дигиталне садржаје (мултимедијалне презентације) који садрже табеле, видео и аудио записе
2.	Дигитална писменост	– компетенција за учење – естетичка компетенција – комуникација – рад са подацима и информацијама – сарадња – дигитална компетенција	... препознаје и објасни функцију основних интернет сервиса ... ефикасно користи интернет сервисе ...одговорно и правилно користи ИКТ уређаје у мрежном окружењу ... приступа интернету, самостално претражује, проналази и процењује

			информације и преузима их на свој уређај поштујући ауторска права ...објасни поступак заштите дигиталног производа/садржаја одговарајућом СС лиценцом ... чува и организује податке локално и у облаку ... примењује поступке и правила за безбедно понашање и представљање на мрежи ... поставља резултат свог рада на интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника
3.	Рачунарство	– компетенција за учење – одговорно учешће у демократском друштву – комуникација – предузимљивост и оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – решавање проблема – сарадња – дигитална компетенција	... разуме разлику између текстуалних и визуелних програмских језика ... објасни и примени одговарајућу програмску структуру (наредбе доделе, читавања, исписа) ... користи математичке изразе за израчунавања у једноставним програмима ... сврсисходно примењује програмске структуре (уграђене функције) ... креира програм линијске структуре у текстуалном програмском језику ... објасни и примени одговарајућу програмску структуру ... разуме и предвиђа резултате наредби гранања ... примени одговарајућу програмску структуру ... користи у оквиру програма нумеричке, текстуалне и једнодимензионе низовске

			вредности ... у визуелном окружењу креира једноставан рачунарски програм који укључује наредбе понављања ... креира једноставан рачунарски програм који укључује наредбе понављања ... разложи сложени проблем на једноставније функционалне целине (потпрограме) ... вреднује своје знање о креирању програма који укључују наредбе понављања, гранања и дефинисане функције у текстуалном програмском језику ... креира програм који укључује математички алгоритам у текстуалном програмском језику
4.	Пројектна настава	– одговорно учешће у демократском друштву – комуникација – предузимљивост и оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – сарадња – дигитална компетенција	... сарађује с осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом ... бира и примењује технике и алатке у складу са фазама реализације пројекта ... сарађује с осталим члановима групе у прикупљању и обради материјала и формулацији закључака у вези са темом ... сарађује с осталим члановима групе у представљању резултата и закључака ... наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка ... вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен

6.13. РУСКИ ЈЕЗИК

Фонд: 72 часа

Циљ: Циљ наставе и учења другог страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, према сопственом језику и културном наслеђу.

Циљ

Циљ наставе страног језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика.

Циљ наставе страног језика у основном образовању јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који се учи, као и да настави да на вишем нивоу образовања и самостално учење истог или других страних језика.

Учење другог страног језика, ослањајући се на искуства и знања стечена учењем првог страног језика, поспешује стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развијање свести о језичком богатству ужег и ширег окружења.

РЕДНИ БРОЈ ТЕМЕ	НАЗИВ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ЗА ОБРАДУ НАСТАВНО Г ГРАДИВА	ЗА ДРУГЕ ТИПОВЕ ЧАСА	УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА ПО НАСТАВО. ТЕМИ
1.	Здравствуй школа	3	5	8
2.	Чему учат в школе	3	6	9
3.	Поздравляем и желаем	4	2	6

4.	Прошла пора зимы	7	5	12
5.	Завезяые театралы	6	6	12
6.	Конец зиме	5	6	11
7.	Побывай в Санкт Петербург	6	1	7
8.	Дай лапу друг	3	4	7

	Укупно :	37	35	72

Општи стандарди

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика. Поред тога, ученик уочава значај личног залагања у процесу учења страног језика.

Посебни стандарди

Разумевање говора

Ученик разуме једноставну усмену поруку исказану савременим језиком, не дужу од две до три минуте, и то на нивоу глобалног разумевања (основно обавештење из поруке), на нивоу селективног разумевања (проналажење тражене информације).

Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука (монолог, краћи разговор, кратка информација).

Разумевање писаног текста

Ученик чита са разумевањем краће писане и илустроване текстове у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама.

Усмено изражавање

У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик треба да је у стању да искаже једноставну усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста, самостално или уз помоћ наставника.

Писмено изражавање

У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик пише поруке и кратке текстове.

Интеракција

Ученик остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама.

Знања о језику

Препознаје основне принципе граматичке и социолингвистичке компетенције.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Разумевање говора

На крају 6. разреда ученик треба да:

- 1) разуме оне изразе које наставник употребљава током часа да би дао упутства за рад и друго;
- 2) разуме кратке дијалоге и монолошка излагања до осам реченица, које исказује природним темпом наставник, други ученици или их чује преко звучног материјала, а који садрже искључиво језичку грађу обрађену током петог и шестог разреда;
- 3) разуме једноставне песме и у вези са обрађеном тематиком;
- 4) разуме и реагује на одговарајући начин на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу.

Усмено изражавање и интеракција

На крају 6. разреда ученик треба да:

- 1) разговарно изговара гласове, посебно оне које наш језик не познаје, акцентује речи, поштује ритам и интонацију при спонтаном говору и читању;
- 2) ступи у дијалог и у оквиру шест-седам реплика, постављањем и одговарањем на питања, води разговор у оквирима комуникативних функција и лексике обрађених током петог и шестог разреда;
- 3) монолошки, без претходне припреме, али уз наставников подстицај, у десетак реченица представи себе или другога, уз помоћ питања саопшти садржај дијалога или наративног текста, или опише ситуацију, слику и лице, предмет, односно животињу;
- 4) интерпретира кратке, тематски прилагођене песме и рецитације.

Интеракција

Ученик треба да:

- ☐ реагује вербално или невербално на упутства и постављена питања у вези са конкретном ситуацијом,
- ☐ поставља једноставна питања и одговара на њих,
- ☐ изражава допадање или недопадање,
- ☐ учествује у заједничким активностима на часу (у пару, у групи, итд.), ☐ тражи разјашњења када нешто не разуме.

Разумевање писаног текста

У 6. разреду ученик треба да:

- 1) упозна и, када је у питању позната језичка грађа, савлада технике читања у себи и гласног читања;
- 2) даље упознаје основна правила граfiје и ортографије;
- 3) разуме упутства за израду вежбања у уџбенику и радним листовима;
- 4) разуме смисао краћих писаних порука и илустрованих текстова о познатим темама (око 70 речи);
- 5) издваја основне информације из краћег прилагођеног текста у вези са неком особом или догађајем (ко, шта, где, када...).

Писмено изражавање

У 6. разреду ученик треба да:

- 1) даље упознаје основна правила граfiје, ортографије и интерпункције у оквиру усмено стечених језичких знања;
- 2) допуњава и пише речи и кратке реченице на основу датог модела, слике или другог визуелног подстицаја;
- 3) пише пригодне честитке, поруке и електронска писма користећи модел;
- 4) пише своје личне податке и податке других особа (име, презиме и адресу);
- 5) одговори на једноставна питања (ко, шта, где) која се односе на обрађене теме, ситуације у разреду или њега лично; 6) прави спискове с различитим наменама (куповина, прослава рођендана, обавезе у току дана...).

Знања о језику

У 6. разреду ученик треба да:

- 1) препознаје шта је ново научио;
- 2) схвата значај познавања језика;
- 3) увиђа могућности позитивног трансфера знања и стратегија стечених учењем првог странеог језика; 4) користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости); 5) разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичком активностима.

У настави се реализују следеће теме (које се прожимају у сва четири разреда другог циклуса):

- 1) Лични идентитет
- 2) Породица и уже друштвено окружење (пријатељи, комшије, наставници итд.)
- 3) Географске особености
- 4) Становање – форме, навике
- 5) Живи свет – природа, љубимци, очување животне средине
- 6) Временско искуство и доживљај времена (прошлост – садашњост – будућност)
- 7) Школа и школски живот
- 8) Млади – живот деце и омладине
- 9) Здравље и хигијена
- 10) Емоције (љубав према породици, друговима)
- 11) Превозна средства
- 12) Временске прилике
- 13) Уметност за децу (нарочито модерна књижевност за децу; пригодне традиционалне и модерне песме)
- 14) Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници)
- 15) Слободно време – забава, разонода, хобији
- 16) Исхрана и гастрономске навике
- 17) Путовања
- 18) Мода и облачење
- 19) Спорт
- 20) Вербална и невербална комуникација, конвенције понашања и опхођења

Садржаји су прецизирани годишњим плановима рада, а начин остваривања програма, активности у образовно-васпитном раду, корелација са другим предметима и праћење и вредновање су дати код петог за све разреде.

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВНИ	СРЕДЊИ	НАПРЕДНИ
ЗДРАВСТВУЙ, ШКОЛА! ЗДРАВСТВУЙ, ОСЕНЬ! День знаний Диалоги: „1-ого септембра” Диалоги: „1-ого септембра”	Интерактивно учење, кооперативно учење ТПР- слушање и реаговање на инструкције наставника или са аудио траке, мануелне	ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговодно и	ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме. ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монологски исказ од неколико реченица, уз	ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје. ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате

Имена прилагательные - род и число	писаних форми везаних за предвиђени	распитивања о основним подацима који се тичу саговорника.	школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника. ДСТ.2.1.27. Пише кратке текстове на блиске теме у којима описује себе, своју	ортографском тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и примењује фреквентна правописна правила. ДСТ.3.2.3. Познаје и/или
2 раздел				
2 раздел				

ПОЗДРАВЛЯЕМ И ЖЕЛАЕМ! Приглашение на день рождения Личные местоимения 1-ого и 2-ого лица Диалоги Диалоги Личные местоимения 3-его лица 3 раздел ПРИШЛА ПОРА ЗИМЫ Диалог: „В отделе готового платья” Настоящее время - I спряжение Настоящее время - I	вокабулар Повезивање аудио записа са визуелном презентацијом Граматички материјал – личне заменице Рођендан Изражавање жеља и честитки Драматизација дијалога Цртање и бојење по диктату Слушање и разумевање кратких прича Слушање кратких дијалога и песмица Повезивање појмова и илустрација Граматички	ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет. ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности. ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани. ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате	породицу и окружење, користећи фреквентне кохезивне елементе. ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина). ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила. ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.). ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. које се тичу његових потреба и интересовања. ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из	користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога. ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акценатскоинтонацијских правила, а евентуалне неправилности не угрожавају комуникацију. ДСТ.3.2.2. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и примењује фреквентна правописна правила. ДСТ.3.2.3. Познаје и/или користи одређени број граматичких елемената и конструкција,

спряжение Новый год	материјал – садашње време Слушање кратких прича и песмица Повезивање	ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно. ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна	разговора двоје или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и	укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога.

Имена существительные - предложный падеж	појмова и илустрација	упутства, уколико укључују и визуелне елементе.	умереним темпом.	ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.
Имена прилагательные - предложный падеж	Пресликавање и допуњавање писаних форми везаних за предвиђени вокабулар	ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства	ДСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и појединачне информације у узрасно примереним информативним текстовима различитих врста и разноврсне тематике, примерене узрасту.	ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.
Имена существительные винительный падеж	Прављење новогодишњих честитки	приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника.	ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.	ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.
Имена прилагательные - винительный падеж	Приближавање граматичких садржаја из угла свакодневице утврђивање и систематизација путем штампаног материјала, радне свеске и мини тестова	ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.	ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.	ДСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања).
4 раздел	Прављење новогодишњих честитки	ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.	ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим	ДСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних
ЗАВЗЯТЫЕ ТЕАТРАЛЫ!	Приближавање граматичких садржаја из угла свакодневице утврђивање и систематизација путем штампаног материјала, радне свеске и мини тестова	ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.	ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим	ДСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних
Диалог: „Приглашение в театр”	систематизација путем штампаног материјала, радне свеске и мини тестова	ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.	ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим	ДСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних
Диалог: „Приглашение в театр”	корелација и позивање на стечено знање из граматике матерњег језика	ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.	ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим	ДСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних
Время на часах; что говорят русские, когда им что-то нравится или не нравится	Начини	ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.	ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим	ДСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних
Время на часах; выражение направления и места	Начини	ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.	ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим	ДСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних

Сказка: „Снегурочка” Настоящее время - II спряжение	реализације уз помоћ визуелног и аудио материјала	ДСТ.1.1.1. Разуме најједноствније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе	интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична	култура. ДСТ.3.3.4. Препознаје да постоји пристрасност у тумачењу културних појава и негује критичко

Настоящее время - II спряжение Как описать внешность; настоящее время - I и II спряжения Имена существительные - родительный падеж Имена прилагательные - родительный падеж 5 раздел 5 раздел КОНЕЦ ЗИМЕ! ПРИХОДИТЕ НА БЛИНЫ!	допунска и додатна настава - описује различитости - постављање питања и давање исказа у основној комуникацији; - лексика, - нови граматички појмови, - писање кратких реченица. - исказивање једноставне усмене поруке; - савладавање технике читања; Упознавање са Снежном краљицом и обичајима с тим у вези Костими Ангажовање у групним	за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговарно и уколико су јасно контекстуализовани. ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа. ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговарно. ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговарно артикулисана јасно контекстуализована	питања саговорника. ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме. ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе. ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима. ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику. ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монологички исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и	мишљење у њиховом посматрању и разумевању. ДСТ.3.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и појединачне информације нешто опширнијег усменог исказа, примереног узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. које се тичу његових потреба и интересовања. ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника, уколико се говори разговарно и умереним темпом. ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монологичко излагање на узрасто адекватне и

Текст: „Масленица в московской школе №83” Будущее время	активностима Драмска игра везана за празничне обичаје	питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања,	понављања. ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким	блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима. ДСТ.3.1.4. Разуме основни

Будущее время Текст: „У Дорониных на пасху” Текст: „У Дорониных на пасху”; будущее время Имена существительные - творительный падеж Имена прилагательные - творительный падеж 6 раздел ПОБЫВАЙ В САНКТПЕТЕРБУРГЕ, НАСМОТРИСЬ НА КРАСОТУ Диалоги Глаголы движения Текст: „Летний сад Петра Первого”	Прављење честитки; Нова лексика у вези са темом Прављење палачинки - Будуће време - Повезивање појмова и илустрација Цртање и бојење по диктату Драматизација и игра улога, имитације и пантомима Пресликавање писаних форми везаних за предвиђени вокабулар Употреба именица – инструментал Употреба придева - инструментал Презентација	породицу, блиско окружење. ДСТ.1.1.17. Пише најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама. ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа. ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно. ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно	саопштењима на блиске теме. ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе. ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима. ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику. ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања ДСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр.	смисао и главне информације радио и телевизијских емисија (или других аудио визуелних записа) о блиским темама, као и тему и основу поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акценатскоинтонацијских правила, а евентуалне неправилности не угрожавају комуникацију. ДСТ.3.2.2. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и примењује фреквентна правописна правила.

Текст: „Летний сад Петра Первого”; глаголы движения Имена существительные	наставних садржаја у вези са темом	контекстуализована питања која се односе на непосредне	начин исхране, радно време, навике, празници, разонода). ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце	ДСТ.3.2.3. Познаје и/или користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће

дательный падеж	интерактивно учење	личне потребе и интересовања,	значења у кратким саопштењима на блиске теме.	изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола,
Имена прилагательные - дательный падеж	препознавање и примена граматичких	породицу, блиско окружење.	ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.	придева, прилога.
Повелительное наклонение	садржаја рад у пару групни рад на задату тему израда пројеката израда паноа приближавање граматичких	ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота ciljних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).	ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.	ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акцентатскоинтонацијских правила, а евентуалне неправилности не угрожавају комуникацију.
ДАЙ ЛАПУ, ДРУГ!	садржаја из угла свакодневнице утврђивање и систематизација путем штампаног материјала,	ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро. ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао). ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније	ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику.	угрожавају комуникацију.
Дикие и домашние животные			ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.	ДСТ.3.2.2. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и примењује фреквентна правописна правила.
Притяжательные местоимения	-		ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.	ДСТ.3.2.3. Познаје и/или користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога.
единственное число			ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или	
Текст: „Собачья работа”;				
притяжательные местоимения	-			
множественное число				
Имена существительные мужского и среднего рода				
Имена существительные				

женского рода Имена прилагательные Систематизација градива	дативу корелација и позивање на стечено знање из граматике	речи и изразе за обављање основних комуникативних активности. ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).	представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности. ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о	ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим

	матерњег језика начини реализације уз помоћ визуелног и аудио материјала допунска и додатна настава Усвајање новог и понављање старог вокабулара везаног за животиње - разумевање и правилна употреба једноставних реченичних конструкција, - разумевање краћих текстова и одговарање на правилан начин, - учествовање у	ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани. ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.	темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника. ДСТ.2.1.2.1. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање. ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина). ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила. ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.	аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика. ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акцентатскоинтонацијских правила, а евентуалне неправилности не угрожавају комуникацију. ДСТ.3.2.2. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и примењује фреквентна правописна правила. ДСТ.3.2.3. Познаје и/или користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога.

	различитим активностима у пару и групи граматички појмови – присвојне заменице у једнини,	ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно.	ДСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).	ДСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања).

	именице мушког и средњег рода, именице женског рода и придеви - писање кратких реченица.	ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење. ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.	ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.). ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме. ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе. ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима. ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику. ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.	ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акценатскоинтонацијских правила, а евентуалне неправилности не угрожавају комуникацију. ДСТ.3.2.2. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и примењује фреквентна правописна правила. ДСТ.3.2.3. Познаје и/или користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога.

			ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства која се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима. ДСТ.2.1.11. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставнијим информативним текстовима (новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама), с блиском тематиком и предвидљивим порукама. ДСТ.2.1.12. Разуме општи садржај различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима.	ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика. ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.

			ДСТ.2.1.16. Успева да на кратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме. ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину. ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу. ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности.	

Корелација, активности ученика, начин остваривања, праћење напредовања и оставривања програма

КОРЕЛАЦИЈА (ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ)	АКТИВНОСТИ		НАЧИН ОСТВАРИВАЊА	ПРАЋЕЊЕ
	А) УЧЕНИК	Б) НАСТАВНИК		
- српски језик - ликовна	☐ слободно изражава	- планира - организује	читање, писање, увежбавање правилног изговора и ритма руске речи кроз текстове,	Сумативно- диктат, писмене провере,
култура - музичка култура - историја - географија - физичко васпитање	мишљење - размишља у циљу решавања проблема - прикупља податке - дискутује о прикупљеним подацима - сарађује са друговима у тиму - слуша - црта - организује - спознаје себе и своје проблеме	- усмерава - реализује - објашњава - даје упутства - демонстрира - обезбеђује ресурсе - води циљни разговор - прати ефекте сопственог рада и рада ученика	руске пеме и брзалице као и кроз граматичка и правописна правила: слушање, понављање, писање, рад у пару, групни рад, рад на задатем темама	писмени задаци, усмени одговори Формативно- на сваком часо праћење усвајања наставних садржаја, ангажовање, изражавање, учешће у групном и тимском раду, однос према другим -процена ученика о раду и напредовању осталих ученика, сопственом раду и часовима

6.14. ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд 36
часова:

Разред: Шести

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада	- Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; - Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном	- моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 6. разреда основне школе; - моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.	☐ Упознавање са садржајем програма и начином рада	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.

	разреду школовања.			На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. <u>Врсте наставе</u> Настава се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (35 часова) • практична настава (1 час)
II - ПРИПРЕМА СВЕТА ЗА ДОЛАЗАК СИНА БОЖЈЕГ 2. Историјске околности пред долазак Христов 3. Јеврејско ишчекивање Месије	• Упознати ученике са културно-историјским приликама у Палестини пред Христово рођење; • Указати ученицима на старозаветна пророштва везана за долазак Спаситеља – Месије;	• моћи да каже да су Јевреји пред долазак Месије били под Римском окупацијом и да су међу њима постојале поделе • моћи да препозна да су Јевреји очекивали Месију на основу старозаветних пророштава • моћи да преприча живот Светог Јована Претече и Крститеља Господњег и каже да је он припремао народ за долазак Христа	• Историјске околности пред долазак Христов • Старозаветна пророштва о доласку Месије • Свети Јован Претеча	

4. Свети Јован Претеча	• Објаснити ученицима улогу и значај Светог Јована Претече; • Развити свест код ученика о значају покајања и врлинског живота;	• моћи да доживи врлински живот и покајање као припрему за сусрет са Христом;		

III - УВОД У НОВИ ЗАВЕТ 5. Нови Завет је испуњење Старог Завета 6. Новозаветни списи 7. Јеванђелисти	- Упознати ученике са настанком новозаветних књига; - Објаснити ученицима кључне новозаветне појмове; - Пружити ученицима основ за разумевање смисла новозаветних догађаја; - Подстаћи ученике да самостално читају Свето Писмо.	- моћи да закључи да је доласком Исуса Христа Бог склопио Нови Завет са људима. - моћи да наведе неке од новозаветних књига и околности њиховог настанка; ☐ моћи да пронађе одређени библијски одељак; ☐ моћи да каже да се Библија користи на богослужењима; - моћи да именује Јеванђелисте и препозна њихове иконографске симболе; ☐ бити подстакнут на читање Светог Писма.	- Нови Завет је испуњење Старог Завета - Новозаветни списи (настанак, подела, функција, аутори...) - Јеванђелисти	<u>Место реализације наставе</u> - Теоријска настава се реализује у учионици; - Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; <u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u> - Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник

IV - БОГОЧОВЕК – ИСУС ХРИСТОС 8. Пресвета Богородица – Благовести 9. Богородичини празници 10. Рођење Христово 11. Христос је Богочовек 12. Крштење Христово 13. Христова чуда	• Пружити ученицима основно знање о личности Пресвете Богородице; • Објаснити ученицима хришћанско поимање слободе; • Пружити ученицима основно знање о јеванђељским казивањима о Господу Исусу Христу; • Објаснити ученицима разлог оваплоћења Сина Божијег;	• моћи да преприча догађај Благовести и да препозна да је то „почетак спасења“; • моћи да препозна службу анђела као гласника и служитеља Божијих; • моћи да препозна Богородичино прихватање воље Божије као израз слободе; • моћи да уочи да је за разлику од Еве, Богородица послушала Бога • моћи да преприча неке од догађаја из живота Пресвете Богородице и повеже их са Богородичиним празницима;	• Пресвета Богородица – Благовести □Богородичини празници • Рођење Христово • Христос је Богочовек • Крштење Христово • Христова чуда • Новозаветне заповести и Беседа на гори	стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. • Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.

14. Новозаветне заповести и Беседа на гори	• Подстаћи ученике да у описима Христових чуда увиде љубав Божију	• моћи да преприча библијски опис Рођења Христовог;	• Христос – Онај који је наш „пут, истина и живот“	• Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.

15. Христос – „пут, истина и живот” 16. Лазарева Субота и Цвети 17. Тајна Вечера – прва Литургија 18. Страдање Христово 19. Васкрсење Христово	• Кроз Христове заповести о љубави и тумачење појединих одељака из Беседе на гори указати ученицима на значај љубави према Богу и ближњима. • Подстаћи ученике да живе по Јеванђељу; • Указати ученицима на повезаност Тајне Вечере и Свете Литургије; • Представити ученицима догађаје Страдања и Васкрсења Христовог као кључне за спасење света и човека.	• моћи да препозна да је Христос дошао на свет да сједини Бога и човека • моћи да преприча библијски опис Христовог Крштења, поста и кушања; • моћи да препозна да су Христова чуда израз Његове љубави према људима; • моћи да увиди разлику између старозаветног закона и новозаветних заповести о љубави; □ бити подстакнут да прихвати Христа за свој животни узор; • моћи да преприча догађаје Васкрсења Лазаревог и Уласка у Јерусалим; • моћи да увиди контрадикторност између очекивања јеврејског народа спрема Христове личности;	• Лазарева Субота и Цвети • Тајна Вечера – прва Литургија • Страдање Христово • Васкрсење Христово	• Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.

		• моћи да хронолошки наведе догађаје Страсне седмице; • моћи да преприча библијски опис Тајне Вечере и у приносу хлеба и вина препозна Свету Литургију; • моћи да преприча библијски опис Христовог Страдања и Васкрсења • моћи да кроз тумачење тропара Христовог Васкрсења препозна да је Христос победио смрт и омогућио свима васкрсење из мртвих;	• Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. <u>Евалуација наставе</u> Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића;

V - ЦРКВА ДУХА СВЕТОГА 20. Вазнесење и Педесетница 21. Црква у Јерусалиму 22. Павле – апостол незнабожаца 23. Прогони хришћана	• Објаснити ученицима значај догађаја Вазнесења и Педесетнице; • Упознати ученике са мисионарском делатношћу светих апостола; • Упознати ученике са особеностима сведочења вере у раној Цркви; • Указати ученицима на узроке гоњења хришћана;	• моћи да преприча догађаје Вазнесења и Педесетнице; • моћи да каже да је силаском Духа Светог на апостоле рођена Црква Христова; • моћи да именује неколико светих апостола и наведе неке од догађаја из њиховог живота; • моћи да уочи да су у Римском царству хришћани били гоњени и наведе неке од примера мучеништва; • моћи да објасни значај доношења Миланског едикта;	• Вазнесење и Педесетница • Заједница у Јерусалиму, према извештају из Дела апосолских • Мисионарско дело светог апостола Павла • Гоњења Цркве • Свети цар Константин и крштење царства	• провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; <u>Оцењивање</u> Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика; <u>Оквирни број часова по темама</u> Увод – 1 Припрема света за долазак Сина Божијег – 5

24. Свети цар Константин и крштење царства	• Подстаћи ученике на толеранцију према припадницима других вероисповести.	• моћи да усвоји вредност толеранције међу људима различитих верских убеђења;		Увод у Нови Завет – 5 Богочовек Исус Христос – 16 Црква Духа Светога – 7 Евалуација – 1+1

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Српски језик и књижевност
2. Историја
3. Географија
4. Ликовна култура
5. Музичка култура

6.15. СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ ЧУВАРИ ПРИРОДЕ

Предмет: Чувари природе

Разред: шести

Фонд: 36 часова

Циљ наставе изборног предмета чувари природе јесте развијање пожељног понашања у складу са принципима одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину, природу и биодиверзитет. Циљ се остварује кроз низ међупредметних корелација.

Задаци наставе предмета чувари природе су да ученици:

- примењују образовање за заштиту и одрживост животне средине,
- развијају вредности, ставове, вештине и понашање у складу са одрживим развојем,
- знају да на основу стечених знања препознају и изаберу квалитетан и здрав стил живота,
- примењују рационално коришћење природних ресурса,
- препознају изворе загађивања и уочавају последице,
- развијају способност за уочавање, формулисање, анализирање и решавање проблема,
- поседују иницијативу за активно учествовање и одговорност,
- поседују потребу за личним ангажовањем у заштити и одрживости животне средине, природе и биодиверзитета.

Тематски/ глобални план

Р.Б.	Наставна тема	Обрада	Понављ.	Вежбе	Провера	УКУПНО
I	Одрживост,животна средина и утицај човека	2	/	1	/	3
II	Одговоран однос према одрживостинживотне средине	2	/	7	/	9
III	Одговоран однос према здрављу	2	/	6	/	8
IV	Одговоран однос према животињама	1	/	4	/	5
V	Одговоран однос према разноврсности живог света	2	/	9	/	11
УКУПНО:		9		27		36

Начин остваривања програма

Наведени садржаји програма изборног предмета Чувари природе,поред основног теоријског приступа,поседују и активан приступ који је усмерен ка практичној реализацији заштите животне средине ван учионице,акцијама и изради малих пројеката.

Интересовања ученика се усмеравају у покушају да самостално организују активности и реализују пројекте чувара природе.

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	АКТИВНОСТИ	КОРЕЛАЦИЈА СА ПРЕДМЕТИМА
I Одрживост, животна средина и утицај човека -повезаност живог света - утицај човека на одрживост животне средине	-фронтални -групни -ПП презентације - провера и примена знања - истраживачки рад	Ученици посматрају, бележе, анализирају, дискутују, закључују, прикупљају податке, обрађују их, сортирају,	биологија, географија, ликовна култура, информ.и техничко образовање, физичко и здравствено васпитање
II Одговоран однос према одрживости животне средине - глобалне промене у животној средини и њихове последице - загађивање и заштита од загађивања -комунална хигијена -рециклажа	-фронтални -групни -практичан рад -ПП презентације - демонстрација графиком или шемом -провера и примена знања -радионице -израда панона	праве презентацију, изводе огледе, организују акцију наставници организују, информишу, усмеравају, прате, предлажу, процењују	
III Одговоран однос према здрављу -очување здравља -исхрана -здравствена култура	-фронтални -групни -практичан рад -ППТ презентације -демонстрација - провера и примена знања -стручна предавања и трибине		

IV Одговоран однос према животињама -права животиња -кућни љубимци -игроженост животиња -брига о животињама	-фронтални -групни -ППТ презентације -анкете -радионице -посета институцијама	Ученици посматрају, бележе, анализирају, дискутују, закључују, прикупљају податке, обрађују их, сортирају,	биологија, географија, ликовна култура, информ.и техничко образовање, физичко и здравствено васпитање
V Одговоран однос према разноврсности живог света - заштићене биљке и животиње Србије -посета резервату природе -обележавање Дана планете и Светског дана заштите животне средине	-фронтални -групни -практичан рад -ПП презентације -демонстрација - провера и примена знања -израда паноя - посета заштићеним	праве презентацију, изводе огледе, организују акцију наставници организују, инфромишу, усмеравају, прате, предлажу, процењују	
	природним добрима		

7.0. ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА СЕДМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

7.1. СРПСКИ ЈЕЗИК

Фонд: 144 часа

Циљ: Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине

Задаци:

развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;

- уознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- уочавање разлике између месног говора и књижевног језика;
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво
- усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања и читања у себи (доживљајног - изражајног, интерпретативног, истраживачког; читање с разумевањем, логичко читање) у складу са врстом текста (књижевним и осталим текстовима);
- оспособљавање за читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- уознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме ученици самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (школске, градске, онлајн);
- поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних функционалних појмова и теоријских појмова из књижевности, позоришне и филмске уметности;
- уознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање часописа за децу и емисија за децу;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, рецитаторска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима, припремање за живот у мултикултуралном свету.

Оперативни задаци:

- утврђивање и систематизовање знања стечених у претходним разредима;
- даље увежбавање ученика у техникама писања и читања оба писма;
- неговање навике за читко, уредно и лепо писање;
- навикавање на употребу књижевног језика у говору и писању;
усвајање нових и систематизација стечених знања о народној књижевности, специфичностима њене поетике, структурним одликама, варијабилношћу, варијантношћу, формулативношћу, итд. (епске песме хајдучког, ускочког и покосовског тематског круга; љубавне лирске народне песме; посленичке; кратке фолклорне форме; бајка);
- увођење ученика у историју српског књижевног језика: сеобе Словена и стварање прасловенског, старословенског и српкословенског језика; мисија Солунске браће, глаголица и ћирилица; најстарији споменици писмености;
- усвајање и проширивање знања из акцентологије (акценат речи: разликовање према квантитету, разликовање дугих акцената према интонацији; разликовање кратких акцената према интонацији; реченични акценат);
- систематизација постојећих и усвајање нових сазнања из граматике (на свим њеним нивоима: фонетика, морфологија, творба речи, синтакса; усвајање нових појмова: конгруенција, апозитив, синтагма, морфолошке категорије променљивих речи, актив и пасив, персонални и имперсонални глаголи, значење, служба падежа и падежна синонимија, логички субјекат, сложен и прост предикат, бројни придеви, заменички прилози, непроменљиве речи, напоредни односи међу реченичним члановима и међу предикатским реченицама у оквиру комуникативне, комуникативна вредност предикатских реченица, личне (субјекатско-предикатске) и безличне (бесубјекатске) реченице);
- оспособљавање ученика за самосталан приступ књижевном делу; уочавање вишеслојности и многозначности књижевног текста, оспособљавање за вредновање дела различитих жанрова;
- утврђивање стечених и усвајање нових сазнања из версификације и теорије књижевности (књижевнотеоријски појмови који прате обраду појединих наст. јединица из књижевности): путопис, есеј, репортажа; приповедање, описивање; здравица, клетва, тужбалица; епски десетерац, цезура; дистих, терцина, мотив; драма у ужем смислу; драма у стиху; карактеризација лика (социолошка и психолошка), драмска ситуација, дијалог, монолог, драмска радња, ликови у драми; основни мотив, лирски субјект, лирско ја, катрен, рима, строфа; сиже, фабула; епитет, симбол, амблем, словенска антитеза, стајаћи епитет, градација, хипербола, алегорија, метафора, контраст, персонификација, ономотопеја, синестезија, асонанца, алитерација; нар. еп. песме средњих времена; епски јунак; роман, историјски роман, роман за децу и омладину, реалистички роман, хумористички роман; фазе у развоју драмске радње; атмосфера, композиција, структура; форме приповедања; портрет; родољубива песма, елегија,

рефрен; књиж.научне врсте – дневник, биографија; приповедање у првом лицу, унутрашњи монолог, дијалог, приповедач, приповедање у трећем лицу; легендарна прича, предање, бајка, фантастични мотиви; посланица, писмо, благослов; песма у прози; пејзаж; чин, појава, дијалог, реплика, дидаскалије (ремарке), типски јунак, комедија карактера; сатира, сатирично, иронија, сарказам, хумор; приповетка, новела; уоквирена фабула; главни и споредни ликови; слободни стих, збирка лирских песама, љубавна поезија, мисаона поезија, песничка слика, народна љубавна песма; преводна књижевност; ентеријер, екстеријер; статички и динамички мотиви, дескриптивна нарација; афективно сећање;

- развој језичке културе кроз рецитовање и изражајно читање, писмено и усмено изражавање; уочавање различитих врста текстова; особености техничког и сугестивног описивања; техничког приповедања; ентеријер и екстеријер; писање обавештења, најаве догађаја, интервјуа, честитке, позивнице, захвалнице, и-мејл порука; издвајање основних информација у некњижевном тексту; сажимање текста и писање резимеа; навикавање ученика за коришћење правописа, речника, енциклопедија, часописа; читање и разумевање табела, легенди, дијаграма некњижевних текстова;
- оспособљавање ученика за самостално коришћење различитих извора литературе;
- утврђивање постојећих и усвајање нових знања из правописа (запета, тачка и запета, црта, заграда); - развој слободног и критичког мишљења код ученика;
даље богаћење активног и пасивног речника ученика;
- подстицање и развијање литерарних способности ученика;
- оспособљавање за уочавање и тумачење узрочно-последичних веза у уметничком тексту, за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста и у разним говорним ситуацијама;

Ред. бр.	Наставна тема/целина	Об ра да	Ут вр ђи ва њ	Пр ов ер а	Ве ж ба њ	Си ст ем ат из ац	Ук уп но	Стандарди – шифре постигнућа
1.	Језик – граматика	20	6	4	8	3	41	CJ. 1.3.1. CJ. 1.3.4. CJ. 1.3.6. CJ 1.3.7. CJ. 1.3.8. CJ 1.3. 9. CJ. 1.3. 10. CJ. 2.3.1.CJ. 2.3.2. CJ. 2.3.5. CJ. 2.3.3. CJ. 2.3.6. CJ. 2.3.7. CJ. 2.3.8. CJ. 2.3.10. CJ. 3.3.1. CJ. 3.3.2. CJ. 2.3.1. CJ. 3.3.6.
2.	Језик – историја језика	2	1				3	CJ. 1.3. 17.
2.	Језик – правопис	2			2		4	CJ. 1.2.1. CJ. 1.2.2. CJ. 1.2.7. CJ. 1.2.8. CJ. 2.2.3. CJ. 2.3.11. CJ. 3. 2 1. CJ. 3.2.4. CJ. 3.2.5.
3.	Језик – ортоепија	1			3		4	CJ. 1.1.1. CJ. 1.1.2. CJ. 1.1.6. CJ. 2.1.1.

4.	Књижевност	43	15	4		1	63	CJ. 1.2.1. CJ. 1.1.2. CJ. 1.1.6. CJ. 1.3.2. CJ. 1.4.1. CJ. 1.4.7. CJ. 2.1.7. CJ. 2.4.7. CJ. 2.4.6. CJ. 2.4.8. CJ. 2.4.9. CJ. 3.1.2. CJ. 3.4.1. CJ. 3.4.4. CJ. 3.4.5. CJ. 3.4.7.
5.	Језичка култура	2	10	4	12	1	29	CJ. 1.2.1. CJ. 1.1.2. CJ. 1.1.5. CJ. 1.2.4. CJ. 1.2.6. CJ. 1.2.9. CJ. 1.3.13. CJ. 1.3.14. CJ. 2.2.3. CJ. 2.1.5. CJ. 3.2.5.
	Свега	70	32	12	25	5	144	

Напомена: листа стандарда за крај основног образовања дата је на крају документа

Начин остваривања програма- по областима

Језик (граматика, правопис, ортоепија)

Наставља се оспособљавање ученика за различите облике правилне усмене и писане комуникације, која почива на поштовању ортоепске и ортографске норме српског књижевног језика. Посебно се инсистира на *функционалности* језичких правила (нпр. падежи се не проучавају само као граматичке, морфолошке категорије – са становишта структуре, већ и као комуникативна јединица – са становишта значења и функције у комуникацији; у седмом разреду се изразито наглашава комуникативна вредност реченице).

У настави **граматике** језик се тумачи као *систем*, језичке појаве се не представљају изоловано, већ се повезују међусобно, као и са говорном праксом и књижевноуметничким делима. Нова знања се повезују са оним која су стицана у претходним разредима – најчешће се већ уочене појаве тумаче и дефинишу. На неким нивоима настава граматике српског језика се повезује са граматицом енглеског језика (трансфер знања), нпр. актив и пасив глагола, граматички и логички субјекат. У овом разреду се заокружују и систематизују знања о врстама и служби речи, о реченици и њеним деловима, а допуњују знања о глаголским облицима.

Приликом израде Годишњег плана и распореда наставних јединица водило се рачуна о принципу *поступности*. *Селективност* се остварује избором информација о језичкој појави, који се прилагођава узрасту седмака. Неке језичке појаве (из морфологије и синтаксе) које су у претходним разредима биле само уочене, сада се именују и дефинишу. После наставниковог излагања новог градива из области језика, ученици се упућују да код куће прочитају одговарајући текст у Граматици и ураде задатке у Радној свесци. Наставник цртежима и дијаграмима илуструје градиво, издаваја кључне речи и бележи их на таблу. Ученици се подстичу да израђују паное који систематизују градиво из граматике.

Правопис се савлађује систематским вежбањима, али и у оквиру других наставних јединица (нпр. писмени задатак, градиво из књижевности), чиме се остварује *корелација* између различитих области унутар предмета. Ученици се подстичу на коришћење правописа и правописног речника. Рад код куће подразумева коришћење Граматике и Радне свеске.

Настава **ортоепије** обухвата следеће елементе говора: артикулацију гласова, јачину, висину и дужину, акценат речи, темпо, ритам, реченичну интонацију и паузе. Од ученика се захтева да на ортоепским вежбама напамет и тачно говоре обрађене песме, чиме се остварују и циљеви наставе књижевности (интензивирање читалачког утиска и доживљаја песме, разумевање текста).

Програмски садржаји из акцентологије се не обрађују само као посебне наставне јединице. Не само у настави језика, већ и у настави књижевности и језичке културе, ученици се уводе у стандардне акценатске норме, а евентуалним корекцијама и указивањем на грешке у акцентовању које се тако често чују на ТВ и радију, ученици се охрабрују да задрже већину акцената и акценатске дужине свог завичаја, које су кодификоване језичким стандардом.

Књижевност

Ученицима је унапред предочен списак дужих дела која треба прочитати код куће. Месечним планом рада ученици су информисани о делима која се обрађују; мотивацију за читање комплекснијих дела наставник постиже **истраживачким задацима** које даје пре обраде дела, или после, као подстицај његовом дубљем разумевању.

У седмом разреду се обрађују захтевнија и сложенија књижевна дела, за које је потребно извесно читалачко и животно

искуство. Тумачење дела почиње **интерпретативним читањем**, којим наставник подстиче естетски доживљај; после **читања у себи** (целог текста или делова) и евентуалног **тумачења непознатих реч и израза**, следи изношење свежих **читалачких утисака**, а потом **анализа и тумачење, тј. интерпретација** дела кроз разговор наставника са ученицима, али и ученика међусобно. Наставник се труди да у разговор укључи што више ученика и да, постављањем **проблемских задатака**, подстакне њихово креативно мишљење; инсистира на коришћењу ученичког **искуства**, као и на повезивању књижевности са животом и тражењем одговора на питања живота. Често је неопходна вишеструка **локализација** дела (ситуирање у временске, просторне и друштвеноисторијске оквире). **Књижевнотеоријске појмове** ученици ће упознавати уз обраду одговарајућих текстова и помоћу осврта на претходно читалачко искуство. **Језичко-стилским изражајним средствима** прилази се с доживљајног становишта; уочава се функционалност стилских изражајних средстава, али и њихова граматичка структура. Интерпретација се често продужава **домаћим писменим задатком** (саставом) о теми инспирисаној обрађеним делом, или учењем поетског дела за **изражајно казивање напамет** (рецитовање), или пак **илустровањем** дела (у свеску или као пано).

Саставни део анализе текста је и упознавање са основним подацима **о писцу** дела, кроз уводне напомене наставника или
кратак реферат ученика.

Ученици се подстичу да читају књижевна дела која нису део обавезне лектире и да, према унапред датом обрасцу, воде Дневник прочитаних књига.

Ултимативни циљ наставе књижевности јесте оспособљавање ученика за **уживање** у књижевном делу, тј. формирање
ученика као **читаоца** – човека који уочава, открива, истражује, процењује, закључује и ужива подстакнут књижевним делом. Сви поступци наставе су усмерени ка том циљу, и сами креативни јер приступају уметничком делу не само као представнику књижевног жанра, рода, врсте, правца, епохе, националне или светске књижевности, они га истовремено третирају у његовој пуној уметничкој аутентичности, оригиналности и непоновљивости.

Језичка култура

Ученици се оспособљавају за различите облике говорне и писане комуникације, уз поштовање књижевнојезичког стандарда. Језичка култура се развија и на посебним часовима **писмених и говорних вежби (5+8 часова), анализе домаћих задатака (8 ч.)**, као и приликом израде и исправки **школских писаних задатака (8 ч.)**.

Неопходно је да ученици уоче разлику између говорног и писаног језика.

У говорном језику реченице су обично краће, стилски једноставније, па се ученици оспособљавају да излажу према унапред израђеном плану, без употребе поштапалица, сугестивно (аргументовано или сликовито, у зависности од сврхе говорног текста у настајању).

Ученици се упућују да приликом писања састава примене знања стечена на часовима књижевности (метафоричан, сликовит, пренесен говор, мелодиозна реченица, пажљив одабир речи итд.) и језика. Инсистира се да задаци имају јасну троделну структуру, која се даље разрађује – неопходна је израда плана састава у писаном облику као припрема за писање самог састава. Ученици се охрабрују се да на часовима анализе домаћих задатака слободно износе своје мишљење, уз обавезну аргументацију примерима. На часовима колективне исправке писменог задатка наставница указује на језичке и стилске грешке, а нарочиту пажњу посвећује добрим примерима, што, осим образовне, има и мотивациону улогу. Наставница подстиче литерарно и сценско стваралаштво ученика.

Функционални појмови се стичу током обраде наставних јединица из књижевности и језика.

Корелација са другим предметима:

Историја (друштвено-историјака локализација књижевних текстова и ликова који се у њима појављују, историјски оквири језичког развоја). Географија (географске и демографске одлике средине за коју се везују радње књижевних текстова, легенде). Ликовна култура (илустрације књижевних текстова). Музичка култура (мотивски). Страни језици (тумачење непознатих речи, порекло речи у нашем језику, поређење граматичких особина, нпр. конгруенције). Математика (математички модели у служби сликовитости и веће памтљивости градива из граматике и теорије књижевности, дијаграми, графикони). Сарадња са свим облицима људског знања и деловања.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА- по темама које се обрађују

Број теме	Назив наставне теме	БРОЈ ЧАСОВА							
1.	УТВА ЗЛАТОКРИЛА	7	5	1	1	3	-	-	18
2.	ИСТЕ СУ ГОДИНЕ СВИ БИЛИ РОЂЕНИ	9	7	1			1	1	17
3.	ЈАЧЕ ЈЕ ДЕЛО НЕГО БЕСЕДА	8	4	-	2	1	-	-	14
4.	У ПОТЕРИ ЗА ПЕЈЗАЖИМА	8	5	1	1	-	1	1	18
5.	СВЕТИ САВА	5	2	-	1	1	-	-	9
	УКУПНО 1.	37	23	3	5	5	2	2	77
6.	ТО КОД НАС НЕ МОЖЕ ДА БУДЕ	3	2	1	1	-	-	1	8
7.	ЧОВЕК САМО СРЦЕМ ДОБРО ВИДИ	11	5	-	2	-	1	-	19
8.	САМО ЈЕ УСПРАВАН ЧОВЕК СЛОБОДАН	7	6	-	1	-	-	-	14

9.	НЕМИРИ	8	3	1	2	1	1	1	17
10.	У СУНЧЕВОМ ЗАГРЉАЈУ	4	2	-	2	-	-	1	9
	УКУПНО 2.	33	18	2	8	1	2	3	67
	УКУПНО 1. И 2.	70	41	5	13	6	4	5	144

План евалуације

Критеријуми

- 10-30% ученика у потпуности разуме градиво (укључујући и сложене примере), самостално примењује стечена знања, веома активно учествује у анализи књижевних дела, показује развијене читалачке навике, преузима иницијативу у реализацији различитих задатака наставе, упоређује податке из више текстова сложеније структуре, издваја кључне речи и резимира текст, издваја аргументе у прилог некој тези изводи закључке засноване на сложенијем тексту и решава задатке напредног нивоа.
- 50-70% ученика разуме градиво (језичке појаве, норме, књижевнотеоријске појмове), уз помоћ наставника тумачи књижевно дело, препознаје његов род и врсту, познаје врсте неуметничких текстова, поседује солидну језичку културу, саставља извештај, зна основна правила акценатске норме, познаје врсте речи, подврсте и облике променљивих речи, подврсте синтаксичких јединица, главна значења падежа, учествује у интерпретацији дела, решава задатке средњег нивоа.
- 70-100% ученика препознаје основне језичке појаве и књижевнотеоријске појмове, повезује име писца са прочитаним делом, уочава јасно исказане односе (временски циљ, средство – циљ, узрок – последица), разликује основне врсте независних реченица, задовољава минималне критеријуме језичког изражавања (саставља граматички коректну и разумљиву просту реченицу и у стању је да «одговори на тему»), решава задатке основног нивоа.

Време евалуације и инструменти

- **Континуирано** се, **посматрањем**, током читаве школске године прати и оцењује напредак ученика у сваком од три модула наставе српског језика. Ученици се стално обавештавају о резултатима наставникове процене и подстичу да напредују. Наставникова запажања се бележе у његовој личној евиденцији.
- Проверава се редовност и квалитет израде **домаћих задатака** и ношења **наставних средстава** (уџбеници и свеска) према месечном плану рада.
- Прегледају се **свеске** ученика; утврђује се који ученици имају проблема да држе корак са одељењем и да бележе на часу примере и кључне речи.
- На часовима утврђивања ретко се примењује класично усмено **испитивање** ученика, и то само у области Граматике; уместо њега, наставник се опредељује за **разговор, дискусију, анализу домаћих задатака другова из одељења, ортоепске, говорне, правописне и писменевежбе**; континуирано оцењује интензитет и квалитет **активности на часу**.
- Инсистира се на **читању** два романа предвиђена Програмом (ученици се проверавају током **анализе на часу**); мотивише се бележење њихове **интерпретације у Дневник прочитаних књига**.
- **Иницијални тест** у септембру ученика и наставника упознаје са нивоом знања градива претходног разреда и информише у ком правцу треба да тече појачан рад.
- **Контролни задаци** (4) у октобру, децембру, марту и мају дају снимак нивоа знања обрађених области језика и књижевности.
- **Петнаестоминутне вежбе**, које не морају бити најављене, служе подстицању континуираног учења; оцене се евидентирају у наставничиној личној евиденцији, а у Дневник се бележи једна збирна оцена.
- **Годишњи тест** у мају даје завршну слику о стеченом знању ученика из језика и књижевности.
- Четири школска **писмена задатка** (по два у сваком полугодишту) приказују ниво постигнућа ученика у области језичке културе; наставник често оцењује и њихове **исправке**.

- **Читањекњига ван школске лектире, као и читање дела у целини чији одломци су предвиђени програмом (нпр. *Дневник Ане Франк*) и њихова анализа** у Дневнику прочитаних књига награђује се у другом полугодишту оценом вишом од просечне оценом у Дневнику рада.
- Награђују се ученикови **успеси на такмичењима** у језику и рецитовању, **литерарним конкурсима**, као и **друге ученичке активности** (панои, илустрације, реферати, учешће на приредбама и сл.).
- **Ученичка самоевалуација, њихова евалуација часа:**
 - 1) мета-**ученици на крају часа(не сваког) уписују плусиће у мету која се налази на табли и тако дају своју оценом часа од 1-10.
 - 2) задовољство ученика на часу** – чешће спонтано него на захтев, вербализовано (не)задовољство ученика, нпр. „Баш је био добар час!“, „Стварно смо уживали.“, „Супер час!“, или „Како је ово тешко!“, „Ништа ми није јасно!“ и сл.
 - 3) самооцењивање ученика – анкета:** одговарање на три питања: 1. Да ли си био заиста присутан на овом часу? 2. Коју си оценом данас заслужио? 3. Чиме? Образложи.
 - 4) Кутија недоумица** – ученици на крају седмице, добровољно, у кутију која стоји на наставниковом столу убацују поруке за наставника како би се изјаснили да ли имају недоумица и нејасноћа у вези са пређеним градивом, али и дали сугестије и предлоге како да тешкоће заједно савладамо.

7.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред: седми

Фонд: 72 часа

Циљ: Циљ наставе и учења старног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, према сопственом језику и културном наслеђу.

Циљ наставе је и да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији образовних стандарда постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развијају мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, овладају комуникативним вештинама.

Задаци

- ☐ Приближи ученицима идеју о постојању других језика као средстава комуникације;
- ☐ развије позитивна осећања према језику који учи;
- ☐ подстакне потребу за учењем страних језика;
- ☐ подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика;
- ☐ олакша разумевање других и различитих култура и традиција; ☐ стимулише машту, креативност и радозналост.
- ☐ стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама.
- ☐ ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.
- ☐ ученик разуме и реагује на краћи усмени текст у вези са познатим темама.
- ☐ ученик усмено изражава садржаје у вези са познатим темама, самостално или уз помоћ наставника.
- ☐ ученик остварује комуникацију и са саговорницима размењује кратке информације у вези са познатим темама.
- ☐ препознаје основне принципе граматичке и социolingвистичке компетенције уочавајући значај личног залагања у процесу учења страног језика.
- ☐ разликује језик који учи од других језика;
- ☐ препознаје гласове (посебно оне којих нема у матерњем језику) у говорном ланцу, акценат, ритам и интонацију;

- ☐ разуме вербални садржај уз помоћ облика невербалне комуникације;
- ☐ разуме кратке дијалоге, приче и песме о познатим темама, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа;
- ☐ разуме и реагује на одговарајући начин на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру, заповест, упутство итд.);
- ☐ развија способност и навику слушања са разумевањем.
- ☐ разговетно изговара гласове, научене речи и изразе, акцентује речи, поштује ритам и интонацију;
- ☐ даје основне информације о себи и свом окружењу, самостално и уз наставникову помоћ;
- ☐ описује кратким и једноставним језичким структурама себе и друге у познатим ситуацијама;
- ☐ именује ствари из непосредног окружења у вези са темама које се обрађују;
- ☐ репродукује, сам или у групи, кратке рецитације и бројалице и пева познате песмице.
- ☐ реагује вербално и невербално на упутства и постављена питања о познатим темама;
- ☐ поставља једностана питања;
- ☐ изражава допадање и недопадање;
- ☐ учествује у игри и комуникацији на часу (у пару, у групи, итд.).
- ☐ препознаје шта је ново научио;
- ☐ препознаје, на елементарном нивоу, гласовну структуру језика који учи и уочава разлику у односу на матерњи језик;
- ☐ користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости); ☐ разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима

Глобални/тематски план рада

Редни број наставне теме	Назив теме	Број часова за		
		Обраду	Остале типове часова	Укупно
1.	Starter Unit	/	2	2
2.	Unit 1-TV and news	3	4	7
3.	Revision+Test 1	/	2	2
4.	Unit 2-Disposable world	3	4	7
5.	Skills extra 3	1	1	2
6.	Cumulative rewiev	/	1	1
7.	Unit 3-Life online	2,5	4,5	7
8.	The first written test	/	3	3
9.	Unit 4-Fame	3	4	7
10.	Skills extra 2	1	1	2

11.	Unit 5-School life	3	4	7
12.	Revision+test 2	/	2	2
13.	Unit 6-Take action	2,5	3,5	6
14.	Unit 7-Film and action	2	4	6
15.	The second written test	/	3	3
16.	Skills extra 1	1	1	2
17.	Unit 8-Art	2	4	6
Укупно		24	48	72

У настави се реализују следеће теме (које се прожимају у сва четири разреда другог циклуса):

- 1) Лични идентитет
- 2) Породица и уже друштвено окружење (пријатељи, комшије, наставници итд.)
- 3) Географске особености
- 4) Становање – форме, навике
- 5) Живи свет – природа, љубимци, очување животне средине

- 6) Временско искуство и доживљај времена (прошлост – садашњост – будућност)
- 7) Школа и школски живот
- 8) Млади – живот деце и омладине
- 9) Здравље и хигијена
- 10) Емоције (љубав према породици, друговима)
- 11) Превозна средства
- 12) Временске прилике
- 13) Уметност за децу (нарочито модерна књижевност за децу; пригодне традиционалне и модерне песме)
- 14) Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници)
- 15) Слободно време – забава, разонода, хобији
- 16) Исхрана и гастрономске навике
- 17) Путовања
- 18) Мода и облачење
- 19) Спорт
- 20) Вербална и невербална комуникација, конвенције понашања и опхођења

Садржаји су прецизирани годишњим плановима рада, а начин остваривања програма, активности у образовно-васпитном раду, корелација са другим предметима и праћење и вредновање су дати код петог разреда за све разреде.

7.3. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Годишњи фонд часова: 36

Месец	Наставна тема	Наставна јединица	Број часова		
			за обраду	за друге типове	по наставној теми
СЕПТЕМБАР	АРАБЕСКА	1. АРАБЕСКА <i>Арабеске у глини</i>	о/п		Обрада – 1; практичан рад – 1; процењивање – 1
		2. Арабеска <i>Украсни фриз</i>		п	
		3. ЕВАЛУАЦИЈА НАСТАВНЕ ТЕМЕ		Пр.	
ОКТОБАР	ПРОПОРЦИЈА	4. ПРОПОРЦИЈА <i>Игра облика и односа величина</i>	о/п		Обрада – 1; практичан рад – 1; процењивање – 1
		5. Пропорције <i>Карикатура личности коју познајем</i>		п	
		6. ЕВАЛУАЦИЈА НАСТАВНЕ ТЕМЕ		Пр.	
	КОМПОЗИЦИЈА И ПРОСТОР	7. ПРОСТОР <i>Илузија простора</i>	о/п		
		8. Простор <i>Знакови поред пута</i>		п	
		9. Простор <i>Слике из мога живота</i>		п	

Месец	Наставна тема	Наставна јединица	Број часова		
			за обраду	за друге типове	по наставној теми
НОВЕМБАР		10. ЕВАЛУАЦИЈА НАСТАВНЕ ТЕМЕ		Пр.	
		11. ЛИКОВНА КОМПОЗИЦИЈА И ПРИНЦИПИ КОМПОНОВАЊА	о		
		12. Равнотежа облика масе и боје у простору – <i>Симетрија облика</i>	о/п		
		13. Равнотежа облика масе и боје у простору – <i>Равнотежа облика, површина и боја у простору</i>		п	
ДЕЦЕМБАР	КОМПОЗИЦИЈА И ПРОСТОР	14. Равнотежа облика масе и боје у простору – <i>Руке пријатељства</i>		п	Обрада – 8; практичан рад – 14; процењивање – 2 УКУПНО: 24
		15. Равнотежа облика масе и боје у простору – <i>Руке пријатељства</i>		п	
		16. Компоновање величина у простору <i>Насликаћу испричаћу</i>	о/п		
		17. Компоновање више ритмичких целина у простору <i>Ритам линија, боја и облика у простору</i>	о/п		
ЈАНУАР		18. Компоновање више ритмичких целина у простору <i>Компоновање више ритмичких целина у простору</i>	о/п		

Месец	Наставна тема	Наставна јединица	Број часова		
			за обраду	за друге типове	по наставној теми
ФЕБРУАР		19. Компоновање више ритмичких целина у простору – <i>Компоновање више ритмичких целина у простору</i>		П	
		20. Контраст светлина, површина, боја и облика у одређеном простору	О		
		21. Контраст светлина, површина, боја и облика у одређеном простору <i>Контраст површина и облика у простору</i>		П	
		22. Контраст светлина, површина, боја и облика у одређеном простору <i>Контраст површина и облика у простору</i>		П	
МАРТ		23. Контраст светлина, површина, боја и облика у одређеном простору <i>Црно-беле приче</i>		П	
		24. Контраст светлина, површина, боја и облика у одређеном простору <i>Моја сенка и ја</i>		П	
		25. Контраст светлина, површина, боја и облика у одређеном простору <i>Игра светлости и сенке</i>		П	
		26. Контраст светлина, површина, боја и облика у одређеном простору		П	

Месец	Наставна тема	Наставна јединица	Бројчасова		
			за обраду	за друге типове	по наставној теми
АПРИЛ		<i>Контраст светлина, површина, боја и облика у простору</i>			
		27. Сродност ликовних вредности у одређеном простору – хармонија <i>Сродност облика, линија и боја – хармонија</i>	о/п		
		28. Сродност ликовних вредности у одређеном простору – хармонија <i>Сродност облика, линија и боја – хармонија</i>		п	
		29. Сродност ликовних вредности у одређеном простору – хармонија <i>Хармонија живота</i>		п	
		30. Евалуација наставне теме		Пр.	
МАЈ	ОБЈЕДИЊАВАЊЕ ПОКРЕТА, СЛИКЕ, РЕЧИ И ЗВУКА	31. СЦЕНСКА УМЕТНОСТ И ЛУТКАРСКО ПОЗОРИШТЕ	о		Обрада – 1; практичан рад – 4; процењивање – 1 УКУПНО: 6
		32. Сценска уметност и луткарско позориште – <i>Школско позориште</i>		п	
		33. Сценска уметност и луткарско позориште – <i>Школско позориште“</i>		п	
		34. Сценска уметност и луткарско позориште – <i>Школско позориште“</i>		п	

Месец	Наставна тема	Наставна јединица	Број часова		
			за обраду	за друге типове	по наставној теми
ЈУН		35. Сценска уметност и луткарско позориште – <i>Школско позориште</i>		п	
		36. ЕВАЛУАЦИЈА НАСТАВНЕ ТЕМЕ		Пр.	
Прво полугодиште			9	11	20
Друго полугодиште			2	14	16
Укупно			11	24	36

Садржаји су прецизирани годишњим плановима рада, а начин остваривања програма, активности у образовно-васпитном раду, корелација са другим предметима и праћење и вредновање су дати код петог разреда за све разреде

7.4. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Фонд: 36 часова

Задаци:

- упознавање са групама инструмената и њиховом применом у различитим групама оркестара;
- стварање активних слусалаца и љубитеља музике;
- оспособљавање ученика за доживљавање и разумевање музике. неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- упознавање музичких инструмената; традиционалне и уметничке музике свога и других народа;
- упознавање музике праисторије, античке епохе, средњег века, ренесансе, барока и класицизма кроз сагледавање друштвених функција музике, видова музицирања, карактеристичних жанрова, облика и инструмената епохе, као и најистакнутијих стваралаца

Наставни садржаји	Бр. часова обrade	Утврђивање	Број часова	Извори знања
1. Праисторија	2	1	3	уџбеник, слике инструмената, касете и CD
2. Античка епоха	2	1	3	уџбеник, слике инструмената, касете и CD
3. Средњи век	3	1	4	уџбеник, слике инструмената, касете и CD
4. Ренесанса	2	2	4	уџбеник, слике инструмената, касете и CD

5. Барок	4	2	6	уџбеник, слике инструмената, касете и CD
6. Класицизам	4	2	6	уџбеник, слике инструмената, касете и CD
7. Музика на тлу Србије	3	1	4	уџбеник, слике инструмената, касете и CD
8. Стварање музике	1	1	2	уџбеник, слике инструмената, касете и CD
9. Основе музичке писмености	2	2	4	уџбеник, инструмент, касете и CD

Наставни садржаји	Број часова	Активности у васпитно-образовном раду	Основни облици извођења наставе	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци музичке културе
Праисторија - порекло и улога музике - изражајна средства - настанак првих инструмената - импровизација	3	- слушање музике - уочавање - разговор - препознавање	- фронтално - индивид. - у пару и групи	- монолошка - дијалошка - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка - кооперативна	- упознавање порекла и улоге музике у првобитном друштву - стицање навика за слушање музичког дела
Античка епоха музика првих цивилизација - пенататоника инструментариј - музика и мит - инструменти и видови музицирања	3	- слушање музике - уочавање - разговор - препознавање	- фронтално - индивид. - у пару и групи	- монолошка - дијалошка - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка - кооперативна	- стицање навика за слушање музичког дела - упознавање музике првих цивилизација - подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике

Средњи век -музика и хришћанство - осмогласник и грегоријански корал - црквени музички облици - вокална музика - инструменти у световном музицирању	4	-слушање музике - уочавање - разговор - препознавање	-фронтално - индивид. - у пару и групи	-монолошка - дијалошка - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка - кооперативна	-развијање способности слушања и препознавања музичких инструмената - упознавање музичке основе хришћанске музике; видова извошења вокалне музике - упознавање развоја средњовековне музике
Ренесанса -световна и духовна музика - хомофонија и полифонија - музички облици	4	-слушање музике - уочавање - разговор - препознавање	-фронтално - индивид. - у пару и групи	-монолошка - дијалошка - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка	-стицање навика за слушање и разликовања музичких дела - - упознавање музике других народа - - упознавање световне и духовне музике
Барок - развој инструмената - опера - облици воклаано-инструманталне музике - инструментална музика	6	-слушање музике - уочавање - разговор - препознавање	-фронтално - индивид. - у пару и групи	-монолошка - дијалошка - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка - кооперативна	-стицање навика за слушање и разликовања музичких дела - развијање способности за разумевање музичког дела

					- стицање знања о развоју инструмената, рађању опера и облицима вокално-инструменталне музике
Класицизам -музички облици - жанрови клас.музике	6	-слушање музике - уочавање - разговор - препознавање	-фронтално - индивид. - у пару и групи	-монолошка - дијалошка - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка - кооперативна	-стицање навика за слушање и разликовања музичких дела - развијање способности за разумевање музичког дела - упознавање жанрова класичне музике

Музика на тлу Србије - антички споменици - народна музика и обличаји - црквена музика од 12. до 18.века	4	-слушање музике - уочавање - разговор - препознавање	-фронтално - индивид. - у пару и групи	-монологска - дијалогска - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка - кооперативна	-стицање навика за слушање и разликовања музичких дела - развијање способности за разумевање музичког дела - упознавање развоја црквене музике у Србији , као и значаја обичаја и народне музике
Стварање музике - стварање и свирање дечкомпозиција	2	-слушање музике - уочавање - разговор - препознавање	-фронтално - индивид. - у пару и групи	-дијалогска - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка - кооперативна	-неговање способности извођења музике певањем и свирањем - развијање критичког мишљења
Основе музичке писмености - мелодијски мол - акорди - каденца - мешовити тактови	4	-слушање музике - уочавање - разговор - препознавање	-фронтално - индивид. - у пару и групи	-вербална - илустративно-демонстративна - практично вежбање - кооперативна	-неговање способности извођења музике певањем и свирањем - неговање смисла за колективно музицирање-певање и свирање

Напомена: У реализацији садржаја полази се од остваривања међупредметних, општих предметних и специфичних предметних компетенција. Корелација је са истим предметима као и у петом разреду, а на исти начин се прати остављање стандарда.

7.5. ИСТОРИЈА

Фонд: 72 часова

Циљ учења *историје* је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културноисторијском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Глобални план:

РЕДНИ БРОЈ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	БРОЈ ЧАСОВА ЗА ОБРАДУ	БРОЈ ЧАСОВА ЗА ОБНАВЉАЊЕ, УТВРЂИВАЊЕ И СИСТЕМАТИЗАЦИЈУ
1	УСПОН ЕВРОПЕ	14	6	8
2	СРПСКИ НАРОД ПОД СТРАНОМ ВЛАШЋУ ОД XVI ДО КРАЈА XVIII ВЕКА	15	7	8
3	ДОБА РЕВОЛУЦИЈА (ЕВРОПА И СВЕТ ОД КРАЈА XVIII ДО СЕДАМДЕСЕТИХ ГОДИНА XIX ВЕКА)	18	8	10

4	НОВОВЕКОВНЕ СРПСКЕ ДРЖАВЕ: СРБИЈА И ЦРНА ГОРА (ДО СТИЦАЊА НЕЗАВИСНОСТИ 1878.Г)	20	9	11
5	СРПСКИ НАРОД ПОД СТРАНОМ ВЛАШЋУ ОД КРАЈАХVІІІ В. ДО СЕДАМДЕСЕТИХ ГОДИНА ХІХ В.	5	2	3
УКУПНО	5	72	32	40

Редни Број теме	Назив теме	Кључни појмови садржаја	Компетенције Опште међупредметне компетенције	Предметни исходи	Стандарди	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичкометодич ко упутство)	Начин провере остваренос ти исхода

1.	Успон Европе	Личности: Колумбо, Васко де Гама, Магелан, Гутенберг, Лутер, Макијавели Да Винчи, Микеланђело Апсолутна монархија: Хабзбург, Османовић Протестантизам Хуманизам и ренесанса Велика географска открића Мануфактура	Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Дигитална компетенција - Естетичка компетенција	- Користећи дату информацију или ленту времена, смешта историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум, век и деценију; • у излагању историјске наративе користи основне научне појмове; - у усменом исказу ређа временске секвенце исправним редоследом; - уочава на историјској карти приказ различитих историјских појава и промена;	<u>ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода</u> <u>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</u> <u>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</u> <u>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне историје</u> <u>ИС.1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</u> <u>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом историјским периодом</u>	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графика, посета музеју, локалитету... Увођење ученика у главне појмове новог века Вежбање на историјској карти Коришћење е-уџбеника: тестови, видео записи са питањима, и др. Анализа историјских извора Израда панорама, кратка предавања од стране ученика	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Писана провера Карта

				анализирајући дате примере, уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу;	<u>ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди коју деценију и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен) специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту</u> ИС.2.1.5. зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји ИС.3.1.2. уме да објасни секвенце специфичности важних исправних историјских појмова и да их примени	Самоевалуација и евалуација Корелација: географија, веронаука Упућивање ученика на коришћење додатне литературе	

2.	Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века	Личности: Сулејман Величанствени, Арсеније III Чарнојевић, Арсеније IV Јовановић, Мехмед паша Соколовић, цар Леополд, Марија Терезија, Османско царство, Хајдуци, ускоци, Сеобе Срба, Привилегије цара Леополда, Војна крајина, Велики бечки рат, Фрушка гора, Сремски Карловци	-Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција - Естетичка компетенција	- У излагању историјске нарације користи основне научне појмове; - опише повезаност појединца и заједнице; - пронађе информације из датог историјског извора и резултате прикаже у усменом или писаном облику. - самостално или у групи, прикупи информације о конкретном историјском догађају, појави или личности и прикаже резултате	<u>ИС.1.1.7. именујенајважније појаве изнационалне историје</u> <u>ИС.1.1.9. зна на простору су се одигралајважније појаве идогађаји из националне иопште историје</u> <u>ИС.1.1.10. уме да наведеузроке и последице најважнијих појава из прошлости</u> <u>ИС.1.2.4. уме да прочитаједноставне икарактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</u> <u>ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје</u> <u>ИС.2.1.5. зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји</u> <u>ИС.3.1.2. уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту</u>	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графика, ППТ, филм "Опсада Беча" Вежбање на историјској карти Коришћење БИГЗовог е - уџбеника: тестови, видео записи са питањима, ППТ и др. Анализа историјских извора: из уџбеника и других Израда ППТ, панорама, табела, кратка предавања од стране ученика Самоевалуација и евалуација	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Рад на тексту групни рад Индивидуални рад-есеј Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Радна свеска Писана провера Карта

				истраживања; • одреди, на графичком приказу, место припадника друштвене групе у хијерархији дате заједнице; -разликује легенде и митове од историјске реалности	<u>ИС.3.1.4. разуме на којиначин су повезане појавеиз националне,регионалне, општеисторије</u>	Поређење хајдука, ускока Корелација: српски, географија, веронаука Упућивање ученика на коришћење додатне литературе	

3	Доба револуција (Европа и свет од краја XVIII века до седамдес етих година XIX века)	Прва индустријска револуција Личности: Робеспјер, Наполеон, Џорџ Вашингтон, Абрахам Линколн, Ото фон Бизмарк Политичке револуције Устав Парламентарна монархија Република Декларација права човека и грађанина Пруска Русија Битке: Трафалгар, Бородин, Ватерло Бечки конгрес Света алијанса Источно питање	Сарад- ња Одговорно учешће у демократском друштву Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама Комуникација Дигитална компетенција - Естетичка компетенција Одговоран однос према околини	- У излагању историјске нарације користи основне научне појмове; - на датом примеру препознаје узрок и последике историјског догађаја; • опише повезаност појединца и заједнице; • прикупи информације из различитих, њему доступних извора (визуелних, материјалних и наратив- них), везаних за одређену тему;	ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје ИС.1.1.10. уме да наведе узроке и последике најважнијих појава из прошлости ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје ИС.2.1.5. зна и разуме	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана, Вежбање на историјској карти Коришћење е -уџбеника: тестови, и др. Анализа историјских извора: из уџбеника Израда паноа, табела, кратка предавања од стране ученика Самоевалуација и евалуација Поређење хајдука, ускока Корелација: српски језик, географија, веронаука,	Формативн о, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Рад на текстугрупни рад Индивидуал ни рад-есеј Самоевалуа ција и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Радна свеска Писана провера Карта

				• на основу визуелних и садржинских обележја, повезује одабране изворе информација са одговарајућим историјским периодом; - пронађе информације из датог историјског извора и резултате прикаже у усменом или писаном облику	узроке и последице важних историјских феномена у националној историји ИС.3.1.2. уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту ИС.3.1.4. разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне, опште историје	Упућивање ученика на коришћење додатне литературе	

4	Нововек овне српске државе Србија и Црна Гора (до међунар одног признањ а 1878.год ине)	Личности: В.С.Караџић, Карађорђе, Милош Обреновић, прота Матеја Ненадовић, Димитрије Давидовић Први српски устанак Други српски устанак Аутономија Сретењски устав Велика источна криза Берлински конгрес Независност Начертаније Обрено вићи Карађорђевићи Битке: Иванковац, Мишар,	- Сарадња -Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција Естетичка компетенција	-Користећи дату информацију или ленту времена, уме да смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум, век и деценију; -ређа временске секвенце у усменом исказу исправним редоследом -у излагању историјске нарације користи основне научне појмове; - на датом примеру препознаје узрок и последице	ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ, филм- одломци "Кнежевина Србија" Вежбање на историјској карти Коришћење веб алата: тестови, видео записи са питањима, ППТ и др. Анализа историјских извора Израда ППТ, панора, кратка предавања од стране ученика Самоевалуација и евалуација Поређење циљева и	Формативно , свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Презентације ученика, панора Домаћи задатак Радна свеска Писана провера Карта

		Делиград, Чегар, Љубић Ћеле кула Орашац, Таково Црна Гора Петровићи		историјског догађаја; -прикупи информације из различитих, њему доступних извора (визуелних, материјалних и наративних), везаних за одређену тему; • на основу визуелних и садржинских обележја, повезује одабране изворе информација са одговарајућим историјским периодом; • у усменом исказу ређа временске секвенце исправним редоследом;	ИС.2.1.5. зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји ИС.3.1.2. уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту ИС.3.1.4. разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне, опште историје	резултата српских револуција, Обреновића и Карађорђевића Корелација са: српским, географијом, веронауком Упућивање ученика на коришћење додатне литературе	

5.	Српски народ под влашћу од краја XVIII в. До седамдесетих година XIX в.	Личности: Мића Љубибратић, Лука Вукаловић, прота Стеван Димитријевић Отварање конзулата Богословије у Призрену Борба за ослобођење Приштина, Призрен	Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција -Естетичка компетенција	- На основу садржинских обележја, повезује одабране изворе информација са одговарајућим историјским периодом; • у усменом исказу ређа временске секвенце исправним редоследом; - у излагању историјске наративе користи основне научне појмове; • разликује легендарне и митове од историјске реалности; • пронађе информације	<u>ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</u> <u>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве идогађаји из националне и опште историје</u> <u>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</u> <u>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</u> <u>ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје</u>	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ Вежбање на историјској карти Коришћење веб алата: тестови, видео записи са питањима, ППТ и др. Анализа историјских извора Израда ППТ, паноа, кратка предавања од стране ученика Самоевалуација и евалуација Поређење положаја Срба у ослобођеној Србији и неослобођеним	Формативн о, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатакРадна свеска Карта

				из датог историјског извора и резултате прикаже у усменом или писаном облику. пронађе информације из датог историјског извора и резултате прикаже у усменом или писаном облику.	<u>ИС.2.1.5. зна и разуме узроке и последиц еважних историјских феномена у националној историји</u> <u>ИС.3.1.2. уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту</u> <u>ИС.3.1.4. разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне, опште историје</u>	крајевима	

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка, као и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

Провера остварености исхода

Критеријуми оцењивања:

ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);

ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);

ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);

ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);

Поступак:

Учесталост јављања и распоред јављања по месецима , давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања-одличан (5);

Свеобухватност одговора ,хронолошка прецизност ,сналажење на карти. Хоризонтално и вертикално повезивање градива- врло добар (4);

Сарадња у групи, укљученост у рад свих чланова групе.Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група, вршњачко оцењивање- добар (3);

Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика), сналажење на карти - довољан (2);

Ангажованост ученика:

веома висок степен ангажовања ученика (5)

висок степен ангажовања ученика (4)

уз ангажовање ученика (3)

ангажовање ученика (2)

Инструменти процене ангажованости ученика:

-Учесталост јављања и активност по месецима .

Учествовање у раду на часовима, указивање помоћи другима.

- Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда панорама, израда самосталних писаних радова, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)

-Успешност у групном раду, раду у пару.

-Учествовање на школским и ваншколским такмичењима

-Посета културноисторијским институцијама и догађајима

Ангажованост ученика, односно активност ученика на часу и провера остварености исхода се свакодневно бележе у књигу евиденције наставника.

7.6. ГЕОГРАФИЈА

Фонд: 72 часа

Циљ и задаци:

Циљ наставе географије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да упознају и разумеју географске објекте, појаве, процесе и законитости у простору, њихове узрочно-последичне везе и односе, развију географску писменост и географски начин мишљења, свести и одговорног односа према свом завичају, држави, континенту и свету као целини и толерантног става према различитим народима, њиховим културама и начину живота.

Задаци наставе географије су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе географије сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе географије буду у пуној мери реализовани
- упознавање и разумевање појава и процеса у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу
- картографско описмењавање за употребу географских карата у стицању знања и у свакодневном животу
- упознавање основних географских одлика Европе, осталих континената и развијених држава света
- упознавање основних географских одлика своје државе и држава у непосредном окружењу, њихових асоцијација и интеграција
- упознавање комплементарности и регионалних разлика савременог света
- развијање естетских опажања и осећања проучавањем и упознавањем природних и других феномена у геопростору
- изграђивање и развијање ставова о превентиви, заштити и унапређивању животне средине
- развијање националног, европског и светског идентитета
- развијање толеранције, постојања и припадности мултиетничком, мултијезичком, мултикултурном ... свету - развијање опште културе и образовања
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација. Оперативни задаци Ученици треба да:
- стекну знања о битним природногеографским одликама ваневропских континената, њихових регија и појединих држава

- стекну знања о друштвеногеографским одликама ваневропских континената, њихових регија и појединих држава
- се оспособе за праћење и разумевање економских и друштвених активности и промена у савременом свету и њиховом доприносу општем развоју и напретку човечанства
- упознају регионалне разлике и комплементарност савременог света;
- разумеју проблеме у савременом свету (пренасељеност, неједнак привредни развој, недостатак хране, воде, енергије, минералних сировина, еколошки проблеми, болести, ратови и друго)
- развијају национални идентитет и упознају значај толеранције у мултиетничким, мултијезичким и мултикултуралним срединама у свету;
- упознају различите културе континената, њихових регија и држава и кроз то развијају општу културу
- развијају жељу и стичу потребу за даље образовање и самообразовање са циљем да се што успешније укључе у даље стручно оспособљавање
- кроз рад у настави географије проширују знања из картографије и оспособе се за самостално коришћење географске карте у стицању нових знања и у свакодневном животу
- оспособе за самостално коришћење географске литературе и различитог графичког и илустративног материјала у циљу лакшег савладавања наставног градива и оспособљавања за самостални рад.

ТЕМАТСКИ ПЛАН РАДА И ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Редни број теме	НАЗИВ ТЕМЕ	Укупан број часова за тему	Број часова обrade	Број часова осталих типова	Стандарди
1.	УВОД	1	1		
2.	ОПШТЕ ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ АЗИЈЕ	21	14	7	ГЕ113,ГЕ131,ГЕ132, ГЕ142,ГЕ211,ГЕ212, ГЕ213,ГЕ214,ГЕ231, ГЕ242,ГЕ311,ГЕ331, ГЕ332,ГЕ343
3.	ОПШТЕ ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ АФРИКЕ	14	9	5	ГЕ113,ГЕ131,ГЕ132, ГЕ142,ГЕ211,ГЕ212, ГЕ213,ГЕ214,ГЕ231, ГЕ242,ГЕ311,ГЕ331, ГЕ332,ГЕ343
4.	ОПШТЕ ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СЕВЕРНЕ АМЕРИКЕ	14	9	5	ГЕ113,ГЕ131,ГЕ132, ГЕ142,ГЕ211,ГЕ212, ГЕ213,ГЕ214,ГЕ231, ГЕ242,ГЕ311,ГЕ331, ГЕ332,ГЕ343
5.	ОПШТЕ ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ ЈУЖНЕ АМЕРИКЕ	7	5	2	ГЕ113,ГЕ131,ГЕ132, ГЕ142,ГЕ211,ГЕ212, ГЕ213,ГЕ214,ГЕ231, ГЕ242,ГЕ311,ГЕ331, ГЕ332,ГЕ343

6.	ОПШТЕ ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ	5	3	2	ГЕ113,ГЕ131,ГЕ132,
	АУСТРАЛИЈЕ И ОКЕАНИЈЕ				ГЕ142,ГЕ211,ГЕ212, ГЕ213,ГЕ214,ГЕ231, ГЕ242,ГЕ311,ГЕ331, ГЕ332,ГЕ343
7.	ОПШТЕ ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ ПОЛАРНИХ ОБЛАСТИ	3	2	1	ГЕ113,ГЕ131,ГЕ132, ГЕ142,ГЕ211,ГЕ212, ГЕ213,ГЕ214,ГЕ231, ГЕ242,ГЕ311,ГЕ331, ГЕ332,ГЕ343
8.	СВЕТ КАО ЦЕЛИНА	2	1	1	ГЕ113,ГЕ131,ГЕ132, ГЕ142,ГЕ211,ГЕ212, ГЕ213,ГЕ214,ГЕ231, ГЕ242,ГЕ311,ГЕ331, ГЕ332,ГЕ343
Свега часова		72	44	28	

Образовни стандарди за предмет Географија седми разред

Редни број наставн е теме	Назив наставн е теме	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.	УВОД			

2.	О П Ш ТЕ ГЕ ОГ РА ФС КЕ О Д Л ИК Е АЗ ИЈЕ	ГЕ. 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ.1.3.1. познаје сновне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне гране ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ. 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ. 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ. 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, рафиком, табелом и схемом ГЕ. 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко)и структуре становништва ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије	ГЕ. 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне)и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије

3.	О П Ш ТЕ ГЕ ОГ РА ФС КЕ О Д Л ИК Е А ФР ИКЕ	ГЕ. 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ.1.3.1. познаје сновне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне гране ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ. 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ. 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ. 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, рафиком, табелом и схемом ГЕ. 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континентата и наводи њихове географске регије	ГЕ. 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије

4.	О П Ш ТЕ ГЕ О ГР А Ф С К Е О Д Л И К Е С Е В ЕР НЕ АМЕ РИ КЕ	ГЕ. 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ.1.3.1. познаје сновне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне гране ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ. 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ. 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ. 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, рафиком, табелом и схемом ГЕ. 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континентата и наводи њихове географске регије	ГЕ. 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

УВОД (1)

Сврха, циљеви, задаци и програмски садржаји регионалне географије ваневропских континената.

ОПШТЕ ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ АЗИЈЕ (21)

Основни географски подаци о

континенту: име, географски положај, границе и величина.

Природногеографске одлике: хоризонтална и вертикална разуђеност азијског континента, клима и биљни свет, воде на копну. Друштвеноекономске одлике: становништво (број, насељеност, састав, миграције), насеља. Природна богатства и привреда.

Регионална и политичка подела.

ЈУГОЗАПАДНА АЗИЈА

Географски

положај, границе и величина.

Природногеографске одлике: хоризонтална и вертикална разуђеност Југозападне Азије, клима и биљни свет, воде на копну.

Друштвеноекономске одлике: становништво (број, насељеност, састав, етничка разноврсност, миграције), насеља, политичка подела.

Природна богатства и привреда.

Државе Југозападне Азије: Турска, географски положај, границе и величина. Основне природногеографске и друштвеноекономске одлике.

ЈУЖНА АЗИЈА

Географски положај, границе и величина.

Природногеографске одлике: хоризонтална и вертикална разуђеност Јужне Азије, клима и биљни свет, воде на копну.

Друштвеноекономске одлике: становништво (број, насељеност, састав, етничка разноврсност, миграције), насеља, политичка подела.

Природна богатства и привреда.

Државе Јужне Азије: Индија, географски положај, границе и величина. Основне природногеографске и друштвеноекономске одлике.

ЈУГОИСТОЧНА АЗИЈА

Географски

положај, границе и величина.

Природногеографске одлике: хоризонтална и вертикална разуђеност Југоисточне Азије, клима и биљни свет, воде на копну.

Друштвеноекономске одлике: становништво (број, насељеност, састав, етничка разноврсност, миграције), насеља, политичка подела.

Природна богатства и привреда.

Државе Југоисточне Азије: Индонезија, географски положај, границе и величина. Основне природногеографске и друштвеноекономске одлике.

СРЕДЊА АЗИЈА

Географски положај, границе и величина.

Природногеографске одлике: хоризонтална и вертикална разуђеност Средње Азије, клима и биљни свет, воде на копну.

Друштвеноекономске одлике: становништво (број, насељеност, састав, етничка разноврсност, миграције), насеља, политичка подела. Природна богатства и привреда.

ИСТОЧНА АЗИЈА

Географски

положај, границе и величина.

Природногеографске одлике: хоризонтална и вертикална разуђеност Источне Азије, клима и биљни свет, воде на копну.

Друштвеноекономске одлике: становништво (број, насељеност, састав, етничка разноврсност, миграције), насеља, политичка подела.

Природна богатства и привреда.

Државе Источне Азије: Кина и Јапан, географски положај, границе и величина. Основне природногеографске и друштвеноекономске одлике.

ОПШТЕ ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ АФРИКЕ (14)

Основни географски подаци о континенту: име, географски положај, границе и величина.

Природногеографске одлике: хоризонтална и вертикална разуђеност афричког континента, клима и биљни свет, воде на копну. Друштвеноекономске одлике: становништво (број, насељеност, састав, миграције), насеља. Природна богатства и привреда.

Регионална и политичка подела.

СЕВЕРНА АФРИКА

Географски положај, границе и величина.

Природногеографске одлике: хоризонтална и вертикална разуђеност Северне Африке, клима и биљни свет, воде на копну.

Друштвеноекономске одлике: становништво (број, насељеност, састав, етничка разноврсност, миграције), насеља, политичка подела.

Природна богатства и привреда.

Државе Северне Африке: Египат, географски положај, границе и величина. Основне природногеографске и друштвеноекономске одлике.

ИСТОЧНА АФРИКА

Географски положај, границе и величина.

Природногеографске одлике: хоризонтална и вертикална разуђеност Источне Африке, клима и биљни свет, воде на копну.

Друштвеноекономске одлике: становништво (број, насељеност, састав, етничка разноврсност, миграције), насеља, политичка подела. Природна богатства и привреда.

ЗАПАДНА АФРИКА

Географски положај, границе и величина.

Природногеографске одлике: хоризонтална и вертикална разуђеност Северне Африке, клима и биљни свет, воде на копну.

Друштвеноекономске одлике: становништво (број, насељеност, састав, етничка разноврсност, миграције), насеља, политичка подела. Природна богатства и привреда.

ЈУЖНА АФРИКА

Географски положај, границе и величина.

Природногеографске одлике: хоризонтална и вертикална разуђеност Северне Африке, клима и биљни свет, воде на копну.

Друштвеноекономске одлике: становништво (број, насељеност, састав, етничка разноврсност, миграције), насеља, политичка подела.

Природна богатства и привреда.

Државе Јужне Африке: Јужноафричка Република, географски положај, границе и величина. Основне природногеографске и друштвеноекономске одлике.

ОПШТЕ ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СЕВЕРНЕ АМЕРИКЕ (12)

Основни географски подаци о континенту: име, географски положај, границе и величина.

Природногеографске одлике: хоризонтална и вертикална разуђеност северно америчког континента, клима и биљни свет, воде на копну. Друштвеноекономске одлике: становништво (број, насељеност, састав, миграције), насеља. Природна богатства и привреда.

Регионална и политичка подела.

Државе Северне Америке: Сједињене Америчке Државе и Канада, географски положај, границе и величина. Основне природногеографске и друштвеноекономске одлике.

ОПШТЕ ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРЕДЊЕ АМЕРИКЕ (3)

Основни географски подаци о континенту: име, географски положај, границе и величина.

Природногеографске одлике: хоризонтална и вертикална разуђеност средњеамеричког континента, клима и биљни свет, воде на копну. Друштвеноекономске одлике: становништво (број, насељеност, састав, етничка разноврсност, миграције), насеља. Природна богатства и привреда.

Регионална и политичка подела.

Државе Средње Америке: Мексико, географски положај, границе и величина. Основне природногеографске и друштвеноекономске одлике.

ОПШТЕ ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ ЈУЖНЕ АМЕРИКЕ (9)

Основни географски подаци о континенту: име, географски положај, границе и величина.

Природногеографске одлике: хоризонтална и вертикална разуђеност јужноамеричког континента, клима и биљни свет, воде на копну. Друштвеноекономске одлике: становништво (број, насељеност, састав, етничка разноврсност, миграције), насеља. Природна богатства и привреда.

Регионална и политичка подела.

Државе Јужне Америке: Бразил и Аргентина, географски положај, границе и величина. Основне природногеографске и друштвеноекономске одлике.

ОПШТЕ ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ АУСТРАЛИЈЕ И ОКЕАНИЈЕ (6)

Основни географски подаци о континенту: име, географски положај, границе и величина.

Природногеографске одлике: хоризонтална и вертикална разуђеност аустралијског континента, клима и биљни свет, воде на копну. Друштвеноекономске одлике: становништво (број, насељеност, састав, етничка разноврсност, миграције), насеља. Природна богатства и привреда.

Регионална и политичка подела.

Државе Аустралије и Океаније: Нови Зеланд, географски положај, границе и величина. Основне природногеографске и друштвеноекономске одлике.

ОПШТЕ ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ АРКТИКА (2)

Основни географски подаци: откриће и истраживања Арктика, име, географски положај и величина. Природна и економска обележја.

ОПШТЕ ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ АНТАРКТИКА (2)

Основни географски подаци: откриће и истраживања Антарктика, име, географски положај и величина. Природна и економска обележја.

СВЕТ КАО ЦЕЛИНА (2)

Савремени политичкогеографски процеси у свету. Неоколонијализам, интеграције и глобализам. Формирање политичке карте света.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Током остваривања програма потребно је уважити високу образовну и мотивациону вредност активних и интерактивних (кооперативних) метода наставе/учења те кроз све програмске целине доследно осигурати да најмање једна трећина наставе буде организована употребом ових метода.

У настави користити, најмање у трећини случајева, задатке који захтевају примену наученог у разумевању и решавању свакодневних проблемских ситуација препоручених од стране Министарства и Завода, а приликом оцењивања обезбедити да су ученици информисани о критеријумима на основу којих су оцењивани.

Садржаји програма наставног предмета географија у седмом разреду основне школе обухватају систематско изучавање регионалне географије ваневропских континената, а програмску структуру чини осам наставних тема.

Кроз прву наставну тему потребно је ученике упознати са сврхом, циљем, задацима и наставним садржајима географије за седми разред, са планом рада, начином рада, начином коришћења дидактичког материјала, стручне и научнопопуларне литературе.

У оквиру регионалне географије ваневропских континената предвиђена је обрада континената у целини, што треба да пружи могућност сагледавања општих одлика континената да би се на основу њих могле јасније уочите особености њихових регија и појединих држава.

Регионална географија ваневропских континената значајна је у васпитном и у образовном погледу јер пружа широке могућности да ученици упознају различите регије и државе на Земљи, како у погледу њихових природних одлика, тако и у погледу становништва, природних богатстава, друштвено-економских односа и степена развијености привреде.

Наставни садржаји регионалне географије ваневропских континената одабрани су по егземпларном и функционалном дидактичком принципу што је омогућило линеарно-степенасто структурирање по Керовом систему. Наставни програм чине наставне целине и теме за које је предложен оријентациони број часова, а слобода и креативност наставника се огледа у самосталном планирању и распореду типова часова, избору наставних метода, техника, активности, дидактичких средстава и помагала.

Приликом обраде регија и појединих држава света потребно је истицати разноврсност природногеографских одлика (рељеф, клима, воде, биљни и животињски свет) којима се истичу поједине регије и указивати на разноврсност њиховог природног богатства. Природногеографске одлике односе се на опште одлике континената, регија и држава. Приликом обраде ових садржаја тежиште треба ставити на опште садржаје, као и на интерактивне везе и односе свих чинилаца географске средине. При обради ових географских садржаја посебну пажњу треба посветити проблемима заштите и унапређивања животне средине.

Потребно је такође истицати битне карактеристике становништва (број, размештај становништва, структуре, природни прираштај, културнообразовни ниво, миграције) што је значајно за друштвеноекономски положај држава у свету. Кроз друштвеногеографске садржаје упознати ученике са демографским развојем и насељеношћу појединих делова света. Ово

наставно градиво треба повезивати са сличним садржајима других наставних предмета, у циљу сагледавања популационих проблема и изграђивања свести о неопходности заједничког живота различитих народа. Кроз садржаје ове наставне теме ученици се упознају са популационом политиком и њеним значајем. С тим у вези, неопходно је објаснити и указати на факторе који су довели до крупних промена и трансформација током прошлог и почетком овог века, што се снажно одражава на становништво и насеља у свету.

Потребно је наглашавати и међуусловљеност природногеографских и друштвеногеографских појава, процеса и односа који истовремено утичу на развој привреде регије или државе о којој је реч. Треба, такође, посебно указати на постојеће разлике у степену демографске развијености континената, као и на противуречности које постоје између њихових природних богатстава и нивоа развијености њихове привреде.

При обради садржаја који се односе на развој привреде у целини и појединих привредних делатности, као и о природно-географској основи развоја, тежиште треба ставити на најважније карактеристике развоја, територијални размештај и неравномерност у нивоу развијености, а избегавати сувопарно набрајање обиља бројчаних података.

Кроз обраду савремених интеграцијских процеса треба омогућити да ученици схвате разгранатост и развојност међусобне политичке, економске, културнопросветне и научнотехнолошке сарадње међу државама и организацијама у свету. Важно је упознати ученике са актуелним интеграцијским процесима у Европи и свету и указати на значај и место наше земље у овој сфери.

Наставне садржаје из регионалне географије ваневропских континената треба максимално користити за васпитно деловање на ученике, развијање духа солидарности и толеранције према другим народима у свету и указати на неопходност сарадње земаља у региону, на континенту и на глобалном нивоу.

У раду са ученицима препоручује се наставнику да користи различите наставне методе, облике и средства рада да би наставне садржаје учинио приступачнијим ученицима, њиховом узрасту и способностима. Потребно је да се избегава вербализам, а да се код ученика подстиче радозналост, систематичност и креативност. Фонд часова треба рационално користити у складу са наставним садржајима.

Уз помоћ наставника, групно или у пару, ученици могу вршити мала истраживања, а потом презентацију географских одлика неког дела света, на основу чега наставник може да сагледа обим и квалитет самосталног рада сваког појединца.

У настави географије неопходно је коришћење географских карата на свим типовима часова и у свим облицима наставног рада. Поред географских карата неопходно је користити табеле, дијаграме, схеме и остале дидактичке материјале који доприносе очигледности и трајности знања и умења код ученика.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

- Биологија
- историја
- математика
- енглески језик
- руски језик
- српски језик
- музичко
- ликовно

7.7. ФИЗИКА

Годишњи фонд часова 72.

Општи циљ наставе физике јесте да ученици упознају природне појаве и основне природне законе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, да оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Остали циљеви и задаци наставе физике су:

- развијање функционалне писмености,
- упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици,
- разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона,
- развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање,
- развијање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности у мишљењу и вештине јасног и прецизног изражавања,
- развијање логичког и апстрактног мишљења,
- схватање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења,
- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја,

- развијање способности за примену знања из физике,
- схватање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређивања животне средине,
- развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи,
- развијање свести о сопственим знањима, способностима и даљој професионалној оријентацији.

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- разликује физичке величине које су одређене само бројном вредношћу од оних које су дефинисане интензитетом, правцем и смером (време, маса, температура, рад, брзина, убрзање, сила...),
- користи, на нивоу примене, основне законе механике – Њутнове законе,
- стекне појам о гравитацији и разликује силу теже од тежине тела (бестежинско стање),
- упозна силу трења,
- разуме да је рад силе једнак промени енергије и на нивоу примене користи трансформацију енергије у рад и обрнуто,
- на нивоу примене користи законе одржања (маса, енергије),
- прави разлику између температуре и топлоте,
- уме да рукује мерним инструментима,
- користи јединице Међународног система (SI) за одговарајуће физичке величине.

Садржаји програма

Сила и кретање (9 + 14 + 2)

- Обнављање дела градива из шестог разреда које се односи на равномерно праволинијско кретање, силу као узрок промене стања тела и инертност тела. (0 + 2)
- Сила као узрок промене брзине тела. Појам убрзања. (1 + 1)
- Успостављање везе између силе, масе тела и убрзања. Други Њутнов закон. (1 + 2)
- Динамичко мерење силе. (0 + 1)
- Равномерно променљиво праволинијско кретање. Интензитет, правац и смер брзине и убрзања. (1 + 1)
- Тренутна и средња брзина тела. (1 + 0)
- Зависност брзине и пута од времена при равномерно променљивом праволинијском кретању. (2 + 2)

– Графичко представљање зависности брзине и пута од времена код равномерно праволинијског кретања. Графичко представљање зависности брзине тела од времена код равномерно променљивог праволинијског кретања. (2 + 2)

– Међусобно деловање два тела – сила акције и реакције. Трећи Њутнов закон. Примери. (1 + 1)

– Систематизација и обнављање градива. (0 + 2)

Демонстрациони огледи

Илустровање инерције тела помоћу папира и тега. Кретање куглице низ Галилејев жлеб. Кретање тела под дејством сталне силе. Мерење силе динамометром. Илустровање закона акције и реакције помоћу динамометара и колица, колица са опругом и других огледа (реактивно кретање балона и пластичне боце).

Лабораторијске вежбе

1. Одређивање сталног убрзања при кретању куглице низ Галилејев жлеб. (1)

2. Провера Другог Њутновог закона помоћу покретног тела (колеса) или помоћу Атвудове машине. (1)

Кретање тела под дејством силе теже. Силе трења (4 + 6 + 2)

– Убрзање при кретању тела под дејством силе теже. Галилејев оглед. (1 + 0)

– Слободно падање тела, бестежинско стање. Хитац навише и хитац наниже. (1 + 2)

– Силе трења и силе отпора средине (трење мировања, клизања и котрљања). Утицај ових сила на кретање тела. (2 + 2)

– Систематизација и обнављање градива. (0 + 2)

Демонстрациони огледи

Слободно падање тела различитих облика и маса (Њутнова цев, слободан пад везаних новчића...). Падање тела у разним срединама. Бестежинско стање тела (огледи са динамометром, с два тега и папиром између њих, са пластичном чашом која има отвор на дну и напуњена је водом). Трење на столу, косој подлози и сл. Мерење силе трења помоћу динамометра.

Лабораторијске вежбе

1. Одређивање убрзања тела које слободно пада. (1)

2. Одређивање коефицијента трења клизања. (1)

Равнотежа тела (5 + 5 + 1)

– Деловање две силе на тело дуж истог правца. (1 + 0)

– Појам и врсте равнотеже тела. Полуга, моменат силе. Равнотежа полуге и њена примена. (2 + 2)

– Сила потиска у течности и гасу. Архимедов закон и његова примена. Пливање и тоњење тела. (2 + 2)

– Систематизација и обнављање градива. (0 + 1)

Демонстрациони огледи

Врсте равнотеже помоћу лењира или штапа. Равнотежа полуге. Услови пливања тела (тегови и стаклена посуда на води, Картезијански гњурац, суво грождје у минералној води, свеже јаје у води и воденом раствору соли, мандарина са кором и без коре у води, пливање коцке леда на води...).

Лабораторијска вежба

1. Одређивање густине чврстог тела применом Архимедовог закона. (1)

Механички рад и енергија. Снага (6 + 7 + 2)

- Механички рад. Рад силе. Рад силе теже и силе трења. (2 + 1)
- Квалитативно увођење појма механичке енергије тела. Кинетичка енергија тела. Потенцијална енергија. Гравитациона потенцијална енергија тела. (2 + 2)
- Веза између промене механичке енергије тела и извршеног рада. Закон о одржању механичке енергије. (1 + 1)
- Снага. Коефицијент корисног дејства. (1 + 1)
- Систематизација и обнављање градива. (0 + 2)

Демонстрациони огледи

Илустровање рада утрошеног на савладавање силе трења при клизању тела по различитим подлогама, уз коришћење динамометра. Коришћење потенцијалне енергије воде или енергије надуваног балона за вршење механичког рада. Примери механичке енергије тела. Закон о одржању механичке енергије (Максвелов точак).

Лабораторијске вежбе

1. Одређивање рада силе под чијим дејством се тело креће по различитим подлогама. (1)
2. Провера закона одржања механичке енергије помоћу колица. (1)

Топлотне појаве (3 + 5 + 1)

- Топлотно ширење тела. Појам и мерење температуре. (1 + 1)
- Количина топлоте. Специфични топлотни капацитет. Топлотна равнотежа. (1 + 1)
- Честични састав супстанције: молекули и њихово хаотично кретање. Унутрашња енергија и температура. (1 + 1)
- Систематизација и обнављање градива. (0 + 2)

Демонстрациони огледи

Дифузија и Брауново кретање. Ширење чврстих тела, течности и гасова (надувани балон на стакленој посуди - флаши и две посуде са хладном и топлом водом, Гравесадов прстен, растезање жице, капилара...).

Лабораторијска вежба

1. Мерење температуре мешавине топле и хладне воде после успостављања топлотне равнотеже. (1)

Додатни рад

(Оријентациони садржаји програма)

1. Решавање проблема повезаних са слагањем и разлагањем сила и равнотежом тела.
2. Видео-запис или симулација на рачунару различитих облика слагања и разлагања сила, равнотеже тела и примене полуге.
3. Тела на стрмој равни.
4. Решавање проблема кретања тела с константним убрзањем.
5. Графичко решавање проблема код равномерно променљивог кретања и њихова примена.
6. Примери за примену Њутнових закона динамике.
7. Видео-запис или симулација на рачунару различитих облика механичког кретања под дејством силе теже.
8. Кеплерови закони. Кретање планета. Сунчев систем.
9. Занимљивости из астрономије.
10. Сила трења и коефицијент трења.
11. Видео-запис или симулација на рачунару различитих облика механичког рада у свакодневном животу.
12. Принцип рада једноставних машина.
13. Видео-запис или симулација на рачунару кинетичке и потенцијалне енергије тела, претварања потенцијалне енергије у кинетичку и обрнуто, закона одржања механичке енергије и др.
14. Решавање проблема повезаних са радом, енергијом тела и законима кретања.
15. Одређивање специфичног топлотног капацитета тела. Механизми преношења топлоте с једног тела на друго (примери). Топлотна равнотежа.
16. Решавање проблема у којима се користе притисак и потисак као физичке величине. Средња густина код нехомогених тела. Архимедов закон кроз примере.
17. Видео-запис или симулација на рачунару тела и супстанција на различитим температурама, термичког ширења тела, промене агрегатних стања и сл.
18. Вода на различитим температурама и аномалија воде: њено другачије понашање у односу на остале течности.
19. Посета некој лабораторији (кабинету) за физику на факултету, научно-истраживачком институту, опсерваторији, електрани, фабрици, кабинету у гимназији и др. Поред понуђених садржаја могу се реализовати и теме за које ученици покажу посебно интересовање.

Редни број наставне теме	Наставне теме	Број часова по теми	Број часова за	
			обра ду	остале типове часова
1	Сила и кретање	25	9	16
2	Кретање тела под дејством силе теже. Силе трења	12	4	8
3	Равнотежа тела	11	5	6
4	Механички рад и енергија. Снага	15	6	9
5	Топлотне појаве	9	3	6
	УКУПНО	72	27	45

Лабораторијске вежбе

Редни број вежбе	Назив вежбе	Број часова по вежби
1	Одређивање сталног убрзања при кретању куглице низ Галилејев жлеб.	1
2	Провера другог Њутновог закона помоћу покретног тела (колица) или помоћу Атвудове машине.	1
3	Одређивање убрзања тела које слободно пада.	1
4	Одређивање коефицијента трења клизања	1
5	Одређивање густине чврстог тела применом Архимедовог закона.	1
6	Одређивање рада силе под чијим дејством сетело креће по различитим подлогама.	1
7	Провера закона одржања механичке енергије помоћу колица.	1
8	Мерење температуре мешавине топле и хладне воде после успостављања топлотне равнотеже.	1

7.8. МАТЕМАТИКА

Фонд: 144 часа

Циљ: Циљ наставе математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, занњима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Оперативни задаци:

Ученике треба оспособити да:

- схвате појам квадрата рационалног броја и квадратног корена
- умеју да одреде приближну вредност броја $\sqrt{a}$ ($a \in \mathbb{Q}$, $a > 0$)
- схватају реалне бројеве као дужинске мере, односно као тачке на бројевној правој одређене дужима које представљају такву меру
- упознају појам степена и операције са степенима (изложилац степена природан број)
- умеју да изводе основне рачунске операције с полиномима, као и друге идентичне трансформације ових израза (назначене у програму)
- упознају правоугли координатни систем и његову примену
- добро упознају директну и обрнуту пропорционалност и практичне примене
- знају Питагорину теорему и умеју да је примене код свих изучаваних геометријских фигура у којима се може уочити правоугли троугао
- познају најважнија својства многоугла и круга; умеју да конструишу поједине правилне многоуглове (са 3, 4, 6, 8 и 12 страница) и да цртају друге правилне многоуглове рачунајући централни угао и преносећи га угломером

- знају најважније обрасце у вези с многоуглом и кругом и да умеју да их примене у одговарајућим задацима
- схвате појам размере дужи и својства пропорције
- умеју да преведу на математички језик и реше једноставније текстуалне задатке
- користе елементе дедуктивног закључивања (и изводе једноставније доказе у оквиру изучаваних садржаја).

Тематски/глобални план

Наставна тема	Број часова обраде	Број часова утврђивања, систематизације и вежбања	укупно
Увод	/	/	1
Реални бројеви	7	7	14
Питагорина теорема	6	10	16
Степеновање	5	8	13
Многоугао	6	7	13
Полиноми	13	18	31
Зависне величине и њихово графичко представљање	6	13	19
Круг	6	9	15
Сличност	5	6	11
Писмени задаци и исправке	/	/	8
Годишња систематизација	/	3	3
укупно	54	78	144

НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Реални бројеви

Увести појам квадрата рационалног броја $\frac{p}{q}$ и илустровати га површином квадрата. Инсистирати на томе да је $\left(\frac{p}{q}\right)^2 > 0$ и кад је $\frac{p}{q} < 0$. Тема Реални бројеви наставља се представљањем мерних бројева дужи на бројевној правој. Цртање дужи чији је мерни број дати рационалан број. Пример дужи чији мерни број није рационалан; нпр. отвара се питање колики је мерни број странице квадрата чија је површина 2 и доказује (Аристотелов доказ) да тај број није рационалан. За такве бројеве кажемо да су ирационални, а онда за рационалне и ирационалне користимо заједнички назив реални бројеви. Као резултат претходног, ученици долазе до сазнања о узајамно једнозначној вези између тачака на правој с једне, и реалних бројева с друге стране. Саопштити ученицима да рационални бројеви имају коначан или периодичан децималан запис, и на основу тога видети да ирационални бројеви морају имати бесконачан и непериодичан децимални запис. На конкретном примеру показати како се долази до приближних рационалних вредности за нпр. 2, уобичајеним поступком: одговарајући одсечак бројевне праве с целобројним крајевима поделити на десет једнаких делова (дати геометријску конструкцију дељења дужи на једнаке делове) и тај поступак узастопно понављати. Тачка која представља тај ирационални број увек остаје унутар једног од добијених интервала. Крајеви интервала су означени децималним разломцима за које се каже да су приближне вредности тог ирационалног броја. За грешку која се тако чини треба говорити да је мања од једног целог, једног десетог, једног стотог итд. и никакву другу причу о грешкама при заокруживању не треба укључивати. Кад се горњи поступак дељења интервала замисли да се неограничено наставља, настају децимални разломци са неограниченим бројем децимала који ће представљати изабрани ирационални број.

Питагорина теорема

Ова теорема изражава једну значајну везу страница правоуглог троугла и има широке примене у рачунским и конструктивним задацима, па јој треба посветити одговарајућу пажњу (познавање формулације, једноставнијег доказа и разумевање суштине Питагорине теореме). Треба постићи увежбаност у њеној примени код разних фигура у којима се појављује правоугли троугао. Такође треба ученике увежбати да неке троуглове с целобројним страницама (на пример 3,4,5 и 5,12,13) препознају као правоугле. Корисно је навести и неке примере практичне примене (рецимо да провере да ли су два суседна зида просторије ортогонална или да помоћу конопца са чворовима на 3. 7. и 12. метру исцртају на тлу прав угао). Ученици такође треба да науче да конструишу тачке бројевне праве које одговарају бројевима $\sqrt{2}, \sqrt{3}, \sqrt{5} \dots$

Цели и рационални алгебарски изрази – степеновање и полиноми

Основни циљ ове теме јесте да се код ученика изгради навика (на основу познавања својстава степена) да успешно врше идентичне трансформације полиномијалних изрази (полинома). Реализација ове теме започиње се даљом изградњом појма степена: упознавање степена чији је изложилац конкретан природан број и операција са таквим степенима, с примерима примене у физици и другим областима. После тога се може прећи на упознавање појма алгебарског изрази, уз израчунавање вредности једноставнијих изрази. Међу алгебарским изразима посебно се обрађују полиноми (при чему се моном третира као посебан случај полинома).

Рачунске операције с полиномима (у сређеном облику), односно идентичне трансформације збира и производа полинома врше се на основу познатих закона рачунских операција с бројевима (а то је случај и с било којим изразима). Од осталих идентичних трансформација полинома обрадити само растављање на чиниоце полинома типа $ax + bx$, $a^2 - b^2$, $a^2 + 2ab + b^2$; при томе је битно да се на конкретним примерима види сврха тих трансформација. Растављање на чиниоце може се искористити и за решавање једначина облика $ax^2 + bx = 0$ и $x^2 - c^2 = 0$.

Многоугао

Полазећи од раније стечених знања о појединим геометријским фигурама (област, изломљена линија, конвексна област, троугао, четвороугао), многоугао треба дефинисати као део равни ограничен многоугаоном линијом. Треба обрадити зависност збира углова и броја дијагонала ма ког многоугла од броја његових страница, па зависност међу елементима правилног многоугла, као и његову симетрију. Осим конструкција неких правилних многоуглова (са 3, 4, 6, 8, 12 страница), могу се цртати и други правилни многоуглови (са 7, 9, 10, ... страница) уз коришћење угломера. При томе треба јасно разликовати конструкцију од приближног цртања.

Зависне величине и њихово графичко представљање

Координатни систем, координате тачке и растојање две тачке изражено преко њихових координата. Примери зависних величина (време и температура, време пуњења базена водом и дубина воде, итд.) и њихово графичко представљање. Читање својстава с графика. За две променљиве величине x и y дефинисати директну (и обрнуту) пропорционалност везом $y = kx$ ($x \cdot y = k$, $x \neq 0$ и $y \neq 0$). Пропорција – својство и решавање по једном непознатом члану. Представљање директне пропорционалности и график зависности величина x и y везаних условом $y = kx$. Не уводи се општи појам функције, али може се говорити о линеарној функцији (у поменутом посебном случају). Директну пропорционалност везивати за размере на географским картама и рачунање стварног растојања.

Круг

Осим увођења појмова централног и периферијског угла круга и уочавања и доказивања њиховог односа, централна тема треба да буде одређивање обима и површине круга. То треба започети кроз практичне аспекте проблема (пут који пређе точак, ...). Добро је да се експерименталним путем осети, односно констатује, сталност односа обима и пречника круга, уз увођење броја и информативно упознавање ученика с његовом (ирационалном) природом. По обради обима и површине круга извести обрасце за дужину кружног лука, површину кружног исечка и површину кружног прстена.

У практичним израчунавањима за π не треба увек узимати приближну вредност 3,14, него повремено радити и с другим приближним вредностима (3,142; 3,1427; 22/7 или мање тачним 3,1). Унети информацију о броју познатих децимала за број π и навести његову приближну вредност са, рецимо, 10 децимала.

Сличност

Два низа реалних бројева a, b, c и $a', b', c' \dots$ су пропорционални ако је $\frac{a}{a'} = \frac{b}{b'} = \frac{c}{c'} = \dots$. Троуглови са једнаким угловима се дефинишу као слични. Код сличних троуглова аналогне странице су пропорционалне (без доказа). Примене: сторија о Талесу и фараону, одређивање висине дрвета мерењем угла и дужине његове сенке, мерење растојања до неприступачних места, итд. Ставови сличности и њихова примена остају за осми разред.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Географија: Израчунавање најкраћег пута на карти између два места, размера, удаљеност градова од Гринича и од екватора

Физика: Утицај израза са променљивим тзв. „словним изразима“, са изразима којим се изражавају општи закони физике, примена степена, гравитација, цртање графика

Хемија: Примена степена

Ликовна култура: Коришћење геометријских фигура у сликарству, прављење мозаика од правилних полигона

Техничко и информатичко образовање: Прављење троугла од дашчица одговарајућих дужина, прављење макета

СТАНДАРДИ на којима се ради у седмом разреду

Реални бројеви

МА1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне)

МА1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно

МА1.2.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима.

МА1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно

МА1.2.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа

МА1.3.1. одреди вредност сложенијег бројевног израза

МА1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим

имениоцем); рачуна, на пример $1/5$ од n , где је n дати природан број

МА1.2.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама

МА1.3.2. оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама

МА1.3.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама

Питагорина теорема

МА3.1.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему)

МА3.2.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу и да решава задатке користећи Питагорину теорему

МА3.3.2. користи основна својства троугла, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише.

МА3.1.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања)

МА3.2.6. уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма

МА3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката

Цели и рационални алгебарски изрази – степеновање и полиноми

МА2.1.1. реши линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану

МА2.2.1. реши линеарне једначине

МА2.3.1. саставља и решава линеарне једначине и неједначине .

МА2.1.2. израчуна степен датог броја, зна основне операције са степенима

МА2.1.3. сабира, одузима и множи мономе

МА2.2.2. оперише са степенима и зна шта је квадратни корен

МА2.2.3. сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином

МА2.3.2. користи особине степена и квадратног корена

МА2.3.3. зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; увежбано трансформише алгебарске изразе и своди их на најједноставнији облик

МА2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним

МА2.3.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке

Многоугао

МА3.1.2. влада појмовима: четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор и уме да израчуна обим и површину квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуриш у датом задатку; уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла)

МА3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеца, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише

МА3.1.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања).

МА3.2.6. уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма)

МА3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката

Зависне величине и њихово графичко представљање

МА2.1.4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом

МА2.2.4. уочи зависност међу променљивим, зна функцију $y=ax$ и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције

МА2.3.4. разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства

МА2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима

МА2.3.5. користи једначине, решавајући и сложеније текстуалне задатке

МА5.1.4. одреди задати проценат неке величине

МА5.2.4. примени процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама (на пример, промена цене неког производа за дати проценат) реалним ситуацијама

МА5.3.4. примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама

Круг

МА3.1.2. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника)

МА3.2.3. користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена

МА3.3.3. одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину

Сличност

МА3.1.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања)

МА3.2.6. уочи оносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма)

МА3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката једнакост страница паралелограм

7.9. БИОЛОГИЈА

Фонд: 72 часа

Циљ: Циљ наставе и учења биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошких процеса развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем

Циљ наставе биологије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да усвајањем образовно-васпитних садржаја стекну основна знања о грађи и функционисању човечијег организма, развијају здравствену културу, хигијенске навике и схвате значај репродуктивног здравља. Изучавањем биологије код ученика треба развијати одговарајуће квалитете живота, навике, запажања, способности критичког мишљења, објективно и логичко расуђивање као и хумане односе међу половима.

Задаци наставе биологије су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе биологије. сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе биологије буду у пуној мери реализовани
- разумевање улоге и значаја биологије за развој и напредак човечанства
- развијање свести о властитом пореклу и положају у природи
- разумевање еволутивног положаја човека
- упознавање грађе и функционисања организма, усвајање одређених хигијенских навика, стицање одговорности за лично здравље и здравље других људи - схватање да је полност саставни део живота и да човекова полност подразумева поштовање норми понашања које обезбеђују хумане односе међу људима - стицање радних навика и способности за самостално посматрање и истраживање.
- **Оперативни задаци** Ученици треба да:
 - развију свест о властитом пореклу и положају у природи, разумеју еволутивни положај човека;
 - упознају грађу и функционисање људског организма;
 - стекну одговорност за лично здравље и здравље других људи;
 - схвате да је полност саставни део живота и да човекова полност подразумева поштовање норми понашања који обезбеђују хумане односе међу људима; - стекну радне навике и способности за самостално посматрање и истраживање

Тематски/глобални план

Ред. број	НАСТАВНА ТЕМА	обрада	понављ.	Систем.	вежба	укупно
I	Порекло и развој људске врсте	2	1	1	0	4
II	Грађа човечијег тела	33	11	4	11	59
III	Репродуктивно здравље	7	2	/	/	9
УКУПНО		42	14	5	11	72
I полугодиште		21	8	3	6	38
II полугодиште		20	7	2	5	34

Корелације:

Унутар предмета:

- корелација са градивом шестог, посебно у наставним темама 1,2
- **Између предмета:**
- српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова
- математика – рад са табелама, решавање Венових дијаграма
- информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација, фотографија и видео клипова
- ликовна култура – израда паноя, плаката, цртежа, модела
- физика - хемија
- историја

- географија

Корелација биологије са другим наставним предметима планираће се током школске године што ће бити евидентирано у месечним плановима.

Начин и поступак остваривања програма

- Континуирано припремање за часове, како наставника тако и ученика
- Планирање наставе на годишњем и месечном нивоу
- Што више користити методе рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду
- Што интересантније извођење наставе биологије подстицањем креативног и критичког мишљења код ученика, развијањем моралних ставова и емотивног односа према догађајима...
- Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географија, хемија, чувари природе, српски језик, грађанско, ликовно васпитање....
- Консултације са наставницима сродних предмета
- Осмишљавање додатног материјала
- Брижљиво планирање и рационално извођење различитих метода рада ради постизања што веће индивидуализације наставе и што већег искоришћавања и развоја ученичких капацитета
- Правилан избор и комбинација различитих облика рада на часу
- Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрације, шеме, графикони, дијапозитиви, ППТ, филмови...
- Посета екосистемима непосредног окружења и свим садржајима везаним са настани програм
- Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија...
- Прилагођавање задатака индивидуалним способностима и напредовању ученика

Врсте активности у образовно-васпитном раду

- Повезује знања из различитих области, успоставља корелацију између садржаја
- Слуша на часу и активно учествује (континуирано се јавља, учествује у разним облицима рада на часу, израђује задатке-контролне, домаће...) - Чита уџбеник, издваја најважније чињенице и појмове, израђује домаће задатке
- Развијање креативног и критичког мишљења анализом биолошких текстова, научних емисија,
- Користи зидне слике, шеме уз помоћ наставника или самостално
- Повезује и проширује стечена знања

- Користи додатне изворе и литературу: интернет и енциклопедије...
- Извештава о резултатима свог рада: одговара на часу, поставља питања, износи своје ставове, предаје лекцију...
- Процењује свој и туђи рад
- Развија емотивни однос и изграђује морални став према природи и процесима
- Уочава узрочно-последичне везе
- Израђује помоћна наставна средства: паное, карте, шеме, лозе...

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ РАДА УЧЕНИКА:

Наставне теме су логички распоређене, а обухватају садржаје науке о човеку, здравственој култури и репродуктивном здрављу.

Овако конципирани програм пружа ученицима основна знања, а ради лакшег разумевања и усвајања градива, наставник не треба да инсистира на детаљном опису грађе и функције, већ на обољењима и повредама појединих органа, пружању прве помоћи и стицању неопходних хигијенских навика, очувању личног здравља и здравља других људи, као и одговорном односу према репродуктивном здрављу. Предвиђено је да око 60% садржаја буде предвиђено за обраду, 40% за утврђивање и друге облике часова (вежбе, практична рад и др.). По потреби овај план се може кориговати у корист часова утврђивања у зависности од специфичности одељења тј. уколико ученици спорије усвајају наставне садржаје.

Нивое усвојености садржаја проверавамо различитим захтевима које постављамо пред ученике, водећи рачуна о томе који ниво желимо да проверимо. Проверавање може бити усмено или писмено. Пожељно је да се приликом оцењивања користе оба начина проверавања. Без обзира на то који тип проверавања користимо, важно је да код ученика развијамо логичко размишљање и повезивање, а не искључиво репродуктивна знања.

Приликом писменог проверавања нивоа усвојености знања важно је комбиновати различите типове питања која код ученика стимулишу мисаоне активности на различитим нивоима, чиме можемо утврдити да ли су ученици градиво усвојили на нивоу знања, разумевања, примене или на неком другом нивоу.

Треба подстицати ученика да самостално израђују презентације на одрђене теме, а нарочито из области Репродуктивно здравље, јер се на тај начин стичу радне навике и способности за самостално посматрање и истраживање. То може бити и један начин вршњачке едукације.

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

ПРОЦЕНА ОСТВАРЕНОСТИ СТАНДАРДА

У току школске године биће реализоване две процене остварености стандарда: на крају првог полугодишта и на крају школске године (ова процена обухвата читаво градиво). Ученици ће решавати тестове израђене по стандардима, који ће се састојати од дванаест питања и то: 6 на основном, 4 на средњем и 2 на напредном нивоу. Ученици ће радити тест подељени у две групе. Резултати ће бити приказани табеларним приклом процене остварености стандарда по нивоима. У тестовима ће преовладавати задаци отвореног типа.

Ред. број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Очекивани стандарди постигнућа		
		основни	средњи	напредни
I	Порекло и развој људске врсте	БИ.1.3.8. БИ.1.3.9.	БИ.2.3.5. БИ.2.3.6.	БИ.3.3.5. БИ.3.3.6.

II	Грађа човечијег тела	БИ.1.1.4. БИ.1.2.1.	БИ.2.2.1. БИ.2.2.2.	БИ3.3.3. БИ3.3.4.
		БИ.1.2.2. БИ.1.2.3. БИ.1.2.4. БИ.1.2.5. БИ.1.2.6. БИ.1.2.7. БИ.1.3.1. БИ.1.3.2. БИ.1.3.3. БИ.1.3.4. БИ.1.3.5. БИ.1.3.6. БИ.1.3.7. БИ.1.3.8. БИ.1.3.9. БИ.1.5.1. БИ.1.5.4. БИ.1.5.5. БИ.1.5.6. БИ.1.5.7. БИ.1.5.8. БИ.1.5.9.	БИ.2.2.3. БИ.2.2.4. БИ.2.2.5. БИ.2.2.6. БИ.2.2.7. БИ.2.2.8. БИ2.2.9. БИ.2.3.1. БИ.2.3.2. БИ.2.3.3. БИ.2.3.4. БИ.2.3.5. БИ.2.3.6. БИ.2.5.1 БИ.2.5.2. БИ.2.5.3. БИ.2.5.4. БИ.2.6.1 БИ.2.6.2. БИ.2.6.3. БИ.2.6.4.	БИ.3.3.2. БИ.3..5.1. БИ.3.5.3. БИ.3.5.4. БИ.3.5.5. БИ.3.5.6.

III	Репродуктивно здравље	БИ.1.5.10 БИ.1.5.11 БИ.1.5.12 БИ.1.5.13	БИ.2.5.5.	БИ.3.5.7. БИ.3.5.8.

Основни ниво

- БИ.1.1.4. уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне пред-ставнике истих;
- БИ.1.2.1. зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије;
- БИ.1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организма у чијим се одељцима одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија;
- БИ.1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма;
- БИ.1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси;
- БИ.1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном;
- БИ.1.2.6. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање);
- БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином.
- БИ.1.3.1. разуме да јединке једне врсте дају потомке исте врсте;
- БИ.1.3.2. зна основне појмове о процесу размножавања;
- БИ.1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал;
- БИ.1.3.4. зна за појам и основну улогу хромозома;
- БИ.1.3.5. зна основне принципе наслеђивања;
- БИ.1.3.6. зна како делују гени и да се стечене особине не наслеђују;
- БИ.1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће;
- БИ.1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на земљиној етапи земљине историје;
- БИ.1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа;

- БИ.1.5.1. зна основне мере за одржавање личне и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава;
- БИ.1.5.4. разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије);
- БИ.1.5.5. препознаје основне знаке поремећаја функције појединих органа и основне симптоме инфекције и разликује стање у коме може сам да интервенише од стања када мора да сеобрати лекару;
- БИ.1.5.6. разуме предности и недостатке употребе додатака у храни и исхрани (конзерванси и неконтролисана употреба витамина, антиоксиданата и минерала итд.) и опасности до којих може да доведе неуравнотежена исхрана (редукционе дијете, претерано узимање хране и сл.) и познаје основне принципе правилног комбиновања животнох намирница;
- БИ.1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљиште , бука....) и неке природне појаве (УВ зрачења) неповољно утчу на здравље човека;
- БИ.1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (одмор, сан);
- БИ.1.5.9. разуме да постоје полне болести, познаје мере превенције и могуће путеве инфекције, које и њихове негативне последице по здравље;
- БИ.1.5.10. зна да постоје природне промене у понашању које настају као последица физиолошких промена (пубертете, менопауза), зна да у адолесцентном добу могу да се појаве психолошки развојни проблеми (поремећаји у исхрани, понашању и поремећаји сна);
- БИ.1.5.11. разуме одговорност и опасност превременог ступања у сексуалне односе и разуме зашто абортус у доба развоја има негативне последице на физичко и ментално здравље;
- БИ.1.5.12. зна да болести зависности (претерана употреба дувана, алкохола и дроге) неповољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима);
- БИ.1.5.13. зна како се треба понашати према особи која болује од болести зависности или је ХИВ позитивна.

Средњи ниво

- БИ.2.2.1. . разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.);
- БИ.2.2.2. зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке; зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, органи са истом функцијом системе органа;
- БИ.2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађебиљака, животиња и човека;
- БИ.2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се тај процес назива метаболизам;

- БИ.2.2.5. разуме да биљне ћелије, захваљујући специфичној грађи, могу да везују енергију и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје;
- БИ.2.2.6. разуме да и у биљној и животњској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање;
- БИ.2.2.7. познаје термин хомеостаза и зна да објасни шта он значи;
- БИ.2.2.8. зна да је неопходна координиција функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију;
- БИ.2.2.9. зна да нервни и ендокрини системи имају улогу у одржавању хомеостазе.
- БИ.2.3.1. разуме основне разлике између полног и бесполог разножавања;
- БИ.2.3.2. разуме механизам настанка зигота;
- БИ.2.3.3. разуме зашто потомци личе на родитеље и њихове претке, али нису идентични са њима
- БИ.2.3.4. зна да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина;
- БИ.2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма;
- БИ.2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине.
- БИ.2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља;
- БИ.2.5.2. разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања животних намирница;
- БИ.2.5.3. зна како се чува хранљива вредност животних намирница;
- БИ.2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека;
- БИ.2.5.5. зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и на понашање (утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских напитака....);
- БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату;
- БИ.2.6.2. зна шта је грешка инструмента и прецизност мерења и уме по упутству да калибрише инструмент;
- БИ.2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата;
- БИ.2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату ;

Напредни ниво

- БИ.3.1.4. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе/реда најважнијих група;
- БИ.3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека;
- БИ.3.2.2.разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност;
- БИ.3.2.3.разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције;
- БИ.3.2.4.разуме да је у остваривању карактеристичног понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве инеграције понашања за преживљавање;
- БИ.3.2.5.разуме сличности и рзлике у инеграцији грађе и функције јединке током животног циклуса;
- БИ.3.2.6.зна и разуме главне морфолошке и функционалне каракте-ристике органа који информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже(улога нервнoг система);
- БИ.3.2.7.зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене у околини и карактеристике органа који враћају организам у равнотежу онда када је из ње избачен (стресно стање - улога ендокриног система);
- БИ.3.2.8.зна и разуме које су последице стресног стања за организам;
- БИ.3.3.1. разуме разлику између телесних и полних ћелија у погледу хромозома и деоба;
- БИ.3.3.2.разуме да полне ћелије настају од посебних ћелија у организму;
- БИ.3.3.3.зна функцију генетичког материјала и његову основну улогу у ћелији;
- БИ.3.3.4.зна да је број хромозома у ћелији карактеристика врсте;
- БИ.3.3.5.разуме како различити еволуциони механизми, мењајућиучесталост особина у популацијама, доводе до еволуције;
- БИ.3.3.6.разуме да човек може да утиче на смер и брзину еволуционих промена својих популација и популација других врста;
- БИ.3.5.1. познаје узроке и физиолошке последице заразних болести;
- БИ.3.5.3. разуме основне биолошке процесе који леже у основи физиолошки правилне исхране;
- БИ.3.5.4.познаје главне компоненте намирница и њихову хранљиву вредност;
- БИ.3.5.5.познаје симптоме и главне карактеристике болести метаболизма и узроке због којих настају (гојазност, анорексија, булимија, шећерна болест);
- БИ.3.5.6.разуме механизме поремећаја функције појединих органа;
- БИ.3.5.7. .познаје основне биолошке механизме који доводе до развијања болести зависности;
- БИ.3.5.8.разуме механизме стресног стања и утицај јаких негативних емоција на физиолошке процесе у организму и на понашање појединаца.

7.10. ХЕМИЈА

Годишњи фонд: 72

Циљ наставе хемије јесте да сви ученици стекну основну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа; да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама; да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима; развијање мотивисаности, заинтересованости за предметне садржаје, функционалне хемијске писмености, способности за извођење једноставних хемијских истраживања, логичког и апстрактног мишљења и критичког става у мишљењу; развијање способности за тражење и коришћење релевантних информација, свести о важности одговорног односа према животној средини, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супстанци у свакодневном животу; развијање радозналости и потребе за сазнавањем о својствима супстанци у окружењу и кроз то позитивног става према учењу хемије, свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији, разумевања промена и појава у природи на основу знања хемијских појмова, теорија, модела и закона.

Задаци наставе хемије:

- омогућити ученицима да разумеју предмет изучавања хемије и научни метод којим се у хемији долази до сазнања;
- омогућити ученицима да сагледају значај хемије у свакодневном животу, као и њен значај за развој различитих технологија и друштва уопште;
- оспособити ученике да се користе хемијским језиком: да знају хемијску терминологију и да разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола, формула и једначина;
- створити наставне ситуације у којима ће ученици до сазнања о својствима супстанци и њиховим променама долазити на основу демонстрационих огледа или огледа које самостално изводе и при том развијати аналитичко мишљење и критички став у мишљењу;
- створити наставне ситуације у којима ће ученици развијати експерименталне вештине, правилно и безбедно, по себе и друге, руковати лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама;
- оспособити ученике за извођење једноставних истраживања;
- створити ситуације у којима ће ученици примењивати теоријско знање и експериментално искуство у решавању теоријских и експерименталних проблема;
- створити ситуације у којима ће ученици примењивати знање хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу;

Наставни предмет: ХЕМИЈА			Разред: СЕДМИ		
Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА/ОБЛАСТ	Број часова по теми	Број часова за		
			обраду	лабораторијске вежбе	остале типове часова
1.	ХЕМИЈА И ЊЕН ЗНАЧАЈ	4	1	2	1
2.	ОСНОВНИ ХЕМИЈСКИ ПОЈМОВИ	15	6	3	6
3.	СТРУКТУРА СУПСТАНЦИ				
3.1.	АТОМ И СТРУКТУРА АТОМА	15	7	1	7
3.2.	ОСНОВНЕ ЧЕСТИЦЕ КОЈЕ ИЗГРАЂУЈУ СУПСТАНЦЕ: АТОМИ, МОЛЕКУЛИ И ЈОНИ	15	6	2	7
4.	ХОМОГЕНЕ СМЕШЕ – РАСТВОРИ	10	3	3	4
5.	ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ИЗРАЧУНАВАЊА	15	5	1	9
Укупно		74	28	12	34

ЛАБОРАТОРИЈСКЕ ВЕЖБЕ		Број вежби 12	Број часова 12
Редни број вежбе	Редни број часа	НАЗИВ ВЕЖБЕ	Број часова по вежби
1.	3.	Увођење ученика у самостални рад у хемијској лабораторији	1
2.	4.	Мерење у хемији	1
3.	7.	Физичка и хемијска својства супстанци	1
4.	9.	Физичке и хемијске промене супстанци	1
5.	16.	Раздвајање састојака смеше	1
6.	28.	Модел структуре атома	1
7.	39.	Модел молекула и хемијске формуле	1
8.	47.	Атомске, молекулске и јонске кристалне решетке	1
9.	51.	Раствори и растворљивост	1
10.	55.	Процентни састав раствора	1
11.	57.	Воде у природи	1
12.	63.	Састављање једначина хемијских реакција	1

Годишњи план додатног рада

Циљ додатне наставе хемије јесте проширивање и продубљивање знања ученика који се у већој мери интересују за хемију и који су на редовним часовима показали висок ниво савладаног градива, развијање способности и вештина ученика према њиховим интересовањима и склоностима и развијање такмичарског духа.

Задаци додатне наставе хемије:

- омогућити ученицима да разумеју начин на који се хемија развијала као наука и њено место у савременом животу;
- омогућити ученицима да у самосталним истраживачким радовима овладају основама научног метода;
- оспособити ученике да разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола, формула и једначина;
- развијати аналитичко и критичко мишљење;
- развијати експерименталне вештине за правилно и безбедно, по себе и друге, руковање лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама;
- стварати ситуације у којима ће ученици примењивати теоријско знање и експериментално искуство за решавање теоријских и експерименталних проблема;
- стварати ситуације у којима ће ученици примењивати знање хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу;
- омогућавати ученицима да на основу различитих израчунавања разумеју квантитативни аспект хемијских промена и практично га примењују.

На овим часовима ученици ће се припремати за:

- такмичење ученика основних школа у организацији Министарства просвете и Српског хемијског друштва (школско, општинско, градско, републичко),

	Наставна тема	Наставне јединице
1.	Хемија и њен значај (1)	1. Развој хемије као науке. Хемија у савременом животу. Мерења у хемији
2.	Основни хемијски појмови (4)	2. Врсте супстанци 3. Физичка и хемијска својства супстанци. Физичке и хемијске промене супстанци 4. Методе раздвајања смеша 5. Методе раздвајања смеша
3.	Структура супстанце (12)	6. Грађа атома 7. Структура електронског омотача 8. Структура електронског омотача 9. Периодни систем елемената 10. Типови хемијских веза 11. Хемијске формуле 12. Релативна атомска и молекулска маса 13. Израчунавања на основу релација количина супстанце, маса супстанце и бројност честица 14. Авогадров број 15. Израчунавања на основу хемијских формула – израчунавање масеног елементарног процентног састава једињења 16. Израчунавања на основу хемијских формула 17. Израчунавања у хемији 18. Израчунавања у хемији
4.	Хомогене смеше или раствори (8)	19. Раствори – својства раствора 20. Процентни састав раствора 21. Процентни састав смеша 22. Колоидни раствори – растварање желатина (сол и гел стање) 23. Израчунавање масеног процентног садржаја у поступку разблаживања раствора 24. Израчунавање масеног процентног садржаја у поступку мешања раствора различитог садржаја 25. Раствори – рачунски задаци 26. Раствори – припремање раствора одређене концентрације разблаживањем и

		концентрањем
4.	Хемијске реакције и израчунавања на основу хемијских једначина(11)	27. Основни типови хемијских реакција 28. Анализа и синтеза 29. Закон сталних односа маса – састављање формула на основу односа маса 30. Израчунавања на основу хемијских једначина, на основу односа количине, масе и броја честица учесника у хемијској реакцији 31. Израчунавања на основу хемијских једначина, на основу односа количине, масе и броја честица учесника у хемијској реакцији 32. Израчунавања на основу хемијских једначина, на основу односа количине, масе и броја честица учесника у хемијској реакцији 33. Топлотни ефекти при физичким и хемијским променама супстанци: егзотермне и ендотермне реакције 34. Топлотни ефекти при физичким и хемијским променама супстанци: егзотермне и ендотермне реакције 35. Хемија на интернету 36. Хемијски часописи

Редни број наставне теме	Наставна тема	Пројектни задаци
1.	Хемија и њен значај	1. Температурни календар 2. Правила рада у хемијској лабораторији 3. Густина воде 4. Где ради хемичар 5. Мерење запремине
2.	Основни хемијски појмови	1. Вештачки елементи 2. Смеше 3. Воде као смеше 4. Оглед 5. Раздвајање састојака смеше
3.	Структура супстанце	Структура атома 1. Модел атома 2. Електрон 3. Димитриј Иванович Менделјејев 4. Актиноиди и лантаноиди 5. Мол и честице. Атоми, молекули и јони 1. Поларност супстанци 2. Ковалентна веза 3. Кристална решетка 4. Молекул воде

		5. Израчунавања у хемији
4.	Хомогене смеше или раствори	1. Природне воде 2. Квалитет воде 3. Растворљивост 4. Раствори из свакодневног живота 5. Хемијски врт 6. Снижење температуре мржњења
5.	Хемијске реакције и израчунавања на основу хемијских једначина	1. Хемијске реакције 2. Закон сталних односа маса 3. Колико је велики мол 4. Анализа једињења калијум-јодида 5. Енергетске промене при процесима

Годишњи план допунске наставе

Допунски рад организује се за ученике који нису савладали садржаје у редовној настави.

Циљ допунске наставе хемије јесте да се ученицима који нису савладали садржаје хемије омогући лакше укључивање у редовни васпитно-образовни процес, као и да им се развију упорност, самосталност и тачност у раду.

Задаци допунске наставе:

- оспособити ученике да овладају основним хемијским појмовима ради лакшег уклапања у редовни наставни процес;
- омогућити ученицима да на што лакши начин надокнаде и усвоје појмове које су пропустили због краћег или дужег изостајања са редовне наставе;
- омогућити ученицима да овладају различитим методама учења хемијских садржаја ради развијања самосталности у учењу.

	Наставна тема	Наставне јединице
1.	Хемија и њен значај (2)	1. Предмет изучавања хемије 2. Хемијско посуђе и прибор. Мере опреза и мерења у хемији
2.	Основни хемијски појмови (4)	3. Физичка и хемијска својства супстанци 4. Физичке и хемијске промене супстанци 5. Методе раздвајања смеша 6. Методе раздвајања смеша

3.	Структура супстанце (12)	7. Грађа атома 8. Грађа атома 9. Структура електронског омотача 10. Структура електронског омотача 11. Периодни систем елемената 12. Периодни систем елемената и врсте елемената 13. Релативна атомска маса 14. Ковалентна и јонска веза 15. Ковалентна и јонска веза 16. Хемијске формуле 17. Релативна молекулска маса 18. Својства једињења са јонском и ковалентном везом
4.	Хомогене смеше или раствори (6)	19. Раствори – својства раствора 20. Растворљивост супстанци у води 21. Процентни састав раствора 22. Процентни састав раствора 23. Процентни састав раствора 24. Својства воде. Природне воде

4.	Хемијске реакције и израчунавања на основу хемијских једначина (12)	25. Основни типови хемијских реакција 26. Анализа и синтеза 27. Хемијске једначине 28. Хемијске једначине 29. Закон сталних односа маса 30. Закон сталних односа маса 31. Мол. Моларна маса 32. Мол. Моларна маса 33. Мол. Моларна маса 34. Израчунавања на основу хемијских једначина 35. Израчунавања на основу хемијских једначина 36. Израчунавања на основу хемијских једначина

7.11. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Циљ наставе и учења *технике и технологије* је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Годишњи фонд часова **72 часа**

ГОДИШЊИ (ГЛОБАЛНИ) ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА														
Ред. бр.	Назив наставне теме	Месец										Број часова за		Свега
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	Обраду новог градива	Остале типове часова	
1.	Животно и радно окружење	6										6	0	6
2.	Саобраћај	2	4									4	2	6
3.	Техничка и дигитална писменост		4	8	6							7	11	18
4.	Ресурси и производња				2	6	4	8				15	5	20

5.	Конструкторско моделовање								8	8	6	2	20	22
	Укупно	8	8	8	8	6	4	8	8	8	6	34	38	72

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

- У оквиру области **Животно и радно окружење** посебно развијати међупредметне компетенције – **Одговоран однос према околини и Естетичка компетенција.**
- У оквиру области **Саобраћај** посебно развијати међупредметну компетенцију – **Одговоран однос према здрављу.**
- У оквиру области **Техничка и дигитална писменост** посебно развијати међупредметне компетенције – **Дигиталну, Рад са подацима и информацијама и Комуникација.**
- У оквиру области **Ресурси и производња** посебно развијати међупредметну компетенцију – **Естетичка, Одговоран однос према околини, Одговоран однос према здрављу и Компетенција за учење.**
- У оквиру области **Конструкторско моделовање** посебно развијати међупредметне компетенције – **Предузетништво, Решавање проблема, Сарадња, Дигиталну и Комуникација.**

ИСХОДИ:

1. ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

- повеже развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада;
- повеже ергономију са здрављем и комфором људи при употреби техничких средстава;
- анализира да ли је коришћење одређене познате технике и технологије у складу са очувањем животне средине;
- истражи могућности смањења трошкова енергије у домаћинству;
- повеже занимања у области производних техника и технологија са сопственим интересовањем.

2. САОБРАЋАЈ:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

- разликује врсте транспортних машина;
- повеже подсистеме код возила друмског саобраћаја са њиховом улогом;
- провери техничку исправност бицикла;
- демонстрира поступке одржавања бицикла или mopеда.

3. ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

- самостално црта скицом и техничким цртежом предмете користећи ортогонално и просторно приказивање;
- користи CAD технологију за креирање техничке документације;
- образложи предности употребе 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета;
- управља моделима користећи рачунар;
- објасни улогу основних компоненти рачунара, таблета, паметних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја.

4. РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

- аргументује значај рационалног коришћења расположивих ресурса на Земљи;
- идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене;
- користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења;
- врши операције обраде материјала који се користе у машинству, помоћу одговарајућих алата, прибора и машина и примени одговарајуће мере заштите на раду;
- објасни улогу одређених елемената машина и механизма на једноставном примеру;
- образложи значај примене савремених машина у машинској индустрији и предности роботизације производних процеса;

- објасни основе конструкције робота;
- класификује погонске машине – моторе и повеже их са њиховом применом;
- самостално/тимски истражи и реши задати проблем у оквиру пројекта;
- изради производ у складу са принципима безбедности на раду.

5. КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

- тимски представи идеју, потупак израде и производ;
- креира рекламу за израђен производ;
- врши е-кореспонденцију у складу са правилима и препорукама са циљем унапређења продаје;
- процењује свој рад и рад других на основу постављених критеријума (прецизност, педантност и сл.).

7.12. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Фонд: 108 часова

Циљ: Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања изобласти физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Циљ наставе физичког и здравственог васпитања јесте:

- ❖ стицање техничких, тактичких и теоретских знања у спортској игри одбојка, атлетици и гимнастици,
- ❖ задовољење потреба ученика закретањем,
- ❖ допринос повећању адаптивне и стваралачке способности у савременим условима живота и рада,
- ❖ развијање физичке културе неопходне ради очувања здравља,
- ❖ стварање трајне навике да се физичко вежбање угради у свакодневни живот и културу живљења

Задаци наставе физичког и здравственог васпитања су да ученици:

- упознају значај и суштину физичког вежбања,
- постигну хармонични физички развој и правилно држање тела,
- развију хигијенске навике ради ефикасног очувања здравља, повећања отпорности организма на штетне утицаје савременог начина живота и рада, као и других неповољних утицаја средине,
- усвоје одређени фонд моторичког знања, умења и навика неопходних за ефикасно задовољење потреба развоја и очувања здравља, коришћења слободног времена и решавању свакодневних моторичких задатака,
- подстичу и активирају латентне способности и изузетне моторне надарености за свестрано развијање у спорту

Оперативни задаци:

- Усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације;
- Усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика и навике предвиђених програмом физичког васпитања;
- Примена стечних знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење исл.);

- Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем исл.;
- Естетско изражавање кретањом и доживљавање естетских вредности;
- Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ		
1.1 РЕДОВНА НАСТАВА ФИЗИЧКОГ И ЗДРАВСТВЕНОГ ВАСПИТАЊА	3	108
2. ВАН НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ		
2.1 СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ (секције)	1	36
2.2 АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ		
2.3 КОРЕКТИВНО-ПЕДАГОШКИ РАД		
2.4 ШКОЛСКА И ДРУГА ТАКМИЧЕЊА		2 НЕДЕЉЕ
2.5 СПОРТСКА НЕДЕЉА		(1 у првом, 1 у другом полугодишту)

Број наст. теме	Наставни садржај	Број часова	Обука	Увежба- вање	Провера	Технике оцењивања Ученичких постигнућа	Стандарди	Начин провере остварености стандарда
1	АТЛЕТИКА	16	6	10	2	Практичне вежбе	1.3.3. 1.1.7. 1.1.5. 1.1.9.	Практичне вежбе
2	ОДБОЈКА	18	8	10	3	Практичне вежбе	1.3.1. 2.1.1. 2.2.2. 2.3.1. 2.1.2.	Практичне вежбе
3	КОШАРКА	15	5	10	1	Практичне вежбе	1.3.1. 2.1.1. 2.2.2. 2.3.1. 2.1.2.	Практичне вежбе
4	РУКОМЕТ	15	5	10	1	Практичне вежбе	1.3.1. 2.1.1. 2.2.2. 2.3.1. 2.1.2.	Практичне вежбе
5	ФУТСАЛ	15	5	10	1	Практичне вежбе	1.3.1. 2.1.1. 2.2.2. 2.3.1. 2.1.2.	Практичне вежбе
6	ГИМНАСТИКА	17	6	11	3	Практичне вежбе	1.1.11.1.3.11. 2.1.11.2.3.11. 1.1.13.1.3.13.	Практичне вежбе

4	ТЕСТИРАЊЕ И МЕРЕЊЕ	6	0	6	0	Практичн е вежбе, тест	1.3.3. 1.1.7. 1.1.5. 1.1.9.	Тест (норма)
5	ПОЛИГОНИ	6	0	6	0	/		Практичне вежбе
	УКУПНО	108	35	73	12			

Наставни садржаји	Број часова	Активности у васпитно- образовном раду	Начин и поступак остваривања програма
АТЛЕТИКА	16	-вежбање (ходање, трчање, скакање, бацање) -анализирање -такмичење	- усавршава моторичкеспособности -изводи покрете у задатом смеру - извођење једноставних форми природногкретања -развија и усавршава технике атлетских дисциплина
ОДБОЈКА	18	-вежбање (трчање, скакање, елементи са лоптом) -анализирање -такмичење	-упознаје правила спортске игре и придржава их се -стварање услова за прилагођавање ученика за колективни живот и рад -уочава своје моторичке способности и особине,сличности и разлике међу вршњацима -поштује различитости -развија осећај за процену квалитета свог рада и рада других

КОШАРКА	15	-вежбање (трчање, скакање, елементи са лоптом) -анализирање -такмичење	-уознаје правила спортске игре и придржава их се -стварање услова за прилагођавање ученика за колективни живот и рад -уочава своје моторичке способности и особине,сличности и разлике међу вршњацима -поштује различитости -развија осећај за процену квалитета свог рада и рада других
РУКОМЕТ	15	-вежбање (трчање, скакање, елементи са лоптом) -анализирање -такмичење	-уознаје правила спортске игре и придржава их се -стварање услова за прилагођавање ученика за колективни живот и рад -уочава своје моторичке способности и особине,сличности и разлике међу вршњацима -поштује различитости -развија осећај за процену квалитета свог рада и рада других
ФУДБАЛ	15	-вежбање (трчање, скакање, елементи са лоптом) -анализирање -такмичење	-уознаје правила спортске игре и придржава их се -стварање услова за прилагођавање ученика за колективни живот и рад -уочава своје моторичке способности и особине,сличности и разлике међу вршњацима -поштује различитости -развија осећај за процену квалитета свог рада и

			рада других
ГИМНАСТИКА	17	-вежбање (ходање, трчање, поскоци, окрети, колути, прескоци, акробатика, вежбе са реквизитима) -анализирање -видеоприказ -графички приказ	- изводи задате вежбе на справама и у партеру -уочава своје моторичке способности и особине, сличности и разлике међу вршњацима -поштује различитости -развија осећај за процену квалитета свог рада и рада других
ТЕСТИРАЊЕ И МЕРЕЊЕ	6	-Батерија тестова	-усавршава основне моторичке вештине

ПОЛИГОНИ	6	- Вежбање (скакање, трчање, прескакање) - Такмичења	-усавршава основне моторичке вештине - подизање нивоа физичке припремљености (снаге, брзине, издржљивости)
УКУПНО	108		

РЕДОВНА НАСТАВА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ (СЕКЦИЈЕ)

Слободне активности (секције) организују се за ученике са посебним интересовањем за спорт. Рад се одвија у спортским секцијама или школским екипама које се формирају према интересовању, способностима и полу ученика.

АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ

Од активности у природи, планирана су два кроса

-јесењи крос, у организацији Црвеног крста (октобар),

-пролећни крос, у организацији Спортског савеза и РТС-а (мај)

КОРЕКТИВНО-ПЕДАГОШКИ РАД

Корективно-педагошки рад се организује за ученике који имају лоше држање тела у оквиру часа за време рада вежби обликовања. Рад спроводи наставник по препоруци лека или физијатра који утврђује степен деформитета и прописује вежбе. Тежи случајеви телесних деформитета третирају се у здравственим установама.

ШКОЛСКА И ДРУГА ТАКМИЧЕЊА

Школа организује и спроводи спортска такмичења као интегрални део процеса физичког васпитања, тј. обавезна су унутар школска и међуодељенска такмичења у фудбалу и одбојци.

Област	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Спортска игра	Игра спортску игру, примењује основну технику, неопходна правила, сарађује са члановима екипе, зна функцију игре, основне појмове, правила, принципе тренинга и пружа прву помоћ	Игра спортску игру примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације уз висок степен сарадње са члановима екипе, зна функцију и значај спортске игре, већи број правила, принципе и утицај тренинга	Игра спортску игру примењујући сложене елементе технике, испуњава тактичке задатке, суди, организује утакмице, зна тактику игре, систем такмичења, начин организовања и суди
Атлетика	Правилно трчи технике трчања на кратке и дуге стазе, зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ, зна правилно да скаче у даљ згрчком техником и мери дужину скока, зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ, зна правилно да скаче у вис техником маказице, зна терминологију, основом тренинга и пружа прву помоћ, правилно баца куглу из места и мери дужину хица, зна правила за такмичења, сигурносна	Правилно изводи варијанту технике штафетног трчања, зна правилно да скаче у даљ техником увинуће, зна да правилно скаче у вис леђном техником, правилно баца куглу леђном варијантом, зна правила такмичења, учествује на такмичењу	Правилно изводи варијанту технике штафетног трчања, учествује на такмичењу у вишебоју, зна атлетска правила неопходна за учествовање на петобоју

	правила влада терминологијом, основама тренинга и пружа прву помоћ		
Бежбе на тлу и справама	Правилно изводи вежбе на тлу, правилно изводи прескоке, изводи вежбе и комбинације вежби на греди	Правилно изводи вежбе и комбинације вежби ма тлу, правилно изводи згрчку	Правилно изводи вежбе и комбинације вежби ма тлу, правилно изводи згрчку и разношку са изразитијом фазом лета

Вежбе обликовања	Правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела, зна утицај и значај вежби обликовања за организам, познаје поделу, терминологију и функцију појединих вежби у комплексу	Правилно изводи више комплекса вежби обликовања са и без реквизита, зна принципе састављања комплекса вежби обликовања и дозирање оптерећења	Саставља, правилно изводи и показује сложене комплексе вежбе обликовања без и са реквизитима, зна да састављања комплекса вежби обликовања и дозирање оптерећења

Знања о физичком вежбању и физичком васпитању у	Зна смисао физичког васпитања, утицај физичког вежбања, основне појмове везане за физичко вежбање, безбедност током вежбања, основна правила спортских игара	Зна терминологију, основе тренинга, дозирање оптерећења током вежбања	Правила индивидуалних спортских грана и спортских игара, основе система такмичења, начин организовања такмичења
Вредновање физичког вежбања	Испољава позитиван став према физичком вежбању у свакодневном животу, испољава заинтересованост за физичко вежбање, доказује се кроз физичко вежбање, испољава позитиван став према сарадњи са другима		

7.13. РУСКИ ЈЕЗИК

Фонд: 72 часа

Циљ: Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, према сопственом језику и културном наслеђу.

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА:

Развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, њихових хуманистичких, моралних и естетских ставова; стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији; стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ:

Препознавање интонације којом се исказује равнодушност, дивљење, саучествовање, зебња, страх, сумња. Разумевање дијалога и монологских излагања од 10 до 14 реченица. Спонтано коришћење израза учтивости. Ступање у дијалог од 8 до 10 реплика.

Представљање себе и другог. Саопштавање садржаја дијалога или опис слике, предмета или лица у неколико кратких реченица. Самостална примена усвојених граматичких правила. Давање императивних исказа у комуникацији на часу и у игри.

НАСТАВНЕ ОБЛАСТИ		Број часова		
		обрада	утврђивање, понављање, говорне и писане вежбе, примена знања, провера, систематизација	у к у п н о
1.	Российские просторы	3	5	8
2.	В здоровом теле – здоровый дух	5	4	9
3.	Ах, эта мода!	3	8	11
4.	Молодость всегда в пути	5	3	8
5.	Делу время – потехе час	5	4	9
6.	Семья всему начало	5	3	8
7.	Экран и сцена – окно в мир	4	7	11
8.	Земля ждёт твоей помощи	3	5	8
	СВЕГА	33	39	72

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВНИ	СРЕДЊИ	НАПРЕДНИ
Российские просторы 1. <u>Уводни час</u> 2. <u>Летние впечатления</u> 3. <u>Вечером у Мил</u> 4. <u>Так говорят русские, когда выражают</u>	Интерактивно учење, кооперативно учење ТПР- слушање и реаговање на инструкције наставника или са аудио траке, мануелне активности Вежбе слушања, и говорне вежбе Обучавање како се обавља телефонски разговор и учи	ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани. ДСТ.1.1.3. Разуме и прати	ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме. ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.	ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје. ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама,

<u>одобрение</u>	терминологија везана за компјутере	једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно.	ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.	интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање;
5. <u>Реальный мир путешествий</u>	Вежбе изражавања похвале, сагласности	Учење именица типа ВЕСТЬ	ДСТ.2.1.16. Успева да на кратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме. ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.	одговара на слична питања саговорника.
6. <u>Выражение места и направления</u>	Упознавање са богатствима Сибира и путовањима бродом у далеке крајеве Русије	Употреба именица и придева за изражавање места и правца	ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.	ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.
7. <u>Повторяем грамматику</u>	Презентовање најфреквентнијих израза за дочекивање и поздрављање гостију	Изражавање забране и упозорења а такође и негодовања	ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.	ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила, а евентуалне
8. <u>Традиции и обычаи</u> В здоровом теле здоровый дух	Израда паноа везаних за најомиљеније спортисте	Употреба непромењивих именица и глаголског вида у	ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби,	
9. <u>На уроке физкультуры</u>	Употреба непромењивих именица и глаголског вида у	Најједноставнијим језичким средствима		
10. <u>Так говорят русские, когда выражают запрет, предупреждение-Тренировка</u>				
11. <u>Выражение времени</u>				

<u>12. Так говорят русские, когда выражают неодобрение . Песенка про зарядку</u>	свакодневном језику Слушање аудио материјала везаног за дерби и фудбалске мечеве	тражи од саговорника одређени предмет. ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и	места, уобичајене активности. ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична	неправилности не угрожавају комуникацију. ДСТ.3.2.2. Записује речи и изразе с релативном ортографском

<u>13. Футбольный матч</u> <u>14. Вид глаголови образование глагольных вр.</u> <u>15. Хорошо спортсменом быть</u> <u>16. Познакомьтесь с известными спортсменами</u> <u>17. Контрольная работа</u> <u>Ах,эта мода</u> <u>18. Диалоги</u> <u>19. Мода-разговорная тема</u> <u>20. Выражение образа действия</u>	Симулација дијалога везаних за спорт Слушање и репродукција песама и најважнијих изрази везаних за савремене спортове Дискутовање на актуелне теме, везане за моду, употреба изрази којима се хвали, критикује како је неко обучен Понављање	изразе за обављање основних комуникативних активности. ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани. ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно. ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе.	питања саговорника. ДСТ.2.1.27. Пише кратке текстове на блиске теме у којима описује себе, своју породицу и окружење, користећи фреквентне кохезивне елементе. ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина). ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила. ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.). ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. које се тичу његових потреба и интересовања.	тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и примењује фреквентна правописна правила. ДСТ.3.2.3. Познаје и/или користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога. ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских

<u>21.Модная хроника</u>	придевских наставака и њихова употреба у свакодневном језику Писање састава о актуелним трендовима у моди и опис самоизражавања	ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања,	ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.	правила, а евентуалне неправилности не угрожавају комуникацију. ДСТ.3.2.2. Записује речи и изразе с релативном ортографском

<u>22.Имена прилагательные</u> <u>23.Чёлка</u> <u>24.Так говорят русские,когда хвалят или критикуют как человек одет и когда делят комплименты</u> <u>25.Традиции и обычаи</u>	омладине кроз моду Понављање начинских прилога Учење песме Мике Антића”Плави чуперак” у руском репеву “Чёлка”	добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника. ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и	ДСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и појединачне информације у узрасно примереним информативним текстовима различитих врста и разноврсне тематике, примерене узрасту. ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан	тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и примењује фреквентна правописна правила. ДСТ.3.2.3. Познаје и/или користи одређени број граматичких

<u>26.Подготовка к письменной работе</u> <u>27.Первая письменная работа</u> <u>28.Исправление письменной Работы</u> Молодость всегда в пути 29.Встреча гостей из России 30.Прогулка по Белграду 31.Национальный театр.Гостиница "Москва" 32.Мэйло из Санкт-Петербурга	Учење и употреба израза везаних за дозволу и препоруку нечега Како се снаћи на улицама Русије или градском превозу Симулација дијалога везаних за испраћај и дочекивање некога са пута Обрада именица типа Россия Обрада нових и утврђивање глагола кретања уз употребу у свакодневном језику Играње улога туристичког водича који туристима показује Београд Слушање и експресија чињеница везаних за	најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности. ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани. ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно	живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје. ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.	елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога. ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика. ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање

33.Бременские музыканты 34.Минутка для ума и сердца 35.Глаголы движения 36.Так говорят русские,когда разрешают,запрещают.Существительные типа Россия <u>Делу времяпотехе час</u> 37.Кто чем увлекается 38.Так говорят русские,когда выражают согласие,несогласие, колебание 39.Чем заняться в свободное время 40.Из молодёжного журнала “Молоток” 41.О великих людях России их увлечениях 42.Повелительное наклонение	Санкт-Петербург Слушање и певање песама везаних за путовања Изражавање сагласности,недоумице и колебања Обрада и употреба “Заповедног начина “у руском језику Изражавање припадности трећем лицу Писање састава о хобијима и ваннаставних активности Израда реферата и пројеката о чувеним Русима и Србима и њиховим хобијима Упознавање са руском сауном Писање састава о обавезама у кући Тема за дискусију “Родитељи и деца” Изражавање упозорења	контекстуализованих усмених исказа. ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно. ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење. ДСТ.1.1.17. Пише најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама. ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих	ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника. ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме. ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе. ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима. ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику. ДСТ.2.1.5. Разуме	разлика. ДСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања). ДСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних култура. ДСТ.3.3.4. Препознаје да постоји пристрасност у тумачењу културних појава и негује критичко мишљење у њиховом посматрању и разумевању. ДСТ.3.1.24. На

43.Личные местоимения	Писање рецепата уз визуелну пројекцију Учење песама о	речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких , јасно контекстуализованих усмених исказа. ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и	предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монологски исказ од	матерњем језику саопштава основну тему и појединачне

44.Традиции и Обычаи-Русская баня 45.Контрольная работа <u>Семья</u> <u>всемуначало</u> 46.Куриный бульон 47.Приготовление пищи 48.Выражение количества Дом 49.Распределим обязанности 50.Шиворот <u>Навыворот</u> 51.Повелительное наклонение. Какие вы родители? 52.Родители и дети 53.Традиции иобычаи Экран и сценаокно в мир 54.Разговор двух юных театралов	породици и 3. лица заповедног начина Гледање руског филма и учење и употреба израза везаних за њега Изражавање одричног мишљења и употреба истих заменица Упознавање са садржајима позоришта и учење најпознатијих филмских песама	обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно. ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење	неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања. ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме. ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе. ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима. ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику.	информације нешто опширнијег усменог исказа, примереног узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. које се тичу његових потреба и интересовања. ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом. ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монолошко излагање на узрасто адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима.

<u>55.Так говорят русские,когда оценивают спектакль или фильм...Выражани еотрицания</u>			ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности.	ДСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и главне информације радио и телевизијских емисија (или других аудио визуелних записа) о блиским темама, као и

<u>56.Класное</u> <u>Сочинение-Я и</u> <u>театр</u> <u>57.Прекрасное</u> <u>далёко</u> <u>58.Идём в кино!</u> <u>59.Идём в кино!</u> <u>60.Фильм</u> <u>61.Традиции</u> <u>иобычаи.Рабочая</u> <u>тетрадь</u> <u>62.Подготовка</u> <u>к письменной</u> <u>работе</u> <u>63.Вторая</u> <u>письменная</u> <u>работа</u> <u>64.Исправление</u> <u>письменной</u> <u>работы</u> Земля ждёт твоей помощи 65.Идём в зоопарк 66.Давайте поговорим о животных 67.Давайте поговорим о природе. Песенка про жирафа 68.Выражение				тему и основу поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско- интонацијских правила, а евентуалне неправилности не угрожавају комуникацију.

<i>свойства</i> 69.Кто такие скауты	Писање састава о Зоолошком врту Препознавање и употреба израза руских биљака и животиња Реферати о екологији,животној средини и “Горанима” Дискусија о особинама људи			ДСТ.3.2.2. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и примењује фреквентна правописна правила. ДСТ.3.2.3. Познаје и/или користи

70.Интонация. Читаем стихи 71.Традиции и обычаи 72.Давайте споём				одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога. ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско- интонацијских правила, а евентуалне неправилности не угрожавају комуникацију. .

Корелација, активности ученика, начин остваривања, праћење напредовања и оставривања програма

КОРЕЛАЦИЈА (ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ)	АКТИВНОСТИ		НАЧИН ОСТВАРИВАЊА	ПРАЋЕЊЕ
	А) УЧЕНИК	Б) НАСТАВНИК		
- српски језик - ликовна култура - музичка култура - историја - географија - физичко васпитање	- слободно изражава мишљење - размишља циљу решавања проблема - прикупља податке - дискутује прикупљеним подацима - сарађује друговима тиму - слуша црта - организује - спознаје себе и своје проблеме	- планира - организује - усмерава - реализује - објашњава - даје упутства - демонстрира - обезбеђује ресурсе - води циљни разговор - прати ефекте сопственог рада и рада ученика	читање, писање, увежбавање правилног изговора и ритма руске речи кроз текстове, руске пеме и брзалице као и кроз граматичка и правописна правила: слушање, понављање, писање, рад у пару, групни рад, рад на задатем темама	Сумативно- диктат, писмене провере, писмени задаци, усмени одговори Формативно- на сваком часо праћење усвајања наставних садржаја, ангажовање, изражавање, учешће у групном и тимском раду, однос према другим -процена ученика о раду и напредовању осталих ученика, сопственом раду и часовима

7.14. ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

36

Разред:

Седми

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада	- Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и начином реализације наставе Православног катихизиса; - Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном разреду школовања	- моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 7. разреда основне школе; - моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.	☐ Упознавање са садржајем програма и начином рада	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином

II – БОГОПОЗНАЊЕ 2. Процес сазнавања 3. Личносно познање 4. Познање Бога 5. Бог је један, али није сам	• Подстаћи ученике да преиспитају свој однос према знању и учењу; • Кроз очигледне примере и експерименте објаснити ученицима три начина сазнавања: објективно, субјективно и личносно и границе њихове примене (наука, уметност, теологија); • Указати ученицима на повезаност љубави и знања у црквеном искуству;	• моћи да уочи да су знање и учење важни у његовом животу; • моћи да кроз очигледне примере и експерименте закључи да постоје различити начини сазнавања • моћи да кроз примере из личног искуства уочи да једино онај кога заволимо за нас постаје личност - непоновљиво и бескрајно важно биће; моћи да повезује личносно познање са нашим познањем Бога;	• Процес сазнавања као дело целе личности: чула, разум, слободна воља, искуство • Личносно познање, упознавање кроз љубав • Познање Бога • Бог је један, али није сам (Бог је заједница три личности: Отац, Син и Свети Дух)	остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. <u>Врсте наставе</u> Настава се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (34 часова) • практична настава (2 часа)

		☐ моћи да препозна да нам Христос открива Бога као љубавну заједницу три личности;	

	• Објаснити ученицима да нам Христос открива Бога као Свету Тројицу; • Развити код ученика свест о љубави као темељу заједнице.	• моћи да вреднује своје понашање на основу љубави коју исказује према својим ближњима; • бити подстакнут на одговорније обликовање заједничког живота са другима.	<u>Место реализације наставе</u> • Теоријска настава се реализује у учионици; • Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању;

III - СИМВОЛ ВЕРЕ 6. Сабори као израз јединства Цркве 7. Васељенски сабори 8. Символ вере 9. Богочовек Христос	• Указати ученицима на Саборе као израз јединства Цркве; □ Објаснити појмове јереси и догмата; • Пружити ученицима основно знање о историјском контексту настанка Символа вере; • Пружити ученицима основ за разумевање основне истине о Тајни Богочовека Христа; • Развијање свести ученика о значају и месту Символа вере у Крштењу и Литургији;	• моћи да уочи да је Црква на Саборима решавала проблеме са којима се сусретала кроз историју; • бити подстакнут да своје проблеме и несугласице са другима решава кроз разговор и заједништво; • знати да је Символ вере установљен на Васељенским саборима; • умети да интерпретира Символ вере; • знати да се Символ вере изговара на Крштењу и Литургији;	• Сабори као израз јединства Цркве □ Васељенски сабори • Символ вере • Христос је истинити Бог и истинити Човек	<u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u> • Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема.

		моћи да уочи да појам Богочовека описује Христа као истинитог Бога и истинитог Човека;		У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.
IV - СВЕТОТАЈНСКИ ЖИВОТ ЦРКВЕ 10. Светотајински живот Цркве	Пружити ученицима основ за разумевање да се кроз учешће у Светим Тајнама Цркве наш живот и сви његови елементи узводе у личносни однос са Богом;	моћи да увиди да Црква Светим Тајнама повезује човека са Богом у најважнијим моментима његовог живота (рођење и духовно рођење – Крштење, венчање и Брак,	Светотајински живот Цркве	

11. Света Литургија – светајна Цркве	• Пружити ученицима основ за разумевање смисла и значаја Светих Тајни;	Црквена брига за болесне у јелеосвећењу...) • моћи да увиди да је Литургија извор и циљ свих Тајни Цркве;	• Света Литургија као светајна Цркве • Свете Тајне Крштења и Миропомазања • Света Тајна Исповести	

12. Свете Тајне крштења и миропомазања 13. Света Тајна исповести 14. Света Тајна брака 15. Монашка заједница 16. Света Тајна рукоположења 17. Молитвословља Цркве	□ Развијање свести ученика о неопходности личног учествовања у светотајинском животу Цркве.	• знати да је Причешће врхунац светотајинског живота □ моћи да препозна Крштење и Миропомазање као Тајне уласка у Цркву; • бити подстакнут да на покајање гледа као на промену начина живота; • моћи да увиди да су брак и монаштво два пута која воде ка Богу;	• Света Тајна брака (слика Христа и Цркве) • Монашка заједница (искорак ка животу будућег века) • Света Тајна Рукоположења • Молитвословља Цркве	• Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспонованја наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. • У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. • Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним

		моћи да разликује и именује службе у Цркви (епископ, свештеник, ђакон и народ); □ моћи да препозна своју службу у Цркви; • моћи да у молитвословљима уочи важност природних елемената (воде, грожђа, жита, светлости...) • бити подстакнут на учествовање у светотајинском животу Цркве;		Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. <u>Евалуација наставе</u> Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова;

V - СРПСКА ЦРКВА КРОЗ ВЕКОВЕ 18. Света браћа Кирило и Методије 19. Свети Сава 20. Срби светитељи	• Објаснити ученицима значај мисионарске и просветитељске делатности Свете браће и Светог Саве; • Указати ученицима кроз примере српских светитеља на значај стицања хришћанских врлина;	• моћи да препозна да култура и писменост Словена имају корен у мисионарској делатности просветитеља равноапостолних Кирила и Методија; • моћи да објасни просветитељску улогу и значај Светог Саве за српски народ; • бити подстакнут да доживи српске светитеље као учитеље хришћанских врлина;	• Света браћа Кирило и Методије • Свети Сава □ Срби светитељи (вероучитељ ће на више часова описати живот и подвиге неколико светитеља Српске Цркве по избору: - Света лоза Немањића

21. Крсна слава и обичаји 22. Српска црквена баштина	• Указати ученицима на историјски пут Српске Цркве кроз житија изабраних светитеља; • Подстаћи ученике да развију доживљај Крсне славе као молитвеног прослављања Бога и светитеља; • Развити код ученика свест о важности неговања традиције и обичаја (Крсна слава, литије, храмовне и градске славе); • Пружити ученицима могућност да сагледају улогу СПЦ у развоју српске културе и идентитета.	• моћи да препозна неговање српских православних обичаја као начин преношења искуства вере и прослављања Бога и светитеља • моћи да препозна евхаристијску симболику у елементима Крсне Славе; • бити подстакнут да прослављање Крсне славе везује за Литургију	- Св. цар Лазар - Св. Василије Острошки - Св. Николај Жички и Охридски - Св. Петар Цетињски - Св. Вукашин из Клепаца) □ Крсна слава и обичаји (лителије, храмовне и градске славе...) □ Српска црквена баштина	<u>Оцењивање</u> Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика; <u>Оквирни број часова по темама</u> Увод – 1 Богопознање – 5 Символ Вере – 6 Светотајински живот Цркве – 11 Српска Црква кроз векове – 11 Евалуација – 1+1

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Српски језик и књижевност
2. Историја
3. Географија
4. Биологија
5. Физика
6. Ликовна култура
7. Музичка култура

7.15. СЛОБОДНА НАСТАВНА АКТИВНОСТ:

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ

Разред: СЕДМИ РЕЗРЕД

Фонд: 36 часова

Садржаји програма	Број часова	Активности ученика	Активности наставника	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин остваривања програма
УВОД	2	-активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација	мотивише -прати и процењује напредовање -упознаје ученике са појмом свакодневни живот у прошлости	Стичу базичку језичку и научну писменост. Оспособљавају се ра решавају задатке и проблеме у новонасталим ситуацијама. Упознавају се са динамиком културних промена	У настави користити задатке који захтевају примену наученог. Неопходно је вршити стално поређење са савременим добу. Наставник има слободу да креира коначну верзију програма уважавајући интересовање ученика. Не дозволити претерану фактографију.
НОВАЦ И БАНКЕ НЕКАД И САД	4	-активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација	мотивише -усмерава на богаћење речника -прати и процењује напредовање - објашњава појмове	Стичу базичку језичку и научну писменост. Оспособљавају се ра решавају задатке и проблеме у новонасталим ситуацијама. Упознавају се са динамиком културних промена	У настави користити задатке који захтевају примену наученог. Неопходно је вршити стално поређење са савременим добу. Наставник има слободу да креира коначну верзију програма уважавајући интересовање ученика. Не дозволити претерану фактографију.

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У НОВОМ БЕКУ	30	-активно слушање - учешће у разговору - гледање илустрација	мотивише -усмерава на богаћење речника -прати и процењује	Стичу базичку језичку и научну писменост. Оспособљавају се ра решавају задатке и проблеме у новонасталим ситуацијама. Упознавају се са динамиком	У настави користити задатке који захтевају примену наученог. Неопходно је вршити стално поређење са савременим добу. Наставник има слободу да креира
		-читање текстова	напредовање подстиче интересовање за свакодневни живот	културних промена	коначну верзију програма уважавајући интересовање ученика. Не дозволити претерану фактографију.

Начин остваривања програма:

У реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Користе се задаци који од ученика захтевају примену наученог, а концепција програма заснована је на интересовањима ученика. Акценат је и поређење са савременим добом .

Корелација:

оставрује се у корелацији са следећим предметима: математика, географија, биологија, историја, српски језик и књижевност, информатика и рачунарство,

Праћење остваривања програма:

процене од старне наставника и ученика о ангажовању, учешћу, познавањау садржаја, презентовању идеја и њихове реализације, мотивисаност за тимски рад и квалитет комуникације са свим актерима у настави

8.0. ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

8.1. СРПСКИ ЈЕЗИК

Фонд: 136 часа

Циљ: Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине

Задаци:

- развијање љубави и одговорности према матерњем језику;
- описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- уочавање разлике између дијалеката и књижевног језика;
- развијање језичке толеранције према дијалектима – вредновање дијалекатског богатства српског језика;
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво - усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања и читања у себи (доживљајног - изражајног, интерпретативног, истраживачког; читање с разумевањем, логичко читање) у складу са врстом текста (књижевним и осталим текстовима);
- оспособљавање за читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;

- поступно и систематично оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме ученици самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (школске, градске, онлајн);
- поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних функционалних појмова и теоријских појмова из књижевности, позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање часописа за младе, интернет садржаја и образовних емисија;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, рецитаторска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима, припремање за живот у мултикултуралном свету.

Оперативни задаци:

- утврђивање и систематизовање знања стечених у претходним разредима – припрема за завршни испит;
- даље увежбавање ученика у техникама писања и читања оба писма;
- неговање навике за читко, уредно и лепо писање;
- навикавање на употребу књижевног језика у говору и писању;
- усвајање нових и систематизација стечених знања о народној књижевности, специфичностима њене поетике, структурним одликама, варијабилношћу, варијантношћу, формулативношћу, жанровском проходношћу итд. (бајка, лирско-епске песме – балада, романа);
- утврђивање и проширивање знања из историје српског књижевног језика и лингвистике: сеобе Словена и стварање прасловенског, старословенског и српкословенског језика; мисија Солунске браће, глагољица и ћирилица; најстарији споменици писмености; Велика сеоба Срба, рускословенски, славеносрпски језик и њихови представници; српски књижевни

језик на народној основи: Вукова реформа писма, језика и правописа; дијалекти српског језика, народни језик као скуп дијалеката и књижевни језик; развој лексике; српски језик међу другим словенским језицима;

- усвајање и проширивање знања из акцентологије (акценат речи: разликовање према квантитету, разликовање дугих акцената према интонацији; разликовање кратких акцената према интонацији; реченични акценат; пренос акцента на проклитику);
- систематизација постојећих и усвајање нових сазнања из граматике (на свим њеним нивоима: фонетика, морфологија, творба речи, синтакса; усвајање нових појмова: врсте зависних реченица; метафора и метонимија као језички механизми; комбиновано грађење и грађење речи претварањем; једнозначне и вишезначне речи; хомонија; полисемија; глаголске и прилошке синтагме; зависне реченице у служби реченичних чланова;
- оспособљавање ученика за самосталан приступ књижевном делу; уочавање вишеслојности и многозначности књижевног текста, оспособљавање за вредновање дела различитих жанрова;
- утврђивање стечених и усвајање нових сазнања из версификације и теорије књижевности (књижевнотеоријски појмови који прате обраду појединих наст. јединица из књижевности): приповедање, описивање; здравица, клетва, тужбалица; драма у ужем смислу; драма у стиху; карактеризација лика (социолошка и психолошка), драмска ситуација, дијалог, монолог, драмска радња, ликови у драми, идеализација, протагонист, антагонист, сукоб, катарза; мотив, основни мотив, споредни мотив, интернационални мотив, лирски субјект, лирско ја, рима, стих, лирски и епски десетерац, осмерац, једанаестерац – александринац, слободни стих; цезура; строфа: дистих, катрен, терцина; сиже, фабула; епитет, симбол, амблем, словенска антитеза, стајаћи епитет, градација, хипербола, алегорија, метафора, метонимија, контраст, персонификација, ономатопеја, синестезија, асонанца, алитерација, апострофа, алузија; нар. еп. песме најновијих времена, циклус песама; епски јунак; роман, историјски роман, роман за децу и омладину, реалистички роман, хумористички роман; фазе у развоју драмске радње; атмосфера, композиција, структура; форме приповедања; портрет; рефрен; књиж.научне врсте – мемоари, дневник, биографија, путопис, есеј, репортажа; приповедање у првом лицу, унутрашњи монолог, дијалог, приповедач, приповедање у трећем лицу; хронолошко и ретроспективно приповедање; перспектива; драмски спев, еп; епизода; приповетка, басна, легендарна прича, предање, бајка, новела, фантастични мотиви, реалистички мотиви, пословица, изрека, афоризам; посланица, писмо, благослов; песма у прози; пејзаж; чин, појава, дијалог, реплика, дидаскалије (ремарке), типски јунак, комедија, комедија карактера, комедија ситуације; сатира, сатирично, иронија, сарказам, хумор, вербална комика; режисер, режија, сценарио, ТВ драма, адаптација; приповетка, новела; уоквирена фабула; главни и споредни ликови; колективни јунак; народни певач, казивач, записивач, антологичар; оригиналност и народни колектив; збирка лирских песама, љубавна поезија, мисаона поезија, родољубива песма, социјална песма; елегија, песничка слика, народна љубавна песма, класификација народне лирике; збирка приповедака; епска и лирска народна песма; епско-лирска народна и уметничка песма: балада, романса; поема; сонет; преводна књижевност; ентеријер, екстеријер, пејзаж, портрет; статички и динамички мотиви, дескриптивна нарација; субјективно и објективно приповедање; афективно сећање; романтизам, реализам; поетика.

- развој језичке културе кроз рецитовање и изражајно читање, писмено и усмено изражавање; уочавање различитих врста текстова; реклама као вид манипулације језиком; борба против бирократског језика; особености техничког и сугестивног описивања; техничког и сугестивног приповедања; ентеријер и екстеријер; писање обавештења, најаве догађаја, интервјуа, приказа, честитке, позивнице, захвалнице, и-мејл порука; издвајање основних информација у некњижевном тексту; сажимање текста и писање резимеа; навикавање ученика за коришћење правописа, речника, енциклопедија, часописа; читање и разумевање табела, легенди, дијаграма некњижевних текстова;
- оспособљавање ученика за самостално коришћење различитих извора литературе;
- утврђивање знања из правописа;
- развој слободног и критичког мишљења код ученика;
- даље богаћење активног и пасивног речника ученика;
- подстицање и развијање литерарних способности ученика;
- оспособљавање за уочавање и тумачење узрочно-последичних веза у уметничком тексту, за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста и у разним говорним ситуацијама;
- овладавање вештином сагледавања манипулације говором – пропаганде, као и разликовање коментара од чињенице.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Ред. бр.	Наставна тема/целина	Об ра да	Ут вр ђи ва њ	Пр ов ер а	Ве ж ба њ	Си ст ем ат из ац	Ук уп но	Стандарди – шифре постигнућа

1.	Језик – граматика	17	3	4	8	3	35	CJ. 1.1.1. CJ. 1.1.2. CJ. 1.3.1. CJ. 1.3.4. CJ. 1.3.6. CJ. 1.3.7. CJ. 1.3.8. CJ. 1.3.9. CJ. 1.3.10. CJ. 2.3.1. CJ. 2.3.2. CJ. 2.3.5. CJ. 2.3.3. CJ. 2.3.6. CJ. 2.3.4. CJ. 2.3.7. CJ. 2.3.8. CJ. 2.3.10. CJ. 3.3.1. CJ. 3.3.2. CJ. 2.3.9. CJ. 2.3.11. CJ. 3.3.1. CJ. 3.3.2. CJ. 3.3.4. CJ. 3.3.5. CJ. 3.3.6.
2.	Језик – историја језика	3	4			1	8	CJ. 1.3.17. CJ. 1.3.18. CJ. 1.3.19. CJ. 1.3.20. CJ. 1.3.21.
2.	Језик – правопис	2			2	1	5	CJ. 1.2.1. CJ. 1.2.2. CJ. 1.2.7. CJ. 1.2.8. CJ. 2.2.3. CJ. 2.3.11. CJ. 3.2.1. CJ. 3.2.4. CJ. 3.2.5.
3.	Језик – ортографија	1			3		4	CJ. 1.1.1. CJ. 1.1.2. CJ. 1.3.2. CJ. 1.1.6. CJ. 2.1.1. CJ. 3.3.3.
4.	Књижевност	37	10	3		3	53	CJ. 1.2.1. CJ. 1.1.2. CJ. 1.4.2. CJ. 1.1.6. CJ. 1.3.2. CJ. 1.4.8. CJ. 1.4.1. CJ. 1.4.7. CJ. 1.4.9. CJ. 2.1.7. CJ. 2.4.7. CJ. 1.4.3. CJ. 2.4.6. CJ. 2.4.8. CJ. 2.4.9. CJ. 3.1.2. CJ. 3.4.1. CJ. 3.4.4. CJ. 3.4.5. CJ. 3.4.7.

5.	Језичка култура	3	10	4	13	1	31	CJ. 1.2.1. CJ. 1.1.2. CJ. 2.1.1. CJ. 1.1.5. CJ. 1.2.4. CJ. 2.1.2. CJ. 1.2.6. CJ. 1.2.9. CJ. 2.1.4. CJ. 1.3.13. CJ. 1.3.14. CJ. 2.2.1. CJ. 2.2.3. CJ. 2.2.4. CJ. 2.1.5. CJ. 3.2.3 CJ. 3.2.4. CJ. 3.3.7. CJ. 3.3.8.
Свега		63	27	11	26	9	136	

Начин остваривања програма

За обраду планираних садржаја предвиђена су 63 часа, док је остатак укупног фонда, који износи 136 часова, предвиђен за остале облике рада (понављање, утврђивање, вежбање, систематизација, провера, анализа домаћег и писменог задатка).

Језик (граматика, правопис, ортоепија)

Наставља се оспособљавање ученика за различите облике правилне усмене и писане комуникације, која почива на поштовању ортоепске и ортографске норме српског књижевног језика. Посебно се инсистира на *функционалности* језичких правила (нпр. падежи се не проучавају само као граматичке, морфолошке категорије – са становишта структуре, већ и као комуникативна јединица – са становишта значења и функције у комуникацији; у седмом разреду се изразито наглашава комуникативна вредност реченице).

У настави **граматике** језик се тумачи као *систем*, језичке појаве се не представљају изоловано, већ се повезују међусобно, као и са говорном праксом

и књижевноуметничким делима. Нова знања се повезују са оним која су стицана у претходним разредима – најчешће се већ уочене појаве тумаче и дефинишу. На неким нивоима настава граматике српског језика се повезује са граматицом енглеског језика (трансфер знања), нпр. актив и пасив глагола, граматички и логички субјекат. У овом разреду се заокружују и систематизују знања о врстама и служби речи, о реченици и њеним деловима, а допуњују знања о глаголским облицима.

Приликом израде Годишњег плана и распореда наставних јединица водило се рачуна о принципу *поступности*.

Селективност се остварује избором

информација о језичкој појави, који се прилагођава узрасту седмака. Неке језичке појаве (из морфологије и синтаксе) које су у претходним разредима биле само уочене, сада се именују и дефинишу. После наставничког излагања новог градива из области језика, ученици се упућују да код куће прочитају одговарајући текст у Граматици и ураде задатке у Радној свесци. Наставник цртежима и дијаграмима илуструје градиво, издваја кључне речи и бележи их на таблу. Ученици се подстичу да израђују паное који систематизују градиво из граматике.

Правопис се савлађује систематским вежбањима, али и у оквиру других наставних јединица (нпр. писмени задатак, градиво из књижевности), чиме се

остварује *корелација* између различитих области унутар предмета. Ученици се подстичу на коришћење правописа и правописног речника. Рад код куће подразумева коришћење Граматике и Радне свеске.

Настава **ортоепије** обухвата следеће елементе говора: артикулацију гласова, јачину, висину и дужину, акценат речи, темпо, ритам, реченичну

интонацију и паузе. Ученици се упознају и са стандардизованим преносом акцента на проклитику, које је типично за говор нашег краја, али се не чује на ТВ, па га ученици у незнању одбацују као «сељачко». Од ученика се захтева да на ортоепским вежбама напамет и тачно говоре обрађене песме, чиме се остварују и циљеви наставе књижевности (интензивирање читалачког утиска и доживљаја песме, разумевање текста).

Програмски садржаји из акцентологије се не обрађују само као посебне наставне

јединице. Не само у настави језика, већ и у настави књижевности и језичке културе, ученици се уводе у стандардне акценатске норме, а евентуалним корекцијама и указивањем на грешке у акцентовању које се тако често чују на ТВ и радију, ученици се охрабрују да задрже већину акцената и акценатске дужине свог завичаја, које су кодификоване језичким стандардом.

Књижевност

Ученицима је унапред предочен списак дужих дела која треба прочитати код куће. Месечним планом рада ученици су информисани о делима која се обрађују; мотивацију за читање комплекснијих дела наставник постиже **истраживачким задацима** које даје пре обраде дела, или после, као подстицај његовом дубљем разумевању.

У седмом разреду се обрађују захтевнија и сложенија књижевна дела, за које је потребно извесно читалачко и животно искуство. Тумачење дела почиње **интерпретативним читањем**, којим наставник подстиче естетски доживљај; после **читања у себи** (целог текста или делова) и евентуалног **тумачења непознатих реч и израза**, следи изношење свежих **читалачких утисака**, а потом **анализа и тумачење, тј. интерпретација** дела кроз разговор наставника са ученицима, али и ученика међусобно. Наставник се труди да у разговор укључи што више ученика и да, постављањем **проблемских задатака**, подстакне њихово креативно мишљење; инсистира на коришћењу ученичког **искуства**, као и на повезивању књижевности са животом и тражењем одговора на питања живота. Често је неопходна вишеструка **локализација** дела (ситуирање у временске, просторне и друштвеноисторијске оквире). **Књижевнотеоријске појмове** ученици ће упознавати уз обраду одговарајућих текстова и помоћу осврта на претходно читалачко искуство. **Језичко-стилским изражајним средствима** прилази се с доживљајног становишта; уочава се функционалност стилских изражајних средстава, али и њихова граматичка структура. Интерпретација се често продужава **домаћим писменим задатком** (саставом) о теми инспирисаној обрађеним делом, или учењем поетског дела за **изражајно казивање напамет** (рецитовање), или пак **илустровањем** дела (у свеску или као пано).

Саставни део анализе текста је и упознавање са основним подацима **о писцу** дела, кроз уводне напомене наставника или кратак реферат ученика.

Ученици се подстичу да читају књижевна дела која нису део обавезне лектире и да, према унапред датом обрасцу, воде Дневник прочитаних књига.

Ултимативни циљ наставе књижевности јесте оспособљавање ученика за **уживање** у књижевном делу, тј. формирање ученика као **читаоца** – човека

који уочава, открива, истражује, процењује, закључује и ужива подстакнут књижевним делом. Сви поступци наставе су усмерени ка том циљу, и сами креативни јер приступају уметничком делу не само као представнику књижевног жанра, рода, врсте, правца, епохе, националне или светске књижевности, они га истовремено третирају у његовој пуној уметничкој аутентичности, оригиналности и непоновљивости.

Језичка култура

Ученици се оспособљавају за различите облике говорне и писане комуникације, уз поштовање књижевнојезичког стандарда. Језичка култура се развија и на посебним часовима **писмених и говорних вежби** (3+6 часова), **анализе домаћих задатака** (8 ч.), као и приликом израде и исправки **школских писаних задатака** (8 ч.).

Неопходно је да ученици уочавају и чувају разлику између говорног и писаног језика.

У говорном језику реченице су обично краће, стилски једноставније, па се ученици оспособљавају да излажу према унапред израђеном плану, без употребе поштапалица, сугестивно (аргументовано или сликовито, у зависности од сврхе говорног текста у настајању).

Ученици се упућују да приликом писања састава примене знања стечена на часовима књижевности (метафоричан, сликовит, пренесен говор, мелодиозна реченица, пажљив одабир речи итд.) и језика. Инсистира се да задаци имају јасну троделну структуру, која се даље разрађује – неопходна је израда плана састава у писаном облику као припрема за писање самог састава. Ученици се охрабрују се да на часовима анализе домаћих задатака слободно износе своје мишљење, уз обавезну аргументацију примерима. На часовима колективне исправке писменог задатка наставница указује на језичке и стилске грешке, а нарочиту пажњу посвећује добрим примерима, што, осим образовне, има и мотивациону улогу. Наставница подстиче литерарно и сценско стваралаштво ученика

У План спада и писања самосталног приказа филма, музичког албума, позоришне представе или прочитане књиге, као и аргументованог увода у расправу, што се повезује са наставним јединицама из књижевности.

Ученици се уче да разликују коментар од чињенице, као и да у тексту издвајају кључне речи и пишу резиме. Функционални појмови се стичу током обраде наставних јединица из књижевности и језика.

Корелација са другим предметима:

- са историјом (друштвено-историјска локализација књижевних текстова и ликова који се у њима појављују; историјски оквири језичког развоја)
- □ са географијом (географске и демографске одлике средине за коју се везују радње књижевних текстова; легенде)

- □ са ликовном културом (илустрације књижевних текстова)
- са музичком културом (мотивски)
- са страним језиком (тумачење непознатих речи, порекло речи у нашем језику; поређење граматичких особина, нпр. конгруенције)
- са математиком (математички модели у служби сликовитости и веће памтљивости градива из граматике и теорије књижевности; дијаграми, графикони).
- сарадња са свим облицима људског знања и деловања; посета Градској галерији, Народном музеју, Сајму књига; праћење позоришних представа, биоскопских пројекција, књижевних вечери и свих других културних дешавања у локалној средини)
-

План евалуације

Критеријуми

- 10-30% ученика у потпуности разуме градиво (укључујући и сложене примере), самостално примењује стечена знања, веома активно учествује у анализи књижевних дела, показује развијене читалачке навике, преузима иницијативу у реализацији различитих задатака наставе, упоређује податке из више текстова сложеније структуре, издваја кључне речи и резимира текст, издваја аргументе у прилог некој тези изводи закључке засноване на сложенијем тексту и решава задатке напредног нивоа.
- 50-70% ученика разуме градиво (језичке појаве, норме, књижевнотеоријске појмове), уз помоћ наставника тумачи књижевно дело, препознаје његов род и врсту, познаје врсте неуметничких текстова, поседује солидну језичку културу, саставља приказ, зна основна правила акценатске норме, познаје врсте речи, подврсте и облике променљивих речи, подврсте синтаксичких јединица, главна значења падежа, учествује у интерпретацији дела, решава задатке средњег нивоа.
- 70-100% ученика препознаје основне језичке појаве и књижевнотеоријске појмове, повезује име писца са прочитаним делом, уочава јасно исказане односе (временски циљ, средство – циљ, узрок – последица), задовољава минималне критеријуме језичког изражавања (саставља граматички коректну и разумљиву просту реченицу и у стању је да «одговори на тему»), решава задатке основног нивоа.

Време евалуације и инструменти

- **Континуирано се, посматрањем,** током читаве школске године прати и оцењује напредак ученика у сваком од три модула наставе српског језика. Ученици се стално обавештавају о резултатима наставникове процене и подстичу да напредују. Наставникова запажања се бележе у његовој личној евиденцији.
- Проверава се редовност и квалитет израде **домаћих задатака** и ношења **наставних средстава** (учбеници и свеска) према Месечном плану рада.
- Прегледају се **свеске** ученика; утврђује се који ученици имају проблема да држе корак са одељењем и да бележе на часу примере и кључне речи.
- На часовима утврђивања ретко се примењује класично усмено **испитивање** ученика, и то само у области Граматике; уместо њега, наставник се опредељује за **разговор, дискусију, анализу домаћих задатака другова из одељења, ортоепске, говорне, правописне и писмене вежбе**; континуирано оцењује интензитет и квалитет **активности на часу**.
- Инсистира се на **читању** два романа предвиђена Програмом (ученици се проверавају током **анализе на часу**); мотивише се бележење њихове **интерпретације у Дневник прочитаних књига**.
- **Иницијални тест** у септембру ученика и наставника упознаје са нивоом знања градива претходног разреда и информише у ком правцу треба да тече појачан рад.
- **Контролни задаци** (4) у новембру, јануару, марту и мају дају снимак нивоа знања обрађених области језика и књижевности.
- **Петнаестоминутне вежбе**, које не морају бити најављене, служе подстицању континуираног учења; оцене се евидентирају у наставничиној личној евиденцији, а у Дневник се бележи једна збирна оцена.
- **Годишњи тест** у мају даје завршну слику о стеченом знању ученика из језика и књижевности.
- Четири школска **писмена задатка** (по два у сваком полугодишту) приказују ниво постигнућа ученика у области језичке културе; наставник често оцењује и њихове **исправке**.
- **Читањекњига ван школске лектире** и њихова **анализа** у Дневнику прочитаних књига награђује се у другом полугодишту оценом вишом од просечне оцене у Дневнику рада.
- Награђују се ученикови **успеси на такмичењима** у језику и рецитовању, **литерарним конкурсима**, као и **друге ученичке активности** (панои, илустрације, реферати, учешће на приредбама и сл.).

- **Ученичка самоевалуација, њихова евалуација часа:**

1) ученици на крају часа цртају у свеске један од три основна фацијална израза тзв. „емотикона“, на захтев наставника или самоиницијативно и тако оцењују час и своје напредовање: □ - све сам разумео, наставница је добро објашњавала; :/ - углавном сам разумео, мада има и нејасних ствари; није све било добро објашњено; □ - нисам ништа разумео, предавање је било пуно нејасноћа, наставница је лоше објашњавала; црвени и жути емотикони захтевају и додатна објашњења.

2) **задовољство ученика на часу** – чешће спонтано него на захтев, вербализовано (не)задовољство ученика, нпр. „Баш је био добар час!“, „Стварно смо уживали.“ „Супер час!“, или „Како је ово тешко!“, „Ништа ми није јасно!“ и сл.

3) **самооцењивање ученика – анкета:** одговарање на три питања: 1. Да ли си био заиста присутан на овом часу? 2. Коју си оцену данас заслужио? 3. Чиме? Образложи.

Образовни стандарди за крај обавезног образовања

Српски језик

Образовни стандарди дефинисани су за следеће области:

- **ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ**

- **ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ**

- **ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК**

- **КЊИЖЕВНОСТ**

У образовне стандарде, после одговарајућих испитивања и одређивања нивоа, треба укључити и област УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ. Као основа за дефинисање стандарда у тој области може послужити следећи списак знања и умења: правилно изговара гласове; поштује књижевнојезичку норму у говору; изражајно чита уметнички текст обрађен у настави и изражајно казује научен текст; препричава текст без сажимања или са сажимањем; зна да исприча о стварном или измишљеном догађају, у првом или трећем лицу, поштујући изворну хронологију или ретроспективно; уме усмено да обавести некога о нечему и опише нешто (да усмено сачини експозиторни и дескриптивни текст); уме да учествује у расправи; уме да формулише своје мишљење и да га јавно искаже; има изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, као и слушања и поштовања туђег мишљења). Стандарде обележене звездом није било могуће тестирати задацима, или нису тестирани у овом истраживању.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу.

1.ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

- У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица:

- CJ.1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи
- CJ.1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), наратија (приповедање), аргументација, пропаганда
- CJ.1.1.3. препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима
- CJ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста
- CJ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
- CJ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног
- CJ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту
- CJ.1.1.8. чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе

2.ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

-У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:

- CJ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)
- CJ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу
- CJ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)
- CJ.1.2.4. уме да преприча текст
- CJ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)
- CJ.1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу
- CJ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)
- CJ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима
- CJ.1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње

3.ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти ГРАМАТИКА

ученик/ученица:

- CJ.1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама
- CJ.1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације
- CJ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима
- CJ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи
- CJ.1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела
- CJ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)
- CJ.1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)
- CJ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима
- CJ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми
- CJ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)
- CJ.1.3.11. препознаје бирократски језик као непожељан начин изражавања

У подобласти ЛЕКСИКА

ученик/ученица:

- CJ.1.3.12. познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору као лексички механизам
- CJ.1.3.13. препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.)
- CJ.1.3.14. зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који се често јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.)
- CJ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)
- CJ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама

У подобласти НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

ученик/ученица:

CJ.1.3.17. разликује појмове књижевног и народног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас)

CJ.1.3.18. зна основне податке о пореклу и дијалекатској разуђености српског језика CJ.1.3.19. зна основне податке о језицима националних мањина

CJ.1.3.20. има позитиван став према дијалектима (свом и туђем)

CJ.1.3.21. разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој

4.КЊИЖЕВНОСТ

У области КЊИЖЕВНОСТ

ученик/ученица:

CJ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела

CJ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)

CJ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму

CJ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)

CJ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: наратија, дескрипција, дијалог и монолог

CJ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја)

CJ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...

CJ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе

CJ.1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

2. -У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

3. ученик/ученица:

CJ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „детимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања

CJ.2.1.2. познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама)

CJ.2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове

CJ.2.1.4. разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи

CJ.2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)

CJ.2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима

CJ.2.1.7. препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у тексту

4. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

5. -У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

6. ученик/ученица:

CJ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан

CJ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај

CJ.2.2.3. пише резиме краћег и/или једноставнијег текста

CJ.2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика

CJ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева

7. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

8. – У подобласти ГРАМАТИКА

9. ученик/ученица:

CJ.2.3.1. одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме

CJ.2.3.2. препознаје гласовне промене

CJ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи

CJ.2.3.4. познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање)

CJ.2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)

CJ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима

CJ.2.3.7. препознаје главна значења

падежа у синтагми и реченици

CJ.2.3.8. препознаје главна значења и

функције глаголских облика

У подобласти ЛЕКСИКА

ученик/ученица:

CJ.2.3.9. познаје метонимију као лексички механизам

CJ.2.3.10. зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава

CJ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)

4.КЊИЖЕВНОСТ

-У области КЊИЖЕВНОСТ

ученик/ученица:

CJ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања

CJ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација

CJ.2.4.3. разликује лирско-епске врсте (баладу, поему)

CJ.2.4.4. разликује књижевнаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научно-популарне текстове

CJ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)

CJ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност

CJ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог

CJ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела

CJ.2.4.9. уме да води

дневник о прочитаним

књигама

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.

1. **ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ**
2. -У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ
3. ученик/ученица:
 - SJ.3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)
 - SJ.3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст
 - SJ.3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту
 - SJ.3.1.4. чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе
4. **ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ** У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:
 - SJ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста
 - SJ.3.2.2. саставља аргументативни текст
 - SJ.3.2.3. пише приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.), репортажу и расправу
 - SJ.3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста
 - SJ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму
5. **ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК**
6. У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:
 - SJ.3.3.1. дели реч на слоге у сложенијим случајевима
 - SJ.3.3.2. познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује)
 - SJ.3.3.3. зна и у свом говору примењује акценатску норму
 - SJ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама
 - SJ.3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
 - SJ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)

У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:

CJ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла

CJ.3.3.8. зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима, намењеним младима, и правилно их употребљава

7. КЊИЖЕВНОСТ

8. -У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица:

CJ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова, карактеристичних тема и мотива

CJ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту

CJ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу

CJ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту

CJ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе

CJ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело

CJ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже

CJ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима

8.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред:осми

Фонд: 68 часова

Циљ:Циљ наставе страног језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика.

Циљнаставе страног језика у основном образовању стога јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.

Општи стандарди

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о занчају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Оперативни задаци

Разумевање говора

На крају осмог разреда, ученик треба да:

- ☐ препознаје интонације које исказују различита емотивна стања и имплицитне намере саговорника;
- ☐ разуме, поред оних израза које наставник употребљава током часа да би дао упутства за рад, и једноставна објашњења непознатих речи помоћу познатог и већ активно усвојеног вокабулара;
- ☐ разуме дијалоге и монолошка излагања до једног минута, исказане природним темпом од стране наставника, других ученика и преко звучног материјала, а који углавном садрже претходно обрађену језичку грађу;
- ☐ разуме саговорника у телефонском разговору, у оквиру раније обрађених говорних чинова;
- ☐ разуме песме везане за обрађену тематику и рефрене актуелних песама примерених учениковом узрасту и укусу.

- *Усмено изражавање и интеракција* Ученик треба да:
 - савлада изговор гласова;
 - правилно репродукује основне интонацијске схеме;
 - спонтано користи устаљене изразе учтивости и оне који се тичу најчешћих ситуација на часу;
 - спонтано ступа у разговор у оквиру обрађене тематике и говорних чинова;
 - поставља питања предвиђена Програмом, а која се односе на садржај обрађеног дијалога или наративног текста, на свакодневне ситуације, на догађаје у прошлости, на намере саговорника или на предмет његовог интересовања;
 - ступи у једноставан разговор релефоном;
 - монолошки, без претходне припреме, у неколико реченица, искаже мишљење о низу питања;
 - у неколико реченица исприча лични доживљај у прошлости, уз давање појединости о ситуацији, месту и главним актерима;
 - у неколико реченица исприча садржај дијалога или наративног текста;
 - даје императивне исказе у комуникацији;
 - интерпретира тематски прилагођене песме, рецитације и скечеве
- *. Разумевање писаног текста* Ученик треба да:
 - савлада технике читања;
 - савлада правила читања, као и најзначајније неправилности;
 - разуме обавештења и упозорења на јавним местима;
 - разуме елементе нечије биографије, односно *curriculum vitae*;
 - разуме, глобално и селективно, разноврсне садржаје неформалног писма;
 - разуме, глобално и селективно, садржај непознатог текста који се састоји од углавном познате језичке грађе;
 - разуме логичке односе између реченица и дужих целина;
 - разуме глобално садржај непознатог текста који садржи и извештај непознатих речи.

- *Писмено изражавање* Ученик треба да:
 - савлада основна правила ортографије и карактеристичне изузетке;
 - пише свој *curriculum vitae* (формуларског типа);
 - пише кратке саставе, посебно оне у којима се приповедају догађаји у прошлости, уз давање појединости о ситуацији, месту и главним актерима;
 - пише краће целине на основу датих елемената, визуелног или звучног подстицаја и искаже своје мишљење о теми;
 - пише електронске поруке и краћа неформална писма разноврсног садржаја;
 - преприча и преформулише садржај обрађеног дијалога или текста уз издвајање битних елемената и поштовање логичких односа између делова текста.

Глобални/тематски план рада

Редни број наставне теме	Назив теме	Број часова за		
		Обраду	Остале типове часова	Укупно
1.	Starter Unit	/	2	2
2.	Unit 1-Generations	3	4	7
3.	Revision+Test 1	/	2	2

4.	Unit 2-Happy together	3	4	7
5.	Cumulative rewiev	/	1	1
6.	Unit 3-Health matters	2,5	4,5	7
7.	The first written test	/	3	3
8.	Unit 4-Let`s go	3	4	7
9.	Skills extra 1	1	1	2
10.	Unit 5-Image and identity	3	4	7
11.	Revision+test 2	/	2	2
12.	Unit 6-A perfect world	2	3	5
13.	Unit 7-ups and downs	2	4	6
14.	The second written test	/	3	3
15.	Unit 8-Honestly	2,5	4,5	7
Укупно		22	46	68

У настави се реализују следеће теме (које се прожимају у сва четири разреда другог циклуса):

- 1) Лични идентитет
- 2) Породица и уже друштвено окружење (пријатељи, комшије, наставници итд.)
- 3) Географске особености
- 4) Становање – форме, навике
- 5) Живи свет – природа, љубимци, очување животне средине
- 6) Временско искуство и доживљај времена (прошлост – садашњост – будућност)
- 7) Школа и школски живот
- 8) Млади – живот деце и омладине
- 9) Здравље и хигијена
- 10) Емоције (љубав према породици, друговима)
- 11) Превозна средства
- 12) Временске прилике
- 13) Уметност за децу (нарочито модерна књижевност за децу; пригодне традиционалне и модерне песме)
- 14) Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници)
- 15) Слободно време – забава, разонода, хобији
- 16) Исхрана и гастрономске навике
- 17) Путовања
- 18) Мода и облачење
- 19) Спорт

20) Вербална и невербална комуникација, конвенције понашања и опхођења

Садржаји су прецизирани годишњим плановима рада, а начин остваривања програма, активности у образовно-васпитном раду, корелација са другим предметима и праћење и вредновање су дати код петог за све разреде.

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ – од V до осмог VIII разреда

ЦИЉ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ- пружање додатне подршке и помоћи ученицима који имају проблема у савладавању наставних садржаја и достизању планираних исхода и стандарда.

Ова настава организује се и реализује у свим разредима, са годишњим фондом од 8 до 15 часова, по потреби и више.

Као смерница за одређивање ученика којима је потребан допунска настава послужиће иницијални тестови на почетку школске године, сумативно оцењивање, односно оцене, однос ученика према настави, према обавезама, ангажовање на часовима, сардања са ученицима и наставницима. Ова процена пружиће наставницима увид у садржаје које са ученицима треба урадити на часовима допунске наставе.

У годишњим плановима рада прецизирани су садржаји допунске наставе. Они се дају као искуствена процена наставника, али су у реализацији могуће измене .

На овим часовима примењује се индивидуални и индивидуализовани рад, као и рад у пари.

ВРЕДНОВАЊЕ се врши на основу:

- Успешности у савладавању градива
- Способности праћења и учествовања у даљем раду
- Напредовање у односу на предходно стање

ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – од V до осмог VIII разреда

Ова настава намењена је ученицима који остварују веома висока постигнућа и достижу напредни ниво у стандардима, а при том показују велику заинтересованост за додатни рад. Највећи број часова се реализује са ученицима осмог разреда, јер се у додатној настави продубљују и проширују наставни садржаји, а ученици у осмом разреду припремају за језичка такмичења.

Годишњим планом се прецизирају наставни садржаји. У реализацији додатне наставе присутан је и групни и тимски рад, израда презентација, прикупљање различите грађе, израда панорама, учешће у културним активностима школе, такмичења.

ЛИСТА СТАНДАРДА ПОСТИГНУЋА -Први страни језик

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу.

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА

ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору.

ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење.

ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства.

ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на познате/блиске теме.

ПСТ.1.1.5. Разуме предмет једноставног разговора других лица о познатим/блиским темама (нпр. личне и породичне ствари, непосредно окружење) уколико се говори споро и разговетно.

ПСТ.1.1.6. Разуме појединачне речи и једноставне изразе из текстова савремене музике.

РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА

ПСТ.1.1.7. Разуме кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (нпр. писма, мејлови итд.).

ПСТ.1.1.8. Разуме кратка, појединачна упутства која се тичу његових непосредних потреба, уколико укључују визуелне елементе.

ПСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратке приче, извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе.

УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ПСТ.1.1.10. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.).

ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе.

ПСТ.1.1.12. Уз дуже паузе, описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности користећи најједноставнија језичка средства.

ПСТ.1.1.13. Поставља једноставна питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника.

ПСТ.1.1.14. Поставља и одговара на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања користећи једноставна језичка средства.

ПСТ.1.1.15. Формулише молбе и извињења.

ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ПСТ.1.1.16. Пише једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама.

ПСТ.1.1.17. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама.

ПСТ.1.1.18. Писаним путем доставља/тражи основне информације о себи/другима.

ПСТ.1.1.19. Пише кратке и једноставне поруке (нпр. СМС, имејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљује, извињава или нешто честита. ПСТ.1.1.20. Повезује неколико кратких исказа у кратак, везани текст о блиским темама.

МЕДИЈАЦИЈА

ПСТ.1.1.21. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).

ПСТ.1.1.22. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику. ПСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаног текста на страном језику.

2. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

ПСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну). ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.

ПСТ.1.2.3. Познаје и користи ограничен број фреквентних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.

ПСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.

3. ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА

ПСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода). ПСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.

ПСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура.

ПСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање.

ПСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења циљних култура; наводи и описује на матерњем језику неколико локација циљних култура за које показује интересовање.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА

ПСТ.2.1.1. Разуме краће низове (2-3) саопштења, упутстава, молби који се односе на његове потребе и интересовања.

ПСТ.2.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом.

ПСТ.2.1.3. Разуме основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања.

ПСТ.2.1.4. Разуме основни смисао и главне информације из подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим и узрасно адекватним темама, уколико се говори споро и разговетно.

ПСТ.2.1.5. Разуме општи смисао и фреквентне фразе и изразе једноставнијих текстова из савремене музике.

РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА

ПСТ.2.1.6. Разуме општи смисао и главне информације у краћим порукама, писмима, мејловима о блиским темама.

ПСТ.2.1.7. Разуме краће низове (2-3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (нпр. оријентација у простору, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.), праћених визуелним елементима.

ПСТ.2.1.8. Разуме општи смисао и главне информације у краћим текстовима, различитих врста и једноставне садржине, са интернета или других писаних медија, о познатим и узрасно адекватним темама.

ПСТ.2.1.9. Разуме општи смисао једноставних књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима.

ПСТ.2.1.10. Разуме општи смисао и једноставније формулације у текстовима савремене музике.

ПСТ.2.1.11. Разуме смисао једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење.

УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ПСТ.2.1.12. Успева да поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.

ПСТ.2.1.13. Уз краће паузе и минималну помоћ саговорника, размењује информације, тражи одређени предмет, објашњење, услугу, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину.

ПСТ.2.1.14. Уз краће паузе, описује себе и своје непосредно окружење, свакодневне активности, искуства из прошлости користећи једноставна језичка средства.

ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2-3 повезана питања, о познатим темама, у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз одговарајућу помоћ саговорника и понављање.

ПСТ.2.1.16. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање и једноставним језичким средствима даје кратко објашњење.

ПСТ.2.1.17. Размењује основне информације о плановима и обавезама.

ПСТ.2.1.18. Једноставним језичким средствима пореди људе, ствари и појаве.

ПСТ.2.1.19. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ вербалним и невербалним средствима.

ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ПСТ.2.1.20. Писаним путем доставља/тражи или преноси детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима.

ПСТ.2.1.21. Пише једноставна лична писма, поруке, мејлове у којима се са пријатељима и познаницима договара о активностима или одговара на питања.

ПСТ.2.1.22. Саставља краће текстове о себи, својој породици и непосредном окружењу.

ПСТ.2.1.23. Описује искуства, активности и догађаје из прошлости користећи једноставније језичке структуре и увежбану лексику.

МЕДИЈАЦИЈА

ПСТ.2.1.24. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.

ПСТ.2.1.25. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа.

ПСТ.2.1.26. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста.

ПСТ.2.1.27. На страном језику саопштава туристима најједноставније информације које су тражили од трећег лица (назив улице, број линије у градском саобраћају, цену).

2. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

ПСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина). ПСТ.2.2.2. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила.

ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције.

ПСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.

4. ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА

ПСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).

ПСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.).

ПСТ.2.3.3. Препознаје најкритичније обрасце понашања који су непримерени/неприкладни у контексту циљних култура.

ПСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама.

ПСТ.2.3.5. Познаје основне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински.

ПСТ.2.3.6. Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света (клима, географске одлике и сл.) где се користи страни језик.

ПСТ.2.3.7. Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости циљних култура.

ПСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико познатих личности и појава из циљних култура, као и оне за које показује интересовање.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА

ПСТ.3.1.1. Разуме дуже низове саопштења, упутстава, молби итд. који се тичу његових потреба и интересовања.

ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.

ПСТ.3.1.3. Разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монологских излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме, уз одговарајућу визуелну подршку.

ПСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и може да издвоји главне информације из аутентичних подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим, узрасно адекватним темама (нпр. репортажа, научно-популарних, документарних, играних, анимираних филмова, спотова) које слуша/гледа у смисленим целинама.

ПСТ.3.1.5. Разуме општи смисао и већину фраза и израза сложенијих разговетних текстова савремене музике.

РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА

- ПСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и може да издвоји већину релевантних информација у порукама, писмима и мејловима о блиским темама. ПСТ.3.1.7. Разуме упутства која се односе на сналажење на јавним местима (нпр. руковање апаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.).
- ПСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и главне информације различитих врста текстова са интернета или других писаних медија који су у складу са узрастом и интересовањима ученика.
- ПСТ.3.1.9. Разуме главне идеје, поруке и специфичне информације адаптираних верзија белетристике за младе.
- ПСТ.3.1.10. На основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова открива значења непознатих речи и конструкција.
- ПСТ.3.1.11. Разуме експлицитно изражена осећања, жеље и расположења.
- ПСТ.3.1.12. Разуме општи смисао и већину фраза и израза у текстовима из савремене музике.
- ПСТ.3.1.13. Разуме смисао једноставних рекламних порука.
- ПСТ.3.1.14. Проналази потребне информације у речницима, енциклопедијама, брошурама и на интернет страницама. ПСТ.3.1.15. Разуме и може да издвоји потребне информације из табела, графикана, информатора и сл.

УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ

- ПСТ.3.1.16. Течно и с лакоћом описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, искуства/догађаје из прошлости и планове за будућност.
- ПСТ.3.1.17. Учествоје у неформалном и формалном разговору (нпр. са наставницима, службеним лицима и сл.), поставља и одговара на неколико питања у низу на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање.
- ПСТ.3.1.18. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.
- ПСТ.3.1.19. Објашњава оно што не разуме, уме да тражи помоћ и да изрази мишљење/потребу расположивим језичким средствима.
- ПСТ.3.1.20. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу.
- ПСТ.3.1.21. Описује и тумачи податке из табела, графикана, информатора и сл.
- ПСТ.3.1.22. Резимира текст који слуша или чита ослањајући се у мањој мери на језичка средства која се у њему појављују.

ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ПСТ.3.1.23. Пише обична и електронска писма у којима са пријатељима и познаницима договара активности и једноставним језичким средствима обрађује/спомиње узрасно релевантне теме.

ПСТ.3.1.24. Пише краће текстове од неколико логички повезаних реченица о узрасно релевантним темама (о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота).

ПСТ.3.1.25. Прецизно описује искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложеније језичке структуре и адекватну лексику.

ПСТ.3.1.26. Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно адекватне теме.

ПСТ.3.1.27. Резимира/парафразира одслушан или прочитан текст, ослањајући се минимално на језичка средства која се у њему појављују. ПСТ.3.1.28. Описује и тумачи податке из табела, графикана, информатора и сл.

МЕДИЈАЦИЈА

ПСТ.3.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и појединачне информације нешто опширнијег усменог исказа, примереног узрасту и интересовањима.

ПСТ.3.1.30. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима.

ПСТ.3.1.31. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.

ПСТ.3.1.32. На матерњем језику преноси информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.

2. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

ПСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила или уз мање неправилности које не угрожавају разумевање поруке коју жели да саопшти.

ПСТ.3.2.2. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.

ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога.

ПСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства.

3. ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА

ПСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.

ПСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања).

ПСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних култура.

ПСТ.3.3.4. Препознаје да постоји пристрасност у тумачењу културних појава и негује критичко мишљење у њиховом посматрању и разумевању. ПСТ.3.3.5. Познаје положај земаља у којима се користи страни језик.

ПСТ.3.3.6. Познаје положај циљног језика у глобалном контексту и код нас.

ПСТ.3.3.7. Познаје најтипичније представнике појединих екосистема света где се користи страни језик и доводи их у везу са одликама екосистема.

ПСТ.3.3.8. Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и опште историје.

ПСТ.3.3.9. Препознаје утицај неколико најзначајнијих личности и дела из друштвене и уметничке историје циљних култура у свету, које доводи у везу са друштвеним и уметничким појавама из наше историје и обрнуто.

8.3. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Фонд: 34 часа

Циљ Циљ наставе ликовне културе јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и уметничку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развијају мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да подстичу стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета

ЗАДАЦИ образовно-васпитног рада у настави ликовне културе састоје се у стварању разноврсних могућности кроз различите садржаје и облике рада и развијање ученичких способности за:

- Развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената
- Стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна средства

- Развијање способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење
- Развијање смисла за естетске ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у животу и раду
- Развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање
- Подстицање интересовања, стварање и неговање потреба код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде
- Стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве
- Омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим у делима различитих подручја визуелне уметности
- Развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

– Ученици треба да се :

- оспособе да опажају и представљају: слободне композиције, визуелне метафорике, контраста, јединства и доминанте у простору, фантастике
- формирају навике за виши ниво културе рада, квалитет производа, културу живота и слободног времена
- ликовно-визуелно описмењавање, развијају креативних способности, припремају за ефикасно и савремено укључивање у рад, односно за различита занимања

Међупредметне компетенције

Кроз наставу ликовне културе ученици стичу функционална знања и умења и развијају способности, навика и вредносних ставова, а који омогућавају целовит развој ученика и припремају их за живот у савременом свету.

Тематски/глобални план

Садржај програма /теме/	Обрада	Практичне вежбе	Естетска анализа	Укупно
1. Слободно компоновање	3	2	/	5
2 .Визуелна метафорика и споразумевање	5	2	/	7
3. Контраст, јединство и доминанта у простору	10	6	/	16
4. Слободно компоновање и фантастика	4	2	/	6
УКУПНО	22	12	/	34

САДРЖАЈ	БРОЈ ЧАСОВА	ВРСТЕ АКТИВНОСТИ	НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА
1. Слободно компоновање	5	- посматрање	-вербално-илустаривни	-да ученици знају појам композиције на примерима

	(3+2)	-уочавање -описивање -практичан рад различитим техникама -анализа	метод -практично – демонстративни метод -креирање вежбе и њена примена -подстицање, коректура, естетска анализа и вредновање	конкретних сликара -да ученик разуме ослобађање ликовне представе од описа предмета и фигуре -развијање критеријума за естетску процену свог и радова других ученика
2 .Визуелна метафорика и споразумевање	7 (5+2)	- посматрање -уочавање -описивање -ставарње применом различитих ликовних техника и материјала	-вербално-текстуални метод -учење путем посматрања -илустративни метод -групни рад -креирање вежби, подстицање, коректура - естетска анализа и вредновање	-да знају значај, карактер, садржај и функцију масовне комуникације -да знају тумачити амблеме, симболе, знакове различитих ликовних елемената: величину, облик, боју, линију, 3Д обликовање, хармонију, доминанте, стилизацију и значај свега у савременом животу -да се развија осећај за склад -развијање критеријума за естетску процену свог и радова других ученика

3. Контраста, јединство и доминанта у простору	16 (10+6)	- посматрање -уочавање -описивање	-вербално-текстуални метод -илустаривни метод -практични радови	-да ученици тумаче сагледавање поступака који доводе до уједињења свих ликовних елемената у ликовној композицији /
		-стварање -истраживање -експериментисање са техникама и материјалима	-групни рад	- контраст-јединство/ -да познају карактеристична дела из савремене уметности -развијање критеријума за естетску процену свог и радова других ученика - да ученици успешно примењују стечена знања при самосталном раду

4. Слободно компоновање и фантастика	6 (4+2)	- посматрање -уочавање -описивање -ставарње путем примене експеримента и истраживања кроз комбинацију различитих ликовних техника	-вербално -илустативни метод -практично-демонстаривни поступак -групни рад	-познавање појмова имагинације, фантастике и надреализма уз повезивање са конкретним примерима у бајкама, митовима, легендама -познавање карактеристичних дела из сликарских праваца Хијеронимуса Боша, Салвадора Далија и Рене Магрита - да самостално и групно израђују сегменте и повезују их -развијање крутеријума за естетску процену свог и радова других ученика

Садржај програма	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1. Слободно компоновање	-да ученик разликује и користи различите технике и материјале /цртање, сликање, вајање, графика/ -способност изналажења маштовитих решења како би се испољила оригиналност -да описује свој рад и радове других ученика и исказује свој утисак	-да познаје и користи у раду основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала -на основу стеченог знања и искуства из ликовне културе препознаје појам слободне композиције и долази до креативног решења -образлаже свој рад и радове других и наводи садржај, тему, карактеристике, технике...	-да разуме појам композиције, има развијене креативне способности, развијену машту, да познаје, користи и одабира различита изражајна средства и материјале помоћу који ће на најбољи начин реализовати своју идеју -анализира композиције на примерима сликарства В.Кандинског -разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота

2 .Визуелна метафорика и споразумевање	-препознаје појмове-симболе, знак, амблем -зна неколико примера визуелних симбола у свакодневном животу	-разуме појам, знак, симбол, тумачи знаковност у савременом свету -образлаже свој рад и радове других -одабира адекватан садржај и мотив из природе-земља, камење, ваздух, воће, цвеће, шуме да би представио своју идеју -користи машту и сазнања и изражава разна решења	-зна појмове: симбола, знака, амблема, персонификације и алегорије -да на основу три различита садржаја /природни, друштвени и емотивни/ успе да дође до доброг решења за знак
3. Контраста, јединство и доминанта у простору	-опажа контрасте у природи и својој околини и разуме њихов значај -разликује и користи материјале и технике како би дошли до одговарајућег решења	-разуме појмове контраста, ритма / равномерно, одмерено кретање /, доминатна, најбитнија –основна карактеристика нечега -одабира адекватан садржај да би представио своју идеју	-разуме појмове контраста- супростављање истих или различитих квалитета ликовних елемената: величина, облика, боја, линија, смерова; хармоније међусобни склад свих елемената; доминанте – наглашена вредност, истицање најбитнијег или доминирајуће вредности у композицији; јединства- тумачити сагледавањем поступака који доводе до уједињења свих ликовних елемената у ликовну композицију

4. Слободно компоновање и фантастика	-познаје појам фантастичног и маштовитог - разликује и користи различите технике и материјале како би оставрио своју идеју -исказује утисак о свом раду и радовима других	-разуме појмове фантастичанкоји је пун маште, измишљен, невероватан; имагинација- способност замишљања маштафантазија -одабира адекватан садржај да би представио своју идеју уз помоћ одговарајућих материјала и техника	-зна појмове: имагинација, фантастика и надреализам и повезује их са конкретним појмовима из књижевности-бајке, митови, легенде и са примерима слика: Салвадора Далија, Хијеронимуса Боша и Хуана Мира -анализира одабрана уметничка дела -користи тачне термине

НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА НАСТАВНОГ ПРОЦЕСА

Процењивање напредовања ученика и оствареност исхода врши се такозваном алтернативно (аутентичном) методом. Напредак ученика се прати да би наставник подржао развој потенцијала сваког ученика. Најефикаснији вид напредовања ученика су савети које наставник даје у току практичног рада и питања која наводе ученике на промишљање и развијање идеја. Други ефикасан вид подршке је одељенска изложба (по завршетку задатка) на којој су заступљени сви радови ученика. Ученички портфолио (мапа радова) омогућује ученику да и ван наставесамостално процењује сопствени напредак.

Корекација: музичка култура, српски језик, историја, биологија, техника и технологија

Стандарди

Стандарди за предмет Ликовна култура, који се односе на крај обавезног основног образовања, изведени су из циљева образовања и васпитања, општих циљева предмета и наставног програма предмета. Стандарди су низ исказа који описују шта један ученик/ ученица зна и уме на одређеном нивоу постигнућа. За дефинисање стандарди у Ликовној култури садржај предмета подељен је у три области:

1. МЕДИЈИ, МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНИКЕ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ 2. ЕЛЕМЕНТИ, ПРИНЦИПИ И САДРЖАЈИ (ТЕМЕ, МОТИВИ, ИДЕЈЕ...) ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ 3. УЛОГА, РАЗВОЈ И РАЗЛИЧИТОСТ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

Термином визуелна уметност обухваћени су традиционални медији ликовних и примењених уметности (цртање, сликање, вајање, графика, керамика, костимографија...), савремени медији (телевизија, филм, сви облици дизајна и дигиталне уметности...), архитектура, фолклорна уметност, уметнички занати (ткање, грнчарија, накит, радови у дрвету, папиру и другим материјалима). У оквиру сваке области развијени су кратки искази/стандарди по нивоима, тј. описане су способности, знања и вештине ученика на три нивоа. На првом нивоу описани су захтеви који представљају базични или основни ниво знања и вештина, на другом нивоу описани су захтеви који представљају средњи ниво знања и вештина, а на трећем нивоу су захтеви који представљају напредни ниво знања и вештина. Они су дефинисани преко кључних компоненти учења: основних знања, стваралачких способности (искуствено знање/извођење) и критичког мишљења (ставови, вредновање).

Специфичност наставног процеса и учења у Ликовној култури огледа се у повезаности садржаја из све три области, као и у испреплетаности компоненти учења. У складу са таквом синтетичком природом учења у уметности и ради лакше примене у настави, стандарди су прво приказани по нивоима, без сврставања у области и компоненте учења.

ЛИСТА СТАНДАРДА ПО НИВОИМА

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на ОСНОВНОМ – 1. нивоу:

- ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање, сликање, вајање) визуелних уметности
- ЛК.1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове
- ЛК.1.1.3. и ЛК.1.2.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)
- ЛК.1.3.1. описује разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља, култура и периода
- ЛК.1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...)
- ЛК.1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерију, атеље, уметничка радионица...)
- ЛК.1.3.4. зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на СРЕДЊЕМ– 2. нивоу:

- ЛК.2.1.1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности
- ЛК.2.1.2. и ЛК.2.2.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...)
- ЛК.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт
- ЛК.2.3.1. лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на НАПРЕДНОМ – 3. нивоу:

- ЛК.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности
- ЛК.3.1.2. и ЛК.3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју
- ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат
- ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других
- ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других
- ЛК.3.3.1 анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...)
- ЛК.3.3.2. описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности
- ЛК.3.3.3. користи друга места и изворе (нпр. библиотека, интернет...) да би проширио своја знања из визуелних уметности
- ЛК.3.3.4.разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота

8.4. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Фонд: 34 часа

Задаци:

- упознавање ученика са вокално-инструменталним облицима(духовна музика, опера, оперета, мјузикл, балет).
- стварање активних слушалаца и љубитеља музике.
- оспособљавање ученика за доживљавање и разумевање музике.
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- развијање критичког мишљења;

Наставни садржаји	Укупан број часова	Број часова обраде	Извори знања
1. Народна музика, певање песама, слушање музике	1	1	учбеник, збирка касета и CD-а
2. Духовна музика, певање одломака, слушање музике	2	1	учбеник, збирка касета и CD-а
3. Сценска музика, музичко-сценски облик (опера)	16	9	учбеник, збирка касета и CD-а
4. Музичко-сценски облици : оперета, мјузикл, балет (слушање музике)	5	3	учбеник, збирка касета и CD-а
5. Џез и забавна музика (слушање музике)	5	2	учбеник, збирка касета и CD-а
6. Музика за радио, филм и телевизију (слушање музике)	2	1	учбеник, збирка касета и CD-а
7. Слушање музике на сваком часу, само слушање музике кроз утврђивање градива	5	/	учбеник, збирка касета и CD-а

Садржаји ће прецизно бити дати у годишњем плану.

Начин и поступак остваривања програма- у свакодневном раду биће комбиноване различите технике и методе рада: монолошка - дијалошка - илустративно-демонстративна - аналитичко-синтетичка – кооперативна.

Активност ученика: индивидуална, групна, рад у пару, биће доминантне. Пошто је ово последња година учења наставник ће се значајно усмерити на искуства и знања, вештине и умнења која су код ученика већ развијена и продубљивати их. Користиће се и мултимедија у функцији унапређења наставног процеса.

Корелација ће се одвијати / према наставним садржајима / посебно са ликовном културом, српским језиком, историјом и географијом.

Активности у раду: - слушање музике – уочавање – разговор – препознавање –именовање, -демонстрирање, -презентовање-ставрање, - модификовање, -истраживање

8.5. ИСТОРИЈА

Фонд: 72 часова

Циљ учења *историје* је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културноисторијском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Р.БР.НАСТАВНЕ ТЕМЕ	НАСТАВНА ТЕМА	Укупно часова	обрада	Утврђивање, систематизација
1.	Свет у другој половини 19. и почетком 20.века	5	3	2
2.	Србија, Црна Гора и Срби у Хабсбуршком и Османском царству од Берлинског конгреса до Првог светског рата	12	7	5
3.	Први светски рат и револуције у Русији и Европи	6	3	3

4.	Србија и Црна Гора у Првом светском рату	5	2	3
5.	Свет између Првог и Другог светског рата	7	4	3
6.	Југословенска краљевина	7	3	4
7.	Други светски рат – Тотални рат	7	3	4
8.	Југославија у Другом светском рату	9	4	5
9.	Свет после Другог светског рата	3	2	1
10.	Југославија после Другог светског рата	7	3	4
УКУПНО	10	68	34	34

Редни број теме	Назив теме	Кључни појмови садржаја	Компетенције Опште међупредметне компетенције	Предметни исходи	Стандарди	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	Начин провере оствареност и исхода

1.	Свет у другој половини 19. и почетком 20. века	Друга индустријска револуција Војно-политички савези Источно питање Идеологије Тесла Пупин Проналасци	Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација -Дигитална компетенција - Естетичка компетенција	- Користећи дату информацију или ленту времена, смешта историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум, век и деценију; • у излагању историјске наративе користи основне научне појмове; *у усменом исказу ређа временске секвенце исправним редоследом; *учава на историјској карти приказ различитих историјских појава и промена;	<u>ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед значење основних појмова из историје цивилизације</u> <u>ИС.1.1.8. именује најважније појаве изопште историје</u> <u>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</u> <u>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</u> <u>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом</u> <u>ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије(уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјско мпериоду припада одређена година,личност и историјски феномен)</u>	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, Виртуелна посета музеју, локалитету... Увођење ученика у главне појмове савременог доба. Вежбање на историјској карти. Коришћење веб-алата: тестови, видео записи са питањима и др. Анализа историјских извора	Формативн о, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова, Писана провера Карта

				*анализирајући дате примере, уочава утицај научнотехнолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу; -идентификује на конкретним примерима, утицај идеја на историјске процесе	<u>ИС.3.1.2. уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту</u>	Самоевалуација и евалуација Корелација: географија, веронаука	

2.	Србија Црна Гора и Срби у Хабсбур шком и Осман ском царству од Берлин ског Конгреса до Првог светског рата	Милан и Александар Обреновић Петар II Карађорђевић Никола Петровић Берлински конгрес Мајски преврат Анексиона криза Царински рат Балкански ратови Краљевина Србија Устав Политичке партије	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција -Естетичка компетенција	-У излагању историјске нарације користи основне научне појмове; -Уочава улогу књижевних и уметничких дела у изградњи националног идентитета -идентификује на конкретним примерима, утицај идеја на историјске процесе - пронађе информације из датог историјског извора и резултате прикаже у усменом или писаном облику.	<u>ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</u> <u>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве идогађаји из националне и опште историје</u> <u>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</u> <u>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних,сликовних, материјалних) о којој историјској појави догађају и личности је реч</u>	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, филма. Вежбање на историјској карти. Коришћење веб-алата: тестови, видео записи са питањима и др. Анализа историјских извора: из уџбеника и других извора Израда паноа, табела, кратка предавања од стране ученика Самоевалуација и евалуација	Форматив но, свакоднев но оцењивањ е усмених одговора ученика, Рад на тексту- групни рад, Индивиду ал ни рад- есеј,

		Никола Пашић Јован Ристић		-самостално или у прикупи информација конкретном историјском догађају, појави или личности и приказу результате истраживања	<u>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом</u> <u>ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје</u> <u>ИС.2.1.5. зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји</u> <u>ИС.3.1.3. зна специфичне детаље из националне и опште историје.</u>	Поређење политичких програма Корелација: српски, географија, ликовно, музичко Упућивање ученика на коришћење додатне литературе	Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова, Писана провера Карта

3.	Први Светски рат и револу ције у Русији и Европи	Велики рат Узрок Повод Последице Фронтови Оружја Антанта Централне силе Октобаска револуција Марна, Верден, Сома Пропаганда Владимир Иљич	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција -Естетичка компетенција	-У излагању историјске нарације користи основне научне појмове; -у усменом исказу ређа временске секвенце исправним редоследом - препознаје пропаганду и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији и стереотипима	<u>ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</u> <u>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле</u> <u>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</u> <u>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</u> <u>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</u>	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, филма ,графикона. Вежбање на историјској карти Коришћење веб-алата: тестови, видео записи са питањима и др. Анализа историјских извора:писани х и сликовних Израда паноа, кратка предавања од стране ученика	Форматив н о, свакоднев но оцењивањ е усмених одговора ученика, Рад на тексту- групни рад, Индивиду ал ни рад- есеј, Самоевалу ација и

		Лењин Николај II Романов Париска мировна конференција		- пронађе информације из датог историјског извора и резултате прикаже у усменом или писаном облику. -Уочава историјске промене поређењем карте савременог света са историјским картама других епоха	<u>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора(текстуалних,сликовних,материјалних) о којој историјској појави,догађају и личности јереч</u> <u>ИС.1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче</u> <u>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен саодговарајућом временском одредницом и историјским периодом</u> <u>ИС.2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје</u> <u>ИС.2.2.4. уме да одреди угао гледања на историјску појаву(победника или побеђеног) на основу поређења два историјска извора.</u>	Самоевалуација и евалуација Поређење циљева и резултата револуција Корелација географија , Српски језик Упућивање ученика на коришћење додатне литературе	евалуација на крају месеца и током појединих часова, Писана провера Карта

4.	Србија и Црна Гора у Првом светском рату	Живојин Мишић Степа Степановић Александар Карађорђевић Радомир Путник Сарајевски атентат Ултиматум Церска битка Колубарска битка Балкански фронт Солунски фронт Повлачење преко Албаније	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција -Естетичка компетенција	-Користећи дату информацију или ленту времена, смешта историјску појаву, догађај и личност у одговарајући период - У излагању историјске наративе користи основне научне појмове - У усменом исказу ређа временске секвенце исправним редоследом - Самостално планира истраживање одређеног историјског	<u>ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</u> <u>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</u> <u>ИС.1.1.10. уме данаведети узроке и последице најважнијих појава из прошлости</u> <u>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора(текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</u>	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графика, филм, Вежбање на историјској карти Коришћење веб-алата: тестови, видео записи са питањима и др. Анализа историјских извора Израда панорама, кратка предавања од стране ученика Самоевалуација и евалуација Корелација са: српским	Формативни о, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, Рад на тексту-групни рад, Индивидуални рад-есеј, Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током

		Кајмакчалан Мојковац Плава гробница Крф Зејтинлик		догађаја или појаве -У својој околини разликује споменике различитих епоха - Објашњава, узрок, повод и последице Великог рата	<u>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске картеу којој је наведена легенда</u> <u>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен саодговарајућом временском одредницом и историјским периодом</u> <u>ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје.</u>	језиком, географијом Упућивање ученика на коришћење додатне литературе Породична, локална историја: истраживање Мој предак у Првом светском рату	појединих часова, Писана провера Карта

5.	Свет између Првог и Другог светског рата	Вудро Вилсон Стаљин Хитлер Мусолини Велика економска криза Друштво народа Тоталитарне идеологије Фашизам Нацизам Социјализам Шпански грађански рат Минхенски споразум Филм Пропаганда Култ личности Џез	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција -Естетичка компетенција	- У излагању историјске наративе користи основне научне појмове - У усменом исказу ређа временске секвенце исправним редоследом - На датим примерима , налази кључне сличности и разлике и упоређује историјске појаве - самостално дефинише узроке и последице датих историјских догађаја - препознаје пропаганду и идеолошку позицију у историјском	<u>ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</u> <u>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</u> <u>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</u> <u>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</u> <u>ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје</u>	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана, филмови, Вежбање на историјској карти Коришћење веб алата: тестови, видео записи са питањима и др. Анализа историјских извора Израда панорама, кратка предавања од стране ученика Самоевалуација и евалуација	Формативни о, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, Рад на тексту- групни рад, Индивидуални рад-есеј, Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих

		Пеницилин Пикасо Дали		извору и формулише став који се супротставља манипулацији и стереотипима - Уочава историјске промене поређењем политичке карте савременог света са историјском картом из других епоха	<u>ИС.2.1.5. зна и разуме</u> <u>узроке и последице</u> <u>важних историјских</u> <u>феномена у националној</u> <u>историји</u> <u>ИС.3.1.2. уме да објасни</u> <u>специфичности важних</u> <u>историјских појмова и да</u> <u>их примени у</u> <u>одговарајућем</u> <u>историјском контексту</u> <u>ИС.3.1.4. разуме на који</u> <u>начин су повезане појаве</u> <u>из</u> <u>националне, регионалне,</u> <u>опште историје</u>	Корелација са географијом, ликовном културом, музичком културом	часова, Писана провера Карта

6.	Југословенска краљевина	Александар Карађорђевић Краљевина СХС Краљевина Југославија Видовдански устав Шесто-јануарска диктатура Марсејски атентат Милан Стојадиновић Кнез Павле Карађорђевић	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција -Естетичка компетенција	- У излагању историјске наратије користи основне научне појмове - У усменом исказу ређа временске секвенце исправним редоследом -самостално дефинише узроке и последице датих историјских догађаја - препознаје пропаганду и идеолошку позицију у историјском извору -Вреднује у етичком смислу одређене историјске	<u>ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</u> <u>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</u> <u>ИС.1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</u> <u>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</u> <u>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом</u>	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, филм. Вежбање на историјској карти. Коришћење веб алата: тестови, видео записи са питањима и др. Анализа историјских извора Израда паноа, кратка предавања од стране ученика Самоевалуација и евалуација Корелација:	Формативн о, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, Рад на тексту- групни рад, Индивидуал ни рад-есеј, Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током

				појаве и догађаје - Уочава на историјској карти приказ различитих историјских појава и промена	<u>ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије(уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)</u>	географија, ликовна култура, Музичка култура, српски језик	појединих часова, Писана провера Карта

7.	Други светски рат – Тотални рат	Антифашистичка коалиција Силе осовине Стаљинград Москва Лењинград Нормандија Курск Велика тројица Пропаганда Узрок Последице Конференције Атомска бомба Холокауст Геноцид Концентрацион и логори	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција -Естетичка компетенција	- У излагању историјске наративе користи основне научне појмове - У усменом исказу ређа временске секвенце исправним редоследом -самостално дефинише узроке и последице датих историјских догађаја - препознаје пропаганду и идеолошку позицију у историјском извору -Вреднује у етичком смислу одређене историјске појаве и догађаје	<u>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</u> <u>ИС1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</u> <u>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора(текстуалних,сликовних,материјалних) о којој историјској појави,догађају и личности је реч</u> <u>ИС.1.2.2. препознаје разлику измеђ утекстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама</u> <u>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације</u>	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана, филмови о биткама Другог светског рата, Вежбање на историјској карти Коришћење веб алата: тестови, видео записи са питањима, и др. Анализа историјских извора Израда , паноа, кратка предавања од стране ученика Самоевалуација и	Формативн о, свакоднев но оцењивање усмених одговора ученика, Рад на тексту- групни рад, Индивидуал ни рад-есеј, Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих

				- Уочава на историјској карти приказ различитих историјских појава и промена	<u>дате у форми слике</u> <u>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске картеу којој је наведена легенда</u> <u>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом</u>	евалуација Корелација: географија, ликовна култура, Српски језик, музичка култура	часова, Писана провера Карта

8.	Југославија у Другом светском рату	Мартовске демонстрације Априлски рат Подела Југославије НДХ Геноцид над Србима, Јеврејима и Ромима Јасеновац ЈВуО НОВЈ Драгољуб Дража Михаиловић Јосип Броз Тито Ужичка република	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција -Естетичка компетенција	- У излагању историјске наративе користи основне научне појмове - У усменом исказу ређа временске секвенце исправним редоследом -самостално дефинише узроке и последице датих историјских догађаја - препознаје пропаганду и идеолошку позицију у историјском извору -Вреднује у етичком смислу одређене историјске појаве и догађаје	<u>ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</u> <u>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</u> <u>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора(текстуалних,сликовних,материјалних) о којој историјској појави,догађају и личности је реч</u> <u>ИС.1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама</u> <u>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</u>	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана. Вежбање на историјској карти Коришћење веб алата: тестови, видео записи са питањима и др. Анализа историјских извора Израда паноа, кратка предавања од стране ученика. Самоевалуација и евалуација Корелација: географија,	Формативн о, свакодневн оцењивање усмених одговора ученика, Рад на тексту- групни рад, Индивидуал ни рад-есеј, Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих

		Стрељање у Крагујевцу АВНОЈ Милан Недић Сајмиште		- Уочава на историјској карти приказ различитих историјских појава и промена	<u>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</u> <u>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом</u>	ликовна култура, Српски језик, музичка култура	часова, Писана провера Карта

9.	Свет после Другог светског рата	Војно-политички савези Хладни рат Антиколонијални покрети Несврстани Трећа индустријска револуција Корејски рат Вијетнам Кубанска криза Пад Берлинског зида Махатма Ганди Михаил Горбачов Тероризам Еколошки	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција -Естетичка компетенција	Уочава историјске промене поређењем карте савременог света са историјским картама других епоха -Вреднује у етичком смислу одређене историјске појаве и догађаје -Пореди изворе о истој историјској појави или догађају, -анализира позицију аутора и различита тумачења	<u>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</u> <u>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора(текстуалних,сликовних,материјалних) о којој историјској појави,догађају и личности јереч</u> <u>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</u> <u>ИС.1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче</u> <u>ИС.1.2.8. препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима</u>	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана. Вежбање на историјској карти Коришћење веб алата: тестови, видео записи са питањима и др. Анализа историјских извора Израда панорама, кратка предавања од стране ученика. Самоевалуација и евалуација Корелација: географија,	Формативн о, свакодневн о оцењивање усмених одговора ученика, Рад на тексту-групни рад, Индивидуални рад-есеј, Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова,

		проблеми		-У савременим институцијама и друштвеним појавама препознаје њихови историјску подлогу -Уочава на историјској карти приказ различитих историјских појава и промена	<u>ИС.2.1.3. препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје</u> <u>ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости</u> <u>ИС.3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја икоје су последице важних историјских дешавања, догађаја</u>	ликовна култура, Српски језик, музичка култура	Писана провера Карта

10.	Југославија после Другог светског рата	Јосип Броз Тито Диктатура СФРЈ Распад Југославије Узрок Последице Култ личности Једнопартијски систем Вишепартијски систем Бомбардовање Србије Дејтонски споразум Самоуправљање Транзиција	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Комуникација -Дигитална компетенција -Естетичка компетенција	Самостално дефинише узроке и последице датих историјских догађаја -Препознаје пропаганду и идеолошку позицију у историјском извору -Прикупља информације из различитих њему доступних извора везаних за одређену тему -Вреднује у етичком смислу одређене историјске појаве и догађаје	<u>ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</u> <u>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</u> <u>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора(текстуалних,сликовних,материјалних) о којој историјској појави,догађају и личности је реч</u> <u>ИС.1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама</u> <u>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</u>	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана. Вежбање на историјској карти Коришћење веб алата: тестови, видео записи са питањима и др. Анализа историјских извора Израда панора, кратка предавања од стране ученика. Самоевалуација и евалуација Корелација:	Формативно о свакодневном оцењивању усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Презентација је ученика, панора, Писана провера Карта

				-Уочава на историјској карти приказ различитих историјских појава и промена - Уочава улогу књижевних и уметничких дела у изградњи националног идентитета	<u>ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје</u> <u>ИС.3.2.1. уме да изврши селекцију историјских извора</u> <u>ИС.3.2.2. уме да анализира и процени релевантност историјског извора</u>	географија, ликовна култура, Српски језик, музичка култура	

ИОП

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка, као и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

Провера остварености исхода

Критеријуми оцењивања: ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);

ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима — постигнућа, добија оцену врло добар (4);

ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);

ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);

Поступак:

Учесталост јављања и распоред јављања по месецима , давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања-одличан (5);

Свеобухватност одговора ,хронолошка прецизност ,сналажење на карти. Хоризонтално и вертикално повезивање градива- врло добар (4);

Сарадња у групи, укљученост у рад свих чланова групе.Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група, вршњачко оцењивање- добар (3);

Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика), сналажење на карти - довољан (2);

Ангажованост ученика:

веома висок степен ангажовања ученика (5)

висок степен ангажовања ученика (4)

уз ангажовање ученика (3)

ангажовање ученика (2)

Инструменти процене ангажованости ученика:

-Учесталост јављања и активност по месецима .

Учествовање у раду на часовима, указивање помоћи другима.

- Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда панора, израда самосталних писаних радова, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)

-Успешност у групном раду, раду у пару.

-Учествовање на школским и ваншколским такмичењима

-Посета културноисторијским институцијама и догађајима

Ангажованост ученика, односно активност ученика на часу и провера остварености исхода се свакодневно бележе у књигу евиденције наставника.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА ПРЕДМЕТ ИСТОРИЈА:

ОСНОВНИ НИВО

ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ

ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице

ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода

ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју

ИС.1.1.4. уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости

ИС.1.1.5. уме да одреди којем историјском периоду припадају важне године из прошлости

ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације

ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје

ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје

ИС.1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје

ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости

ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч

ИС.1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама

ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике

ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда

ИС.1.2.5. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми табеле

ИС.1.2.6. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми графикона

ИС.1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче

ИС.1.2.8. препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима

СРЕДЊИ НИВО

ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ

ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом

ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје

ИС.2.1.3. препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје

ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости

ИС.2.1.5. зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји

ИС.2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје

ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

ИС.2.2.1. уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора

ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора

ИС.2.2.3. уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе или географског простора

ИС.2.2.4. уме да одреди угао гледања на историјску појаву (победника или побеђеног) на основу поређења два историјска извора који говоре о истом историјском догађају, феномену

ИС.2.2.5. препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности, догађаја, феномена

НАПРЕДНИ НИВО

ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ

- ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)
- ИС.3.1.2. уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту
- ИС.3.1.3. зна специфичне детаље из националне и опште историје
- ИС.3.1.4. разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне, опште историје
- ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости
- ИС.3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања

ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

- ИС.3.2.1. уме да изврши селекцију историјских извора
- ИС.3.2.2. уме да анализира и процени релевантност историјског извора
- ИС.3.2.3. уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора
- ИС.3.2.4. уме да одреди на основу анализе историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор (идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контекст извора)
- ИС.3.2.5. уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем (закључује на основу историјске карте без понуђене легенде, упоређује два графикона и закључује о појави)
- ИС.3.2.6. уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву
- ИС.3.2.7. уме да изрази став и мишљење о одређеном тумачењу историјског феномена и да одреди врсту пристрасности (манипулација, пропаганда, стереотип...)

8.6. ГЕОГРАФИЈА

Фонд: 68 часова

Циљ наставе географије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да упознају и разумеју географске објекте, појаве, процесе и законитости у простору, њихове узрочно-последичне везе и односе, развију географску писменост и географски начин мишљења, свести и одговорног односа према свом завичају, држави, континенту и свету као целини и толерантног става према различитим народима, њиховим културама и начину живота.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- одређују, повезују и схватају значај географског положаја своје земље на Балкану, у Европи и у свету;
- стекну основна знања о природно-географским и друштвено-економским одликама Србије, њеним природним лепотама и културном наслеђу;
- примењују стечена знања у свакодневном животу, како би са разумевањем могли да прате друштвено-географске појаве, процесе и односе на простору наше земље, на Балкану, у Европи и у свету;
- познају својства географских објеката, појава и процеса у крају у коме живе и повезују појаве и процесе на регионалном и националном нивоу;
- развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета;
- схватају потребу личног учешћа у заштити, обнови и унапређивању квалитета животне средине и значај очувања природе и природних ресурса;
- поседују осећања социјалне припадности и привржености сопственој нацији и култури, те активно доприносе очувању и неговању националног и културног идентитета;
- развијају међусобно уважавање, као и сарадњу и солидарност између припадника различитих социјалних, етничких и културних група и доприносе друштвеној кохезији;

- подржавају процесе међународне интеграције наше земље;
- користе различите изворе информација и уочавају њихову важност у географским сазнањима;
- буду оспособљени да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке и развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски;
- овладају техникама тимског/групног рада и групног одлучивања;
- буду оспособљени за континуирано образовање и самообразовање.

ТЕМАТСКИ ПЛАН РАДА И ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Редни број теме	НАЗИВ ТЕМЕ	Број часова обраде	Број часова осталих типова	Укупан број часова за тему	Стандарди		
1,	УВОД	1		1			
2.	ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	1	1	2	ГЕ.1.1.3.	ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.4.	ГЕ.3.1.1.
3.	ПРИРОДНЕ ОДЛИКЕ	17	11	28	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.4.1.	ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.4.1.	ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.4.1.
4.	СТАНОВНИШТВО И НАСЕЉА	5	3	8	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.3.1. ГЕ.1.4.1.	ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.3.1.	ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.3.1. ГЕ.3.4.1.

						ГЕ.2.4.1.	
5.	ПРИВРЕДА	12	6	18	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.3.2. ГЕ.1.4.1.	ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.4.1.	ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.3.2. ГЕ.3.4.1.
6.	ЗАВИЧАЈНА ГЕОГРАФИЈА	3	1	4	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.3.1. ГЕ.1.3.2. ГЕ.1.4.1.	ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.3.1. ГЕ.2.4.1.	ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.3.1. ГЕ.3.3.2. ГЕ.3.4.1.
7.	СРБИ ВАН ГРАНИЦА СРБИЈЕ	2	1	3	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.3.1. ГЕ.1.4.2.	ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3.	ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.3.1. ГЕ.3.4.2.
8.	РЕПУБЛИКА СРБИЈА У САВРЕМЕНИМ ИНТЕГРАЦИЈСКИМ ПРОЦЕСИМА	2	1	3	ГЕ.1.1.3.	ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.3.2.	ГЕ.3.1.1.
	ГОДИШЊА СИСТЕМАТИЗАЦИЈА	43	25	68			

Образовни стандарди за предмет Географија осми разред

Редни број наставне теме	Назив наставне теме	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.	УВОД			
2.	ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	ГЕ. 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте	ГЕ. 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ. 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ. 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на нивоу карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом	ГЕ. 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте

3.	ПРИРОДНЕ ОДЛИКЕ	ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе	ГЕ. 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ. 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ. 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије	ГЕ. 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије

4.	СТАНОВ НИШТВО И НАСЕЉА	ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе	ГЕ 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ 2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије	ГЕ. 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије

5.	ПРИВРЕДА	ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране ГЕ 1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе	ГЕ. 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ. 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ. 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије	ГЕ. 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ 3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије

6.	ЗАВИЧАЈНА ГЕОГРАФИЈА	ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности привредне гране ГЕ 1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе	ГЕ. 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ. 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ. 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ 2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије	ГЕ. 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ 3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије

7.	СРБИ ВАН ГРАНИЦА СРБИЈЕ	ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ. 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ. 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ. 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континентата и наводи њихове географске регије	ГЕ. 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.4.2. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије

8.	РЕПУБЛИКА СРБИЈА У САВРЕ- МЕНИМ ИНТЕГ- РАЦИЈСКИМ ПРОЦЕСИМА	ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте	ГЕ. 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ. 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појавае, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ. 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком,табелом и схемом ГЕ 2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст)	ГЕ. 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

У осмом разреду основне школе програмску структуру чини осам наставних тема, распоређених тако да свака претходна наставна тема представља основу за разумевање наредне, а све оне заједно чине јединствену целину. То, практично, значи да би у процесу наставе свим деловима програма требало посветити одређену пажњу уважавајући све програмске захтеве.

У оквиру прве наставне теме “Увод у програмске садржаје” потребно је да ученици упознају и разумеју сврху, циљеве и задатке програмских садржаја националне географије.

Наставна тема “Географски положај, границе и величина Србије” обухвата политичко-географске садржаје. Програмом је предвиђена обрада само основних политичко-географских елемената: географски положај, границе и величина.

Тема “Природне одлике Србије” односи се на опште облике рељефа, климатске, хидрографске, педолошке и биогеографске одлике наше земље. Приликом обраде физичкогеографских садржаја тежиште ваља ставити на опште садржаје, као и на интерактивне везе и односе свих чинилаца географске средине. Приликом обраде наведених географских садржаја, посебну пажњу неопходно је посветити проблемима заштите и унапређивања животне средине.

Видно место у наставном програму има наставна тема “Становништво и насеља Србије”. Изучавање садржаја ове теме требало би да подстакне ученике да боље упознају проблематику демографског развоја и насељеношћу Србије. Ово наставно градиво могуће је корелативноповезивати са сличним садржајима других наставних предмета, у циљу сагледавања популационих проблема и изграђивања свести о неопходности заједничког живота различитих народа. Кроз садржаје ове наставне теме ученици упознају популациону политику и значаје њених одредби за обнављање становништва. У вези са тим, неопходно је објаснити и указати на факторе који су довели до крупних промена и трансформације на нашим просторима почетком овог века, што се снажно одражава на становништво и насеља у нашој земљи. Ученици треба да се упознају са различитим функцијама, типовима и развојем насеља у нашој земљи.

Приликом обраде теме “Привреда Србије” неопходно је инсистирати да ученици стекну знања о развоју привреде у целини и појединих привредних делатности, као и о природно-географској основи развоја. С обзиром на сложеност ове проблематике, тежиште треба ставити на најважније карактеристике развоја, територијални размештај и неравномерност у нивоу развијености, а избегавати сувопарно набрајање обиља бројчаних података.

Наставна тема “Завичајна географија” обухвата преглед географских одлика локалне средине/завичаја. Приликом реализације ових наставних садржаја ученици ће користити стечена знања и умења постављена задацима наставе географије. Уз помоћ наставника, групно или у пару, ученици ће радити кратка истраживања, а потом презентацију географских одлика локалне средине, на основу чега наставник може да сагледа обим и квалитет самосталног рада сваког појединца.

У наставној теми “Срби ван граница Србије” обухваћени су садржаји који се односе на суседне државе и њихове основне природне и друштвено-географске одлике у којима живи српско становништво и садржаји са територијалним размештајем српског становништва у европским државама и државама ван граница европског континента. Потребно је да ученици усвоје

податке о броју Срба који се налазе ван граница Србије, са условима у којима живе и раде и њиховим везама са матичном државом.

У оквиру наставне теме "Србија у савременим интеграцијским процесима" ученицима омогућити да схвате разгранатост и развојност политичке, економске, културно-просветне и научно-технолошкесарадње наше државе са другим државама и организацијама у свету. Важно је упознати ученике са актуелним интеграцијским процесима у Европи и свету и указати на значај и место наше земље у овој сфери.

Број наставаних часова по наставним темама дат је оријентационо. Наставницима се препоручује да, у зависности од предзнања ученика и структуре одељења, могу сами да одреде број часова за усвајање, вежбање, понављање, утврђивање и проверавање програмом предвиђених наставних садржаја.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

- Биологија
- историја
- математика
- физика
- хемија
- српски језик
- музичко
- ликовно
- верска настава

8.7. ФИЗИКА

Годишњи фонд часова 68

Циљеви и задаци

Општи циљ наставе физике јесте да ученици упознају природне појаве и основне природне законе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, да оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Остали циљеви и задаци наставе физике су:

- развијање функционалне писмености,
- упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици
- разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона,
- развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање,
- развијање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности и критичности у мишљењу,
- развијање вештине јасног и прецизног изражавања,
- развијање логичког и апстрактног мишљења,
- схватање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења,
- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја,
- развијање способности за примену знања из физике,
- схватање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређивања животне средине,
- развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи,
- развијање свести о сопственим знањима, способностима и даљој професионалној оријентацији

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- разликује физичке величине које су одређене само бројном вредношћу (време, маса, температура, рад, енергија, количина наелектрисања, електрични напон и струја) од оних које су дефинисане интензитетом, правцем и смером (брзина, убрзање, сила, јачина електричног и магнетног поља...),
- уме да слаже и разлаже силу, јачину електричног поља...,
- разликује различите врсте кретања (транслаторно, осцилаторно, таласно) и да зна њихове карактеристике,
- зна основне карактеристике звука и светлости,
- зна да је брзина светлости у вакууму највећа постојећа брзина у природи,
- разуме да је рад силе једнак промени енергије и на нивоу примене користи трансформацију енергије у рад и обрнуто,
- на нивоу примене користи законе одржања (маса, енергије, количине наелектрисања),
- зна услове за настанак струје и Омов закон,
- прави разлику између температуре и топлоте,
- уме да рукује мерним инструментима,
- користи јединице Међународног система (SI) за одговарајуће физичке величине.

Садржаји програма

Наставна тема	Број часова по теми	Број часова за обраду	Број часова за утврђивање	Лаб. вежбе
Осцилаторно и таласно кретање	8	4	3	1
Светлосне појаве	15	7	6	2
Електрично поље	10	5	5	/
Електрична струја	19	8	8	3
Магнетно поље	6	4	2	/
Елементи атомске и нуклеарне физике	8	5	3	/
Физика и савремени свет	2	2	/	/
Укупно	68	35	27	6

Лабораторијске вежбе

Редни број вежбе	Назив вежбе	Број часова по вежби
1.	Мерење периода осциловања клатна	1
2.	Провера закона одбијања светлости коришћењем равног огледала	1
3.	Одређивање жижне даљине сабирног сочива	1
4.	Зависност електричне струје од напона на проводнику (таблични и графички приказ зависности)	1
5.	Одређивање електричне отпорности отпора у колу помоћу амперметра и волтметра	1
6.	Мерење електричне струје и напона у колу са серијски и паралелно повезаним отпорницима и одређивање еквивалентне отпорности	1

Циљеви и задаци садржаја програма

ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ

Ученик/ученица треба да:

- разуме појам осцилаторног кретања и његов значај и примену у свету који нас окружује, почев од свакодневног живота, преко примене у техници, грађевинарству, саобраћају;
- упозна основне појмове и физичке величине које карактеришу осцилаторно кретање (фреквенција, брзина, таласна дужина);
- разуме појмове звука, карактеристике звука и звучне резонанце.

СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ

Ученик/ученица треба да:

- упозна и разуме законе праволинијског кретања светлости, одбијања и преламања светлости, као и једноставне геометријске конструкције ликова код сферних огледала и сочива;
- разуме да је брзина светлости у вакууму највећа позната брзина у природи и да је индекс преламања светлости за две средине једнак односу брзина светлости у тим срединама;
- уме да израчуна линеарно увећање сабирног сочива, као и да се користи оптичким инструментима (лупа, микроскоп).

ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ

Ученик/ученица треба да:

- зна да постоје две врсте наелектрисања;
- упозна појаве наелектрисавања тела и узајамно деловање наелектрисаних тела;
- објасни наелектрисавање на основу структуре атома;
- разуме појам електричног поља и рада у електричном пољу;
- усвоји и разуме појам количине наелектрисања и напон, њихове мерне јединице и да уме да користи волтметар.

ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА

Ученик/ученица треба да:

- зна да објасни појаву електричне струје;
- уме да повеже све потребне елементе у струјно коло;
- упозна следеће физичке величине: електричну струју, електрични отпор, рад и снагу електричне струје и њихове мерне јединице;
- усвоји, разумеи на нивоу примене да користи Омов закон, Кулонов закон;
- уме да рукује мерним инструментима.

МАГНЕТНО ПОЉЕ

Ученик/ученица треба да:

- разуме да се магнетна својства испољавају кроз интеракцију посредством магнетног поља (тела од гвожђа, проводник са струјом и магнетно поље Земље);
- усвоји и разуме магнетно поље електричне струје и дејство магнетног поља на струјни проводник;
- упозна научна достигнућа Николе Тесле и Михајла Пупина.

ЕЛЕМЕНТИ АТОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ

Ученик/ученица треба да:

- упозна једноставне моделе структуре атома;
- упозна и разуме појам нуклеарних сила и појаву радиоактивности;
- се упозна са појмом нуклеарне енергије и њене примене.

ФИЗИКА И САВРЕМЕНИ СВЕТ

Ученик/ученица треба да упозна утицај физике на развој других природних наука, медицине и технологије.

Садржаји програма по одговарајућим темама

ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ (4+3+1)

- Обнављање дела градива из седмог разреда које се односи на закон одржања механичке енергије. Осцилаторно кретање (осциловање тела обешеног о опругу, осциловање куглице клатна). Појмови и величине којима се описује осциловање тела (амплитуда, период, фреквенција). Закон о одржању механичке енергије при осциловању тела. (2+1)
- Таласно кретање (механички талас). Основни параметри којима се описује таласно кретање (таласна дужина, фреквенција, брзина). (1+1)
- Звук. Карактеристике звука и звучна резонанција. (1+1)

Демонстрациони огледи

Осциловање куглице клатна и тела обешеног о опругу (у ваздуху и у течности). Осциловање жица и ваздушних стубова (фрула зароњена у воду, ксилофон, различите затегнуте жице, једнаке стаклене флаше са различитим нивоима воде). Одакле долази звук (гумено црево са два левка, канап и две пластичне чаше...). Таласи (таласна машина или када).

Лабораторијска вежба

1. Мерење периода осциловања клатна. (1)

СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ (7+6+2)

- Светлост (основни појмови). Праволинијско простирање светлости (сенка и полусенка, помрачење Сунца и Месеца). (1+0)
- Закон одбијања светлости. Равна и сферна огледала и конструкција ликова предмета. (2+2)
- Брзина светлости у различитим срединама. Индекс преламања и закон преламања светлости. Тотална рефлексија. (1+1)
- Преламање светлости кроз призму и сочива. Одређивање положаја ликова код сочива. Оптички инструменти. Лупа и микроскоп. (3+2)
- Систематизација и обнављање градива. (0+1)

Демонстрациони огледи

Сенке. Хартлијева плоча за илустровање закона о одбијању и преламању светлости. Преламање светлости (штапић делимично уроњен у чашу с водом, новчић у чаши са водом и испод ње). Преламање беле светлости при пролазу кроз призму. Преламање светлости кроз сочиво, око и корекција вида (оптичка клупа, геометријска оптика на магнетној табли, стаклена флаша са водом као сочиво). Лупа и микроскоп.

Лабораторијске вежбе

1. Провера закона одбијања светлости коришћењем равног огледала. (1)
2. Одређивање жижне даљине сабирног сочива. (1)

ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ (5+5+0)

- Наелектрисавање тела. Елементарна количина наелектрисања. Закон о одржању количине наелектрисања. Узајамно деловање наелектрисаних тела. Кулонов закон. (2+2)
- Електрично поље (линије сила, хомогено и нехомогено поље). Рад силе електричног поља. Напон. Веза напона и јачине хомогеног електричног поља. Електричне појаве у атмосфери. (3+2)
- Систематизација и обнављање градива. (0+1)

Демонстрациони огледи

Наелектрисавање чврстих изолатора и проводника. Електрофор, електрично клатно и електроскоп. Линије сила електричног поља (перјанице, гриз у ричиновом уљу и јаком електричном пољу). Фарадејев кавез. Антистатичке подлоге. Инфлуентна машина. Мехури сапунице у електричном пољу. Модел громобрана.

ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА (8+8+3)

- Електрична струја (једносмерна, наизменична). Услови за настајање електричне струје и извори струје (EMS). Мерење електричне струје и напона. (3+3)
- Електрична отпорност проводника. Проводници и изолатори. Омов закон за део струјног кола. Рад и снага електричне струје. Цул–Ленцов закон. Омов закон за цело струјно коло. Везивање отпорника. (4+4)
- Електрична струја у течностима и гасовима. (1+0)
- Систематизација и обнављање градива. (0+1)

Демонстрациони огледи

Демонстрациони амперметар у струјном колу. Регулисање електричне струје у колу реостатом и потенциометром. Графитна мина (оловке) као потенциометар. Мерење електричне отпорности омметром. Загревање проводника електричном струјом. Протицање електричне струје у воденом раствору кухињске соли. Лимун као батерија. Пражњење у Гајслеровим цевима помоћу Теслиног трансформатора.

Лабораторијске вежбе

1. Зависност електричне струје од напона на проводнику (таблични и графички приказ зависности). (1)
2. Одређивање електричне отпорности отпора у колу помоћу амперметра и волтметра. (1)
3. Мерење електричне струје и напона у колу са серијски и паралелно повезаним отпорницима и одређивање еквивалентне отпорности. (1)

МАГНЕТНО ПОЉЕ (4+2+0)

- Магнетно поље сталних магнета. Магнетно поље Земље. (1+1)
- Магнетно поље електричне струје. Дејство магнетног поља на струјни проводник. (2+1)
- Допринос Николе Тесле и Михајла Пупина развоју науке о електромагнетним појавама и њиховој примени. (1+0)

Демонстрациони огледи

Линије сила магнетног поља потковичастог магнета и магнетне шипке. Магнетна игла и школски компас. Ерстедов оглед. Електромагнет. Узајамно деловање два паралелна проводника кроз које протиче струја.

ЕЛЕМЕНТИ АТОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ (5+3+0)

- Структура атома (језгро, електронски омотач). Нуклеарне силе. (1+1)
- Природна радиоактивност. Радиоактивно зрачење (алфа, бета и гама зраци) и њихово биолошко дејство на биљни и животињски свет. Заштита од радиоактивног зрачења. (2+1)
- Вештачка радиоактивност. Фисија и фузија. Примена нуклеарне енергије и радиоактивног зрачења. (2+1)

Демонстрациони оглед

Детекција присуства радиоактивног зрачења (школски Гајгер–Милеров бројач).

ФИЗИКА И САВРЕМЕНИ СВЕТ (2+0)

Утицај физике на развој других природних наука, медицине и технологије. (2+0)

Додатни рад

(Оријентациони садржаји програма)

1. Феномен Доплеровог ефекта. Ултразвук. Проблем буке.
2. Резонанција. Одређивање брзине звука у ваздуху.
3. Видео–запис или симулација на рачунару различитих светлосних појава у свакодневном животу.
4. Посматрање удаљених тела помоћу телескопа или посматрање малих објеката помоћу микроскопа.
5. Помрачење Сунца и Месеца.
6. Ератостенов оглед за одређивање полупречника Земље.
7. Решавање проблема везаних за закон одбијања светлости, сферна огледала и конструкцију lika.
8. Тотална рефлексија светлости и њена примена.
9. Око и корекција вида.
10. Решавање проблема везаних за преламање светлости, тоталну рефлексију, сочива и оптичке инструменте.
11. Видео–запис или симулација на рачунару различитих облика електричних појава у свакодневном животу.
12. Решавање проблема везаних за закон о одржању количине наелектрисања, Кулонов закон, рад у електричном пољу и напон.
13. Амперметар и волтметар у електричном колу. Коришћење мултиметра.
14. Решавање проблема везаних за Омов закон, рад и снагу електричне струје и Џулов закон.
15. Коришћење рачунара у обради експерименталних резултата мерења на примеру Омовог закона.
16. Кирхофова правила.
17. Решавање проблема везаних за Кирхофова правила.
18. Симулација на рачунару електричног кола једносмерне струје с променљивим параметрима.
19. Видео–запис или симулација на рачунару различитих облика магнетних појава.
20. Решавање проблема везаних за електромагнетну индукцију.

21. Магнетно поље Земље и Сунца. Одређивање хоризонталне компоненте магнетног поља Земље. Употреба компаса.
 22. Теслин трансформатор и његова примена у кабинету за физику.
 23. Видео–запис или симулација на рачунару различитих модела атома, језгра, нуклеарних реакција и сл.
 24. Интеракција радиоактивног зрачења с материјом.
 25. Примена радиоактивних препарата, регистрација присуства радиоактивности и природни фон. Мере заштите од радиоактивног зрачења.
 26. Посета некој лабораторији за физику на факултету, научноистраживачком институту, електрани, фабрици, кабинету у гимназији, Музеју Николе Тесле...
- Поред понуђених садржаја, могу се реализовати и теме за које ученици покажу посебно интересовање.

8.8. МАТЕМАТИКА

Фонд: 136 часа

Циљ: Циљ наставе математике у основној школи јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и математичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, као и да:

- оспособи ученике да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама;
- оспособи ученике да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима;
- развије мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје;
- осигура да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и законитости у природи и друштву;
- оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе;
- представља основу за успешно настављање математичког образовања, као и за самообразовање;
- доприноси развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Задаци наставе математике јесу:

- стварање разноврсних могућности да циљеви наставе математике, као и укупни циљеви и задаци образовања, буду у пуној мери реализовани кроз различите садржаје и облике рада током наставе математике;
- нумеричко описмењавање ради успешног бављења било којом професијом и остваривања квалитета живота;
- стицање знања неопходних за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу; – стицање основне математичке културе потребне за сагледавање улоге и примене математике у различитим подручјима људске делатности (математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;
- развијање ученикових способности посматрања, опажања и логичког, критичког, аналитичког и апстрактног мишљења;
- развијање културних, радних, етичких и естетских навика ученика, као и побуђивање математичке радозналости;
- стицање способности изражавања математичким језиком, јасност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику;
- усвајање основних чињеница о скуповима, релацијама и пресликавањима;
 - савлађивање основних операција с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и усвајање основних својстава тих операција;

- упознавање најважнијих геометријских објеката: линија, фигура и тела, и разумевање њихових узајамних односа;
- оспособљавање ученика за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама;
- припрема ученика за разумевање одговарајућих садржаја природних и техничких наука;
- изграђивање позитивних особина ученикове личности, као што су: систематичност, упорност, тачност, уредност, објективност, самоконтрола и смисао за самостални рад;
- стицање навика и умешности у коришћењу разноврсних извора знања.

Оперативни задаци

Ученике треба оспособити да:

- умеју да решавају линеарне једначине (неједначине) и системе линеарних једначина с једном и две непознате на основу еквивалентних трансформација, као и да решења тумаче графички;
- одговарајуће текстуалне задатке изразе математичким језиком и реше их користећи једначине;
- уоче функционалне зависности и да их приказују на различите начине, тј. да схвате појам функције и њеног графика;
- овладају појмом функције упознавањем/усвајањем линеарне функције и њених својстава, тако да могу да цртају и читају разне графике линеарне функције; – умеју да тумаче податке представљене различитим дијаграмима и табелама; – умеју да састављају табеле и цртају одговарајуће графиконе - дијаграме разних стања, појава и процеса; умеју да израчунају медијану и да је користе;
- схвате међусобне односе тачака, правих и равни у простору;
- науче најбитније чињенице о пројекцијама на раван;
- науче елементе и својства геометријских тела (призма, пирамида, ваљак, купа лопта); умеју да цртају мреже и да израчунавају површину и запремину тела; – примењују знања о геометријским телима у пракси, повезујући садржаје математике и других области;
- примењују елементе дедуктивног закључивања.

Тематски/глобални план

Месец	Наставна тема	Наставна јединица	Број часова		
			за обраду	за друге типове	по наставној теми
Септембар	I СЛИЧНОСТ ТРОУГЛОВА	1. Упознавање ученика са планом и програмом		УВ	$\frac{50 + 1У + 1П = 7 \text{ УКУПНО}}$
		2. Пропорционалност дужи и њена примена		П	
		3. Талесова теорема	О		
		4. Неке једноставне последице Талесове теореме	О		
		5. Примена Талесове теореме у конструкцијама	О		
		6. Сличност троуглова	О		
		7. Примена сличности на правоугли троугао	О		
		8. Сличност троуглова		У	
	II ТАЧКА, ПРАВА И РАВАН	9. Тачка, права, раван	О		$\frac{8О + 5У}{= 13 \text{ УКУПН}}$
		10. Праве и равни у простору	О		

Октобар		11. Однос тачке, праве и равни		у	
		12. Нормала на раван и растојање тачке од равни	О		
		13. Растојање тачке од праве (равни)		у	
		14. Однос међу равнима. Диедар	О		
		15. Однос међу равнима. Диедар		у	
		16. Ортогонална пројекција	О		
		17. Ортогонална пројекција		у	
		18. Триедар. Рогаљ	О		
		19. Полиедри	О		
		20. Појам запремине полиедра	О		
		21. Рогаљ и полиедар		у	
	III ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ С ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ	22. Алгебарски изрази	О		$\frac{9O + 11U + 2C = 22}{\text{УКУПНО}}$
		23. Еквивалентност израза. Линеарни израз	О		
		24. Алгебарски изрази		у	
		25. Линеарна једначина. Еквивалентност једначина	О		

		26. Линеарна једначина. Еквивалентност једначина		У	
		27. Решавање линеарних једначина с једном непознатом	О		
		28. Решавање линеарних једначина с једном непознатом		У	
		29. Решавање линеарних једначина с једном непознатом		У	
		30. Примена линеарних једначина с једном непознатом	О		
		31. Примена линеарних једначина с једном непознатом		У	
		32. Једначине које се свODE на линеарне	О		
		33. Решавање линеарних једначина		У	
		34. Решавање линеарних једначина		С	
		35. Први писмени задатак		С	
Новембар		36. Исправак писменог задатка		С	
		37. Линеарна неједначина	О		
		38. Еквивалентност неједначина	О		
		39. Еквивалентност неједначина		У	
		40. Решавање линеарних неједначина с једном непознатом	О		

Децембар		41. Решавање неједначина		У	
		42. Решавање неједначина		У	
		43. Решавање неједначина		У	
		44. Решавање неједначина		У	
		45. Решавање једначина и неједначина		С	
	IV ПРИЗМА	46. Призма, појам, врста, елементи	О		<u>$40 + 7У + 1С = 12$ УКУПНО</u>
		47. Елементи призме		У	
		48. Површина призме	О		
		49. Површина четворостране призме		У	
		50. Површина тростране призме		У	
		51. Површина правилне шестостране призме		У	
		52. Запремина призме. Запремина квадра	О		
		53. Запремина тростране призме		У	
		54. Запремина правилне шестостране призме		У	
		55. Запремина призме. Маса тела	О		

Јануар		56. Површина и запремина призме		У	
		57. Површина и запремина призме		С	
		58. Други писмени задатак		С	
		59. Исправка другог писменог задатка		С	
	V ПИРАМИДА	60. Пирамида - појам, врсте, елементи	О		<u>$30 + 9У + 1С = 13$ УКУПНО</u>
		61. Површина пирамиде	О		
		62. Површина четворостране пирамиде		У	
		63. Површина тростране пирамиде		У	
		64. Површина правилне шестостране пирамиде		У	
		65. Површина пирамиде		У	
		66. Запремина пирамиде	О		
		67. Запремина четворостране пирамиде		У	
		68. Запремина тростране пирамиде		У	
		69. Запремина правилне шестостране пирамиде		У	
		70. Површина и запремина пирамиде		У	
		71. Површина и запремина пирамиде		У	
		72. Површина и запремина пирамиде		С	

Март	Фебруар	VI ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	73. Функција облика $y = k \cdot x$		П	<u>$50 + 4У + 1С + 1$</u> = 11 УКУПНО
			74. Функција облика $y = kx + n$	О		
			75. Имплицитни облик функције $Ax + Bx + C = 0$. Превођење на експлицитни облик.		У	
			76. График линеарне функције	О		
			77. Цртање графика линеарне функције		У	
			78. Нуле функције. Рашћење и опадање.	О		
			79. Цртање и читање графика		У	
			80. Неке особине графика линеарне функције. График функције $x = a$	О		
			81. Пресек две праве	О		
			82. График линеарне функције		У	
			83. Линеарна функција		С	
		VII ГРАФИЧКО ПРЕДСТАВЉАЊЕ СТАТИСТИЧКИХ ПОДАТАКА	84. Графичко приказивање статистичких података (стања, појава, процеса)	О		<u>$30 + 4У + 1С$</u> = 8 УКУПНО
			85. Графичко приказивање статистичких података		У	
			86. Графичко представљање статистичких података у облику дијаграма	О		
			87. Цртање дијаграма		У	
			88. Средња вредност и медијана	О		
			89. Средња вредност и медијана		У	

A пр		90. Поређење података са средњом вредношћу		У	
		91. Графичко представљање статистичких података.		С	
		92. Трећи писмени задатак		С	
		93. Исправка писменог задатка		С	
	VIII СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА С ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	94. Систем од две линеарне једначине с две непознате	О		<u>60 + 11У + 1С = 18 УКУПНО</u>
		95. Систем од две линеарне једначине са две непознате. Решење система		У	
		96. Графички приказ система од две линеарне једначине с две непознате	О		
		97. Графички приказ система од две линеарне једначине с две непознате		У	
		98. Еквивалентност система линеарних једначина	О		
		99. Решавање система линеарних једначина (метода замене)	О		
		100. Решавање система једначина		У	
		101. Решавање система једначина (метод супротних коефицијената)	О		
		102. Решавање система једначина		У	
		103. Решавање система једначина		У	
		104. Примена система линеарних једначина у решавању проблема	О		
		105. Примена система једначина (на бројевима)		У	

Maj		106. Примена система једначина (проблем кретања)		У	
		107. Примена система једначина (на проблеме из геометрије)		У	
		108. Примена система једначина (на проблеме из физике)		У	
		109. Примена система једначина (на проблеме из живота)		У	
		110. Примена система једначина		У	
		111. Системи линеарних једначина		С	
	IX ВАЉАК	112. Ваљак	О		$\frac{3O + 4U + 1C = 8}{\text{УКУПНО}}$
		113. Површина ваљка	О		
		114. Површина ваљка		У	
		115. Запремина ваљка	О		
		116. Запремина ваљка		У	
		117. Површина и запремина ваљка		У	
		118. Површина и запремина ваљка		У	
		119. Површина и запремина ваљка		С	
	X КУПА	120. Купа	О		$\frac{3O + 6U = 9}{\text{УКУПНО}}$
		121. Површина купе	О		
		122. Површина купе		У	

		123. Површина купе		У	
		124. Запремина купе	О		
		125. Запремина купе		У	
		126. Површина и запремина купе		У	
		127. Површина и запремина купе		У	
		128. Површине и запремине сложенијих тела		У	
	XI ЛОПТА	129. Сфера и лопта, основни делови лопте	О		$\frac{2O + 2U + 1C =}{\text{УКУПНО}}$
		130. Површина и запремина лопте	О		
		131. Површина лопте		У	
		132. Запремина лопте		У	
		133. Површина и запремина лопте		С	
		134. Четврти писмени задатак		С	
		135. Исправка писменог задатка		С	
		136. Закључивање оцена		С	
Прво полугодиште			32	47	79
Друго полугодиште			19	38	57
Укупно			51	85	136

Тип часа:

О – часови обраде новог градива

У – утврђивање

П - понављање

С – систематизација

Ув – уводни час

* - Два писмена задатка у сваком полугодишту са по једним часом анализе и исправке писмених.

НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Сличност троуглова

– Поновити да је сличност троуглова уведена преко једнакости углова. Талесова теорема (без доказа). Поређење троуглова по сличности – коефицијент сличности. Применити сличност на правоугли троугао и на тај начин извести Питагорину теорему.

Тачка, права, раван

– Ученике упознати с међусобним од-

носима тачака, правих и равни у простору, као искоришћењем модела и објеката у реалном окружењу и на сликама (цртежима) којима се представљају. Елементе који одређују раван (три неколинеарне тачке, две праве које се секу или су паралелне) и однос двеју равни представљати сликама, и на тај начин развијати ту врсту просторног сагледавања.

Посебно посветити пажњу односу равни и на њој нормалне праве. Ортогонална пројекција тачке на раван и ортогонално пројектовање дужи (тачка-по-тачка). Наставник треба да демонстрира ова својства користећи припремљени материјал, а не да захтева да то ученици самостално раде.

Полиедар као тело - ограничено коначним бројем полигона.

Неки основни полиедри ће се детаљније обрађивати (види даље).

Линеарне једначине и неједначине

– До сада су ученици

решавали само једноставне примере једначина и неједначина, ослањајући се на везе међу операцијама и на својства збира и производа. Сад се решавају и сложенији примери, применом правила којима се једначине и неједначине трансформишу у њима еквивалентне. Зато је потребно обновити појам алгебарског израза са променљивом и основна правила рачунања с бројевима. Истаћи да ова правила важе и кад се бројеви замене изразима са променљивом.

Два израза су *еквивалентна* (идентички једнака) ако се један од њих добија из другог применом правила рачунања у коначном броју корака. Истаћи чињеницу да су *вредности двају еквивалентних израза једнаке за све допустиве вредности променљивих*. Изовога следи да су линеарне једначине $f(x)=g(x)$ и $f(x)=h(x)$ (односно неједначине $f(x)>g(x)$ и $f(x)>h(x)$, тј. $f(x)<g(x)$ и $f(x)<h(x)$) еквивалентне ако је израз $g(x)$ еквивалентан изразу $h(x)$.

Треба рећи да је алгебарски израз с променљивом x *линеаран* ако је еквивалентан изразу облика $ax+b$, и једначина (неједначина) је линеарна ако је еквивалентна једначини (неједначини) облика $ax+b=0$ ($ax+b>0$, $ax+b<0$).

Геометријска тела

– Да би ученици што лакше упознали геометријска тела (призму, пирамиду, ваљак, купу и лопту), њихове елементе и својства, и научили да израчунавају површине и запремине ових тела, треба користити њихове моделе, мреже, скице и слике. Препоручљиво је да и сами ученици цртају мреже и израђују моделе проучаваних тела. Израчунавати површине и запремине само оних тела која су наведена у програму. Извођење формуле за запремину везивати за прихваћену формулу за запремину квадра. Погодним примерима из физике показати везу између запремине, масе и густине тела.

Рачунати површине и запремине преко основних елемената (датих одговарајућим формулама) као и с њима зависних елемената (дужине ивица, бочне висине, полупречника описаног или уписаног круга,...). Практично примењивати ова знања кроз различите конкретне примере рачунања површина и запремина објеката из окружења.

Линеарна функција

– Говорити о линеарној функцији не уводећи општи појам функције. Детаљно обрадити линеарну функцију и њена својства и научити ученике да цртају графике и читају њихова својства.

Графичко представљање статистичких података

– За примере статистичких података наведених у садржају програма бирати податке које ученици овог узраста разумеју и који за њих имају релевантно значење: школске оцене и просеци, резултати медицинских мерења и сличне податке из свакодневног живота.

Системи линеарних једначина с две непознате

– Ученици треба да упознају линеарну једначину с две непознате, график једначине с две непознате (права) и појам система једначина; они треба да знају да је график једначине $ax + by + c = 0$, где је $a \neq 0$ или $b \neq 0$ права и да умеју да нацртају тај гра-фик. Графички приказ и интерпретација система линеарних једначина с две непознате имају значајну улогу. Решавати једноставније облике система методама замене и супротних коефицијената.

У изучавању линеарних једначина с једном непознатом и система линеарних једначина доста пажње треба посветити њиховој примени у решавању разних једноставних проблема.

Неопходно је да се осмишљеним планирањем наставе изврши понављање и повезивање градива наставних садржаја из претходних разреда и „текућег” градива, при чему посебну пажњу треба обратити на усвојене стандарде постигнућа ученика на крају обавезног образовања. То би допринело да ученици на крају основне школе имају заокружена и систематизована математичка знања.

Такође, пожељно је повезати наставне садржаје предмета математика са наставним садржајима других предмета у сарадњи са колегама који предају те предмете.

АКТИВНОСТИ У НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ И ЕВАЛУАЦИЈА

Наставни програм усмерава наставника да наставни процес конципира у складу са дефинисаним стандардима, односно да планира како да оствари стандарде, које методе и технике да примени, као и које активности ће за то одабрати. Дефинисани стандарди показују наставнику и која су то специфична знања и вештине која су ученику потребна за даље учење и свакодневни живот. Приликом планирања часа, стандарде предвиђене програмом треба разложити на мање који одговарају активностима планираним за конкретан час. Треба имати у виду да се стандарди у програму разликују, да се неки могу лакше и брже остварити, док је за друге потребно више времена, више различитих активности и рад на различитим садржајима.

При обради нових садржаја треба се ослањати на постојеће искуство и знање ученика, и настојати, где год је то могуће, да ученици самостално изводе закључке. Основна улога наставника је да буде организатор наставног процеса, да подстиче, организује и усмерава активност ученика. Ученике треба упућивати да користе уџбеник и друге изворе знања, како би усвојена знања била трајнија и шира, а ученици оспособљени за примену у решавању разноврсних задатака.

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе треба да буде и праћење и процењивање степена остварености стандарда, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес треба започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености стандарда. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабрити да процењују сопствени напредак у остваривању стандарда предмета.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Географија: Повезати појам лопте са обликом Земље, паралелност правих са меридијанима...

Физика: Приликом учења графика и дијаграма, повезати са појмовима брзине.

Ликовна култура: Коришћење геометријских тела у сликарству...

Техничко и информатичко образовање: Навести примере ортогоналне пројекције који се користе у техничком

СТАНДАРДИ:

МА1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника, уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему)

МА2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу и да решава задатке користећи Питагорину теорему

(нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма)

МА3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеца, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису

обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише

МА1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања

MA2.3.6.уочи односиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура

(нпр. Паралелност и једнакост страница паралелограма)

MA3.3.6.примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објекатанаконост страница паралелограм

MA1.3.1.влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор;

разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве)

:MA1.2.1.решава линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану

MA2.2.1.решава линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате

MA3.2.1.саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате

MA2.2.5.користи једначине у једноставним текстуалним задацима

MA3.2.4.користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке

MA1.3.4.влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и рачуна њихову површину и запремину)

MA2.3.4.влада појмовима: призма и пирамида; рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку

MA3.3.4.израчуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати

:MA1.2.4.одреди вредност функције дате таблицом или формулом

MA2.2.4.уочи зависност међу променљивим, зна функцију $y=ax$ и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне

пропорционалности и одређује непознати члан пропорције

MA3.2.3.разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; зна линеарну функцију и графички

интерпретира њена својства

MA2.2.1.решава линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате

MA3.2.1.саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате

MA2.2.5.користи једначине у једноставним текстуалним задацима

MA3.2.4.користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке

MA1.1.5.изражава положај објеката сврставајући их у врсте и колоне; одреди положај тачке у првом квадранту координатног система ако су дате координате и обратно

МА2.5.1.влада описом координатног система (одређује координате тачака, осно или централно симетричних итд)

МА3.5.1.одреди положај (координате) тачака које задовољавају сложеније услове

МА1.5.2.прочита и разуме податак са графикана, дијаграма или из табеле, и одреди минимум или максимум зависне величине

МА2.5.2.чита једноставне дијаграме и табеле и на основу њих обради податке по једном критеријуму (нпр. одреди аритметичку средину за дати скуп података; пореди вредности узорка са средњом вредношћу)

МА3.5.2.тумачи дијаграме и табеле

МА1.5.3.податке из табеле прикаже графиконом и обрнуто

МА2.5.3.обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички; представља средњу вредност медијаном

МА3.5.3.прикупи и обради податке и сам састави дијаграм или табелу; црта график којим представља међузависност величина

МА1.5.4.одреди задати проценат неке величине

МА2.5.4.примени процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама (на пример, промена цене неког производа за дати проценат)

МА3.5.4.примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама

МА1.3.5.влада појмовима: ваљак (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе)

МА2.3.5.израчуна површину и запремину ваљка када су неопходни елементи непосредно дати у задатку

МА3.3.5.израчуна површину и запремину ваљка када нису неопходни елементи непосредно дати у задатку

МА1.3.5.влада појмовима: купа (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе)

МА2.3.5.израчуна површину и запремину купе када су неопходни елементи непосредно дати у задатку

МА3.3.5.израчуна површину и запремину купе када нису неопходни елементи непосредно дати у задатку

МА1.3.5.влада појмовима: лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе)

МА2.3.5.израчуна површину и запремину лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку

МА3.3.5.израчуна површину и запремину лопте када нису неопходни елементи непосредно дати у задатку

ДОПУНСКА НАСТАВА

Организује се од петог до осмог разреда за ученике који имају потешкоћа у савладавању наставног градива и остваривању исхода и стандарда. Планирана је фондом од 10 до 20 часова, а садржаји су прецизирани годишњим плановима. Ова настава има само оквирне садржаје, јер они зависе од потреба ученика.

ДОДАТНА НАСТАВА

Организује се од петог до осмог разреда за ученике који врло успешно савладавају наставене садржаје, показују интересовање и жењу за продубљивањем знања и имају изражене способности за математику. У додатној настави ученици се припремају за такмичења из математике. Реализује се са фондом од 10 до 20 часова. Годишњим планом прецизира се фонд и садржај за сваки разред.

8.9. БИОЛОГИЈА

Фонд: 68 часова

Циљ: Циљ наставе и учења биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошких процеса развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем

Циљ наставе биологије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да усвајањем образовно-васпитних садржаја развијају знања, вештине и умења из области екологије и заштите животне средине, уз примену концепта одрживог развоја.

Задаци наставе биологије су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе биологије сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе биологије буду у пуној мери реализовани
- упознавање еколошких појмова
- образовање за животну средину
- развијање потреба и могућности личног ангажовања у заштити животне средине
- усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину

Оперативни задаци: Ученици треба да:

- упознају појам биолошке разноврсности и њен значај за опстанак еволуцију живота на Земљи;
- науче и схвате нивое организације живог света у природи;
- упознају предмет истраживања екологије и њен значај;
- упознају еколошке факторе и њихов значај за живи свет;
- схвате основне односе исхране и повезаност живих бића у ланцима исхране;
- схвате узајамне односе живих бића и животне средине и динамику односа материје и енергије;

- схвате значај еколошке равнотеже за одржавање екосистема;
- упознају основне типове екосистема и животне услове у њима;
- стекну знања у вези са изворима и последицама угрожавања животне средине - екосистема;
- упознају глобалне последице загађивања животне средине;
- упознају појам и концепцију одрживог развоја;
- разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине;
- упознају природне ресурсе, њихову ограниченост и значај рационалног коришћења;
- изграде ставове, развијају знања и умења, неопходна за заштиту животне средине и допринос одрживом развоју; - развијају еколошку, здравствену и културу живљења.

Тематски/глобални план

Ред. број	НАСТАВНА ТЕМА	обрада	понављ.	вежба	систем.	укупно
I	Увод	2	1	/	1	4
II	Екологија и животна средина	11	8	/	1	20
III	Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема-животне средине	10	3	4	1	18
IV	Глобалне последице загађивања животне средине	5	2	1	1	9
V	Животна средина и одрживи развој	5	2	4	/	11
VI	Животна средина, здравље и култура живљења	3	1	1	1	6
УКУПНО		36	17	10	5	68

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

- Континуирано припремање за часове, како наставника тако и ученика
- Планирање наставе на годишњем и месечном нивоу
- Што више користити методе рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду
- Што интересантније извођење наставе биологије подстицањем креативног и критичког мишљења код ученика, развијањем моралних ставова и емотивног односа према догађајима...
- Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географија, хемија, чувари природе, српски језик, грађанско, ликовно васпитање....
- Консултације са наставницима сродних предмета
- Осмишљавање додатног материјала
- Брижљиво планирање и рационално извођење различитих метода рада ради постизања што веће индивидуализације наставе и што већег искоришћавања и развоја ученичких капацитета
- Правилан избор и комбинација различитих облика рада на часу
- Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрације, шеме, графикони, дијапозитиви, ППТ, филмови...
- Посета екосистемима непосредног окружења и свим садржајима везаним са настани програм - Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија...
- Прилагођавање задатака индивидуалним способностима и напредовању ученика

Корелације:

Унутар предмета:

- корелација са градивом петог, шестог и седмог разреда;

Између предмета:

- српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова
- математика – рад са табелама, решавање Венових дијаграма

- информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација, фотографија и видео клипова
- ликовна култура – израда паноя, плаката, цртежа, модела
- физика - хемија
- географија употреба географских карти за одређивање распрострањености одређених група животиња, посебно ендемичних и реликтних врста.
- историја

Корелација биологије са другим наставним предметима планираће се током школске године што ће бити евидентирано у месечним плановима.

ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ

- Повезује знања из различитих области, успоставља корелацију између садржаја
- Слуша на часу и активно учествује (континуирано се јавља, учествује у разним облицима рада на часу, израђује задатке-контролне, домаће...) - Чита уџбеник, издваја најважније чињенице и појмове, израђује домаће задатке
- Развијање креативног и критичког мишљења анализом биолошких текстова, научних емисија,
- Користи зидне слике, шеме уз помоћ наставника или самостално
- Повезује и проширује стечена знања
- Користи додатне изворе и литературу: интернет и енциклопедије...
- Извештава о резултатима свог рада: одговара на часу, поставља питања, износи своје ставове, предаје лекцију...
- Процењује свој и туђи рад
- Развија емотивни однос и изграђује морални став према природи и процесима
- Уочава узрочно-последичне везе
- Израђује помоћна наставна средства: паное, карте, шеме, лозе...

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

- **ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ РАДА УЧЕНИКА:**
- Наведени садржаји програма, поред основног теоријског приступа, поседују и активан приступ, који је усмерен практичној реализацији заштите животне средине са бројним активностима и пројектима у учионици и у непосредном окружењу. Концепција програма пружа широке могућности за примену различитих наставних метода као и употребу

информационих технологија.Предвиђено је да око 60% садржаја буде предвиђено за обраду, 40% за утврђивање и друге облике часова (вежбе, практична рад и др.). По потреби овај план се може кориговати у корист часова утврђивања у зависности од специфичности одељења тј. уколико ученици спорије усвајају наставне садржаје.

- Нивое усвојености садржаја проверавамо различитим захтевима које постављамо пред ученике, водећи рачуна о томе који ниво желимо да проверимо.
- Проверавање може бити усмено или писмено. Пожељно је да се приликом оцењивања користе оба начина проверавања. Без обзира на то који тип проверавања користимо, важно је да код ученика развијамо логичко размишљање и повезивање, а не искључиво репродуктивна знања.
- Приликом писменог проверавања нивоа усвојености знања важно је комбиновати различите типове питања која код ученика стимулишу мисаоне активности на различитим нивоима, чиме можемо утврдити да ли су ученици градиво усвојили на нивоу знања, разумевања, примене или на неком другом нивоу.
- Треба подстицати ученика да самостално израђују презентације на одрђене теме, а нарочито из области, јер се на тај начин стичу радне навике и способности за самостално посматрање и истраживање. То може бити и један начин вршњачке едукације.

ПРОЦЕНА ОСТВАРЕНОСТИ СТАНДАРДА

У току школске године биће реализоване две процене остварености стандарда: на крају првог полугодишта и на крају школске године (ова процена обухвата читаво градиво). Ученици ће решавати тестове израђене по стандардима, који ће се састојати од дванаест питања и то: 6 на основном, 4 на средњем и 2 на напредном нивоу. Ученици ће радити тест подељени у две групе. Резултати ће бити приказани табеларним приклом процене остварености стандарда по нивоима. У тестовима ће преовладавати задаци отвореног типа.

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
 - што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка
 - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

Ред. број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Очекивани резултати		
		Основни	Средњи	Напредни
I	Увод	БИ.1.3.8. БИ.1.3.9.	БИ.2.3.5.	БИ.3.4.1.
II	Екологија и животна средина	БИ.1.1.5. БИ.1.2.5. БИ.1.2.7. БИ.1.4.1. БИ.1.4.2. БИ.1.4.3.	БИ.2.4.1. БИ.2.4.2. БИ.2.4.3. БИ.2.4.4. БИ.2.4.5. БИ.2.4.6.	БИ.3.4.5.
III	Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема – животне средине	БИ.1.4.4. БИ.1.4.6. БИ.1.4.7. БИ.1.4.8. БИ.1.6.1. БИ.1.6.2.	БИ.2.1.4. БИ.2.2.8. БИ.2.3.5. БИ.2.3.6. БИ.2.4.5. БИ.2.4.6. БИ.2.4.7. БИ.2.4.8. БИ.2.4.9. БИ.2.6.1. БИ.2.6.3. БИ.2.6.4.	БИ.3.4.6.

IV	Глобалне последице загађивања животне средине	БИ.1.4.5. БИ.1.6.1. БИ.1.6.2. Б.И.1.6.4.	БИ.2.4.8. БИ.2.4.9. БИ.2.6.1. БИ.2.6.3. БИ.2.6.4.	БИ.3.4.6. БИ.3.4.7. БИ.3.4.8.
V	Животна средина и одрживи развој	БИ.1.4.6. БИ.1.4.7. БИ.1.4.8. БИ.1.6.1. БИ.1.6.2. БИ.1.6.4	БИ.2.6.1. БИ.2.6.3. БИ.2.6.4.	БИ.3.4.6. БИ.3.4.7. БИ.3.4.8.
VI	Животна средина, здравље и култура живљења	БИ.1.5.1. БИ.1.5.3. БИ.1.5.4. БИ.1.5.7. БИ.1.6.4.	БИ.2.5.1. БИ.2.5.4. БИ.2.6.1. БИ.2.6.3. БИ.2.6.4.	БИ.3.2.6. БИ.3.2.7. БИ.3.2.8.

Основни ниво

БИ.1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе;
 БИ.1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном;
 БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином;
 БИ.1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на земљи и етапе земљине историје;
 БИ.1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа;

БИ.1.4.1. препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште – биотоп, животна заједница – биоценоза, популација, еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна најопштије чињенице о њима;

БИ.1.4.2. препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације;

БИ.1.4.3. уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, чланове ланца исхране и правце кружење најважнијих супстанци (вода, угљеник, азот);

БИ.1.4.4. препознаје животне услове који владају у карактеристичним екосистемима Србије и најважније представнике врста који их насељавају;

БИ.1.4.5. препознаје основне последице развоја човечанства на природу (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене) и најважније врсте загађивања воде, ваздуха и земљишта;

БИ.1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад);

БИ.1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животној средине (рециклажа, компост) и заштити биодиверзитета (Националних паркова, природних резервата);

БИ.1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења.

БИ.1.5.1. зна основне мере за одржавање личне и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава;

БИ.1.5.3. разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца, домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима;

БИ.1.5.4. разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије);

БИ.1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљиште , бука....) и неке природне појаве (УВ зрачења) неповољно утчу на здравље човека;

БИ. 1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење).

БИ. 1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели или графикону и извести о резултату

БИ.1.6.4. уме да по упутству изведе унапред постављен експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника

Средњи ниво

- БИ.2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме.
- БИ.2.2.8. зна да је неопходна координиција функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију;
- БИ.2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма;
- БИ.2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине.
- БИ.2.4.1. употребљава еколошке појмове у опису типичних ситуација у природи;
- БИ.2.4.2. зна и правилно именује делове екосистема, заједница и популација и зна да опише везе између делова;
- БИ.2.4.3. уме на разноврсним примерима да одреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему, основне односе исхране, и најважнија својства биоценоза и популација;
- БИ.2.4.4. зна да у природи постоји кружење појединих супстанци (вода, угљеник и азот);
- БИ.2.4.5. препознаје различите биоме и зна њихов распоред на Земљи
- БИ.2.4.6. препознаје животне услове који владају у појединим екосистемима Европе и света и карактеристичне представнике врста које их насељавају
- БИ.2.4.7. зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини
- БИ.2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта као значај очувања природних ресурса и уштеде енергије;
- БИ.2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова)
- БИ.2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља
- БИ.2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека
- БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату
- БИ.2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата
- БИ.2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату

Напредни ниво

- БИ.3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама;
- БИ.3.2.4. разуме да је у остваривању карактеристичног понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање;
- БИ.3.2.5. разуме сличности и разлике у интеграцији грађе и функције јединке током животног циклуса;
- БИ.3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информису организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система);
- БИ.3.4.1. Разуме интегрисаност еколошких нивоа организације живог света, посебно начин на који се специфичности сваког од њих интегришу у више нивое
- БИ.3.2.7. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене у околини и карактеристике органа који враћају организам у равнотежу онда када је из ње избачен (стресно стање – улога ендокриног система);
- БИ.3.2.8. зна и разуме које су последице стресног стања за организам;
- БИ.3.4.5. предвиђа на основу задатих услова средине тип екосистема који у тим условима настаје;
- БИ.3.4.6. познаје механизме којима развој човечанства изазива промене у природи (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене);
- БИ.3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета;
- БИ.3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете;
- БИ.3.5.1. познаје узроке и физиолошке последице заразних болести;
- БИ.3.6.1. . разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података;
- БИ.3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата. Ученик/ца обрађује и приказује прикупљене податке;
- БИ.3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај . Ученик/ца изводи експеримент у биологији;
- БИ.3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак;
- БИ.3.6.5. зна (уз одговарајуће навођење наставника) самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере.

8.10. ХЕМИЈА

Годишњи фонд часова 68

Циљ наставе хемије јесте да сви ученици стекну основна знања о хемијским појавама у природи и законима по којима се оне одигравају, да схвате материјалност света и његову узрочно-последичну повезаност; развијање функционалне хемијске писмености и научног погледа на свет; развијање способности и умења да се знања стекну, примењују и даље развијају; развијање способности за извођење једноставнијих хемијских истраживања и решавање теоријских и експерименталних проблема; оспособљавање ученика за тражење и коришћење информација у различитим изворима; развијање свести о важности одговорног односа према животној средини, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања супстанци у свакодневном животу; развијање логичког, апстрактног и критичког мишљења; подстицање радозналости, креативности и развијање свести о сопственим знањима и способностима.

Задаци наставе хемије:

- омогућити ученицима да разумеју предмет изучавања хемије и да стекну основна знања о хемијским појавама, променама и законитостима;
- подстицање интелектуалног развоја ученика, развијање њихових стваралачких способности и критичког мишљења;
- омогућити ученицима да разумеју научни метод којим се у хемији долази до сазнања;
- корелацијом са сродним дисциплинама омогућити ученицима стицање целовите представе о природи и појавама које се у њој одигравају;
- оспособити ученике да користе хемијску терминологију, да разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола, формула и једначина;
- оспособити ученике за извођење једноставнијих истраживања;
- стварати наставне ситуације у којима ће ученици до сазнања о својствима супстанци и њиховим променама долазити на основу демонстрационих огледа или огледа које самостално изводе, и развијати при том аналитичко и критичко мишљење;
- стварати наставне ситуације у којима ће ученици развијати експерименталне вештине, правилно и безбедно руковати лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама;
- указивати на потребу заштите природе, животне и радне средине;
- оспособити ученике да усвојена знања користе у свакодневном животу.

Р е д н и б р ој н а с т а в н е т е м е	НАСТАВНА ТЕМА/ОБЛАСТ	Број часова по теми	Број часова за		
			обраду	лабораторијске вежбе	остале типове часова
1.	НЕМЕТАЛИ, ОКСИДИ НЕМЕТАЛА И КИСЕЛИНЕ	13	6	2	5
2.	МЕТАЛИ, ОКСИДИ МЕТАЛА И ХИДРОКСИДИ (БАЗЕ)	8	4	1	3
3.	СОЛИ	5	3	1	1
4	ЕЛЕКТРОЛИТИЧКА ДИСОЦИЈАЦИЈА КИСЕЛИНА, ХИДРОКСИДА (БАЗА) И СОЛИ	3	2	0	1
5	УГЉОВОДОНИЦИ	14	8	1	5
6	ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ	9	5	1	3

7.	БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА	12	7	1	4
8.	ХЕМИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	4	2	0	2
Укупно		68	37	7	24

ЛАБОРАТОРИЈСКЕ ВЕЖБЕ			Број вежби	Број часова
			7	7
Редни број вежбе	Редни број часа	НАЗИВ ВЕЖБЕ		Број часова по вежби
1.	3.	Неметали. Физичка својства неметала		1
2.	8.	Оксиди неметала и њихова својства. Испитивање киселости раствора		1
3.	15.	Физичка својства метала. Реакција метала са киселинама		1
4.	25.	Добијање соли и утврђивање растворљивости соли		1
5.	36.	Састављање модела молекула угљоводоника		1
6.	50.	Физичка и хемијска својства органских једињења са кисеоником		1
7.	61.	Масти и уља, угљени хидрати, протеини		1
Иновације у настави: – пројектни задаци, – различите презентације на рачунару.				

Годишњи план додатног рада

Програм додатног рада обухвата проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе хемије.

У наредној табели наведени су пројектни задаци које ученици могу да раде на часовима додатне наставе. Неки од њих предвиђени су за експериментални, а неки за теоријски рад ученика. Упутства за ученике у вези с реализацијом налазе се у збирци задатака, на крају сваке наставне теме, а за наставнике у приручнику у области 3 (Предлози припрема за час). Поред ових пројектних задатака ученици могу да раде и пројектне задатке који су предвиђени за рад у оквиру слободних активности, да се на часовима додатне наставе припремају за такмичење из хемије, да планирају и сами изводе огледе, претражују литературу и интернет ради прикупљања информација и слично.

Редни број наставне теме	Наставна тема	Пројектни задаци
1.	Неметали, оксиди неметала, киселине	1. Угљеник(IV)-оксид 2. Хлор – добијање и својства 3. Фосфор и његова једињења 4. Хемијска фонтана
2.	Метали, оксиди метала, хидроксиди (базе)	1. Калијум и калијум-хидроксид – својства и примена 2. Реактивност метала 3. Понашање метала у реакцијама с разблаженим киселинама и солима 4. Олово
3.	Соли	1. Доказивање катјона: Ca^{2+} , Cu^{2+} и Fe^{3+} 2. Доказивање анјона: Cl^- , CO_3^{2-} и SO_4^{2-}

4.	Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида (база) и соли	1. Има ли у дестилованој води јона? 2. Природни киселинско-базни индикатори
5.	Угљоводоници	1. Течни угљоводоници као неполарни растварачи 2. Разликовање алкана и алкена 3. Сагоревање угљоводоника као егзотермна реакција 4. Процентни састав угљоводоника
6.	Органска једињења са кисеоником	1. Акролеинска проба 2. Разликовање формалдехида и ацетона 3. Израчунавање процентног састава у кисеоничним органским једињењима
7.	Биолошки важна органска једињења	1. Уклањање непријатног мириса ужеглих масноћа 2. Целулоза 3. Доказне реакције протеина
8.	Хемија животне средине	1. Загађивање хране и мере заштите

Редни број наставне теме	Наставна тема	Пројектни задаци
1.	Неметали, оксиди неметала, киселине	1. Својства неметала 2. Стаклена башта 3. Фулерен – молекул будућности 4. Киселе кише у нашем месту
2.	Метали, оксиди метала, хидроксиди (базе)	1. Својства метала 2. Базе 3. Корозија метала и заштита од корозије 4. Гашени и негашени креч
3.	Соли	1. Кухињска со злата вредна 2. Врсте соли 3. Оксиди, киселине, хидроксиди и соли 4. Тврдоћа воде. Стална и пролазна тврдоћа воде
4.	Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида (база) и соли	1. рН вредност 2. Неорганска једињења 3. Аренијус
5.	Угљоводоници	1. Разнолики органски свет 2. Угљоводоници: угљеник, водоник и ништа више 3. Фосилна горива – горива прошлости, садашњости и... 4. Пластична кеса, гумена жвака
6.	Органска једињења са кисеоником	1. Карбоксилне киселине – етанска киселина 2. Мириси воћа 3. Глицерол као антифриз 4. Раздвајање етанола и воде из смеше

7.	Биолошки важна органска једињења	1. Разнолики живи свет 2. Исхрана – огледало квалитета живота 3. Биодизел – гориво будућности 4. Добијање уља
8.	Хемија животне средине	1. Загађивање ваздуха и мере заштите 2. Загађивање воде и мере заштите 3. Загађивање земљишта и мере заштите

Годишњи план допунске наставе

Допунска настава организује се за ученике који имају тешкоћа при савладавању наставног градива, као и за ученике који су дуже време били одсутни с наставе. Програм допунске наставе садржи исте наставне теме и садржаје као програм редовне наставе. Допунска настава не сме се организовати само пред часове провере знања ученика. Она се организује током целе школске године, када се укаже потреба за њом, а најчешће динамиком од једног часа недељно.

	Наставна тема	Наставне јединице
1.	Неметали, оксиди неметала, киселине (6)	1. Неметали. Физичка својства неметала 2. Водоник – својства и примена 3. Кисеоник – својства и примена 4. Сумпор – својства и примена 5. Азот – својства и примена 6. Угљеник – својства и примена
2.	Метали, оксиди метала, хидроксиди (базе) (4)	7. Метали. Физичка својства метала 8. Калцијум – својства и примена 9. Гвожђе, алуминијум, бакар – својства и примена 10. Легуре
3.	Соли (3)	11. Соли 12. Добијање соли 13. Својства и примена соли
4.	Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида (база) и соли (2)	14. Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида (база) и соли 15. Мера киселости раствора – рН вредност
5.	Угљоводоници (6)	16. Угљоводоници – подела и физичка својства 17. Засићени угљоводоници – алкани 18. Незасићени угљоводоници – алкени и алкини 19. Хемијска својства угљоводоника 20. Ароматични угљоводоници. Бензен 21. Извори и примена угљоводоника

6.	Органска једињења са кисеоником (5)	22. Алкохоли 23. Добијање и својства алкохола 24. Карбоксилне киселине 25. Физичка и хемијска својства карбоксилних киселина 26. Естри карбоксилних киселина
7.	Биолошки важна органска једињења (7)	27. Биолошки важна органска једињења 28. Масти и уља 29. Угљени хидрати 30. Моносахариди – структура и својства 31. Дисахариди и полисахариди – структура и својства 32. Аминокиселине и протеини 33. Витамини
8.	Хемија животне средине (1)	34. Хемија животне средине

8.11. ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Фонд: 68 часова годишње, два часа седмично

Циљ: Циљ образовно- васпитног рада у настави техничког и информатичког образовања је да доприноси: - техничко – информатичком образовању и васпитању ученика; формирању стваралачке личности; стицању основних техничко – информатичких знања, умења и вештина и оспособљавању за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу; стицању радних навика; развијању интересовања и способности за техничко стваралаштво и проналазаштво; упознавању економских, социјалних, техничких, информатичких, еколошких и етичких аспеката рада и производње и њиховог утицаја на развој друштва. Реализације програма усмерена је на развој међупредметних компетенција.

Тематски/глобални план у осмом разреду

Садржај програма	Обрада	Вежбе	Укупно
Информатичке технологије	11	5	16
Електротехнички материјали и инсталације	10	/	10
Електричне машине и уређаји	12	2	14
Дигитална електроника	12	/	12
Од идеје до реализације (МОДУЛИ)	/	16	16
Укупно	45	23	68

Садржаји, циљеви и задаци, корелација са другим предметима:

Разред: ОСМИ			
НАЗИВ И САДРЖАЈ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА ЗА РЕАЛИЗА ЦИЈУ НАСТАВН Е ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА	КОРЕЛАЦ ИЈА
1.ИНФОРМАТИЧКЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ Практична примена рачунара, рачунарске мреже Коришћење интернета и електронске поште Примена рачунара коришћењем интерфејс технологије Рад са програмима за обраду текста, података, графике Израда презентације Израда техничке документације у електротехници коришћењем одабраних програма	16	Ученици треба да: - овладају практичном применом рачунара у решавању различитих задатака: обрадом текста, података, табела, графике - да умеју да се укључе у рачунарску мрежу - да упознају симболе који се користе при изради цртежа и електричних шема, као и најосновније цртеже и шеме електричних струјних кола - да се упознају са могућностима употребе једноставнијих софтвера за израду техничких цртежа и шема	Матем,.

2.ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКИ МАТЕРИЈАЛИ И ИНСТАЛАЦИЈЕ Електроинсталациони материјали и прибор Проводници, прекидачи, утикачи, сијалична грла Осигурачи, електрична бројила Кућне електричне инсталације Заштита од електричне струје	10	Ученици треба да: - упознају електроинсталациони материјал и елементе према стандардима наведених електроматеријала - упознају основне електротехничке симболе - науче да читају електротехничке шеме, а једноставније да користе у практичном раду - стекну основна практична знања и умења у састављању електричних струјних кола - упознајуса могућим нежељеним последицама дејства струје, начином заштите од струјног удара и пружање прве помоћи	Матем, Физика, .

3.ЕЛЕКТРИЧНЕ МАШИНЕ И УРЕЂАЈИ Производња, трансформација и пренос електричне енергије Алтернативни извори електричне енергије Електротехнички апарати и уређаји у домаћинству Својства и примена електромагнета Електричне машине Електрични уређаји у моторним возилима	14	Ученици треба да - упознају подсистеме електроенергетског система - стекну појам о дистрибуцији електричне енергије - стекну основна практична знања и умења у састављању електричних струјних кола - упознају основне делове електротермичких и електродинамичких апарата и уређаја у домаћинству - науче да правилно користе електричне уређаје и апарате - знају састав електричне кућне инсталације и све значајне елементе у њој, кварове који се могу догодити	Матем, Физика,
4.ДИГИТАЛНА ЕЛЕКТРОНИКА Основи аналогне и дигиталне технологије Основни електронски елементи Структура рачунара: матична плоча, процесор, меморија, интерфејс, модем Електронски уређаји у домаћинству. Телекомуникације и аудио визуелна средства Мобилна телефонија, GPRS системи	12	Ученици треба да: - упознају основне електронске елементе - науче симболе и шеме у електроници - схвате принципе рада телекомуникационих и аудиовизуелних уређаја у домаћинству	Матем, Физика, .

5.ОД ИДЕЈЕ ДО РЕАЛИЗАЦИЈЕ – МОДУЛИ Практична израда електричних кола Симулација електронских кола коришћењем рачунарског софтвера Практична израда електронских кола Моделовање електричних	16	- практична израда електричних кола - експеримент - истраживање, од конструкторског материјала и симулација коришћењем рачунарског софтвера - ученици треба да развијају конструкторске способности израдом и склапањем	Матем, Физика,
машина и уређаја		модела електротехничких и електронских уређаја и апарата према одговарајућим шемама	

НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОГРАМА

- практична примена рачунара у решавању различитих задатака: обрадом текста, података, табела, графике
- наставу треба реализовати тако да се оствари логична и функционална целина са конструкторским моделовањем
- метода графичког рада
- оспособити ученике да користе и усмеравају своје искуство из света око себе како би и даље развијали своје психомоторне вештине.." као и ... "развијање и коришћење облика рада који омогућава индивидуални прилаз настави и учења и истовремено стварање услова за заједничко учење; унапређење учења путем открића; подршка пројектном раду уз учење које се заснива на инердисциплинарним глобалним темама" настава техничког образовања организује се кроз модуле могућност индивидуализације и диференцијације наставе
- у реализацији теме „од идеје до реализације – модули“ оставља се могућност да ученици изразе своје личне афинитете, способности, интересовања

АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ

Ученици - слушају, посматрају, закључију, цртају, моделују, конструишу, износе идеје, праве презентацију, описују, упоређују, презентују, процењују, раде индивидуално, у пару, групно, размењују искуства и вреднују.

Наставници- организују, представљају, планирају, тумаче, објашњавају, цртају, моделују, демонстрирају, упућују на изворе знања, процењују, оцењују, вреднују, воде документацију.

НАЧИН ПРАЋЕЊА ВРЕДНОВАЊА НАСТАВЕ И УЧЕЊА

У реализацији програма наставник води свакодневно евиденцију о раду ученика, њиховом учешћу и ангажовању, оствривању наставних садржаја, односу према обавезама, другим ученицима, простору у ком се настава одвија. Врши формативно и сумативно оцењивање. Ученици учествују у процени квалитета образовно-васпитног рада, рада других ученика и процењује сопствени рад. У току године реализују се планирана тестирања, процењују презентације, одговори ученика.

ОПШТЕ И СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Компетенције су засноване на функционално интегрисаним знањима, вештинама, ставовима, вредностима и личним својствима и способностима које омогућавају особи да умешно и одговорно решава проблеме и изазове са којима се среће у различитим ситуацијама (код куће, у школи, у пословном окружењу, итд.) као активни учесник у заједници и друштву.

Међупредметне компетенције се развијају активним учешћем у наставним и ваннаставним активностима, усвајањем знања, вештина, става и вредности, дубљим разумевањем различитих предметних области и њиховом применом на ситуације из свакодневног живота у различитим контекстима (лични, професионални, образовни итд.). Њима се омогућава активно учешће у животу и развоју заједнице, те остварење личних интереса и аспирација.

Општа предметна компетенција представља наративни опис ситуација, проблема и изазова које ученици могу са савладају на основу знања, вештина, ставова и вредности које се стичу кроз учење и наставу из датог предмета. Њоме се описује крајња сврха учења на начин који је разумљив и особама које нису стручњаци за дати предмет.

Општа предметна компетенција одређена за овај предмет гласи: „Ученик разуме привредне и етичке вредности људског рада. Он користи своје знање стечено у техничко- технолошким областима у корист сопственог развоја и чини прве одлуке везане за будуће школовање и професију. Ученик познаје ИКТ и користи их при решавању проблема у различитим областима и истражује нове могућности њихове примене“.

Специфичне предметне компетенције представљају компоненте опште предметне компетенције и њиховим развојем ученици остварују општу предметну компетенцију. Поред опште предметне компетенције ограничен број специфичних предметних компетенција се дефинише за сваки предмет понаособ.

Специфичне предметне компетенције одређене за овај предмет гласе:

„Ученик разуме представљене проблеме користећи композитна знања из техничких дисциплина и информатике и он схвата техничко-технолошке поступке и користи креативне способности у процесу стварања материјалних производа;

„Ученик путем информационо комуникационих технологија прикупља податке, анализира, систематизује и презентује информације, електронски комуницира и управља ИТ уређајима“.

8.12. ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Фонд: 68 + 34 часа

Циљ: Циљ наставе и учења ФЗВ је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада

Циљ наставе физичког васпитања јесте:

- ❖ стицање техничких, тактичких и теоретских знања у спортским играма одбојка и кошарка, атлетици и гимнастици,
- ❖ задовољење потреба ученика закретањем,
- ❖ допринос повећању адаптивне и стваралачке способности у савременим условима живота и рада,
- ❖ развијање физичке културе неопходне ради очувања здравља,
- ❖ стварање трајне навике да се физичко вежбање угради у свакодневни живот и културноживљења

Задачи наставе физичког васпитања су да ученици:

- упознају значај и суштину физичког вежбања,
- постигну хармонични физички развој и правилно држање тела,
- развију хигијенске навике ради ефикасног очувања здравља, повећања отпорности организма на штетне утицаје савременог начина живота и рада, као и других неповољних утицаја средине,
- усвоје одређени фонд моторичког знања, умења и навика неопходних за ефикасно задовољење потреба развоја и очувања здравља, коришћења слободног времена и решавању свакодневних моторичких задатака,
- подстичу и активирају латентне способности и изузетне моторне надарености за свестрано развијање у спорту

Оперативни задаци:

- Усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације;
- Усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика и навике предвиђених програмом физичког васпитања;
- Примена стечних знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење исл.);
- Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем исл.;
- Естетско изражавање кретањем и доживљавање естетских вредности;
- Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ		
1.1 РЕДОВНА НАСТАВА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА	2	68

2. ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ 2.1 СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ (секције) 2.2 АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ 2.3 КОРЕКТИВНО-ПЕДАГОШКИ РАД 2.4 ШКОЛСКА И ДРУГА ТАКМИЧЕЊА 2.5 СПОРТСКА НЕДЕЉА	1	34 2 НЕДЕЉЕ (1 у првом, 1 у другом полуугодишту)

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ

Број наставне теме	Наставни садржај	Број часова	Обука	Увежбавање	Провера	Технике оцењивања Ученичких постигнућа	Стандарди	Начин провере остварености стандарда
1	АТЛЕТИКА	13	5	5	3	Практичне вежбе, тест	1.1.7. 1.1.5.1.3.5. 1.3.7. 1.1.9.2.1.3. 2.1.5. 2.1.4.	Тест (норма)
2	СПОРТСКА ИГРА РУКОМЕТ	24	9	13	2	Практичне вежбе	2.1.1. 1.1.1. 1.3.1. 3.1.1.	Практичне вежбе

3	ПРОВЕРА ФИЗИЧКОГ И ТЕЛЕСНОГ РАЗВОЈА ФИЗИЧКИХ И ФУНКЦИОНАЛНИХ СПОСОБНОСТИ УЧЕНИКА	9	1	8	/	Практичн е вежбе		Практичн е вежбе
4	ГИМНАСТИКА	19	7	8	4	Практичн е вежбе	1.1.9. 1.3.9. 2.1.11. 2.1.19. 2.3.11.	Практичн е вежбе
5	ОПШТА ФИЗИЧКА ПРИПРЕМА	3	0	3	0	Практичн е вежбе		Практичн е вежбе
	УКУПНО	68	22	37	9			

Наставни садржаји	Број часова	Активности у васпитно-образовном раду	Начин и поступак остваривања програма
АТЛЕТИКА	13	-вежбање (ходање, трчање, скакање, бацање) -анализирање -такмичење	-развија и усавршава моторичке способности -изводи покрете у задатом смеру - извођење једноставних форми природногкретања -развија и усавршава технике атлетскихдисциплина
СПОРТСКА ИГРА РУКОМЕТ	24	-вежбање (трчање, скакање, елементи са лоптом) -анализирање -такмичење	-упознаје правила спортске игре и придржава их се -стварање услова за прилагођавање ученика за колективни живот и рад -уочава своје моторичке способности и особине,сличности и разлике међу вршњацима -поштује различитости -развија осећај за процену квалитета свог рада и рада других

Г И М Н А С Т И К А	19	-вежбање (ходање, трчање, поскоци, окрети, колути, прескоци, акробатика, вежбе са реквизитима) - анализирање -видеоприказ -графички приказ	- изводи задате вежбе на справама и у партеру -уочава своје моторичке способности и особине, сличности и разлике међу вршњацима -поштује различитости -развија осећај за процену квалитета свог рада и рада других
	9		-развија осећај за ритам

ПРОВЕРА ФИЗИЧКОГ И ТЕЛЕСНОГ РАЗВОЈА ФИЗИЧКИХ И ФУНКЦИОНАЛНИХ СПОСОБНОСТИ	8	-Батерија тестова	-усавршава основне моторичке вештине
ОПШТА ФИЗИЧКА ПРИПРЕМА	3	- Вежбање (скакање, трчање, прескакање) - Такмичења	-усавршава основне моторичке вештине - подизање нивоа физичке припремљености (снаге, брзине, издржљивости)
УКУПНО	68		

РЕДОВНА НАСТАВА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ (СЕКЦИЈЕ)

Слободне активности (секције) организују се за ученике са посебним интересовањем за спорт. Рад се одвија у спортским секцијама или школским екипама које се формирају према интересовању, способностима и полу ученика.

АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ

Од активности у природи,
планирана су два кроса:

- јесењи крос, у организацији Црвеног крста (октобар),
- пролећни крос, у организацији Спортског савеза и РТС-а (мај)

КОРЕКТИВНО-ПЕДАГОШКИ РАД

Корективно-педагошки рад се организује за ученике који имају лоше држање тела у оквиру часа за време рада вежби обликовања. Рад спроводи наставник по препоруци лека или физијатра који утврђује степен деформитета и прописује вежбе. Тежи случајеви телесних деформитета третирају се у здравственим установама.

ШКОЛСКА И ДРУГА ТАКМИЧЕЊА

Школа организује и спроводи спортска такмичења као интегрални део процеса физичког васпитања, тј. обавезна су унутар школска и међуодељенска такмичења.

Област	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Спортска игра	Игра спортску игру, примењује основну технику, неопходна правила, сарађује са члановима екипе, зна функцију игре, основне појмове, правила, принципе тренинга и пружа прву помоћ	Игра спортску игру примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације уз висок степен сарадње са члановима екипе, зна функцију и значај спортске игре, већи број правила, принципе и утицај тренинга	Игра спортску игру примењујући сложене елементе технике, испуњава тактичке задатке, суди, организује утакмице, зна тактику игре, систем такмичења, начин организовања и суди
Атлетика	Правилно трчи технике трчања на кратке и дуге стазе, зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ, зна правилно да скаче у даљ згрчком техником и мери дужину скока, зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ, зна правилно да скаче у вис техником маказице, зна терминологију, основем тренинга и пружа прву помоћ, правилно баца куглу из места и мери дужину хица, зна правила за такмичења, сигурносна правила влада терминологијом, основама тренинга и пружа прву помоћ	Правилно изводи варијанту технике штафетног трчања, зна правилно да скаче у даљ техником увинуће, зна да правилно скаче у вис леђном техником, правилно баца куглу леђном варијантом, зна правила такмичења, учествује натакмичењу	Правилно изводи варијанту технике штафетног трчања, учествује на такмичењу у вишебоју, зна атлетска правила неопходна за учествовање на петобоју
Бежбе на тлу и справама	Правилно изводи вежбе на тлу, правилно изводи прескоке, изводи вежбе и комбинације вежби на греди	Правилно изводи вежбе и комбинације вежби на тлу, правилно изводи згрчку	Правилно изводи вежбе и комбинације вежби на тлу, правилно изводи згрчку и разношку са изразитијом фазом лета

Вежбе обликовања	Правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела, зна утицај и значај вежби обликовања за организам, познаје поделу, терминологију и функцију појединих вежби у комплексу	Правилно изводи више комплекса вежби обликовања са и без реквизита, зна принципе састављања комплекса вежби обликовања и дозирање оптерећења	Саставља, правилно изводи и показује сложене комплексе вежбе обликовања без и са реквизитима, зна да састављања комплекса вежби обликовања и дозирање оптерећења
Знања о физичком вежбању и физичком васпитању	Зна смисао физичког васпитања, утицај физичког вежбања, основне појмове везане за физичко вежбање, безбедност током вежбања, основна правила спортских игара	Зна терминологију, основе тренинга, дозирање оптерећења током вежбања	Правила индивидуалних спортских грана и спортских игара, основе система такмичења, начин организовања такмичења

Вредновање физичког вежбања	Испољава позитиван став према физичком вежбању у свакодневном животу,испољава заинтересованост за физичко вежбање, доказује се кроз физичко вежбање,испољава позитиван став пртема сарадњи са другима		

8.13. ИЗАБРАНИ СПОРТ

Фонд часова: 34

ИЗАБРАНИ СПОРТ- СТОНИ ТЕНИС

Циљ и задаци:

Циљ физичког васпитања-изабраног спорта је да разноврсним и систематским моторичким активностима:

- оспособи ученике да игра спортску игру примењујући основни и виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације уз висок степен сарадње са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других,
- зна функције спортске игре, већи број правила и примену кроз суђење

Задаци наставе физичког васпитања-изабраног спорта-стоног тениса су:

- Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држањетела;
- Развој и усавршавање моторичких способности;
- Стицање моторичких умења специфичних за одбојку и стицање теоријских знања неопходних за изабрани спорт;
- Формирање морално-вољних квалитета личности;
- Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;

Оперативни задаци:

- Развој и усавршавање основних моторичких способности, умења и навика;
- Примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење исл.);
- Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл.;
- Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

САДРЖАЈ	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
1. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ		
1. СТОНИ ТЕНИС	1	34

СТОНИ ТЕНИС

Ред.бр. наставне теме	Наставни садржај	Број часова	Број часова обrade	Број часова увежбавањ а	Број часова провере
1.	ТЕХНИКА	15	4	9	2

2.	ТАКТИКА	15	2	11	2
3.	ТАКМИЧЕЊА	4	0	4	0
УКУПНО	Прво полугодиште Друго полугодиште	34	6	24	4

Садржај програм а	Број часов а	Активности у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања програма
Техника	15	-демонстрација вежби обликовања у припремној фази часа -асистенција при изводби вежбе	-развој моторичких способности и примена моторичких умења, навика у свакодневним и специфичним условима живота - стицање и развијање свести о потрби здравља и очувања здравља и природе
Тактика	15	--мислиоци (учествују у осмишљавању тактике) -самопроцењивачи (прате свој рад и напредак, самооцењивање)	-развој моторичких способности и примена моторичких умења, навика у свакодневним и специфичним условима живота - развој и усавршавање моторичких способности
Такмиче ња	4	-сарадња са осталим ученицима у демонстрацији игре -суђење	- формирање морално-вољних квалитеталичности - задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групнимпоистовећивањем
Укупно	34		
Садржај програм а	Број часов а	Активности у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања програма

Техника	15	-демонстрација вежби обликовања у припремној фази часа -асистенција при изводби вежбе	-развој моторичких способности и примена моторичких умења, навика у свакодневним и специфичним условима живота - стицање и развијање свести о потрби здравља и очувања здравља и природе
Тактика	15	--мислиоци (учествују у осмишљавању тактике) -самопроцењивачи (прате свој рад и напредак, самооцењивање)	-развој моторичких способности и примена моторичких умења, навика у свакодневним и специфичним условима живота - развој и усавршавање моторичких способности

Такмичења	4	-сарадња са осталим ученицима у демонстрацији игре -суђење	- формирање морално-вољних квалитеталичности - задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећивањем
Укупно	34		

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ – ИЗАБРАНИ СПОРТ- ОДБОЈКА

Циљ изадаци:

Циљ физичког васпитања-изабраног спорта је да разноврсним и систематским моторичким активностима:

- оспособи ученике да играју спортску игру примењујући основни и виши ни во технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације уз висок степен сарадње са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других,
- зна функције спортске игре, већи број правила и примену кроз суђење

Задаци наставе физичког васпитања-изабраног спорта-одбојке су:

- Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- Развој и усавршавање моторичких способности;
- Стицање моторичких умења специфичних за одбојку и стицање теоријских знања неопходних за изабрани спорт;
- Формирање морално-вољних квалитета личности;
- Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;

Оперативни задаци:

- Развој и усавршавање основних моторичких способности, умења и навика;
- Примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење исл.);
- Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем исл.;
- Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

ОДБОЈКА

Ред.бр. наставне теме	Наставни садржај	Број часова	Број часова обуке	Број часова увежбавањ а	Број часова провере
1.	ТЕХНИКА	20	3	15	2
2.	ТАКТИКА	9	0	5	4
3.	ТАКМИЧЕЊ А	5	0	3	2
	УКУПНО	34	3	23	8

Садржај програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања програма
Техника	20	-демонстрација вежби -асистенција при изводби вежбе	-извођење задатих вежби -развијање и усавршавање технике спорта -усвајање технике кроз упознавање са правилима
Тактика	9	--мислиоци (учествују у осмишљавању тактике) -самопроцењивачи (прате свој рад и напредак, самооцењивање)	-извођење тактичких задатака поштујући правила игре -осмишљавање тактичких задатака кроз игру -процењивање успешности изведених тактичких задатака
Такмичења	5	-сарадња са осталим ученицима у демонстрацији игре -суђење	-примена правила кроз суђење - формирање морално-вољних квалитеталичности - задовољавање социјалних потреба за потврђивањем игрупним поистовећивањем
Укупно	34		

Стандарди у физичком васпитању на крају другог циклуса

СТАНДАРДИ НА ОСНОВНОМ НИВОУ

1. ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА СПОРТСКЕ ИГРЕ

ФВ.1.1.1. Ученик/ученица игра спортску игру примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других.

ФВ.1.1.2. Зна функцију спортске игре, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ.

КОШАРКА

ФВ.1.1.1. Ученик/ученица игра кошарку примењујући основне елементе технике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других.

ФВ.1.1.2. Зна функцију кошарке, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ.

ОДБОЈКА

ФВ.1.1.1. Ученик/ученица на основном нивоу игра одбојку примењујући основне елементе технике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других.

ФВ.1.1.2. Зна функцију одбојке, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ.

РУКОМЕТ

ФВ.1.1.1. Ученик/ученица на основном нивоу игра рукомет примењујући основне елементе технике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других

ФУДБАЛ

ФВ.1.1.1. Ученик/ученица на основном нивоу игра фудбал примењујући основне елементе технике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других.

ФВ.1.1.2. Зна функцију фудбала, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ.

АТЛЕТИКА

Техника трчања

ФВ.1.1.3. Ученик/ученица правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат.

ФВ.1.1.4. Зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ.

Скок удаљ

ФВ.1.1.5. Ученик/ученица зна правилно да скаче удаљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока.

ФВ.1.1.6. Зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ.

Скок увис

ФВ.1.1.7. Ученик/ученица зна правилно да скаче увис варијантом технике маказице.

ФВ.1.1.8. Зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ.

Бацање кугле

ФВ.1.1.9. Ученик/ученица правилно баца куглу из места и мери дужину хица.

ФВ.1.1.10. Зна правила за такмичење, сигурносна правила, влада терминологијом, основама тренинга и пружа прву помоћ.

ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ

Вежбе на тлу

ФВ.1.1.11. Ученик/ученица правилно изводи вежбе на тлу.

ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.

Прескок

ФВ.1.1.12. Ученик/ученица правилно изводи прескоке разношку или згрчку уз помоћ

ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ

Грела

ФВ.1.1.13. Ученик/ученица изводи вежбе и комбинације вежби на греди.

ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.

Двовисински разбој

ФВ.1.1.14. Ученица правилно изводи основне вежбе на двовисинском разбоју. ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.

Коњ са хватаљкама

ФВ.1.1.15. Ученик правилно изводи основне вежбе

СРЕДЊИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

У подобласти СПОРТСКЕ ИГРЕ ученик/ученица:

ФВ.2.1.1. игра спортску игру примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других
ФВ.2.1.2. зна функцију и значај спортске игре, већи број правила, принципе и утицај тренинга

У подобласти АТЛЕТИКА ученик/ученица:

ФВ.2.1.3. правилно изводи варијанту технике штафетног трчања
ФВ.2.1.4. зна правилно да скаче удаљ варијантом технике увинуће
ФВ.2.1.5. зна правилно да скаче увис леђном варијантом технике
ФВ.2.1.6. правилно баца куглу леђном варијантом технике
ФВ.2.1.7. зна правила за такмичење
ФВ.2.1.8. учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини
У подобласти ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ
ученик/ученица, на справама на којима вежба и на тлу:
ФВ.2.1.9. ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на тлу

ФВ.2.1.10. ученик/ученица правилно изводи згрчку
ФВ.2.1.11. ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на греди
ФВ.2.1.12. ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на двовисинском разбоју
ФВ.2.1.13. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на коњу са хваталкама
ФВ.2.1.14. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на круговима
ФВ.2.1.15. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на паралелном разбоју
ФВ.2.1.16. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на вратиљу
ФВ.2.1.17. зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада

У подобласти ПЛЕС ученик/ученица:

ФВ.2.1.18. повезује просторно и временски плесне елементе у целину, изводи и реализује најмање један одабрани дечији плес
ФВ.2.1.19. влада основном терминологијом, препознаје и разликује друштвене и народне плесове

У подобласти РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА ученица:

ФВ.2.1.20. правилно изводи вежбу са реквизитима

У подобласти

ПЛИВАЊЕ ученик/ученица:

ФВ.2.1.21. плива једном од техника спортског пливања, поседује вештину самопомоћи у води и безбедног понашања у и око водене средине

У подобласти ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА ученик/ученица:

ФВ.2.1.22. правилно изводи и показује више комплекса вежби обликовања без и са реквизитима

ФВ.2.1.23. зна принципе састављања комплекса вежби обликовања и дозирање оптерећења

У подобласти Стони тенис ученик/ученица:

ФВ.2.1.24. игра стони тенис користећи виши ниво технике удараца повезујући их са кретањем, може да одигра тактичку замисао и користи више врста сервиса

ФВ.2.1.25. зна функцију и значај стоног тениса, већи број правила, принципе и утицаја тренинга

Напомена: у Програму физичког васпитања стони тенис се предвиђа у оквиру Обавезног изборног предмета Физичко васпитање - Изабрани спорт и у оквиру система школских спортских такмичења. У оквиру Образовних стандарда за крај обавезног образовања стони тенис се даје као пример наставницима како могу сами изградити стандарде за спортску грану која није обухваћена овим стандардима. Стони тенис се, у овом циклусу, не предвиђа као обавезан стандард.

ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

У области ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

ученик/ученица зна

ФВ.2.2.1. терминологију

ФВ.2.2.2. основе тренинга

ФВ.2.2.3. да дозира оптерећење током вежбе

8.14. РУСКИ ЈЕЗИК

Фонд: 68 часова

Циљ: Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, према сопственом језику и културном наслеђу.

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА:

Развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, њихових хуманистичких, моралних и естетских ставова; стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ:

Изговор и бележење сугласничких група. Слагање субјекта и именског предиката. Употреба глаголског вида и система глаголских времена. Исказивање заповести. Исказивање негације. Исказивање начина вршења радње. Исказивање места и правца. Употреба глагола кретања. Саопштавање садржаја дијалога или опис слике, предмета или лица у неколико кратких реченица.

НАСТАВНЕ ОБЛАСТИ		Број часова		
		о б р а да	утврђивање, понављање, говорне и писане вежбе, примена знања, провера, систематизација	у к у п н о
1.	Снова за партой	3	6	9
2.	Годовой круговорот	3	6	9
3.	Родительский дом – начало начал	3	8	11
4.	Зимние радости	3	5	8
5.	Кто в Москве не бывал, красоты не видал	4	5	9
6.	У кого что болит, тот о том и говорит	3	9	12
7.	Едем на экскурсию! Ура!	4	6	10
	СВЕГА	23	45	68

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВНИ	СРЕДЊИ	НАПРЕДНИ
1.Уводни час 2.Так говорят русские, когда знакомятся 3.Первое сентября 4.Внеклассные занятия 5.Аксиома 6.Что говорят русские учителя, когда ведут урок 7.Выражение вида 8.Настоящее время	презентација наставних садржаја интерактивно учење препознавање и примена граматичких садржаја рад у пару групни рад на задату тему израда пројеката израда панона приближавање граматичких садржаја из угла свакодневице читање наглас вежбе са акцентовањем вођење сопственог речника провера речи рад у пару (дијалог)	ДСТ.1.1.1. Разуме најједноствније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговорно и уколико су јасно контектуализовани. ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговорно.	ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме. ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.	ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје. ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања

9.Всё, что было в школе	вежбања са захтевом отклањања грешке слушање и реаговање на упутства наставника или са аудио записа симулација дијалога	ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе.	ДСТ.2.1.16. Успева да на кратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.	саговорника.
10.Времена года	именовање научених појмова и израза уз често групно понављање драмска игра, рад у пару симулација ситуација	ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника.	ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.	ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.
11.Погода в Москве			ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.	ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила, а евентуалне неправилности не угрожавају комуникацију.
12.Жёлтый свет			ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности.	ДСТ.3.2.2. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и примењује фреквентна правописна правила.
13.Выражение времени	давање исказа у основној комуникацији;	ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.		
14.Который час	- лексика,			
15.Прошедшее время	- нови граматички појмови,			
16.Именительный падеж	- писање кратких реченица.			
17.Непогода	- исказивање изреченог трећој особи,			
18.Контрольная работа	-исказивање једноставне усмене поруке;			
19.Юбилей	- савладавање технике читања;			
	- описи појмова;			
	- лексика,			
	- нови граматички појмови			

20.Что говорят русские, когда поздравляют с днём рождения	Слушање кратких прича Повезивање појмова и илустрација Пресликавање писаних	ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности. ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани	ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника. ДСТ.2.1.27. Пише кратке текстове на блиске теме у којима описује себе, своју породицу и окружење, користећи фреквентне кохезивне елементе.	ДСТ.3.2.3. Познаје и/или користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога.

21.Обязанности по дому	форми везаних за предвиђени вокабулар	. ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно	ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина).	ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила, а евентуалне неправилности не угрожавају комуникацију.
22.Хитрый способ	Повезивање појмова	ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе.	ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.	ДСТ.3.2.2. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и примењује фреквентна правописна правила.
23.Повторяем грамматику	Симулација дијалога			
24.Притяжательные местоимения	Повезивање слика са описима			
25.Семья	Слушање и разумевање кратких прича			
26.Родительный падеж	Игре и песме			
27.Подготовка к письменной работе	Граматички појмови			
28.Первая письменная работа	Повезивање аудио записа са визуелном презентацијом		ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.).	
29.Исправление ошибок	Рецитоване, певање		ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. које се тичу његових потреба и интересовања.	
30.Разговор по чату перед Новым годом	Драматизација дијалога		ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.	
31.Что говорят русские, когда поздравляют с Новым годом	Провера знања			
32.Мой брат играет на кларнете	-примена аудио и видео записа индивидуална и групна анализа текста припрема питања у вези са прочитаним или одслушаним текстом препричавање прочитаног текста дискусија			

33.Неопределённые местоимения и наречия	приближавање граматичких садржаја из угла свакодневице Граматички материјал	ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника.	ДСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и појединачне информације у узрасно примереним информативним текстовима различитих врста и разноврсне тематике, примерене узрасту.	ДСТ.3.2.3. Познаје и/или користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога

34.С Новым годом! 35.Снежинки спускаются с неба 36.Сравнительная степень 37.Дательный падеж 38.Знакомство с достопримечательн остями столицы 39.Моя Москва 40.Что говорят русские в городском транспорте 41.Наречия места и направления 42.Глаголы движения 43.О Москве 44.Превосходная степень 45.Винительный падеж	-прича о Новогодишњим празницима Ангажовање у групним активностима Прављење честитки; Граматички материјал - описује различитости - постављање питања и давање исказа у основној комуникацији; - лексика, -прича о знаменитостима Москве презентација наставних садржаја интерактивно учење препознавање и примена граматичких садржаја рад у пару групни рад на задату тему израда пројеката израда паноа приближавање граматичких садржаја из угла свакодневице	ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности. ДСТ.1.1.1. Разуме најједноствније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани. ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких , јасно контекстуализованих усмених исказа.	ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје. ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника. ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника.	ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика. ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.

	-исказивање једноставне усмене поруке; - коришћење припремљеног текста за читање, разговор, коришћење интернета у сврху тражења фотографија и текста на задату тему	ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно.	ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.	ДСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања).

46.Контрольная работа 47.В детской поликлинике 48.У зубного врача 49.Что говорят русские, когда высказывают своё мнение 50.Неудачная прогулка 51.Наречия образа действия 52.Повелительное наклонение 53.Творительный падеж 54.А вы знали.... 55.Я болею 56.Подготовка к письменной работе	рад у PowerPoint-у, препричавање прочитаног текста дискусија Граматички материјал -примена аудио и видео записа индивидуална и групна анализа текста припрема питања у вези са прочитаним или одслушаним текстом Драматизација и игра улога, имитације и пантомима Пресликавање писаних форми везаних за предвиђени вокабулар - савладавање технике читања; - описи појмова; Слушање и разумевање Граматички материјал савладавање технике читања; - описи појмова; - лексика, - нови граматички појмови	ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење. ДСТ.1.1.17. Пише најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама. ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.	ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе. ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима. ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику. ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монологски исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања. ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.	ДСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних култура. ДСТ.3.3.4. Препознаје да постоји пристрасност у тумачењу културних појава и негује критичко мишљење у њиховом посматрању и разумевању. ДСТ.3.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и појединачне информације нешто опширнијег усменог исказа, примереног узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. које се тичу његових потреба и интересовања.

57.Вторая письменная работа 58. Исправление ошибок из	Увођење нових топонима и усвајање нових знања у вези са темом	ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно	ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе. ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.	ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.

письменной работы 59.Новость! 60.Что говорят русские, когда прощаются перед дорогой 61.По „Золотому кольцу“ России 62.По „Золотому кольцу“ России 63.Ответное письмо 64.Наша экскурсия 65.Предложный падеж 66.Повторяем грамматику 67.По дороге с облаками 68. Давайте споём	утврђивање и систематизација путем штампаног материјала, радне свеске и мини тестова квиз корелација и позивање на стечено знање из граматике матерњег језика начини реализације уз помоћ визуелног и аудио материјала допунска и додатна настава - описује различитости - постављање питања и давање исказа у основној комуникацији; - лексика, - нови - писање кратких реченица.	ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење.	ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику. ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монологски исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања ДСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.	ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монологско излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима. ДСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и главне информације радио и телевизијских емисија (или других аудио визуелних записа) о блиским темама, као и тему и основу поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама.

Корелација, активности ученика, начин остваривања, праћење напредовања и оставривања програма

КОРЕЛАЦИЈА (ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ)	АКТИВНОСТИ		НАЧИН ОСТВАРИВАЊА	ПРАЋЕЊЕ
	А) УЧЕНИК	Б) НАСТАВНИК		
- српски језик - ликовна култура - музичка култура	- слободно изражава мишљење - размишља циљу	- планира - организује - усмерава - реализује - објашњава	читање, писање, увежбавање правилног изговора и ритма руске речи кроз текстове, руске пеме и брзалице као и кроз граматичка и правописна правила:	Сумативно- диктат, писмене провере, писмени задаци, усмени одговори Формативно- на сваком

▪ историја ▪ географија ▪ физичко васпитање	решавања проблема ▪ прикупља податке ▪ дискутује о прикупљеним подацима ▪ сарађује са друговима у тиму ▪ слуша ▪ црта ▪ организује ▪ спознаје себе и своје проблеме	▪ даје упутства ▪ демонстрира ▪ обезбеђује ресурсе ▪ води циљни разговор ▪ прати ефекте сопственог рада и рада ученика	слушање, понављање, писање, рад у пару, групни рад, рад на задатим темама	часо праћење усвајања наставних садржаја, ангажовање, изражавање, учешће у групном и тимском раду, однос према другим -процена ученика о раду и напредовању осталих ученика, сопственом раду и часовима

8.15. ВЕРСКА НАСТАВА- ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова: 34

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада	- Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; - Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном разреду школовања.	- моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 8. разреда основне школе; - моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.	☐ Упознавање са садржајем програма и начином рада	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у

II - ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖЈА 2. Човек - икона Божја и свештеник твари 3. Хришћанско схватање личности 4. Грех као промашај човековог назначења 5. Новозаветне заповести Божје	• Продубити код ученика знање о човеку као икони Божијој у свету; • Развити свест код ученика о неопходности живота у заједници; • Развити свест код ученика да је грех злоупотреба слободе; • Омогућити ученицима основ за разумевање хришћанског појма слободе;	• моћи да увиди да је човек икона Божија јер је слободна личност и да је служба човекова да буде спона између Бога и света. □ моћи да увиди да се човек остварује као личност у слободној заједници љубави са другим. □ бити подстакнут да учествује у литургијској заједници. • моћи да сагледа грех као промашај људског назначења; • моћи да разликује слободу од самовоље;	• Човек - икона Божја и свештеник твари • Хришћанско схватање личности • Грех као промашај човековог назначења • Две велике заповести о љубави • Слобода и љубав у хришћанском етосу	богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.

6. Слобода и љубав у хришћанском етосу	• Подстаћи ученике на узајамну љубав и поштовање; • Подстаћи ученике на стално преиспитивање свог живота.	• моћи да увиди да човек може бити роб својих лоших особина и навика; • бити подстакнут да увиди вредност ближњег у сопственом животу; • моћи да усвоји став да једино кроз љубав човек може превазићи конфликт; • моћи да вреднује своје поступке на основу Христових заповести о љубави.		<u>Врсте наставе</u> Настава се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (32 часова) • практична настава (2 часа) <u>Место реализације наставе</u> □ Теоријска настава се реализује у учионици; • Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; <u>Дидактичко методичка упутства</u>

III - ПОДВИЖНИЧКО – ЕВХАРИСТИЈСКИ ЕТОС 7. Хришћански подвиг 8. Подвизи Светитеља 9. Пост 10. Хришћанске врлине	• Омогућити ученицима основ за правилно разумевање хришћанског подвига; • Упутити ученике на смисао подвига светитеља; • Објаснити ученицима начин, смисао и циљ поста; • Упознати ученике са Житијима Светих;	моћи да увиди да је подвиг начин живота у Цркви; моћи да препозна различите подвиге као путеве који воде ка истом циљу; моћи да објасни кад и како се пости; □ моћи да увиди смисао и значај поста; бити подстакнут на пост и молитву као начин служења Богу; □ бити подстакнут да развија хришћанске врлине; бити подстакнут да се критички односи према својим поступцима; □ бити подстакнут да чита Житија Светих;	• Хришћански подвиг • Примери подвига: свети људи су имали различите подвиге • Хришћански пост (духовни смисао, начин поста, евхаристијски, једнодневни и вишедневни пост) • Основне хришћанске врлине	<u>за реализацију наставе</u> • Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже.

11. Евхаристијски поглед на свет	• Развити евхаристијски етос код ученика.	• бити подстакнут да заснује свој однос према Богу на захвалности.	• Евхаристијски поглед на свет	Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.

IV – ЛИТУРГИЈА 12. Молитва - лична и саборна 13. Црква је Тело Христово 14. Божанствена Литургија (опис тока Литургије) 15. Литургијски простор (делови храма) 16. Освећење времена	• Указати ученицима на значај личне и саборне молитве; • Објаснити ученицима важност Литургије тумачењем значења речи Евхаристија и Литургија (захвалност и заједничко дело); • Указати ученицима да је литургијско сабрање израз Цркве као Тела Христовог; • Указати ученицима на целину литургијског догађаја као узајамног даривања Бога и његовог народа • Упознати ученике са смислом и основним елементима Литургије; • Подстаћи ученике на заједничко учешће у богослужењима;	• моћи да увиди да је молитва разговор са Богом; • бити подстакнут да преиспита и обогати свој молитвени живот; • моћи да схвати личну молитву као припрему за саборну молитву; • моћи да објасни значење речи Литургија и Евхаристија; • моћи да однос међу члановима Цркве пореди са повезаношћу удова у људском телу; • моћи да препозна неке од елемената Литургије; • моћи да увиди да Молитва Господња има литургијску основу;	• Молитва - лична и саборна • Црква је Тело Христово ☐ Божанствена литургија - Проскомидија - Литургија речи (јектенија, мали вход, читања) - Евхаристија (велики вход, анафора, Молитва Господња, причешће) • Литургијски простор (делови храма) • Повезивање времена са литургијским доживљајем вечности (дневни, недељни и годишњи богослужбени круг)	☐ Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. - Имајући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања ☐ наставног садржаја у педагошко дидактичка решења,

	Објаснити ученицима динамику богослужбеног времена.	- моћи да наведе најважније делове храма и препозна њихову богослужбену намену. - моћи да именује нека богослужења и да зна да постоје покретни и непокретни празници; - бити подстакнут да активније учествује у богослужењима;		наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика.

V - ЦАРСТВО БОЖЈЕ 17. Царство Божје – циљ стварања	☐Објаснити ученицима да је Царство Божије крајњи циљ историје;	☐моћи да објасни да је Бог створио свет са циљем да постане Царство Божије;	• Царство Божије – циљ стварања • Васкрсење мртвих и живот будућег века	У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.

18. Живот будућег века 19. Сведоци Царства Божијег 20. Обожјење – циљ хришћанског живота 21. Знаци присутва Царства Божијег у овом свету (чуда, мошти...) 22. Икона – прозор у вечност	• Указати ученицима на повезаност између васкрсења мртвих и Царства Божијег; □Објаснити ученицима појам обожења указујући им на библијски опис Преображења Господњег; • Развијање свести ученика да је Литургија икона Царства Божијег; • Упознати ученике са сведочанствима присутва Божијег у овом свету (чуда, мошти...); • Предочити ученицима улогу Цркве у свету; • Пружити ученицима основно знање о икономији Духа Светога;	• моћи да објасни да Царство Божије у пуноћи наступа по другом Христовом доласку и васкрсењу мртвих; • моћи да објасни да је Бог створио човека као сарадника на делу спасења; • моћи да препозна да је Литургија икона Царства Божијег; • бити подстакнут да активније учествује у Светој Литургији. • моћи да преприча догађај Преображења Господњег; • моћи да повеже појмове светости и обожења са дејством Светога Духа • моћи да препозна да је предукус Царства Божијег присутан у моштима, чудотворним иконама, исцељењима...	• Етос хришћана као сведочанство Царства Божијег • Обожење – живот у савршеној заједници с Богом и другима • Знаци присутва Царства Божијег у овом свету (чуда, мошти...) • Икона – прозор у вечност	<u>Евалуација наставе</u> Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова;

	Упознати ученике са иконографијом као изразом есхатолошког стања света и човека.	- моћи да препозна разлику између православне иконографије и световног сликарства; - моћи да препозна икону као символ Царства Божијег; - бити подстакнут да на правиан начин изражава поштовање према хришћанским светињама.		<u>Оцењивање</u> Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: - усмено испитивање; - писмено испитивање; - посматрање понашања ученика; <u>Оквирни број часова по темама</u> Увод – 1 Човек је икона Божија – 6 Подвижничко-евхаристијски етос – 7 Литургија – 9 Царство Божије – 8 Евалуација – 1+2

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Српски језик и књижевност
2. Историја
3. Биологија
4. Ликовна култура
5. Музичка култура

8.16. ДОМАЋИНСТВО

Фонд: 34 часа

Циљ наставе изборног предмета домаћинство јесте да ученици стекну нова знања интегришу, функционализују и унапреде претходна знања и вештине, усвоје вредности и формирају навике у вези са важним активностима у свакодневном животу у области становања, одевања, исхране и употребе различитих материјала.

Циљ се реализује кроз низ међупредметних корелација

Задаци наставе домаћинства јесу:

- стицање знања и вештина у вези с важним активностима у свакодневном животу и развијање способности примене стечених знања и умења у областима организације и функционисања савремене породице и домаћинства, исхране, културе становања и одевања;
- развијање вештина, ставова и навика одржавања одевних предмета и обуће, домаћинства и околине;
- развијање способности правилног и безбедног коришћења различитих средстава, оруђа и материјала у домаћинству;
- развијање способности за поуздано и стручно коришћење различитих уређаја у домаћинству, нових информационих и комуникационих технологија;
- развијање еколошке свести и спремности да се сопственим деовањем доприноси очувању здраве околине, стандарда и квалитета живљења;

- развијање позитивних и конструктивних ставова о коришћењу научних сазнања за унапређивање квалитета живота;
- развијање сарадничких односа са околином, неговање способности слушања и уважавања мишљења других, подстицање способности толеранције, изношења става и формулисања аргумената за изнети став;
- развијање свести о сопственим знањима и способностима.

Глобални план:

Р.Б.	Наставна тема	обрада	понављање	вежбе	провера	укупно
1.	Средства за одржавање личне хигијене и хигијене стана	8	3	5	1	17
2.	Исхрана човека	7	2	7	1	17

НАСТАВНА ТЕМА	ОПОРАТИВНИ ЗАДАЦИ ИЗВОЂЕЊА ПРОГРАМА	КОРЕЛАЦИЈА СА ПРЕДМЕТИМ А	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	Начин провере остварености исхода

1. Лична хигијена -средства за личну хигијену - козметика -кућна апотека - одржавање стана -уклањање мрља и заштита материјала	Стицање знања о коришћењу воде у домаћинству, о хемијској и микробиолошкој исправности воде, разликама између техничке и пијаће воде, као и тврде и меке. Познавање опасности загађења животне средине и предлаже како да се спрече штетне последице загађења.	Биологија, хемија, техничко и информатичко образовање, географија, ликовно	-примена ИКТ у настави - истраживачки рад - дебата - самостални ученички радови - вршњачка едукација	-формативно свакодневно оцењивање -усмено одговарање -писмена повера на часу

-бојење и лакирање дрвета -отпадни материјали у домаћинству	Развијање еколошке свести, као и свести о сопственим знањима и умењима		- тематски дан -групни рад -рад у пару -израда паноя -стручна предавања	-израда домаћих задатака -вежбање -практични радови -ППТ презентација

2. Исхрана човека -јеловник, - састављање -састојци хране - и потребе -навике у исхрани – истраживање -последице неправилне исхране -органска и ГМО храна -апарати за обраду хране - загађивање хране и мере заштите - припрема салата, сокова и млечних напитака - аранжирање хране, стола и послуживање -култура исхране и понашање за трпезом	Стицање знања о значају правилне исхране и да се исхраном уноси шест главних врста супстанци битних за функционисање људског организма, као и њихову заступљеност. Препознавање еколошки и генетски модификоване хране. Стиче знања о припреми и чувању намирница (конзервисању), планирању дневних obroka и састављању јеловника. Формирање практичних знања и вештина за послуживање хране, културних навика приликом узимања хране, као и неговање културе исхране и живота уопште		- истраживачки рад - дебата - примена ИКТ у настави - самостални ученички радови - вршњачка едукација - фестивал науке - групни рад - рад у пару - тематска недеља - стручна предавања -кулинарске радионице	

